Bundel van de PS-vergadering van 3 februari 2020

Agenda bijlagen

Besluitenlijst PS 3 februari 2020

Overzicht van spreektijden PS 03-02-2020

Notulen PS 3-2-2020 vastgesteld

1 Opening en mededelingen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

Agenda PS 03-02-2020

2.a Benoeming en installatie gedeputeerde (onder voorbehoud).

2.b Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties FvD en 50PLUS/PvdO.

2.c Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

3.b Lijst geheimhouding PS.

(Bij 4 punten uit 2012 is geheimhouding opgeheven met verstrijken van de termijn.)

lijst geheime stukken PS 03-02-2020

4 Vaststelling notulen van de vergadering van 16 december 2019.

Notulen PS 16-12-2019 def.

5 Vaststelling Strategische Statenagenda.

StrA cie M&B januari 2020

StrA cie RWK voor PS 3 februari 2020

StrA cie EFB februari 2020

StrA cie NLG voor commissie NLG januari 2020

6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.

lijst ingekomen stukken DECEMBER 2019

lijst ingekomen stukken JANUARI (t/m 17-01-2020)

7 Voortgangslijst van moties.

memo PS 03-02-2020 lijst moties

Lijst moties PS 03-02-2020

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

(Indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd.)

8.a Benoeming plaatsvervangend griffier voor Statenvergadering (VD-06).

Voordracht 06-2020 Benoeming plaatsvervangend griffier voor Statenvergadering

8.b Wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015 (VD-03).

Voordracht 03-2020 Wijziging Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015

Advies EFB 20 januari 2020 bij voordracht Voordracht PS wijzigingsbesluit subsidieverordening fractiebijdragen

8.c Concept 1e begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer (VD-04).

RR aan PSNH concept 1e begrotingswijziging 2020 voor zienswijze

Concept 1e Begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze PS

Voordracht 04-2020 1e begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer

Advies EFB 20 januari 2020 bij voordracht Voordracht Randstedelijke Rekenkamer onderzoeksprogramma, 1e begrotingswijziging 2020

9 Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen" (VD-01)

Dit agendapunt met bijbehorende moties wordt aangehouden.

Aanbiedingsbrief Burgerinitiatief Stop de boskap in de Schoorlse- en Kennemerduinen

Voorblad indiening Burgerinitiatief Stop de Boskap Schoorlse- en Noordkennemerduinen 29-11-2019 geanonimiseerd

Verordening burgerinitiatief Noord-Holland

M124 (PS 16-12-2019) AANGEHOUDEN SP Tijdelijk opschorten boskap Schoorlse duinen

Voordracht 01-2020 Burgerinitiatief 'Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen'

Advies commissie NLG Burgerinitiatief Stop de boskap

Beantwoording technische vragen cie NLG

9.a Ingediende moties bij het burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen"

Dit agendapunt met bijbehorende moties is aangehouden tot de volgende Statenvergadering van 09-03-2020.

Motie 4 FvD 'Boskap Dr. Van Steinbos'.pdf

Motie 5 FvD 'Uitdunning Buizerdbosje bij Frederiksveld'.pdf

Motie 6 FvD 'Uitdunning Leeuwenkuilbosje bij Frederiksveld'.pdf

Motie 7 PvdA D66 GL VVD Natuurherstel Schoorlse duinen.pdf

Motie 8 SP Gedeeltelijk kappen in de duinen.pdf

Motie 9 SP Uitstel van boskap in Schoodse en Noord-Kennemerduinen.pdf

Motie 10 CDA Bomenkap opschorten tot na actualisering doelsystematiek N2000 gebieden.pdf

Motie 11 Christenunie Onderzoek bosuitbreiding Noord-Holland.pdf

10 Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën (VD-02).

Dossier 1951 voorblad

Brief aan PS over Noord-Hollands perspectief op de Regionale Energiestrategieen

Brief aan PS over Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën

oud - versie ter bespreking PS 03-02-2020 Bijlage 1 - NH Perspectief op de RES n.a.v. Cie RWK (markeringen)

oud - versie ter bespreking PS 03-02-2020 Bijlage 2 - NH Perspectief op de RES n.a.v. Cie RWK (schoon)

Advies cie RWK bij voordracht NH Perspectief op de Regionale Energiestrategieën

Beantwoording technische vragen fractie FvD RES

Voordracht 02-2020 GEAMENDEERD - NH Perspectief op de Regionale Energiestrategieën RES

NH Perspectief GEAMENDEERD - definitieve versie na vaststelling PS 03-02-2020

10.a Ingediende moties en amendementen bij "Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën"

A1-2020 AANGENOMEN VVD Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën

A2-2020 VEWORPEN SP CDA 600 meter

A3-2020 VERWORPEN CDA Geen kader geen besluit

A4-2020 VERWORPEN Geen dwang in Veenweidegebied

A5-2020 VERWORPEN PvdD over microturbines voor iedereen

A6-2020 VERWORPEN over windturbines en trekroutes

A7-2020 VERWORPEN Christenunie Geen zonnepolders in waterland

M12-2020 VERWORPEN SP Solitaire XL Windmolens

M13-2020 VERWORPEN SP Ambtelijke Kleurenkaart

M14-2020 VERWORPEN CDA SP CU NH PvdD Zon en wind voor iedereen

M15 2020 VERWORPEN FvD Heldere criteria draagvlak Windturbines & Zonneakkers

M16-2020 VERWORPEN FvD PvdO Maak kosten Regionale energiestrategie inzichtelijk

M17 -2020 VERWORPEN PVV afstand windturbines tot woningen naar 1.000 meter

11 Vragenuur.

(Het Statenlid dat tijdens dit vragenuur mondelinge vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp uiterlijk een werkdag voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter via de statengriffier.)

12 Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

M1-2020 AANGENOMEN CDA VVD SP Participatiebijeenkomsten over omgevingverordening

M2-2020 AANGENOMEN SP PvdA Stop de verhuurderheffing

13 Sluiting.

Besluitenlijst PS

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : *3 februari 2020*
Voorzitter : *dhr. A.Th.H. van Dijk*
Griffier : *mw. K. Bolt*
Vergaderstukken : online beschikbaar PS 03-02-2020

1. Opening en mededelingen.
Afwezig zijn dhr. Dekker (FvD), dhr. Everduim (DENK), dhr. Gringhuis (GroenLinks) en dhr. Hoogervorst (SP).
Dhr. Hartog (VVD) verlaat de vergadering eerder.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.
Agenda punt 2a wordt uitgesteld.

Er zijn drie moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend.
- **M1-2020** door fracties CDA, VVD en SP "Participatiebijeenkomsten met gemeenteraden over Omgevingsveroderning".
- **M2-2020** door fracties SP en PvdA "Stop de verhuurderheffing".
- **M3-2020** door fracties PvdD, SP en 50PLUS/PvdO "Onafhankelijke toetsing dierenwelzijn bij evenementen".

Stemming van deze moties vindt plaats bij punt 12.

De agenda wordt vastgesteld.

2a. Benoeming en installatie gedeputeerde (onder voorbehoud).
Dit agendapunt wordt uitgesteld.

2b. Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties FvD en 50PLUS/PvdO.
Dhr. Lelkes van fractie FvD, alsmede dhr. Faassen van fractie 50PLUS/PvdO hebben in handen van de voorzitter de belofte afgelegd en zijn daarmee als duo-commissielid geïnstalleerd.

2c. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).
Er zijn geen actualiteiten ingediend.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
Er zijn geen stukken ter bekrachtiging binnen gekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen van de vergadering van 16 december 2019.
De notulen van 16 december 2019 worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.
De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.
Totaal aanwezig 51 leden.

8a. Benoemen plaatsvervangend griffier voor Statenvergadering.
Voordracht 06-2020

8b. Wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015.
Voordracht 03-2020

8c. Concept 1e begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer.
Voordracht 04-2020

De besluiten behorende bij de punten 8a t/m 8c zijn aangenomen en zijn bij het betreffende agendapunt op de website gepubliceerd.

9. Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen".
Voordracht 1-2020
Totaal aanwezig 51 leden.

Het burgerinitiatief wordt toegelicht door de indiener dhr. Engelbregt van de Stichting ter behoud van het Schoorlse en Noord-Kennemerduingebied.

PS heeft in 1 termijn vragen gesteld die door dhr. Engelbregt en tevens door GS zijn beantwoord.

De indiener steunt het voorstel van GS om het burgerinitiatief nader te bespreken en aan te houden tot een volgende Statenvergadering.

Het **ordevoorstel** van GS om het burgerinitiatief en daarmee voordracht 01-2020 aan te houden tot een volgende Statenvergadering, is **aangenomen**. Voor 50 stemmen en tegen 1 stem. Tegen stemt de fractie ChristenUnie.

- Fractie FvD wenst aantekening het besluit van de indiener van het Burgerinitiatief te accepteren, vindt het wel teleurstellend dat deze situatie er nu is; geeft aan dat GS dit met goed overleg vooraf wellicht had kunnen voorkomen.
- Fractie ChristenUnie wenst aantekening het ook een bijzondere figuur te vinden; geeft aan dat er lang is gesproken over de natuurbeheerplannen met veel organisaties en dat GS nu te elfder ure verzoekt om het aan te houden om er nog over te praten; vindt het een brevet van onvermogen.
- Fractie CDA wenst aantekening zich hier bij aan te sluiten; geeft aan dat er vele malen over dit onderwerp is gesproken en dat GS veelvuldig tijd heeft gehad om met het burgerinitiatief te overleggen, dat gebeurt nu te elfder ure; vindt dat dit geen schoonheidsprijs verdient; hoopt op een positief resultaat van het overleg van GS met het burgerinitiatief.
- Fractie SP wenst aantekening dat het misschien een beetje als een anticlimax voelt ook voor de mensen die hier naartoe zijn gekomen, maar met de melding van de heer Engelbregt dat zijn achterban achter deze werkwijze staat, vindt de fractie het goed dat de beraadslagingen nu worden geschorst en op een later moment worden hervat.
- Fractie PVV wenst aantekening de woorden van de heer Dessing en de heer Heijnen te steunen, maar begrijpt ook wat de heer Smaling zegt; als de heer Engelbregt hiermee akkoord gaat, hoopt de fractie op een goede afwikkeling.
- Fractie D66 wenst aantekening het altijd goed te vinden om opnieuw in gesprek te gaan; vindt het wat aan de late kant en wil er helder over zijn dat wat hen betreft de Natura2000-doelen niet ter discussie staan, dus dat wel het eerlijke verhaal wordt verteld en dat er niet te veel verwachtingen over en weer worden gewekt om nu weer opnieuw in gesprek te gaan.
- Fractie VVD wenst aantekening hier positief over te zijn; vindt dat er een intensief debat is gevoerd waarbij ook moties zijn ingediend en dat dat kennelijk effect kan hebben.
- Fractie GroenLinks wenst aantekening hierbij aan te sluiten; geeft aan dat het wel een wat rommelige procedure is, maar ook dat het te prijzen is van het college; de fractie heeft opgeroepen om de burgerparticipatie uitermate serieus te nemen en dit is een eerste stap.

De ingediende moties worden ook aangehouden tot de volgende Statenvergadering:
- **M4-2020** fracties FvD en 50PLUS/PvdO inzake boskap Dr. Van Steinbos;
- **M5-2020** fracties FvD en 50PLUS/PvdO inzake uitdunning Buizerdbosje bij Frederiksveld;
- **M6-2020** fracties FvD en 50PLUS/PvdO inzake uitdunning Leeuwenkuilbosje bij Frederiksveld;
- **M7-2020** fracties PvdA, D66, GroenLinks en VVD inzake natuurherstel Schoorlse duinen;
- **M8-2020** fractie SP inzake gedeeltelijk kappen in de duinen;

- **M9-2020** fractie SP inzake uitstel van boskap in Schoorlse en Noord-Kennemerduinen;
- **M10-2020** fractie CDA inzake bomenkap opschorten tot na actualisering doelsystematiek N2000 gebieden;
- **M11-2020** fractie ChristenUnie inzake onderzoek bosuitbreiding Noord-Holland.

10. Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën.
Voordracht 02-2020.
Totaal aanwezig 51 leden bij stemming amendementen en moties.
Totaal aanwezig 33 leden bij stemming voordracht (fracties FvD, CDA, PVV, SP, ChristenUnie en 50PLUS/PvdO onthouden zich van stemmen bij voordracht 02-2020).

Het **ordevoorstel** van fractie ChristenUnie om amendement A3 als laatste amendement in stemming te brengen wordt **unaniem aangenomen**.

Amendement A1-2020 fractie VVD is aangenomen.
Voor 39 en tegen 12 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
Dictum:
1. De kaarten in bijlage I op pagina 24 en 25 worden verwijderd.

2. **Pagina 8 wordt als volgt gewijzigd:**
"Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'[5]. Doel is hierin meer ruimte te bieden voor ontwikkelingen die de kernkwaliteiten van het BPL niet aantasten. In de wetenschap dat er een grote opgave op ons afkomt vanuit de RES, is vooruitlopend op het BPL en de Omgevingsverordening, in overleg met de verschillende disciplines ambtelijk verkend waar binnen deze beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan wind op land en zon en onder welke voorwaarden. ~~Dit levert een eerste, ambtelijke kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten[6]. De kaart is nadrukkelijk onder voorbehoud van de consultatie en daadwerkelijke besluitvorming over de Omgevingsverordening7. Onder voorbehoud van de daadwerkelijk vaststelling van de Omgevingsverordening. De kaart, en een uitgebreide beschrijving van voorwaarden en restricties is te vinden in bijlage I.~~ De inzichten zullen worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening en in het RES-proces. Een beschrijving hiervan is terug te vinden in bijlage 1.[6]
Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. ~~Deze gebieden zijn tevens opgenomen op de kleurenkaart.~~ Voor deze gebieden gaat gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden". ~~Ook dit vooruitlopend op en onder voorbehoud van de daadwerkelijke besluitvorming over deze gebieden. De kleurenkaart heeft dus geen status, het betreft een ambtelijke verkenning. De inzichten zullen wel worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening."~~

Pagina 20 wordt als volgt gewijzigd:
"In de wetenschap dat er een grote energie-opgave op ons afkomt vanuit de RES, is ambtelijk verkend waar binnen de provinciale beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan windturbines en zonneparken en onder welke voorwaarden. ~~Dit levert een eerste, grove, kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten12.~~ De ~~kleurenkaart~~ hierna volgende verkenning laat zien waar zonneparken en windturbines: (a) samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (groen ~~gebied~~) of (c) niet samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (rood ~~gebied~~).

De ~~kleurenkaart~~ verkenning dient als indicatie waar wellicht mogelijkheden zijn voor nieuwe wind- en zonlocaties. Per beschermingsregime is een toelichting gegeven op de "score" voor wind- en zonne-energie. In veel gevallen laat de verkenning ~~kaart~~ ruimte zien, terwijl deze er onder de huidige regelgeving nog niet is. In die gevallen dient een wijziging van de regels plaats te vinden om de ontwikkeling mogelijk te maken. De verkenning ~~kaart~~ is voor deze gevallen nadrukkelijk onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening (zie hierna).[13] Dit is vermeld bij de betreffende beschermingsregimes. De verkenning ~~kleurenkaart~~ heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening. ~~Op de kaart zijn alleen de provinciale beperkingen (beschermingsregimes) weergegeven, daarnaast zijn er vanuit andere (hoofdzakelijk rijks) wet- en regelgeving diverse andere beperkingen. Deze staan niet op deze kaarten.~~

Let op, de ~~kaart~~ verkenning geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Tot die tijd gelden voor wind op land de afspraken die zijn gemaakt in het coalitieakkoord 2019-2023. Voor Noord-Holland Noord geldt een restrictief 'nee, tenzij'-beleid, tot het moment van vaststelling van de RES. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bieden wij, vooruitlopend op de RES, ruimte voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'."

Pagina 21 wordt als volgt gewijzigd:
"Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. ~~Ook deze gebieden zijn, vooruitlopend op en onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening, opgenomen op de kleurenkaart.~~ Voor deze gebieden gaat, onder voorbehoud van besluitvorming, gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen 'onder voorwaarden'."

- **Amendement A2-2020** fracties SP en CDA is verworpen. Tegen 33 en voor 18 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, CDA, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
- **Amendement A5-2020** fractie PvdD is verworpen. Tegen 44 en voor 7 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA en PvdD.
    - **Fractie ChristenUnie** wenst aantekening tegen amendement A5 te stemmen; denkt dat die mogelijkheid al geïmpliceerd is in de tekst en op hoog niveau mee is geschreven.

  - **Fractie PvdA** wenst aantekening tegen amendement A5 te stemmen; vindt het zeker een sympathiek idee en sluiten het ook niet uit; vindt dit te algemeen, nu kan het ook in woonwijken op een dak en daar moet toch beleid op gemaakt worden; vindt dat dit terug moet komen in de Omgevingsverordening.
- **Amendement A6-2020** fractie PvdD is verworpen. Tegen 34 en voor 17 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
  - **Fractie D66** wenst aantekening tegen amendement A6 te zullen stemmen; gaan ervan uit dat dit een FF-wet is en zoals gebruikelijk gewoon getoetst wordt.
- **Amendement A7-2020** fractie ChristenUnie is verworpen. Tegen 30 en voor 21 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, CDA, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie en 50PLUS/PvdO.
- **Amendement A4-2020** fractie CDA is verworpen. Tegen 34 en voor 17 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, CDA, PVV, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
  - **Fractie ChristenUnie** wenst aantekening voor amendement A4 te stemmen; heeft getwijfeld of dit op deze plek de juiste toevoeging is om te maken, maar vindt het signaal wel belangrijk.
  - **Fractie SP** wenst aantekening tegen amendement A4 te stemmen; vindt het amendement sympathiek in die zin dat de fractie niet voor dwang is, maar als ultimum remedium moet dat altijd achter de hand worden gehouden.
- **Amendement A3-2020** fractie CDA is verworpen. Tegen 32 en voor 19 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, CDA, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.

- **Motie M12-2020** fractie SP is verworpen. Tegen 37 en voor 14 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
- **Motie M13-2020** fractie SP is verworpen. Tegen 30 en voor 21 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, CDA, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
  - **Fractie PvdA** wenst aantekening tegen motie M13 te stemmen; onderschrijft het belang van duidelijke en begrijpelijke teksten en dit is een duidelijke boodschap aan GS, maar steunt niet het verwijderen van de tekst.
- **Motie M14-2020** fracties CDA, SP, ChristenUnie en PvdD is verworpen. Tegen 40 en voor 11 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, PvdD, SP, ChristenUnie en 50PLUS/PvdO.
  - **Fractie PvdA** wenst aantekening tegen motie M14 te stemmen; is sterk voor participatie, maar voor een belangrijk deel wordt dit al uitgevoerd; dat maakt deze motie overbodig, met name omdat het een RES-uitgangspunt is, 50% lokaal voordeel.
- **Motie M15-2020** fracties FvD en 50PLUS/PvdO is verworpen. Tegen 37 en voor 14 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
- **Motie M16-2020** fracties FvD en 50PLUS/PvdO is verworpen. Tegen 39 en voor 12 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.
- **Motie M17-2020** fractie PVV is verworpen. Tegen 39 en voor 12 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en fractie Baljeu.

Voordracht 02-2020 is geamendeerd aangenomen. Voor 29 en tegen 4 stemmen.
Tegen de voordracht stemmen de fracties: PvdD en fractie Baljeu. Fracties SP, CDA, FvD, PVV, 50PLUS en ChristenUnie hebben zich van stemming onthouden.
Het geamendeerde besluit 02-2019 behorende bij de voordracht, alsmede amendement A1-2020 is bij agendapunt 10 gepubliceerd.

- De heer Smaling wenst aantekening namens de **fracties SP, CDA, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en ChristenUnie** dat zij zich behoorlijk in hun hemd gezet voelen door de werkwijze die deze middag gevolgd is; er is geen inhoudelijk debat gevoerd over een document waarover veel inhoudelijk debat gevoerd moet worden; de manier waarop de gedeputeerde heeft voorgesteld om het stuk door te schuiven naar juni en niet te stemmen over moties en amendementen zet de genoemde fracties eigenlijk buiten spel en dat vinden zij dermate ver gaan dat de genoemde fracties niet zullen deelnemen aan de stemming over de voordracht.
- **Fractie PvdD** wenst aantekening tegen de voordracht te stemmen; sluit zich aan bij de woorden van de heer Smaling en juicht deze werkwijze niet toe; ziet echter ook dat dit de eerste keer is dat dit gebeurt en veel commotie geeft; hoopt dat het wel aankomt, maar vindt dat het niet hun zaak als PvdD dient en ook niet het democratisch proces om zich van stemming te gaan onthouden; geeft in deze stemverklaring mee dat het anders moet en anders kan, maar niet weg zal lopen.
- **Fractie Baljeu** wenst aantekening zich hierbij aan te sluiten; zit er ook zo in en gaat wel stemmen, maar vindt het niet een goede gang van zaken.

11. Vragenuur.

Er zijn geen mondelinge vragen ingediend.

12. Stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

Dhr. Hartog (VVD) is vanaf dit agendapunt afwezig; totaal aanwezig 50 leden.

Motie 01-2020 fracties CDA, VVD en SP is aangenomen.

Voor 46 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en 50PLUS/PvdO.

Dictum:

PS besluiten:

1. twee participatiebijeenkomsten (een voor het noorden en een voor het zuiden van de provincie) te organiseren voor Noord-Hollandse gemeenteraadsleden en waterschapsbesturen over de omgevingsverordening van Noord-Holland ten behoeve van behandeling van de omgevingsverordening in de commissie en de Staten;
2. bij deze participatiebijeenkomsten de gemeenteraden en waterschapsbesturen in delegatie in de gelegenheid te stellen hun suggesties en vragen rechtstreeks aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten kenbaar te maken;
3. deze participatiebijeenkomsten te organiseren vlak nadat de omgevingsverordening ter inzage heeft gelegen en voordat Provinciale Staten deze behandelen in de commissie en definitief vaststellen in Provinciale Staten;
4. de griffie te verzoeken de Organisatie hiervan op te pakken.
    - **Fractie FvD** wenst aantekening voor de motie te stemmen; wil toevoegen dat de participatiebijeenkomsten van veel meer waarde zullen zijn wanneer er niet alleen een gedachtewisseling is, maar er ook daadwerkelijk iets zou gebeuren met de uitkomsten van deze bijeenkomsten.

- **Fractie GL** wenst aantekening voor de motie te stemmen; is warm voorstander van participatie en ook van collegiaal bestuur en is bereid om daarin te investeren, maar dat is tegelijkertijd een beetje waarom zij moeite hebben met deze motie. Gemeenten kunnen een zienswijze indienen, dat is dan ook de meerderheidszienswijze van zo'n gemeente, als PS individuele gemeenteraadsleden uitnodigen voor een participatiebijeenkomst, dan wordt de verwachting gewekt dat er inderdaad wat mee wordt gedaan, terwijl dat eigenlijk niet gegarandeerd kan worden; fractie wil het gesprek aangaan, maar wel dat stukje verwachtingenmanagement ook duidelijk uitspreken.
- **Fractie PvdD** wenst aantekening tegen de motie te stemmen; staat in principe niet onwelwillend tegenover overleg met gemeenten en waterschappen, maar vindt dat gemeenten en waterschappen al een instrumentarium hebben om dit te doen en zij zijn vaak met een vrij grote ambtelijke organisatie toegerust; maakt zich dan zorgen of deze niet oververtegenwoordigd zijn in het proces; zien liever maatschappelijke of natuurorganisaties in een proces zoals dit participeren en daarom vinden zij, als dit nog eens terug zou komen met de aanvulling daarbij dat ook aan andere organisaties de mogelijkheid wordt geboden, dan zouden wij voor stemmen. Op dit moment vinden wij hem te eenzijdig en stemmen daarom tegen.
- **Fractie PvdA** wenst aantekening voor de motie te stemmen; vindt verwachtingenmanagement inderdaad ontzettend belangrijk; wil aan de voorkant duidelijk maken wat er bedoeld wordt met participatiebijeenkomsten en wat er met de uitkomsten wordt gedaan; dat zou wat hen betreft ook eerder in het traject mogen zitten, dat hoeft niet te wachten totdat het andere is vastgesteld want consultatie kan ook tijdens het traject worden gedaan, dat alles draagt bij aan nog meer betrokkenheid en daarmee aan een inclusievere samenleving.
- **Fractie D66** wenst aantekening voor de motie te stemmen en sluit zich aan bij de woorden van fractie PvdA.

Motie M02-2020 fracties SP en PvdA is aangenomen.
Voor 34 en tegen 16 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, FvD en fractie Baljeu.
Dictum:
Besluit het college van GS te verzoeken:

- Bij het Rijk actief te lobbyen voor de afschaffing van de verhuurderheffing in de huidige vorm en andere heffingen die het investeringsvermogen van corporaties belemmeren, zoals de anti-tax avoidance richtlijn (ATAD);
- Bij de minister te bepleiten deze heffingen om te zetten in een investeringsfonds waar corporaties hun investeringen voor nieuwbouw en verduurzaming op in mindering kunnen brengen.
    - **Fractie FvD** wenst aantekening tegen de motie te stemmen; vindt het een sympathieke motie maar zijn over het algemeen tegen heffingen en het verponden van huurwoningen door woningcorporaties brengt goedkopere woningen op de woningmarkt.
    - **Fractie VVD** wenst aantekening tegen de motie te stemmen; geeft aan dat de Autoriteit Woningcorporaties net heeft aangegeven dat de corporaties afgelopen jaar weer 2 miljard euro hebben opgepot, geld dat gebruikt had kunnen worden om woningen te bouwen.

- **Fractie PvdA** wenst aantekening voor de motie te stemmen; geeft aan dat het investeringsvermogen van de corporaties gelijktijdig weer met 9% is gedaald, dus het is maar net welke cijfers wordt gekeken; vindt het ontzettend belangrijk dat alles in het werk wordt gesteld om die belangrijke partner op het gebied van volkshuisvesting, de corporaties, in staat te stellen dat te doen; de fractie is blij dat de gedeputeerde er al mee bezig is en hoopt dat hij dit wil zien als een nadrukkelijke steun in zijn rug om door te gaan met nog meer energie.
- **Fractie D66** wenst aantekening voor de motie te stemmen; is geen voorstander van postzegelmoties en de gedeputeerde doet het al, maar gaat toch voor stemmen als ondersteuning.

Motie M03-2020 fracties PvdD, SP en 50PLUS/PvdO is verworpen. Tegen 36 en voor 14 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PvdD, SP, ChristenUnie en 50PLUS/PvdO.

- **Fractie ChristenUnie** wenst aantekening voor de motie te stemmen; vindt het heel logisch dat als je zegt dat je bepaalde criteria mee wilt nemen, je wel moet specificeren wat die criteria zijn.

13. Sluiting.

De voorzitter sluit de vergadering.

Overzicht spreektijden PS 3 februari 2020

Spreektijdverdeling

Het presidium heeft besloten de spreektijdverdeling voor de Statenvergadering van **3 februari** te baseren op **4 uren** vergaderen.

Voor de vergadering van 3 februari 2020 wordt de volgende verdeling gehanteerd:

Fractie	Spreektijd PS 3 februari 2020
GroenLinks	18 min.
VVD	18 min.
Forum voor Democratie	16 min.
D66	14 min.
PvdA	14 min.
CDA	10 min.
Partij voor de Dieren	10 min.
PVV	10 min.
SP	10 min.
ChristenUnie	10 min
50PLUS/Partij van de Ouderen	10 min
DENK	10 min.
Fractie Baljeu	2 min.
Totaal PS	*152 min.*
Spreektijd GS	61 min.
Technische tijd	27 min.
Totaal	**240 min.**

Notulen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	3 februari 2020
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. D.J. van den Berg (FvD), dhr. M.N. Bolkestein (VVD), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (VVD), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (FvD), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Kohler (FvD), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (FvD), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. A. Nanninga (FvD), mw. Z. Pels (GL), mw. M. Sanderse (CDA), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. I. Zaal (D66), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. G.E.E. Everduim (DENK), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. W. Hoogervorst (SP)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden	03
2.a.	Benoeming gedeputeerde	07
2.b.	Installatie en beëdiging duo-commissieleden FvD en 50pus/PvdO	07
2.c.	Actualiteiten	08
3.a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	08
3.b.	Lijst geheimhouding PS	08
4.	Vaststelling notulen van de vergaderingen van 16 december 2019	08
5.	Vaststelling strategische Statenagenda	08
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	08
7.	Voortgangslijst van moties	09
8.	Hamerstukken	09
8.a.	Statenvoordracht 06 Benoemen plaatsvervangend griffier voor de Statenvergadering	09
8.b	Statenvoordracht 03 Wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen	

		Noord-Holland 2015	09
	8.c	Statenvoordracht 04 Concept eerste begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer	09
	9.	Statenvoordracht 01 Burgerinitiatief ‘Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen’	09
	10.	Statenvoordracht 02 Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieen	33
	11.	Vragenuur	69
	12.	Indien aan de orde, stemming over de moties Vreemd aan de orde van de dag	69
	13.	Sluiting	72

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Van harte welkom bij de eerste Statenvergadering van het nieuwe jaar, het belooft net als vorig jaar, weer een prachtig jaar te worden. Ook een hartelijk welkom aan de bezoekers op de publieke tribune en in de Johan Remkeszaal waar wordt meegekeken bij de geagendeerde onderwerpen. Bericht van verhindering is ontvangen van dhr. Dekker (FvD), dhr. Gringhuis (GL), dhr. Everduim (DENK) en dhr. Hoogervorst (SP).

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Het vaststellen van de primus. Conform artikel 18 van ons reglement van orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden bij welk Statenlid bij een mogelijk hoofdelijke stemming wordt aangevangen. Dat is nr. 25, mevrouw Van Wijnen (GL). De SP dient een motie Vreemd aan de orde van de dag in over 'Stop de verhuurdersheffing'. De heer Smaling moet hem nog even opzoeken. De fracties CDA/VVD hebben aangekondigd een motie Vreemd te willen indienen met als onderwerp 'Participatiebijeenkomsten met gemeenteraden over de Omgevingsverordening.' Ik geef mevrouw Sanderse van het CDA de gelegenheid om de motie in te dienen.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Voorzitter. Onze motie geeft aan dat wij graag willen dat voor de definitieve vaststelling van de Omgevingsverordening in juni, wij met raadsleden en waterschappen in gesprek willen gaan over de impact van deze verordening in gemeenten en gebieden. Dit hebben PS ook in de vorige ronde bij de Omgevingsvisie gedaan en dat is heel goed bevallen. De sessies waren goed bezocht, waar PS-leden goed hun mening konden aanscherpen naar aanleiding van de input van de insprekers. Vandaar deze motie.

Motie 01/03022020 Vreemd aan de orde van de dag
Participatiebijeenkomsten met gemeenteraden over de Omgevingsverordening

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *De Omgevingsverordening het fundament is voor aspecten van de fysieke omgeving in de provincie Noord-Holland en daarmee Noord-Hollandse gemeenten;*
- *De provincie Noord-Holland hierin een grote verantwoordelijkheid heeft richting Noord-Hollandse gemeenten en waterschappen;*
- *De lokale overheden binnen de kaders de Omgevingswet moeten werken.*

Overwegende dat:

- *Het van belang is om de gemeenteraden en waterschapsbesturen zoveel mogelijk bij de vaststelling van de Omgevingsverordening te betrekken;*

- *Een open gedachtewisseling moet plaatsvinden voordat de Omgevingsverordening in de commissie en PS wordt besproken en vastgesteld;*
- *Een participatiebijeenkomst een goed instrument is om informatie van de raden te verkrijgen;*
- *Deze bijeenkomst zich kan concentreren op de toepassing en effecten van de Ontwerp Omgevingsverordening op het gemeentelijk beleid en suggesties aan Provinciale Staten om de ontwerp-omgevingsverordening nog te amenderen;*
- *Bij de vaststelling van de Noord-Hollandse Omgevingsvisie in mei 2018 twee hoorzittingen (een voor het noorden en een voor het zuiden van de provincie) zijn georganiseerd waarbij Noord-Hollandse gemeenteraadsleden in gesprek gingen met Statenleden over hun suggesties en vragen over de Noord-Hollandse Omgevingsvisie;*
- *Deze hoorzittingen goed werden bezocht, hebben bijgedragen aan actieve participatie van gemeenteraadsleden en hebben geleid tot een beter inzicht bij Statenleden in de gevolgen van de Omgevingsvisie voor Noord-Hollandse gemeenten.*

Besluiten:

1. *Twee participatiebijeenkomsten (een voor het noorden en een voor het zuiden van de provincie) te organiseren voor Noord-Hollandse gemeenteraadsleden en waterschapsbesturen over de Omgevingsverordening van Noord-Holland ten behoeve van behandeling van de Omgevingsverordening in de commissie en de Staten;*
2. *Bij deze participatiebijeenkomsten de gemeenteraden en waterschapsbesturen in delegatie in de gelegenheid te stellen hun suggesties en vragen rechtstreeks aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten kenbaar te maken;*
3. *Deze participatiebijeenkomsten te organiseren nadat de Omgevingsverordening ter inzage heeft gelegen en voordat PS deze behandelen in de commissie en definitief vaststellen in PS;*
4. *De griffie te verzoeken de organisatie hiervan op te pakken*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CDA, VVD, SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Mevrouw Van Wijnen, het is niet de bedoeling om nu in discussie te gaan. De motie Vreemd wordt nu ingediend en aan het eind van de vergadering in stemming gebracht.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Deze motie wordt mede ingediend door PvdA, PvdD, 50plus/PvdO. Deze motie is min of meer in gelijke bewoordingen ook ingediend in andere provincies en gemeenteraden om de regering ertoe aan te zetten om de verhuurdersheffing af te schaffen. Zoals wij weten heeft de landelijke coalitie zich verbonden aan de verhuurdersheffing zoals die is, dus die zijn niet onmiddellijk geneigd om hiervan af te stappen. Dat bleek ook uit een stemming vorige week in de Tweede Kamer, maar wij vinden het zinvol dat de provincie ervoor pleit dat de regering toch kijkt naar een manier om deze af te schaffen. Destijds is de verhuurdersheffing in het leven geroepen, wij weten dat allemaal nog, dat was een soort Nacht

van Adri Duijvestein in de Eerste Kamer die ervoor zorgde dat die wet uiteindelijk toch werd aangenomen. Het was een andere tijd, het was toen crisistijd en nu niet. Wij zitten te schreeuwen om corporaties die slagvaardig zijn, die hun werk kunnen doen en wij horen vaak dat dat in geringe mate kan. Vanmorgen in Trouw stond ook nog een groot stuk over wat er met achterstandswijken gebeurt en voor een deel is dat veroorzaakt door het slecht bij kas zijn van woningcorporaties. Daarom een motie Vreemd.

Motie 02/03022020

Stop de verhuurdersheffing

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *De wachttijd voor sociale huurwoningen de pan uit rijst en er een erkend en stijgend tekort is aan sociale huurwoningen;*
- *De verhuurdersheffing en andere belastingmaatregelen ervoor zorgen dat jaarlijks ongeveer 4 maanden huur van elke sociale huurwoning rechtstreeks naar Den Haag gaan, zonder dat dit geld terugkomt in de sociale huursector;*
- *Dit een directe belemmering is voor de investeringsmogelijkheden van de corporaties om extra sociale huurwoningen te bouwen, hun bestaande voorraad te verduurzamen en de huren binnen de perken te houden.*

Tevens constaterende dat:

- *De minister in 2020 een evaluatie van de verhuurdersheffing heeft toegezegd aan de Tweede Kamer;*
- *In de met de minister gesloten Woondeal aanpassing van de verhuurdersheffing is genoemd als een van de instrumenten om de bouw van sociale huurwoningen aan te jagen;*
- *Bij de Troonrede 2019 door het kabinet is bepleit de investeringsruimte van de corporaties te verruimen.*

Besluiten het college van GS te verzoeken:

- *Bij het Rijk actief te lobbyen voor de afschaffing van de verhuurdersheffing in de huidige vorm en andere heffingen die het investeringsvermogen van corporaties belemmeren, zoals de Anti-Tax Avoidance richtlijn (ATAD);*
- *Bij de minister te bepleiten deze heffingen om te zetten in een investeringsfonds waar corporaties hun investeringen voor nieuwbouw en verduurzaming op in mindering kunnen brengen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties SP, PvdA, PvdD, 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ines KOSTIÇ (PvdD): Voorzitter. Er is een sterke maatschappelijke wens om het welzijn van dieren te verbeteren. Die wens overstijgt partijpolitiek. Twee weken geleden hoorde ik D66 Kamerlid Tjeerd de Groot bij een evenement nog zo mooi zeggen: we moeten weer uitgaan van het perspectief van het dier, dat is een kwestie van basisfatsoen. We hebben met z'n allen besloten dat dierenwelzijn meegewogen moet worden bij ons sponsorbeleid en dat we die moeten monitoren en evalueren. Er spelen hier twee problemen. Ik zal die kort schetsen en twee oplossingen bieden. Het eerste probleem is dat er heldere kaders ontbreken om correcte besluitvorming en evaluatie te waarborgen, want aan de ene kant hebben we als PS vastgesteld dat de provincie soms wat verder moet gaan dan de landelijke wet- en regelgeving om dieren fatsoenlijk te kunnen beschermen. Dat hebben we terecht erkend toen we ons als PS keerden tegen het levend koken van dieren bij evenementen. Dat hebben we ook gedaan door ons uit te spreken tegen inzet van roofvogels bij shows. De provincie kan daar natuurlijk niet altijd in sturen, maar juist bij provinciaal beleid zoals sponsoring waarbij alles draait om reputatie en uitdragen van de waarden van de provincie, hebben we die vrijheid en verantwoordelijkheid. Aan de andere kant sponsoren we op dit moment evenementen waarbij dieren lijden onder onnatuurlijke spiermassa. Evenementen waarbij dieren met dwangmiddelen kunstjes moeten uitvoeren en wilde dieren zoals slangen en krokodillen, worden ingezet. Wat je daar verder ook van vindt, ons beleid neigt nu naar willekeur en zonder heldere kaders zal dat ook zo blijven. Op die manier kunnen wij niet zorgvuldig controleren en evalueren. Daarom is de oplossing: stel heldere kaders rond dierenwelzijn. Ook de VVD erkent dat belang op haar landelijke website. Nu het tweede probleem. Als de provincie geld inzet voor evenementen waarbij dieren worden gebruikt, is het belangrijk om dan op zijn minst te waarborgen dat we volledig en onafhankelijk worden geïnformeerd over dierenwelzijn bij zulke evenementen. Nu worden GS echter vooral geïnformeerd door de te sponsoren evenementen zelf. Dat is ontoereikend. Daarmee doen we niet alleen de dieren te kort, maar ook onszelf als PS en als overheidslaag die zegt dierenwelzijn serieus te nemen. Wij horen volledige informatie te krijgen om een correcte afweging te kunnen maken. Ook deze oplossing is simpel: de dierenwelzijnsexperts die niet aan de te sponsoren sector verbonden zijn, moeten gehoord worden. Zij hebben immers geen enkel belang bij het geld van de provincie, maar richten zich alleen op het waarborgen van dierenwelzijn. En dat is precies wat PS eerder GS hebben gevraagd om te doen. Een kwestie van basisfatsoen. Geachte collega's van GS en PS, wij vragen u vandaag niet veel. We vragen slechts om dat basisfatsoen te tonen. En juist omdat het stellen van heldere kaders belangrijk is en juist omdat volledige informatievoorziening nodig is, dienen wij samen met de SP en 50Plus/PvdO daarom de volgende Motie Vreemd aan de orde van de dag in.

Motie 03/03022020
Onafhankelijke toetsing dierenwelzijn bij evenementen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Provinciale Staten onlangs via een motie hebben uitgesproken dat dierenwelzijn mee moet worden gewogen in het provinciaal beleid voor sponsoring van evenementen;*
- *Dierenwelzijn daarna door Gedeputeerde Staten in de notitie over uitgangspunten evenementensponsoring 2020-2023 is opgenomen;*
- *Gedeputeerde Staten hebben aangegeven dat de resultaten van evenementensponsoring gemonitord en geëvalueerd zullen worden, o.a. op het gebied van (verbetering) van dierenwelzijn;*
- *Er op dit moment echter geen toetsingskaders voor dierenwelzijn zijn opgesteld.*

Overwegende dat:

- *Zonder toetsingskaders voor dierenwelzijn de resultaten van evenementensponsoring op dat gebied niet goed gemonitord en geëvalueerd kunnen worden;*
- *Het voor een correcte toetsing van belang is dat Gedeputeerde Staten bij zaken rond dierenwelzijn worden geadviseerd door onafhankelijke dierenwelzijnsexperts, die niet verbonden zijn aan een van de te sponsoren activiteiten.*

Verzoeken het college van GS om:
Toetsingskaders voor dierenwelzijn op te stellen en bij verdere monitoring en evaluatie zich ook te laten adviseren door onafhankelijke dierenwelzijnsexperts

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdD, SP, 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Wenst nog iemand het woord over de agenda? Zo niet, dan is de agenda conform het voorstel van het presidium vastgesteld.

2.a. Benoeming en installatie gedeputeerde

De **VOORZITTER**: Dit agendapunt komt vandaag niet aan de orde, het proces loopt nog.

2.b. Installatie en beëdiging duo-commissieleden FvD en 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De fractievoorzitters van FvD en 50plus/PvdO hebben als duo-commissielid voorgedragen de heer Lelkes namens FvD en de heer Faassen namens 50 plus/PvdO. Op grond van artikel 61 van het reglement van orde voor de PS-vergaderingen en andere werkzaamheden dient een commissielid dat geen lid van PS is, in de PS-vergadering in handen van de voorzitter de eed of de verklaring en belofte af te leggen. Ik verzoek de voorgedragen kandidaten naar voren te komen en in het midden van de zaal te gaan staan en ik verzoek iedereen te gaan staan. Ik stel u thans in de gelegenheid de eed of verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Het voorgedragen duo-commissielid wiens naam ik straks noem, verzoek ik indien u de eed wenst af te leggen onder het opsteken van de voorste twee vingers van de rechterhand, uit te spreken de woorden 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig' of indien u de verklaring en belofte wenst af te

leggen, uit te spreken de woorden: 'Dat verklaar en beloof ik'. Ik zal eerst de formule voorlezen. "Ik zweer of verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer of verklaar en beloof dat ik om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik zweer of beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

De heer **LELKES** (FvD): Dat verklaar en beloof ik.

De heer **FAASSEN** (50plus/PvdO): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Ik wens u beiden veel geluk met uw duo-commissielidmaatschap en ik ga u persoonlijk feliciteren en bloemen overhandigen. De vergadering is geschorst voor de felicitaties.

2.c. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: De vergadering is heropend. Er zijn geen verzoeken tot het behandelen van een actualiteit ingediend, er zijn ook geen mondelinge vragen ingediend.

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er zijn geen verzoeken tot bekrachtiging van geheimhouding binnengekomen.

3.b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Bij een viertal punten uit 2012 op de lijst geheime stukken is de geheimhouding opgeheven bij het verstrijken van de termijn. Dat is ook aangegeven op de lijst geheime stukken. Die zullen van de lijst worden afgevoerd. Er zijn verder geen opmerkingen ontvangen door de griffie. Verlangt iemand daarover het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst ter kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen van de vergaderingen van 16 december 2019

De **VOORZITTER**: Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord? Zo niet, dan zijn de notulen van de vergaderingen van 16 december 2019 vastgesteld.

5. Vaststelling strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand hierover het woord? Nee? Dan is daarmee de agenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: De griffie heeft geen opmerkingen ontvangen. Verlangt nog iemand daarover het woord? Nee, dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand hierover het woord? Nee, dan stel ik voor de lijst als zodanig vast te stellen.

8. Hamerstukken
8.a. Statenvoordracht 06 Benoemen plaatsvervangend griffier voor de Statenvergadering
8.b Statenvoordracht 03 Wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015
8.c Statenvoordracht 04 Concept eerste begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer

De **VOORZITTER**: Wenst iemand hoofdelijke stemming of stemverklaringen?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik wens de nieuwe plaatsvervangend griffier ontzettend veel succes toe.

De **VOORZITTER**: De hamerstukken onder 8.a. tot en met 8.c. zijn unaniem aangenomen.

9. Statenvoordracht 01 Burgerinitiatief 'Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen'

De **VOORZITTER**: De verordening burgerinitiatief Noord-Holland geeft aan dat een indiener de mogelijkheid krijgt het initiatief in de PS-vergadering toe te lichten en krijgt daar vijf minuten spreektijd voor. Daar zal ik de inspreker zo goed mogelijk aan houden. Ik geef het woord aan de heer Engelbregt als indiener van het burgerinitiatief van de Stichting ter behoud van het Schoorlse en Noord-Kennemer Duingebied. Ik verzoek de heer Engelbregt plaats te nemen achter het spreekgestoelte en wanneer hij klaar is met zijn toelichting, naast mij te komen zitten.

De heer **ENGELBREGT**: Voorzitter en Statenleden, ik ben Jan Engelbregt, mede-indiener van het burgerinitiatief. Wij zijn met zijn vijven, de andere vier zitten hiernaast. Het was geen gemakkelijke weg om hier te komen maar wij zijn een vastberaden groep en wij voelen ons sterk door de meer dan 14.000 positieve reacties op ons burgerinitiatief. Wij zijn al jaren bezig om prachtige oude duinbossen te redden en alle flora en fauna daarin een kans te geven om verder te leven. Wij verzetten ons niet tegen Natura2000, wij verzetten ons tegen de beheerplannen. De Natura2000-aanwijzingen omschrijven de duinen als een heel gevarieerd en in stand te houden landschap met grote waarden voor natuur, wetenschap en recreatie met ruimte voor kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van een aantal habitats, maar dat zijn wensen en geen doelstellingen in hectaren. De beheerplannen daarentegen gaan niet over instandhouden van dat gevarieerde gebied en natuurschoon, maar over omvorming, kappen van bos en maken van nog meer grijs duin. Er is dus een enorm hiaat tussen de aanwijzingen en de beheerplannen. Wij

hebben natuurlijk graag dat u ons burgerinitiatief steunt en dat u de boskap stopt. Bos kappen en de humuslaag afgraven is de start van een kettingreactie met grote gevolgen voor de erachter gelegen bossen en heide, net zoals het Baaknolbos langzaam wordt verstikt door 15 jaar geleden vrijgemaakt zand. Wij begrijpen ook dat er heel gemengd wordt gedacht over nut en functie van bos in de duinen. Sommige mensen denken dat boskap goed is om verdwenen soorten een kans te geven terug te komen, dat het goed is voor de vogelstand, dat met 2% extra open duin opeens verdwenen soorten terug zullen keren. Wij wijzen op een rapport van Sovon van 2017 waarin staat hoeveel soorten vogels afhankelijk zijn dan de dennenbossen in de duinen. Sommige mensen dromen van stuivend zand, wij krijgen er nachtmerries van. PWN heeft onlangs onderzocht hoe haar eigen online panel denkt over de omvorming van bos naar open duin. 41% van de respondenten heeft geen mening, 14% vindt het positief, 45% vindt het negatief, omvormen van open duin, de meerderheid is daar tegen. Maar stel eens voor dat in deze vergadering de verhoudingen net zo liggen, dan zou die 45% mensen die ertegen zijn, net niet genoeg zijn om de boskap tegen te houden, door die grote groep mensen die geen mening heeft, terwijl er maar 14% voor is. In de commissie NLG hebben wij gezegd dat wij kunnen leven met een compromis, met een afgeslankte versie van fase 1, met een beheersbaar experiment, met minder risico's voor de natuur en de omgeving. Gedurende een periode van 5 tot 10 jaar de ontwikkelingen goed monitoren, in die tijd de gevolgen van de kap zorgvuldig evalueren, samen met de omgeving op basis van objectieve criteria vaststellen of de kap heeft geleid tot verbetering en dat er dus meer kap nodig is of juist dat de kap moet worden teruggedraaid en dat moet worden aangeplant. Kortom, als de overige bossen in Schoorl en in het duinreservaat worden gespaard, dan nemen wij er genoegen mee dat een gedeelte van het Van Steijnbos wordt gekapt. Als u vandaag voor een motie of amendement kiest met deze strekking en als de gedeputeerde aangeeft hieraan uitvoering te geven, dan beloof ik u hier en nu dat wij onze acties zullen staken, dat wij geen bezwaar of beroep zullen aantekenen tegen een kapvergunning voor dat deel van het Van Steijnbos. Dat kan ik u toezeggen namens de indieners van het burgerinitiatief en namens het bestuur van onze stichting en namens de bij ons aangesloten actiegroepen. Wij gaan ervan uit dat u als PS alle aspecten zorgvuldig wegen als u voor of tegen het burgerinitiatief of moties of amendementen stemt. Denkt u goed na over de gevolgen voor recreatie en economie, voor CO2, stikstof en fijnstof, voor u volwassen bomen laat kappen. Dat u kiest voor het instandhouden van de bestaande natuur, dat u luistert naar de mening van de omwonenden, dat u als overheid het goede voorbeeld wilt geven aan mensen die zich moeten gaan inspannen voor het milieu en de klimaatdoelen.

De **VOORZITTER**: Ik verzoek u om naast mij te gaan zitten.

De heer **KOHLER** (FvD): Voorzitter. De heer Engelbregt en ik hebben de laatste tijd geregeld contact gehad en ik heb een motie bij de hand die enigszins tegemoet komt aan uw voorstel. Ik heb de afgelopen tijd ook gesproken met boswachters van Staatsbosbeheer en mensen die tegen de bomenkap zijn. Ik ben ook heel blij met de opkomst, er schijnt een hele bus vanuit Schoorl hier geland te zijn en datzelfde geldt voor de mensen die tegen windturbines zijn. Daar hebben wij ook een mening en ideeën over en ik ben heel blij met de mensen die wij vandaag voor de poort aantroffen. De commissie NLG is de laatste weken uitstekend geïnformeerd over de

bomenkap in de Schoorlse Duinen. Staatsbosbeheer heeft de Natura2000-overwegingen goed uiteen kunnen zetten en ook de actieroep heeft – zij het in veel mindere mate – de gelegenheid gekregen om zijn standpunt toe te lichten. Terugkijkend op het jarenlange proces herstel grijze duinen zijn er zaken misgegaan. Op zich niet verrassend, het gaat wel vaker mis met natuurbeheer. Zo hebben wij vorige week nog kennis kunnen nemen van drie pagina's Volkskrant vol kolossale miskleunen van Rijksoverheid, provincie, Staatsbosbeheer en natuurbeschermers en actieroepen rondom de etterende wond Oostvaardersplassen. Zo is ook het sentiment na de bosbranden in Schoorl flink door de natuurbeheerders onderschat. De brandweerlieden, vrijwilligers uit het dorp en de wijde omgeving, waren de helden en het redden van het bos blijkt dus allemaal voor niets, had maar lekker door laten fikken heb ik horen zeggen. Wij hebben de afgelopen weken alleen maar aardige en betrokken mensen getroffen, die het beste met de natuur voor hebben maar nu met de koppen tegen elkaar lijken te staan. Een bos van bijna 100 jaar oud kappen waar dagelijks talloze mensen van genieten, om een kalende stuivende situatie van een eeuw geleden terug te krijgen klinkt ook een beetje raar. Wij zijn overigens tamelijk ontspannen over de huidige situatie en vooral nieuwsgierig naar wat de natuur voor ons in de toekomst in petto heeft. Wij staan dan ook kritisch tegenover al die drastische Natura2000-ingrepen waarvan niemand weet wat de gevolgen zijn. Wij vinden namelijk dat de natuur nauwelijks te sturen is, denk maar aan de Oostvaardersplassen en de recente duinafslag bij Callantsoog, overigens niet door een noordwesterstorm maar door een teveel aan regenwater. Daar moet weer zand gesuppleerd worden, terwijl wij inmiddels wel weten dat opgespoten duinen veel instabieler zijn dan opgewaaide duinen. Aan zandsuppletie wordt flink verdiend, maar wij hebben geen behoefte om Staatsbosbeheer van deze perverse prikkels te beschuldigen, ook al is het wel zo dat de subsidie voor open duin vier keer hoger is dan voor duinbos en die voor een vochtige duinvallei 16 keer hoger dan voor duinbos. Omkatten van duinbos levert dus flink meer geld op, maar dat pad gaan wij niet bewandelen. Ook niet dat van de zandsuppletie dat de gehele chemische structuur van het duingebied verandert en flora en fauna aantast. Zinloos om hierover te zeuren, want dan sta ik hier 25 minuten over allerlei voorbeelden te oreren en dat brengt geen oplossing, heb ik ervaren. Waar staan we, wat zijn de feiten? De gemeente Bergen gaat over de vergunning en gezien het sentiment lijkt ja, kappen een vorm van politieke zelfmoord. De provincie gaat over de beheerplannen. Wij kunnen als provincie vasthouden aan onze plannen en dan voorzie ik gefrustreerde boswachters en bejaarde Schoorlnaars die zich met kettingen aan bomen vastketenen, dat moeten wij niet willen, dat levert alleen verliezers op. Daarom dienen wij drie oplossingsgerichte moties in. Wij hebben veel contact gehad met beide partijen en die oplossing is er. De actieroep is best bereid zoals wij net hoorden, de helft van het Dr. van Steijnbos te laten kappen en ook bereid om de effecten van die toch forse uitdunning op een voor de plannen zeer gunstige plek te laten monitoren en de uitkomsten te accepteren. Dan zouden wij als provincie ook best een beetje kunnen bewegen. Het natuurbeheerplan voor de Schoorlse Duinen hoeft niet eens gewijzigd te worden, wij hoeven er alleen maar in op te nemen welke effecten de komende 10 jaar moeten worden bereikt na kap van een deel van het Dr. van Steijnbos. Hetzelfde geldt eigenlijk voor het Buizerdbosje nabij het Frederiksveld. Dit bosje is een monument voor de Schoorlnaars. De slag met de vuurzee heeft dit bosje met de hulp van de lokale bevolking gewonnen. De boswachter heeft mij mondeling toegezegd dat dit bosje de kap gaat ontspringen, maar wij zien nu in deze oase de grove den

zich keihard uitzaaien. Dat is niet raar, dat doet de natuur nu eenmaal na brand, uitzaaien. Denk aan de sequoias in het Yosemite park. Daar mag best wat beheer gaan plaatsvinden en eigenlijk geldt hetzelfde voor het Leeuwenkuilbosje. Dat staat de zuidwestenwind nauwelijks in de weg. Een beetje beheer zou daar niet misstaan. Dan de drie moties.

Motie 04/03022020
Boskap Dr. van Steijnbos

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:
Er een situatie bestaat met oncontroleerbare natuur en desondanks een voornemen naar onherstelbare boskap in de Schoorlse duinen.

Overwegende dat:

- *Er zeer duidelijk behoefte bestaat aan beheer van het natuur- en bosgebied in de Schoorlse duinen dat aansluit bij de wensen en behoeften van de natuur liefhebbende omwonenden en andere gebruikers van dit populaire bosgebied;*
- *Kap van het noordelijke deel van het Dr. van Steijnbos het voorgenomen experiment in enige mate in reddeloosheid het hoofd zullen bieden;*
- *De plaatselijke actiegroep bereid is bijna de helft van het Dr. van Steijnbos te laten kappen en deze oplossing – zij het met grote zorgen – accepteert;*
- *Het kappen van het noordelijke deel van het Dr. van Steijnbos omvangrijk genoeg is om op termijn uit te wijzen of dit de door SBB voorgespiegelde al dan niet gunstige effecten zal hebben.*

Verzoeken GS:
Opdracht te geven aan SBB zich met kappen te beperken tot het noordelijke deel van het Dr. van Steijnbos, maximaal tot aan het wildrooster op de Dr. van Steijnweg liggend voor het begin van het wandelpad naar de kerf en over een periode van 5 jaar de ontwikkelingen te monitoren vooraleer wordt besloten over te gaan tot verdere kap

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties FvD, 50plus/PvdO

Motie 05/03022020
Uitdunning Buizerdbosje bij Frederiksveld

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Er een situatie bestaat met oncontroleerbare natuur in het gebied van de Schoorlse duinen;*

- *Er behoefte bestaat aan goed beheer van het natuur- en bosgebied in de Schoorlse duinen.*

Overwegende dat:

- *Het Buizerdbosje door de Schoorlse brandweer behoed is voor de vuurzee van 10 jaar geleden;*
- *Om die reden dit bosje een monumentstatus heeft;*
- *Naast boskap in het Dr. van Steijnbos, het uitdunnen van het kleine Buizerdbosje zandverstuiving nauwelijks in de weg zit;*
- *Het Buizerdbosje juist een goede buffer is tegen verstuiving van het achterliggende Frederiksveld dat begroeid is met heide.*

Verzoeken GS:
Het Buizerdbosje nabij het Frederiksveld flink te laten uitdunnen door reclassering en niet over te gaan tot de kap ervan

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties FvD, 50plus/PvdO

Motie 06/03022020
Uitdunning Leeuwenkuilbosje bij Frederiksveld

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:
Er een situatie bestaat met oncontroleerbare natuur in het natuurgebied van de Schoorlse duinen.

Overwegende dat:

- *Dit Leeuwenkuilbosje ternauwernood door de Schoorlse brandweer behoed is voor de vuurzee van 10 jaar geleden;*
- *Om die reden dit bosje een hoge sentimentele waarde heeft;*
- *Naast boskap in het Dr. van Steijnbos, het uitdunnen van dit kleine bosje zandverstuiving nauwelijks in de weg zit;*
- *Het Leeuwenkuilbosje juist een goede buffer is tegen verstuiving van het achterliggende Frederiksveld dat begroeid is met heide.*

Verzoeken GS:
SBB opdracht te geven het Leeuwenkuilbosje nabij het Frederiksveld flink te laten uitdunnen door reclassering en niet tot kap ervan over te gaan

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties FvD, 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Wij behandelen vandaag het burgerinitiatief 'Stop de bomenkap in de Schoorlse en Noord-Kennemer Duinen'. Dankzij de inzet van de initiatiefnemers die dit uitstekend onderbouwde burgerinitiatief op poten hebben gezet, vindt vandaag de inhoudelijke behandeling en besluitvorming in PS plaats. Een prachtige dag voor de provinciale democratie. Wat ons betreft worden er de komende jaren nog veel meer burgerinitiatieven ter besluitvorming in PS besproken. Over de voorliggende voordracht zijn wij glashelder, die steunen wij volmondig. Naar onze mening is het van de zotte als vele gezonde dennen worden gekapt. Bomen zijn de longen van de wereld en dennen nemen bovendien fijnstof op. Daarnaast staat de boskap volledig haaks op de zinloze en peperdure ambities van het college om CO2-uitstoot aan te pakken en dan hebben wij het nog niet over de belevingswaarde van de bossen voor mensen en hun waarde voor flora en fauna, zaken die door de voorgenomen kap worden aangetast. Het argument van natuurherstel wordt door Staatsbosbeheer gebruikt om de kap en transformatie naar grijs duingebied te rechtvaardigen, maar daar lijkt het een en ander op af te dingen, want wat heeft er aan natuurherstel plaatsgevonden na de heftige bosbranden in de jaren 2009 tot en met 2011 waarbij honderden hectaren natuur in de Schoorlse duinen verloren gingen waaronder 85 ha bos? Volgens de initiatiefnemer van het burgerinitiatief hebben Staatsbosbeheer en enthousiaste vrijwilligers uit Bergen in 2011 een plan ontwikkeld om 20.000 bomen te herplanten. Voorzitter, ik hoor u denken, dat klinkt goed, maar helaas pas na lang aandringen heeft Staatsbosbeheer uiteindelijk toestemming gegeven om 1.200 bomen te herplanten, dat is maar 6% van het voorgenomen aantal. In 2017 kwam Staatsbosbeheer met een eigen herstelplan dat leek te suggereren dat de bomen herplant zouden worden, maar het heeft er alle schijn van dat juist het tegenovergestelde is gebeurd, want boomresten, stobben en de humuslaag zijn verwijderd waardoor deels verbrande en deels herstelde begroeiing, waaronder dennen- en loofbomen, zijn omgevormd tot kale zandvlakte. Op 1 november 2019 heeft Staatsbosbeheer niet alleen een vergunning aangevraagd voor de kap van het Leeuwenkuilbos en het Van Steijnbos om duingras met zanderige gedeelten te realiseren, maar ook een vergunning voor het verwijderen van de stobben en het afgraven van de humuslaag. In tegenstelling tot haar naam heeft het er alle schijn van dat Staatsbosbeheer weinig aan herstel doet wanneer bos verloren gaat en noemt het nog meer verdwijnen van bos natuurherstel. Het lijkt erop dat Staatsbosbeheer van alles wil beheren, maar liever geen bos. Graag een reactie van GS. Omdat de mogelijke verklaring voor het handelen van Staatsbosbeheer financieel van aard zou kunnen zijn, hebben wij onlangs schriftelijke vragen ingediend om hierover duidelijkheid te verkrijgen. Wij zien uit naar de beantwoording en op basis daarvan kijken wij naar eventuele vervolgacties. Graag komen wij nog even terug op het genoemde herstelplan van Staatsbosbeheer. Daar lijkt namelijk iets opmerkelijks mee te zijn. Volgens onze informatie is het herstelplan opgesteld door een adviesbureau, maar dat adviesbureau is hetzelfde bureau dat door Staatsbosbeheer gevraagd is om het herstelplan te evalueren. Keurt de slager nu zijn eigen vees? De initiatiefnemers van het burgerinitiatief hebben hierover vragen gesteld tijdens een overleg met voormalig gedeputeerde Tekin, diens staf en Staatsbosbeheer. De staf van de gedeputeerde zou toen hebben aangegeven dat een dergelijke gang van zaken normaal is. Kan de gedeputeerde aangeven of dat daadwerkelijk het geval is? Mocht het inderdaad een normale gang van zaken zijn, zijn GS het

dan met ons eens dat de organisaties die door de provincie gesubsidieerd worden en plannen ontwikkelen, deze plannen beter niet kunnen laten evalueren door partijen die ook bij de planontwikkeling betrokken waren om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen. Graag een reactie van de gedeputeerde. Afhankelijk van het antwoord zullen wij besluiten of wij in de tweede termijn een motie indienen om deze gang van zaken aan te passen. De kassa rinkelt voor Staatsbosbeheer en niet alleen door subsidies, maar ook door de handel in hout en biomassa. In het jaarverslag 2018 valt te lezen dat Staatsbosbeheer dat jaar bijna 27,5 miljoen euro omzet heeft gedraaid door houtverkoop en biosmassa. Zo heeft Staatsbosbeheer een leveringscontract met stadsverwarming Purmerend waarin staat dat zij gedurende een periode van 25 jaar maar liefst 100.000 ton – 100 miljoen – aan houtsnippers zullen gaan leveren. Staatsbosbeheer verdient dus goed aan het zogenaamd tegengaan van de opwarming van de aarde door de uitstoot van CO2, terwijl een saillant detail is dat volwassen bomen meer CO2 opnemen dan bommen die geplant worden. Voorwaarde is dan wel dat die bomen blijven staan. Bovendien blijkt uit onderzoek van adviesbureau DNV GL in opdracht van het Ministerie van I&M dat biomassacentrales meer CO2 uitstoten dan steenkolencentrales. Behalve deze opmerkelijke zaken omtrent de activiteiten van Staatsbosbeheer is er ook nog eens sprake van een laag maatschappelijk draagvlak om nog meer bomen te verwijderen uit dit gebied. Dat moeten wij als volksvertegenwoordigers serieus nemen, willen wij de geloofwaardigheid van het provinciale bestuur niet te grabbel gooien.

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. De mens, er is geen diersoort geweest die zoveel invloed had op de aarde. Om ons heen is dat te zien door steden die wij bouwen, wegen die wij aanleggen, de deken van stikstof over onze kwetsbare natuur en de uitstoot van CO2 en methaan die het klimaat veranderen. Als we groen niet bulldozeren voor woningen, dieren laten verdwijnen door inpikken van leefgebied, gif blijven gebruiken en de temperatuur laten oplopen, vermesten wij de boel wel met stikstofoxiden en ammoniak. Om dat tegen te gaan moeten we natuur die we nog hebben, koesteren, stikstof vastleggen en moeten we de vervuiling stoppen. Als wij een van deze drie dingen niet doen, wordt het alleen maar minder met de natuur. Stel, je stopt de stikstofdepositie en de vervuiling, maar je walst de natuur plat voor woningen, dan heb je geen natuur meer. Behoud je de natuur, stop je de zeespiegelstijging, maar ga je door met vermesting, ook dan is alle moeite voor niets geweest. Dat is precies wat hier aan de hand is. Je kán de bomen omkappen om bepaalde natuur terug te brengen, leefruimte te creëren voor bepaalde soorten en de habitatafspraken waar te maken, maar of Rutger Bregman krijgt gelijk en “Het water komt”, of de heleboel groeit weer dicht door de vermesting als je de vee-industrie niet aanpakt. Een onverdeelde aanpak is wat de overheid moet doen. Niet aan één knop draaien, maar eerst nadenken en dan de schouders eronder. Dat is nu precies wat er niet gebeurt en waar het burgerinitiatief wel toe oproept. Betrek klimaat, milieu en een hele rits mee in de besluitvorming. Doe je dat niet, doe dan geen zinloos werk, maar kap het kappen. Nu zouden we als PvdD met een hele rits voorstellen kunnen komen, als het op korte termijn onder de Kritische Depositie Waarde voor stikstof uitkomen, een plan indienen om van CO2-uitstoot naar CO2 vastleggen te gaan, maar een hele stapel moties is nog geen volledig beleid. Het aan de ene kant bomen kappen om over een paar maanden met een bomenplan te komen om richting het einde van het jaar de Urgenda-doelen te halen en ooit een keer het stikstofprobleem op te lossen, is ook geen

volledig beleid, het is los stuivend zand. De oproep van het burgerinitiatief gaat daarom verder dan alleen het voorkomen van de boskap. Het roept juist op om niet vooruit te schuiven en om alles te overzien en pas dan een definitieve keuze te maken, dat uitlegbaar is op alle vlakken die ook omwonenden en bewoners zullen snappen. Om deze reden zullen we dit burgerinitiatief ondersteunen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Voor ons liggen enerzijds de instandhoudingsdoelen voor het gebied van de Schoorlse Duinen, voortkomend uit de wettelijke verplichting om ervoor te zorgen dat habitats, leefgebieden en populaties van diersoorten duurzaam in stand blijven. Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied en dat voor alle habitattypen en soorten waarvoor de instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd. De belangrijkste sleutelprocessen en ik citeer uit het beheerplan voor de Schoorlse duinen zijn dan “dynamiek van water en wind, hydrologie en bodemvorming en successie”. Aan de andere kant ligt het burgerinitiatief Stop de bomenkap in de Schoorlse duinen en al die mensen die zich daarachter hebben geschaard, gezien de vele mails die wij daarover hebben ontvangen, dank daarvoor. Ik kreeg zelfs een gedicht toegestuurd, ingesproken op mijn voicemail, door een onbekende mevrouw, dank daarvoor, onbekende inspreekster. Belangrijke sleutelprocessen bij het burgerinitiatief – en ik vertaal het even in mijn eigen woorden – zijn dan behoud van zoveel mogelijk bomen, eigenlijk alle bomen, behoud van biodiversiteit die bij bomen hoort en het voorkomen van verstuiving van zand. Wat is het in dit proces allemaal niet? Het is niet dat Staatsbosbeheer op een achternamiddag heeft bedacht om een plan te maken voor de Schoorlse Duinen en kappen van bomen is daarbij wel een goeie. Het is ook niet dat op dezelfde achternamiddag een groep omwonenden van de Schoorlse duinen heeft gedacht, wij zijn kritische burgers en dat zullen ze weten in Haarlem en wij gaan nou eenmaal overal tegenin, dus hup, er tegenin. Het is ook zeker niet zo dat een individueel Statenlid heeft gedacht, ik ben gekozen zonder last of ruggenspraak, dus ik mag het zeggen. Niets van dat al. Wat is het dan wel? Het is een Staatsbosbeheer dat onder auspiciën van de provincie uitvoering geeft aan het Natura2000 beheerplan met de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen, zie hiervoor ook de antwoorden van het college op een aantal vragen in de laatste commissie NLG die daar zijn gesteld. Het is wel een groep omwonenden die oprecht bezorgd is over de natuur in hun leefomgeving en een sterke ‘emotionele’ binding heeft en het recht om dat onder ieders aandacht te brengen. En het is wel een individueel Statenlid dat vanuit het Statenlidmaatschap boven de materie moet gaan hangen om eenieders belangen zo goed mogelijk te wegen en uiteindelijk het beste ‘of both worlds’ te zoeken en te vinden en dat is waartoe ik en mijn fractie zich geroepen voelen. Sinds de allereerste bespreking van het beheerplan voor de Schoorlse Duinen heeft de tijd echter niet stilgestaan. Er is ontegenzeggelijk voortschrijdend inzicht, maar de instandhoudingsdoelen op het gebied van dynamiek, wind en water, hydrologie en bodemvorming zijn nog steeds van toepassing. Maar er mag voor ons in enige mate gemiddeld worden tussen de wensen en overtuigingen van het actiecomité met hun burgerinitiatief en de opdrachten aan Staatsbosbeheer aan de andere kant. Daarmee kunnen wij het oorspronkelijke burgerinitiatief niet onverdeeld steunen. Dat initiatief doet weliswaar recht aan de overtuigingen van de indieners, maar niet aan die van de instandhoudingsdoelstellingen,

opgaven vanuit het Natura2000 beheerplan die wij nou eenmaal hebben. Daarom een motie die wel recht doet aan het beste van de twee werelden.

Motie 07/03022020

Natuurherstel Schoorlse Duinen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *De Duinstichting in zijn inspanningen om boskap in het Schoorlse duingebied te voorkomen, een belangrijke discussie op gang heeft gebracht over de vraag hoeveel boskap noodzakelijk is om de beoogde doelen met betrekking tot biodiversiteit te bereiken;*
- *Voor een deel van het aanvankelijke projectgebied (2% van het totale bos) omvorming van natuur van bos naar verstuivingsgebiedjes naar verwachting wel degelijk ten goede komt aan systeemherstel, een bredere biodiversiteit (behorend bij het open duin) en het behoud van een gewenste grondwaterstand;*
- *Omvorming van de natuur in de Schoorlse duinen in de eerste fase een zeer beperkt gebied betreft; 2% van het totale bosareaal in het betreffende gebied;*
- *In het Baaknolbos een aantal waardevolle en/of zeldzame soorten paddenstoelen groeien, die het behouden en beschermen meer dan waard zijn;*
- *Voor de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen in het aanwijzingsbesluit Schoorlse Duinen het jaar 2009 het startpunt was.*

Overwegende dat:
Daar waar het voorstel van Burgerinitiatief 'Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen' van 29 november 2019 wordt afgewezen door deze Staten, deze motie een gewogen alternatief is en middeling betracht tussen behoud van (grote) delen van het bos en omvorming van andere (beperkte) delen, dit alles ten faveure van systeemherstel, landschapsafwisseling, grondwaterstand-behoud en bredere biodiversiteit;

Verzoeken het college van GS om in het verder ten uitvoer brengen van het traject "Natura 2000-herstelmaatregel: Boskap in Schoorl", uitgevoerd door Staatsbosbeheer:

1. *De eerste fase van dit traject ongewijzigd aan het oorspronkelijke beheerplan door te laten gaan;*
2. *Na voltooiing van deze fase een evaluatie te laten plaatsvinden. Met deze evaluatie wordt tenminste 5 volle jaren gewacht voor wat betreft de ('eind')resultaten. De voortschrijdende resultaten worden in deze 5 jaren nauwkeurig in kaart gebracht en tussentijds in een rapportage met PS gedeeld;*
3. *Aan de hand van de evaluatie wordt na deze 5 jaar besloten om wel of niet tot de (oorspronkelijke of aangepaste) 2e fase over te gaan. De criteria waarop dit besluit gebaseerd zal worden, dienen helder en eenduidig te zijn en bestaan in ieder geval uit de*

te behalen Natura2000-doelen, en worden besproken en waar mogelijk aangevuld in overleg met alle relevante stakeholders in/rond het Schoorlse duingebied (waaronder het Participatie Platform Schoorlse duinen), waarbij naast ecologische ook sociaal-maatschappelijke overwegingen worden betrokken. Voor de verdeling tussen de diverse habitattypen en de instandhouding hiervan wordt de staat in het jaar 2009 als uitgangspunt genomen;

4. *Het Baaknolbos in alle varianten van het traject (ook met en na de evaluatie van de eerste fase) ongemoeid te laten tenzij de evaluatie onomstotelijk aantoont dat de eerdere fasen van het herstelplan onvoldoende bijdragen aan het behalen van de gestelde instandhoudingsdoelen;*
5. *In het kader van de Bossenstrategie die door het ministerie van LNV wordt opgesteld in nauwe samenspraak met de provincies, te pleiten voor een helder en adequaat compensatieregime bij boskapprojecten, waarbij het uitgangspunt is dat het bosareaal in Nederland niet kleiner, maar groter wordt*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties PvdA, D66, GL, VVD

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik hoor een heel lang betoog over de instandhoudingsdoelen die wij moeten gaan waarmaken en daarin ben ik het volledig met u eens. Denkt u werkelijk dat wij het gaan redden in dat gebied met uw lange motie die veel mitsen en maren heeft?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik denk het wel. Mijn woordvoering is nog niet helemaal af, daar kom ik zo meteen op.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Ik vind het heel sympathiek dat u zegt, laten wij goed kijken of de maatregelen effect hebben, maar ik ben wat verbaasd over de periode van vijf jaar. Volgens mij hebben wij in de expertmeeting gehoord dat dit soort maatregelen op de lange termijn juist effect hebben. Bent u met het voorstellen van een termijn van vijf jaar eigenlijk niet bezig met iets uit te stellen terwijl wij over vijf jaar niet veel meer informatie hebben dan wij nu al hebben?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): De vijf jaar mag voor een heleboel mensen arbitrair zijn. Wij zeggen ook ten minste vijf jaar en het zou zo maar kunnen dat we na die vijf jaar denken, daar moeten wij wat langer overheen laten gaan voordat wij echt iets zinnigs kunnen zeggen over de evaluatie, maar dat zien wij dan. Je moet er op een bepaalde manier naar gaan kijken of er een inzet is gemaakt van natuurherstel naar de doelstellingen die wij hebben te verwezenlijken in dit natuurplan.

De heer **KLEIN** (CU): U denkt dat die inzet met vijf jaar zichtbaar moet zijn? En als dat niet zo is?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik weet op dit moment niet of die al voldoende zichtbaar is, maar er zal zich wel iets aftekenen wat er na vijf jaar te zien valt van natuurherstel en de doelen. Daar ben ik van overtuigd.

De heer **KOHLER** (FvD): Mevrouw Jellema, u bent toch mee geweest met die excursies naar de Schoorlse Duinen? Ik hoor u precies het verhaal van Staatsbosbeheer vertellen in uw motie. Heeft u ook met de actiegroep contact gehad?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ja, wij hebben veel contact gehad. In mijn betoog heeft u voorafgaande aan het oplezen van de motie van mij vernomen dat wij proberen het beste van beide werelden te realiseren en er een soort symbiose van te maken. Dat beogen wij met deze motie. De opmerking die ik nog over het Baaknolbos wil maken, is dat ook wij hierin hebben gemiddeld. Het Baaknolbos staat in principe voor ons niet ter discussie, dat zou moeten blijven. In deze motie is wel toegevoegd dat wij dit ook na vijf jaar zullen bekijken. Wij hebben ook nog gekeken naar de kaarten van het KNMI waarop de winden aan de Schoorlse kust vooral vandaan komen en dat is voornamelijk uit west- en zuidwestelijke richting en dat geeft geen problemen voor het veel noordelijker gelegen Baaknolbos. Het zou ons een lief ding waard zijn om het Baaknolbos ook na de vijf jaar te laten staan. Het is onze oprechte intentie om recht te doen aan beide inzichten waarbij wij hopen dat beide partijen niet tegenover elkaar staan maar blijven werken met elkaar en elkaar de hand zullen reiken om de Schoorlse duinen duurzaam sterker en weerbaarder te maken en met deze motie hebben wij gemeend daar gestalte aan te geven. Punt 5 in de motie spreekt over het bosareaal überhaupt of daarnaast in Noord-Holland trachten te vergroten. Daarvoor zal de CU een motie indienen die wij graag mee willen ondertekenen.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Ik ben heel blij met het burgerinitiatief, omdat anders de bomenkap in de Schoorlse Duinen gewoon door was gegaan en nu hebben wij het erover en dat is heel bijzonder, want dat is tot op heden niet echt zo geweest. Wij hebben een beetje iets gehoord over kappen in 't Gooi, maar voor de rest was het heel stil rond bomenkap, dus ik ben heel blij dat zij het op deze manier hebben geagendeerd. Vervolgens is er dankzij het initiatief van GL uit de vorige periode en van harte gesteund door de SP, een expertmeeting geweest over bomenkap in zijn algemeenheid en daar bleek het een en ander. Mijn conclusie was zoals dat hoort bij wetenschap, de deskundigen zijn het niet met elkaar eens en dat is uitstekend, maar als wij niet dit burgerinitiatief of de expertmeeting hadden gehad, dan hadden wij ook niet ontdekt – dat is de conclusie van de SP – dat die bomenkap van de Schoorlse duinen eigenlijk een experiment is en dat vind ik te ver gaan. Als je een experiment doet, dan moet je vooraf duidelijk maken wat je wilt onderzoeken. Een heleboel van dit soort zaken rond Natura2000, rond CO2, stikstof, noem alles maar op, zijn niet gedegen onderbouwd. Het zijn redeneringen, maar om nou te zeggen, wij weten hoeveel grijs duin wij nodig hebben of hoeveel wij moeten doen om stikstof aan te pakken, hoe weinig wij moeten kappen om de CO2-uitstoot in de hand te houden, noem maar op, dat is er niet en dan ga je te hard met je experiment. Ik snap het wel, want de deskundigen – die hebben daarvoor doorgeleerd en zo kwam het ook over – willen al beginnen dus die gaan eigenlijk te hard. Wij zijn daarom tot de volgende conclusies gekomen. Wij zullen het initiatief in ieder geval steunen maar daarbij willen wij een uitspraak van PS om te kijken hoe wij daarmee omgaan. Daarvoor een motie.

Motie 08/03022020
Gedeeltelijk kappen in de duinen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:
- *Tijdens de expertmeeting duidelijk werd dat de mensen van het burgerinitiatief bereid waren om gedeeltelijke kap toe te staan;*
- *Om nauwelijks onderbouwde redenen daar niet op in is gegaan.*

Overwegende dat:
- *Bomenkap heel gevoelig ligt bij de bevolking (in vele delen van het land);*
- *Draagvlak noodzakelijk is, mede vanwege de uitwerking van het Klimaatakkoord.*

Besluiten het college van GS op te roepen:
Gedeeltelijke en gefaseerde kap van een van de twee bospercelen in overweging te nemen en hierover in overleg te treden met de mensen van het burgerinitiatief

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

Motie 09/03022020
Uitstel van boskap in Schoorlse en Noord-Kennemerduinen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:
Er een Klimaatakkoord ligt dat eist dat de uitstoot van CO2 wordt teruggedrongen.

Overwegende dat:
- *Binnen dit Klimaatakkoord bomen een heel belangrijke rol spelen: zij nemen CO2 op;*
- *Om deze reden het kappen van bomen een slecht signaal afgeeft;*
- *De minister op dit moment een bomenstrategie uitwerkt, waarin zeer waarschijnlijk het kappen van bomen ten sterkste zal worden ontraden.*

Besluiten het college van GS op te roepen om:
Het plan om in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen twee bospercelen te kappen uit te stellen totdat de bomenstrategie van de minister bekend en besproken is

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

De heer **KLEIN** (CU): Ik luister met bewondering naar u, maar ook met veel nieuwsgierigheid, want heeft u zoveel inzicht in wat er op het Ministerie van L&V gebeurt dat u al weet wat er waarschijnlijk in komt te staan?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dat is mij ingefluisterd, serieus.

De heer **KLEIN** (CU): Ik heb alleen de publieke uitspraken van de minister daarover gehoord en die heeft heel goed aangegeven dat in sommige gebieden juist vanwege het halen van Natura2000-doelen kap onvermijdelijk is. Ik vind het wel iets te kort door de bocht als u dat zo samenvat, maar als u hele goede bronnen heeft, dan zou het zo maar kunnen dat u toch gelijk heeft.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Mijn bron gaat over ambtelijke informatie en daar is nog geen kabinetsbesluit over genomen, dus het zou er zo maar weer uitgevist kunnen worden, want dat is politiek. Maar neemt niet weg dat het kappen van bomen in zijn algemeenheid, daar gaan wij gewoon mee door op de oude voet, dat vraagt om herbezinning en daar moeten wij op wachten, totdat dat duidelijk en besproken is, want dan weet je waar je mee bezig bent, gecombineerd met de onderbouwing, hoeveel grijsduin en welke Natura2000-gebieden hebben wij allemaal nog nodig, moet dat in stukjes of in een groot geheel, al dat soort zaken moet je dus niet alvast beginnen met ik val aan, wie volgt mij, want dan ben je iets kwijt wat je misschien had willen houden. Berouw komt na de zonde en in dit geval wil ik niet dat dit spreekwoord van toepassing is.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Ik verzoek de bezoekers nogmaals niet te applaudisseren. Wij applaudisseren niet voor de tegenstanders en niet voor de voorstanders.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. De bossen in Schoorl, ik wandel er vaak en vind dat heerlijk. Ik geniet van duinen, bomen en natuur. Er is veel verzet tegen de bomenkap en dat begrijp ik. Het burgerinitiatief met duizenden handtekeningen ligt voor ons. Expert meeting is gehouden. Wij hebben ruim 700 e-mails gehad met het verzoek de bossen te laten staan. Ik ben gebeld, mensen hebben prachtige gedichten voorgedragen, boeken toegestuurd. Mensen zijn er zeer bij betrokken en slapen er soms ook slecht van. Een zorgvuldig besluit is belangrijk. Wij kunnen vandaag echter niet besluiten, juist vanwege de zorgvuldigheid. De Natura2000-doelstellingen zullen namelijk opnieuw worden bekeken in geheel Nederland voor alle Natura2000-gebieden, ook in Noord-Holland en ook voor de Schoorlse duinen, naar aanleiding van de motie Bisschop die onlangs is aangenomen in de Tweede Kamer waarin de minister wordt opgedragen om met de provincies betere prioriteiten te stellen in Natura2000-gebieden en doelstellingen te herzien. Hierover is de minister ook in overleg met Brussel. De minister heeft op 17 december op Kamervragen aangegeven dat ze op korte termijn deze motie gaat uitvoeren. Pas daarna kunnen wij besluiten nemen over het beheer en de bomenkap in Schoorl. GS en PS kunnen een besluit van een hogere macht niet veronachtzamen. Daarom een motie.

Motie 10/03022020

Bomenkap opschorten tot na actualisering doelsystematiek N2000-gebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Het burgerinitiatief Stop de boskap oproept de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen te stoppen;*
- *Volgens de huidige doelstellingen en beheerplannen van Natura2000-gebied de Schoorlse Duinen de bomen gekapt zouden moeten worden in verschillende fasen;*
- *De Tweede Kamer 'motie Bisschop' heeft aangenomen waarin staat dat het ministerie met de provincies op korte termijn gaat werken aan betere prioriteitstelling in N2000-gebieden waardoor voor sommige habitats het beschermingsregime kan/moet wijzigen;*
- *De minister aangeeft in antwoord op Kamervragen dat zij de doelensystematiek van N2000-gebieden gaat bespreken met provincies en dat zij gaat bekijken of stikstofgevoelige habitats die nu onderdeel zijn van N2000-gebieden, daar nog wel onderdeel van zouden moeten zijn;*
- *Doelstellingen en beheerplannen van N2000-gebieden volgens de richtlijnen tot stand moeten komen in overleg met belanghebbenden uit de omgeving, zoals gebruikers, (agrarische) ondernemers, gemeenten en natuur-, recreatie- en waterbeheerders. De provincie alle belangen moet afwegen, moet kijken naar natuur maar ook moet kijken naar de gevolgen en mogelijkheden voor andere belanghebbenden.*

Overwegende dat:

- *Er momenteel in het kader van de motie Bisschop een heroverweging gaande is van stikstofgevoelige habitats in N2000-gebieden. Dit gebeurt in de vorm van een betere prioriteitsstelling die onderwerp is van bespreking tussen het ministerie en de provincies in het kader van de actualisering van de doelensystematiek van de N2000-gebieden;*
- *Het ministerie ook hierover het gesprek is gestart met de Europese Commissie;*
- *Het gezien de maatschappelijke en economische impact van stikstofgevoelige habitats in N2000-gebieden belangrijk is om een heroverweging van de aanwijzing van habitats te laten plaatsvinden;*
- *Wij niet willen dat er onnodig bomen worden gekapt of dat er stappen worden genomen in en rond N2000-gebieden met grote gevolgen die mogelijk later niet nodig blijken te zijn omdat er wijzigingen worden doorgevoerd in N2000-doelstellingen.*

Roepen het college op:

- *Het nemen van een besluit over de bomenkap in de Schoorlse Duinen op te schorten totdat de prioriteitsstelling en de actualisering van de doelsystematiek van de N2000-gebieden in Noord-Holland waaronder de Schoorlse duinen, is afgerond, dit in lijn met de in de Tweede Kamer aangenomen motie Bisschop en de Kamervragen van Maurits von Martels;*
- *Daarna in overleg met belanghebbenden uit de omgeving zoals gebruikers, ondernemers, gemeentebestuur en recreatie de beheerplannen van de Schoorlse Duinen te herzien;*

- *Ook in en rond andere N2000-gebieden geen onomkeerbare ingrepen te doen totdat de prioriteitsstelling en de actualisering van de doelensystematiek is afgerond en beheerplannen zijn herzien*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

De heer **ZOON** (PvdD): Als ik u goed begrijp, bent u niet alleen tegen de bomenkap, maar van u mogen de bomen zelfs gekapt worden als daar een goed besluit voor is, maar u zelf zou willen dat de Natura2000 doelen er vanaf gehaald worden, zodat wij helemaal geen natuur meer krijgen in de Schoorlse duinen.

Mevrouw **KONING** (CDA): U legt het helemaal verkeerd uit. De motie in de Tweede Kamer wordt uitgevoerd waarin staat dat de doelstellingen worden herzien en dat we aan de hand daarvan kijken welke beheerplannen nodig zijn en dan pas een besluit kunnen nemen.

De heer **ZOON** (PvdD): U weet toch ook heel goed dat de aanleg en beheer van natuur juist bij de provincie ligt en juist niet meer bij de Tweede Kamer. Volgens mij heeft uw minister daar toentertijd voor gezorgd.

Mevrouw **KONING** (CDA): In de motie staat ook in overleg met de provincie.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Het mooie van met pensioen zijn is dat je op een doordeweekse dag kunt gaan wandelen in de Schoorlse duinen. Dat deed ik afgelopen vrijdagmiddag. Het was grijs, druilerig, waaierig en het was prachtig en dan denk je al snel, laten wij hiervan afblijven, maar dat is helaas te simpel. Omwonenden van het duingebied hebben flink aan de bel getrokken. Door hun inzet hebben PS opnieuw veel aandacht besteed aan het herstelplan, onder andere in de recente expert meeting op voorstel van GL. Door de acties hebben de provincie en Staatsbosbeheer al wijzigingen aangebracht en dienen wij vandaag met andere partijen een motie in – dat is de motie die de PvdA net heeft ingediend – om veel van de bomen die in het oorspronkelijke plan zouden sneuvelen, toch te laten staan en de wel gekapte bomen in ieder geval te compenseren. Zowel de provincie als Staatsbosbeheer hebben in het verleden steken laten vallen in de participatie en wij doen een dringende oproep aan beide om hier de komende jaren veel meer werk van te maken en het niet te laten bij de formele procedures. Dan de inhoud. In ons kleine land ondervindt alle natuur invloed van menselijke activiteiten, bewust of onbewust en dat geldt ook voor de Schoorlse Duinen. Die bemoeienis heeft mooie en nuttige bossen opgeleverd aan de binnenduinrand. Die zijn wel kwetsbaar door hun uniformiteit en daarom is beheer nodig, zoals dunnen en verloven. Een aantal sprekers op de expert meeting heeft ons er opnieuw van overtuigd dat uitvoering van het herstelplan bittere noodzaak is voor de toekomst van het gebied. Misschien wijzen wij daarbij soms wat te eenzijdig op de instandhoudingsdoelen in het beheerplan. Biodiversiteit is meer dan een opstelsom van soorten, het gaat ook om

variëteit in ecosystemen en het natuurlijke systeem van de Schoorlse duinen is aangetast. De natuurlijke gradiënt van de zee naar de binnenduinrand is verstoord. Daardoor zien wij vergrassing en bebossing optreden en dreigen heidevelden door uitzaaiing en gebrek aan wind en instuivend zand dicht te groeien. Wij proberen dat met de inzet van heel veel vrijwilligers te beheersen en te herstellen, maar veel beter is te werken aan herstel van het natuurlijke systeem van de duinen, met invloed van de zee, de dynamiek van de wind en stuivend zand. Niet omdat het mooier zou zijn of omdat wij terug moeten naar vroeger, maar omdat het hopelijk weer leidt tot een duurzaam natuurlijk systeem waarvan nog vele generaties na ons de vruchten kunnen plukken. Daarom hebben wij geconcludeerd dat een beperkte kap in de Schoorlse Duinen – in de eerste fase gaat het om 2% van het totale bosareaal – gecombineerd met zorgvuldige monitoring van de resultaten en compensatie van de bomen in het gebied of elders goed is voor versterking van de biodiversiteit, tegengaan van verdroging maar vooral voor het herstel van het complexe ecosysteem van onze duinen. De motie is een product van meerdere partijen. Wat ons betreft hadden enkele zaken nog wel wat steviger aangezet mogen worden. Zo zetten wij een ferme streep onder het nee voor het Baaknolbos en mag het 'tenzij' weggelaten worden. Zo doen wij alsnog een beroep op GS en Staatsbosbeheer om de status van het Leeuwenkuilbos nog eens zorgvuldig te bekijken. Wij zien de ecologische noodzaak niet om dit kleine bos centraal in het duingebied te kappen en het lijkt ons een goed idee dit ten minste door te schuiven naar de tweede fase na de evaluatie. Wij laten die beslissing aan de gedeputeerde en zullen de moties in die richting dus niet ondersteunen. Dat geldt ook voor de uitstelmoties die voor ons onverstandig of overbodig zijn. Onze ideeën over de noodzaak van bomen en bossen zijn bekend. Wij roepen het college graag op om eens te rade te gaan bij de collega's in Noord-Brabant, kom dus snel met een eigen bossenstrategie voor Noord-Holland.

Mevrouw **KONING** (CDA): Waarom zijn die moties overbodig? U wilt een besluit van de Tweede Kamer terzijde schuiven?

De heer **CARDOL** (GL): Volgens mij is er geen besluit van de Tweede Kamer om het Natura2000-beheerplan terzijde te schuiven. Dat staat gewoon, dat ook de herstelplannen staan en ik zou het heel onverstandig vinden om op dit moment die plannen uit te stellen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Die motie is in de Tweede Kamer aangenomen en daarin staat dat de plannen worden herbekeken, dus daar moeten wij gewoon op wachten.

De heer **CARDOL** (GL): Zolang ze in de toekomst herbekeken worden, staan gewoon de huidige plannen. Wij ondersteunen van harte de motie van de CU daarover van harte. Nogmaals en helemaal tot slot, gedeputeerde en Staatsbosbeheer, neem de betrokkenheid van de bewoners bij het beheer bloedserieus, niet in de vorm van 'u vraagt, wij draaien', maar wel omdat het ons allemaal helpt als wij op basis van kennis, feiten en gevoelens in gesprek zijn en blijven.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter, alle lof voor de mensen die zich hebben ingezet voor het burgerinitiatief. Wij delen hun zorgen. De situatie is in de afgelopen tien jaar aanmerkelijk veranderd en wat ons betreft, past het kappen van heel veel bomen niet meer bij de

huidige manier van omgang met natuur en de CO2-problematiek. Gelukkig is het Rijk bezig met het formuleren van nieuw beleid voor en over de bomen en het omgaan met de natuur en het lijkt ons verstandig om op dit beleid te wachten. Wat ons betreft geen kap van bomen in de Schoorlse duinen en Noord-Kennemerland. Wij willen graag de moties van de SP medeondertekenen die zijn ingediend. Wij bedanken de mensen voor het indienen van het burgerinitiatief en wensen hen heel veel succes.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter, het is duidelijk dat de natuurherstelmaatregelen in de Schoorlse Duinen bij een groot aantal mensen veel weerstand oproepen en dat is te begrijpen. Als bomen worden verwijderd verandert dat de aanblik van de natuur ingrijpend. Vertrouwde plekken verdwijnen. Daarbij komt ook nog dat groeiende bomen CO2 opnemen en het daarom ongemakkelijk voelt om bomen te kappen. Wij waarderen het dan ook dat de initiatiefnemers van het burgerinitiatief zich zo hebben ingespannen om de mening van velen in deze zaal te verwoorden. Tegelijkertijd is het goed om te realiseren dat de waarde van de natuur niet alleen ligt in de beleving. Tijdens de expert meeting twee weken geleden hebben experts van Staatsbosbeheer, de Stichting Duinbehoud en de Universiteit van Amsterdam overtuigend geïllustreerd hoe slecht het is gesteld met de natuurwaarden in de Schoorlse Duinen en welk belang dit gebied heeft op Europese schaal. Wij zijn door de experts overtuigd dat de kap van een klein percentage van het bos een noodzakelijk en nuttig onderdeel is van de natuurbeheerplannen van de Schoorlse Duinen. Wij zijn blij dat serieus geluisterd is naar de geluiden uit de omgeving en dat in november 2019 besloten is het Baaknolbos in principe niet te kappen, tenzij blijkt dat de huidige maatregelen echt niet voldoende zijn. Wij zijn wel gevoelig voor het argument dat het jammer is om bomen te kappen, juist omdat groeiende bomen een bijdrage leveren aan het vastleggen van CO2. Minister Schouten heeft ook gezegd dat zij wil dat er meer bos komt, Staatsbosbeheer heeft een plan om 100.000 hectare extra bos te creëren. Dat betekent echter niet dat die bomen per se in het duingebied moeten staan. Ieder natuurgebied heeft zijn eigen waarde en eigen kwaliteiten. Wij willen daarom kijken in welk deel van Noord-Holland kansen zijn om nieuw bos aan te planten. Kunnen wij wellicht het Purmerbos verbreden? Of het Amsterdamse bos verlengen? Of het Robbenoordbos verdubbelen? Wij zullen dus tegen het initiatiefvoorstel stemmen, maar dienen een motie in.

Motie 11/03022020
Onderzoek bosuitbreiding Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:
Door natuurherstelmaatregelen op sommige plekken in de provincie bomen verdwijnen.

Overwegende dat:
- *Groeiende bomen een bijdrage leveren aan het vastleggen van CO2;*
- *Het vastleggen van CO2 belangrijk is om klimaatverandering tegen te gaan;*
- *Er mogelijk plekken in Noord-Holland zijn waar uitbreiding van bos goed mogelijk is*

en een positieve bijdrage levert aan natuurwaarden.

Verzoeken GS:

- *Te onderzoeken welke plekken in Noord-Holland kansen bieden voor de uitbreiding van het bosareaal;*
- *Te inventariseren op welke manier de provincie kan bijdragen aan het realiseren van extra bos;*
- *PS daarover te informeren*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU, PvdD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter, vandaag bespreken wij het burgerinitiatief Stop de bomenkap. Als democraat word ik heel blij van het feit dat het onze inwoners gelukt is om dit belangrijke onderwerp bij ons op de agenda te zetten, want dat de voorgenomen bomenkap veel in beweging zet, hebben wij de afgelopen periode gemerkt. De Schoorlse duinen zijn een bijzonder Natura2000-gebied, een Europees beschermd natuurgebied. De doelen voor behoud, bescherming en herstel van natuurwaarden staan ook in de Schoorlse duinen flink onder druk. De duinen groeien dicht, waardoor de biodiversiteit verder achteruit gaat. Daar kunnen wij en moeten wij iets aan doen. Natuurherstelmaatregelen zijn dan ook noodzakelijk om de kansen voor het herstel van dit unieke duinsysteem te benutten. Door alle persoonlijke gesprekken, e-mails en discussies die wij de afgelopen tijd hebben gevoerd over de verschillende voorgestelde maatregelen, beseffen wij goed dat de waarde van natuur en natuurbeleving voor iedereen een andere betekenis heeft en dat nieuwe ontwikkelingen andere afwegingen kunnen rechtvaardigen. Dat maakt dit debat veelzijdig en complex. De uiteindelijke afweging om het burgerinitiatief al of niet te steunen, hebben wij besloten de vastgelegde Natura2000-doelen en de verantwoordelijkheid om daaraan te voldoen, prioriteit te geven. Wij zien mede op basis van de expert meeting voldoende onderbouwing om fase 1 uit te voeren om de gewenste dynamiek in het gebied terug te krijgen. Wij kunnen het burgerinitiatief dan ook niet volledig steunen. Tegelijkertijd, natuur is dynamisch en laat zich niet altijd even goed voorspellen. Daarnaast zijn er veel gebieden in de Schoorlse duinen gevoelig voor stikstof waardoor gewenste effecten ook worden beïnvloed door externe factoren. Wij vinden het noodzakelijk dat voordat er wordt verder gegaan met fase 2 en 3 van de natuurherstelmaatregelen, er een zorgvuldige monitoring en evaluatie plaatsvindt. Afhankelijk van de uitkomsten zullen er verdere plannen moeten worden gemaakt. Het vorige Natura2000-beheerplan is nog opgesteld door het ministerie en bij het opstellen van het plan heeft onvoldoende zorgvuldige participatie plaatsgevonden en dat kan en moet in de volgende fase beter waarbij het voor ons van groot belang is dat er heldere criteria worden vastgesteld op basis waarvan wij vervolgbesluiten kunnen nemen. Naast uiteraard het behalen van de Natura2000-doelen zal er ruimte moeten zijn voor een bredere afweging zoals over klimaat, recreatie, milieu die worden meegenomen en die in samenspraak met de omgeving worden opgesteld. Dit doet in onze ogen recht aan de argumenten die worden aangedragen in

het burgerinitiatief, reden voor ons om mede-indiener te zijn van de motie die de PvdA heeft ingediend. Ik rond af door nogmaals mijn dank uit te spreken aan de indieners van het burgerinitiatief, dit verrijkt het debat in ons huis en zorgt voor een zorgvuldige besluitvorming.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Voorzitter, er is een motie door vier partijen voorbereid, ook met enige discussie. Ik had het gevoel dat de heer Engelbregt al wist dat die motie er ging komen en die kortweg zegt 2% in de eerste fase gaat door en over vijf jaar evalueren wij. Ik weet niet helemaal zeker of u dat wist en of u daar tevreden mee bent, ik hoorde u iets zeggen, daar kunnen wij mee leven en als dat zo is, dan kan ik u daarmee feliciteren, want dat hebt u zelf bereikt, maar ik kan mij ook voorstellen dat het voor u nog niet helemaal genoeg is.

De **VOORZITTER**: Het is niet een een-tweetje met de heer Engelbregt, die zal straks kort nog even reageren op alle reacties van PS.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Goed, dus ik weet nog niet of ik u mag feliciteren, maar ik heb het gevoel dat u nog een beetje twijfelt. Dit is een compromis van vier partijen, gezamenlijk ingediend en ik wil er even uitlichten wat voor ons belangrijk is. Dat is een belangrijk punt, dat het natuurgebied primair een natuurgebied is maar dat het veel meer is dan dat. Het is ook een recreatie- en wandelgebied en wij hebben met deze motie aangegeven dat wij bij de evaluatie niet alleen willen kijken naar de ecologische waarden van het gebied, natuurlijk dat zeker, maar wij willen ook kijken naar de beleving ervan. Dat is voor ons erg belangrijk, dat hebben wij hierbij opgenomen. Een tweede punt is dat de instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd, maar ze zijn niet gekwantificeerd. Hoeveel grijs duin is nou genoeg? Hoeveel bos wilt u precies? Dat volgt zeker niet uit de aanwijzing van het Natura2000-gebied, dus wij hebben in de motie opgenomen dat de situatie in 2009 het ijkpunt is, zoals het duin er toen bijlag en wij kunnen over vijf jaar duidelijk evalueren of het sinds 2009 – daar kun je met beelden van Google Maps achter komen – maar vast is er veel informatie bekend. Wij hebben dan in ieder geval een ijkpunt of het dan genoeg is als wij over vijf jaar evalueren. Dat zijn twee belangrijke redenen om de motie mede in te dienen. Dan de andere moties. De moties van FvD zullen wij niet steunen, hoewel wij ze sympathiek vinden. Wij vinden het echt te ver gaan om als PS aanwijzingen te geven voor het beheer van duingebied. Wij moeten onze rol houden en die is sturen op hoofdlijnen. De motie van het CDA is een beetje een verkeerde interpretatie. De motie in de Tweede Kamer had het over een habitattype met een relatief heel klein oppervlak, en dit gebied voldoet hier niet aan. De motie van Bisschop is hier niet van toepassing. Daarom zullen wij de motie niet steunen. Wij zijn allemaal verbaasd over de moties van de SP en dat zij zo goed op de hoogte zijn van wat er allemaal wordt besproken op het Ministerie van Landbouw, maar daar denken wij ook, Staatsbosbeheer valt ook onder dit ministerie en het zou ons verbazen als de SP hier nog beter op de hoogte is dan Staatsbosbeheer, maar dat horen wij straks van het college. Die motie gaan wij niet steunen.

De heer **KOHLER** (FvD): Collega, u had het net over de situatie 2009. In 2009 begonnen de eerste bosbranden in Schoorl, is dat voor of na de eerste bosbranden?

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): 2009 is als startpunt genomen voor het beheerplan en bij mijn weten is dat beheerplan opgesteld voor de bosbranden en gaat het om die situatie.

Mevrouw **KONING** (CDA): De motie in de Tweede Kamer gaat over habitattypen die in kleine hoeveelheden voorkomen en daar moet je ook in Schoorl naar kijken of er onderdelen in zitten die misschien aangepast moeten worden. Ook al zouden het kleine aanpassingen zijn, als je de doelen gaat aapassen, moet je daarna de beheerdoelstelling aanpassen, dus daar moet u toch op wachten. Bent u dat niet met mij eens?

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Ik ben het ermee eens als de motie in de Tweede Kamer daartoe oproept en de minister komt straks bij ons college aan om naar de habitattypen te kijken, dat wij daaraan moeten meewerken. Maar om nou tot dat moment niets te doen en alles stil te leggen, dat is niet bedoeld in die motie.

Mevrouw **KONING** (CDA): De minister heeft toegezegd de motie op korte termijn uit te voeren en het geheel kan aangepast worden doordat er kleine wijzigingen zijn en er misschien minder bomen gekapt worden. Daar moeten wij toch op wachten voordat wij gaan kappen?

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Wij horen straks graag de gedeputeerde daarover maar ons begrip is dat grijs duingebied niet valt onder een habitattype met een zeer klein oppervlak, maar misschien zegt de gedeputeerde daar iets anders over straks. Ik wil nog iets in het algemeen zeggen, dit is om een andere reden nog een belangrijk debat. Het is het eerste debat dat wij hebben over habitattypen en instandhoudingsdoelstellingen sinds de discussie over de PAS. Het is het eerste voorbeeld dat wij concreet bij de hand hebben en dat niet uit onszelf, maar dankzij de inwoners hoog op de agenda is gekomen. Dit is de eerste discussie die wij hebben over de absoluutheid van de instandhoudingsdoelstellingen en hoe gaat dat dan? De minister neemt een aanwijzingsbesluit en op basis daarvan komt een beheerplan, maar eigenlijk is het aanwijzingsbesluit nog niet gekwantificeerd, daarin heb je vrij weinig houvast bij hoeveel van elk habitattype genoeg is. Dat staat daar helemaal niet in, dat komt pas tot uiting in het beheerplan en dat ligt tegenwoordig bij de provincie. Wij hopen dat deze discussie veel meer doet dan alleen voor de Schoorlse duinen, maar ook voor de toekomst aantoont dat als wij een aanwijzing tot een Natura2000-gebied gaan uitwerken in daadwerkelijke maatregelen, wij daar als politiek bij betrokken willen zijn, want dat is bij uitstek een politieke afweging hoeveel wij we waar aan kunnen toekennen, hoeveel het belang is van recreatie ten opzichte van het belang van ecologie en in de toekomst zullen wij hier nog andere debatten over gaan voeren om andere belangen af te wegen. Het is dus belangrijk dat de politiek daarbij betrokken blijft, daarom vinden wij de evaluatie over vijf jaar erg prettig en wij denken dat wij het hier nog vaak over moeten gaan hebben.

De **VOORZITTER**: Er zijn eigenlijk geen vragen gesteld aan de heer Engelbregt, dus u was heel duidelijk met uw burgerinitiatief maar ik geef u toch kort het woord voor een reactie.

De heer **ENGELBREGT**: Voorzitter, ik heb een heleboel reacties, maar ik zal mij beperken tot de aller- allerbelangrijkste. In de motie van FvD staat onder andere flinke uitdunning van het Leeuwenkuilbos, maar u weet allemaal dat een bos dat als voorste in de rij staat, het meest te lijden heeft van zand, zee en wind en dat daar uitdunning helemaal niet nodig is. Sterker nog, als je nu het Leeuwenkuilbos inloopt, dan kun je aan alle kanten door het bos heen kijken. Het dunt zichzelf uit ter plaatse. Dan de PvdA. Het beheerplan zoals dat er ligt, is destijds tot stand gekomen zogenaamd democratisch met mogelijkheden voor de burgers om bezwaar te maken, maar dat ging om PAS-maatregelen en tegen PAS-maatregelen kun je helemaal geen bezwaar maken. De heer Van Dalen zei tijdens de expertmeeting op 16 januari bij uw vergadering, toen hij daar tijd kreeg om u te briefen, zo zei hij, de PAS-maatregelen heten nu – nu de PAS is overleden – natuurmaatregelen, maar ze zijn wel gebleven. De maatregelen waar geen bezwaar tegen mocht worden gemaakt door burgers, zijn gewoon blijven staan. Het tweede punt van de PvdA is dat Staatsbosbeheer een participatieplatform heeft om daarin met omwonenden te praten. Dat participatieplatform functioneert niet als een spreekbuis voor groepen bewoners, dat is voor individuen, daar mogen mensen alleen voor zichzelf praten en niet namens een achterban. Die eis heeft Staatsbosbeheer duidelijk van tevoren gesteld. Staatsbosbeheer heeft ook gezegd, over de boskap kun je met ons niet praten, want wij zijn alleen de uitvoerende instantie, daarvoor moet je bij de provincie zijn en daarom zijn wij nu hier, want bij het participatieplatform kan dat niet. Dat even naar aanleiding van de democratische gehalten die wij hier tegenkomen. De PvdA noemde vijf jaren als termijn om de effecten te meten en te volgen wat er gebeurt na de kap. Dat is een mooie periode, in het beheerplan staat ook zo'n soort periode, maar Staatsbosbeheer geeft aan dat het wel 15 jaar kan duren voordat de effecten van de boskap zichtbaar worden. PBN is nog wat minder optimistisch, die schrijft in het beheerplan dat het 80 tot 100 jaar kan duren voordat de gewenste natuur er is en dat wilt u na vijf jaar gaan evalueren. Ik voelde echt de noodzaak om dus iets te zeggen over hetgeen mevrouw Jellema naar voren bracht. De CU sprak over de expertmeeting waarin volgens hem het nut van de kap is aangetoond, maar ik heb een hele andere mening na de expertmeeting. Merkwaardig hoe je dezelfde berichten van dezelfde experts op een andere manier kunt horen. Ik heb de Stichting Duinbehoud, de partner van PBN en Dunea, het verhaal horen vertellen wat Staatsbosbeheer nu ook vertelt, dat heb ik mevrouw Baukelien Bos ook horen vertellen, maar ik heb alle andere mensen iets anders horen vertellen. De mensen van Staatsbosbeheer die alle drie gepensioneerd waren, horen vertellen dat het helemaal niet zo handig is om die bossen weg te halen. Merkwaardig dat je van dezelfde meeting zulke verschillende berichten kunt overhouden. Dan D66. Mevrouw Strens zegt, de duinen groeien dicht, ik weet niet waar dat op gebaseerd is, maar die groeien helemaal niet dicht. 50% van het duingebied is open terrein waar de wind, het zoute water en het zand vrij spel hebben. Er kan helemaal niets dichtgroeien, dat is een open terrein en dat zal het ook blijven. Er zijn wel bossen die dichter worden en daar moet af en toe in worden gedund. Dat is vorig jaar op grote schaal gebeurd, toen zijn er 17.000 bomen als dunning gekapt in Schoorl en daar hebben wij niet tegen geprotesteerd, want dat is noodzakelijk onderhoud. Dat kost geld en Staatsbosbeheer wil dat geld uitsparen door met subsidie grootschalig te gaan afgraven. Bossen die je weghaalt, hoef je niet meer te onderhouden, maar dat is geen goede manier van beheer van het terrein. Als u uw auto aan een kennis uitleent, dan geeft u die in beheer en dan wilt u die auto graag terugkrijgen zoals die was en niet omgevormd. U geeft nu

een terrein in beheer aan Staatsbosbeheer en u laat toe dat zij het gaan omvormen. 50% van het gebied is open duin en zou 2% uitbreiding van het open duin werkelijk iets toevoegen? Gelooft u dat? Heeft u het idee dat dat werkelijk zou werken? Mevrouw Strens zegt dat er voldoende onderbouwing is gegeven voor fase 1 omdat er dan meer dynamiek komt. Meer dynamiek door 2% open duin? Door het open terrein dat er al is, een heel klein beetje te vergroten? Waarom is er nu geen dynamiek in die 50% open duin, waar de wind allang vrij spel in heeft, waarin de wind vanaf het zuiden en zuidwesten in kan waaien over een afstand van 3,5 km? Waar blijft dan die dynamiek? Die is er niet omdat de boel niet is onderhouden. De heer Bolkestein, er was een misverstand. U zei dat wij met 2% kap akkoord gaan, dat is een misverstand. 2% kap betekent wat Staatsbosbeheer maar 2% kap noemt, bossen kappen die groter zijn dan het Amstelpark, dan het Vondelpark. Dat betekent een gigantische ingreep in het duingebied, dat betekent Leeuwenkuilbos en Van Steijnbos weg, dat zijn grote bossen waar heel veel in leeft. Dat is niet wat wij beogen, wij willen best meewerken aan het kappen van een deel van het Van Steijnbos en dat is geen 2%, dat is echt minder dan 2%. Ik laat het hierbij.

De **VOORZITTER**: U heeft een prima reactie gegeven op hetgeen u gehoord heeft van PS. Ik schors de vergadering. Er wordt nog even naar de moties gekeken om de verstrekkende en minder verstrekkende op volgorde te leggen, zodat u straks op logische wijze de moties in stemming kunt brengen. De vergadering is heropend. U hebt gemerkt dat de schorsing behoorlijk lang heeft geduurd en dat heeft alles te maken met het grote aantal moties maar het college heeft ook uitgebreid gesproken over hoe om te gaan met dit burgerinitiatief. Ik geef het woord aan mevrouw Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter, laat ik vooropstellen dat hier het uitgangspunt is dat wij de N2000-doelstelling gaan halen, maar wij hebben vandaag ook een aantal zaken gehoord die wij graag willen bespreken met de heer Engelbregt en zijn achterban. Daarom vragen wij de heer Engelbregt om zijn burgerinitiatief aan te houden net zoals wij alle fracties verzoeken om alle moties en amendementen aan te houden, zodat wij nog een aantal zaken kunnen bespreken en dan hier terug kunnen komen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Zou u dat kunnen onderbouwen want dan weet de heer Engelbregt ook waarom hij zijn initiatiefvoorstel zou moeten aanhouden. Ik zou dat liever willen horen, want uw aanbod klinkt namelijk heel interessant.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het gaat er bijvoorbeeld om wat de heer Engelbregt en ook de andere partijen hebben gezegd over de participatie, daar zou ik graag nog wat onderzoek naar doen. In het begin heeft hij een voorstel gedaan over het zoeken of geven van ruimte binnen het gebied. Ik zeg nogmaals, voor ons staat N2000 voorop, maar wij willen even meekijken, zeker omdat dit voor mij anders was en dat bleek ook wel uit de moties, dat dat ingediend was, wil ik eerst met de heer Engelbregt en zijn achterban spreken over de mogelijkheden. Daarmee geef ik geen hoop want N2000 staat voorop, maar ik vind het toch wel goed en dat wil ik aanbieden, ook al gaan PS over het burgerinitiatief, om dat gesprek aan te gaan.

De **VOORZITTER**: Gelet op het feit dat dit een vraag die natuurlijk ook voor de heer Engelbregt het nodige betekent, geef ik de heer Engelbregt de mogelijkheid om met zijn achterban na te denken, het spijt mij maar ik denk dat dat recht doet aan de vraag die is gesteld. Afhankelijk van het antwoord gaat de gedeputeerde verder met de beantwoording in eerste termijn. Ik schors de vergadering voor vijf minuten. De vergadering is heropend. Voordat ik het woord geef aan de heer Engelbregt voor een reactie op de vraag van mevrouw Rommel, wil ik hem even goed samenvatten zodat ook in deze vergadering bekend is hoe de vraag van mevrouw Rommel is gesteld en wat dat inhoudt. De vraag is om het voorstel nu aan te houden, zodat de gedeputeerde in overleg kan gaan met de heer Engelbregt en zijn achterban over een aantal zaken waarvan zij heeft aangegeven nader geïnformeerd te worden en dat betekent dat het voorstel terugkomt in PS. Het is daarmee dus niet van tafel. Het wordt alleen niet in stemming gebracht en dat zou ook betekenen dat de moties die zijn ingediend, dat wij die aanhouden tot het terugkomt op uw agenda, maar daar gaat u als PS zelf over.

De heer **ENGELBREGT**: Voorzitter, wij hebben even overlegd, wij hebben gekeken naar de moties die voorliggen en komen tot de conclusie dat de motie door 4 partijen wordt gesteund, minder biedt dan wat gedeputeerde Tekin ons al had toegezegd. Wij hebben ook gemerkt dat de moties vaak gaan over fase 2, deze misschien uitstellen of anders doen of niet doen. Er is nog helemaal geen plan voor fase 2 en ook nog geen besluitvormingsprocedure in voorbereiding. Dat komt pas bij u als PS aan bod waarschijnlijk na de verkiezingen, dus daarmee doet u aan ons toezeggingen die pas over jaren door uw opvolgers kunnen worden bekrachtigd, dus dat biedt weinig wisselgeld. Het voorstel van mevrouw Rommel is precies wat wij zoeken, overleg over wat er in de duinen gaat gebeuren, wat er het beste uit kan komen voor de duinen en de natuur en voor de mensen die eromheen wonen. De natuur staat als eerste prioriteit op onze lijst en daarover willen wij graag met mevrouw Rommel in gesprek gaan, dus dat nemen wij met twee handen aan en dat daarmee het burgerinitiatief een maand later ter stemming aan u kan worden voorgelegd, dat is een gegeven, daar hebben wij geen problemen mee.

De **VOORZITTER**: Ik wil een ordevoorstel doen, namelijk dat het burgerinitiatief wordt aangehouden en op een later moment komt het terug in PS. Wie wil daarover het woord?

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Wij accepteren het besluit van de indiener van het burgerinitiatief, maar ik wil wel vermeld hebben dat wij het teleurstellend vinden dat wij in deze situatie terecht zijn gekomen. Ik denk dat GS met goed overleg vooraf dit wellicht hadden kunnen voorkomen. Dat wil ik voor the record toch nog even gezegd hebben.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter, ik vind dit ook een hele bijzondere figuur. Er is zeer lang gesproken over de natuurbeheerplannen met heel veel organisaties en dat wij nu te elfder ure van GS het verzoek krijgen om het even van de agenda te halen omdat zij nog even willen praten, vind ik eerlijk gezegd een brevet van onvermogen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Ik sluit mij hier helemaal bij aan. Wij hebben vele malen over dit onderwerp gesproken, GS hebben veelvuldig tijd gehad om met het burgerinitiatief te

overleggen en dat gebeurt nu te elfder ure en dat verdient zeker geen schoonheidsprijs. Wij hopen op een positief resultaat van het overleg van GS met het burgerinitiatief.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Het voelt misschien een beetje als een anticlimax ook voor de mensen die hier naartoe zijn gekomen, maar zoals de heer Engelbregt zegt, zijn achterban staat achter deze werkwijze en dan vinden wij het goed dat nu de beraadslagingen worden geschorst en op een later moment worden hervat. Dan gaan wij gewoon weer verder.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter. Wij steunen de woorden van de heer Dessing en de heer Heijnen maar begrijpen ook wat de heer Smaling zegt. Als de heer Engelbregt hiermee akkoord gaat, dan hopen wij op een goede afwikkeling.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter, opnieuw een gesprek is altijd goed, daar kunnen wij niet tegen zijn. Het voelt wel wat aan de late kant. Wij willen er helder over zijn dat wat ons betreft de Natura2000-doelen die wij hier met elkaar hebben vastgesteld, niet ter discussie staan, dus dat wel het eerlijke verhaal wordt verteld en dat er niet te veel verwachtingen over en weer worden gewekt om nu weer opnieuw in gesprek te gaan.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Voorzitter. Wij zijn hier positief over, dat wij een intensief debat hebben gevoerd, toch ook moties ingediend, soms pas vanochtend en dat dat kennelijk effect kan hebben. Dat vinden wij alleen maar positief.

De heer **CARDOL** (GL): Voorzitter. Daar kan ik mij bij aansluiten. Het is een wat rommelige procedure, daar kunnen wij niet onderuit. Ik vind ook dat te prijzen is van het college, ik heb in mijn verhaal opgeroepen om de burgerparticipatie uitermate serieus te nemen. Dit is een eerste stap, dus prima, doen.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming 1. Als u voor stemt, dan wordt het aangehouden, als u tegen bent, dan vindt u dat het vandaag behandeld moet worden. De stemming is geopend. Met 50 stemmen voor en 1 stem tegen van de CU is het ordevoorstel aangenomen dat het burgerinitiatief wordt aangehouden. Daarmee wordt het debat geschorst. Er is een aantal moties ingediend, formeel moet ik van u horen of die moties worden aangehouden, zodat het ook in de notulen formeel kan worden vastgelegd.

De heer **DESSING** (FvD): Wij houden onze moties aan.

De **VOORZITTER**: Dat geldt voor alle andere partijen? Ja.

De heer **KLEIN** (CU): Ik twijfel een beetje, want mijn motie staat niet echt haaks op het burgerinitiatief. Het staat er min of meer los van. Tegelijkertijd snap ik dat het goed is om er een goede discussie over te kunnen hebben en als dat nu niet lukt, dan ben ik bereid dat door te schuiven naar de volgende keer.

De **VOORZITTER**: Dan sluit ik het agendapunt af, het komt nog een keer terug in de Staten. Eerst zal het gesprek plaatsvinden van GS met het burgerinitiatief. Nu moet ik de vergadering opnieuw schorsen voor een paar minuten, omdat ik de aanwezigen voor het volgende agendapunt de gelegenheid zou geven om van de andere zaal hier naartoe te lopen om het debat te kunnen volgen. De vergadering is geschorst.

10. Statenvoordracht 02 Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Er heeft zich een aantal sprekers aangemeld.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, ik wil nogmaals duidelijk maken dat de VVD de transitie van fossiele naar hernieuwbare energiebronnen heel belangrijk vindt. Ik wil het nogmaals herhalen, voor ons is van belang dat dat gebeurt op een haalbare en betaalbare manier onder de voorwaarde van breed draagvlak. Er is nogal wat commotie ontstaan over dit stuk en dat is niet goed. Vooral de kaarten die bij het stuk zitten, hebben nogal wat onrust gezaaid en daardoor is de indruk gewekt dat de provincie hier misschien meer initiërend dan faciliterend in het proces bezig is, terwijl toch heel duidelijk is dat het RES-proces van onderop moet komen. Naar aanleiding van de commissievergadering hebben er een aantal wijzigingen plaatsgevonden in het stuk. De toonzetting is veranderd, daar zijn wij heel blij mee, het is realistischer geworden en er zijn een aantal disclaimers toegevoegd. Daarmee is de status van het stuk veel helderder geworden en daar zijn wij blij mee, maar dat vinden wij niet voldoende, want de kaarten bij het stuk blijven verwarring geven en dat zou de indruk kunnen wekken dat alles voorgekookt is en dat is geenszins het geval. Alleen met kaartmateriaal, u snapt dat mensen daar meteen naar kijken. Je kunt daar geen legenda's van hele pagina's bij doen met disclaimers en dingen, dus wij moeten ervoor zorgen dat wij de duidelijkheid aan de inwoners geven. Wij hebben er geen moeite mee om de reeds vastgestelde en lopende beleidstrajecten te duiden en enkele principes van goede ruimtelijke ordening mee te geven aan het proces. De kaarten schieten echter door en zijn wat ons betreft prematuur. Ik dien een amendement in om de kaarten niet vast te stellen.

Amendement 01/03022020
Over bijlage 1

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Inleiding en toelichting:
Aangezien het besluitvormingstraject rondom de Omgevingsverordening nog gaande is en om duidelijkheid te geven over de status van de kaarten in bijlage 1, wordt voorgesteld om de kaarten uit bijlage 1 te halen. In de wetenschap dat het lopende bottom-up proces van de Regionale Energie Strategieën (RES) leidend is omtrent mogelijk nieuwe locaties voor zonne- en windenergie, kunnen de kaarten in de bijlage met een indicatief en informatief karakter wel als zodanig worden meegenomen tijdens het proces van de Regionale Energie Strategieën. De besluitvorming over de mogelijkheden voor zonne- en windenergie binnen de bijzondere provinciale landschappen vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening. Deze zal naar

verwachting medio februari 2020 ter inspraak gaan en eind juni 2020 aan PS worden aangeboden ter vaststelling. De eventuele ruimte voor wind op land buiten deze beschermingsregimes Noord-Holland-Noord komt tot stand bij de vaststelling van de RES, waarin duidelijk wordt op welke plaatsen draagvlak is voor plaatsing van windmolens. Op basis van het bovenstaande, stelt ondergetekende het volgende amendement voor:

PS besluiten het bovengenoemde ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:
1. De kaarten in bijlage 1 op pagina 24 en 25 worden verwijderd.
2. Pagina 8 wordt als volgt gewijzigd: "Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'. Doel is hierin meer ruimte te bieden voor ontwikkelingen die de kernkwaliteiten van het BPL niet aantasten. In de wetenschap dat er een grote opgave op ons afkomt vanuit de RES, is vooruitlopend op het BPL en de Omgevingsverordening in overleg met de verschillende disciplines ambtelijk verkend waar binnen deze beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan wind op land en zon en onder welke voorwaarden. De inzichten zullen worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening en in het RES-proces. Een beschrijving hiervan is terug te vinden in bijlage 1. Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. Voor deze gebieden gaat gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden".

Pagina 20 wordt als volgt gewijzigd:
"In de wetenschap dat er een grote energie-opgave op ons afkomt vanuit de RES, is ambtelijk verkend waar binnen de provinciale beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan windturbines en zonneparken en onder welke voorwaarden. De hierna volgende verkenning laat zien waar zonneparken en windturbines: a) samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (groen gebied), b) onder voorwaarden samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (oranje) of c) niet samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (rood). De verkenning dient als indicatie waar wellicht mogelijkheden zijn voor nieuwe wind- en zonlocaties. Per beschermingsregime is een toelichting gegeven op de "score" voor wind- en zonne-energie. In veel gevallen laat de verkenning ruimte zien, terwijl deze er onder de huidige regelgeving nog niet is. In die gevallen dient een wijziging van de regels plaats te vinden om de ontwikkeling mogelijk te maken. De verkenning is voor deze gevallen nadrukkelijk onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening (zie hierna). Dit is vermeld bij de betreffende beschermingsregimes. De verkenning heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

Let op, de verkenning geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Tot die tijd gelden voor wind op land de afspraken die zijn gemaakt in het coalitieakkoord 2019-2023. Voor Noord-Holland-Noord geldt een restrictief 'nee, tenzij'-beleid,

het moment van vaststelling van de RES. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bieden wij, vooruitlopend op de RES, ruimte voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'.

Pagina 21 als gewijzigd:
"Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. Voor deze gebieden gaat onder voorbehoud van besluitvorming, gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden".

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie VVD

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, een punt wat ik in de commissie ook al naar voren heb gebracht is de motie die wij hebben ingediend aan het begin van het traject bij de startnotitie. Die ging over het parallel aan dit proces naar voren brengen van alternatieve duurzame energievormen. De opwekking van duurzame energie – dan hebben wij het over zonneparken en windmolens – vraagt 200 keer meer ruimte dan fossiele energie. Dat zou betekenen als wij zo doorgaan, dat wij in 2050 een kwart van ons land moeten opofferen voor zonneparken en windmolenparken. Deze ontwikkelingen zullen als gevolg hebben dat mensen zich niet meer in het landschap herkennen wat toch ook een deel van hun identiteit is. Wij zien wind en zon op land als een noodzakelijk kwaad, als een tijdelijke overbrugging. Wij willen snel naar andere alternatieven die minder negatieve impact hebben. Vandaar dat ik nog eens wijs op de motie die breed is aangenomen, om te kijken naar het ontwikkelen van die alternatieve energievormen en die nadrukkelijk onder de aandacht te brengen. Ik ben bij heel veel bijeenkomsten in het RES-proces geweest en ik zie daar nog weinig van, dus ik wil de gedeputeerde nadrukkelijk vragen om ook te zorgen dat in de regio's wat in de motie staat tot uiting komt en ik wil hem ook vragen om ons regelmatig op de hoogte te brengen van zijn vorderingen hierin, want ons streven is om na de RES 1.0 – daarna wordt er iedere twee jaar geactualiseerd – zo snel mogelijk wind en zon op land steeds meer te vervangen door nieuwe schone energiesoorten die het landschap minder aantasten.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Voor mij is dit een uniek moment. Ik heb de afgelopen vijf jaar nog niet meegemaakt dat het college een memo tussen de bespreking in de commissie en de PS-vergadering aanpast. Ik vind het bijzonder om mee te maken. GS laten zien dat zij de opmerkingen van PS zeer serieus nemen, en gezien de verwerkingen, ook goed kunnen luisteren. Er is hard gewerkt, maar het vraagt ook weer om nieuw debat. Het perspectief dat voorligt, roept bij onze partners en bij PS vragen op. Daarmee is voor een deel het doel van GS met dit stuk al bereikt. Wij willen het gesprek aangaan als partner in onze provincie en daarvoor is het goed dat wij met dit memo kunnen verhelderen hoe wij daar aan tafel zitten. Het gesprek vooraf voeren, ook al is niet iedereen het ermee eens. Dat waarderen wij. Wij herkennen hierin het

coalitieakkoord. Er wordt bijvoorbeeld beschreven dat de in onze ogen beperkende Wind op land regels worden aangepast. Er komt een nieuw wind op landbeleid, het beleid voor zonneweiden wordt voortgezet. Ook staan er overal nuances in het perspectief, waarvan u weet dat wij ons daar erg bij thuis voelen. Het is maatwerk in de RES'en, kijk bijvoorbeeld naar bijlage 1. In sommige bufferzones kunnen wij ons voorstellen dat er ontwikkelingen mogelijk zijn en in andere weer niet. Dit is echt maatwerk vanuit de regio. Met dit perspectief probeert de provincie aan te geven waar mogelijk in afwijking op bestaand beleid, de ruimte zit, maar wij geven ook onze grenzen aan, zoals in onze natuurgebieden, de NNN. Wij moeten wel open blijven staan voor waar de regio uiteindelijk mee komt en daarbij ook richting geven en perspectief bieden op wat er mogelijk is. Voor ons staan er een aantal heldere en leidende ontwerpprincipes in dit perspectief waar wij straks de concept RES aan kunnen toetsen. Ook de eerder besproken startnotities bieden daar natuurlijk een belangrijke basis voor. Uiteraard kijken wij naar een goede ruimtelijke ordening, de bescherming en versterking van ons landschap en het behalen van ons doel, maar ook naar het draagvlak. Het streven van dit college is prima, het is enorm belangrijk dat wij onze inwoners kunnen meenemen in het proces. Soms twijfelen wij wel of dat wel lukt en of hier voldoende oog voor is. De gemeenten zijn aan zet om het participatieproces te organiseren, de provincie ondersteunt waar gewenst zoals ook in het perspectief is te lezen. Wij realiseren ons dat niet iedereen even enthousiast is over de energietransitie, maar wij moeten onze partners in de RES'en serieus nemen. Dus als er een concept-RES ligt die door de raden wordt ondersteund, is er draagvlak en ja, dan zullen er nog mensen zijn die zich onvoldoende gehoord voelen. Het is aan de politiek om ook die stemmen te vertegenwoordigen. Wij moeten niet vergeten dat het een gezamenlijk proces is van de regio en dat wij samen een verantwoordelijkheid hebben om de input op te halen. Ook in de communicatie hebben wij een verantwoordelijkheid en dus mag er na vandaag zeker geen onduidelijkheid meer zijn over de inhoud en het doel van het perspectief. Ik wil GS vragen echt te zorgen voor duidelijke communicatie hierover, het kan hier wel duidelijk zijn, maar dat moet overal zo beleefd worden.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Voorzitter. Buurtcorporatie Meer Energie maakt zich in de Amsterdamse Watergraafsmeer hard voor de aanleg van een warmtenet. Een mooi initiatief wat met haar leden, dus de buurt, een ondernemingsplan uitwerkt waar de gemeente intussen ook enthousiast over is geworden. De benodigde infrastructuur gaat worden aangelegd. Van dit soort schoolvoorbeelden van pionieren en initiatieven die vol gaan voor duurzaamheid, ambitieus durven te zijn en brede participatie hebben, word ik heel blij. De energietransitie leeft en dat is maar goed ook, want de tijd van stilzitten is voorbij. Wat ons betreft kunnen wij geen dag te laat beginnen met harder trekken aan de energietransitie. Wij weten dat ook deze week weer in het nieuws was dat wij niet een koploper zijn zoals sommige partijen ons willen doen geloven, maar nog altijd het slechtste jongetje van de klas. Wij weten dat wat wij nu met elkaar hebben afgesproken, niet genoeg is om onze eigen doelen te behalen. Er gebeuren ook mooie dingen zoals de extra 20.000 laadpalen die beschikbaar komen in drie provincies, de inzet op zon op daken van bedrijven of het Servicepunt Duurzame Energie. Om onze doelen te halen is dat meer dan nodig, maar moeten wij door blijven pakken. Sommige dingen kunnen wij snel doen, zoals het invullen van no regret opties van zon op dak, nuts en rest en laten wij daarin dan ook vooruitlopen, want de energietransitie kunnen wij niet alleen, dat moeten wij samen doen. Dat de energietransitie

eerlijk moet zijn, is dus een randvoorwaarde. De wens uit het Klimaatakkoord om burgers voor de helft te laten profiteren of om te investeren in buurtprojecten van wind of zon, is er een die wij delen. Hoe komt dit terug in het Noord-Hollands perspectief? De vele bewonersinitiatieven in Noord-Holland moeten wij ook van harte ondersteunen. Afgelopen week was ik bij een presentatie van de participatiecoalitie op het congres Aardgasvrije wijken en daar bleek ook weer hoe groot de kracht is van organisaties, zoals Buurkracht en Energie Samen. De kracht die zij hebben in het creëren en versterken van draagvlak is groot en tegelijkertijd voorzien zij ook in een sociale functie. Ziet de gedeputeerde kansen om dit soort bewonersinitiatieven extra te ondersteunen? Kan de gedeputeerde ophalen welke ondersteuning zij op dit moment missen en kunnen GS zich daarbij specifiek richten op financiële en maatschappelijke participatie? Het lijkt mij goed om daarvoor te kijken naar goede voorbeelden uit andere provincies en informatie op te halen bij de participatiecoalitie, die immers veel kennis in huis heeft. Ik hoor graag van GS of zij dat met ons eens zijn. De energietransitie moet eerlijk en hij moet nu. Ik kan mij goed vinden in het amendement van de VVD om duidelijkheid te bieden over waar het Noord-Hollands perspectief nu voor staat. Dank aan GS voor het verhelderen van het stuk.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Wij hebben op dit moment een fonds ter beschikking voor corporaties voor lokale groeperingen die daar gebruik van willen maken. Wij hebben daar contact over gehad. Op welke wijze verschilt het voorstel dat u nu heeft van wat wij al hebben?

Mevrouw **GIELEN** (GL): Ik stel een aantal vragen aan de gedeputeerde omdat het goed is, een van de leidende principes in de RES is om de financiële participatie specifiek te vergroten en het is belangrijk om bij de initiatieven zelf op te halen waar zij iets aan missen. Ik ben heel blij met het fonds dat u net noemt. Mijn vraag aan GS is hoe wij dat kunnen vergroten.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): In hoeverre zouden de gemeenten dit kunnen oppakken, want het is nogal lokaal. Het komt van onderaf en hebben wij daar een toegevoegde waarde in?

Mevrouw **GIELEN** (GL): Wij hebben daar een toegevoegde waarde in omdat wij als provincie ook kunnen bijdragen aan de bewonersinitiatieven en er samen de schouders onder kunnen zetten. Wij moeten in de RES'en met ambitieuze plannen komen en deze processen alle ruimte geven die zij nodig hebben. Bewoners moeten wij meenemen en hun initiatieven ondersteunen. Zo creëren wij draagvlak maar kunnen wij ook vaart maken. In een Noord-Holland onder water is het immers lastig leven.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Wij denken niet dat wij op de goede weg zijn met dit document, maar ik wil de gedeputeerde wel complimenteren met dat het stuk iets leesbaarder is dan de vorige versie, maar ik heb er gisteren weer eens helemaal doorheen gelezen en je hebt dan allemaal mensen in beeld in de provincie voor wie het niet dagelijkse kost is, dan is van het meeste toch eigenlijk heel weinig te begrijpen. Ik lees bijvoorbeeld de zin 'gaat naar een optimale energiemix – veel mensen hebben al geen idee wat dat is – 'energieontwikkelingen zijn passend bij de waarden en karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. Economische kansen zijn richtinggevend.' Dit is gewoon omfloerste turbotaal waar niemand iets van begrijpt.

Dan denk ik, snappen wij het nou nog steeds niet? Als wij als volksvertegenwoordiging akkoord gaan met een document dat merendeels in deze bewoordingen is opgesteld, dan zijn wij geen knip voor onze neus waard. Ik blijf dat zeggen en ik neem niet aan dat de gedeputeerde het rapport zelf geschreven heeft, maar als er niet op de een of andere manier actie op wordt genomen dat het verandert, dan maken wij onszelf overbodig. Dat is een grote zorg van mij bij dit document. Er staan heel veel dingen in die best te realiseren zijn zoals bij zon. Er liggen heel veel daken waar nog geen panelen op liggen. Zon op land is ook innovatie mogelijk, dat is niet het grote zorgpunt, maar wind op land is een groot zorgpunt. Wij hebben dat in alle provincies gezien bij het eerste rondje wind op land. Het college is met een taakstelling door het Rijk op pad gestuurd en in veel provincies heeft dat problemen opgeleverd en wij dreigen nu een beetje dezelfde kant opgestuurd te worden, omdat wind op land mensen heel erg fysiek belemmert in de beleving van de omgeving, de waarde van hun huis kan aantasten en het een gevoel van verlies aan identiteit oplevert. Daarom moeten wij heel voorzichtig zijn met wind op land en het laten sneuvelen van het eerder zorgvuldig vastgestelde 600 m afstandscriterium, dat moeten wij niet gaan steunen hier. Ik weet niet precies wat er allemaal in het amendement van de VVD staat, maar wij willen graag samen met het CDA een amendement indienen, dat een stukje tekst op pagina 10 vervangt.

Amendement 02/03022020
600 meter

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Het Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën aankondigt 'het beleidskader wind op land naar aanleiding van de RES'en te wijzigen';*
- *Daarbij wordt gehint naar het loslaten van de afstandsbepaling van 600 meter tot gevoelige bestemmingen;*
- *Deze bepaling het gevolg is van een eerder als 'zorgvuldig onderbouwd uitgangspunt' beschreven en juridisch ondersteund ruimtelijk kader voor Wind op Land ten behoeve van een leefbare woonomgeving is vastgesteld.*

Wijzigen de tekst van de Statenvoordracht als volgt:
Op pagina 10 van het Perspectief, tweede alinea van het kader geldende beleidskader Wind op Land, de tekst: 'We doen perspectief geen uitspraken over een afstandseis van windturbines tot gevoelige bestemmingen, omdat dit een beperkende werking kan hebben voor het RES-proces. De uitkomsten van het RES-proces zullen op dit punt meegenomen worden in het daarna op te stellen wind op land beleid."

Te schrappen en te vervangen door:
De afstandsbepaling van 600 meter blijft onverkort gehandhaafd. Hier wordt hooguit van afgeweken als het gaat om collectief geëxploiteerde kleine dorpsmolens en slechts nadat hier een helder, kwantitatief en participatief kader voor is vastgesteld

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP, CDA

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KLAASSEN** D66): Wat ik zo lastig vind aan uw voorstel, ik begrijp heel goed dat de 600 m een discussiepunt is, maar in het stuk staat heel duidelijk om daar nu juist geen uitspraken over te doen, maar dat in het wind op landbeleid met de Omgevingsverordening doen. Waarom wilt u dat nu naar voren trekken, terwijl wij daar een goed gesprek over moeten hebben met elkaar en dat het ook vanuit de regio moet komen. Er moet ruimte geboden worden aan de regio om te komen tot een …

De heer **SMALING** (SP): De manier waarop het nu in het stuk verwoord staat, gaat al de richting op van die 600 m is niet heilig, zo staat het er ook echt. Er wordt een aantal voorbeelden genoemd waaronder de 600 m en daarna wordt gezegd, wij gaan het beleidskader wind op land veranderen, ja, dan is niet zo moeilijk te begrijpen welke kant dat mogelijkerwijze op gaat. Dat wil ik voorkomen en ik hoop, u ook.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): U zegt terecht, mogelijkerwijs, dat is nou juist het doel van dit perspectief om ruimte te geven aan de regio en om daar te kijken wat er kan. Wat wij dan nu weer doen is vanuit onze ivoren toren zo'n kader neer te zetten dat er misschien weer geen ruimte is.

De heer **SMALING** (SP): Dat is geen ivoren toren. In de vorige periode is na grondig juridisch onderzoek een afstandscriterium van 600 m vastgesteld. Als wij dat nu gaan loslaten, dan vat ik dat op als onbehoorlijk bestuur in de richting van de inwoners die erop rekenen dat deze afstand gehandhaafd blijft.

De **VOORZITTER**: Ik wil nu echt de bezoekers verzoeken om op te houden met applaudisseren, dat is hier niet gebruikelijk. Iedereen mag hier zeggen wat hij wil en als u bij iedere zin gaat applaudisseren, verstoort dat de vergaderorde. Anders moet ik u verzoeken de zaal te verlaten. Dus ik wil u nogmaals verzoeken in alle rust dit debat te aanschouwen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Betekent dat dan ook dat u zich in ieder geval keert tegen de initiatieven zoals bijvoorbeeld van NSDM Energy?

De heer **SMALING** (SP): Ik kan er vrij duidelijk over zijn en ik heb het 40 puntenplan van Urgenda er nog eens op nageslagen, er zijn heel veel manieren om bij te dragen aan de doelstellingen van CO2-reductie. Daar staat wind op land niet eens tussen. Ik zou zeggen, laten wij die punten afpellen en dan zullen er veel bij zijn waarvan veel partijen hier brood in zien, maar laten wij dat punt van wind op land en de dreiging van het loslaten van het afstandscriterium nu besluiten dat wij dat niet gaan doen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het korte antwoord op mijn vraag, als ik uw stelling volg, is volgens mij gewoon ja.

De heer **SMALING** (SP): Ik laat mij hier geen woorden in de mond leggen, het enige wat ik wil zeggen is dat het afstandscriterium overeind blijft. Dat lijkt mij duidelijk, dat hoeft verder niet met bijzinnen te worden toegelicht. Verder komt uit dit stuk ook enigszins uit de lucht vallen het plaatsen van solitaire XL windmolens zoals deze genoemd worden. Wij kennen allemaal dat enorme ding bij Medemblik. Overal waar je in Medemblik staat, op de prachtigste plaatsen zie je dat ding overal tussen de daken door. Het is een joekel van een molen en ik geloof dat de man die ABN te gronde heeft gericht, daarop ook nog subsidie ontvangt. Het lijkt mij absoluut niet wenselijk dat er meer van dat soort megamolens solitair in het landschap komen te staan, want een zo'n hele grote molen is erg opdringerig en ze dan nog in Zandvoort, Muiden en Petten neerzetten, dan wordt het voor het Noord-Hollandse karakteristieke duinlandschap – er is in de wereld bijna geen kustlijn die zo strak en uniform is als onze kustlijn – helemaal veranderd door daar solitaire molens neer te zetten. Daarom een motie.

Motie 12/03022020
Solitaire XL windmolens

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Het Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën plannen meldt om solitaire windturbines te plaatsen;*
- *Gemeld wordt dat ze gezien hun visuele impact alleen kunnen worden geplaatst 'op markante plekken die gezien mogen worden", dat het vervolgens wel om een serie kust-duinlocaties gaat waar de visuele impact enorm groot zal zijn;*
- *Een grote solitaire windturbine zoals de Ambtenaar bij Medemblik van zeer grote afstand zichtbaar en zeer dwingend aanwezig is.*

Besluiten het college van GS te verzoeken
af te zien van het plaatsen van solitaire XL windturbines

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

Ten slotte is er in het document sprake van een zogenaamde ambtelijke kleurenkaart. Ik had nog nooit van dat begrip gehoord, ik weet niet anderen misschien wel. Het lijkt mij ook niet dat wij dat moeten doen. Een ambtelijke kleurenkaart – wat het ook moge zijn – hoort niet in een stuk waarover een politiek besluit wordt genomen, maar misschien wordt dat al gedekt door het amendement van de VVD. Ik dien hem wel in en ik zie wel of dat via het amendement geregeld kan worden. Dan kan ik hem eventueel nog intrekken.

Motie 13/03202020
Ambtelijke kleurenkaart

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Het ontwerp Noord-Hollands perspectief op de RES'en gebruik maakt van een 'ambtelijke kleurenkaart;*
- *Dit begrip weliswaar in aanmerking komt voor 'uitdrukking van het jaar 2020' maar niet thuishoort in een document waarop politieke besluitvorming wordt gebaseerd.*

Besluiten het college van GS te verzoeken:
De ambtelijke kleurenkaart en alle hierop betrekking hebbende tekst uit het ontwerp te verwijderen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie SP

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Ik kan alleen nog maar de wens uitspreken dat in het vervolg van dit traject 100% wordt ingezet op werkelijke participatie, dat er gezocht wordt naar partijen die dat aanbieden. Ik ken er een paar voor wie dat niet het informeren van mensen is, maar het betrekken van mensen op een uitvoerige manier door alle lagen van de bevolking, alle leeftijden, stedelingen, dorpelingen om gezamenlijk aan een energietransitie te werken, want daar zijn wij helemaal niet op tegen maar de manier waarop het hier grotendeels op papier staat, daar kunnen wij absoluut niet in meegaan.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter. Wat jammer dat net nu het om de inwoners gaat, er commotie is ontstaan. Het hele proces van de energietransitie is juist gericht op draagvlak onder de Noord-Hollanders. De bijeenkomsten in de regio's zijn heel belangrijk. Deze worden ook goed bezocht, ik ben zelf bij een aantal geweest, ook mijn fractiegenoten, en uit die regio's komen de voorstellen voor de locaties waar wij duurzame energie kunnen opwekken en ik hoop, mijnheer Smaling, in klare taal. Ik begrijp de gevoelens van onrust die het perspectief oproept vanuit het verleden, maar GS hebben duidelijk gezegd dat het perspectief niet meer is dan een vertrekpunt voor het gesprek met de regio's. Het vormt ook niet hét toetsingskader voor PS. Hoe kan dat ook? Waar het gaat over stukken waar wij nog op zitten te wachten zoals het kader wind op land, of waar wij het nog niet over hebben gehad, de Omgevingsverordening. Het is ook voor PS een verkenning. Graag hoor ik hiervan een bevestiging van de gedeputeerde in deze vergadering. Eerst komen de regio's met een voorstel voor zoeklocaties voor de opwekking van wind en zonne-energie. Als voor een regio een windmolen binnen 600 m onacceptabel is, dan komen ze ook niet met een bod waar zo'n molen wel onderdeel van zou uitmaken. Als een regio wel met

zo'n bod komt, dan moet de provincie dat niet op voorhand onmogelijk willen maken. Datzelfde geldt voor het nog niet vastgestelde bijzondere provinciale landschap, daar hebben wij in de provincie nog niet over gediscussieerd. Moties en amendementen daarover komen aan bod als de RES'en op tafel liggen, als de Noord-Hollanders zich uitgesproken hebben en wij daarover in gesprek gaan. Dat is hoe het zou moeten gaan. Met de toezegging en de geruststelling aan de Noord-Hollanders van de gedeputeerde dat dit stuk geen dictaat is aan de regio's of aan PS, kunnen wij het geamendeerde stuk dan ook vaststellen. Wel vraag ik aan de VVD te verduidelijken wat bedoeld wordt met dat de kaarten eruit gaan. Wat ons betreft gaan ze nu genuanceerd worden en komen ze terug bij de Omgevingsverordening. Er ligt een stevige opgave voor de opwekking van duurzame energie met wind en zon. Die 35 TerraWatt uur uit zon en wind op land is geen gegeven en moet ook gehaald worden. Het kan dan ook niet zo zijn dat regio's dan wel de provincie over de schouder kijken en zeggen dat een ander dit maar moet oplossen. Als wij samen niet tot een voldoende omvangrijk bod komen, hebben wij straks niet meer de regie in handen, maar krijgen wij een aanwijzing van het Rijk waar wij niets meer over te zeggen hebben. Zo ver willen wij het niet laten komen. Houd de regie in de regio. Dat kan betekenen dat je soms moeilijke keuzes moet maken. Er zullen dingen zijn die wij liever niet doen, maar niets doen is geen optie. Laten wij dit samen oppakken. Essentieel bij elke keuze is dat het uiteraard haalbaar en betaalbaar moet zijn en dan wel voor iedereen en dat vooral ook dat de lokale bevolking er voordeel van moet hebben. Dat is het uitgangspunt van de RES maar ook van de PvdA. Niet alleen de lasten, maar ook de lusten, ook voor de kleine beurs. Dit moet in alle gesprekken centraal staan.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Voorzitter, wij kunnen niet instemmen met deze voordracht zoals die er ligt, misschien zouden wij alsnog om kunnen gaan als de amendementen van de VVD worden aangenomen, maar dat moeten wij eerst nog bekijken. Het perspectief is te beperkt. Links en rechts zien wij ontwikkelingen die bijvoorbeeld het bouwen van grote aantallen windturbines overbodig gaan maken. Binnenkort vindt er weer een bijeenkomst plaats over thorium, kernenergie, aardwarmte, waterstof, enzovoorts. Om ons nu al vast te leggen op wellicht binnenkort achterhaalde technieken is niet verstandig. Voor alle duidelijkheid, de bouw van grote aantallen windturbines in de provincie stuit op grote bezwaren. Het ook nog aanpassen van regelgeving over de afstand tussen de turbines en de bebouwing in de omgeving is wat ons betreft onbespreekbaar. De huidige regelgeving voorziet in 600 m tussenruimte en die afstand moet minimaal blijven bestaan.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Voorzitter. Het proces om te komen tot 35 TerraWatt, het RES-proces is kwetsbaar en zorgwekkend te noemen, getuige de vele reacties en ook inwoners die vandaag de moeite hebben genomen om hierheen te komen. Het is aan de regio's en de gemeenten om te komen tot een bod. Tijdens de vele lokale verrijkingssessies waar in veel gevallen het gehalte van vooral klimaatadepten en ondernemers die geld willen verdienen aan de energie, lekker hoog te noemen is, worden de lokale biedingen met bouwstenen en scenario's voorbereid. Wij vrezen dat het op te sturen document voor veel inwoners als een donderslag bij heldere hemel zou voelen. Aan de intenties ligt het echt niet, maar de praktijk is altijd weerbarstiger. Wij willen de gedeputeerde complimenteren met de aanpassingen in het perspectief naar aanleiding van de

commissievergadering, maar wij zijn ook enorm in verwarring door dit stuk. Uit het verslag van de commissie van 13 januari komen de volgende citaten: “Gedeputeerde Stigter antwoordt dat het stuk statusloos is, maar wel helderheid verschaft over hoe de provincie er nu tegenaan kijkt. Het perspectief is geen kader – mevrouw De Vries gaf het net ook al aan. – Het is een vertrekpunt voor een gesprek, het is geen harde regelgeving, het is een kader voor de Staten, maar geen leidend kader. De uitkomst kan anders zijn, het is geen verordening.” Ik begrijp het niet meer. Kan de gedeputeerde aangeven waar wij als PS nu mee instemmen? Als u zegt, het is de leidraad waarmee u mij op pad stuurt en als ik met een hele andere uitkomst thuiskom, dan heb ik mijn huiswerk niet voldaan, dan concludeer ik ook dat er uitkomsten uit kunnen komen, die niet aan het perspectief voldoen en waarmee de gedeputeerde aangeeft dat de uitkomsten van de RES niet aan de provinciale regels hoeven te voldoen, dan betekent dat dat in het RES-proces het provinciale beleid voor windmolens en zonnepanelen niet meer geldend is, maar dat de regio’s zelf aan zet zijn en hun eigen regels mogen bepalen. Wij waarderen het dat de gedeputeerde heeft opgeschreven hoe hij in de discussie staat en dit met ons bespreekt, maar dat de vaststelling in PS niets zegt over aan welke regels de regio’s moeten voldoen. Daarom een amendement.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben een beetje verbaasd over deze move van het CDA, want wat zegt u daarmee? Zegt u daarmee, ik durf niet te gaan staan achter wat wij nu voorstellen, want misschien zijn er wel wethouders in onze provincie die het er niet mee eens zijn?

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Nee, wij stellen als PS de kaders en verordeningen vast en dit is een vertrekpunt en onderhandelingsresultaat voor de gedeputeerde. Daarom vind ik het meer passend om dit ter kennisgeving aan te nemen dan het te besluiten.

De heer **KLEIN** (CU): Het gaat over het feit dat het geen hard kader is, maar een richtinggevende uitspraak en daarmee vindt u dat het niet aan PS is om richtinggevende uitspraken te doen.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Het is geen richtinggevende uitspaak want er worden ook heel veel dingen helemaal vrijgelaten. Er worden opties aangegeven. Wij komen zo meteen aan de afstandseis voor wind op land. Daar werd eerst wel iets over gezegd en nu weer niet. Het biedt zoveel ruimte dat het niet eens richting geeft, maar meer een gedachtenspinseltje. Daarom stellen wij voor dit ter kennisgeving aan te nemen, dit willen wij niet vaststellen.

De heer **KLEIN** (CU): Maar dan zou ik verwachten dat u met veel gedetailleerdere amendementen en moties komt om er juist wel een richtinggevende uitspraak van te maken. Ik heb nu het idee dat u het kind met het badwater weggooit. U bent het er misschien niet helemaal mee eens en nu zegt u, nu branden wij onze handen er helemaal niet meer aan.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): De gedeputeerde heeft aangegeven dat een heel aantal stukken nog terug gaat komen voor echte besluitvorming. Daarom zien wij deze tussenstap als een mooie tussenfase en nemen wij het ter kennisgeving aan. De echte besluitvorming komt bij de Omgevingsverordening, de nieuwe wind op land regeling en dat soort dingen.

De heer **KLEIN** (CU): En daar wilt u blijkbaar uw handen vrij hebben.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Wij hebben al een aantal amendementen ingediend, maar de echte besluitvorming komt later. Ik dien het amendement in.

Amendement 3/03022020
Geen kader geen besluit

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Er waardering is voor de manier waarop het college haar standpunten en onderhandelingspositie met ons bespreekt en deelt;*
- *De gedeputeerde zelf in de bespreking in de commissie heeft benadrukt dat het Perspectief geen kader, geen verordening en geen harde regelgeving is.*

Overwegende dat:

- *PS in beginsel een kaderstellende rol hebben;*
- *Het Perspectief geen kaderstellend document is.*

Zijn van mening dat:
PS dit stuk niet ter besluitvorming maar ter kennisgeving moeten aannemen.

Wijzigen de tekst van het ontwerpbesluit op pagina 5 als volgt:
1. Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën vast te stellen.

Te vervangen door:

1. *Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën ter kennisgeving aan te nemen*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen .

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Wij zien met dit stuk een ongelijkheid met een andere zeer nijpende kwestie ontstaan. De woningnood is immers bijna net zo urgent als de zorgen om het klimaat. Gemeenten worden keer op keer gedwongen om behoeften en noodzaak aan te tonen, maar de provincie werpt telkens nieuwe barrières op. Compleet de omgekeerde wereld ten opzichte van het RES-proces waarin de regio's de opdracht lijken te hebben zich juist niet aan het geldende beleid te houden. Daarom pleiten wij met klem en liefde voor de RWS'en, de Regionale Woon Strategieën waarin gemeenten en regio's biedingen mogen doen voor natuurinclusieve,

levensloopbestendige en circulaire woningbouwprojecten. Wij vinden dit stuk op een aantal punten veel te ver gaan en daarbij is de status van het stuk onduidelijk. Daarom twee amendementen en een is zojuist uitgebreid door de heer Smaling aan de orde gesteld. Wij hadden er ook zelf een, maar ze leken zoveel op elkaar dat we ze gelijk in elkaar geschoven hebben. Wij willen de huidige afstand van 600 m handhaven tenzij is aangetoond dat er voor de betreffende plek draagvlak is en dat het een coöperatie betreft. Daarvoor is het amendement zojuist ingediend.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben nu toch wel heel nieuwsgierig wat u doet als u wel een amendement gaat aannemen of voorstellen waarin u een heel specifiek criterium opneemt en tegelijkertijd het niet wilt vaststellen. Dan is uw eigen amendement toch niet zo zinvol?

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Dit is in het kader van 'better safe than sorry', mijnheer Klein. Wij hebben nog een amendement over de veenweidegebieden.

Amendement 04/03022020
Geen dwang in veenweidegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *In het Perspectief bodemdaling in veenweidegebieden als een van de grootste zorgen in Laag-Holland wordt genoemd;*
- *Zonnepanelen als interessante alternatieve vorm van grondgebruik worden genoemd.*

Overwegende dat deze uitspraak in het Perspectief tot onrust onder landeigenaren leidt.

Zijn van mening dat:

- *Het nog geen uitgemaakte zaak is waar vernat wordt;*
- *Nimmer de alternatieve vormen van grondgebruik onder dwang mogen worden toegepast.*

Wijzigen de tekst van de Statenvoordracht als volgt:
Op pagina 17 van het Perspectief, onder het kopje Ad c, eerste bullit, aan het eind toe te voegen: "deze alternatieve vormen nimmer onder dwang mogen worden toegepast"

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CDA

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Wij zijn erg blij met de toezegging en aanpassing over de kleine windmolens, dank daarvoor. Ook danken wij de gedeputeerde voor het haakje dat wij nodig hadden om onze motie aan op te hangen over de energieopwekkers langs, in of op provinciaal bezit.

Motie 14/03022020
Zon en wind voor iedereen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:
- *Het Noord-Hollands perspectief op de RES onder andere de optie van zonnepanelen langs infrastructuur geeft;*
- *Om de energietransitie te laten slagen betrokkenheid van Noord-Hollanders essentieel is;*
- *De provincie Noord-Holland een trekkersrol heeft en een voorbeeld dient te zijn;*
- *De provincie 1293 km weg in beheer heeft (dit betreft circa 614 km wegen, 246 km vaarwegen, 384 km fietspaden en 49 km openbaarvervoersbanen);*
- *Deze provinciale infrastructuur benut kan worden voor de opwekking van energie via windmolens en zonnepanelen.*

Overwegende dat:
- *De provincie het goede voorbeeld kan geven door bij de infrastructuur (en mogelijk ook daken) die wij in beheer hebben, zoveel mogelijk energie op te wekken;*
- *De inwoners (in de omgeving) in deze ontwikkelingen mee zouden moeten kunnen participeren en profiteren;*
- *Recent een motie is aangenomen (M92-2019) waarin wordt opgedragen te onderzoeken hoe de aanleg van nieuwe natuur gefinancierd kan worden door de verkoop van certificaten aan bedrijven en inwoners.*

Roepen het college op om:
- *Mogelijkheden te laten onderzoeken voor het benutten van de provinciale infrastructuur ten behoeve van energieopwekking;*
- *In het onderzoek mee te nemen hoe inwoners via een passende constructie (bijvoorbeeld door provinciale energiecertificaten) mede-eigenaar kunnen worden van zonnepanelen en windmolens aan provinciale infrastructuur;*
- *In het onderzoek mee te nemen hoe de opbrengsten mede kunnen terugvloeien naar de participanten*

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CDA, SP, CU, PvdD

De **VOORZITTER**: De motie en amendementen maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Voorzitter, ik rond af. Ik begon mijn pleidooi met zorgen en die hebben wij nog steeds. Die zorgen komen voort uit boosheid en angst die er bij de bewoners leeft. Daar hebben wij oog voor. Tegelijkertijd sluiten wij dezelfde ogen niet want er moet wel wat gebeuren. Dat besef is er bij ons ook en het is vaker aan de orde geweest. De heer Van Gilse

zei het ook, er zijn vele technieken die waarschijnlijk deze tijdelijke oplossingen straks gaan inhalen en veel minder landschappelijke impact hebben. Wij moeten daar aandacht voor blijven houden. Ik noem ze nog een keer: geothermie, waterstof en kernenergie.

De **VOORZITTER**: De heer Jensen houdt zijn maidenspeech, dus geen interrupties.

De heer **JENSEN** (FvD): Voorzitter, als docent maatschappijleer en burgerschap ga ik geregeld met leerlingen van mijn school op excursies naar musea, de Eerste en Tweede Kamer, rechtbanken. Ik vind het belangrijk want mijn leerlingen doen mee aan de samenleving. Bij het vak burgerschap leren ze hoe de overheid werkt en wat haar rol is in onze samenleving. Ik leer ze over democratie, participatie, ons parlementaire systeem, wat de overheid doet en wat ze zelf kunnen doen. Immers, een gezonde democratie floreert bij betrokken burgers. Daarom is het zo belangrijk dat de overheid de burger zoveel mogelijk betrekt bij de beslissingen die hen aangaan. De provincie staat op het punt een dergelijke grote beslissing te nemen. De RES en energietransitie zullen enorme gevolgen hebben. Door grote aantallen windturbines te plaatsen en zonnecelakkers aan te leggen verandert het mooie en unieke Noord-Hollandse landschap onherroepelijk. Dat heeft gevolgen voor de biodiversiteit op land, water en in de lucht. Ook zal het gevolgen hebben voor de huizenprijzen in de regio en onze energie-infrastructuur. De meerwaarde van alle RES-maatregelen is verwaarloosbaar, zoals mijn collega Ralf Dekker al eerder betoogde. Wel hebben zij grote impact op de portemonnee van de burger in Noord-Holland. Soms zijn er maatregelen die zo ingrijpend zijn, dat ze naar onze mening niet simpelweg doorgevoerd kunnen worden. Maatschappelijk draagvlak is dan essentieel. Als een overheid verwacht dat burgers meegaan in een dergelijke grote en ingrijpende reorganisatie van onze energievoorziening, dan mag er van een betrouwbare overheid verwacht worden dat deze actief op zoek gaat naar draagvlak. In het coalitieakkoord staat dit nota bene als voorwaarde opgenomen. Me dunkt dat als dit college zijn eigen akkoord serieus neemt, zij ook de bewoners van Noord-Holland serieus dient te nemen. In het artikel in het Noord-Hollands Dagblad van 27 januari jl. blijkt heel duidelijk dat sprake is van breed verzet. Dit blijkt ook uit de brieven die wij hebben ontvangen van bewoners en actiegroepen uit Stede Broec, Enkhuizen, Hoorn en andere gemeenten in West-Friesland waarvan sommigen hier vandaag aanwezig zijn. Er leven zorgen over de aantallen windturbines, over geplande locaties en zelfs over de afstanden tussen woningen en windturbines. Is het nu 600 m of wordt het uiteindelijk toch 198 m? Hoe zit het met het draagvlak, is dat er wel, hoe weten wij dat en wat vinden de burgers van de plannen die er liggen? Natuurlijk zijn er veel mensen die wel voor de klimaatplannen en de energietransitie zijn. Dit blijkt ook uit de verkiezingsuitslag. Niet voor niets heeft GL veel stemmen gewonnen met haar standpunten. Daarentegen was de verkiezingswinst van GL met name te danken aan de inwoners van Amsterdam. Precies daar waar geen of nauwelijks windmolens of zonnecelakkers worden geplaatst. Dan is het dus ook gemakkelijk om voor deze ambitieuze plannen te zijn. De verkiezingswinst van FvD kwam daarentegen voor een groot deel uit andere delen van de provincie. Precies de open en mooie plekken waar men de gevolgen van de plannen het meest zal voelen. Enige weken geleden heb ik in de commissie RWK de gedeputeerde vragen gesteld over draagvlak voor de RES. Mijn complimenten aan de gedeputeerde dat hij in staat is in mooie volzinnen te reageren op mijn vragen. Helaas bleef een helder antwoord steeds uit, terwijl bijvoorbeeld een berekening van de

kosten die gemoeid zijn met de RES wat ons betreft al essentieel zou zijn voor draagvlak. Dat zou het begin van een antwoord moeten zijn. Dus hoe wordt een en ander nu precies onderzocht? Zo zijn er de zogenaamde RES-ateliers georganiseerd. Welnu, ook mijn fractie is op bezoek geweest bij enkele van deze bijeenkomsten. Deze worden georganiseerd op momenten dat de meeste inwoners van Noord-Holland gewoon op hun werk zijn, zodat slechts enkele gepensioneerden erop af kunnen komen. Er waren openbare bijeenkomsten waarbij navraag opleverde dat het eigenlijk besloten bijeenkomsten waren, waar vooral informatie werd verstrekt en het vooral niet de bedoeling was dat er inhoudelijke of kritische vragen werden gesteld. Dit geeft ons niet het gevoel dat er op deze manier serieus aan draagvlak voor de RES wordt gewerkt. Het is voor de bühne, de beslissingen zijn allang genomen. We gaan ermee aan de slag. We willen vooral geen lastige vragen. Het gaat over het hogere belang en wij weten wel wat goed is voor u. Dat vinden wij een gevaarlijke ontwikkeling, het geeft de inwoners niet alleen een vals idee dat ze inspraak hebben over iets wat zeer ingrijpend is in hun leven, het is ook ondermijning van democratische principes. Kritische vragen aan de overheid en er andere standpunten op na houden, is heel vanzelfsprekend en heel gezond in een democratische samenleving. Er kan dus geen sprake van zijn dat bewoners niet gehoord worden over beslissingen die hun leven gaan beïnvloeden. Daarom een motie.

Motie 15/03022020
Heldere criteria draagvlak Windturbines & Zonneakkers

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Het college buiten de MRA een restrictief 'nee, tenzij'-beleid voert, tot het moment van vaststelling van de Regionale Energie Strategie Noord-Holland-Noord, waarin duidelijk zal worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windturbines;*
- *Er tot dat moment alleen burgerinitiatieven voor nieuwe windturbines mogelijk zijn wanneer breed draagvlak is aangetoond en een goede landschappelijke inpassing is gegarandeerd;*
- *Het college daarbij ondersteuning kan bieden bij de uitvoering van draagvlakonderzoek.*

Overwegende dat:
Er momenteel geen heldere en toetsbare kaders zijn voor het meten van draagvlak.

Verzoeken GS om alvorens verder te gaan met het vergunnen van nieuwe windturbines en zonneakkers in Noord-Holland heldere en toetsbare criteria op te stellen met betrekking tot:

- *Het meten van draagvlak;*
- *Wanneer sprake is van voldoende draagvlak;*

en deze criteria ter besluitvorming voor te leggen aan PS. Daarnaast duidelijke consequenties te verbinden aan het ontbreken van voldoende draagvlak

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties FvD, 50plus/PvdO

De heer **JENSEN** (FvD): Er speelt meer dan alleen het vraagstuk van draagvlak voor de RES. Ook speelt de vraag over de kosten die de burgers zullen moeten maken, want wat zijn die kosten eigenlijk? Hoeveel mag het kosten? Het onderzoeksbureau Ipsos heeft hier vorig jaar onderzoek naar gedaan, zelfs de helft van GL-stemmers wil maximaal 10 euro betalen voor de energietransitie. Meer dan dat en het houdt onmiddellijk op met de steun. Onder niet GL'ers ligt de grens nog aanzienlijk lager. Ook het andere onderzoek uit 2019 van I&O Research blijkt dat de steun van de bevolking vooral daalt naarmate de kosten oplopen. Dat die kosten hoog zullen uitvallen voor de burger, daar bestaat geen enkele twijfel over, maar hoe hoog die kosten uiteindelijk zullen zijn, is niet duidelijk. Hoeveel gaat de RES de burger uiteindelijk kosten? Want om te constateren of er draagvlak is, wetende dat dit ophoudt bij de 10 euro-grens per inwoner, zou een berekening plus een peiling onder de inwoners toch wel het minste zijn dat wij mogen verwachten van het college. Daarom een motie.

Motie 16/03022020
Maak kosten Regionale Energiestrategieën inzichtelijk

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Noord-Holland net als de rest van Nederland voor een grote opgave staat als het gaat om de energietransitie;*
- *Er in de RES gezamenlijk met partners wordt uitgewerkt hoe Noord-Holland zijn regionale aandeel in de landelijke opgave voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land kan realiseren;*
- *Er in de RES tot op heden geen inzicht is gegeven in de kosten van de RES;*
- *GS erkennen dat maatschappelijk draagvlak een zeer belangrijk aspect is in het RES-proces.*

Overwegende dat:

- *De inwoners van Noord-Holland recht hebben te weten voor welke financiële opgave wij als provincie staan;*
- *De kosten van de RES impact zullen hebben op het draagvlak voor de energietransitie.*

Verzoeken GS de kosten van de RES in Noord-Holland voor de behandeling van RES 1.0 in kaart brengen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties FvD, 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **JENSEN** (FvD): Wij stellen prijs op een transparant bestuur, op inspraak en participatie van de burgers in het politieke proces, op een democratische manier van besluitvorming. Dit is niet populistisch, dit is gewoon gezond verstand. Dit is hoe democratie hoort te werken. Immers de overheid is er voor het volk, niet andersom. Draagvlak mag geen afvinklijstje zijn, de burger is er niet om alleen maar te tekenen bij het kruisje, op te draaien voor de kosten en verder te zwijgen, hoe efficiënt en prettig dat ook is voor een overheid. Ik roep GS en mijn collega's op om bij zichzelf en elkaar te rade te gaan en te luisteren naar de legitieme zorgen van de burgers over de RES. Als men serieus voor het creëren van draagvlak is, daar hebben zij als belastingbetalers recht op. Werken vanuit echt draagvlak is essentieel om als overheid betrouwbaar te kunnen functioneren. Dat vraagt om een eerlijk beeld te schetsen, de kosten voor te rekenen en het gesprek aan te gaan met kritische burgers. Wij hechten grote waarde aan dat burgers meegenomen worden in de besluitvorming. Hun vertrouwen is het fundament van onze democratie. De burger negeren daarentegen tast dat fundament aan. Over enkele weken ben ik met mijn leerlingen op excursie in ons mooie provinciehuis. Ik hoop dat ik dan vol vertrouwen kan zeggen dat de mening van burgers er daadwerkelijk toe doet. Wij zullen ons in ieder geval hier hard voor blijven maken.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. In de Omgevingsverordening zal beleid juridisch een plek moeten krijgen via het 'Bijzonder Provinciaal Landschap', waarin een aantal van de bestaande beschermingsregimes wordt samengevoegd. Het BPL gaat uit van sturing op basis van gebiedsspecifieke kenmerken. Of dit instrument daadwerkelijk gaat bijdragen aan een effectief ruimtelijk ordeningsbeleid zal de toekomst uitwijzen. Zolang deze Omgevingsverordening met al die ongetwijfeld prachtige kernkwaliteiten, niet is vastgesteld, is het concept BPL nog een lege huls. Een verzameling van gebieden met eigenlijk maar een vast gemeenschappelijk kenmerk: het feit dat ze bijzonder geacht worden. En daar zit 'm nou precies de crux. Bij het in dit stadium aanwijzen van mogelijke zoekgebieden voor het opwekken van energie door middel van wind- en/of zonne-energie, schiet dit instrument gewoonweg te kort. Waarom zal ik u uitleggen. Het criterium 'bijzonder' zegt niets over de landschappelijke inpasbaarheid van windturbines en/of zonnepanelen. Ik heb het in de commissie RWK al aangegeven. Wij zijn voor het beschermen van kleinschalige cultuurlandschappen, gebieden met veel landschappelijke afwisseling en een hoge natuur- en belevingswaarde. Wij delen daarom ook de zorgen van de gezamenlijke natuurorganisaties. Gebieden als de binnenduinrand bij Schoorl en Egmond, de Eilandspolder en de 's Gravelandse buitenplaatsen lenen zich naar onze mening niet voor grootschalige ruimtelijke verstoring. Andere BPL's vinden wij daar echter juist wel geschikt voor. Gebieden waar grootschalige ruimtelijke structuren dominant zijn, hetzij lineair (bijvoorbeeld Het Noord-Hollands kanaal en het Noordzeekanaal en de Rijks- en provinciale wegen), hetzij in oppervlakte (zoals de grote droogmakerijen in onze provincie). Ik kan mevrouw De Vries geruststellen, in dit stadium ga ik hierover niets indienen, maar daarom had het wat ons betreft in deze fase van het proces óf beter geweest om reeds nadrukkelijk op zo'n tweedeling voor te sorteren óf het BPL-verhaal nog even op zak te houden. Nu is er een hoop onrust gecreëerd, omdat iedereen het door hem of haar minst gewenste scenario tot de mogelijke uitkomsten ziet. De kaartjes in de bijlage lijken daar vooral aan te hebben bijgedragen. Nu sommige fracties van het kaartmateriaal lijken

af te willen, zullen wij niet dwarsliggen, hoewel ik wel goed wil lezen wat de VVD en de SP voorstellen, maar ik sta er niet onwelwillend tegenover. Wij zijn van mening dat we als provincie een goede balans moeten waarborgen tussen sturen op bovenregionaal overstijgende belangen enerzijds, en ruimte laten voor maatwerk op het relevante ruimtelijke schaalniveau anderzijds. Met andere woorden: niet alles dichttimmeren, maar ook niet alle verantwoordelijkheid ontlopen waar wij als Staten zorg voor moeten dragen. Wat ons betreft doet de tekst in de bijlagen afdoende recht aan deze balans. Vooral de aanvullingen naar aanleiding van de bijdrage van de commissie RWK tijdens de vergadering van 13 januari jl. dragen daaraan bij. Dank daarvoor aan de gedeputeerde. Een ding moet me daarbij echter wel van het hart. Mevrouw Sanderse van het CDA haalde daar een motie van de PvdD aan van februari 2019 over kleine windmolens, met daarbij de vraag waarom er terughoudendheid is bij kleine windmolens. Een terechte vraag, maar de toevoeging in het Perspectief die naar aanleiding van deze vraag gedaan lijkt te zijn, richt zich voornamelijk op agrarische erven. Toch wel een heel aparte constatering: buurman boer mag uitdrukkelijk wel in zijn eigen duurzame energiebehoefte voorzien, maar buurman loonbedrijf of andere burgers en ondernemers niet. Daarom dien ik dit amendement in.

Amendement 05/03022020
Microturbines voor iedereen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:
Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën wordt als volgt gewijzigd:
op blz. 13, onder Ad II, wordt in de voorlaatste zin na "geen grote windturbines staan of komen" toegevoegd: ",waarbij we aantekenen dat we openstaan voor plaatsing van microturbines voor iedere burger, dus ook buiten agrarische erven."

Toelichting
Met dit amendement wordt beoogd de eerdere wens van Provinciale Staten om microturbines de ruimte te geven voor iedere burger in plaats van alleen voor agrariërs, uit te voeren. Het betreft de motie M08-2019 (februari 2019), waarin Provinciale Staten zich in ruime meerderheid positief hebben uitgesproken voor kleine en sociale windmolens (microturbines) en voor het maken van beleid daarvoor. In de huidige tekst van het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën wordt de toepassing van microturbines ten onrechte toegespitst op alleen agrarische erven. Ook bij de bespreking van het Noord-Holland Perspectief op de Regionale Energie Strategieën in de Commissie RWK van 13 januari jl. is de wens om microturbines de ruimte te geven voor zowel agrariërs als andere burgers opnieuw uitgesproken. Bovendien kan burgerparticipatie leiden tot meer draagvlak voor de energietransitie. Beleid voor kleine en sociale windmolens waarvan alle burgers kunnen profiteren, kan derhalve bijdragen aan meer draagvlak voor de energietransitie

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Voorzitter, net als de natuurorganisaties missen we in het hele verhaal echter wel aandacht voor trekroutes van vogels en vleermuizen. Wanneer we het over windturbines hebben, is dit voor ons toch het eerste wat naar boven komt drijven. In de Omgevingsvisie wordt immers de bescherming van natuur als belangrijk doel gesteld. Daarnaast heeft de provincie de wettelijke taak om dieren te beschermen. Daarom dien ik een tweede amendement in.

Amendement 06/03022020
Windturbines en trekroutes

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:
Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën wordt als volgt gewijzigd: op bladzijde 12 onder Ad 1 en na de laatste zin van de alinea '(...) verdeling van de lusten en lasten voor de omgeving' wordt toegevoegd: 'Bij het bepalen van mogelijke locaties voor windturbines wordt rekening gehouden met vogels en vleermuizen. De plaatsing van windturbines op trekroutes van vogels en vleermuizen is niet wenselijk.'

Toelichting
In de Omgevingsvisie worden de bescherming en uitbreiding van natuur als belangrijke doelen gesteld. Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën wordt gezien als het vertrekpunt van de provincie, waarbij wordt aangegeven waar ruimte wordt gezien voor opstellingen voor wind- en zonne-energie en deze inzichten worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening. Windturbines kunnen een gevaar vormen voor en voor verstoring zorgen van vogels en vleermuizen, terwijl er in het huidige Perspectief van de provincie geen rekening wordt gehouden met trekroutes van vogels en vleermuizen

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD

Voorzitter, gezien de enorme verschillen tussen microturbines, kleine turbines, grote turbines en XL-turbines en de verschillen tussen bebouwde kom en lintbebouwing enerzijds en solitaire bebouwing anderzijds, lijkt een vast afstandscriterium ons juist onwenselijk, helemaal wanneer je ook bedrijventerreinen met een hoog achtergrondgeluidsniveau in beschouwing neemt. Wel zijn wij van mening dat er bij onredelijke benadeling ruimte moet worden geboden voor compensatie of de mogelijkheid tot participatie. Als we echter 600 meter of meer gaan vastleggen voor de gehele provincie zonder alternatieven, rijst bij ons toch echt de vrees dat er louter ruimte blijkt te zijn binnen onze NNN en Natura2000-gebieden, want dat wordt tot onze spijt namelijk niet expliciet uitgesloten.

De **VOORZITTER**: De amendementen maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Ik wil beginnen met een compliment te maken aan de gedeputeerde en allen naast hem voor de manier waarop hij de opmerkingen die eerder in de commissie zijn gemaakt, heeft verwerkt in de tweede versie van het stuk dat vandaag op de agenda staat. We zijn blij met de positievere insteek rondom windmolens in het Noordzeekanaalgebied en met het benoemen van de kansen van kleine windmolens. Ook is fijn dat nu duidelijk is gemaakt wat de status is van het perspectief. Dit is een mooi voorbeeld van een nieuwe bestuurscultuur waarin GS hun best doen breed draagvlak te vinden door te zoeken naar ruimte voor inbreng van verschillende PS-fracties. Met het vaststellen van dit perspectief geven wij als PS aan in welke richting wij wel en niet denken voor de ontwikkeling van nieuwe duurzame energie in de provincie. In de besprekingen over de RES kan dit perspectief gebruikt worden om samen met gemeenten en alle andere betrokkenen concrete plannen te maken en op basis daarvan kunnen wij vervolgens regels vaststellen. Wij vinden dit document niet de plek om allerlei gedetailleerde regels op te gaan stellen, zoals een hele concrete afstandsgrens. Juist in overleg met alle betrokkenen per gebied moet hierover gesproken kunnen worden en wij zullen daarom niet voor het amendement van de SP en CDA stemmen over het afstandscriterium. Wij geven met dit document als provincie richting aan de discussie en daarom vinden wij het voorstel om het alleen aan te nemen of om de kaartjes weg te laten, niet logisch. Er is nog wel één aspect waar wij graag nog een verandering zien en dat gaat over het omvormen van kleine droogmakerijen in Waterland tot zonnepolders. In het perspectief wordt terecht aangegeven dat wij terughoudend willen zijn met de ontwikkeling van grootschalige opwekinstallaties in kwetsbaar landschap. Daarom worden bijvoorbeeld voor de weidevogelleefgebieden hele strenge beperkingen voorgesteld en ook voor de in ontwikkeling zijnde Bijzondere Provinciale Landschappen wordt voorgesteld alleen ontwikkelingen toe te staan die de kernkwaliteiten niet aantasten. Tegelijkertijd worden in de tekst op pagina 14 in de beschrijving van leidend principe 4 juist de kleine droogmakerijen in Waterland als voorbeeld genoemd van polders die zouden kunnen worden omgevormd tot polders “met een nieuwe identiteit”. En dat is nu juist wat we niet willen, gezien de voorgestelde beschermingsregimes en de kernkwaliteiten van het gebied. Wij willen daarom graag dat dit voorbeeld uit het perspectief gehaald wordt en dat toegelicht wordt dat dit soort transformaties alleen mogelijk zijn wanneer deze de landschappelijke kwaliteit niet aantasten. Daarom een amendement.

Amendement 07/03022020
Geen zonnepolders in Waterland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Strategieën, het eerste besluit als volgt aan te vullen:
Met dien verstande dat de navolgende tekst op bladzijde 14 van het Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën (Bijlage 2) “Kleine droogmakerijen (bijvoorbeeld: droogmakerijtjes Waterland): terughoudend met energieontwikkelingen of in zijn geheel transformeren zodat een nieuwe identiteit ontstaat.”

Wordt gewijzigd in:
Kleine droogmakerijen: terughoudend met energieontwikkelingen of wanneer dit de kwaliteit niet aantast, in zijn geheel transformeren zodat een nieuwe identiteit ontstaat."

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie CU

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Het is mij nog niet helemaal duidelijk wat nou precies klein is. Wij hebben er al een kleine wisseling over de mail over gehad. Het is een beetje subjectief begrip. Ik begrijp de stelling en ik vind het een sympathiek idee om niet te veel voor te gaan sorteren, maar er zijn natuurlijk ook gebieden die mijns inziens wel geschikt zijn, maar of die nou klein zijn of middelgroot, vind ik moeilijk. Hoe is dit kwantificeerbaar, hoe weet ik waar ik voor stem als ik dit amendement steun?

De heer **KLEIN** (CU): U stemt er in ieder geval voor dat allerlei mooie kleine poldertjes als Waterland niet direct in mensen hun hoofd naar voren komen als ze denken over de invulling van dit principe en dat vind ik eerlijk gezegd heel belangrijk, want ik ben bang dat het ontzettend veel onrust gaat geven in Waterland als gedacht gaat worden dat polders zoals de Blijkmeerpolder omgezet gaan worden in energiepolders, of de Bijlmermeerpolder. Dat zijn allemaal voorbeelden van mooie kleine polders achter de dijk, waarvan wij allemaal niet willen dat die in zonnepolders worden omgezet.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Nog een vraag, dat willen wij ook niet. Maar bijvoorbeeld een polder als de Broekermeer, die langs de provinciale weg richting Edam-Volendam loopt, is dat een kleine of een middelgrote polder? Dat zou in onze optiek wel een logische locatie zijn.

De heer **KLEIN** (CU): Dat vind ik een hele goede vraag. Ik wil er met dit amendement op wijzen dat de ruimte wordt gegeven om daarover te praten zonder dat er voorgesorteerd wordt op de invulling van de keuze voor die kleine polders en dat wij de echt waardevolle kleine polders in ieder geval niet meer als suggestie naar voren laten komen.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën en onze fractie schrok van wat we lazen. Zo worden in het Perspectief volstrekt onlogische keuzes gemaakt, zoals de inzet op zogenaamde bewezen technieken voor hernieuwbare opwek op land, waar blijkbaar alleen windturbines en zonnepanelen toe behoren, want kernenergie, een energiebron die al decennialang in veel landen succesvol in de energiebehoefte voorziet en waarvan de kosten per vermeden ton CO2 veel lager zijn dan van zonnepanelen en windturbines, wordt niet eens genoemd. Wij blijven dit onbegrijpelijk vinden en vragen ons dan ook af hoe serieus de "groene" partijen de uitstoot van CO2 echt vinden. Want als de Aarde echt op het punt staat te vergaan, zou je toch juist moeten inzetten op kerncentrales? Een heel belangrijk punt waar wij vandaag aandacht voor willen vragen

is draagvlak ofwel het gebrek daaraan. De energietransitie gaat namelijk niet alleen enorme sociaaleconomische gevolgen hebben voor alle burgers, maar ook hun leefomgeving gaat vergaand veranderen. In het Perspectief valt te lezen dat maatschappelijk draagvlak zeer belangrijk is in het RES-proces, maar hoe dat concreet wordt gemeten is niet helemaal duidelijk. Tijdens de laatste commissievergadering van RWK op 13 januari jl. gaf gedeputeerde Stigter o.a. aan dat wordt gekozen voor een aanpak waarbij het draagvlak zo groot mogelijk is. Dat klinkt mooi, maar blijkt lang niet altijd het geval, kijkende naar bijvoorbeeld de brief die alle Statenleden op 23 januari jl. ontvingen van zeer bezorgde bewonersorganisaties uit Noord-Holland-Noord. Zij stellen dat alle stakeholders al maanden betrokken zijn bij het werkproces en hun inbreng hebben kunnen geven, maar dat bewoners of hun vertegenwoordigers buiten het werkproces zijn gehouden. Dit terwijl dit uitdrukkelijk in de handreiking was opgenomen als zeer belangrijk zijnde. De opstellers van de brief gaven verder aan dat de praktijk hen leerde dat bewoners vaak slecht, onvoldoende of helemaal niet geïnformeerd worden over voor hen zeer belangrijke plannen. Wij vinden dit ronduit schokkend en de ervaringen van de bewoners schetsen een beeld dat zaken doorgedrukt worden. Graag een reactie van de gedeputeerde. In dezelfde brief staat dat bewoners zich enorme zorgen maken over plannen voor Noord-Holland-Noord om circa 150 nieuwe grote windturbines op 200 tot 475 meter afstand van woningen te plaatsen. Onze fractie vindt dat volstrekt onacceptabel, aangezien windturbines enorme overlast geven, omwonenden ernstig ziek kunnen maken en woningen in waarde laten dalen. Wij zijn om een waslijst aan redenen tegen windturbines, maar mochten ze onverhoopt toch worden geplaatst, dan moet er zoveel mogelijk rekening met omwonenden worden gehouden. Onze fractie zou dan ook graag zien dat alles op alles wordt gezet om de momenteel gehanteerde grens van 600 meter tussen woningen en windturbines niet te verkleinen, maar juist te vergroten naar 1.000 meter. Deze afstand wordt in Duitsland ook gehanteerd. Daarom een motie.

Motie 17/03022020

Afstand windturbines tot woningen naar 1.000 meter

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 februari 2020

Constaterende dat:

- *Er in Noord-Holland volop ingezet gaat worden op windenergie;*
- *Draaiende windturbines een laagfrequent geluid veroorzaken, waardoor omwonenden grote gezondheidsproblemen kunnen krijgen, zoals hoofdpijn, chronische slaapproblemen en hartklachten etc.;*
- *De waarde van woningen daalt als ze vlak bij windturbines staan;*
- *De gehanteerde afstand tussen windturbines en woningen van 600 meter onder druk staat.*

Overwegende dat:

- *Omwonenden nooit de dupe mogen worden van windturbines;*
- *De bij de constateringen genoemde nadelen opgevangen kunnen worden door de afstand tussen woningen en windturbines te vergroten;*

- *In Duitsland een afstand wordt gehanteerd van 1.000 meter.*

Roepen het college op om:
Zo snel mogelijk met een voorstel te komen om de minimale afstand tussen windturbines en woningen te vergroten van 600 meter naar 1.000 meter

en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PVV

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter, ik ga afronden. Het Perspectief bevat onlogische keuzes en gaat rampzalige sociaaleconomische gevolgen voor onze burgers hebben. Bovendien dreigt het landschap drastisch aangetast te worden en lijkt onvoldoende rekening te worden gehouden met draagvlak onder burgers. Om al deze redenen kan de PVV niet instemmen met voorliggend besluit.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor 10 minuten voor overleg door het college over alle ingediende moties en amendementen. De vergadering is heropend. Ik geef het woord aan gedeputeerde Stigter voor beantwoording in eerste termijn.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Er is veel gezegd en geschreven over de RES en net in het debat ingebracht. In de vorige Statenvergadering of de keer daarvoor, hebben wij het Klimaatakkoord vastgesteld en daarin zit een stevige ambitie om in Noord-Holland te komen tot een vergroting aandeel duurzame energie en de RES is daarbij een belangrijk instrument om dat te realiseren. Daarbij is ook aan de orde dat het RES-proces natuurlijk in samenhang moet gebeuren met alles wat te maken heeft met de leefbaarheid en dat er voldoende draagvlak moet zijn. Wij zijn met elkaar op zoek om in het speelveld van het Klimaatakkoord en de ambities daarin te vertalen naar een aanpak waarbij wij aan de ene kant voldoen aan de afspraken die wij hebben gemaakt en tegelijkertijd dat de leefbaarheid in de provincie gewaarborgd is en dat er ook draagvlak voor is. In dat spanningsveld zitten wij. In het kader van de RES hebben wij afgesproken om dat een bottom-up proces te laten zijn. Wij doen dat gezamenlijk met de provincies, gemeenten, waterschappen en talrijke maatschappelijke organisaties, maar wij laten het een bottom-up proces zijn, daar moet het uiteindelijk gebeuren en dat is nog steeds het uitgangspunt van het college. Ik heb ook in de commissie aangegeven dat wij een van de partners zijn in dat proces en van een partner mag verwacht worden dat wij in dat proces helderheid en transparantie geven over hoe wij als provinciebestuur in dat gezamenlijke proces zitten. De waterschappen denken na over wat zij wel of niet op de dijklichamen willen en zo wordt ook naar de provincie gekeken in dat gezamenlijke proces, hoe verhoudt zich dat tot het ruimtelijke beleid van de provincie of tot het beleid voor leefbaarheid in de provincie en wordt aangegeven, ik heb liever nu op tafel hoe de provincie in dat proces zit dan dat ik dat achteraf hoor, op het moment dat ik de ateliers en het proces heb afgerond, daar misschien in zoekgebieden wordt gesproken en dat de provincie dan komt, ja, maar dat kan helemaal niet

vanwege het voorgenomen beleid. Dat is een ongelukkige manier om partnerschap vorm te geven. Daarom hebben wij gezegd, dat perspectief kan daaraan bijdragen om vanuit het bestaande beleid of het voorgenomen beleid, met name de verordening, op te halen wat een manier is om in te brengen in het gezamenlijke proces. Bovendien had het ook nog als voordeel dat u aan de voorkant van het proces wordt meegenomen en niet wordt geconfronteerd met de resultaten van de concept-RES als resultante van een ingewikkeld proces van heel veel verschillende organisaties en dan moet je dat gaan beïnvloeden. Aan de voorkant kunt u dat beïnvloeden. Dat proces rondom de RES'en loopt nu, er zijn tientallen ateliers en bijeenkomsten in verschillende vormen geweest en daar zijn in totaal ruim 3.000 mensen op afgekomen en wij staan nog eigenlijk aan het begin van dat proces. Wij hebben nog een concept-RES en wij moeten toe naar een definitieve RES, dus wij zijn nog ruim een jaar bezig om in de fase waar wij nu staan van zoekgebieden, toe te werken naar een definitieve RES. De opdracht die wij ons hebben gesteld bij de start van de RES is om dat proces zo in te richten met maximale betrokkenheid van de inwoners en stakeholders en daar zijn wij nog steeds mee bezig. Dat is de stand waar wij nu staan. Het ingewikkelde is dat wij enerzijds bezig zijn om met partners tot een RES te komen, maar dat de kaders nog in beweging zijn, wij zijn nog met elkaar het gesprek aan het aangaan over de verordening, over de kaarten en de regimes. Na het inspraakproces dat deze maand start, is het de bedoeling om in de PS-vergadering van juni uiteindelijk de verordening vast te stellen en dan staat ook de concept-RES op de agenda. Dat vraagt van mij dus, wetende dat die verordening nog niet is vastgesteld, wetende dat het gesprek met de samenleving over de verordening nog gaat plaatsvinden, wetende dat het debat nog moet worden gevoerd, toch input te geven in het proces, daar is de RES voor bedoeld. De status van het stuk is dat ik mijn mandaat bij u ophaal, indachtig het bestaande beleid van de provincie en het voorgenomen beleid in de verordening, neergeslagen in een stuk, zo zou ik graag het gesprek met de stakeholders willen voeren om een voorspelbare, transparante en betrouwbare overheid te zijn. Als u het vaststelt kunt u mij daarop aanspreken. Het heeft nadrukkelijk niet de status van vastgesteld ruimtelijk beleid of beleid als er uit het RES-proces iets anders komt, er wordt gezegd, dan gaan wij onze reactieve aanwijzing inzetten, zo is het niet bedoeld, zo staat het er niet en zo is nooit over het stuk gesproken. Het is een bottom-up proces en het is faciliterend bedoeld, nog steeds. Ik ben ook niet blind geweest, ik heb gezien dat er discussies zijn gekomen over wat precies de status van de kaarten is of de zoektocht van de Staten om misschien wel een kaart vast te stellen met voorgenomen beleid, terwijl de definitieve vaststelling pas in juni beoogd is. Dat geeft een wat vreemd beeld en dat beeld wordt op allerlei manieren uitgelegd en daarmee frustreert het een heel broos proces, dat echt gericht is op het draagvlak. Ik ben wel bereid de motie van de heer Van Gilse om de kaarten in deze vorm uit dit stuk te halen en niet te laten vaststellen, maar de ruimte te krijgen om de kaarten weer in te brengen, want de kaarten zijn wel zoals ze wel werkende weg er nu liggen en zoals ze ook in het proces van de verordening liggen. In die zin hecht ik eraan om wel die betrouwbare overheid te zijn, dat dat wel de kaarten en regimes zijn zoals wij er nu aan werken. Dat zegt meteen ook iets over hoe ik aankijk tegenover een groot aantal moties en amendementen die zijn ingediend. Als wij zeggen, wij gaan die kaarten eruit halen maar wij willen wel van tevoren een helder perspectief bieden richting dat proces, maar het proces is leidend, dat is bottom-up en het gesprek over de verordening vindt nog plaats, maar veel moties en amendementen gaan eigenlijk daar al stappen verder. Daarom stel ik voor om de

amendementen om te zetten in een motie en deze aan te houden tot de daadwerkelijke behandeling van de concept-RES/verordening in de vergadering van juni, want dan weten wij wat er bottom-up uit het proces is gekomen en dan kunnen wij beoordelen of dat nou passend is zoals wij hem hier bedoeld hebben in het perspectief en dan weten wij welke reacties zijn gekomen op de inspraak op de verordening en dan kunnen wij op basis van het totaalmandje een veel betere balans opmaken op het stuk en de wenselijkheid tot dan op basis van het stuk zelf en daar misschien op onderdelen nog wat dingen in gaan vastleggen.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Voorzitter. Wij doen heel erg ons best om het te begrijpen, het is een onderhandelingspositie, maar dan is het voor u toch juist handig om daar wel duidelijke uitspraken over te hebben over bepaalde inhoudelijke punten en niet zeggen, ik stel ze maar uit.

Gedeputeerde **STIGTER**: Een aantal uitgangspunten is kwalitatief verwoord en opgenomen in het perspectief, maar een aantal moties en amendementen gaat verder dan dat. Ik geef een voorbeeld. Ik heb vandaag gesproken met een groot aantal Noord-Hollanders die zich zorgen maken over het loslaten van de 600 m. Die zeggen, doe dat niet, kijk er nog even goed naar. Ik heb toegezegd om daar nog een keer naar te kijken en met hen het gesprek aan te gaan. Er loopt ook nog een onderzoek op dat vlak. Dat heb ik toegezegd, maar aan de andere kant weet ik dat er initiatiefnemers zijn waaraan die 600 meter in de weg staan. Ik heb een initiatief met draagvlak, wanneer kan ik van start? Als ik nu zeg, het uitgangspunt is 600 m, dan staat dat in de weg. Daarom stel ik voor dit onderdeel door te schuiven en aan te houden tot bespreking van de RS'en, want dan weten wij ook wat er uit de RES'en zelf is gekomen.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Maar met de uitspraak van de gedeputeerde constateer ik dat hij perfect past in ons amendement, dus dat krijgt een dikke krul.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): De gedeputeerde stelt dat de amendementen die wij indienen, omgezet zouden moeten worden in moties en later in het proces ingediend zouden moeten worden. Wij staan hier toch nu om richting te geven? Daarbij zijn er een aantal aanpassingen gedaan na de laatste commissievergadering en dat hebben wij allemaal geprezen, maar een aantal dingen is er nog niet helemaal naar de zin van de Staten in gekomen zoals wij dat hadden voorgesteld, kleinigheden misschien, en die zouden wij graag mee willen geven maar u zegt dan, die kunt u beter op een ander moment meegeven. Is het niet zo dat wij deze sessie dan niet in PS hadden hoeven hebben?

Gedeputeerde **STIGTER**: Het lijkt mij goed om over dit belangrijke onderwerp van gedachten te wisselen. De opmerkingen van de commissie heb ik zo goed mogelijk doorvertaald in het stuk, daarna heb ik gezien hoe in de samenleving dit stuk is geïnterpreteerd en daarom stel ik voor het stuk zoals het nu ligt, aan te nemen met het verzoek om de amendementen om te zetten in een motie en deze te betrekken tot op het moment dat wij meer zicht hebben op wat er uit de RES'en komt, zijn er wel projecten die binnen die 300 of 600 m en te weten hoe de inspraak op de verordening heeft gereageerd. Dat is mijn verzoek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Wij hebben expres niet heel veel dingen toegevoegd, twee kleine amendementen omdat het onze zorg is dat de provincie hier op dit moment zorg voor zou moeten dragen. Deelt u die zorgen niet?

Gedeputeerde **STIGTER**: Misschien is het een goed idee om in aanloop van de Statenvergadering van juni nog een keer naar de verschillende elementen te kijken. Een van uw amendementen vroeg om rekening te houden met de trekvogels en vervolgens om alle trekvogels buiten te sluiten. Met een zoekkaart naar trekvogels omvat geheel Noord-Holland een trekvogelgebied, daarom lijkt het mij dus sowieso raadzaam om te kijken naar de verschillende elementen van de amendementen en moties om dat in een mandje te behandelen in juni.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Ik vind het eerlijk gezegd een beetje een zwaktebod. U dient als gedeputeerde dit stuk in. Een paar weken geleden in de commissie was er al behoorlijk wat over te doen. U bent zo goed geweest om wat te doen met dat commentaar, maar u vraagt ons nu in te stemmen met het stuk en te wachten met het stemmen over de moties. Als ik u zo hoor, dan stel ik voor dat u het voorstel intrekt en later terugkomt met een beter stuk. U legt het hier wel voor aan ons.

Gedeputeerde **STIGTER**: Die bereidheid heb ik uiteraard niet, want dat stuk doet precies waarvoor het bedoeld was, namelijk voorgenomen beleid inbrengen in dat proces en daarmee de discussie van de grond trekken. Ik heb zo goed mogelijk de opmerkingen daarin verwerkt, maar wij kunnen heel lang droogzwemmen over 600 m, maar laten wij eerst even kijken wat er bottom-up uit het proces komt. Misschien komt er geen enkel project binnen 600 m van de grond, hebben wij ook een ander gesprek of er komen een heleboel projecten. Laten wij dan kijken wat er bottom-up uit het RES-proces komt en wat dat betekent voor de vaststelling van de verordening en voor de zienswijze die u nog wilt meegeven op de concept-RES.

De **VOORZITTER**: Ik wil ook de Statenleden verzoeken niet op de tafels te rommelen. Als wij dat van de bezoekers vragen, dan zou het goed zijn als wij het goede voorbeeld geven.

De heer **SMALING** (SP): Ik vind het een principieel punt. De gedeputeerde legt een stuk voor aan PS, dat is politiek gevoelige materie, dat weet de gedeputeerde ook. Nu komen er moties en amendementen die het stuk toch een slag toe kunnen brengen en nu zegt hij, dien ze niet in en doe dat later in juni. Dan had u het niet aan ons moeten voorleggen. Ik kan de maandag ook anders besteden.

Gedeputeerde **STIGTER**: Volgens mij zijn de amendementen van nog meer betekenis dat zij worden ingebracht op het moment dat wij ook de verordening hebben en wij weten wat de reacties daarop zijn geweest en hoe de concept-RES eruitziet. Dan zijn ze van nog grotere betekenis dan bij deze droogzwemmerij.

De heer **JENSEN** (FvD): Voorzitter. Ik vind het een raar idee dat wij de amendementen zouden moeten intrekken, want zoals de SP al zei, wij kunnen onze maandag op een andere manier

besteden. Er is heel goed nagedacht over de amendementen. Het zou veel kou uit de lucht nemen, in ieder geval voor de bezoekers, u geeft zelf aan dat het draagvlak essentieel is. Het zou de bezoekers die hier zijn, veel rust geven als daar in ieder geval een uitspraak over zou zijn. Dus amendementen intrekken lijkt mij onzinnig op deze manier. Laten wij gewoon nu doen waar wij hiervoor zijn en dan kunt u aan de hand van wat er is ingediend, verder gaan met uw plannen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Het is niet aan mij om amendementen in te trekken of om te zetten in een motie, dat is aan u. Mijn voorstel is om de amendementen die leiden tot vergaande aanpassingen van het stuk dan nu al zijn gedaan, om te zetten in een motie en te betrekken op het moment dat de concept-RES'en er zijn. U heeft ook een aantal dingen gezegd of gevraagd, dat kan ik langslopen want dat geeft misschien helderheid over hoe wij als bestuur in het proces zitten. Die amendementen heb ik aan de voorkant een uitspraak over willen doen wat mijn voorstel daar zou zijn.

De heer **KLEIN** (CU): Ik val deze vergadering een beetje van de ene verbazing in de andere met slechts twee agendapunten. U brengt mij wel in een moeilijk pakket. Ik heb geprobeerd om op hoog niveau te ondersteunen dat wij in dat perspectief een richting schetsen voor de energietransitie. Daar zijn een paar kleine dingen waar wij als PS om een aantal kleine aanpassingen vragen. Nu vraagt u ons, doe dat vooral nu niet, laten wij het zo vaststellen en kom daar later mee. Ik snap dat u dat vraagt voor zaken die substantiële inperkingen geven, maar juist voor de hoog niveau richting die wij willen geven, is het toch essentieel dat wij die inbreng kunnen geven voordat wij het vaststellen. Anders sluit ik mij bij nader inzien aan bij de positie van het CDA waarin ik zeg, laten wij het dan ook niet vaststellen. Dan gaat u op weg met uw insteek, u weet ongeveer wat wij ervan vinden dan.

Gedeputeerde **STIGTER**: Nu val ik zelf in herhaling. Ik heb het stuk zo goed mogelijk aangepast naar aanleiding van de bespreking in de commissie en op basis van de daarna ontstane discussie en de vragen die wij kregen, behoren de kaarten tot het hele proces van de verordening en zijn wij tot het oordeel gekomen dat het in deze fase verstandig lijkt om de kaarten niet de status te geven waarom wordt gevraagd, maar hierin nadrukkelijk het traject van de verordening voor te kiezen met daarbij wel de vraag, ja, ik wil die kaarten wel gebruiken. Daarnaast zijn er grote kleinere wijzigingen gevraagd, maar mijn voorstel is nog steeds om die om te zetten in een motie en die te betrekken bij de concept-RES. Ik snap uw teleurstelling op dat punt, maar dat is wat ik voorstel.

De heer **KLEIN** (CU): Hecht u er dan aan dat wij het vaststellen of vindt u het voldoende dat wij het ter kennisgeving aannemen?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik hecht er zeer aan dat dit document wordt vastgesteld.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): U geeft terecht aan dat u een aantal dingen uit de commissie heeft overgenomen. Een van onze amendementen gaat over het feit dat dat niet volledig is gebeurd en in strijd met de motie die al eerder aangenomen is door PS. Dan raadt u ons alsnog aan om daar

later in het proces op terug te komen. Is dat zo? Het andere amendement draait om iets waar wij als provincie als enige verantwoordelijk voor zijn. Wilt u die in het proces inbrengen dat er andere uitkomsten komen en vervolgens bij ons terugkomen om te constateren dat wij als provincie verantwoordelijk zijn?

Gedeputeerde **STIGTER**: Misschien moet u die tweede vraag nog even verduidelijken.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): De tweede vraag gaat over het beschermen van de routes van trekvogels en vleermuizen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Daar was mijn reactie net op, als het amendement er nu zou liggen, dan zou ik dit in deze vorm geformuleerd, omdat een groot deel van Noord-Holland trekvogelgebied is, dus in deze vorm geformuleerd is deze onuitvoerbaar. Daarom stel ik voor om op basis van de kleine en grote voorstellen die zijn gedaan, om in aanloop naar het debat in juni daar nog een keer met elkaar van gedachten over te wisselen. Ik heb nu gezegd hoe ik aankijk tegen de moties en amendementen. Dan de reactie op een aantal vragen. De heer Van Gilse gaf aan dat er naast aandacht voor zon- en windenergie, ook nog zoveel andere en relevante ontwikkelingen zijn - ook andere partijen kwamen hiermee - zoals waterstof of geothermie. In de commissie heb ik al aangegeven dat dit zeer belangrijke onderwerpen zijn, ook voor het provinciebestuur, of het nou waterstof, geothermie of aquathermie is, dat wij een grote hoeveelheid activiteiten opzetten, dat doen wij ook met de partners in het veld. Deze week moet ik nog een grote geothermie bijeenkomst openen, wij zijn bezig met partners in de regio hoe wij stappen kunnen zetten bij waterstof. Wees gerust, wij zetten stappen op dat vlak, maar bij de RES moet voor 2030 de opwek er staan en dat wij in 2025 vergunning moeten hebben verleend. Daarom zeggen wij, als je kijkt naar de technieken die wij nu kennen, dan laat zich dat alleen maar realiseren door wind en zon en ook de warmtekant maakt geen onderdeel uit van de doelstelling van de RES'en. Mevrouw Klaassen vroeg mij om te komen met een duidelijke communicatie over wat het perspectief wel of niet is en daar voel ik mij alleen al op basis van dit gesprek en door de gesprekken die ik buiten de deur heb gehouden, door aangesproken. Dat zal ik gaan doen, dat het klip en klaar helder is. Overigens, als ik met bestuurlijke partners het gesprek voer, dan is het altijd snel helder en wordt het wel gewaardeerd dat wij nu met dit stuk zijn gekomen in deze fase en dat het geen verrassing is hoe de provincie gedurende het proces opeens met uit de hoge hoed iets naar buiten komt brengen. Mevrouw Gielen vroeg mij goed te kijken naar hoe wij participatie hebben vormgegeven, met name de financiële participatie en daartoe ben ik bereid. Wij hebben talrijke initiatieven op het gebied van bewonersinitiatieven en corporaties, wij hebben een fonds waarmee wij inmiddels tientallen verschillende initiatieven van corporaties ondersteunen. Wij ondersteunen ook de vereniging die opkomt, wij doen heel erg veel, maar een ding vind ik dat wij als provincie beter kunnen doen, dat is de vormgeving van de financiële participatiekant. Hoe zorgen wij ervoor dat inwoners daadwerkelijke financieel kunnen participeren in dat soort trajecten. Daar hebben wij wel een aantal voorbeelden van in de provincie, maar ook in Flevoland en Friesland zijn voorbeelden die mogelijk interessant zijn voor ons, dus ik ben bereid te kijken, kunnen wij daar nog wat van leren, ook om te kijken met potentiële groepen die zich hebben gemeld, die op het punt van financiële participatie wat willen, maar nog zoekende zijn in welke

vorm ze dat zouden kunnen gieten. De heer Smaling riep mij op om in begrijpelijke termen te communiceren. Hij haalde ook nog een hele ingewikkelde zin aan, laat dat nou net de zin zijn die letterlijk is overgenomen uit de Omgevingsvisie die is vastgesteld. Uw oproep is daarmee niet minder waar en zeker ook in de trajecten die wij zullen gaan starten in de communicatie en informatievoorziening richting inwoners en initiatiefnemers en bedrijven. Dat zal in andere termen gebeuren dan in het perspectief staat. Het perspectief is daarvoor ook niet bedoeld, maar de boodschap is heel erg helder. In juni zal ik terugkomen op het grote aantal opmerkingen over de 600 m en solitaire molens als wij weten wat er uit de concept-RES'en is gekomen. Mevrouw De Vries vroeg mij naar de status, het is het vertrekpunt voor de gesprekken met onze partners op dat vlak. Mevrouw Sanderse had ook vooral vragen over de status van het stuk. Ik stel voor dat wij de woningbouw betrekken bij de verordening, want er wordt ook gesproken over de woningafspraken. Het voorbeeld wat u net noemde, sluit daar nauw bij, inclusief het amendement of de motie die is ingediend om te komen tot een verkenning van de infrastructuur. Ik stel voor dat mee te nemen in juni. Over draagvlak, mijnheer Jensen, hebben wij al vaker met elkaar gesproken. Ik heb al aangegeven dat draagvlak een belangrijke randvoorwaarde is voor het traject voor het hele bestuur. Hoe meet u dat? Er is geen deskundige methode of formule waarmee je draagvlak kunt meten, dat is er niet. Het is een belangrijke graadmeter voor ons dat de regionale concept-RES'en worden vastgesteld door de raden en dan liggen ze ook hier op tafel.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Ik begin een beetje teleurgesteld te raken. Wij zitten met zijn allen heel hard aan moties en amendementen te werken en het enige wat wij van de gedeputeerde horen, hou ze nog maar even aan, want dan komen ze in juni terug. Wij hebben een hartstikke goed idee, dat hebben wij ook in de commissie besproken om de provinciale infrastructuur zo veel mogelijk vol te leggen met opwekkers en daar de inwoners bij te betrekken en dan zegt u in een bijzin, doe dat maar in juni. Als u draagvlak echt belangrijk vindt, dan moet u ook kijken wat het hier doet als u alles zo maar van het bordje veegt. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik snap uw teleurstelling, het is ook voor mij een zoektocht in een broos evenwicht dat ik probeer te bereiken rond het perspectief, maar geen cherry picking, dit wel dat niet. Daarom lijkt het mij verstandig om het totaal door te schuiven naar de verordening en de concept-RES'en waarbij wij dit onderdeel pakken. Het is een onderdeel dat niet heel nieuw is daarnaar wordt gekeken. Ik denk dat wij in juni nog meer weten dan ik u nu zou kunnen vertellen wat er in de verkenning komt en welke aandachtspunten aan de orde zijn. Het antwoord in juni zal u nog blijer maken dan het antwoord dat ik nu zou geven.

De heer **JENSEN** (FvD): Voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat er geen deskundige formule is om draagvlak te meten, dus dan constateer ik gewoon dat er sprake is van natte vingerwerk. Het is een redelijke grote exercitie die wij hier gaan uitvoeren, dus er moet toch een methode zijn om te meten of de bewoners van Noord-Holland behoefte hebben aan deze transitie en RES? Gaan wij dan uit van 50% plus 1? Er moet toch een methode zijn om dit te meten?

Gedeputeerde **STIGTER**: Er zijn verschillende methoden, een van de methoden is dat er regelmatig verkiezingen zijn bij de waterschappen en gemeenten. Dat dat uitmondt in een gemeenteraad of dagelijks bestuur van de waterschappen en dat er vertegenwoordigende lichamen in zitten. De concept-RES komt in al die verschillende lichamen terecht en uiteindelijk geeft een college van B&W of het college van GS een klap op de concept-RES en dat is een vorm van het meten van draagvlak. Dat is niet de enige. Daarom hebben wij gezegd, wij gaan een heel intensief participatieproces inrichten, dat doen wij ook niet uit het niets. Daarbij zoeken wij naar vormen die een veelheid aan verschillende partijen kan raken en niet alleen overdag maar juist ook in de avonduren in verschillende vormen. Daarbij hanteren wij de handreiking die wij eerder over het participatieproces hebben vastgesteld. Buiten dat, dat is dan nog geen wiskundige formule maar het gaat verder dan dat je alleen kijkt naar raden en Staten. Buiten dat spreken wij met heel veel verschillende partijen. Ik heb vanmorgen ook gesproken met inwonersgroepen die zich zorgen maken over mogelijke windlocaties en de 600 m en daar luister ik naar en daar doe ik wat mee. Ik heb ook in de commissie toegezegd, ik ga mij verantwoorden in de manier waarop wij dat proces hebben ingericht en PS daaruit zijn gekomen. Dat alles bij elkaar geeft inzicht in hoe wij dat participatieproces hebben ingericht en de verschillende groepen hebben betrokken bij dat proces.

De heer **JENSEN** (FvD): Voorzitter. Ik vraag mij af of u zich realiseert als wij dit allemaal vooruitschuiven naar juni, dat het voor nogal wat onrust gaat zorgen. Hoe gaat u dat wegnemen?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik heb al een groot deel weggenomen volgens mij door nogmaals de status van het stuk toe te lichten. Dat het niet een stuk is van vaststaand beleid dat over de hoofden van gemeenten en waterschappen heen gaat, maar dat het mijn insteek is voor het gezamenlijke gesprek en dat de resultante dus anders kan zijn dan in het perspectief staat. Dat onderdeel maak je met elkaar. Met de toelichting op de status van het stuk, het wegnemen van het vaststellen kan ik een groot deel van de onrust wegnemen. Ik stel voor om de moties en amendementen van FvD te betrekken bij de RES'en in juni en dat geldt ook voor de amendementen van de PvdD en het amendement van de zonnepolders.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter. Ik stel voor even te schorsen om na te denken over de woorden van de gedeputeerde.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor 10 minuten. De vergadering is heropend.

Tweede termijn

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Voor alle duidelijkheid, ik heb begrepen dat hij positief adviseert over ons amendement en als dat zo is in combinatie met de aanpassingen die hij gedaan heeft in het stuk zelf, hebben wij zoals hij het noemt, een vertrekpunt met een redelijk globaal karakter dat nog afhankelijk zal zijn van verdere besluitvorming. In die zin kunnen wij daarmee instemmen en vinden wij dit ook logisch om de inhoudelijke discussies de diepte in, dus de over moties en amendementen, te bewaren tot

de discussies die nog gaan volgen. Ik had nog een vraag van mevrouw De Vries, ik hoop dat nu het amendement is verspreid, u gerustgesteld bent door de tekst daarvan. Ik was wat kort door de bocht door alleen even het dictum te noemen, maar het is duidelijk dat de inzichten die al verspreid zijn, meegenomen worden in het traject. Het gaat er ons met name om dat de status van de kaarten heel duidelijk is, dat we daarom met dit amendement beogen dat de kaarten vandaag niet worden vastgesteld.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Betekent dit ook dat wanneer de moties en amendementen wel in stemming komen behalve die van de VVD, de VVD gaat tegen stemmen?

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, of ze in stemming komen, daar gaat u zelf over, maar wij volgen het advies van de gedeputeerde.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Dank voor de schorsing, want die hadden wij even nodig, want er gebeurt nogal wat vandaag. Dat kan ik denk ik namens iedereen zeggen. Wij begrijpen heel goed dat als de kaarten zoveel onrust teweegbrengen, dat je ze er beter uit kunt laten. Belangrijk is wel dat het in onze ogen betekent dat wij daarmee juist ruimte bieden aan de regio om het gesprek aan te gaan en dus niet vooraf weer iets inkaderen. In dat amendement kunnen wij ons goed vinden. Bij de andere moties en amendementen zitten er veel tussen zoals de gedeputeerde zei, die je gewoon moet voeren bij de Omgevingsverordening of het wind op landbeleid. Dat geldt bijvoorbeeld voor de 600 m, maar ook voor het veenweideamendement, dat is allemaal vooruitlopend op zaken die nog gaan volgen. Kortom, wij volgen daarin de gedeputeerde, wij begrijpen wat hij voorstelt.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Voorzitter. Dank voor de toezegging van de gedeputeerde om het gesprek aan te gaan met andere provincies en initiatieven om de financiële participatie beter vorm te geven. Daar zijn wij blij mee. Ik ben het eens met D66 over amendement 1 van de VVD, daar kunnen wij ons goed in vinden. De kaarten veroorzaken op dit moment vooral veel onrust en dat wij dat beter even uit het stuk kunnen laten. Dan specifiek over een motie en amendement, dat gaat over de 600 m. Als wij dat nu doen, dan sluiten wij daarmee initiatieven uit zoals NCM Energy, die dan niet door kunnen gaan. Dan gaan wij vooruitlopen op wat de regio's nog gaan doen op dat bod van de regio's en dat lijkt mij niet wenselijk. Hetzelfde geldt voor het plaatsen van bijvoorbeeld solitaire windmolens. Dat zou goed kunnen bij bepaalde ingangen van de ring van Amsterdam en daar zou ook veel draagvlak kunnen liggen. Ik kan mij niet voorstellen waarom wij dat nu al moeten uitsluiten.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Ik denk dat wij hier allemaal voor een duurzame toekomst zijn, een fractie misschien wat meer dan de ander, maar wij vinden dat dit stuk niet op een hele handige manier is ingestoken. Los van dat het in jargon is geschreven, komt er heel veel langs wat buitengewoon gevoelig ligt. Wij hebben dat in vorige rondjes wind op land in Nederland ook kunnen zien en dat komt nu allemaal weer terug. Dat had niet op zo'n expliciete manier in het stuk moeten staan. Het stuk krijgt nu na de beantwoording van de gedeputeerde een soort zwevende status, van het stuk is er wel maar wij wachten tot juni voordat de

Omgevingsverordening op tafel ligt. Dat is voor ons geen werkbare manier van zaken doen. Het voorstel dat de gedeputeerde nu doet, door niet over moties en amendementen te stemmen, het stuk wel vast te stellen vind ik een beetje een schoffering van PS.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter. De gedeputeerde was duidelijk, het perspectief is een vertrekpunt voor het gesprek en geen toetsingskader voor PS, dat is helder. Wij geven ruimte aan de regio's en dat is ook een heel belangrijk uitgangspunt in het RES-proces, maatwerk vanuit de regio. Ik verzoek de gedeputeerde om toe te zeggen om in de gesprekken in het RES-proces mee te nemen dat alle Noord-Hollanders mee kunnen doen met de energietransitie.

Mevrouw **SANDERSE** (CDA): Voorzitter, ik vind het ontzettend jammer dat wij geen gesprek op inhoud maar op proces moeten hebben, een proces waarin wij echt samen hebben opgetrokken omdat het een ingewikkeld en kwetsbaar proces is en ik voel mij een beetje aan de kant gezet omdat wij met alle goede wil geprobeerd hebben aanpassingen te doen op dit voorstel die de gedeputeerde met een handzwaai van de tafel kiepert behalve die van de VVD die exact hetzelfde is als die van de SP, maar nee, die van de VVD wordt dan aangenomen. En dat vind ik gewoon echt niet aardig, dus ik wil gewoon een advies op onze moties en amendementen omdat wij die gewoon gaan inbrengen.

De heer **JENSEN** (FvD): Voorzitter. Ook wij zijn niet van zins om moties en/of amendementen in te trekken, wij vinden dat dit een signaal moet zijn aan de gedeputeerde dat hij zijn huiswerk over moet doen. Los hiervan, ik heb nog steeds geen antwoord op de vraag over de kosten. Dat vind ik heel merkwaardig. Een dergelijke grote operatie die de provincie van zins is, gaat nogal wat geld kosten. Als ik mijn huis laat verbouwen, dan vraag ik ook van tevoren hoeveel het kost en zeg ik niet na afloop, ik zie het wel, tenzij ik weet dat de rest van de straat ervoor gaat betalen, dat is een beetje wat er hier in de provincie gebeurt. Ik vind het heel jammer dat er duidelijk volgens coalitielijnen wordt gestemd. De VVD geeft de gedeputeerde een blanco cheque en dat is nogal opmerkelijk, want de 600 m-grens was nota bene een onderdeel van het verkiezingsprogramma van de VVD, maar die wordt kennelijk heel gemakkelijk losgelaten. Het wel of niet toelaten van windmolens zou volgens GL heel jammer zijn, want kleine initiatieven worden daarmee genekt, maar daarmee gaan we voorbij aan het feit dat de grote windturbines er wel gewoon gaan komen. Ik denk dat weinig mensen last zullen hebben van de kleine turbines, dat is een eigen keuze. Van de grote turbines daarentegen hebben de mensen nogal last, maar daar wordt kennelijk overheen gewalst, ook via coalitielijnen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, hier en daar wilde ik wat interrupties plaatsen bij de vorige bijdragen, maar het heeft gewoon geen zin, want wij gaan hier niet op inhoud discussiëren. Ik vind het heel jammer, de afgelopen 10 maanden is er hier een sfeer gecreëerd van samenwerking tussen coalitie en oppositie, tussen GS en PS waarin ruimte is voor alle argumenten en inbreng. We hebben nu een week lang kei- en keihard gewerkt om hier vandaag onze inbreng te kunnen geven. Ook al zijn wij verdeeld en zijn het niet altijd met elkaar eens en werken wij via verschillende coalities, dat is de kracht van PS tot vandaag geweest, moet ik tot mijn spijt zeggen, want wat er nu eigenlijk gezegd wordt door de gedeputeerde is dat wat er

vandaag ingebracht wordt – behalve het amendement van de VVD – maakt niet zoveel uit, want dat is hier niet op zijn plaats. Dan vraag ik mij oprecht af, waarom zitten wij hier vanaf vanmiddag 13.00 uur en de hele week die wij hebben voorbereid, als wij blijkbaar – en dat zijn harde woorden maar ik meen ze oprecht – niet serieus worden genomen, want dit voelt als minachting van PS. Agendeer dit soort dingen dan niet of zet het op de B-agenda of ergens en ga ermee de boer op. Nu is er selectief geshopt uit de bijdragen in de commissie. Wij zijn blij dat er waardevolle overwegingen zijn meegenomen, daar neem ik geen afstand van en daar wil ik de gedeputeerde zelfs voor danken, maar als wij aangeven dat het nog niet helemaal overgekomen is als het in het verleden door PS is vastgesteld in bepaalde moties, dan is er geen ruimte om daar inhoudelijk op in te gaan. Sterker nog, het maakt niet uit of je voor of tegen of genuanceerd bent, de discussie wordt hier niet gevoerd en dat vind ik heel jammer.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij kunnen op zich leven met de voorgestelde aanpassing om de kaarten uit het document te halen, maar wel mee te nemen bij de gesprekken. Het is eerder gezegd, het is natuurlijk een bizarre vertoning dat de gedeputeerde het amendement van een partij mondeling overneemt en de andere fracties verzoekt om hun amendement om te zetten in een motie en die aan te houden. Ik deel heel erg het gevoel dat net door mevrouw Sanderse en de heer Hollebeek is gedeeld, dat u de Staten daarmee als GS niet serieus neemt. Dit is wat mij betreft geen voorbeeld van een nieuwe bestuurscultuur. Wij brengen ons amendement gewoon in stemming en trekken het niet in en op basis van de uitslag van die stemming, wil ik beoordelen hoe en of wij over de voordracht stemmen. Daarom wil ik een ordevoorstel doen, namelijk dat wij pas als laatste stemmen over A3, geen kader geen besluit, zodat wij dat kunnen doen op basis van de uitslag van de andere stemmingen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Heel kort. Er is veel gezegd, maar weinig gevraagd aan mij. Ik ben uiteraard bereid om de suggestie van mevrouw De Vries om ervoor te zorgen dat in het proces alle Noord-Hollanders betrokken zijn en ook meedoen, om dat element nog eens extra te benadrukken in het RES-proces daarin. De heer Jensen vroeg mij om de kosten van het traject in kaart te brengen en het antwoord is dat wij daartoe niet goed in staat zijn, omdat de kosten voor een groot deel liggen bij de initiatiefnemers. Dus vanuit de overheid faciliteren wij dat proces op allerlei manieren, geven wel of niet ruimte op allerlei manieren, maar uiteindelijk komen de marktpartijen met voorstellen en wel of niet gebruik maken van het Rijkssubsidie-instrumentarium waar een business case van wordt gemaakt. Er zitten dus niet de kosten in van Noord-Hollanders waar u op doelde. Een aantal fracties is teleurgesteld over de manier waarop ik ben omgegaan met de reacties en moties en amendementen. Een aantal sprekers heeft aangegeven te waarderen de maximale inspanning die wij hebben getracht om uit de commissie zoveel mogelijk op te nemen in het stuk en dat is nog steeds de bestuurscultuur waarin wij willen gaan werken en zoals ik in de commissie heb aangegeven, het maakt mij geen fluit uit of het oppositie of coalitie is, het gaat mij om de kracht van het argument en dat zie je terug in de aanpassing van het stuk. Mijn voorstel nu is om uw ingediende moties en amendementen echt te bespreken op het moment dat wij weten wat er op is gekomen, dat wij weten welke inspraakreacties zijn gegeven op de verordening. Mijn overtuiging is dat wij dan een veel beter en inhoudelijk gesprek kunnen voeren dan nu op dit moment, want dat zou nog te veel

droogzwemmen zijn. Ik ben daarnaast altijd bereid om – door de teleurstelling op uw gezichten – lessen te trekken voor het vervolg.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Stigter heeft antwoord gegeven op alle vragen. De heer Klein heeft een ordevoorstel gedaan en dat zou dan betekenen dat amendement A3 als laatste in stemming wordt gebracht voordat de moties in stemming worden gebracht. Klopt dat? Ja. Anders was A3 als eerste in stemming gebracht omdat het het meest verstrekkende amendement is, namelijk om in het voorstel het besluit 'vaststellen' te vervangen door 'kennisgeving'. Wij gaan eerst stemmen over het ordevoorstel. Als u voor stemt, dan wordt A3 als laatste in stemming gebracht, bent u tegen, dan zal het als eerste in stemming worden gebracht. Ik open stemming nummer 3. Het ordevoorstel is unaniem aangenomen met 51 stemmen voor en nul stemmen tegen. Nu breng ik als eerste in stemming A1. Ik open stemming nummer 4. Het amendement is aangenomen met 39 stemmen voor en 12 tegen van de fracties FvD, PVV, 50plus/PvdO, fractie Baljeu. Dan A2, ik open stemming nummer 5. Het amendement is verworpen met 33 stemmen tegen en 18 voor van de fracties FvD, CDA, PVV, SP, 50plus/PvdO en fractie Baljeu. Dan A5, ik open stemming nummer 6. Deze is verstrekkender dan de andere amendementen. Stemverklaringen?

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter, wij denken dat die mogelijkheid al geïmpliceerd is in de tekst, op hoog niveau mee is geschreven, dus wij stemmen tegen.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter. Het is zeker een sympathiek idee en dat sluiten wij ook niet uit. Dit is te algemeen, nu kan het ook in woonwijken op een dak en daar moeten wij toch iets van beleid op maken, dus dit moet terugkomen in de Omgevingsverordening.

De **VOORZITTER**: Ik open stemming nummer 6 voor A5. Het amendement is verworpen met 44 stemmen tegen en 7 voor van de fracties CDA en PvdD. Dan A6, stemming nummer 7. Stemverklaringen?

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Wij zullen tegen dit amendement stemmen omdat wij ervan uitgaan dat dit een FF-wet is en zoals gebruikelijk gewoon getoetst wordt.

De **VOORZITTER**: A6, stemming nummer 7 is geopend. Het amendement is verworpen met 34 stemmen tegen en 17 voor van de fracties FvD, PvdD, PVV, SP, 50plus/PvdO en fractie Baljeu. Dan A7, ik open stemming nummer 8. Het amendement is verworpen met 30 stemmen tegen en 21 stemmen voor van de fracties FvD, CDA, PvdD, PVV, SP, CU, 50plus/PvdO. Dan A4, ik open stemming nummer 9. Stemverklaringen?

De heer **KLEIN** (CU): Wij hebben een beetje getwijfeld of dit op deze plek de juiste toevoeging is om te maken, maar wij vinden het signaal wel belangrijk, dus wij stemmen voor.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Wij vinden het amendement sympathiek in die zin dat wij niet voor dwang zijn, maar als ultimum remedium moet je dat altijd achter de hand houden. Daarom stemmen wij er niet mee in.

De **VOORZITTER**: A4, stemming nummer 9 is geopend. Het amendement is verworpen met 34 stemmen tegen en 17 stemmen voor de fracties FvD, CDA, PVV, CU, 50plus/PvdO en fractie Baljeu. Dan A3, ik open stemming nummer 10. Het amendement is verworpen met 32 stemmen tegen en 19 voor de fracties FvD, CDA, PVV, SP, CU, 50plus/PvdO en fractie Baljeu. Dan nu de stemming over de moties, als eerste M12. Ik open stemming nummer 11. De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 14 voor van de fracties FvD, PVV, SP, 50plus/PvdO, fractie Baljeu. Dan M13. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter. Wij onderschrijven het belang van duidelijke en begrijpelijke teksten en dit is een duidelijke boodschap aan GS, maar wij steunen niet het verwijderen van de tekst.

De **VOORZITTER**: Ik open stemming nummer 12 voor M13. De motie is verworpen met 30 stemmen tegen en 21 voor de fracties FvD, CDA, PvdD, SP, 50plus/PvdO, fractie Baljeu. Dan M14.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter. Wij zijn sterk voor participatie, maar voor een belangrijk deel wordt dit al uitgevoerd. Dat maakt deze motie overbodig, met name omdat het een RES-uitgangspunt is, 50% lokaal voordeel.

De **VOORZITTER**: Ik open stemming nummer 13 over M14. De motie is verworpen met 40 stemmen tegen en 11 voor van de fracties CDA, PvdD, SP, CU, 50plus/PvdO. Dan M15. Ik open stemming nummer 14. De motie is verworpen met 37 stemmen tegen en 14 voor van de fracties FvD, PVV, SP, 50plus/PvdO en fractie Baljeu. M16, ik open stemming nummer 15. De motie is verworpen met 39 stemmen tegen en 12 voor van de fracties FvD, PVV, 50plus/PvdO en fractie Baljeu. Dan M17, ik open stemming nummer 16. De motie is verworpen met 39 stemmen tegen en 12 voor van de fracties FvD, PVV, 50plus/PvdO en fractie Baljeu. Dan gaan wij stemmen over de voordracht.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Ik wil graag even vijf minuten schorsen.

De **VOORZITTER**: De vergadering is geschorst. Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer Smaling die om de schorsing heeft verzocht.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. De fracties FvD, SP, CDA, PVV, CU, 50plus/PvdO en fractie Baljeu voelen zich behoorlijk in hun hemd gezet door de werkwijze die deze middag gevolgd is. Er is geen inhoudelijk debat gevoerd over een document waarover veel inhoudelijk debat gevoerd moet worden. De manier waarop de gedeputeerde heeft voorgesteld om het stuk door te schuiven naar juni en niet te stemmen over moties en amendementen zet de genoemde fracties eigenlijk buiten spel en dat vinden wij dermate ver gaan dat de genoemde fracties niet zullen

deelnemen aan de stemming over de voordracht. (*De betreffende fracties met uitzondering van de fractie Baljeu) verlaten de zaal*).

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat een aantal fracties de Statenzaal heeft verlaten, niettemin is het quorum aanwezig om een geldig besluit te kunnen nemen. Wij zijn nu in totaal met 33 Statenleden. Wij gaan over tot stemming over voordracht nummer 2. Er kunnen dus 33 geldige stemmen worden uitgebracht. Stemverklaringen?

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Smaling dat ik deze werkwijze niet toejuich. Ik zie echter ook dat dit de eerste keer is dat dit gebeurd is. Het geeft een hoop commotie en ik hoop dat het wel aankomt, maar ik vind dat het niet onze zaak als PvdD dient en ook niet het democratisch proces om ons hier nu te gaan onthouden. Dus ik wil in deze stemverklaring meegeven dat het wat mij betreft anders moet en anders kan, maar ik zal niet weglopen.

De heer **BALJEU** (Fractie Baljeu): Voorzitter. Ik sluit mij hierbij aan. Zo zit ik er ook in en ik ga wel stemmen. Maar ik vind het niet een goede gang van zaken.

De **VOORZITTER**: Ik open stemming nummer 17. De voordracht nummer 2 is aangenomen met 29 stemmen voor en 4 stemmen tegen van de fracties PvdD en fractie Baljeu.

11. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Er zijn geen vragen ingediend.

12. Indien aan de orde, stemming over de moties Vreemd aan de orde van de dag

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming over de drie moties Vreemd aan de orde van de dag. Het college krijgt eerst de gelegenheid om een advies mee te geven. Eerst de eerste en tweede motie.

Gedeputeerde **LOGGEN**: De eerste is een motie die eigenlijk PS aangaat, dus het college stelt zich terughoudend op, maar wij staan hier niet afwijzend tegenover. Dan de tweede motie over de verhuurdersheffing, ik snap wat hiermee bedoeld wordt en u moedigt mij aan om te zorgen dat de bouwproductie omhoog gaat en dat dit een van de instrumenten zou zijn om dat te doen. Ik kan u zeggen dat ik dit al doe, in het kader van de woondeal MRA praten wij al met de minister over de fiscale maatregelen om te zorgen dat de bouwproductie omhoog gaat en deze discussie wil ik ook met het ministerie voeren. Daarvoor heb ik de motie niet nodig, maar het lijkt mij hoffelijk om aan u te laten wat u hiervan vindt. Ik doe al wat u vraagt en daarmee is de motie in feite overbodig, maar dat laat ik aan PS.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij stemmen over M1. Stemverklaringen?

De heer **JENSEN** (FvD): Voorzitter. Wij zullen voor deze motie stemmen, maar ik zou willen toevoegen dat de participatiebijeenkomsten van veel meer waarde zullen zijn wanneer er niet alleen een gedachtewisseling is, maar er ook daadwerkelijk iets zou gebeuren met de uitkomsten van deze bijeenkomsten.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Wij zijn ook een warm voorstander van participatie en ook van collegiaal bestuur en wij zijn bereid om daarin te investeren, maar dat is tegelijkertijd een beetje waarom wij moeite hebben met deze motie. Gemeenten kunnen een zienswijze indienen, dat is dan ook de meerderheidszienswijze van zo'n gemeente. Als wij als PS individuele gemeenteraadsleden uitnodigen voor een participatiebijeenkomst, dan wekken wij toch de verwachting dat wij daar inderdaad wat mee gaan doen, terwijl wij dat eigenlijk op geen enkele wijze kunnen garanderen. Natuurlijk willen wij wel het gesprek aangaan, maar wel dat stukje verwachtingenmanagement ook duidelijk uitspreken.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. Wij staan in principe niet onwelwillend tegenover overleg met gemeenten en waterschappen dus de motie is sympathiek, maar zoals mevrouw Van Wijnen al aangaf, gemeenten en waterschappen hebben al een instrumentarium om dit te doen en zij zijn vaak met een vrij grote ambtelijke organisatie toegerust en wij maken ons dan zorgen of deze niet oververtegenwoordigd zijn in het proces. Wij zien liever maatschappelijke of natuurorganisaties in een proces zoals dit participeren, en daarom vinden wij, als dit nog eens terug zou komen met de aanvulling daarbij dat ook aan andere organisaties de mogelijkheid wordt geboden, dan zouden wij voor stemmen. Op dit moment vinden wij hem te eenzijdig en stemmen daarom tegen.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Verwachtingenmanagement is inderdaad ontzettend belangrijk. Laten wij aan de voorkant duidelijk maken wat wij bedoelen met participatiebijeenkomsten en wat wij gaan doen met de uitkomsten. Het zou wat ons betreft ook eerder in het traject mogen zitten, dat hoeft niet te wachten totdat het andere is vastgesteld want consultatie kun je ook tijdens het traject doen. Dat alles draagt bij aan nog meer betrokkenheid en daarmee aan een inclusievere samenleving.

Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Ik sluit mij aan bij deze woorden.

De **VOORZITTER**: Ik open stemming nummer 18 over M1. Wij zijn met 50 geldige stemmen, ik begrijp dat iemand de zaal verlaten heeft. Oh afgemeld? Oké. De motie is aangenomen met 46 stemmen voor en 4 tegen van de PvdD, 50plus/PvdO. Dan M2.

De heer **KOHLER** (FvD): Voorzitter. Het is een sympathieke motie, maar wij zijn over het algemeen tegen heffingen en het verponden van huurwoningen door woningcorporaties brengt gewoon goedkopere woningen – althans dat is de bedoeling – op de woningmarkt en daarom zullen wij tegen de motie stemmen.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Wij zullen tegen deze motie stemmen, de Autoriteit woningcorporaties heeft net aangegeven dat de corporaties afgelopen jaar weer 2 miljard euro hebben opgepot, geld wat gebruikt had kunnen worden om woningen te bouwen.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Gelijktijdig is het investeringsvermogen van de corporaties weer met 9% gedaald, dus het is maar net welke cijfers je bekijkt. Het is ontzettend belangrijk dat wij alles in het werk stellen om die ontzettend belangrijke partner op het gebied van volkshuisvesting, de corporaties, in staat te stellen dat te doen. Wij zijn blij dat de gedeputeerde er al mee bezig is en wij hopen dat hij dit wil zien als een nadrukkelijke steun in zijn rug om door te gaan met nog meer energie.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter. Wij zijn geen voorstander van postzegelmoties en de gedeputeerde doet het al, maar wij gaan toch voor stemmen als ondersteuning.

De **VOORZITTER**: Ik open stemming nummer 19 over motie nr. 2. De motie is met 34 stemmen voor en 16 tegen aangenomen van de fracties VVD, FvD en fractie Baljeu. Dan de toelichting door het college op motie 3.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. De PvdD vraagt opnieuw aandacht voor dierenwelzijn tijdens gesponsorde evenementen en dat is een goede zaak, zoals ook aan het begin van de vergadering al werd toegelicht, een zaak van fatsoen, daarover geen discussie. Toch ontraadt het college de motie om de volgende redenen. Ten eerste het onderwerp dierenwelzijn tijdens gesponsorde evenementen hebben wij vandaag bij agendapunt 7 afgehandeld. In de commissie is daarnaast ook toegezegd bij de eindevaluatie te kijken wat het resultaat is en daarnaast is afgesproken om u jaarlijks met een voortgangsbrief op de hoogte te houden, niet alleen over dierenwelzijn, maar ook over elementen zoals inclusiviteit en verduurzaming. Klaar zou je zeggen en dat vond de commissie bij meerderheid ook. Ten tweede, het dictum vraagt enerzijds om kaders en regels op te stellen, maar dat is voorbehouden aan landelijke regelgeving en het is ook al geregeld. Het maken van regelgeving op dit punt is derhalve geen provinciale taak dan wel kerntaak. Anderzijds wordt gevraagd om advisering door dierenexperts, maar omdat GS zich op het standpunt stellen dat regelgeving niet aan de provincie is, volgt daaruit voor ons dat het niet noodzakelijk is om ons te laten adviseren door dierenwelzijnsexperts op dat punt.

De **VOORZITTER**: Dan de stemming over M3. Stemverklaringen?

De heer **KLEIN** (CU): Wij vinden het heel logisch dat als je zegt dat je bepaalde criteria mee wilt nemen, je wel moet specificeren wat die criteria zijn, dus wij zullen voor stemmen.

De **VOORZITTER**: Ik open stemming nummer 20 voor M3. Er kunnen 50 geldige stemmen worden uitgebracht. De motie is verworpen met 36 stemmen tegen en 14 voor van de fracties FvD, PvdD, SP, CU, 50plus/PvdO.

13. Sluiting

De **VOORZITTER**: Wij zien elkaar hopelijk in de Johan Remkeszaal, daar staat een borrel en wat te eten voor u klaar. De volgende Statenvergadering is op 9 maart 2020, aanvang 13.00 uur. De vergadering is gesloten om 19.11 uur.

3020

***

Provincie Noord-Holland

Agenda PS-vergadering

Datum	3 februari 2020
Tijd	Aanvang 13.00 uur
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk

1	**Opening en mededelingen.**
2	**Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**
2.a	**Benoeming en installatie gedeputeerde (onder voorbehoud).**
2.b	**Installatie en beëdiging duo-commissieleden fracties FvD en 50PLUS/PvdO.**
2.c	**Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).**
3.a	**Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.**
3.b	**Lijst geheimhouding PS.**
4	**Vaststelling notulen van de vergadering van 16 december 2019.**
5	**Vaststelling Strategische Statenagenda.**
6	**Vaststelling lijst ingekomen stukken.**
7	**Voortgangslijst van moties.**
8	**Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.** (Indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd.)
8.a	**Benoemen plaatsvervangend griffier voor Statenvergadering (VD-06).**
8.b	**Wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015 (VD-03).**
8.c	**Concept 1e begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer (VD-04).**

Provincie Noord-Holland

9	**Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen" (VD-01).**
10	**Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën (VD-02).**
11	**Vragenuur.** (Het Statenlid dat tijdens dit vragenuur mondelinge vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp uiterlijk een werkdag voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter via de statengriffier.)
12	**Indien aan de orde: stemming motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**
13	**Sluiting.**

Lijst geheime stukken PS 3 februari 2020 (bekrachtiging geheimhouding in PS)

(bijgewerkt t/m GS-besluitenlijst van 21-01-2020 en PS-vergadering van 16-12-2019)

Punten 2012-4, 2012-15, 2012-19 en 2012-20 daarvan is geheimhouding opgeheven bij het verstrijken van de termijn; deze punten zullen na PS van 03-02-2020 van de lijst af worden gehaald.

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	**Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2019-84 *(nr. PS-besluit)*	De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten is opgelegd (nr. 1256089/1310882) op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019 - kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.	Ter inzage legging voor PS; geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029.	Tot 5 november 2029	5-11-2019	11-11-2019	
2018-05	Businesscase SolaRoad (nummer 1083815/1155048)	Dit document is onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort gedurende het bestaan van SolaRoad B.V.	Gedurende bestaan van SolaRoad B.V.	04-12-2018	10-12-2018	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2018-04	Businesscase Pallas (versie 3.1) en de analyse daarop van Strategy& (1083186/1083817).	Geheimhouding duurt voort totdat de exploitatie van de Pallas-reactor is beëindigd, waarbij elke tien jaar wordt beoordeeld of de geheimhouding al dan niet dient voort te duren.	Gedurende exploitatie Pallasreactor; elke 10 jaar beoordelen; 1e beoordeling in 2028.	29-05-2018	11-06-2018	
2018-03	Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken “wonen en vliegen” (910083/1064974).	De geheimhouding geldt voor een periode van vijf jaar (tot april 2023).	Tot april 2023	10-04-2018	23-04-2018	
2018-02	SSK-raming (Standaard Systematiek voor Kostenramingen) en andere ingeschatte kosten voor Variant I binnen project N236 Franse Kampweg (1027121/1027124).	De geheimhouding duurt voort totdat het project N236 is afgerond.	Totdat project N236 is afgerond.	30-01-2018	12-02-2018	
2018-01	Rapportage van PWC, behorende bij de openbare Statenvoordracht nr. 03-PS12-02-2018, inzake aandeelhouderslening voor SADC (905620/1033755).	Bevat vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De geheimhouding duurt voort gedurende de looptijd van de te verstrekken lening, maximaal 9 jaar.	Gedurende looptijd lening, tot 2027	09-01-2018	12-02-2018	
2017-07	Offerte Connexxion m.b.t. OV-concessie Noord-Holland Noord (714608-1018469).	Concurrentiegevoelige informatie. Niet openbaar op grond van de Aanbestedingswet en de WOB.		28-11-2017	18-12-2017	
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017 (94721/947211).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Geheimhouding duurt voort totdat besluitvorming over het	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	16-05-2017	29-05-2017	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		project heeft plaatsgevonden. Vroegtijdige openbaarmaking kan onderhandelingen schaden. Het gaat verder om een intern document, openbaarmaking zou er tevens toe kunnen leiden dat de deelnemers aan de vergadering niet langer vrijuit hun gedachten willen uitspreken.				
2017-05	Geheimhouding op **bijlage 3** (930794-939942) bij Vaststellingsovereenkomst (930794-940884) met Heijmans over de N23. *(Geheimhouding van Vaststellingsovereenkomst en bijlage 1 (930794-939935)* *Heijmans N23 is komen te vervallen per 1 maart 2018 (930794-940884) besluit GS 30-01-2018, PS 12-02-2018)*	De geheimhouding van **bijlage 3** dient voort te duren omdat openbaarmaking van deze bijlage de positie van Heijmans zou kunnen schaden. Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob.	Geheimhouding van **bijlage 3** dient voort te duren totdat de werkzaamheden volledig zijn afgerond.	18-04-2017	29-05-2017	
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Geheimhouding opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, welke wordt voorzien in 2035, dan wel zoveel eerder als het project is afgerond.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	29-09-2015	09-11-2015	
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Het genoemde belang bestaat eruit dat vroegtijdige	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	15-09-2015	28-09-2015	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		openbaarmaking van deze informatie een vertekend beeld zou kunnen opleveren en de voortgang van het project ernstig zou kunnen belemmeren. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond.				
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON (375176/537299).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het rapport bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van de definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	03-02-2015	02-03-2015	
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	25-11-2014	02-02-2015	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, bescherming persoonlijke levenssfeer. Het gaat om gespreksverslagen over functioneren van bestuurder/directeur. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	n.v.t.	*Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhouding op de bijlagen gelegd op 15-12-2014.*	
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De brief bevat privacy gevoelige gegevens over de bestuurder-directeur van de randstedelijke rekenkamer. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	
2014-02	Het onderzoeksrapport “notitie financiële analyse van de Fast Flying Ferry” kenmerk 311187/312241.	Artikel 10, tweede lid, sub g en sub e, Wob Het is een intern stuk met persoonlijke beleidsopvattingen. Het dossier is nog steeds niet helemaal afgerond. Openbaarmaking zou gevolgen kunnen hebben voor de interne advisering. Ambtenaren zouden zich niet langer vrij voelen advies uit te brengen.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is	28-01-2014	03-02-2014	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2012-20	De juridische bijlage 2 van 10-12-2012 bij nota GS en de brief van Pels Rijcken van 10-12-2012, met als onderwerp Second Opinion juridische analyse Vos & Vennoten (18404/123180).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Er lopen nog juridische procedures, vroegtijdige openbaarmaking kan deze procedures frustreren.	01-01-2019	11-12-2012	17-12-2012	Geheimhouding is opgeheven bij verstrijken van de termijn. (PS 03-02-2020)
2012-19	De brief van Pels Rijcken van 22-11-2012, met als onderwerp onderzoek risicoanalyse (81404/111663).	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	27-11-2012	17-12-2012	Geheimhouding is opgeheven bij verstrijken van de termijn. (PS 03-02-2020)
2012-15	De bijlagen 1, 2 en 3 bij de Risico-analyse Wind op Land (81404-83688).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Deze documenten bevatten informatie over projectrisico's, openbaarmaking kan de financiële en economische belangen van de provincie schaden. Er lopen nog procedures.	In 2019 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	04-09-2012	24-09-2012	Geheimhouding is opgeheven bij verstrijken van de termijn. (PS 03-02-2020)
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012 (2012-23938).	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob. De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	12-06-2012	25-06-2012	
2012-8	Brief GS als reactie op brief van minister BZK d.d. 13 maart 2012 over Herindeling Gooi en Vechtstreek (2012-15911).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Arhi procedure is gestart. Vroegtijdige openbaarmaking kan leiden tot onnodige vertraging en financiële en economische schade	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	04-04-2012	07-05-2012	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		toebrengen aan betrokken partijen.				
2012-4	Geheimhouding opgelegd t.a.v. 2 bijlagen (2012-1145): • bijlage "lijst van projecten met initiatiefnemers/uitvoerders, geraamde kosten per project" • bijlage "vervaldata betaling bijdragen van de samenwerkingsovereenkomst Ruimtelijke kwaliteit zwakke schakels".	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Projecten zijn nog niet afgerond en er lopen nog juridische procedures. Vroegtijdige openbaarmaking kan de financiële en economische belangen van de provincie schaden, mede gelet op aanbestedingsprocedures.	01-01-2020 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	31-01-2012	05-03-2012	Geheimhouding is opgeheven bij verstrijken van de termijn. (PS 03-02-2020)
2011-3	• aandeelhoudersovereenkomst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebied (RON); • Ondernemingsplan RON; • Samenvatting Businesscase RON; • Term scheet Hoogtij.	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	31-05-2011	27-06-2011	
2010-9	Bijlage 5 "werkplan en begroting Pallas" behorende bij de openbare voordracht "behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage".	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	25-05-2010	27-09-2010	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	16-03-2010	12-04-2010	
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. Er lopen nog juridische procedures.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	24-11-2009	07-12-2009	
2009-10	Businesscase SADC.	Artikel 10, eerste lid, sub c, Wob. Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan concurrentiepositie van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	22-09-2009	28-09-2009	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179).	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	18-8-2009	28-09-2009	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 (2009-5959) en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken (2009-17776) behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob In deze stukken komt het functioneren van medewerkers aan de orde. Openbaarmaking van deze stukken schaadt de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Anonimisering voorkomt niet dat de informatie te herleiden is tot de desbetreffende medewerkers. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	14-04-2009	15-06-2009	
2009-3	Onderzoekscommissie: 1. Brieven van GS aan de onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2. De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De documenten bevatten privacy gevoelige informatie. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	01-01-2035	Door onderzoeks-commissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	

PS-besluit-nummer (t/m 2018 ID-nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	3. De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. 4. De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. *(beheerder dossier: statengriffie)*					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund (2008-53600).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. Het fonds is nog actief, de participaties daaruit ook. Zolang deze niet verkocht zijn is geheimhouding wenselijk. Het gaat om concurrentiegevoelige informatie.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	03-02-2009	16-03-2009	
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland (2008-46377).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het gaat om stukken die in het kader van een aanbestedingsprocedure door inschrijvers aan GS zijn aangeboden. Deze stukken zijn per definitie vertrouwelijk gelet op de Aanbestedingswet. Openbaarmaking schaadt de concurrentiepositie van de desbetreffende inschrijvers.	01-01-2035	Door GS aan te geven	22-09-2008	

Notulen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	16 december 2019
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. D.J. van den Berg (FvD), dhr. M.N. Bolkestein (VVD), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), dhr. G.E.E. Everduim (DENK), mw. G. Van Geffen (VVD), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (FvD), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. Z. Pels (GL), mw. M. Sanderse (CDA), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), mw. I. Zaal (D66), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

Afwezig: dhr. E.W.J. Jensen (FvD), dhr. G.H.J. Kohler (FvD), mw. A. Nanninga (FvD), mw. N.M. van der Waart (GL)

Agenda **Paginanummer**

1.	Opening en mededelingen	03
2.	Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden	04
2.a.	Stemming motie M111 van PS 11 november 2019 PvdD samehangend Pakket klimaatmaatregelen	05
2.b.	Installatie en beëdiging duo-commissielid DENK	05
2.c.	Actualiteiten	06
3.a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	24
3.b.	Lijst geheimhouding PS	24
4.	Vaststelling notulen van de vergaderingen van 11 en 18 november 2019	24
5.	Vaststelling strategische Statenagenda	24
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	24
7.	Voortgangslijst van moties	24
8.	Hamerstukken	24
8.a.	Statenvoordracht 85 Gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek	24

8.b	Statenvoordracht 86 Gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (*afgevoerd van de agenda*)	24	
8.c	Statenvoordracht 88 Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2018-2019	24	
8.d	Statenvoordracht 89 Wijziging verordening programmaraad Randstedelijke Rekenkamer en wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer	24	
8.e	Statenvoordracht 90 Financiële Verordening Provincie Noord-Holland 2019	24	
8.f	Statenvoordracht 91 Laatste Begrotingswijziging 2019 (VD-91).		
8.g	Statenvoordracht 92 Tarieventabel en Begroting 2020 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	24	
8.h	Statenvoordracht 93 Wijziging enkele regelingen in kader van Wet normalisering rechtspositie ambtenaren		
8.i	Statenvoordracht 94 Vaststelling legesverordening 2020 en tarieventabel 2020	24	
8.j	Statenvoordracht 95 IPO Concept programmabegrotingen 2020, najaarsnota 2019 en 1e begrotingswijziging 2020 IPO en BIJ12	24	
8.k.	Statenvoordracht 87 Reactie Noord-Holland op concept MRA-agenda		24
9.	Statenvoordracht 97 Geldigheid van Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen"		27
10.	Statenvoordracht 87 Reactie Noord-Holland op concept MRA-agenda (*hamerstuk*)	35	
11.	Statenvoordracht 96 Wijziging van de Grondwaterheffingsverordening Noord-Holland 2010	35	
12.	Vragenuur	37	
13.	Indien aan de orde, stemming over de moties Vreemd aan de orde van de dag	43	
14.	Sluiting	43	

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. Ik open de vergadering. Ik verzoek u uw mobiele telefoons op stil te zetten. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Jensen (FvD), de heer Kohler (FvD) en mevrouw Van der Waart (GL) en gedeputeerde Rommel is vanaf 15.00 uur afwezig en wordt vervangen door de heer Loggen.

De heer **DESSING** (FvD): Mevrouw Nanninga moet zich afmelden vanwege dringende werkzaamheden in de Eerste Kamer.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ook ik zal eerder vertrekken in verband met drukke werkzaamheden in de Eerste Kamer.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Klaassen (D66) en mevrouw Koning (CDA) zijn beiden jarig vandaag. Gefeliciteerd! Het is u niet onopgemerkt gebleven dat gedeputeerde Tekin helaas vorige week zijn ontslag heeft ingediend. Zijn portefeuilles worden op dit moment opgevangen door gedeputeerde Pels, die neemt mobiliteit waar, gedeputeerde Loggen luchtvaart en Schiphol en gedeputeerde Stigter, leefbaarheid, gezondheid en milieu. Mede namens u heb ik vorige week intensief contact gehad met de heer Tekin om hem sterkte te wensen. Wij hebben iemand uit het team verloren. Fijn te horen dat hij graag van u, maar ook van de ambtenaren met wie hij al die jaren met veel plezier heeft samengewerkt, afscheid wil nemen.Wij gaan in februari 2020 afscheid nemen van de heer Tekin.

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter. Afgelopen dinsdag 10 december heeft gedeputeerde Tekin zijn ontslag ingediend. De directe aanleiding daarvoor was het zoveelse incident bij Tata, dit maal rond de sinterkoelers. Adnan was sinds 2011 Statenlid voor de PvdA en werd na het overlijden van Tjeerd Talsma op de kop af drie jaar geleden op 12 december 2016, geïnstalleerd als gedeputeerde natuur en landschap, Schiphol, recreatieschappen, onderwijs en arbeidsmarkt en milieu. De laatste portefeuille was voor hem vooral de portefeuille leefbaarheid en gezondheid, want milieumaatregelen waren wat hem betreft vooral bedoeld om de inwoners een gezonde en veilige leefomgeving te bieden. De afgelopen drie jaar is hij volop bezig geweest om vanuit die gedachte de portefeuille in te vullen. De aanpak van complexe dossiers zoals Schiphol en Tata SteelSteel benaderde hij altijd vanuit die insteek. Of het nou ging om het aantal vliegbewegingen, de nachtvluchten of het baangebruik op Schiphol of de grafietregens in Wijk aan Zee, steeds was zijn uitgangspunt, wat is goed voor onze inwoners. Vooal het dossier Tata Steelbleek daarin erg taai, zowel door de complexiteit als ook door de samenwerking met de toezichthoudende en controlerende instanties die niet bracht wat hij ervan verwachtte. Twee weken geleden werd bekend dat de sinterkoelers van Tata Steelal jaren te veel stof uitstoten. Hier is later in de vergadering een actualiteit over, dus ik zal nu niet verder op de details hiervan ingaan. Het was voor Adnan niet eens het feit dat er weer iets aan de hand was, maar de wijze waarop hiermee omgegaan was heeft bij hem de vraag opgeroepen of hij na drie jaar sleuren, duwen en trekken nog wel de juiste persoon was om dit dossier verder te brengen. Deze vraag

heeft hij afgelopen dinsdag ontkennend beantwoord waarbij hij nadrukkelijk zijn eigen rol heeft betrokken. Daarop heeft hij zijn bestuurlijke en politieke verantwoordelijkheid genomen en zijn ontslag ingediend. Het is veelzeggend dat bijna zonder uitzondering de reacties op dit nieuws vol ongeloof en teleurstelling waren, niet in de laatste plaats van de kant van onze inwoners. Adnan is een van de meest benaderbare, toegankelijke, sociale en integere bestuurders die ik ken en bovendien gewoon een heel fijn mens, iemand die oprecht geïnteresseerd is in en betrokkenheid voelt bij de mensen waarmee hij contact heeft, professioneel of privé. Velen van u in PS zullen dat zelf ook hebben ervaren. Na zijn vertrek deden berichten de ronde dat Adnan onder druk van mijn fractie zou zijn opgestapt of de handdoek in de ring zou hebben gegooid omdat hij het niet aan kon. Niets, maar dan ook niets is minder waar. De enige reden voor zijn vertrek is zijn eigen afweging of hij gelet op alles wat er gebeurd is, nog wel de juiste bestuurder was om deze complexe dossiers verder te brengen. Hij voelde zich uiterst verantwoordelijk, bestuurlijk politiek en richting onze inwoners en die verantwoordelijkheid heeft hij zoals met alles wat hij deed, in hun belang genomen. Wij hebben groot respect voor dit moedige besluit maar balen er ontzettend van dat het zover is gekomen. Overigens baalt Adnan er zelf misschien nog wel het meest van dat hij hier vandaag geen verantwoording kan afleggen. Hij heeft dit lastige besluit genomen, juist in het belang van het dossier. Wat Adnan betreft, moet het gaan om de toekomst, hoe de samenwerking op het gebied van toezicht, handhaving en informatieverstrekking naar en tussen de bedrijven en de controlerende instanties en het bevoegd gezag verbeterd kan worden. Had hij hier vandaag gestaan, dan zou het vrijwel alleen over hem en over de afgelopen maanden zijn gegaan. Het gevoel daarmee de blik vooruit in de weg te staan, heeft hem tot het besluit gebracht om dinsdag zijn ontslag aan te bieden. De politiek is soms keihard en weinig vergevensgezind. Terwijl mijn fractie nog maar nauwelijks bekomen is van de schrik van zijn vertrek, hebben wij een begin moeten maken met een zoektocht naar een opvolger voor Adnan. Wij hebben met onze coalitiepartners afgesproken dat wij ernaar streven om in de eerstvolgende PS-vergadering op 3 februari 2020 onze nieuwe gedeputeerde te kunnen installeren. Wij hopen u zo snel mogelijk hierover te kunnen informeren en danken de overige collegeleden voor het tot die tijd waarnemen van de portefeuilles.

De **VOORZITTER**: Wij gaan verder met de vergadering en hartelijk welkom aan onze gasten vandaag. Wij gaan ook vandaag elektronisch stemmen en wij verzoeken iedereen erop te letten dat u geen kabeltjes lostrapt met uw voeten, net als in de laatste vergadering toen het hele blok is uitgevallen. Ze zijn allemaal nagelopen en als het goed is, moet het allemaal werken. Onze mensen van de facilitaire dienst hebben hun best gedaan om alles goed vast te maken. Ik verzoek u bij het spreekgestoelte wat afstand te nemen van de microfoon, want dat geluid komt luid en duidelijk over zoals u weet.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden

De **VOORZITTER**: Het vaststellen van de primus. Conform artikel 18 van ons reglement van orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden bij welk Statenlid bij een mogelijk hoofdelijke stemming wordt aangevangen. Dat is nr. 2, mevrouw Zaal (D66). Het vaststellen van de agenda. Gedeputeerde Stigter stelt voor om agendapunt 8.b., de gewijzigde

gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland-Noord van de agenda af te voeren vanwege een aantal fouten in het voorliggende besluit. Een brief van het algemeen bestuur van de OD met de uitleg hierover is donderdag bij de vergaderstukken gepubliceerd. Ik constateer dat u hiermee instemt, dus agendapunt 8.b. is van de agenda gehaald. Zojuist in het presidium besproken voordracht 10, dat is de reactie Noord-Holland op de concept MRA-agenda 2.0. Naar aanleiding van de commissievergadering is het erratum vastgesteld, bijgevoegd en is de brief aangepast. Het voorstel is om dit als hamerstuk te behandelen. Kunt u daarmee instemmen? Dat is zo, dan wordt het hamerstuk 8.k. Mede door het feit dat mevrouw Rommel voor spoedoverleg stikstof naar Den Haag moet, stellen wij voor om de mondelinge vragen over stikstof van de CU en het CDA meteen te behandelen na de actualiteit. Kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. De PvdA heeft een verzoek ingediend tot het houden van een actualiteit inzake de brief over sinterkoelers van Tata SteelSteel. Het presidium heeft hier positief op geadviseerd. Het is aan PS om te besluiten of u kunt instemmen met dit verzoek. Verlangt iemand hierover het woord? Dan gaan wij nu over tot elektronische stemming, de tweede stemming van vandaag. Er kunnen 50 geldige stemmen worden uitgebracht. Het bespreken van de actualiteit is unaniem aangenomen. Die behandelen wij onder agendapunt 2.c. De CU heeft aanvullende vragen gesteld over de sinterkoeler, die worden aan de orde gesteld bij de actualiteit. Daarom vervallen deze als mondelinge vragen aan het einde van de vergadering. De PvdD heeft mondelinge vragen ingediend over wildschade, gifvrije bollenteelt en akkerbouw. De stikstofvragen zullen wij na de actualiteit gaan behandelen en de sinterkoelers worden bij de actualiteit behandeld. Er zijn tot op heden geen moties Vreemd aan de orde van de dag ingediend. Wenst nog iemand het woord over de gewijzigde agenda? Dat is niet het geval, dan wordt de agenda gewijzigd vastgesteld.

2.a. Stemming motie M111 PS 11 november 2019 PvdD Samenhangend pakket Klimaatmaatregelen

De **VOORZITTER**: De motie is ingediend door de PvdD inzake samenhangend pakket klimaatmaatregelen. Bij agendapunt 10.a. van de vorige PS-vergadering staakten de stemmen zoals u zich kunt herinneren en vandaag wordt die conform de Provinciewet artikel 31 lid 4 wederom in stemming gebracht. De motie is uitgedeeld, dus nu is aan de orde de stemming over motie 111. Stemverklaringen?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): In de vorige vergadering hebben wij ook een stemverklaring afgelegd, maar om te voorkomen dat deze motie zonder die stemverklaring een eigen leven gaat leiden, wil ik uitspreken dat wij uitdrukkelijk uitsluitend instemmen met deze motie zoals uitgelegd door de gedeputeerde en met de aanvaarding daarvan door de indiener.

De **VOORZITTER**: Stemming 3 wordt geopend. De motie is aangenomen met 29 stemmen voor en 21 stemmen tegen (VVD, FvD, CDA, PVV, Fractie Baljeu).

2.b. Installatie en beëdiging duo-commissielid DENK

De **VOORZITTER**: De fractievoorzitter van DENK heeft de heer Chazi als duocommissielid voorgedragen. Op grond van artikel 61 van het reglement van orde voor de PS-vergaderingen en andere werkzaamheden dient een commissielid dat geen lid van PS is, in de PS-vergadering in handen van de voorzitter de eed of de verklaring en belofte af te leggen. Ik verzoek de heer Chazi naar voren te komen in het midden van de zaal en ik verzoek iedereen te gaan staan. Ik stel u daarom thans in de gelegenheid de eed of verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u straks uit te spreken de woorden: 'Dat verklaar en beloof ik'. Ik zal eerst de formule voorlezen. "Ik verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks nog middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen, ik verklaar dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

De heer **CHAZI** (DENK): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Ik wens u veel geluk met uw duocommissielidmaatschap en ik ga u persoonlijk feliciteren en bloemen overhandigen. De vergadering is geschorst.

2.c. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: De vergadering is heropend. Op verzoek van de PvdA verzoek ik de heer Leerink de actualiteit aan de orde te stellen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Geschrokken en vol ongeloof lazen wij de brief van 5 december waarin het college ons bijpraat over de situatie van de sinterkoelers op het terrein van Tata. De incidenten rond Tata Steel lijken zich aaneen te rijgen, het houdt maar niet op. Het incident met de sinterkoelers die veel meer stof blijken uit te stoten dan wat verwacht en vergund was, maar zeker ook de snelle opeenvolging van het aantal incidenten maakt dat wij ons grote zorgen maken. Heeft Tata Steel de eigen processen nog onder controle? Zit de Omgevingsdienst die namens ons die processen controleert, er dicht genoeg bovenop of misschien juist wel te dicht? Is onze organisatie voldoende toegerust om dit soort ingewikkelde processen optimaal te controleren? Laat mij eerst iets zeggen over dit specifieke incident. De door ons aangevraagde technische briefing van afgelopen donderdag heeft inmiddels iets meer zicht gegeven op wat er precies gebeurd is. Een deel van de meegestuurde vragen bij deze actualiteit is tijdens deze briefing beantwoord. Dat is fijn, maar dit roept weer nieuwe vragen en zorgen op. Wij willen bij de sinterkoelers expliciet aandacht vragen voor de verspreiding van fijnstof en vooral van ultrafijnstof. Waar het vrijkomen van grof stof binnen de referentiewaarde blijft, is één, maar wat de gevolgen kunnen zijn van ultrafijnstof dat pas vanaf zeer recente datum gemeten wordt, baart ons veel meer zorgen. Hopelijk kan het RIVM-onderzoek dat nu gelukkig van start gaat, daar iets meer duidelijkheid over scheppen. Daarnaast zijn wij geschrokken van de mededeling dat er naast de sinterkoelers veel meer diffuse, open en ongecontroleerde uitstootpunten zijn op het Tata Steelterrein. Zo gaat dat in de industrie, je kunt niet ieder klepje controleren, was de

verzuchting van de OD, maar dit zo maar als fact of life te accepteren is ons net iets te gemakkelijk. Tijdens de briefing kwam naar voren dat een van de redenen dat de afwijking niet eerder bekend was, lag in het feit dat het de afgelopen jaren nog voor Tata Steel, noch voor de OD aanleiding was geweest om de eerdere aannames te toetsen, dit omdat de uitstoot binnen de vergunning leek te blijven en een dergelijke controle ingewikkeld is. Pas toen een extern bureau deze opnieuw bekeek, kwam de veel hogere uitstoot aan het licht. Tijdens de technische briefing werd onder andere door FvD en de VVD gesuggereerd om de vergunningen van dit soort hoge complexe installaties door een onafhankelijke externe partij te laten toetsen. Een soort frisse blik scan. Die suggestie spreekt ons aan en wij zijn benieuwd wat GS hiervan vinden. Wat ons betreft mag de complexiteit van een meting nooit de reden zijn om deze niet te doen. Het gaat hier om de gezondheid en veiligheid van onze inwoners en niet in de laatste plaats van de medewerkers die op het terrein werkzaam zijn. Dat brengt mij op enkele grotere incident-overstijgende vragen die zich na het zoveelste incident steeds sterker bij ons maar ook bij veel bewoners opdringen. Als naïeve burger ga je ervan uit dat zaken op het gebied van gezondheid en veiligheid in dit land optimaal zijn geregeld. Bij bedrijven zoals Tata Steel met een hoog risicoprofiel, verwacht je dat procedures en protocollen bij Tata Steel zelf altijd een check en dubbelcheck bevatten, waarna de onafhankelijke OD namens de provincie ook nog eens een derde check doet. Het is tenslotte geen banketbakkerij. Je denkt dat je gerust met je kinderen in de omgeving van zo'n grote fabriek kunt wonen en werken omdat je zeker mag weten dat het met de controle en veiligheid en de volksgezondheid wel goed zit. Door de aanhoudende serie incidenten wordt dit basisvertrouwen steeds verder aangetast. Dit kan zo niet doorgaan. Het is de taak van de overheid processen zo in te richten dat dit vertrouwen niet in het geding komt en waar nodig wordt hersteld. Het antwoord op de terechte bezorgde vragen over de effectiviteit en onafhankelijkheid van ons controlesysteem kan niet zijn dat dit nu eenmaal de manier is waarop ons systeem is ingericht. Als het systeem dit soort incidenten niet uitsluit, dan moet het systeem op de schop. Dat brengt mij bij de laatste drie vragen. Wat gaan GS doen om de onderste steen boven te krijgen ten aanzien van de gang van zaken rond het vergunnen van deze en andere installaties waar mogelijk een verschil zit tussen de theorie en de praktijk? Zodat wij het VTH-proces kunnen verbeteren en dergelijke verrassingen in de toekomst kunnen voorkomen. Gaat het college hetzelfde doen bij andere bedrijven als Tata Steel met een even groot risicoprofiel? Op Rijksniveau vindt op dit moment een evaluatie van het VTH-stelsel plaats. De minister heeft aangegeven Tata Steel als voorbeeldcasus te gebruiken. Is het college het ermee eens dat dit het moment is om ook als provincie het systeem van vergunningverlening, toezicht en handhaving scherp tegen het licht te houden en waar mogelijk te verbeteren? Bijvoorbeeld op het gebied van transparantie en de controleerbaarheid van het systeem. Tot slot, wij kunnen ons goed voorstellen dat dit ook het moment is om ons vanuit de ervaring in Noord-Holland actief met de discussie op Rijksniveau te bemoeien ter verbetering van het systeem. Deelt u die mening?

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Ook wij zijn enorm geschrokken van de brief van 5 december. Het bleek dat de uitstoot van de drie sinterkoelers al jarenlang substantieel hoger was dan vergund. Het effect op de totale uitstoot van Tata Steel mag dan beperkt zijn, wij zijn vooral geschrokken van het feit dat dit jarenlang onopgemerkt is gebleven. Wij hebben begrepen dat het technisch allemaal ingewikkeld te meten is en daar kunnen wij ons alles bij voorstellen, maar het probleem

is aan de orde gekomen bij het analyseren van de aannames die onder de vergunning lagen. Hoe kan het dat dat niet eerder is gebeurd en dat deze vergunningen niet eerder onder de loep zijn gelegd? Wij zouden inderdaad willen dat onze burgers kunnen vertrouwen op de handhavende en controlerende instanties. Wij hebben een aantal concrete vragen. Hoe waarderen GS de samenwerking met de controlerende instanties over toezicht en handhaving van de vergunningen van Tata Steel? Welke verwachtingen hebben GS van die samenwerking en maken de instanties die verwachtingen waar? Hebben de instanties en de provincie voldoende expertise en capaciteit in huis om de benodigde controles uit te voeren? Hebben GS aanwijzingen dat er bij andere fabrieken van Tata Steel of bij andere bedrijven in de provincie ook situaties zijn waarbij het niet duidelijk is of aan de milieuvergunning wordt voldaan? Dan een concrete vraag over de natuurvergunning. Wat is de uitkomst van het overleg met de OD over het mogelijk ontbreken van een vergunning Wet natuurbescherming van niet-agrarische bedrijven? Dat was een toezegging van gedeputeerde Rommel in de commissie NLG van 24 november 2019.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Voorzitter. Wij vinden het wat vroeg om nu al ter discussie te stellen of het hele systeem van vergunningverlening en handhaving op de schop moet. Op dit moment is de Randstedelijke Rekenkamer daar ook onderzoek naar aan het doen en wij hopen dat in maart te kunnen bespreken. Dat wordt interessant, maar het is een beetje vroeg om daar nu iets over te zeggen. Ik wil iets zeggen over de volgende zaken. Eerst een kort overzicht van wat er gebeurd is, de belangrijkste punten, twee vragen die wij hebben gesteld tijdens de informatiebijeenkomst afgelopen donderdag waar wij deels antwoord op hebben gehad. Ik wil iets zeggen over onze algehele visie op de maakindustrie in de provincie. Tot slot, een verzoek om een toezegging aan het college. Eerst een overzicht en ter verificatie. De vergunning voor de stofuitstoot van de sinterkoeler is destijds verleend op berekeningen van Tata Steel zelf, hebben wij begrepen. Die sinterkoeler staat er al langer en die berekeningen stammen deels nog zelfs uit de vorige eeuw, in ieder geval uit 2004, de vergunningsaanvraag. Daar is een fout in gemaakt, want de stofuitstoot is veel hoger. Eerder dit jaar heeft Tata Steel die fout zelf ontdekt en het gemeld aan de OD, vervolgens maatregelen genomen of in ieder geval gestart om die fout te herstellen en de stofuitstoot weer onder de vergunning te krijgen. Wij delen de schriftelijke vragen van de PvdA over de vergunningverlening, volksgezondheid en handhaving. In aanvulling daarop hebben wij donderdag twee vragen gesteld. De eerste, als de fout in de berekening over de luchtstroom niet was gemaakt, was de vergunning in 2007 niet verleend? Of was die vergunning wel verleend? De OD antwoordde dat de vergunning ook verleend zou worden met de rekenfout erin, maar voegde hieraan toe dat in 2014 er een nieuwe evaluatie is gekomen op basis van de nieuwe technologie en waarschijnlijk was in 2014 Tata Steel gevraagd om het proces aan te passen zoals ze het nu aanpast. De conclusie is dat die aanpassing pas vijf jaar later plaatsvindt doordat de rekenfout is gemaakt. Een andere cruciale vraag waar wij nog geen antwoord op hebben gekregen, is of de fout die Tata Steel heeft gemaakt, aan Tata Steel verwijtbaar is. Daar hebben wij van de OD nog geen antwoord op gehad. Dan over hoe wij aankijken tegen de maakindustrie in het algemeen in onze provincie, want incidenten als deze raken het hele beeld van de maakindustrie. Wij vinden dat de maakindustrie zich moet houden aan alle wettelijke milieueisen, niet meer of minder en wij verwachten dat de provincie en OD alle bedrijven hierop goed controleert en optreedt bij problemen. De rekenkamer is nu aan het kijken of dat naar behoren gaat. De maakindustrie is

heel belangrijk voor ons, want mensen verdienen er geld met hun baan en zijn trots op hun werk. Ze voelen zich ermee verbonden. Als de industrie al langer bestaat en mensen zijn ermee opgegroeid, dan is het een integraal deel van de lokale gemeenschap. Dat moeten wij niet vergeten. Wij praten met veel mensen uit de regio en zij voelen zich verbonden met de maakindustrie, soms al generaties lang. Dat moeten wij niet vergeten. Wij zien een provincie en OD constructief samenwerken met het bedrijfsleven en eensgezind naar buiten treden. Een tweede belangrijke reden is dat wij een duurzame toekomst die wij allemaal graag willen, niet alleen tot stand zien komen met enkel kleine lokale startups en al helemaal niet tot stand komen door overheidsbedrijven. Als wij een duurzame toekomst willen voor de wereld, dan hebben wij daar de maakindustrie voor nodig want wij willen niet naar Amerika en Azië kijken om het voortouw te nemen en wij willen al helemaal niet onze eigen vervuiling en problemen exporteren en de vervuilende producten importeren en hier gebruiken. Wij hebben het bedrijfsleven hard nodig voor al deze ambities. Daarom zien wij graag een constructief samenwerkende OD en provincie met het bedrijfsleven. Wij waren niet altijd blij met de berichten in de media tussen Tata Steel en de gedeputeerde. Boze brieven over en weer maar ook discussie over feiten en elke gelekte boze brief veroorzaakte weer vertroebeling van de feiten voor de omwonenden en onduidelijkheid waar die aan toe zijn. Wij vragen het college daarom om een reconstructie op te stellen van wat er is gebeurd met de sinterkoeler, hoe heeft Tata Steel het gemeld bij de OD toen ze erachter kwamen dat ze niet aan de vereisten voldeden en wat de OD en de provincie vervolgens met die informatie hebben gedaan. Daarin kan ook aan de orde komen of inderdaad zoals de PvdA net stelde, er een afstemmingsprobleem was met de ambtelijke organisatie, want daar was ons niet van bekend. Het liefst zouden wij die reconstructie bespreken 13 januari a.s. in de commissie. Kan het college dat toezeggen?

De **VOORZITTER**: Mevrouw Er houdt haar maidenspeech.

Mevrouw **ER** (GL): Voorzitter. Wij zijn erg geschrokken van de brief van 5 december en de mededeling dat de sinterkoelers van Tata Steel al jarenlang meer stof uitstoten dan vergund. De brief raakte mij persoonlijk wellicht nog wel meer, want ik ben geboren en getogen in de IJmond. De eerste vragen die bij mij opkwamen waren, wat betekent dit voor mijn gezondheid maar belangrijker, wat betekent dit voor de gezondheid van mijn familie. Ik deel de zorgen van de omwonenden en die zorgen zijn niet nieuw, want die hebben wij al jarenlang. Hoewel het voor een buitenstaander wellicht op zichzelf staande incidenten zijn, ben je als omwonende continu bezig met een optelsom met in je achterhoofd de vraag, vanaf welk incident is het wel schadelijk voor mijn gezondheid? Los van het feit dat ik zelf een omwonende was, sta ik hier vandaag als Statenlid en vertegenwoordiger van GL en in die hoedanigheid heb ik de verantwoordelijkheid om niet alleen mijn zorgen te uiten maar ook om vragen te stellen en te achterhalen hoe dit heeft kunnen gebeuren, zodat wij dat in de toekomst kunnen voorkomen. Aanvullend op de schriftelijke vragen van de PvdA de volgende vragen. Hoe gaan GS ervoor zorgen dat alle vragen van de omwonenden over de uitstoot zo snel mogelijk beantwoord worden? Hoe zorgen wij dat hun zorgen worden weggenomen? Hoe gaan GS na of de overige vergunningen, de best beschikbare technieken en de uitstoot van andere installaties allemaal kloppen en wel up to date zijn? De situatie toont met name aan dat het VTH-proces van de provincie gebreken vertoond,

daarom moet dit gehele proces rondom de VTH-taken goed onderzocht worden en waar nodig, moeten er verbeteringen komen. Of en hoe gaan GS dit aanpakken? Hoe kan het dat deze informatie na alle moties die zijn aangenomen en de vragen die gesteld zijn en het feit dat er een tweewekelijkse informatievoorziening was ingesteld, nu pas zo laat naar buiten is gekomen?

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Vandaag bespreken wij de zeer zorgwekkende brief van GS van 5 december jl. die aanleiding was voor gedeputeerde Tekin om op te stappen. Uit de brief kan worden opgemaakt dat door een verkeerde aanname van de verdeling van luchtstromen vanaf 2004 per sinterkoeler een 1,5 tot 2 keer hogere uitstoot van stof en aan stof verbonden zware metalen is uitgestoten dan vastgelegd in de vergunning. Dit kwam pas dit jaar aan het licht waardoor het er alle schijn van heeft dat niet alleen Tata Steel maar ook de OD NZKG gigantische steken heeft laten vallen. Omdat uit berichten naar voren komt dat voormalig gedeputeerde Tekin tegen een enorme muur aanliep, hadden wij hem graag in deze vergadering gezien ondanks de zojuist uitgesproken woorden door de heer Voskuil, zodat hij een toelichting had kunnen geven. Deze hele gang van zaken roept de nodige vragen op, vragen die uiteraard bij alle fracties leven en waar wij maar uiteraard alle omwonenden en betrokkenen, graag een antwoord op krijgen. GS geven in hun brief aan dat aan de OD de opdracht is gegeven om een onderzoek uit te voeren waarbij vergunningen van fabrieken nauwgezet worden vergeleken met de daadwerkelijke situatie. Dit onderzoek liep al voor de Kooksgasfabriek en wordt nu uitgebreid naar de Sinterfabriek, de pelletfabriek en bij de Hoogovens. Dat is een goede zaak, maar wij vinden het verstandig om ook te onderzoeken of er nog meer bedrijven in Noord-Holland zijn waarvan de vergunningen onderzocht moeten worden en of de OD ook bij andere taken eventuele steken heeft laten vallen. Hoeveel vertrouwen kunnen wij nog hebben in een controlerende en handhavende organisatie die zo de mist ingaat? Een organisatie die nota bene boetes oplegt aan bedrijven die over de schreef gaan, zoals veelvuldig bij Tata Steel is gebeurd. Wij vragen de gedeputeerde welke instrumenten het provinciaal bestuur tot haar beschikking heeft om de OD aan te pakken bij falen. Graag een reactie van de gedeputeerde. Het beeld komt naar voren dat gedeputeerde Tekin geen grip meer had op de OD. Zo viel te lezen in het artikel “Gedeputeerde baalt van fout Tata Steel” in het Noord-Hollands Dagblad van 6 december jl. dat gedeputeerde Tekin een lijn had uitgestippeld inzake gezondheid en ondanks de gigantische misser met de sinterkoelers, kansen zag om het dossier een duwtje in de goede richting te geven. Vier dagen later dient hij zijn ontslag in, waardoor de vraag naar voren komt wat de exacte reden van dit vertrek is. Welke veenbrand woedt er bij de OD? Hoe is het gesteld met de professionaliteit en communicatie bij de OD? Wij willen dat alles tot op de bodem wordt uitgezocht en daarom zouden wij graag zien dat op korte termijn een openbare hoorzitting wordt georganiseerd, waarbij alle relevante partijen worden uitgenodigd, waaronder voormalig gedeputeerde Tekin, Tata Steel en uiteraard de OD. Behalve vandaag hebben PS het afgelopen jaar vaker gesproken over de milieuproblematiek bij Tata Steel en dan doel ik op de zorgwekkende grafietregens. Graag een reactie van de gedeputeerde. Een heel ander punt maar eveneens enorm belangrijk, is dat Tata Steel een enorm belangrijke economische functie heeft, met name qua werkgelegenheid voor de regio en deze functie staat onder grote druk. Er dreigt een massaontslag bij Tata Steel aangezien vorige maand werd aangekondigd dat er in Nederland 1.600 banen zouden gaan verdwijnen. Dan hebben wij het nog niet eens over de banen die verloren gaan bij andere

sectoren door dit massaontslag. Voor de regio IJmuiden, Velsen en Wijk aan Zee zou dit scenario een sociaaleconomische ramp betekenen en wij zouden graag willen weten wat het college gaat doen om zoveel mogelijk banen te sparen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. Inwoners uit de IJmond maken zich al lange tijd zorgen over hun gezondheid. Het incident van de sinterkoelers is er helaas weer een extra in de rij. Wij zijn ook geschrokken van de brief van 5 december. Op de technische briefing hebben wij al een antwoord gehad op een aantal van onze vragen, toch blijven er twee vragen over. Aan de ene kant gaat het over het incident met de sinterkoelers en de vergunning, namelijk dat wij graag willen weten hoe de informatievoorziening heeft plaatsgevonden. Ook andere Statenleden hebben daar vragen over gesteld. Wanneer is er een signaal afgegeven? Hoe heeft de OD daarop gereageerd? Is dat aan GS doorgegeven en hoe hebben zij gehandeld? Wij zien graag een reconstructie zodat wij kunnen kijken hoe de informatievoorziening loopt en wellicht kan dit ook worden betrokken in het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer naar een aantal Tata Steel-vergunningen. De tweede belangrijke vraag gaat over, is dit een incident of speelt dit breder? Wat gaan GS of de OD doen om te checken of dit wellicht bij meerdere milieuvergunningen aan de hand is? Is de OD in staat de VTH-taken op een juiste wijze uit te voeren? Wij horen graag een reactie van het college

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter, wij vinden het belangrijk dat de gezondheid van inwoners en onze leefomgeving altijd op nummer één staat. Ook in dit dossier. De markt regelt de economische belangen, die maakindustrie van de VVD, maar deze kwetsbare algemene belangen kunnen alleen door de overheid worden beschermd. Oud-gedeputeerde Tekin heeft dat aan het begin van zijn termijn aan ons toegezegd. Wij willen die toezegging ook van de nieuwe gedeputeerde straks. Ondertussen blijft er veel onduidelijkheid en worden er keer op keer fouten gemaakt. In plaats dat de overheid onze inwoners en leefomgeving actief beschermt, moeten zij dat telkens zelf afdwingen. Daar moeten we vanaf. Is de gedeputeerde het daarover met ons eens? Wij hebben eerst een aantal vragen over specifiek de kwestie sinterkoelers en daarna willen we het hebben over het vervolgproces. Hoe kan het dat dit nieuws over overschrijding van emissienormen nu pas naar buiten komt, terwijl Tata Steel in april al de OD hierover heeft ingelicht? We zijn nu 8 maanden verder. Wanneer wisten de voormalig gedeputeerde en rest van de GS hier precies van? Graag een datum. Waarom hebben ze PS niet eerder ingelicht? Dit gaat regelrecht in tegen de afspraken die we hebben gemaakt rond de informatievoorziening naar aanleiding van een motie in juni. We vragen ons ook echt af: is de informatie nu alleen naar buiten gebracht om de gevolgen van het Wob-verzoek voor te zijn? Wij hopen van niet. De brief van GS van 5 december stelt: “Daarnaast blijven wij werken aan het opstellen van een programma Gezonde Leefomgeving en aan een programmatische aanpak voor Tata Steel.” Waarom is dit na al die jaren nog steeds niet geregeld? De brief schrijft dat we ergens in het eerste kwartaal hierover worden geïnformeerd. Dat is te vaag. Wij willen dat we bij de eerstvolgende commissievergadering hierover zoveel mogelijk worden geïnformeerd. Willen andere partijen dat ook en kunnen GS daarvoor zorgen? Er wordt nu binnen 15 maanden een filterinstallatie gebouwd. Fijn, maar welke maatregelen gaan GS nemen als die installatie niet of niet op tijd wordt geleverd? Wij hebben het nu over de misstanden rond sinterkoelers, maar dat is slechts

een symptoom van fundamentele problemen met Tata Steel. Er zijn grenzen aan wat een bedrijf zich qua schade aan gezondheid en milieu kan permitteren en Tata Steel blijft die grenzen overschrijden. Zonder serieus toekomstperspectief is dit onhoudbaar. Daarom baart het volgende ons extra zorgen. Vorige week bleek dat Tata Steel nu ook gaat bezuinigen op het pakket milieumaatregelen, Roadmap 2030. Dat was al een mager pakket aan maatregelen, dat zei voormalig gedeputeerde Tekin ook al, maar wel iets wat nog hoop bood aan inwoners. Nu hebben ze zelfs dat minimale pakket op de lange baan geschoven. Accepteren GS deze bezuinigen op enige toekomstbestendige plannen van Tata Steel? Zijn GS het met ons eens dat stilstand geen optie is en dat er op korte termijn slagen gemaakt moeten worden op het gebied van modernisering en verduurzaming? Wat gaat de gedeputeerde doen om Tata Steel zo snel mogelijk minimaal de afspraken van de Roadmap 2030 na te laten komen? Het is opvallend. Tata Steel deed het al eerder: er werd nota bene bezuinigd op hun enige plan om eindelijk een bedrijf van de 21ste eeuw te worden. De Hisarna proeffabriek, waar aan duurzame innovatie gericht op halvering van CO2-uitstoot werd gewerkt, moest even dicht. Gaat Hisarna weer open in januari zoals beloofd door Tata Steel of komt van uitstel toch afstel? Verder vragen wij ons af, als er grote ontslagen vallen in het bedrijf, zijn GS bereid om samen met het Rijk in overleg te gaan om waar mogelijk Tata-werknemers aan een nieuwe toekomst in een meer duurzame sector te helpen met bijvoorbeeld om- of bijscholing? Ten slotte, wij krijgen als onderdeel van de informatievoorziening in deze zaak ook graag automatisch alle agenda's en verslagen van zittingen van de hoor- en adviescommissie die gaat over dit dossier. Nu moeten we dat elke keer apart opvragen. Kan de gedeputeerde daarvoor zorgen?

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Wij behandelen vandaag geconstateerde fouten bij verwachte berekende en gemeten emissies bij de sinterkoelers van Tata Steel. Al tientallen jaren lang blijkt er door een hogere luchtstroom dan verwacht, een fout te zitten in het rekenmodel waarop de emissie van diffuse open emissiebronnen was gebaseerd, met als gevolg 1,5 tot 2 keer zoveel uitstoot uit de sinterkoelers als bepaald in de vergunning. Gelukkig blijkt het aandeel van de uitstoot van de sinterkoelers slechts 1% van de totale emissie te omvatten, waardoor de milieuschade beperkt lijkt te zijn geweest. Ik zeg met name lijkt, omdat de gemeten emissiewaarden in de omgeving weliswaar door de jaren heen een dalende trend aangaven bij een totale uitstoot die 50% bedraagt van wat er in de vergunning is toegestaan, maar waarbij duidelijk is geworden dat er nog veel meer diffuse emissiebronnen zijn bij Tata Steel waarvan niet duidelijk is of het gehanteerde rekenmodel wel klopt met de daadwerkelijke uitstoot. Het is praktisch gezien heel moeilijk om metingen van emissie bij diffuse bronnen uit te voeren, maar het is wel van belang om deze periodiek uit te voeren omdat de afgegeven vergunningen zijn gebaseerd op de berekende emissie bij diffuse emissiebronnen. Wij zijn dan ook van mening dat het voor de volksgezondheid van belang is om deze metingen periodiek toch uit te voeren. Is de gedeputeerde bereid om met de OD aan tafel te gaan zitten om betere meetgegevens te realiseren en hierbij de rekenmodellen van de diffuse emissiebronnen opnieuw te valideren middels deze metingen? Wil de gedeputeerde toezeggen dat hij het totale aantal diffuse emissiebronnen bij Tata Steel in kaart gaat brengen inclusief een berekening van het percentage van deze open bronnen op de totale emissie van Tata Steel? Zijn er na de melding van Tata Steel eind april maatregelen genomen om de uitstoot van stof uit de sinterkoelers te verminderen?

Graag een helder antwoord op deze vragen. Wat nog van groter belang is, is de tijdslijn van het hele verhaal, al eerder genoemd door andere fracties, waarbij gedeputeerde Tekin zich genoodzaakt zag om zijn functie neer te leggen. Het verontrust onze fractie dat het Tata Steel zelf was die eind april de hiervoor besproken fouten aan de OD heeft gemeld, maar dat PS pas 5 december jl. per brief hierover zijn geïnformeerd. Het niet tijdig informeren van PS is onacceptabel en roept een aantal prangende vragen op om tot een heldere tijdlijn te komen. Al eerder genoemd en wij sluiten ons hier absoluut bij aan. Ik richt mij hierbij tot het gehele college. Op welk moment is voormalig gedeputeerde Tekin door de OD of Tata Steel op de hoogte gebracht van de genoemde fouten en de emissieoverschrijdingen bij de sinterkoelers? Wat waren vervolgens de acties van de voormalig gedeputeerde in de richting van de OD en in de richting van Tata Steel en wat is de bijbehorende tijdslijn? Op welk moment heeft de voormalig gedeputeerde het demissionaire college op de hoogte gebracht van genoemde feiten? Op welk moment en door wie is de CdK op de hoogte gebracht van genoemde feiten? Zijn deze problemen tijdens de coalitieonderhandelingen aan de orde gekomen en zo ja, op welk moment zijn deze ingebracht? Op welk moment heeft de voormalig gedeputeerde het huidige college op de hoogte gebracht? Wat waren gezien de hiervoor genoemde scenariomogelijkheden de daadwerkelijke redenen die de heer Tekin noopten om zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen op dit dossier? Het compleet, helder en naar tevredenheid beantwoorden van alle vragen is voor ons van het grootste belang om het vertrouwen in het huidige college te kunnen behouden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Vanaf deze plaats spreek ik dank uit aan de heer Tekin voor het werk dat hij heeft verricht voor de provincie in de afgelopen jaren. Gedeputeerde Tekin was betrokken en benaderbaar en dat zijn mooie kwaliteiten voor een bestuurder. Wij hadden graag vandaag het debat met hem gevoerd, maar respecteren zijn besluit en wensen hem sterkte in de komende periode. Met het vertrek van de heer Tekin verandert er voor ons overigens niet zoveel. Het college van GS blijft het bevoegd gezag en verantwoordelijk voor het toezicht op Tata Steel, nu via de heer Stigter. Bij de sinterkoeler was tientallen jaren sprake van een overschrijding van de vergunning. Dat is ernstig omdat het om gevaarlijke stoffen gaat. Gelijktijdig bleek uit de technische briefing dat de sinterkoeler voor 0,5 tot 1% verantwoordelijk is voor de stof die vanuit Tata Steel neerdaalt in de regio. Wij maken ons grote zorgen over de vraag in hoeverre dit incident het topje van de ijsberg is en symbool staat voor de wijze waarop de provincie daar via de OD toezicht houdt. Hoe kan het dat zo'n fout tientallen jaren onopgemerkt blijft? In het persbericht op de website van de provincie over het vertrek van heer Tekin staat en ik quote: "De samenwerking met de controlerende en toezichthoudende instanties bracht niet wat daarvan verwacht mocht worden." en dat is een schokkende zin. Zijn GS nog in control? Wij waren afgelopen vrijdag bij de dorpsraad van Wijk aan Zee en juist daarover zijn grote zorgen. Is er überhaupt wel aandacht voor de gezondheid van de inwoners bij de toezichthoudende instanties, vragen zij en wij ons af. De dorpsraad is bezorgd over de cultuur bij de provincie en de OD. Wij vragen ons zo langzamerhand af of beide partijen voldoende geëquipeerd zijn zowel qua capaciteit als qua kennis, om goede invulling te kunnen geven aan vergunningverlening en handhaving bij zo'n technisch gecompliceerd bedrijf waar ook zoveel economische belangen zijn. De fout met de sinterkoeler werd eind april door Tata Steel gemeld, PS werden pas op 5 december geïnformeerd ondanks de tweewekelijkse informatievoorziening. Dat roept bij mij ook

de vraag op, wanneer waren GS op de hoogte en wanneer en hoe zijn de inwoners geïnformeerd? Graag een overzicht van wanneer wie op de hoogte was. Wij begrijpen dat naar aanleiding van de fout bij de sinterkoeler door oud-gedeputeerde Tekin aan de dorpsraad van Wijk aan Zee is toegezegd alle vergunningen tegen het licht te houden. Kunnen GS die toezegging bevestigen en wat houdt die toezegging precies in? Hoe kan het dat deze rekenfout zo lang onopgemerkt is gebleven? Waarom doet de OD niet zelf standaard controles van de rekenmodellen? Of beter nog, waarom doet de OD zelf geen metingen om de rekenmodellen te valideren, desnoods steekproefsgewijs? Wij willen graag een toezegging van de gedeputeerde dat dat gaat gebeuren, anders overwegen een motie op dit punt. Wij hebben ook nog vragen over het RIVM-onderzoek. Wij begrijpen dat dit onderzoek behoorlijk is uitgekleed. Wij zullen deze vragen op een later moment schriftelijk bij het college indienen. De heer Tekin is weg maar daarmee houdt de verantwoordelijkheid van GS niet op. Wat gaat er nu veranderen? Is het inderdaad zo, zoals oud-gedeputeerde Tekin ook weleens in het openbaar heeft aangegeven, dat er een tekort aan middelen bij de OD is? Klopt dit en gaan GS daar verandering in brengen? Hoe gaan GS de kans verkleinen dat dit nogmaals voorkomt? Wat gaan GS doen om de zorgen van omwonenden weg te nemen? Waarom komen GS niet samen tot afspraken met Tata Steel? Afspraken die ruimte geven voor een toekomst van Tata Steel, maar met een regelgeving en handhaver die de prioriteiten voor gezondheid en milieu goed en zonder compromissen stellen of blijft het business as usual en moeten wij maar hopen dat zich geen nieuwe incidenten voordoen?

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Ik denk dat wij over geen onderwerp zo vaak hebben gesproken sinds wij hier in maart zitten als over de rokende reus aan de Noordzee en de turbulentie is groter dan ooit, in zowel fysieke als niet fysieke zin. Veel dingen zijn gezegd die wij onderschrijven en die de situatie goed in beeld brengen. De andere rokende reus, Adnan Tekin, zijn wij helaas kwijt, dat doet mij pijn, want ik vond het een fijne deskundige man, een hele open persoon en dat is prettig in de politiek, als iemand niet voortdurend allerlei kaarten tegen de borst houdt, dus ik wens hem het beste en dank hem voor zijn harde werken en hoop dat hij zijn loopbaan op een goede manier kan voortzetten. Het probleem is dat er op het moment zoveel dingen tegelijk gebeuren dat het moeilijk is als wij alles gelaagd gaan bespreken en per onderwerp van GS vragen er iets aan te doen, maar je hebt eigenlijk te maken met het probleem waarop de actualiteit is aangevraagd en wat door de heer Leerink allemaal goed is verwoord. Een 0,5 tot 1% van de totale uitstoot is niet veel, kun je zeggen, maar de beeldvorming is natuurlijk niet goed, want er zijn al grafietregens en grote stukken in de Volkskrant over cyanide in het open water waarop Tata Steel stelt dat het om gebonden cyanide gaat en dat is niet onveilig. Dat hangt ook nog, dat is indirect ook een vraag aan GS, kunnen jullie verder uitzoeken hoe dat nou zit, zodat de werkelijkheid en de indianenverhalen goed uit elkaar worden gehaald? Het bedrijf heeft te maken met ontslagen die zouden kunnen leiden tot verdere bezuinigingen die met veiligheid te maken hebben wat niet wenselijk is, maar dat is vaak wel een reactie die je kunt verwachten als de duimschroeven verder aangedraaid moeten worden. Wij willen Hisarna terug, wij willen naar duurzaam en 100% gerecycled staal zo snel als mogelijk, maar de Roadmap 2030 moet misschien alweer herschreven worden, want sindsdien is er zoveel gebeurd wat met het toekomstperspectief van het bedrijf te maken heeft, maar ook in de relatie van GS met de OD en het bedrijf. Zijn wij hier en is de OD wel in staat om zo'n groot bedrijf voldoende tegenspel te

bieden? Is Tata Steel niet 'too big to fail'? Als het Indiase moederbedrijf met bezuinigingen aan komt zetten, dan zit de directie van Tata Steel bij de minister-president aan tafel en niet hier. Dat is een realiteit waarmee wij te dealen hebben. Als wij continu onze rol niet goed kunnen oppakken en de OD in dit geval iets over het hoofd ziet, laat ik mij enigszins eufemistisch uitdrukken, dan komt opnieuw de vraag op die wij ook voor de zomer al hadden, kunnen wij ons werk doen voor zo'n groot bedrijf? Toen hebben wij de tweewekelijkse rapportage over de grafietregens kunnen afdwingen waarmee de bevolking blij was, want dat was een regelmaat in de rapportage waarmee wij een deel van onze functie hebben kunnen oppakken, maar kunnen wij die taak in de nieuwe situatie oppakken en is de opvolger van de heer Tekin straks wel in staat om niet tegen deze kwesties aan te lopen? Is de OD capabel zowel in kwantiteit als kwaliteit om proactief een complete inrichting en wat er verder op het terrein van Tata Steel aanwezig is, te controleren? Kun je het voor zijn dat dit soort dingen gebeuren? Wij zien dat vaker met grote bedrijven zoals met Chemours in Dordrecht, ineens is het probleem er en dat wijst erop dat je niet alles proactief voor kunt zijn. Er is geen nul risico, maar het moet wel zo klein mogelijk zijn. Daar zit mijn grootste zorg. Ik wil Tata Steel oproepen om 100% mee te werken aan het onderzoek door de Randstedelijke Rekenkamer en alle vergunningen op tafel te leggen zodat wij een compleet plaatje krijgen van hoe de situatie is en hoe zij de situatie zelf duiden en dat wij niet meer tegen allerlei verrassingen aanlopen, want dat is aan de orde van de dag. Verder hoop ik dat wij hier met zijn allen uitkomen, op welke manier dan ook.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor tien minuten. De vergadering is heropend.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Ik sta hier als vervanger van de onverwachts vertrokken gedeputeerde Tekin en ik zal zo goed mogelijk mijn best doen om een antwoord te geven op alle vragen die u gesteld heeft, maar voor een aantal vragen hebben wij als college meer tijd nodig om een antwoord te formuleren. Daarnaast is het nog heel vers voor mij en ik hoop dat u daar begrip voor kunt opbrengen. Er zijn veel vragen gesteld over het proces, wie wist wanneer wat en met wie is de informatie gedeeld en wat is ermee gedaan en wat betekent dat voor het functioneren van het hele stelsel. Die zorgen snap ik, daarom kan ik toezeggen dat wij zo spoedig mogelijk met een stevige en degelijke reconstructie komen over hoe het heeft kunnen plaatsvinden inclusief alle vragen die daarover zijn gesteld die wij daarin zullen opnemen. Ik denk dat u het met mij eens bent dat het in deze fase beter is te komen met een degelijke en volledige reconstructie dan een reconstructie die misschien wel heel erg snel op uw bureau ligt, maar wel een aantal hiaten bevat. Voor alle helderheid, de zorgen van u en die ik meekrijg van de inwoners van de IJmond deel ik, want gezondheid stond en staat centraal bij de aanpak van de provincie bij Tata Steel. Het bedrijf moet zich net als andere bedrijven aan de regels houden en de controlerende instanties moeten daarop toezien teneinde het beter te krijgen voor de inwoners ten aanzien van de leefbaarheid. Dat blijft het uitgangspunt. Ondanks de verbeteringen die wij hebben geconstateerd in de leefomgeving, laten de gebeurtenissen van de afgelopen weken en maanden duidelijk zien dat een aantal dingen niet goed is gegaan, niet goed gegaan in de regievoering en in de informatievoorziening. Wij moeten goed kijken welke verbeteringen wij daaruit kunnen halen. Ik ben overigens nog niet zover om te constateren dat het huidige VTH-stelsel niet zou deugen, zover ben ik nog niet. Het is goed om aan u te melden wat wij op dit

moment doen rondom VTH en Tata. Sinds een aantal maanden werken wij aan een programmatische aanpak van Tata Steel op basis waarvan wij de prioriteiten stellen van die vraagstukken die het meeste leven bij de inwoners van IJmond of die het meeste risico met zich meebrengen. Dat vormt voor ons de richting van de aanpak en regievoering richting OD en Tata. Wij nemen u mee in de evaluatie van de programmatische aanpak en of dat de effectieve manier is om daar invloed op uit te oefenen vanuit uw kant. Naast de evaluatie van het proces loopt er een onderzoek door de Randstedelijke Rekenkamer naar het VTH-stelsel, daar bent u de opdrachtgever van. Ik kan mij voorstellen dat wij dat onderzoek gaan verdiepen met de sinterkoeler, op inhoud, wat heeft daarin plaatsgevonden, zodat dit ook onderdeel gaat uitmaken van het al lopende onderzoek dat er voor het tweede kwartaal 2020 moet liggen. Er is ook al aangekondigd en daar is nu nog meer reden voor, dat wij voor het gehele Tata-complex gaan kijken naar de grootste milieuvervuilende onderdelen van het bedrijf en daar kijken wat de feitelijke belasting van het milieu is in vergelijking met de vergunde situatie, zodat wij zicht krijgen op de vergunning zoals wij dat bij de sinterkoelers hebben gezien en dat wij daarop kunnen sturen ten aanzien van de vergunningverlening. Er gaat een inventarisatie starten van de meest zorgwekkende stoffen, dat doen wij voor alle bedrijven inclusief Tata Steel, omdat niet alle zorgwekkende stoffen genormeerd en gereguleerd zijn en dat brengen wij in kaart. Over het schone luchtakkoord zijn wij in gesprek met het Rijk, waarbij in beeld is om specifiek te kijken naar de IJmondsituatie. Er loopt heel veel maar gelijktijdig constateren wij ook dat het niet goed genoeg is. Laten wij de komende periode benutten om alles wat er nu loopt en wat er uit de evaluatie komt, te kijken of dat bijgestuurd moet gaan worden. Dit ten aanzien van het proces tot nu toe. Dan de meer specifieke vragen over de sinterkoelers. Veel is in de technische briefing aan de orde geweest, maar maakt duidelijk dat het stelsel als zodanig nog niet goed functioneert. De aanvullende filters die geplaatst gaan worden, was een vraag. Hoe weet u dat zeker? Het plaatsen van filters is een aanvullend voorschrift dat wij meenemen in de vergunningverlening en wij gaan daar een termijn aan verbinden en wij zullen daarop handhaven indien niet binnen de termijn het filter is geplaatst. Gedurende het vergunningsproces monitoren wij de voortgang ervan. Er zijn geen signalen ontvangen ook niet van Tata Steel of anderen, dat zij af willen van de Roadmap. Een aantal kwam daarmee als signaal. De Roadmap ligt nog steeds op tafel en is voor Tata Steel het vehikel om stap voor stap te verduurzamen. Dat is het laatste signaal wat ik daarover heb. De zorgen die u aangaf over diffuse bronnen, wij zien dat wij op diffuse bronnen minder makkelijk vat hebben dan op de gerichte puntbronnen, dat zal onderdeel zijn van de inventarisatie van de situatie van vergunningen en de feitelijke situatie. Daarin zal dat worden meegenomen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dank dat u dat zegt, dat is voor ons een heel belangrijk punt. Kunt u iets meer uitwijden over hoe u de inventarisatie maakt over de verschillende processen op het Tata Steel complex en hoe u dan eigenlijk de situatie met de sinterkoeler waar een rekenfout zat, komt dat dat uit de inventarisatie die u doet als het gaat om de berekende uitstoot versus de werkelijke uitstoot, vooral vanuit de diffuse bronnen>

Gedeputeerde **STIGTER**: Over de volle breedte wordt gekeken naar het Tata Steel complex en de verschillende bedrijven die daar zitten en op de bedrijfsonderdelen waar de grootste milieurisico's zijn, zal diep worden ingegaan. Wat weten wij nu vanuit de manier waarop het is

vergund, de uitgangspunten die daarbij zijn genomen en wat zien wij nu in de feitelijke praktijk. Die analyse zal worden gemaakt en dat zal voor een deel vergelijkbare systematiek zijn zoals bij de sinterkoelers is gebeurd. Er zijn verschillende technieken op verschillende onderdelen van het bedrijf, dus ik kan dat in algemene zin niet zo zeggen. Het is wel de manier om die twee elementen naast elkaar te leggen zoals wij dat uiteindelijk ook bij de sinterkoelers hebben gedaan.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat zou concreet inhouden dat, nu is een berekening gemaakt ten opzichte van de meting van de puntbron en wat uitgestoten wordt in de diffuse bron, wat zo'n rekenfout desnoods aan de desk of door steekproefmetingen aan het licht zou komen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Het zal aan het licht komen op het moment dat er een vergunde situatie is met de rekenmethode of anderszins die afwijkt van wat wij feitelijk bij de bron zien.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Volgens mij is er geen probleem met de puntbronnen, omdat daarvan alle meetgegevens bekend zijn. Het gaat juist om de diverse diffuse bronnen. Wij noemen nu de Tata Steel diffuse bron waar wij nu die meting over hebben gedaan, maar het gaat juist om het valideren ook van de andere bronnen om te kijken wat voor effect dat heeft op de totale uitstoot omdat die nu niet in beeld is voor de burgers. Bent u het eens met deze analyse?

Gedeputeerde **STIGTER**: Met die analyse ben ik het eens. Bij de feitelijke situatie wordt gekeken naar wat men verwacht aan uitstoot, en daarbij speelt de uitstoot van de puntbronnen mee alsmede wat wij kunnen weten en meten vanuit de diffuse bronnen.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, maar het kunnen weten wat er in de diffuse bronnen gebeurt, dat is juist de crux, want wij weten het niet. Bent u dat met mij eens?

Gedeputeerde **STIGTER**: Wij weten het niet, daarom gaan wij het onderzoeken.

De heer **DESSING** (FvD): Kunt u concreet aangeven hoe u van plan bent om de concrete meetgegevens voor de diffuse bronnen vorm te gaan geven?

Gedeputeerde **STIGTER**: Dat kan ik nu niet. Wat wij nu zien bij de sinterkoelers, maar dat initiatief was al eerder genomen, is dat de noodzaak er is om te kijken naar de vergunde situatie en de aannames en rekenmodellen die daarbij zijn gehanteerd en alles wat erbij hoort en naar de feitelijke situatie waarbij wij kijken naar, klopt het wat wij rondom de puntbronnen weten en hoe wij daar de uitstoot meten en wat wij mogen verwachten vanuit de diffuse bronnen. Met die insteek gaan wij de inventarisatie maken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): In de rebound, mijn fractieleden zijn veel intelligenter dan ik, dus die verzinnen altijd nog extra vragen erbij. U zegt dat de grootste vervuilers worden bekeken. Nou weten wij dat de sinterkoeler procentueel op het geheel van Tata Steel relatief klein was. Kunt u aangeven wat u bedoelt met de grote vervuilers?

Gedeputeerde **STIGTER**: Wij hebben inzicht in wie de grootste vervuilers zijn qua uitstoot. De pelletfabriek is voor een heel groot deel verantwoordelijk voor de stikstof en looduitstoot van de fabriek. Het ligt dus voor de hand om dat mee te nemen in de inventarisatie. Er zijn meerdere onderdelen van het bedrijf die worden meegenomen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Kunt u ons informeren over welke processen in het Tata Steelcomplex er dan wel die extra check krijgen en welke processen niet?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik zal inzage geven in de onderdelen van het bedrijf die hiervoor mee worden genomen in de inventarisatie.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter, volgens mij heeft de gedeputeerde mij verkeerd begrepen als het gaat om de Roadmap 2030. Het ging mij specifiek over de vraag over de bezuinigingen op de milieumaatregelen in de Roadmap 2030. Er was vorige week een bericht in het Noord-Hollands Dagblad dat Tata Steel daarop gaat bezuinigen. Wat vindt u daarvan, gaat u dat accepteren?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik heb het ook in de krant gelezen, maar ik heb geen informatie ontvangen dat die bezuinigingen gaan plaatsvinden. Tot die tijd ga ik uit van de Roadmap zoals die mij bekend is.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Goed om te horen. Dan nog een aanvullende vraag over de brief van 5 december waarin wordt gesteld dat u bezig bent met het opstellen van een programma gezonde leefomgeving en programmatische aanpak voor 'Tata Steel werkt'. Kunt u nog een keer precies toelichten hoe dat zit want is dat niet al geregeld? U gaat ons het eerste kwartaal 2020 informeren hierover, maar kan dat zo snel mogelijk gebeuren en het liefste bij de eerstvolgende commissievergadering?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik heb net iets gezegd over de programmatische aanpak. Daarmee beogen wij dat wij kijken vanuit onze verantwoordelijkheid als provincie vanuit onze toezichthoudende en handhavende rol richting Tata Steel waar de prioriteiten zouden moeten liggen en waar de prioriteiten moeten zijn, dat wij regie willen gaan voeren bij vernieuwing, vergunningverlening, toezicht en handhaving, in de volle breedte en kijken waar de grootste risico's liggen voor de inwoners. Daar krijgen wij signalen over en op basis daarvan gaan wij programmatisch kijken hoe wij stelselmatig kunnen komen tot een verbetering. Dat wordt bedoeld met de programmatische aanpak. Daar hebben wij al beelden bij, in materiële zin wordt er al op die manier gewerkt, er wordt eigenlijk op vooruitgelopen, maar het is een uitwerking, dat zal nog moeten gebeuren en dat is bedoeld om dat in het eerste kwartaal bij u te brengen om daarover het debat te gaan voeren.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): De laatste keer, waarom moet dat zo lang duren, want het speelt al decennia. Kunnen wij het zo vroeg mogelijk in het eerste kwartaal krijgen, het liefst bij de volgende commissievergadering. Kunt u daar een indicatie van geven?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik zeg toe dat ik u zo vroeg mogelijk in het eerste kwartaal de informatie zal toesturen. Het vraagstuk van Tata Steel speelt misschien al decennialang, maar de reden dat wij nu toewerken naar een programmatische aanpak daarvan is niet decennialang. Mede na de ervaring rondom de grafietregen, wat is nou de beste aanpak die we als provincie kunnen gaan kiezen en daarbij past dat wij ook als provincie heel gericht gaan kijken welke prioriteiten wij moeten stellen en welke wij overgeven aan de OD en maken wij kenbaar richting Tata Steel dat dit belangrijke prioriteiten zijn voor de provincie. Zo is het bedoeld. Volgens mij heb ik hiermee een groot deel van de vragen inhoudelijk beantwoord. De sinterkoelers en ultrafijnstof worden meegenomen in het nieuwe filter. Het gaat niet alleen om grof fijnstof of normaal fijnstof maar met name het ultrafijnstof dat daarmee afgevangen moet worden. De diffuse bronnen maken mede onderdeel uit van de inventarisatie van de bestaande situatie met het oog op de vergunde situatie. Alle vragen die zijn gesteld over de wisselwerking tussen de provincie en de OD en het stelsel, ik stel voor om die mee te nemen in de bredere evaluatie en daar niet op vooruit te lopen. U snapt dat ook de informatievoorziening ook vanuit onze GS-verantwoordelijkheid veel aandacht zal vragen en krijgen.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Ik heb respect voor het feit dat er een gedegen tijdslijn opgesteld moet worden, maar ik vind het heel jammer dat wij op dit moment geparkeerd worden in een situatie waarin er helemaal niets over de tijdlijn wordt gezegd. Kunt u misschien toch een tipje van de sluier oplichten want het gaat om een aantal belangrijke milestones die van belang zijn voor het effect van het proces en de eventuele gevolgen daarvan.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dat snap ik, wij hebben ook de behoefte om snel inzicht te krijgen in het totale proces, in de totale reconstructie. Ik had gehoopt daarover misschien al in de eerste commissievergadering inzicht te geven, maar als u ziet welke informatie wij tot ons moeten gaan nemen om te komen tot een goede evaluatie, kan ik misschien wel informatie geven in die commissie, maar zou dat een dusdanige betrouwbaarheid hebben en slordigheden en hiaten kennen, dat mij dat niet verstandig lijkt. Ik zeg u toe in februari te komen tot een reconstructie waarin alle vragen van PS verwerkt zijn. Dat lijkt mij behoorlijk snel.

De heer **DESSING** (FvD): Ik doe nog een laatste dringende poging, met name de vraag wanneer de afgetreden gedeputeerde wist van de situatie bij Tata Steel, dat is een essentieel onderdeel van het hele proces. Kunt u vast de vraag voor PS beantwoorden?

Gedeputeerde **STIGTER**: U heeft heel veel vragen gesteld over de procesgang tussen Tata Steel en de OD en tussen de OD en de provincie en wie wanneer wat wist en hoe zich dat heeft kunnen voordoen en wat betekent dat voor de kennis en kunde van de OD's en of het hele stelsel wel toereikend is. Ik denk dat wij een gemankeerd debat voeren met elkaar op het moment dat ik informatie met u deel omdat wij dat toevallig gemakkelijk kunnen hebben en een aantal dingen daarbij achterwege laat. Ik pleit nogmaals voor een zo snel mogelijke maar wel volledige reconstructie. Ik zeg u toe – mijn belang is ook uw belang in deze – om dit zo spoedig mogelijk

hier op tafel te hebben, maar uiterlijk begin februari zal dit per brief aan u gecommuniceerd worden.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Mag ik als laatste proberen om als wij het dan in februari krijgen, dat het dan wel een complete tijdslijn is. Dat is mijn laatste vraag.

Gedeputeerde **STIGTER**: Uiteraard.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Ik had begrepen dat u bijna aan het afsluiten was, dus ik pak nog mijn kans om een vraag te stellen die u volgens mij gemist heeft. Het ging over de proeffabriek Hisarna en die vraag heb ik ook aan gedeputeerde Tekin gesteld. Hij zei dat het volgens plan gaat en dat de proeffabriek in januari weer zou opengaan. Heeft u ook die informatie of wordt dat toch weer uitgesteld?

Gedeputeerde **STIGTER**: Dat zal ik nagaan, want dat weet ik niet. Ik zal u schriftelijk informeren.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Mag ik een korte schorsing voordat wij aan de tweede termijn beginnen?

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor vijf minuten. De vergadering is heropend.

Tweede termijn

De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter. Ik dank gedeputeerde Stigter voor de beantwoording. Ik kan mij voorstellen dat het best ingewikkeld is als je in zo'n dossier rolt om dan hier te staan, maar dank voor alle antwoorden. Hij zei terecht dat er al een heel aantal dingen lopen als het gaat om Tata Steel en dat klopt. Dat komt natuurlijk ook omdat er steeds nieuwe incidenten zijn en op al die incidenten ondernemen wij weer actie en zetten bepaalde dingen in werking. Dan krijg je allerlei lijntjes die gelijktijdig naast elkaar lopen. Dat is misschien direct wel het probleem. Ons probleem, want wij hebben het idee, het ene incident volgt het andere op, wij nemen er allemaal acties op, maar uiteindelijk gaat het erom dat er in structurele zin iets zou moeten veranderen. Wij moeten af van de incidenten. Naar ons idee is er structureel iets aan de hand. Wij zijn blij met de toezeggingen over de reconstructie die wordt opgesteld. Dat helpt ons allemaal. Ook het woord evaluatie is gevallen, waarin heel veel zaken kunnen worden meegenomen als het gaat om het proces en ook een aantal vragen wellicht kunnen worden beantwoord als het gaat om de samenwerking met de OD, etc. Het is goed om daar de tijd voor te nemen, maar niet zoveel tijd dat het uit het zicht verdwijnt. De toezegging voor februari is prima. De suggestie om het rekenkameronderzoek te verbreden vinden wij een hele goede en wij snappen dat die vanuit PS moet komen en daartoe zullen wij het initiatief nemen om te kijken of wij het rekenkameronderzoek inderdaad zouden kunnen verbreden. De landelijke VTH-evaluatie komt eraan waarin specifiek Tata Steel als casus wordt meegenomen. Die drie zaken, de reconstructie, het rekenkameronderzoek en de landelijke evaluatie bieden voldoende handvatten om goed te kijken of het stelsel zoals wij dat nu hebben ingericht, ook deugt. Ik zeg niet op voorhand dat het stelsel moet worden aangepast, maar wanneer zoveel incidenten zich keer op keer voordoen en

zich maar blijven herhalen, dan is het een terechte vraag om te kijken of je structureel iets zou moeten veranderen en wij denken dat wij met die drie voldoende informatie in handen hebben om de discussie goed en op het scherpst van de snede met elkaar te voeren, want als het nodig is om dat stelsel te veranderen, dan veranderen wij dat wat ons betreft. Uiteindelijk moet deze incidentenreeks doorbroken worden.

De heer **KLEIN** (CU): Dank voor de antwoorden in een dossier dat u net op uw bordje heeft gekregen. Wij zijn heel blij met uw toezegging dat u voor de grootste uitstoters op het Tata Steelterrein de vergunning en de werkelijke uitstoot naast elkaar gaat leggen. Dit is een eerste kleine maar belangrijke stap richting herstel van het vertrouwen in de samenwerking tussen de overheid en de OD's. De provincie moet helder maken of dit soort problemen op nog meer plekken voorkomen. Daarmee kom ik aan bij de vraag die u nog niet heeft beantwoord, namelijk of u aanwijzingen heeft dat dit ook bij andere bedrijven in de provincie mogelijk een probleem zou kunnen zijn. U gaat dit nu voor Tata Steel bedrijven onderzoeken, maar ik ben benieuwd of er op meer plekken in de provincie situaties zijn waar dit het probleem is. Dat brengt mij bij een andere vraag die nog niet beantwoord is, ik neem aan door mevrouw Rommel. Dit is een vergelijkbare situatie met het gerucht dat er gaat, dat er in een heleboel bedrijven geen of geen correcte vergunning is voor de stikstofuitstoot in de provincie. Daarover hebben wij de vorige keer in NLG gesproken en u heeft toen toegezegd om het met de OD te gaan bespreken. Ik ben heel benieuwd of u daar al meer inzicht in heeft. Ik ben wel teleurgesteld dat de vragen over de samenwerking tussen de provincie en de toezichthoudende instanties nog niet beantwoord worden, want daar zit wel de kern. Zijn de provincie en de OD's samen in staat om voldoende toezicht te houden op deze bedrijven? Kunnen wij ervan uitgaan dat wij daarover in februari alle feiten op een rij hebben, zodat wij daarover kunnen debatteren? Dat hoor ik graag van de gedeputeerde.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Voorzitter. Wij zijn tevreden met het antwoord van het college. Er lopen drie zaken een klein beetje door elkaar. Ten eerste is dat de actualiteit zelf en dan gaat het puur over de uitstoot en de zorg daarover en die is grotendeels weggenomen, direct doordat wij hoorden dat Tata Steel daarop maatregelen heeft genomen en veel meer kunnen wij op dit moment niet vragen. Het tweede is de zorg over onze informatievoorziening en wie wist precies wat. Daarvoor heeft het college een toezegging gedaan. Als derde zijn wij ook geïnteresseerd in, welke lessen kunnen wij trekken voor de algehele vergunningverlening en het toezicht. Dat zouden wij heel graag nu willen weten en misschien al in februari maar daar is de rekenkamercommissie mee bezig. Er is een werkgroep vanuit PS, daar zitten een heleboel mensen in, die hebben net heel uitgebreid een beoordelingskader aan ons gegeven, daar zijn al deze zorgen in meegenomen. Wij denken dat wij even moeten wachten tot maart totdat het er is. Wat dat betreft zijn wij tevreden, want het directe hier en nu probleem lijkt te zijn opgelost. Er zijn toezeggingen gedaan voor februari en maart, dus wat ons betreft kunnen wij het hierbij laten. Wij wachten af hoe andere partijen erin staan en of het nodig is om eventueel een motie in te dienen over wat wij precies vragen in februari, maar op dit moment lijkt dat in ieder geval niet nodig.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Dank voor de antwoorden, met name de technische kant van de antwoorden en de toezeggingen die gedaan zijn, stemmen op dit moment tot tevredenheid. Het is van belang om goed te kijken naar het valideren met name van de diffuse bronnen en de berekening daarop dat daar een externe partij mee aan de slag gaat. Ik ga ervan uit dat het onderzoek van de rekenkamer daar zeker onderdeel van zal uitmaken, dus dat lijkt ons een hele goede. Die toezegging wachten wij even af. Het is belangrijk ook richting de omwonenden dat er duidelijkheid komt in dit verhaal met name omdat het verhaal van de andere diffuse bronnen naar buiten is gekomen, dat zij heel duidelijk op de hoogte worden gebracht van wat dit voor hen betekent. Dat is een hele belangrijke om hier toch nog even te melden, om die zorg expliciet weg te nemen aan de hand van alle berichtgeving. Tot slot spreek ik nogmaals mijn teleurstelling uit dat wij helemaal niets over de tijdlijn te horen hebben gekregen, met name omdat de gedeputeerde niet is opgestapt vanwege de metingen zelf of overschrijdingen van uitstoot in totaal. Wij vinden dat erg jammer. Wij respecteren het feit dat er een gedegen onderzoek komt, maar wij hadden toch graag gezien ondanks dat de kerstvakantie ertussen zit, dat dat eerder was gebeurd om hierin voor alle partijen helderheid te krijgen. Dat wilde ik nog een keer nadrukkelijk benoemd hebben.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dank voor de heldere beantwoording. Wij hadden inderdaad een motie in de achterzak juist waar het ging over de validatiecontroles van de grootste vervuilers, van de berekende situatie ten opzichte van de werkelijke situatie. Ik dank voor de toezegging van de gedeputeerde dat hij die lijst met ons gaat delen en ook met ons te delen hoe dat gaat gebeuren. Daar zijn wij erg blij mee en ik hoop dat dat een begin is van herstel van het vertrouwen ook met de omgeving. Ik heb begrip voor de wijze waarop de gedeputeerde antwoordt als het gaat om de reconstructie en de verwijzingen naar het rekenkameronderzoek. Inderdaad, veel elementen die vandaag aan de orde zijn gekomen, zitten daarin. Toch heb ik wel wat zorgen en ik heb daar in mijn bijdrage naar verwezen, omdat op de website van de provincie bij het bericht van de heer Tekin expliciet staat dat de samenwerking met de controlerende en toezichthoudende instanties niet bracht wat daarvan verwacht mocht worden. Omdat dat zo duidelijk op onze website staat, wil ik de gedeputeerde vragen hoe hij dit beoordeelt in de eerste paar dagen dat hij het dossier heeft en hebben de opmerkingen in het persbericht voor hem aanleiding gegeven om op dit punt directe actie of onderzoeken af te kondigen? Ik kan mij voorstellen dat dat ook voor hem geen situatie is die hij lang wil laten voortbestaan.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Blij met de reconstructie, maar ik wil nog een keer vragen aan de gedeputeerde om dit niet te beperken tot een droge opsomming van wat er gebeurd is, maar stel ook de vraag van de verwijtbaarheid – een collega heeft daarnaar gevraagd, heb ik niks meer over gehoord – die moet ook op tafel liggen, wie kan hier wat verweten worden en welke sancties staan erop. Ook moet uit het feitenverslag blijken hoe het zit met macht en onmacht. Dat soort vragen moeten wij onszelf wel stellen en die moeten daarin terugkomen, de conclusie van het feitenverslag moet wel zijn, hoe gaan wij het hierna doen en waar krijgt de volgende gedeputeerde mee te maken waar de heer Tekin op gevallen is, kunnen wij dat voorkomen ja of nee? Als die vragen niet worden beantwoord, dan staan wij hier kort na februari weer, omdat er dan ergens weer een uitstoot is gemeten die boven de vergunning zit.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Heel kort. De reconstructie zal grotendeels gaan over de wisselwerking tussen Tata Steel, de OD en de provincie. Ik vind het niet zo gepast om daar dingen uit te gaan halen, maar het zal gaan over de informatievoorziening. Wie wist wanneer wat en wat heeft hij gedaan met de informatie? Het gaat over, heeft een OD wel of niet en in welke mate wordt onze bestuurder als bevoegd gezag daarin meegenomen, zodat hij/zij kan acteren naar PS. Het gaat ook over, is de OD met de mensen die daar nu werken, mijn ervaring is positief ten aanzien van de OD, met de mensen die er zitten, met de deskundigheid, maar zijn zij in staat om de dingen te doen die zij moeten doen? In de volle breedte vinden die gesprekken plaats, dat zijn goede gesprekken zoals dat heet, die vonden al plaats en die worden nu verhevigd voortgezet, zullen we maar zeggen, waardoor ik mijn toezegging voor een gedegen reconstructie nogmaals kan herhalen inclusief hopelijk de zekerheid dat al deze dingen die ik net noemde, ook een plek zullen gaan krijgen. Het gesprek met de OD over de stikstofvergunning zal direct op 8 januari 2020 na de vakantie plaatsvinden. Dat gaat overigens over alle bedrijven waarbij het aan de orde zou kunnen zijn, niet alleen Tata Steel, en dat moet goed voorbereid worden, vandaar dat het iets langer heeft geduurd. Er zijn geen signalen ontvangen binnen de provincie dat er naast Tata Steel nog dusdanige complexe vergunningssituaties zijn binnen de provincie, waarbij aan de orde is om te kijken naar het mogelijke verschil tussen de vergunde en feitelijke situatie. Vanuit dat gegeven focussen wij nu sterk op Tata. De reconstructie zal geen droge opsomming zijn van feiten en data maar een retrospectief met een beeld van wat dit betekent voor de manier waarop wij deze taken invullen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Bent u bekend met het AEB in Amsterdam? Het Afval Energiebedrijf in Amsterdam waar zich heel veel problemen voordoen? Dat valt toch onder de provincie dacht ik?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ja, daar ben ik mee bekend en het valt onder de formele verantwoordelijkheid van de provincie.

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Bent u dan ook bereid om eventueel het Wob-verzoek dat gedaan is door de Telegraaf, toe te staan?

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik weet niet bij wie dat Wob-verzoek is ingediend, maar iedereen moet zich daaraan houden, ook de provincie, als dat bij de provincie is ingediend.

De **VOORZITTER**: Even een vraag, wat is de relevantie van uw vraag voor dit actualiteitendebat?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Omdat ik werd getriggerd door het feit dat de heer Stigter zei dat alleen Tata Steel die problemen heeft, maar die zijn er ook degelijk bij AEB in Amsterdam.

De **VOORZITTER**: Heeft u een nadere vraag aan de heer Stigter?

Mevrouw **VAN SOEST** (50plus/PvdO): Of hij aan het verzoek wil voldoen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Als er een Wob-verzoek bij de provincie ligt, dan zijn wij gehouden daaraan te voldoen.

De **VOORZITTER**: Dan sluiten wij hiermee het actualiteitendebat af. Gelet op het feit dat gedeputeerde Rommel echt weg moest om 15.00 uur, stel ik voor dat wij de mondelinge vragen gewoon stellen daar waar ze gesteld behoren te worden, aan het einde van de vergadering. Kunt u daarmee instemmen? Dank u wel.

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er zijn geen verzoeken tot bekrachtiging van geheimhouding binnengekomen.

3.b. Lijst geheimhouding PS

De **VOORZITTER**: Er zijn geen opmerkingen ontvangen door de griffie. Verlangt iemand daarover het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst ter kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen van de vergaderingen van 11 en 18 november 2019

De **VOORZITTER**: Mevrouw Sanderse (CDA) heeft een e-mail naar ons gestuurd over een naam die verkeerd gespeld is. Dat wordt uiteraard rechtgezet. Verlangt iemand het woord? Zo niet, dan zijn de notulen van de vergaderingen van 11 en 18 november 2019 met de correctie vastgesteld.

5. Vaststelling strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand hierover het woord? Nee? Dan is daarmee de agenda vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: De griffie heeft geen opmerkingen ontvangen. Verlangt nog iemand daarover het woord? Nee, dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand hierover het woord? Nee, dan stel ik voor de lijst als zodanig vast te stellen.

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 85 Gewijzigde Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

8.b Statenvoordracht 86 Gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord *(ingetrokken)*
8.c Statenvoordracht 88 Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2018-2019
8.d Statenvoordracht 89 Wijziging verordening programmaraad Randstedelijke Rekenkamer en wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer
8.e Statenvoordracht 90 Financiële Verordening Provincie Noord-Holland 2019
8.f Statenvoordracht 91 Laatste Begrotingswijziging 2019
8.g Statenvoordracht 92 Tarieventabel en Begroting 2020 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland
8.h Statenvoordracht 93 Wijziging enkele regelingen in kader van Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
8.i Statenvoordracht 94 Vaststelling legesverordening 2020 en tarieventabel 2020
8.j Statenvoordracht 95 IPO Concept programmabegrotingen 2020, najaarsnota 2019 en 1e begrotingswijziging 2020 IPO en BIJ12
8.k. Statenvoordracht 87 Reactie Noord-Holland op concept MRA-agenda

De **VOORZITTER**: Stemverklaringen?

Mevrouw **ER** (GL): Voorzitter. Als ik nog even een terugkoppeling kan doen over 8.j., want daarin staat ook de eerste begrotingswijziging opgenomen. Maar die hebben wij in de afgelopen IPO-vergadering afgekeurd. Wij hebben alleen de programmabegroting goedgekeurd.

De **VOORZITTER**: Daar kunnen wij hier niets aan veranderen.

Mevrouw **ER** (GL): Het is een beetje een vreemde gang van zaken omdat die vergadering natuurlijk kortgeleden heeft plaatsgevonden.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat u daar straks een stemverklaring over aflegt. Dan nemen wij dat mee in onze notulen. Iemand een aantekening of stemverklaring?

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ik heb bij meerdere punten een stemverklaring, wilt u dat ik die in een keer doe?

De **VOORZITTER**: Kunt u aangeven voor welk punt u een stemverklaring heeft?

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Zeker, uiteraard, dat is 8.f., 8.i. en 8.j.

De **VOORZITTER**: Dan loop ik eerst het rijtje af. Heeft iemand een stemverklaring bij 8.a.? 8.c.? 8.d.? 8.e.? 8.f.?

De heer **DESSING** (FvD): Wij worden geacht tegengestemd te hebben bij deze begrotingswijziging.

De **VOORZITTER**: Anderen nog bij 8.f.?

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Wij kunnen akkoord gaan met de voordracht, behoudens deelbesluiten 3, 4 en 6.

De **VOORZITTER**: 8.g.? 8.h.? 8.i?

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Wij worden geacht tegengestemd te hebben bij 8.i. en 8.j.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Wij kunnen akkoord gaan met de voordracht, omdat de leges kostendekkend zijn, echter wij zijn wel tegen de in hoofdstuk 1 vermelde vrijstelling voor leges voor vergunningsaanvragen voor de bouw en aanleg van zonnecollectoren en panelen.

De **VOORZITTER**: Nog andere stemverklaringen op 8.i.? 8.j? Hebben we net een stemverklaring gehad van FvD. Mevrouw Bezaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Wij stemmen tegen dit besluit aangezien in de conceptbegroting 2020 de nodige aandacht is voor de door het Rijk en Brussel opgedragen energietransitie en andere duurzaamheidswaanzin zoals de circulaire economie. Bovendien wordt bij de eerste begrotingswijziging 2020 onder andere een bedrag van 50.000 euro uitgetrokken voor klimaat gerelateerde maatregelen.

Mevrouw **ER** (GL): Op de afgelopen IPO AV-vergadering is de programmabegroting goedgekeurd, dat is wat ik heb meegenomen vanuit de afgelopen EV-commissie, maar vanwege een aantal bezwaren en de late aanlevering, had een aantal andere provincies daar meer opmerkingen op. Daarom is in gezamenlijkheid besloten de eerste begrotingswijziging voor nu af te keuren en die in de volgende vergadering van januari wel goed te keuren als wij het daarmee eens zijn.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat als er straks een nieuwe begrotingswijziging wordt voorgelegd, die hier nog een keer terugkomt. 8.k.?

De heer **VOSKUIL** (PvdA): Voorzitter, nog even op het vorige punt. Ik ben mij ervan bewust dat ik het begrip 'stemverklaring' een beetje oprek, maar misschien goed om in een volgende commissie EFB het even te hebben over de manier waarop wij omgaan met de verslaglegging en terugkoppeling van onze vertegenwoordigers bij IPO en andere dingen, want dit overvalt ons nu een beetje.

De **VOORZITTER**: Dat begrijp ik. Daarom denk ik dat het de juiste vorm is om dit als stemverklaring op te nemen, maar wij stemmen er wel gewoon over en mocht er later een andere begrotingswijziging komen, dan komt die terug bij u op de agenda. 8.k.? Stemverklaringen? Niet. Verlangt iemand aantekening bij een van de hamerstukken? Dat is niet het geval, dan zijn de Statenvoordrachten onder 8.a. tot en met 8.c. tot en met 8.k aangenomen, uiteraard met de opmerkingen die zijn gemaakt en die zijn vastgelegd in de notulen.

9. Statenvoordracht 97 Geldigheid van Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen"

De **VOORZITTER**: De vicevoorzitter neemt het voorzitterschap even van mij over. Mevrouw Kocken.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 9, over het burgerinitiatief, wij gaan een besluit nemen over de geldigheid van het burgerinitiatief. De Statengriffie heeft de vormvereisten gecontroleerd en een toets op de ingeleverde handtekeningenlijst uitgevoerd. Uit die toets is gebleken dat het burgerinitiatief door voldoende initiatiefgerechtigde burgers, namelijk 7.241 wordt ondersteund. Het minimum van 5.000 is vereist. Daarnaast is op verzoek van de Statengriffie ambtelijk een technisch juridische toets op de inhoudelijke vereisten voor een burgerinitiatief uitgevoerd, met name of voorliggend initiatief tot de bevoegdheden van PS behoort conform artikel 4 sub a van de Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland. De formele conclusie van deze toets is dat PS geen concrete bevoegdheden hebben en dat deze belegd zijn bij het college van GS. PS hebben wel zijdelings bevoegdheden bij dit onderwerp. Op basis van de uitkomsten van de technisch juridische toets zijn er twee ontwerpbesluiten bij de stukken gepubliceerd, besluit a en b. Besluit a betreft: het burgerinitiatief voldoet aan de vormvereisten, maar niet aan de inhoudelijke vereisten. Op grond van artikel 4 sub wijzen PS het verzoek tot agendering van het burgerinitiatief af. Omdat GS wel concrete bevoegdheden hebben, kunnen PS besluiten om op grond van artikel 6 lid 2 het voorstel door te zenden aan GS met het verzoek het voorstel in dit burgerinitiatief in behandeling te nemen. Besluit b betreft: het burgerinitiatief voldoet aan de vormvereisten. Op basis van de technisch juridische toets hebben PS algemene bevoegdheden die zijdelings een relatie hebben met het verzoek aan PS uit het burgerinitiatief. Daarmee is er voldoende grondslag om op basis van artikel 6 lid 3 te voldoen aan het verzoek van de indieners om het burgerinitiatief geldig te verklaren en voor een inhoudelijke behandeling en besluitvorming over het verzoek te agenderen in een volgende PS-vergadering. Vanochtend is in het presidium bij bespreking en besluitvorming hierbij stilgestaan en daar is het volgende afgesproken. Na de beraadslagingen wordt er geschorst en komt het presidium kort bijeen om te beslissen of besluit a dan wel besluit b in stemming wordt gebracht. Voordat wij dat doen, gaan wij hier in eerste termijn beraadslagen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter. De bomenkap in de Schoorlse Duinen is een onderwerp dat de gemoederen al lang bezighoudt. Ook in de vorige periode hebben wij daar al uitvoerig over gesproken. Nu ligt hier concreet de vraag voor of het burgerinitiatief Stop de bomenkap voldoet aan de geldigheidseisen. Het is niet een vraag over de inhoud, maar over het proces. Wij vinden het van belang dat wij als provinciaal bestuur benaderbaar zijn en dat als inwoners de moeite nemen om een onderwerp te agenderen, het gesprek hierover aangaan. Daarom willen wij ruimhartig kijken naar het voorstel dat ons hier wordt gedaan. Onze voorkeur gaat uit naar besluit b. waarin wij het in commissieverband bespreken en vervolgens doorgeleiden naar PS. Wij vinden het wel van belang dat wij helder zijn als wij het bespreken, over de verwachtingen. Het Natura2000 beheerplan waar de bomenkap deel van uitmaakt, is per slot van rekening wel

vastgesteld. Een suggestie van onze kant. In de commissie NLG hebben wij al gesproken over een expertmeeting, dat was op initiatief van GL. Wellicht kan er een combinatie worden gevonden zodat wij met experts en de indieners van het burgerinitiatief gezamenlijk het gesprek aangaan over de maatregelen en de boomkap.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Voorzitter. Allereerst willen wij complimenten uitspreken aan de Stichting ter behoud van het Schoorlse en Kennemerduingebied. Het toont een enorme betrokkenheid om ervoor te zorgen dat 7.241 mensen het burgerinitiatief hebben ondersteund, ruimschoots boven de benodigde 5.000 handtekeningen. Hun betrokkenheid staat dan ook buiten kijf. Zoals gezegd, het gaat vandaag niet om de inhoud maar over het proces, namelijk of PS bevoegd zijn om over de bomenkap te beslissen. Uit de ambtelijk technische toetsing bleek dat PS niet bevoegd zijn en het initiatiefvoorstel niet als zodanig ter besluitvorming aan PS kan worden voorgelegd. Ik kan mij voorstellen dat dit voor de indieners en voor degenen die dit ondersteund hebben, een enorme teleurstelling is. Toch geloven wij dat GS en PS bepaalde bevoegdheden hebben en dat het goed is dat daaraan wordt vastgehouden. Wij steunen het voorstel van GS om het initiatiefvoorstel op grond van artikel 6 lid 2 door te zenden aan GS met het verzoek om het burgerinitiatief in behandeling te nemen. Hierbij hebben wij het volgende verzoek. Zouden GS voordat zij een besluit nemen over het burgerinitiatief dit inhoudelijk als een b-stuk willen agenderen voor de commissie NLG zodat …. B. is het voorstel dat dan ook het besluit wordt genomen door PS en in mijn voorstel ligt de besluitvorming bij GS, alleen er wordt een zienswijze gevraagd als een b-stuk in de commissie. Volgens mij was b zo, het wordt wel inderdaad geheel door PS zowel in commissie als ter besluitvorming in PS behandeld. Ik dacht dat dat het verschil was.

Mevrouw **STRENS** (D66): Bij interruptie. Erkent u het feit dat het wel belangrijk is dat wij er als PS over praten?

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ja ik erken twee dingen. Enerzijds dat ik erg geloof dat er bevoegdheden en taken zijn zowel bij GS als PS en dat het belangrijk is dat wij die ook hanteren, ook al zouden wij zeggen, zoveel mensen hebben dit gesteund, laten wij het maar doen. Ik vind gewoon dat zijn de rollen en daar moeten wij ons aan houden. Ik dacht door het als een b-stuk, als een zienswijze te laten agenderen voordat PS het besluit nemen, beide worden gediend, want dan kunnen PS toch aangeven hoe zij daar tegenaan kijken en blijft de formele bevoegdheid daar waar die hoort, namelijk bij GS. Er is al gesproken over de expertmeeting. Dit dossier kent al een lange historie en gezien de vele nieuwe Statenleden, lijkt het mij een goede suggestie voordat het als b-stuk behandeld zou worden, dat die expertmeeting iedereen weer op een gelijk kennisniveau zou kunnen brengen.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Wij gaan de heropende discussie over de bomenkap in Schoorl niet uit de weg, dus wij zouden kiezen voor besluit b. Een stukje verwachtingsmanagement is echter wel op zijn plaats, het plaatsen van een burgerinitiatief op de agenda van een eerstvolgende of wellicht zelfs de eerstvolgende commissievergadering betekent wel dat alle uitkomsten weer open liggen maar dat is hier wellicht ook de bedoeling. Wij pleiten

voor een technische briefing of zoals mevrouw Strens voorstelt, een expertmeeting over het project en de voortgang ervan, want de allerlaatste stand van zaken is dan wel cruciaal. Nieuwe Staten, nieuwe mensen, nieuwe discussie, ik zou zeggen, laat maar komen.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Voorzitter, het lijkt wel een NLG-vergadering, wat een aardige dag is het vandaag. Wij steunen variant b ook, want het is best lastig om als burgerinitiatief iets voor elkaar te krijgen want je verzandt in veel regels en procedures. Om er dan toch in te slagen zoveel handtekeningen op te halen en toch iets gedaan te krijgen op het provinciehuis, dat alleen al is waard dat wij er serieus mee omgaan. Wij gaan dus de discussie gewoon aan. Die staat niet helemaal los van onze politieke opvatting, wij vinden dat de natuur beleefd moet worden met name door de mensen die er in de buurt wonen. Als het die mensen zijn die met een burgerinitiatief vragen om aanpassing van ons beleid te overwegen, dan moeten wij ze daarvoor alle kans geven.

De heer **DULFER** (GL): Voorzitter. Ook wij hebben in onze afweging de vraag of dit een voorstel is waar wij ons achter kunnen stellen, geconcludeerd dat wij hier ruimhartig tegenover moeten staan in de zin van dat wij dan voor variant b gaan. Specifiek over dit onderwerp betekent dat niet a priori – maar dat zou je ook breder kunnen zeggen – dat zo'n discussie in PS ook betekent dat wij het automatisch eens zijn met de initiatiefnemers. Dat moet nog blijken en daarvoor moeten wij de discussie voeren. Het is niet zo gemakkelijk om zo'n initiatief te nemen, breder gezien zou dat wat mij betreft ook betekenen dat wij de interpretatie breed insteken, want het is juist vaak zo dat juist de dingen waar burgers tegenaan lopen, in de uitvoering zit en dat is gemandateerd aan GS. Dat zou betekenen dat wij daarover nooit verantwoording moeten afleggen maar dat is natuurlijk niet het geval, wij hebben wel de eindverantwoording. Wat mij betreft, als het gaat over, waar gaan PS over, gaat het niet over dingen waar het Rijk, gemeenten of andere organisaties over gaan, maar als het gaat over de afweging, waar zijn PS nou specifiek voor en waarvoor GS, denk ik dat juist richting burgers je daar wat ruim mee om zou moeten gaan en alle reden dus om bij ons in PS daarover te spreken, misschien gecombineerd inderdaad met het initiatief van GL om een expertmeeting te houden, maar wat ons betreft dan wel in PS, want dat geeft dan ook cachet aan de discussie die wij met elkaar voeren en dat is dan ook waar het burgerinitiatief om heeft gevraagd.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Dit is een nieuw fenomeen in de praktijk en in mijn geheugen hebben wij het nog niet eerder meegemaakt, dat is al bijzonder genoeg. Wij kiezen voor besluit b, omdat wij het belangrijk genoeg vinden om dit burgerinitiatief te honoreren. Het zou interessant zijn dit te koppelen aan de expertmeeting die in de vorige Statenperiode geen doorgang kon vinden maar nu wel. Daar heb ik een vraag over, want mij is ter ore gekomen dat de expertmeeting wordt gehouden op 9 januari op locatie bij de Schoorlse duinen. Dat vind ik persoonlijk een beetje een gek moment, want of Statenleden komen niet of ze zijn teut, want voorafgaand is de nieuwjaarsreceptie van PS. Ik zou zeggen, misschien is het mogelijk om een iets ander moment te kiezen. Laten wij het wel even serieus doen, want het is niet niks. Ik voel al een meerderheid aankomen dat wij het gaan bespreken in PS en daarom heb ik een motie voorbereid om tot die tijd geen onomkeerbare besluiten te nemen. Ik vind het zo vervelend om

postuum te moeten denken, hadden die bomen maar blijven staan. Ze kunnen altijd nog om, bij wijze van spreken, afhankelijk van het debat.

Motie 124/161219
(Tijdelijk) opschorten boskap 'Schoorlse en Noord-Kennemerduinen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 16 december 2019

Constaterende dat:
Er een burgerinitiatief is ingediend dat oproept tot het stoppen van de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen.

Overwegende dat:
De beraadslagingen rond dit burgerinitiatief nog niet ingepland staan.

Voorts overwegende dat:
De beraadslagingen mogelijk enige tijd zullen vragen.

Verzoeken GS om:
Tot die tijd geen onomkeerbare zaken te laten plaatsvinden, d.w.z. te besluiten de voorgenomen kap op te schorten totdat duidelijk is wat de uitkomst van de beraadslagingen over het burgerinitiatief is, hetgeen tevens geldt tot de uitkomsten van lopende bezwaarprocedures duidelijk zijn

en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties SP, PVV, 50plus/PvdO

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **ZOON** (PvdD): Als ik moet kiezen tussen het drinken van een borrel en de expertmeeting, dan kiezen wij toch graag voor de expertmeeting. Het Algemeen Natuurbeheerplan 2018 dat door PS in oktober 2017 is vastgesteld, schetst de kaders richting GS. Het is voor ons vrij duidelijk dat PS hier wel over gaan, want in dat natuurbeheerplan wordt onder andere gesproken over duinbossen, overlast van stikstofdepositie in de duinen en de effecten die tegengegaan moeten worden, overigens nog onder de PAS-systematiek en ook over de Europese Natura2000-verplichtingen overigens. Er staat dus van alles en nog wat in. Het is vrij logisch dat de burgers aan PS vragen om aandacht hiervoor en het zou logisch zijn dat PS gaan over dit burgerinitiatief. Voordracht b dus.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij weten al heel lang dat het beheerplan in de Schoorlse Duinen heel veel weerstand oproept. Uit de vorige periode herinner ik mij dat er een hele creatieve inspraak was van mensen die een stukje Schoorlse duinen mee hadden genomen in onze commissiekamer. Het is zeer indrukwekkend dat meer dan 8.000 mensen de moeite hebben

genomen om hun handtekening te zetten onder een verzoek om dit onderwerp te bespreken in de commissie. Gelijktijdig zie ik nog wel een probleem, want volgens de juridische toets gaan wij er niet over. Als wij dit verzoek nu geldig verklaren, dan zullen wij na de bespreking in de commissie alsnog moeten constateren dat wij eigenlijk geen ruimte hebben om er een besluit over te nemen. Daarom stellen wij voor het verzoek door te sturen aan GS met daarbij de opdracht aan GS om recht te doen aan de vele betrokken burgers door dit te agenderen in een commissie van PS en daar met uitleg van experts en toelichting van onze eigen sturingsmogelijkheden over te spreken. Dan zou een expertmeeting een goed middel kunnen zijn. Volgens mij doen wij dan recht zowel aan de initiatiefnemers als aan onze positie.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter. Wij geven de initiatiefnemers een groot compliment voor de grote moeite en voor het feit dat er meer dan 8.500 handtekeningen zijn opgehaald. Dit toont een enorme betrokkenheid. Er is al veel gezegd en wij hebben afgesproken om ons op het proces te richten, zodat de inhoud eventueel later kan volgen. Hoewel uit de technisch juridische toets blijkt dat PS niet rechtstreeks bevoegd zijn, willen wij graag dat het burgerinitiatief wordt geagendeerd voor behandeling in de eerstvolgende vergadering van de commissie NLG en voor de PS-vergadering van 3 februari. Daarom gaat onze voorkeur uit naar besluit b.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter. Wat een feest voor de democratie dit burgerinitiatief! Dit is ons uit het hart gegrepen, dit is waar wij voor staan en steunen dit initiatief volmondig en sluiten ons aan bij de woorden van D66. Wij moeten niet alleen ruimhartig zijn maar zelfs een stap verder gaan. Ik denk dat wij dit moeten gebruiken om te evalueren van als er beperkingen zitten om dit burgerinitiatief op deze manier via PS te agenderen en daar zitten hobbels in, dat wij dit moeten gebruiken om die hobbels aan te passen en weg te nemen zodat het in de toekomst wel kan. Dus volmondig, ja, optie b. Goed gedaan mensen.

De **VOORZITTER**: Voordat ik het woord geef aan de CdK voor de beantwoording, heb ik bijgehouden waar u allemaal op aankoerst en lijkt het mij verder niet zinnig om daarvoor het presidium zo direct bij elkaar te roepen, want het is overduidelijk besluit b. In verband met de ingediende motie schors ik voor vijf minuten de vergadering. De vergadering wordt heropend. Ik begin zelf even met een oplossing die wij hebben bedacht net in overleg met de griffier en ik in mijn eentje als agendacommissie handelend – hopelijk met uw aller toestemming – voor het probleem borrel/expertmeeting. De oplossing is als volgt. Zoals het nu is geagendeerd zou het zijn, nieuwjaarsborrel, expertmeeting 9 januari, commissievergadering 13 januari met eventuele uitloop op 16 januari. Voorgesteld wordt om de expertmeeting te verplaatsen naar 13 januari in de middag op de vergadertijd van NLG en dan wordt de hele vergadering NLG uitgesteld tot 16 januari, de uitloopdatum. Dat heeft als enige manco dat als u heel erg veel wilt bespreken in NLG, dat u dan geen extra uitloop meer heeft, dus dan moet u het die avond wel enigszins beknopt houden. Op die manier bent u in ieder geval allemaal min of meer vrij om de borrel helemaal te beleven.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Ik durf het bijna niet te zeggen, want wij verheugen ons bijzonder op deze discussie, met name met GL, want het is een hele fundamentele vraag, hoe zien wij nou

eigenlijk natuur en daar willen wij uitgebreid de tijd voor nemen. Om daar nou de uitloop van de vergadering voor te nemen, laten wij dan gewoon het een maand later agenderen en laten wij niet proberen het in elkaar te duwen en twee keer achter elkaar te vergaderen.

De **VOORZITTER**: Dat kan niet, want er moet gewoon een NLG-vergadering zijn. Als wij die niet op de maandag doen maar op de donderdag, wij verplaatsen nu de hele vergadering van maandag naar donderdag en dan kunt u maandag wel of niet naar de expertmeeting, maar dat is aan u. Dan hebben wij donderdag een vergadering. Wij gaan niet twee keer vergaderen, maar een keer op donderdag in plaats van op maandag. Dus de uitloop op donderdag is dan gewoon de vergadering.

De heer **BOLKESTEIN** (VVD): Volgens mij is het presidium ervoor om dit soort dingen te bespreken. Ik zou er voorstander van zijn om de expertmeeting te laten volgen door de commissievergadering. Is dat iets wat wij nu willen bespreken?

De **VOORZITTER**: Het probleem is dat wij niet heel veel gelegenheden meer hebben en de agendacommissie en het presidium misschien hier niet per se voor bij elkaar zouden willen komen, het presidium denk ik al helemaal niet. Als u de enige bent met bezwaar, dan druk ik het er nu wel doorheen, vrees ik. Ik kijk even rond of er meer mensen zijn die menen dat de vergadering niet op de uitloopavond kan en dus ook de expertmeeting in plaats van gelijk met de nieuwjaarsborrel op de maandag? Het spijt mij, mijnheer Bolkestein. Dan kunt u op die donderdag uitgebreid discussie voeren met mijn fractiegenoten, dat beloof ik u. De heer Loggen krijgt het woord voor een advies over de motie.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. De motie vraagt eigenlijk, wees even voorzichtig en maak niet een te korte bocht in dit dossier, dat begrijpen wij ook, maar er gaat wel een opschortende werking vanuit en de vraag is of dat nou een gewenst bijeffect zou moeten zijn op basis van een juridisch instrumentarium. Wij zijn van mening dat je dat niet zou moeten willen en daarom ontraden wij de motie. Er is geen man over boord, want er spelen twee effecten. De kapvergunning wordt pas later dit jaar of begin volgend jaar afgegeven en dan volgt de bezwaartermijn altijd nog. Op basis daarvan zou je al voorbij de commissievergadering zijn. Ten tweede mag er pas bomenkap gepleegd worden na het broedseizoen. Dat biedt enige ruimte om in de commissievergadering van januari het debat te voeren over wat u hiervan vindt en ook het burgerinitiatief daar kunnen bespreken. Op basis van juridische onderbouwing zou ik zeggen, wij wijzen de motie af, maar wat u beoogt, namelijk geen onomkeerbare zaken totdat het besproken is in de commissie van januari, dat zit eigenlijk al in de systematiek opgesloten. Daar wil ik het even bij laten.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik waardeer de uitleg van de gedeputeerde, maar hier ontstaat weer de glijdende schaal van ‘als ik hem nou zo mag lezen dat’. Of bent u dat niet met mij eens? Het is wel of niet, u ontraadt hem en u maakt die hele beargumentering daarachter aan. Het klinkt sympathiek, maar wat kopen wij ervoor?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Jammer dat ik mij onvoldoende heb uitgedrukt. Wij wijzen de motie af omdat het juridisch niet juist is om een motie als instrument in te zetten om iets te voorzien van een opschortende werking. Dat zou je niet moeten willen. Wat de SP beoogt, namelijk eerst de discussie voordat die bomen gekapt worden, zit eigenlijk al opgesloten in de procedure omdat de vergunning nog niet is afgegeven, maar pas eind dit jaar of begin volgend jaar wordt afgegeven, dan zit er nog een bezwaartermijn aan, dus dan zit er nog zes weken tussen en dan zit je al in februari. Tegelijkertijd heb ik vernomen dat er pas gekapt mag worden na het broedseizoen en dat is nog lang niet. Je hebt dus ruim de tijd om de discussie in januari te voeren voordat de bomen gekapt worden. In dit geval is niet aan de orde de vraag 'mag ik hem zo lezen als', wat ik nog weleens de neiging heb om dat te doen. Dat is in dit geval niet aan de orde. Het is gewoon hard ontraden, maar wat men beoogt, zit al in de procedures. Dat heb ik proberen te benadrukken.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Heeft u blauwe ogen?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat kunt u beter beoordelen dan ik.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dan ga ik daar maar vanuit.

De heer **VAN DIJK** (CdK): Ik heb niet zoveel te zeggen, ik heb goed geluisterd naar de Staten en wat voorligt, is besluit b.

Tweede termijn

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Ik wil de indieners van de motie vragen of zij hem willen aanhouden of intrekken na de toezegging van de gedeputeerde. Denkt u daarover na?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Wij denken er wel over na, maar wij zijn er nog niet uit. Het is een heel verhaal van de gedeputeerde over je hoeft niet te vragen om opschortende werking want er wordt vanuit de procedure zelf opgeschort in feite. Daarom is het verstandig denk ik, om de motie aan te houden. Mochten er tussendoor toch dingen gebeuren, dan zit het ei niet op ons gezicht maar op het uwe. Dat is een Engelse uitdrukking. Dan moeten er dus geen berichten over bomenkap binnenkomen, want dan is het echt vervelend, want dat doet deze toezegging absoluut geen gestand en dat zouden wij heel jammer vinden. Wij houden de motie aan.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Ik denk dat wij op het punt staan iets heel ingewikkelds te gaan doen. Wij gaan besluiten naar het zich laat aanzien, om een initiatief te bespreken, waarvan het dictum luidt: Om te besluiten verdere boskap in de duinen te voorkomen. En laat dat nou een besluit zijn dat wij wettelijk gezien niet kunnen nemen. Inhoudelijk is het ook ingewikkeld, want de geplande kapmaatregelen gebeuren niet zo maar, maar in het kader van natuurherstel. Wat heb ik nou de afgelopen weken alle partijen van links naar rechts horen roepen? Dat wij vooral hard aan de slag moeten met de natuurherstelmaatregelen, want dan kunnen we weer bouwen en rijden.

De heer **ZOON** (PvdD): Bent u het ermee eens dat het eigenlijk onderdeel moet zijn van een natuurplan?

De heer **KLEIN** (CU): Ik weet dat dit onderdeel is van een veel breder natuurplan, ja.

De heer **ZOON** (PvdD): Dan lijkt het mij dat het gewoon een PS-besluit is en dat wij hier als PS over gaan, maar ik zie dat u dat in twijfel probeert te trekken. Als wij als PS een natuurplan hebben geaccordeerd, dan gaan wij hier toch gewoon over?

De heer **KLEIN** (CU): Ik heb de juridische toets gezien en daarin staat dat de besluiten over de uitvoering niet aan PS zijn. Daarmee denk ik dat wij nu een zeer ingewikkelde keuze gaan maken. Deze gedachtenkronkel kan ik dus helaas niet meemaken.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik snap mijnheer Klein wel, maar GS leggen ons twee varianten voor. Je zou toch als PS een dief van je eigen portemonnee zijn als je niet in the lead zou willen zijn op dit dossier? Dat laat onverlet wat er straks verder uitkomt, dat hebben andere partijen ook al gezegd. Straks gaat de inhoudelijke discussie en dan kan dat nog alle kanten opgaan, maar er zijn twee varianten.

De heer **KLEIN** (CU): Die worden ons niet voorgelegd door GS, maar door het presidium of de griffie want dit is onze procedure. Dat lijkt mij geen goed argument. U raakt wel een punt, want ik heb namelijk een andere gedachtenkronkel kunnen maken. Ik was namelijk voor optie a zoals u begrijpt, het doorleiden naar GS en tegen optie b, het agenderen in PS. Echter, als straks het besluit voorligt, dan is het alleen nog maar optie b en dan kunnen wij stemmen voor een bespreking – dan wel in het verkeerde gremium wat mij betreft – of tegen een bespreking en dan zullen wij toch voor een bespreking stemmen.

De **VOORZITTER**: Wij gaan stemmen over besluit b. Ik lees het nog een keer voor om alle onduidelijkheid weg te nemen: Besluit b betreft: het burgerinitiatief voldoet aan de vormvereisten. Op basis van de technisch juridische toets hebben PS algemene bevoegdheden die zijdelings een relatie hebben met het verzoek aan PS uit het burgerinitiatief. Daarmee is er voldoende grondslag om op basis van artikel 6 lid 3 te voldoen aan het verzoek van de indieners om het burgerinitiatief geldig te verklaren en voor een inhoudelijke behandeling en besluitvorming over het verzoek te agenderen in een volgende PS-vergadering. Terwijl ik dit uitsprak bedacht ik me dat de heer Loggen eigenlijk nog het woord moet krijgen. Dus ik ga een beetje te snel, er is wel gevraagd door mevrouw Alberts of de toezegging wel een echte toezegging was.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Volgens mij was het ontraden van de motie een geruststelling naar mevrouw Alberts toe en geen toezegging. Het is aan de SP om de motie aan te houden, maar het college heeft hem ontraden. Het was een geruststelling dat er op dit moment nog niets aan de hand is.

De **VOORZITTER**: Ik neem het woord toezegging terug, ik weet niet of u nou echt gerustgesteld bent, maar dit is waar u het mee moet doen. Ik breng besluit b. in stemming. Stemverklaringen?

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Voorzitter, ik had ook een tweede termijn kunnen gebruiken, maar zoals gezegd, ik dacht dat het een elegante oplossing te hebben gevonden door enerzijds het besluit te laten daar waar die hoort – in mijn ogen GS – en anderzijds wel de mogelijkheid te bieden voor PS om hun zienswijze te geven, maar als de keuze is tussen helemaal niet bespreken in PS of wel, dan gaan wij mee in optie b. Ik neem aan dat er wel naar een elegante oplossing wordt gekeken hoe die bevoegdheid zich uiteindelijk gaat vertalen.

De **VOORZITTER**: De stemming nr. 4 wordt geopend. Er zijn 50 Statenleden aanwezig. Het besluit b is unaniem aangenomen met 50 stemmen voor.

10. Statenvoordracht 87 Reactie Noord-Holland op concept MRA-agenda

De **VOORZITTER (VAN DIJK)**: Hierover is als hamerstuk besloten.

11. Statenvoordracht 96 Wijziging van de Grondwaterheffingsverordening Noord-Holland 2010

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Het principe van de grondwaterheffing is: hoe meer kubieke meters grondwater worden onttrokken, hoe hoger de aanslag grondwaterheffing. Een mooi uitgangspunt, ook vanuit het principe “de vervuiler betaalt”. Wij vinden de wijziging van de vrijstellingsgrens onvoldoende goed gemotiveerd. Administratieve perikelen vinden wij onvoldoende reden om de vrijstellingsgrens van 12.000 m3 naar 25.000 m3 te verhogen.
U vraagt zich af, hoeveel water is dat precies? Dat is 25.000.000 liter water. Dat is ongeveer 480 jaar aan waterverbruik voor 1 persoon. Gedeputeerde Pels erkende het al in de commissie en ik citeer: “De heffing is een prikkel om zuinig en efficiënt met grondwater om te gaan.” Het gaat hier dus niet om de bevoegdheden van het waterschap waar zij over gaan, dat heeft de gedeputeerde de vorige keer al uitgelegd, graag deze keer niet meer op ingaan. Met de grondwaterheffing heeft de provincie dus een eigen middel in handen om onttrekking van schaars grondwater te belasten. Gezien de grote uitdagingen waar we mee te maken krijgen als het gaat om water, is dat broodnodig. Het is daarom belangrijk dat eventuele wijzigingen van de vrijstellingsgrens die schaarsheid van ons grondwater goed reflecteren. De huidige wijziging is alleen al symbolisch een verkeerd signaal. Hoe klein het bedrag waar het hier om gaat ook is, het gaat om het principe dat we schaars grondwater voor sommige actoren nu mínder in plaats van méér gaan belasten door de vrijstellingsgrens naar 25.000 kubieke meter te zetten. Dat is een ongewenste richting. Wij maken ons ook zorgen over correcte informatievoorziening naar PS toe. In de beantwoording op onze technische vragen van 2 december over de voorliggende stukken werd gesteld dat is gekeken naar de hoogte van de vrijstellingen voor grondwaterheffing in de verschillende provincies, mede in relatie tot het gehanteerde heffingstarief. Volgens de beantwoording bleek uit dat onderzoek dat de provincie Noord-Holland de laagste vrijstelling hanteerde, maar dat is onjuist. Bij ons geldt een vrijstelling van 12.000 kubieke meter, maar

Limburg hanteert een nog lagere grens van 10.000 kubieke meter en hanteert een van de hoogste tarieven, namelijk 16,26 euro per 1.000 kubieke meter. Dit terwijl Noord-Holland het op één na laagste tarief van 8,50 euro per 1.000 kubieke meter hanteert. Dat is dus 8,50 euro voor 1 miljoen liter water. 1 miljoen liter water is meer dan 14.000 keer douchen. En ja, geloof het of niet, 1 miljoen liter water is nodig voor slechts 650 hamburgers gemaakt van gedode dieren. Kan de gedeputeerde aangeven waarom we verkeerd zijn geïnformeerd? Kan de gedeputeerde ten slotte uitleggen waarom wij een van de laagste tarieven hanteren als het gaat om grondwaterheffing en of ze van plan is hier verandering aan te brengen?

Gedeputeerde **PELS**: Voorzitter. Wij hebben het hier ook over, hoe zijn wij effectief en waar zetten wij het meest en het beste voor in. Als we naar deze casus kijken, zien wij dat wij voor de grondwaterheffing tot 25.000 m3 212 euro ontvangen als provincie. Tegelijkertijd zien wij dat het nog veel meer kost om dat waar te maken. Er kwamen prachtige voorbeelden voorbij, maar als wij kijken naar waar wij die grondwateronttrekking voor nodig hebben, dat is bijvoorbeeld voor het bouwen van huizen. Op dat moment gebeurt het het vaakst, dat wij grond vrij moeten maken van water om daar tot bouwen te kunnen overgaan en dat zijn belangrijke dingen voor de provincie om te doen. Het is maar de vraag of je dat dan extra wilt gaan belasten, meer dan dat wij nu doen, ook omdat wij niet het effect bereiken dat u wel voor ogen ziet, dat wij bijvoorbeeld minder water zouden onttrekken. Daar draagt deze heffing niet aan bij, dat is aan de waterschappen zoals u zelf al zei. Het monitoren daarvan is aan de waterschappen. Het is puur aan de provincie om daar eventueel op te heffen waar wij zien dat het verre van effectief is om een kleine heffing die op geen enkele manier beperkend werkt voor de initiatiefnemers op dit moment, die wij ook niet beperkend zouden willen laten werken omdat wij zoveel meer belangrijke initiatieven hebben in onze provincie die doorgang moeten vinden, om die vast te houden puur en alleen om het signaal dat er op een kleine hoeveelheid, ik begrijp, u kunt het vertalen naar een hele grote hoeveelheid, maar als u kijkt naar hoeveel water wij in de provincie hebben, dan hebben wij het over een hele kleine hoeveelheid, het gaat puur om het symbool en signaal een klein bedrag dat niet effectief is, daarop te gaan heffen. Vandaar dat wij eerder al hebben gesteld, dat moeten wij niet willen doen. U heeft vragen over hoe de informatie precies tot stand is gekomen. Ik stel voor dat wij een en ander op een rijtje zetten richting de commissie, dat wij u per brief informeren over welke vrijstellingen er precies in welke provincie gelden voor welk bedrag.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Meerdere punten. Eerst zegt u, wij hebben het water nodig voor het bouwen van huizen, maar daar gaat het hier helemaal niet om. Het is een klein bedrag en daar hebben zij geen last van. Het gaat erom wat voor signaal je als GS wilt afgeven. Hoor ik u nou zeggen dat u niet het signaal wilt afgeven dat het water schaars is en dat we de vervuiler moeten laten betalen? Wij zien het daar, als je water onttrekt, ook al is het bedrag minimaal, je dat op zijn minst moet betalen. Dat is de eerste vraag.

Gedeputeerde **PELS**: Als eerste zie ik een aannemer die voor ons woningen gaat bouwen, die wij keihard nodig hebben, niet als een vervuiler. Het gaat erom dat er op dat moment water onttrokken moet worden om überhaupt tot bouw over te kunnen gaan, want hoe kun je anders

werkzaamheden doen? Wij hebben het hier niet over een vervuiler die water inpikt om het ergens voor te gebruiken. Dit gaat om het onttrekken van water voor andere doeleinden. Er is hier geen sprake van een vervuiler die wij extra zouden moeten belasten.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Volgens de milieuregelgeving in Europa is hier wel in zekere zin sprake van. Je onttrekt gewoon schaars water en daar moet je voor betalen. Bent u het daar als GS niet mee eens? U zei zelf, de heffing is een prikkel om zuinig en efficiënt met grondwater om te gaan. Komt u daar nu op terug?

Gedeputeerde **PELS**: Nee, want daarom hebben we alleen een vrijstelling tot 25.000 m3. Daar zit het verschil in. Wij maken nu de slag in efficiency om voor een kleine hoeveelheid niet extra te belasten maar dat ontslaat ons niet van de plicht om wel de grotere hoeveelheden te blijven belasten, tegelijkertijd met het waterschap dat goed te controleren en te zorgen dat de vergunningen kloppen. Daar moet u wel een onderscheid maken, wij hebben het over een heel klein bedrag, een kleine hoeveelheid versus een grote hoeveelheid die wij natuurlijk wel moeten belasten.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Ik begrijp dat GS het verkeerde signaal willen afgeven door minder ons schaarse water te belasten. Maar hoe zijn wij bij die nieuwe vrijstelling uitgekomen? Dat is wel belangrijk. Ik heb ook onderzoek gedaan en ik heb het idee dat wij verkeerd zijn geïnformeerd. Volgens mij zitten wij op 12.000 m3, er werd gesteld dat dat de laagste is van alle provincies en dat is feitelijk niet waar. Limburg is de laagste. Ik vraag mij af waarom wij daarover verkeerd worden geïnformeerd. Waarom moeten wij weer op een brief wachten om daar een goed antwoord op te krijgen? Het is toch niet zo heel moeilijk.

Gedeputeerde **PELS**: Ik wil aan het Statenlid vragen om niet steeds woorden in de mond van GS te leggen, want ik heb op geen enkel moment gezegd dat wij een vrijbrief geven voor vervuilers en dat ze niet zouden moeten betalen voor daar waar zij vervuiling aanbrengen. Ik wil dat helder schetsen. Ik heb u al gezegd dat uit te gaan zoeken en daar met een brief op terug te komen voor de commissie.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming nr. 5. Stemverklaringen of aantekening? Dat is niet het geval. Er mogen 50 geldige stemmen uitgebracht worden. De voordracht is aangenomen met 44 stemmen voor en 6 tegen (PvdD, SP).

12. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Er zijn geen interrupties toegestaan en er kunnen geen moties worden ingediend. Wij beginnen met de vragen van de PvdD over de wildopvang en gifvrije bollenteelt en akkerbouw. Ik stel voor dat u beide onderwerpen bundelt.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter. Wilde dieren komen steeds vaker in problemen door menselijk handelen. De provincie draagt met eigen beleid bij aan het negatief ingrijpen in leefgebieden van

dieren door asfaltering, bebouwing, intensieve landbouw, onvoldoende goed groenbeheer/bermbeheer, etc. Die invloed van de provincie en de wettelijke zorgplicht brengen provinciale verantwoordelijkheid voor in het wild levende dieren met zich mee. Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen hebben we opvangcentra voor wilde dieren nodig waar veel kennis en expertise is. Bovendien zijn opvangcentra zeer waardevol in de bijdrage die zij leveren voor natuurbeleving, biodiversiteit en natuureducatie. Zoals bij de laatste bijeenkomst tussen de provincie, gemeenten en opvangcentra is gebleken, verkeren de opvangcentra in grote financiële nood. Hoewel de komende jaren eenmalig 200.000 euro is toegezegd door de provincie, is tijdens de voorgenoemde bijeenkomst ook gebleken dat dat veel te weinig is en dat structurele steun noodzakelijk is. De situatie in de praktijk is nu dus dat een ieder is verplicht om een gewond dier binnen 12 uur naar een opvangcentrum met een ontheffing te brengen. Maar die hebben structureel onvoldoende geld om goed te blijven functioneren en aan alle regels te voldoen. Nu worden ze zelf vleugellam gemaakt door de NVWA zonder dat aan oplossingen wordt gewerkt. Anderhalve week geleden bleek het opvangcentrum Vogelhospitaal Naarden te moeten sluiten. Daarbij speelde het gebrek aan financiële middelen om aan regels te kunnen voldoen. 6.000 vogels zitten nu in onzekerheid en mensen in de regio kunnen niet aan hun zorgplicht voldoen of moeten verder rijden om een ander opvangcentrum te vinden (Huizen). Gezien de acute nood waarin de opvangcentra verkeren, is behoefte aan snelle duidelijkheid en snelle, structurele financiële steun. We zijn blij dat GS dit dossier nu serieus oppakken, maar de nood is hoog en we moeten versnellen. Is de gedeputeerde bereid met spoed uit te zoeken of er een noodfinanciering kan worden afgegeven voor de opvangcentra, om de ergste klappen te voorkomen en uit te zoeken hoe structurele hulp aan de opvangcentra kan worden geboden? Dan het andere onderwerp, minstens zo belangrijk. “In de stofzuiger, huisstof, in de deurmat, in de ochtendurine van de bewoners, in de luier van de baby: het gif dat kwekers gebruiken om hun bollen te beschermen is overal terug te vinden bij directe buren van de bollenvelden in de Noordkop.” Dat is de schrikbarende conclusie van onderzoekers in opdracht van het RIVM vorige week nog. Mensen krijgen ook buiten het kweekseizoen wanneer er dus niet wordt gesproeid, het gif binnen. Blijkbaar zit het in de grond en blijft het vrijkomen. Verder is uit onderzoek gebleken dat het risico op Parkinson toeneemt voor mensen die veel met sommige landbouwgifmiddelen werken. Frankrijk erkent Parkinson als een beroepsziekte bij akkerbouwers die met landbouwgif hebben gewerkt. In antwoorden op onze Statenvragen over landbouwgif in de provincie, schuiven GS aan de ene kant de verantwoordelijkheid af op Europa en het Rijk en noemen ze dat er “veel onduidelijkheid bestaat over de ernst van de gezondheidsrisico’s”. Maar de provincie zou de gezondheid van haar inwoners moeten beschermen en pal staan achter het toepassen van het voorzorgsbeginsel. Daarnaast is gebleken dat de controle van de EU faalt en dat de wetgeving wat betreft hormoon verstorende landbouwgif ernstig is afgezwakt door de lobby. GS wijzen verder naar het kabinet. Maar keer op keer blijkt dat de beloftes van het kabinet om het gebruik van landbouwgif terug te dringen, niet worden waargemaakt. Vorig jaar was er zelfs een stijging. PBL liet dit jaar zien dat ons drinkwater gevaar loopt: er worden te grote, norm overschrijdende hoeveelheden gifstoffen in het grond- en oppervlaktewater aangetroffen. Aan de andere kant noemen GS een paar programma’s die ingezet worden om biologische, gifvrije landbouw te bevorderen. Maar de cijfers liegen er niet om: In Noord-Holland geldt dat slechts 1% van het areaal opengrond tuinbouw inclusief fruiteelt en sierteelt, 1% van het areaal akkerbouw en 0,7%

van het aantal bollenbedrijven biologisch is. We doen overduidelijk steeds te weinig en maken onvoldoende vaart. Gezien de gevaren van landbouwgif en het feit dat het gif zelfs de luiers van onze kinderen bereikt, zijn uit voorzorg veel serieuzere en afrekenbare doelen nodig. De provincie heeft ambities en verantwoordelijkheden op het gebied van gezondheid, natuur, water, biodiversiteit, dieren en duurzame landbouw. Het huidige gebruik van gif in de landbouw werkt die doelen tegen. Het is daarom van groot belang dat de provincie maximaal inzet op schone gifvrije teelten ten gunste van de gezondheid van mensen, bodemleven, insecten, weidevogels, waterkwaliteit etc. Nu de vraag, zijn GS bereid de biologische gifvrije bolleneelt en akkerbouw als leidend te benoemen in beleid en dat ook als topprioriteit te zetten op de eigen lobbyagenda bij IPO, EU en het Rijk en komende maanden met ons een serieuzere ambitie neer te leggen voor het vergroten van het areaal van gifvrije bollenteelt en akkerbouw?

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Ik begin met Naarden conform de volgorde waarin de vragen zijn gesteld. De PvdD vraagt 'wat vindt de gedeputeerde ervan?' Die vindt er zelf ook wel wat van, maar de vragen moeten aan GS gesteld worden, want de vragen worden beantwoord namens GS. Ik deel de zorgen over de sluiting van de vogelopvang en ook de regelgeving die ertoe leidt dat die opvang nu gesloten is. Het onderwerp hebben wij een paar weken geleden op een bijeenkomst aan de orde gehad in opmaat van het bestedingsvoorstel voor de 200.000 euro die het college voor dierenwelzijn heeft uitgetrokken en twee zaken werden toen wel duidelijk. Er is veel inzet van onbetaalde vrijwilligers en een enkele betaalde kracht en zij moeten werken met wet- en regelgeving waarin allerlei verplichtingen staan waaraan niet of beperkt naar de letter van de wet of de regel opvolging kan worden gegeven door de vrijwilligers dan wel vrijwillige organisaties zonder voldoende structurele middelen. Over dat aspect heb ik ook zorgen en ik ga in overleg met de andere provincies om te kijken hoe wij dat in IPO-verband kunnen agenderen, omdat het ongetwijfeld niet alleen bij ons in de provincie speelt. De vraag die nu concreet voorligt en dat is de rondvraag, moet de oplossing al dan niet tijdelijk of met spoed van de provincie komen. Daarin moet de ik de PvdD teleurstellen, want het antwoord is nee. Noodfinanciering is niet aan de provincie en als wij dat wel zouden doen, dan wordt er een precedent geschapen. Dan ken ik nog wel meer opvangen die bij ons aan de deur kloppen en zeggen, wij zijn weliswaar nog niet gesloten, maar als u niet over de brug komt, dan gaat dat ook bij ons spelen. Structureel is het niet begroot en vormt ook geen onderdeel van de coalitiemiddelen. Die 200.000 euro zijn eenmalig en samen met de organisaties van de bijeenkomst hebben wij afgesproken dat wij in het voorjaar 2020 terugkomen op wat wij toen besproken hebben en kijken wat wij daarmee kunnen doen. Daar zou ik niet op vooruit willen lopen. Daarnaast is het niet gebruikelijk om in een rondvraag ergens budget voor te vragen zonder dekking, maar dat geheel ter zijde. Dan naar Naarden specifiek. Wij zijn op de hoogte van de situatie in Naarden en ik heb contact gehad met de wethouder van Naarden. Overigens wij hebben begrepen dat de beheerder na de beslaglegging op de medicijnen heeft besloten om zelf de opvang te sluiten, omdat hij de situatie niet meer werkbaar achtte, maar wij betreuren die situatie. Wij gaan op korte termijn in gesprek met de NVWA om te kunnen komen tot een betere afstemming en daarbij zullen wij ook onderzoeken of een aanpassing van de regels iets is waarmee de opvangcentra in de praktijk wel uit de voeten kunnen. De wethouder van Naarden – officieel Gooische Meren – heeft aanstaande woensdag een overleg georganiseerd waarin

betrokken partijen bij elkaar komen en namens de provincie zal er ook iemand aanwezig zijn, dus wij nemen er ook aan deel. Mocht er iets concreets uitkomen, dan zal ik u uiteraard informeren. Dan de gezondheid en de bestrijdingsmiddelen. De gezondheid van bewoners bovenaan zei u, ja dat hebben wij net bij Tata gehoord en wat mij betreft geldt dat overal in de provincie. Dan lees je dat chemicaliën uit gewasbeschermingsmiddelen zijn terug te vinden bijvoorbeeld in de urine van omwonenden. Dat blijkt uit onderzoek van TNO, ik heb het onderzoek nog niet gevonden op de website in deze korte tijd, dus ik moet mij baseren op wat in de krant staat. U maakt zich zorgen en dat zou ik ook doen, als in het onderzoek zou staan dat de waarden ruim boven de kritieke grens zouden zijn, maar dat staat er niet. Het onderzoek laat zien dat ruim onder de kritieke grenswaarden is gemeten en er staat ook dat nog nader onderzoek nodig is en wat mij betreft hopelijk ook volgt naar de vraag of de middelen echt schadelijk zijn. Dat neemt niet weg dat wij dit wel goed moeten monitoren in het kader van de gezondheid. U vraagt concreet naar aanleiding daarvan om nog een keer de gifvrije bollenteelt zoals u die noemt, biologische en akkerbouw als leidend te benoemen in het beleid en dat als topprioriteit te zien op allerlei lobbyagenda's en een serieuzere ambitie neer te leggen. Deze vragen zijn al eerder gesteld door de PvdD waarop GS op 29 oktober jl. al hebben geantwoord. U heeft daar zojuist een uitgebreide bloemlezing uit gegeven en het lijkt dat wij een debat moeten aangaan daarover, maar dat gaat te ver voor de rondvraag, voorzitter. Laat ik nog maar kort herhalen dat wij de integrale verduurzaming zeker ondersteunen, maar dat het ons niet verstandig lijkt om het leidend te laten zijn. Voor de brede landbouw is er een grote opgave waarin meerdere partijen aan de slag moeten. Wij zullen dat onder meer doen via de agenda van het Vitaal Landelijk gebied. De provincie neemt haar rol waar zij kan, dat doen wij ook met verschillende instrumenten zoals lobbyen, samenwerking op nationaal en regionaal niveau en ook bij het stimuleren van innovaties. Het gaat ons te ver om hier afzonderlijk als provincie ambities op te benoemen, omdat wij die niet kunnen waarmaken. De provincie heeft geen zelfstandige wettelijke bevoegdheden om het gebruik of de emissies terug te dringen. De toelating van gewasbeschermingsmiddelen is op Europees niveau geregeld. Het Activiteitenbesluit Wet Milieubeheer is erg sterk gericht op de reductie van emissie van water, dat is daar benoemd. De laatste regels zijn begin 2018 nog eens een keer verder aangescherpt met het oog op de vermindering van de emissie op het oppervlaktewater. Volgens de nota van toelichting zou dat ook een vermindering van de blootstelling van omwonenden tot gevolg moeten hebben. De provincie heeft bij de handhaving van die regels geen rol.

Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter. Het blijft altijd interessant als ik met de gedeputeerde in gesprek ga, want hij lijkt gewoon een volledig andere tekst te lezen en volledig andere vragen te beantwoorden dan ik heb gesteld. Maar goed. Wij waarderen het dat het dossier van de vogelopvang wordt opgepakt door de gedeputeerde, maar het gaat er juist om dat het nood is voor alle opvangcentrales en Naarden is daar een voorbeeld van. Als er noodfinanciering zou komen en een plan om structureel geld te geven wat volgens mij heel erg blijkt en waar de gedeputeerde niet goed op is ingegaan, dan moet dat ook gelden voor alle andere opvangcentra. Er hoeft niet per se een dekking te zijn op dit moment, er wordt gevraagd aan GS om hun verantwoordelijkheid te nemen. Mijn vraag nogmaals, wilt u die dan niet nemen? Dan toch nog even over het landbouwgif. Ik hoor alleen, ja wij weten het niet zeker en het is maar een marge,

maar wij hebben te maken met een gifcocktail van allerlei giftige invloeden in die omgeving van emissie, dus afzonderlijk overschrijdt het geen grens, maar alles bij elkaar. Gif zit in luiers van baby's, waar hebben wij het over? Het voorzorgsbeginsel zou gehandhaafd moeten worden, hoe gaan GS om met dit beginsel? Dat heb ik nog niet gehoord in deze. Dan wil ik het graag hebben over afrekenbare doelen, want in de beantwoording van de Statenvragen werd gesteld, we doen een projectje hier en daar, maar in sommige gevallen hebben wij slechts 0.7% en in andere gevallen 1% van het landbouwareaal dat landbouwgifvrij is en daar moeten wij echt meer ambitie in tonen, zijn GS het hiermee eens? Enerzijds op het landbouwareaal en anderzijds kunnen wij als PS lobbyen voor wat we maar willen. Wij doen het ook met het vestigingsklimaat en economie, dan kunnen wij in ieder geval lobbyen voor een gezondere landbouw met minder gif dat daar beter rekening mee wordt gehouden. Dat kunnen wij gewoon. Verder is de gedeputeerde ingegaan op de toelating door de EU, ja, het klopt dat de EU hierover gaat.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. Met betrekking tot de tweede termijn zou je kunnen zeggen maar volgens mij was dit een rondvraag en ik heb altijd geleerd dat de vragen worden beantwoord en nog eventueel een verhelderende vraag, maar ik hoor vervolgens weer zeker een tiental vragen eroverheen en volgens mij moeten wij dat hier niet doen en dat ga ik in ieder geval ook niet doen. Als het beleid van GS ter discussie staat, dan moet dat in de commissie besproken worden. U heeft nu een concrete vraag en dit was mijn antwoord. U zegt, u komt steeds met een ding wil ik wel op ingaan, wij weten het niet zeker. Dat heb ik niet gezegd, dat zijn uw woorden. Ik heb die woorden helemaal niet gebezigd. Ik heb gezegd, wij zijn niet het bevoegde gezag en ik heb gezegd dat ik het onderzoek zal nazien, want ik baseer mij nu op berichtgeving in de krant en ik heb altijd geleerd dat je daar voorzichtig mee moet zijn, eerst maar eens z§elf de stukken lezen en dan eventueel met u daar in het vervolg een discussie over hebben. Met betrekking tot de opvang, wij hebben geen structurele middelen voor de opvang en ik heb u net gezegd waarom wij die niet hebben. Het zit gewoon niet in het beleid van de provincie. Wij hebben eenmalig geld en daarover heb ik afspraken gemaakt met de opvangcentra over hoe wij daarmee verder gaan en daar ga ik mij aan houden. Wij kunnen nu niet voorzien in noodgeld dan wel een toezegging voor structureel geld voor de opvang, omdat het gewoon niet aan de orde is.

De **VOORZITTER**: Dan de mondelinge vragen van de CU over de beleidsregel intern en extern salderen. De vragen zijn mede ingediend door het CDA.

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij zullen de vragen gedeeltelijk toelichten. Wij hebben op 9 december een besloten vergadering gehad over de beleidsregel intern en extern salderen, en daar zijn wel wat vragen blijven liggen. Ik realiseer mij dat de vragen her en der wat gedetailleerd zijn. Tegelijkertijd was het erg ongelukkig dat wij geen eerdere mogelijkheid hebben gehad om dit in commissieverband te bespreken. Wij denken wel dat dit belangrijk genoeg is om nu aan de orde te stellen, maar ik realiseer mij ook dat de gedeputeerde die erover gaat, niet aanwezig is. Daarom zal ik mij beperken tot de hoofdlijnen van de vragen en die hebben wij wat gemakkelijker gemaakt voor de heer Loggen. Dan kunt u de details schriftelijk beantwoorden. Vraag 2.b. Er is iets veranderd in de definitie van gerealiseerde capaciteit. Wij vragen ons af, is dat een verzwaring, maakt het ingewikkelder voor boeren om een vergunning aan te vragen om

aan te tonen dat zij de capaciteit mogen gebruiken of is dat niet zo? De tweede vraag is vraag nr. 3. U heeft aangegeven gestart te zijn met een gebiedsgerichte aanpak en daar zijn wij heel erg blij mee, maar wij zijn er een beetje door overvallen, want wij hebben met elkaar gediscussieerd over allerlei details van het extern salderen, maar over hoe wij die gebiedsgerichte aanpak gaan inzetten, helemaal niet. Met welke kaders is het college op stap gegaan en hoe kunnen wij als PS daar verder kaders aan meegeven? Dan zal mevrouw Koning nog twee vragen toelichten.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Er zijn nog drie vragen over. Vraag 4 mag u wat ons betreft ook schriftelijk beantwoorden, want die gaat heel gedetailleerd over de toepassing van het rekenmodel AERIUS en hoe dat opnieuw wordt ingezet. Daar hebben wij nog wat aanvullende vragen over. Op vragen 5 en 6 zou ik nu wel graag mondeling antwoord willen. Heeft er overleg plaatsgevonden met de betrokken partijen zoals de bouwsector, landbouw, natuurorganisaties over de nieuwe beleidsregels rond stikstof en hoe waren hun reacties? Kunt u terugkoppelen hoe dat verlopen is? Hoe gaat het verder landelijk met extern salderen en de dierenfosfaatrechten want uiteindelijk zal dat ook weer door de provincie uitgewerkt moeten worden. Is daar nog steeds het gesprek over met de sector? Dat horen wij graag.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Dank dat u de vragen eenvoudig heeft gehouden en dat terwijl de receptie nog niet eens geweest is. Het zijn goede vragen en op onderdelen gaat het op hoog detailniveau, zeker als het gaat over de technische kant daarvan. Ik ben blij dat u mij toestaat om de antwoorden schriftelijk te doen toekomen, ik zal zorgen dat geheel PS dat krijgt, zodat u het gemakkelijk bij uw dossier kunt voegen, zodat u een keer helemaal het overzicht hebt van wat is er precies gevraagd en wat was het antwoord daarop. Toch vraagt u om nog even hier antwoord te geven. De eerst vraag is 2.b., is deze toevoeging nou bedoeld als verzwaring van het oorspronkelijke criterium? Het antwoord is nee, het is geen verzwaring, maar een verduidelijking om aan te geven wat wordt verstaan onder gerealiseerde capaciteit. In de toelichting wordt erop ingegaan, eveneens op de wijze waarop de gerealiseerde capaciteit kan worden aangetoond. Dan stelt u vraag 3, over de gebiedsgerichte aanpak stikstof en de kaders. De komende periode zal gebruikt worden om in beeld te brengen wat er nodig is in de gebieden en welke mogelijkheden en wensen de diverse partijen in de gebieden hebben en aan de hand daarvan zullen de kaders voor de gebieden worden bepaald. Vanzelfsprekend geldt daarbij het wettelijk kader van de Wet natuurbescherming en de beleidsregel intern en extern salderen van Noord-Holland van GS. Uiteraard zullen PS over de uitwerking van het plan en de aanpak worden geïnformeerd en over de financiële kaders op basis waarvan het budgetrecht van PS wordt bepaald. Dan vraag 5 van het CDA, over het overleg met de betrokken partijen. Er zijn op landelijk niveau en door de provincie Noord-Holland botsproeven over de beleidsregels uitgevoerd. Ook heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers uit diverse sectoren, zoals landbouw, bouw en natuurorganisaties. De vertegenwoordigers van de diverse sectoren hebben gereageerd zoals verwacht kon worden. Voor de agrarische sector, bouwsector, geeft de beleidsregel een beperking die men wel begrijpt, maar moeilijk vindt omdat het lastiger is. Voor de natuurorganisaties gaat de beleidsregel zoals verwacht, niet ver genoeg. Wel verwachten wij dat alle partijen een goede bijdrage kunnen leveren in de gebiedsgerichte aanpak en daar is nu alle aandacht op gevestigd. Vanuit mijn portefeuille ben ik een bouwtafel gestart

met diverse partijen uit die sector en begin volgend jaar komen wij voor het eerst bij elkaar. U ziet dat GS er alles aan doen om met de stakeholders in contact te blijven. Dan vraag 6, de landelijke wetgeving intern en extern salderen en dierenfosfaatrechten. Nee, het betreft wetgeving van het Rijk en hoewel het voor de agrarische sector van groot belang is, is er geen relatie met de besluitvorming over de effecten voor de natuur in het kader van de Wet natuurbescherming. GS blijven natuurlijk wel in gesprek met de agrarische sector, maar hebben geen rol in het kader van de Meststoffenwet. De rest zal schriftelijk naar de Staten toekomen.

De heer **KLEIN** (CU): Dank voor uw heldere toelichting. Over de kaders wil ik graag nog een keer met GS spreken, want u hebt het nu vooral over de financiële en twee juridische kaders. Die snap ik uiteraard, maar ik denk dat wij straks voor allerlei ingewikkelde afwegingen gaan staan. Welke prioriteiten gaan wij stellen, welke volgorde gaan wij hanteren? Het lijkt mij goed om daar als PS meer in meegenomen te worden. Misschien kunt u toezeggen om hierop bij ons in de commissie terug te komen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik zal uw wensen duidelijk overbrengen aan de verantwoordelijk gedeputeerde en ik ga ervan uit dat de gedeputeerde heel goed luistert naar de wensen van deze zaal.

De **VOORZITTER**: Wij zijn aan het einde gekomen van het vragenuur.

13. Indien aan de orde, stemming over de moties Vreemd aan de orde van de dag

De **VOORZITTER**: Er zijn geen moties Vreemd aan de orde van de dag ingediend.

14. Sluiting

De **VOORZITTER**: De volgende Statenvergadering is op 3 februari 2020, aanvang 13.00 uur. Wij hebben een bijzonder jaar achter de rug met mooie verkiezingen. Helaas vorige week afscheid genomen van de heer Tekin. Ik ga hem vandaag nog even bellen en ik zal de groeten namens u overbrengen. In februari nemen wij gezamenlijk afscheid van elkaar. Wij gaan nu het kerstreces in en ik wens u hele fijne feestdagen maar ik hoop u straks nog even te zien in de Johan Remkeszaal. Daar kunnen wij nu een drankje nuttigen en het kerstdiner start om 17.15 uur en u kunt daar ook uw kerstgeschenk ophalen. De vergadering is gesloten om 16.37 uur.

***

Strategische Statenagenda Commissie M&B januari 2020

Beeldvorming (fase 1, bijvoorbeeld dmv een benen-op-tafeloverleg of technische briefing)

Oordeelsvorming (fase 2, dmv bespreking in de commissie)

Besluitvorming (fase 3, dmv een voordracht die voorgelegd wordt aan PS)

									PFH	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie M&B	**26/11**	**21/1**	**11/2**	**16/9**	**28/10**	**2/12**					
Bereikbaarheid Broek in Waterland									**Tekin**		9 mei 2016 Tijdens en extra vergadering van de commissie 9 mei 2016 is een technische toelichting gegeven op de variant van de Dorpsraad. Bereikbaarheid Broek in W aangegeven dat de variant van de Dorpsraad tot een vergelijkbaar niveau uit te laten werken als de Stuurgroep varianten. Begin 2017 worden de resultaten verwacht va 13 oktober 2016 Voorstel aan commissie om begin november een informeel overleg te houden over het participatieproces studie Broek in Waterland. 7 november 2016 Op 10 november 2016 informeel overleg. 2 februari 2017: in overleg met de dorpsraad is besloten de komende ateliers en inloopavonden uit te stellen. GS komen begin 2017 met een nieuwe planning. 26 nov 2018 besproken in commissievergadering M&F (B-agendapunt) Besluit reconstructie N247, passage Broek in Waterland. De gedeputeerde veronderstelt dat voor stuk worden opgesteld voor de stuurgroep, het college en Provinciale Staten. Van de zijde van Provinciale Staten zal dan aangegeven moeten worden of ze bereid zijn o beschikbaar moest komen, maar in het coalitieakkoord is dat geen waarheid geworden. 4 maart 2019 PIP N247 vastgesteld, er loopt nu een beroepsprocedure.
Smart Mobility									**Tekin**		5 maart 2017 BOT-overleg gehad 30 november 2017 uitvoeringsprogramma besproken in cie. Inmiddels is een Uitvoeringsprogramma Smart Mobility beschikbaar. Zie B-agenda 27 november 2017. 12 juni 2018 De commissie M&F heeft een BOT overleg gevoerd over het Smart Mobility . Afgesproken is dat hier een vervolg aan wordt gegeven. In overleg met de afd Juli 2018 brief ontvangen Planstudie autonome voertuigen, daarin de vraag of er behoefte is aan technische briefing. Dit is in okt 2018 aan de commissie M&F voorgele 6 dec 2018 Koers Smart Mobility besproken (B-agendapunt) in de commissievergadering M&F. Er is behoefte aan een BOT-overleg. Deze wordt georganiseerd op 21 jan 21 januari 2019 BOT-overleg Smart Mobility Er wordt jaarlijks gerapporteerd over de activiteiten in het Uitvoeringsprogramma.
Voorkeursalternatief Verbindingsweg A8-A9									**Tekin**		Juni 2019 Dit onderwerp maakt deel uit van het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken”: *De huidige voorkeursvariant van de verbinding A8-A9 zal verder onderzocht worden. Om het landschap te sparen zal gekeken worden of het mogelijk is de weg verdiept of in een tunnel aan te leggen. In dit onderzoek worden ook klimaatadaptatie en de aansluiting van Krommenie en Assendelft op openbaar vervoer meegenomen. Leidend bij de definitieve keuze voor een voorkeursvariant is het behoud van de Werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam. Om op korte termijn iets te doen aan de grote overlast voor de omwonenden van de N203 bij Krommenie investeren we in de leefbaarheid, bijvoorbeeld in maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren.* 11 feb 2019 besproken op B-agenda van commissievergadering 8 okt 2018 interpellatieverzoek 9 juli 2018: Bespreken besluit in PS 21 juni 2018- GS (Post) geeft aan dat uitkomst onderzoek landschapsplan in januari 2019 komt 21 juni 2018: Bespreken bovengenoemd besluit in commissie M&F 29 mei 2018: GS-besluit voorkeursalternatief 26 april 2018: In brief 1067127/1067134 doen GS verslag van hun gesprek met het ministerie en over het vervolg daarop. GS willen voor zomer 2018 een besluit nemen een startnotitie voor de te volgen planologische procedure. Na het ICOMOS-advies in de cie van 30 nov te hebben besproken, heeft de ged. toegezegd met het ministerie in gesprek te gaan over het vervolg. Zodra het vervolgproc 13 september 2017: in de commissie van 11 september is de stand van zaken en de PlanMER besproken. Besluitvorming over voorkeursalternatief wordt eind 2017/beg 2016 in commissie. Ligt dan ook ter inzage voor zienswijzen(wellicht rol burgerparticipatie). Na 3 oktober 2016 start de planuitwerkingsfase (deze is naar verwachting e minister inzake opstelterrein sprinterterreinen komt richting commissie(s). 2 februari 2017: Planstudie Verbinding A8-A9: voorkeursontwerpen voor Nulplus-, Golfbaan- en Heemskerkalternatief staat op 13 februari 2017 op de B-agenda 5 juli 2016 Besluit GS over toevoegen Golfbaanvariant 9 mei 2016 is in de commissie gesproken over de stand van zaken. Twee varianten worden nader onderzocht. Wanneer na afronding van de aanvullende onderzoeken h
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek									**Tekin**		Juni 2019: dit onderwerp staat in het coalitieakkoord “duurzaam doorpakken” : *Bereikbaarheid BollenstreekAlle Noord-Hollandse belanghebbenden zullen opnieuw gehoord worden over de voorkeursvariant. Naar aanleiding van deze gesprekken zal, op basis van het Noord-Hollandse belang, opnieuw gesproken worden met de provincie Zuid-Holland over de verdere realisatie van de*

Strategische Statenagenda Commissie M&B januari 2020

Beeldvorming (fase 1, bijvoorbeeld dmv een benen-op-tafeloverleg of technische briefing)

Oordeelsvorming (fase 2, dmv bespreking in de commissie)

Besluitvorming (fase 3, dmv een voordracht die voorgelegd wordt aan PS)

									PFH	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie M&B	**26/11**	**21/1**	**11/2**	**16/9**	**28/10**	**2/12**					
(voorheen Duinpolderweg)											*weg en de voorkeursvariant.* 26 november 2018: bespreken gevolgen PS besluit DPW Zuid-Holland ---Schuift door naar 21 januari 2019 17 september 2018: Bespreken GS-besluit voorkeursalternatief in de commissie 3 september 2018: gezamenlijke Hoorzitting (NH&ZH) 20 april 2018: Werkbezoek Duinpolderweg (georganiseerd door Zuid-Holland) Besproken in cie 25 januari 2018 GS heeft besluit over voorkeursalternatief genomen op 19 december en gepubliceerd op 20 december. 22 Januari zal dit besluit besproken worden in de cie. 3 februari 2017: verwachting GS-besluit circa december 2017
Integrale studie bereikbaarheid Den Helder									**Tekin**		Maart 2019: deze studie is afgerond. Op 12 maart een brief van GS aan PS hierover ontvangen, Het rapport 2x2 Bereikbaarheid Den Helder is beschikbaar Voor de integrale studie bereikbaarheid Den Helder is in 2016 is een kwartiermakersfase gestart en is gewerkt aan een plan van aanpak voor een gebiedsgerichte integr ook het Rijk (RWS) betrokken. September 2017 is een onderzoeksvoorstel besproken met de betrokken bestuurders uit de kop gemeenten waarna de onderzoeken zijn overleg in mei 2017 met de betrokken gemeenten van de kop en RWS zijn de eerste resultaten van de uitgevoerde onderzoeken besproken en afspraken gemaakt over verbetering van de bereikbaarheid van, naar en door Den Helder. Voor de verbetering van de bereikbaarheid van Den Helder op lange termijn zijn met de gemeenten en
OV Toekomstbeeld									**Tekin**		Jan 2020 Brief OV Toekomstbeeld staat als B-stuk geagendeerd najaar 2019 komt er technische briefing / BOT-overleg Op 5 juli 2018 Het OV toekomstbeeld is een samenwerking tussen alle gemeenten, Provincie Flevoland, Almere en Lelystad. Vanuit de regio wordt het OV Toekomstbee 21 juni 2018: vervolgoverleg over verschillende netwerkscenario's. 5 maart 2018 Technische briefing 29 mei 2017: de evaluatie van begin 2017 was de eindevaluatie van de uitvoeringsregeling die liep t/m 2015.
Voortgangsrapport Westfrisiaweg N23									**Tekin**		Komt regelmatig ter kennisgeving terug in de cie.
Voortgangsrapport HOV in 't Gooi									**Tekin**		Januari 2019 Nota van Uitgangspunten bespreken in commissie M&F 26 november 2018 BOT-overleg (Vervolg op 15 okt 2018) 15 okt 2018 BOT overleg Naar verwachting januari 2019 nota van uitgangspunten / maart 2019 programma van eisen / voor zomerreces nota van zienswijzen Komt regelmatige ter kennisgeving terug in de cie.
Voortgangsrapportage HOV Velsen									**Tekin**		Komt regelmatige ter kennisgeving terug in de cie.
PIP N241 trajectbenadering									**Tekin**		Medio 2019: ligt nu bij Raad van State 11 feb 2019 besproken in commissie M&F (B-agenda) Startnotitie ontvangen op 20 december. PIP wordt eind 2018 verwacht.
Bijpraatmoment ROCOV											Volgende bijeenkomst najaar 2019 1 of 2x per jaar is er een bijeenkomst met de leden van de commissie voorafgaand aan een vergadering. Aan de hand van een presentatie door ROCOV, vindt dan een di
Jaarlijks overleg met cie A'dam en Vervoersregio									**Tekin**		Eens per jaar is er een bijeenkomst met de leden van de commissie, leden van de raadscommissie verkeer van Amsterdam en de Vervoerregio. Eerstvolgende datum Najaar 2019
Initiatiefvoorstel Modernisering Tankstationbeleid									**Tekin**		Begin 2019 brandstoffenmixbeleid gereed. Op basis daarvan wordt een nieuw tankstationbeleid opgesteld.
Programma centrale bediening kunstwerken									**Tekin**		Er is een voortgangsrapportage aangeleverd voor de commissievergadering van 18 juni 2019

Strategische Statenagenda Commissie M&B januari 2020

Beeldvorming (fase 1, bijvoorbeeld dmv een benen-op-tafeloverleg of technische briefing)
Oordeelsvorming (fase 2, dmv bespreking in de commissie)
Besluitvorming (fase 3, dmv een voordracht die voorgelegd wordt aan PS)

Strategische Statenagenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor PS vergadering 3-2-2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2020					GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie R&W	**13-1**	**10-2**	**16-3**	**16-4**	**8-6**			
Algemeen								
1e begrotingswijziging 2020								10 februari op C-agenda in commissie RWK en 9 maart in PS
Jaarstukken 2019 en Kaderbrief 2021								8 juni in commissie RWK en 29 juni in PS
Ruimte								
MRA (Regiegroep)						Van Dijk		De MRA maakt met enige regelmaat rondes langs de Raden en Statenleden. Na het MRA Congres op 1 november 2019 is er een beoogde congresdatum voor 2020: vrijdag 17 april. PS kunnen tweemaal per jaar reageren op de stukken die in de MRA regiegroep worden besproken.
Wonen								
Vervolgactiviteiten Waterlands wonen						Loggen		De commissie wordt geïnformeerd als daar aanleiding voor is.
Woningbouw						Loggen		B-Agenda Woonagenda en monitor Woningbouw: 10 februari
Onderzoek Randstedelijke Rekenkamer						Loggen		- Technische briefing onderzoek Wonen Randstedelijke Rekenkamer 'Bouwen aan regie': 13 januari -Voordracht onderzoek Wonen RR in commissie: 10 februari -Voordracht onderzoek Wonen RR in PS: 13 maart
Omgevingsverordening								
Omgevingsverordening						Loggen		Nieuwe planning, ontvangen 12/12/2019: - BOT-overleg januari 2020 - Op verzoek van GS: Technische briefing. Ingepland op 6-2 18.00 uur - Op verzoek van Statenleden Voskuil (PvdA) en Zaal (D66): ontwerp-Omgevingsverordening geagendeerd in cie. RWK van 10-2 (B-agenda) - Vaststelling (definitief) ontwerp Omgevingsverordening NH2020 in GS: 11 februari 2020 - Start terinzagelegging ontwerp Omgevingsverordening NH2020 14 februari 2020, PS ontvangen conceptverordening ter kennisname (einde terinzagelegging 10 april 2020)

Strategische Statenagenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor PS vergadering 3-2-2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2020					GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie R&W	**13-1**	**10-2**	**16-3**	**16-4**	**8-6**			
								- Vaststelling Statenvoordracht Omgevingsverordening NH2020 en nota van beantwoording in GS: mei 2020 - Behandeling voordracht in PS-commissies: 8 juni 2020 - Vaststelling Omgevingsverordening NH2020 in PS: 29 juni 2020
Klimaat								
NH Perspectief						Stigter		- Voordracht NH Perspectief op de RES in commissie: 13 januari - Voordracht NH Perspectief op de RES in PS: 3 februari
Energie								
Regionale Energiestrategieën						Stigter		- Voordracht concept-RES in commissie: 8 juni - Voordracht concept-RES in PS: 29 juni
Biomassa						Stigter		

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

				GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie EFB	**20-1-20**	**24-2-20**	**23-3-20**			
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Van der Hoek)						
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/Dashboard						26 november 2018 is de 2e voortgangsrapportage behandeld in EEB (incl. voortgang PIM en andere MKB instrumenten). - In de nieuwe Statenperiode zal een expertmeeting worden georganiseerd.
Voortgang Pallas project		Van 13.30 tot 14.15 technische briefing en als agendapunt in				In 2012 is door het Kabinet en de Provincie Noord-Holland besloten om een lening te verstrekken om de mogelijkheid te bieden om tot een nieuwe reactor in Petten te komen ter vervanging van de huidige Hoge Flux Reactor (HFR). Eind 2013 is hiertoe de Stichting Pallas opgericht, met als doel om een reactor te ontwerpen en realiseren, die bestemd is voor de productie van medische isotopen en voor nucleair technologisch onderzoek. Onderdeel van de opdracht was het aanvragen van de benodigde vergunningen, het opstellen van een business case en het aantrekken van private investeerders (fase 1). Voor deze fase hebben het Rijk en de Provincie Noord-Holland samen een lening van €80 mln. verstrekt die in drie tranches ter beschikking is gesteld. Onderdeel van de opdracht was ook om de daadwerkelijke bouw en exploitatie - fase 2 en 3 - privaat te financieren. Uit de brief van GS aan PS (zie C-agenda 16-9-2019; 11.1.b)

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

		vergadering voor politieke vragen				blijkt dat er momenteel concrete interesse is van private investeerders.
HIRB						EEB 20 maart 2017 behandeling Uitvoeringsprogramma toekomstbestendige werklocaties en Evaluatie HIRB:. Hr. Bond zegt toe: - De rol van de ambassadeur en aanjager parkmanagement wordt meegenomen in de volgende evaluatie - Op verzoek van dhr. Hietbrink wordt leegstand gemonitord en een 0 meting uitgevoerd - Het onderdeel glasvezel wordt bij breedband meegenomen (zie C-agenda EEB 11-9-2017: Brief GS inz. Wijziging Uitvoeringsregeling toekomstbestendige werklocaties N-H 2017 - Er wordt een overzicht gestuurd met bedrijventerreinen die zijn geherstructureerd (zie: http//www.nhwerklocaties.nl) Evaluatie HIRB na 2 jaar (na verkiezingen 2019).
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').						EFB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance.

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Voorstel herstructurering Winkelgebieden						Komt voort uit de afgedane motie 45 van 9 november 2015: pilot herstructurering, herverkaveling of transformatie winkelstraat of buurtwinkelcentrum. De uitvoeringsregelingen (tkn) en evaluatiecriteria zijn op 24 mei 2018 in de commissie behandeld: Hr. Bond zegt toe: - de aanvragen voor duurzaamheid als evaluatiepunt toe te voegen; - Gedeputeerde Bond antwoordt dat PS het beleid hebben vastgesteld om subsidies kleiner dan 5.000 euro niet toe te kennen, omdat deze meer geld kosten dan opbrengen. Hij zegt toe deze aanvragen mee te nemen in het project en in de evaluatie na te gaan of sprake is geweest van dergelijke aanvragen voor kleinere bedragen; -Het meten van de meerwaarde van de provinciale inzet en na te gaan of de projecten tot stand waren gekomen zonder deze regeling, wordt toegevoegd als evaluatiecriterium EFB 20-1-2020 (rondvraag Van dr Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd.
Continuering regionale economische samenwerking NHN						23 maart 2017 in commissie EEB behandeld. Hr. Bond zegt toe: - Halverwege de 7 jarige overeenkomst zal een tussenevaluatie worden uitgevoerd waarbij de inzet van ieders rol wordt geëvalueerd om zo de gerealiseerde effecten te kunnen meten

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid						
Evaluatie behandeling Europadossier in commissie						Commissie EFB 16-9-2019: afgesproken in om geen COE in te stellen. Halverwege de collegeperiode zal de nu gekozen werkwijze geëvalueerd worden. Op maandag 20 april zal van 11.00 uur tot 12.30 een BOT overleg worden gehouden over analyse EU beleid, evaluatie Europees beleid 2017-2020 en welke accenten de commissie belangrijk vindt. onder voorbehoud: aug 2020 concept Europa strategie okt 2020 voordracht Europa strategie
Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)						
Actualisatie cultuurnota		Techni sche briefin				24 februari van 12.00 uur tot 13.00 uur Technische briefing maart/mei stakeholdersbijeenkomsten 11 mei werkbezoek (ovb)

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

		g van 12.00 uur tot 13.00 uur				Juni 2020: presentatie oplossingsrichtingen September 2020: discussienotitie in EFB Januari 2021: vaststelling geactualiseerd cultuurbeleid.
Notitie en actieprogramma duurzaam inkopen						
Voortgang Social Return						Voortgang: 1e kwartaal 2020 Voortgang: 2e kwartaal 2021 Voortgang: 3e kwartaal 2022 Herijking social return medio 2023
Kaderbrief 2021						Rekeningencommissie - maandag 8 juni 2020 PS 29 juni 2020 Reguliere commissies - maandag 8 juni 2020 (NLG en RWK - maandag 15 juni 2020 (EFB en M&B)
Jaarstukken 2019						Rekeningencommissie - maandag 8 juni 2020 PS 29 juni 2020 Mondelinge technische vragenronde donderdagavond 4 juni 2020

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

						Reguliere commissies - maandag 8 juni 2020 (NLG en RWK - maandag 15 juni 2020 (EFB en M&B)
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken						In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken.
1e begrotingswijziging 2020						Cie EFB: 24 februari 2020 PS: 9 maart 2020
2e begrotingswijziging 2020 (voorheen Zomernota)						- maandag 28 september 2020 EFB - PS 5 oktober 2020
Laatste begrotingswijziging 2020						cie EFB :30 november 2020 PS :14 december 2020
Provinciale Begroting 2020						Cie EFB 28 Oktober 2019 PS : 11 november 2019

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Provinciale begroting 2021						- maandag 19 oktober 2020 (NLG en RWK) PS 9/16 november 2020 - donderdag 26 2020 oktober (EFB en M&B)
Financiële Hygiene en opcenten/open huishouding			*Technische briefing*			(cie EFB 2-12-2019) Mw. Pels stelt voor om in maart 2020 een technische briefing te organiseren over de te verwachten wijzigingen in de financieringssystematiek van de provincies voor de komende jaren en de inzet van de provincies. Technische briefing voorafgaande aan EFB van 23 maart 2019
Onderzoek Rekenrentes in IPO verband						(cie EFB 2-12-2019) Mw. Pels meldt dat in IPO-verband het onderzoek naar een realistische rente is gestart, want het wijzigen van de rente heeft grote gevolgen voor het doelvermogen. De uitkomsten van het onderzoek zijn nog niet bekend, maar hierin wordt gerekend met de rekenrente die ook verzekeraars hanteren. Na afronding van het onderzoek kan een realistisch scenario opgesteld worden. Uitkomsten waarschijnlijk in februari 2020. Deze worden met de commissie gedeeld. Mochten de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden.
Nota Verbonden Partijen						Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen zal in het eerste kwartaal van 2020 aan EFB/PS worden aangeboden.

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

Discussienotitie SP over archeologie en erfgoed						
Voorstel voor Noord-Hollands waarderingskaart stolpboerderijen						Commissie EFB 20/1/2020: Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart zal in eerste kwartaal 2021 in commissie terugkomen. Bij ontwikkelingen in de waarderingkaart zal mw. Pels mondeling/schriftelijk mededelingen te doen. Er zal ook een terugkoppeling worden gegeven hoe gemeenten hiermee om willen gaan.
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Sligter)						
IPO begroting 2021						
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS						

Strategische Statenagenda Commissie EFB

Februari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

zaken (CdK)						
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze						
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2021						Mei/juni 2020
Communicatieplan						Voorjaar 2020 (meegedeeld vergadering 2-12-2019 door CdK)

Strategische Statenagenda Commissie NLG januari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

			GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLG	**Eind 2019**	**Q1 2020**			
Natuur					
Programma Natuurontwikkeling (PNO)			Rommel	Jaarlijks vast te stellen/ BOB	Onderwerp komt jaarlijks terug (september/oktober 2019)
Programma Groen Kapitaal en Biodiversiteit			Rommel	Geen Bob model, GS besluiten	11-1-16 BOT-overleg op locatie. In februari 2016 zal een eerste discussiestuk ter bespreking worden voorgelegd aan de Statencommissie NLM. Met medeneming van de uitkomsten daarvan zal het e.e.a. verder worden vormgegeven. 15-05-2017: Bespreking Rapport biodiversiteit in Noord-Holland Biodiversiteit is onderdeel van de expertmeeting over NNN op 12 oktober November 2017: Doorlopend programma met regelmatig bijeenkomst en informatie voor commissie via C-agenda
Groene Hart Visie			Rommel	Gedeeltelijk BOB, 3 provincies	Medio 2019 na de Statenverkiezingen komt mogelijk een vervolg.
Collectief agrarisch natuurbeheer / NNN begrenzing			Rommel		November 2017: Motie aangenomen in PS 13-11 voor een verkenningsjaar (M126-2017).
Toekomst Recreatieschappen Wijziging PRV, WKW NNN-gebieden (EEB/NLWM)			Vd Hoek	BOB	De discussie over de toekomst van de recreatieschappen en de natuurwaarden in deze recreatiegebieden wordt gezamenlijk opgepakt door de commissies EEB en NLWM. Wordt na PS verkiezingen vervolgd.
Gezondheid					
Leefbaarheidsfonds		Verwacht in het eerste kwartaal			Het lid Strens (D66) heft de commissie NLG voorgesteld een BOT overleg te organiseren over dit voorstel.
Bodem			Tekin		Briefing na Bodemberaad, overdracht bodemtaken naar gemeenten Bestuurlijk bodemberaad is op 20 november 2019 en indien gewenst kan voorafgaand aan de commissie NLG van 25 november een technische briefing worden gegeven over de stand van zaken overdracht bodemtaken naar gemeenten.
Grafietregen Tata			Tekin		Komt regulier terug in commissie

Strategische Statenagenda Commissie NLG januari 2020

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

						GS	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLG	**Eind 2019**	**Q1 2020**	**Q2**	**Q3**	**Q4**		
Landbouw/ Fauna							
Pilot Natuurinclusieve landbouw						V/d Hoek	N.a.v. in PS aangenomen motie. Er is een BOT-overleg op 16 november 2017. Op basis daarvan vervolg voor uitvoering motie. 25-06-2018: Bespreken op de B-agenda 'Programma Natuur-inclusieve landbouw' en voorstel afdoen motie 40-2017. Eind 2018 organiseert GS een conferentie over de stand van zaken geweest waar ook PS voor is uitgenodigd.
Water							
Ruimtelijk programma Markermeerdijken						Loggen	voorstel voor besteding van de meekoppelkansen naar PS.
Voortgangsrapportage Watervisie		XX				Loggen	Voortgangsrapportage komt naar PS
Implementatie Kaderrichtlijn Water						Loggen	PS worden in het tweede kwartaal van 2018 geïnformeerd over de voortgang **Toezegging gedeputeerde Loggen om een technische briefing te organiseren. Een eerste in ieder geval nog voor de PS-verkiezingen van maart 2019**
Verdroging/ Bodemdaling						Rommel	Najaar 2018 is het vervolg over programma Bodemdaling besproken in NLWM. Vervolg na PS-verkiezingen
Stand van zaken Watervisie						Loggen	
Initiatiefvoorstel PvdD Welzijn van vissen						Vd Hoek	
Algemeen							
Jaarstukken						Heel GS	Juni 2019
Kaderbrief						Heel GS	Juni 2019
Begroting						Heel GS	Oktober 2019
Klimaatakkoord						Heel GS	Alle commissies B-agenda Vervolg na PS verkiezingen (verwachting najaar 2019)

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken DECEMBER voor PS 3 februari 2020

Nr.	Onderwerp
1	**Cultuur: Procedure museum voordracht OCW (C-agenda EFB 20-1-2020)** De minister van OCW heeft elke provincie gevraagd om één museum voor te dragen voor subsidiering in het kader van de basisinfrastructuur 2021 - 2024. Gedeputeerde Staten hebben besloten hiervoor een uitvraag te doen onder Noord-Hollandse musea die in aanmerking komen. Een jury zal de ingediende plannen beoordelen en GS adviseren over de voordracht.
2	**Energie: Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën (A-agenda RWK 13-1-2020)** Gedeputeerde Staten hebben het Ontwerp Noord- Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën vastgesteld. In het NH Perspectief op de RES staan de relevante uitgangspunten uit bestaand beleid. Deze zijn nader uitgewerkt in zogenaamde leidende principes en ontwerpprincipes. Deze principes zijn ons vertrekpunt in het gesprek met de partners. Er kan in het kader van het RES proces - waar nodig - van worden afgeweken. Dat is ook wenselijk in deze fase van het proces. Het NH Perspectief op de RES wordt ter vaststelling toegezonden aan Provinciale Staten.
3	**Europa: Rapportage Europastrategie voor 2019 (C-agenda EFB 20-1-2020)** In de Europastrategie Noord-Holland 2017-2021 is toegezegd dat er jaarlijks wordt gerapporteerd over de voortgang en de uitvoering van de doelstellingen en de provinciale acties. Deze rapportage geeft weer wat er is gebeurd op de prioriteiten en wat de huidige stand van zaken is op de verschillende dossiers in het jaar 2019.
4	**Financien: Budgettair neutrale wijziging beleidsdoelenraming (C-agenda EFB 20-1-2020)** In het voorliggende overzicht staan wijzigingen in de beleidsdoelenraming. Het gaat om budgettair neutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de financiële omvang van het programma. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.
5	**Formule 1: Beantwoording vragen Kostic toelichting belangenafweging ontheffing soortenbescherming Wnb circuitpark zandvoort (C-agenda 16 januari 2020)**
6	**Grond: Verkoop percelen Wieringermeer D376 en 376 ten behoeve van een motorcrossterrein (C-agenda NLG 16 januari 2020)** De grond die door de provincie in 2007 is aangekocht ten behoeve van de realisering van een motorcrossterrein wordt met dit doel verkocht aan de Coöperatie Grond Noord-Holland.
7	**GS en PS zaken: Portefeuilleverdeling, vervangingsregeling en volgorde loco cdK GS 2019-2023 (C-agenda EFB 20-1-2020)** Op 10 december 2019 is gedeputeerde Tekin afgetreden. Tot het moment dat er een opvolger voor hem benoemd is, heeft het college besloten om zijn takenpakket onderling te verdelen.
8	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie buurtbusprojecten NH (C-agenda M&B 20-01-2020)** Met in totaal circa 560 vrijwilligers vervoeren de buurtbussen (21 stuks) jaarlijks inmiddels meer dan 300.000 reizigers in met name de landelijke gebieden van Noord-Holland. De huidige subsidieregeling voor buurtbusprojecten loopt per 31 december 2019 af. De provincie zet de subsidieregeling in 2020 voort, zodat de huidige 12 buurtbuslijnen in Noord-Holland in stand kunnen blijven. Het subsidiebedrag per bus wordt verhoogd, als vergoeding voor de extra kosten voor de werving van vrijwilligers en ter ondersteuning van de intensieve bestuursinzet van de buurtbusverenigingen.

9	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. Verbinding A8-A9: wijzigingsovereenkomst II planstudiefase (C-agenda M&B 20-01-2020)** De overheden die gezamenlijk werken aan het project Verbinding A8 - A9 gaan de samenwerkingsovereenkomst over het project met drie jaar verlengen, tot 31 december 2022. De provincie Noord-Holland, de Vervoerregio Amsterdam en de gemeente Zaanstad hebben de wijzigingsovereenkomst alvast ondertekend, om te voorkomen dat de overeenkomst op 31 december 2019 verloopt. De overige partners (gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Velsen en Uitgeest) leggen het verlengen van de samenwerkingsovereenkomst eerst voor aan hun gemeenteraad. Na instemming van de gemeenteraad zullen zij met terugwerkende kracht ondertekenen.
10	**Mobiliteit: WOB verzoek #2 Leeghwaterbrug (C-agenda M&B 20-01-2020)** Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob
11	**Omgevingsdiensten: Brief beantwoording vragen commissie NLG 25 november gewijzigde gemeenschappelijke regeling OD Flevoland, Gooi en Vechtstreek**
12	**Stikstof: Wijziging beleidsregel extern salderen Brief 18 december 2019 (Cie NLG 16-01-2019)**
13	**Subsidies: Brief GS aan PS inz. Evaluatie eenmalige subsidies 2019 (C-agenda NLG en RWK 13-1-2020 en EFB 20-1-2020)** Conform de programmering van het Evaluatiekader Subsidies voor 2019 zijn drie eenmalige subsidies uit het subsidieregister geëvalueerd. De subsidie voor de vismigratierivier in de Afsluitdijk, de subsidie voor het project Schaalsprong naar de toekomst en de subsidie voor PAS-maatregelen Natura 2000gebied Kennemerland-Zuid.
14	**Voortgang ondersteuning opvangcentra wilde dieren (Cie NLG 16 januari 2020)** In het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!' is het voornemen opgenomen opvangcentra voor wilde dieren te ondersteunen. Daarvoor is € 200.000,- beschikbaar gesteld. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten met een brief over de voortgang op dit onderwerp.
15	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. Uitkomsten BO MIRT 2019 (C-agenda M&B 20-01-2020)** In het laatste Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) hebben het Rijk en regio (Noord-Holland, Utrecht en Flevoland) onder meer afspraken gemaakt over investeringen in verstedelijking, bereikbaarheid en slimme en duurzame mobiliteit binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De afspraken uit het BO MIRT-overleg geven (deels) invulling aan de afspraken uit het coalitieakkoord van Noord-Holland.
16	**Diverse onderwerpen: Brief GS inz. afspraken Regio Deal ZaanIJ (C-agenda NLG en RWK 13-1-2020 en EFB en M&B 20-1-2020)** De Regio Deal ZaanIJ is een samenwerking tussen Rijk en Regio (Zaanstad; Amsterdam; Oostzaan en de provincie). Met de Regio Deal ZaanIJ werken partijen samen aan drie pijlers op het gebied van leefbaarheid, ontplooiingskansen en ondermijning. In totaal draagt het Rijk € 7,5 miljoen bij en de Regio in totaal draagt ook € 7,5 miljoen bij. Hiervan is € 2,75 miljoen voor rekening van de provincie.
17	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. Bestuursovereenkomst Guisweg (C-agenda M&B 20-01-2020)** Het project Guisweg heeft als doel de veiligheid en bereikbaarheid te verbeteren voor voetgangers, fietsers en autoverkeer op en rondom de kruising van de Guisweg in Zaandijk met de spoorlijn Alkmaar - Amsterdam en de Provincialeweg. De planstudiefase moet leiden tot een gedragen voorkeursalternatief voor infrastructurele maatregelen om het bovengenoemde doel te realiseren.

18	**Mobiliteit: brief GS aan PS inz. Transitie bediening kunstwerken (C-agenda M&B 20-01-2020)** De provincie neemt vanaf 1 november 2020 de bediening van bruggen en sluizen weer in eigen hand en zal de benodigde flexibele schil via een nieuwe aanbestedingsprocedure inhuren bij meerdere marktpartijen. In afstemming met Trigion wordt de huidige uitbestedingsovereenkomst per 31 oktober 2020 beëindigd.
19	**PS-algemeen: Circulaire geïndexeerde bedragen van de (onkosten)vergoeding en toelagen voor politieke ambtsdragers van provincies per 01-01-2020 (t.k.n. Presidium 03-02-2020)**
20	**MRA: Editie 33 - 'MRA Raadsleden en Statenleden Bericht' (maandelijks) (C-agenda RWK 13-1-2020)**
21	**Economie/verbonden partijen: Brief GS inz. beslissing op Wob-verzoek Lutkemeerpolder (SADC) (C-agenda EFB 20-1-2020)** Wob is de afkorting van de Wet openbaarheid van bestuur. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Overheidsinformatie is meestal openbaar, maar de Wob kent een aantal gevallen waarin de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken. Meer over de Wob is te vinden op www.noord-holland.nl/wob.
22	**IPO/bestuur: Brief van IPO aan Minister van BZK Consultatiereactie Verkiezingswijze Eerste Kamer (c-agenda EFB 20-1-2020)**
23	**NZKG: Brief NZKG visienota (C-agenda M&B 20-01-2020)**
24	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. Nota GS BOK Bereikbaarheid Zandvoort (C-agenda M&B 20-01-2020)** N.v.t. Zie voorgesteld besluit onder 3. Geheimhouding Bestuursovereenkomst Bereikbaarheid Zandvoort In verband met de verschillende momenten van de ondertekening van de Bestuursovereenkomst wordt 'geheimhouding' op de Bestuursovereenkomst Bereikbaarheid Zandvoort opgelegd. Reden hiervoor is dat de samenwerkende partijen op 15 november overeenstemming hebben bereikt over de inhoud van de Bestuursovereenkomst. De besluitvorming in verschillende colleges volgt nog. De brief van GS aan PS wordt daarom ook pas verstuurd nadat alle partijen hebben ingestemd met de Bestuursovereenkomst en zij deze hebben ondertekend.
25	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. Vaststellen Uitvoeringsregeling Kleine Infrastructuur 2020 (C-agenda M&B 20-01-2020)** Deze subsidieregeling is bedoeld voor wegbeheerders (m.u.v. het gebied van de Vervoerregio Amsterdam) om de lokale infrastructuur verkeersveiliger te maken. De subsidieregeling zal worden gepubliceerd op de website van de provincie.
26	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. verzoek tot start administratieve onteigeningsprocedure N247 (C-agenda M&B 20-01-2020)** In het kader van het programma Bereikbaarheid Waterland maakt de provincie van de N247 tussen Amsterdam en de aansluiting op de N244 een veiligere weg. Voor zowel de reconstructie van de weg als de aanleg van diverse voorzieningen zoals een ontsluitingsweg, drie onderdoorgangen, een P&R-voorziening, een ov-overstappunt, een fietspad en de verplaatsing van een tankstation, in de gemeenten Amsterdam en Waterland is grond van particuliere eigenaren benodigd. Er is nog niet met alle eigenaren overeenstemming bereikt. Om het werk uiteindelijk uit te kunnen voeren is het noodzakelijk om te onteigenen. De provincie verzoekt daarom aan de Kroon om de onteigeningsprocedure te starten.
27	**Mobiliteit: Brief GS aan PS Vaststellen Uitvoeringsregeling subsidie Gedragsbeïnvloeding Verkeersveiligheid Noord-Holland 2020 (C-agenda M&B 20-01-2020)** De provincie vindt het belangrijk om verkeerseducatie aan te bieden aan scholieren op het basis en voortgezet onderwijs.

	Op deze manier leren scholieren op jonge leeftijd verkeersveilig gedrag aan wat ook op latere leeftijd doorwerkt. De subsidie kan worden aangevraagd door organisaties die verkeerseducatie op scholen aanbieden.
28	**Monumenten: Brief GS aan PS inz. Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen (B-agenda EFB 20-2-2020)** De provincie wil samen met gemeenten, erfgoedverenigingen en eigenaren tot een betere bescherming en benutting van stolpboerderijen komen. Als middel hiertoe willen Gedeputeerde Staten een waarderingskaart maken. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan het verzoek van Provinciale Staten om een oplossingsrichting voor het verdwijnen van stolpboerderijen uit het Noord-Hollandse landschap.
29	**Bodem: reactie en vervolg op advies-Veerman bodemdaling veenweiden** Prof.dr. C.P. Veerman heeft op verzoek van Gedeputeerde Staten een advies opgeleverd, getiteld 'Haren kost geen tijd!', over de aanpak van de bodemdaling in de veenweidegebieden. Hierbij heeft prof.dr. Veerman een uitgebreide consultatieronde gedaan met alle partners, die hierbij betrokken zijn. Gedeputeerde Staten stemmen in met de conclusies, randvoorwaarden en aanbevelingen in dit advies, waarbij het installeren van een veencommissaris in deze fase van het ontwikkelen van een programma nog niet aan de orde is. Gedeputeerde Staten nemen het initiatief om een integraal gebiedsprogramma voor het veenweidegebied van Laag Holland te ontwikkelen, met bijbehorende krachtige sturing. In dit gebiedsprogramma krijgen alle opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap een plaats. Dit past goed binnen de aanbeveling van prof.dr. Veerman om per deelgebied aan de slag te gaan, samen met de partners en in samenhang met andere (beleids)opgaven.
30	**Energie: Overzicht ateliers RES NHN en RES NHZ (C-agenda RWK 13-1-2020**
31	**Formule 1: Beslissing op bezwaar TUG Stichting Duinbehoud (C-Agenda NLG 13-01-2019 & M&B 20-01-2020))** Stichting Duinbehoud heeft mede namens anderen bezwaar gemaakt tegen een ontheffing voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik om te landen en op te stijgen met een helikopter van Circuitpark Zandvoort ten behoeve van de afgelopen Jumbo Racedagen in mei 2019. In overeenstemming met het advies van de Hoor-en Adviescommissie wordt het bezwaar gedeeltelijk gegrond verklaard en wordt het besluit op onderdelen (soort vluchten, tijd dat van de ontheffing gebruik mag worden gemaakt en onjuiste verwijzing naar artikel 8 van de Beleidsregel TUG 2017) aangepast. In afwijking van het advies wordt gemotiveerd besloten om in het kader van dit besluit geen onderzoek te doen naar de soortenbescherming. Daarnaast wordt bezien of de toelichting op de beleidsregel moet worden aangepast.
32	**Juridische zaken: Jaarverslag 2018 hoor- en adviescommissie (C-agenda EFB 20-1-2020)** De provincie heeft voor de afhandeling van bezwaarschriften een onafhankelijke hoor- en adviescommissie ingesteld. Deze commissie brengt jaarlijks een verslag uit van haar werkzaamheden. Het verslag wordt gepubliceerd op de provinciale website.
33	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. aansluiting A9 Heiloo (C-agenda M&B 20-01-2020)** De provincie Noord-Holland werkt samen met de gemeenten Heiloo, Castricum en Alkmaar aan een aansluiting op de A9 bij Heiloo. Zij voert dit project uit voor de gemeenten. Door de aansluiting blijven de doorstroming en leefbaarheid van het gebied gewaarborgd. De Raad van State heeft de bestemmingsplannen vernietigd, doordat de uitstoot van stikstof te hoog is. Het gevolg daarvan is dat het project is stilgelegd. De gemeenten Heiloo en Castricum hebben hiertegen verzet aangetekend. Als dit verzet wordt aangenomen volgt een zitting. Indien dit verzet niet wordt aangenomen gaan beide gemeentes de bestemmingsplannen opnieuw in procedure brengen.
34	**Monumenten: Wijzigen uitvoeringsregeling subsidie onderzoeken duurzaam benutten monumenten Noord-Holland 2017 (C-agenda EFB 20-1-2020 en RWK 13-1-2020; EFB is leidende commissie)** De uitvoeringsregeling subsidie onderzoeken duurzaam benutten monumenten Noord-Holland 2017 (UvR) stimuleert een onderzoek naar mogelijkheden voor duurzaam

	hergebruik van monumenten die hun functie verloren hebben of dreigen te gaan verliezen. De regeling stimuleert eigenaren om in een vroeg stadium een breed scala aan mogelijkheden en de haalbaarheid van een nieuwe bestemming en/of verduurzaming te onderzoeken of om de huidige exploitatie dusdanig te verbeteren zodat continuerend gebruik mogelijk is. Voortschrijdend inzicht heeft er toe geleid dat de UvR van 2017 op sommige punten aanpassing behoeft, die in dit wijzigingsbesluit uitvoeringsregeling worden voorgelegd.
35	**Natuur: Vaststelling uitvoeringsregeling subsidie pachtafkoop en aankoop NNN terreinen Noord-Holland 2019 (C-Agenda 13 januari 2020)** Op grond van deze uitvoeringsregeling kan een grondeigenaar subsidie krijgen voor de kosten van ontpachting van een terrein dat binnen de begrenzing van het natuurnetwerk Nederland (NNN) valt. Voorwaarden zijn dat ontpachting noodzakelijk is om de beoogde natuurdoelen te kunnen bereiken en dat de eigenaar het terrein destijds in verpachte staat heeft verkregen.Ook kan subsidie worden verkregen voor de aankoop van een als NNN begrensd terrein. Daarbij wordt de waardevermindering die optreedt door omzetting van de huidige functie naar natuur vergoed. De vaststelling door het college van deze uitvoeringsregeling was al aangekondigd in het Programma Natuurontwikkeling en in de overeenkomst inzake het 'Verkenningsjaar biodiversiteitsdoelen en beheerdoelen binnen het natuurnetwerk Nederland'. De regeling wordt bekend gemaakt in het Provinciaal Blad en gepubliceerd op de provinciale website.
36	**Omgevingsverordening: Planning besluitvorming Omgevingsverordening NH2020 (C-agenda RWK 13-1-2020)**
37	**PS/GS zaken : Wijzigingsbesluit Besluit mandaat, volmacht en machtiging Gedeputeerde Staten van Noord-Holland inzake Provinciale Penningen (C-agenda EFB 20-1-2020)** GS hebben op 23 april 2019 de Regeling Provinciale penningen 2020 vastgesteld. GS hebben tevens op 23 april jl. besloten dat het GS mandaat dient te worden aangepast met de inwerking treding van deze regeling. Dat wordt met dit wijzigingsbesluit geregeld.
38	**Subsidies: Programmering Evaluatiekader Subsidies 2020 (C-agenda EFB 20-1-2020; NLG en RWK 13-1-2020; EFB trekkende commissie)** Op 14 januari 2019 heeft PS het geactualiseerde Evaluatiekader Subsidies vastgesteld waarmee jaarlijks bepaald wordt welke subsidies op doeltreffendheid worden geëvalueerd. Op basis van dit Evaluatiekader ligt de programmering van subsidie-evaluaties voor 2020 ter besluitvorming voor. De resultaten van de subsidie-evaluaties worden te zijner tijd ter kennisname voorgelegd aan de betreffende Statencommissie.
39	**Tweewekelijkse informatievoorziening inzake Tata Steel/Harsco Metals d.d. 10 december 2019 (C-agenda NLG 13-01-2020)** Het college van Gedeputeerde Staten informeert, ter uitvoering van motie M22-2019, Provinciale Staten tweewekelijks over de ontwikkelingen inzake het dossier Tata Steel en Harsco Metals.
40	**Tweewekelijkse informatievoorziening Tata Steel/Harsco Metals d.d. 26 november 2020 (C-agenda NLG 13-01-2020)** Het college van Gedeputeerde Staten informeert, ter uitvoering van motie M22-2019, Provinciale Staten tweewekelijks over de ontwikkelingen inzake het dossier Tata Steel en Harsco Metals.
41	**Omgevingsdiensten: VTH-strategie Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (C-agenda NLG 13-01-2020)** Omgevingsdienst Noord-Holland Noord voert mede namens Provincie Noord-Holland taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Voor de uitvoering van deze taken is in regionaal verband de VTH-strategie opgesteld waarin de prioriteiten en strategieën zijn opgenomen voor de periode 2020.

42	**Water: Aanvulling Samenwerkingsovereenkomst waterplanten zuidelijk IJsselmeergebied (C-agenda NLG 13-01-2020)** Op 9 juli jl. (11024956/234037) hebben GS besloten de Samenwerkingsovereenkomst waterplanten Zuidelijk IJsselmeergebied aan te gaan. Deze is opgesteld om de afspraken tussen Rijk en regio over de aanpak van de waterplantenoverlast voor de waterrecreatie in het zuidelijk IJsselmeergebied tot en met maart 2023 vast te leggen. De beoogde datum van ondertekening is 6 december a.s. De minister van I&W wil opname van een voetnoot dat het ministerie wel via meekoppelkansen wil bijdragen, maar voor deze problematiek geen specifieke financiën beschikbaar stelt. Dit maakt een nieuw GS-besluit noodzakelijk. De afspraken in de samenwerkingsovereenkomst zijn gebaseerd op het aanbod van de regio aan het Rijk van maart 2018 dat onder leiding van de provincie Noord-Holland tot stand is gekomen en het antwoord van het Rijk hierop van juni 2018. Een werkgroep zal een plan voor de structurele aanpak van de problematiek in het gebied gaan opstellen. Beoogde ondertekenaars zijn 10 partijen: de provincies Noord-Holland en Flevoland, het Rijk (ministerie van I&W), de coöperatie Gastvrije Randmeren, de gemeenten Almere en Hoorn en de waterrecreatiepartijen Watersportverbond, Hiswa vereniging, Sportvisserij Nederland en Toerzeilers Nederland.
43	**Wonen: Onderzoek Randstedelijke Rekenkamer 'Bouwen aan regie' (A-agenda RWK 10-2-2020)**
44	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. Ondertekening overeenkomst Europese subsidie Horizon 2020 (C-agenda M&B 20-01-2020)** In 2012 sloten de overheden in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) een samenwerkingsovereenkomst rond elektrisch vervoer waarin de projectorganisatie MRA-Elektrisch werd opgericht. Het project MRA-Elektrisch heeft een Europese subsidie toegekend gekregen voor de uitvoering van deelprojecten, waarin de vraag naar laden op een gebruikersvriendelijke wijze wordt aangepast naar de beschikbaarheid van duurzame energie en de netbalans. In een overeenkomst wordt de afspraken met de partners in het consortiumpartners vastgelegd.
45	**Mobiliteit: Brief GS aan PS inz. Pilot SolaRoad Schiphol (C-agenda M&B 20-01-2020)** Op 13 maart 2019 zijn beschadigingen aan de pilot geconstateerd. Hierop is besloten een diepgaand onderzoek, een zogeheten Root Cause Analysis (RCA), uit te voeren om de precieze oorzaak te achterhalen. Op basis van de eindconclusie hiervan is gebleken dat repareren van de elementen ter plaatse niet mogelijk is. Ten gevolge hiervan heeft GS de onderstaande besluiten genomen.
46	**MRA: verslag MRA Raadtafel vergadering 4 december 2019 (C-agenda RWK 13-1-2019)**
47	**Ontslagbrief gedeputeerde Adnan Tekin**
48	**MRA: verslag Raadtafel32 vergadering 4 december 2019 (C-agenda RWK 13-1-2020)**
49	**Financien: Budgettair neutrale wijziging beleidsdoelenraming 2019 oktober (C-agenda EFB 20-1-2020)** In het voorliggende overzicht staan wijzigingen in de beleidsdoelenraming. Het gaat om budgettair neutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de financiële omvang van het programma. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.
50	**Natuur: Burgerinitiatief stop de boskap in de Schoorlse- en Noordkennemerduinen (PS 16-12-2019)**
51	**Ondermijning: Onderzoeksplan ondermijning en weerbaarheid provincies (C-agenda EFB 20-1-2020)** Ondermijning vormt een bedreiging voor onze rechtsstaat. De aanpak van ondermijning vraagt om een weerbare overheid.

	De provincie Noord-Holland wil mede van andere provincies leren waar mogelijke kwetsbaarheden zitten en welke maatregelen daartegen kunnen worden ingezet. Het college heeft besloten om Interne Audit een onderzoek uit te laten voeren naar de aanpak van ondermijning door de andere provincies. In het onderzoeksplan is de opdrachtformulering uitgewerkt.
52	**Social Return: Evaluatie social return (C-agenda EFB 20-1-2020)** De provincie Noord-Holland maakt bij de inkoop van producten en diensten afspraken met contractpartners om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meer kans te geven op een baan: social return. Gedeputeerde Staten hebben naar aanleiding van een positieve evaluatie besloten om de opbrengst van social return nog verder te vergroten door een aantal aanpassingen te doen in de uitvoering.
53	**Sponsoring: uitgangspunten evenementensponsoring 2020-2023 (B-agenda EFB 20-1-2020)**
54	**Wonen: Brief GS aan PS over reactieve aanwijzing gewijzigd bestemmingsplan Enkhuizerzand en IJsselmeergebied (C-agenda cie. RWK 13-1-2020)**
55	**Tata Steel: Brief GS aan PS over Sinterkoelers (Cie NLG 13-01-2019)**
56	**Mobiliteit: Beantwoording brief gem. Haarlemmermeer inzake bereikbaarheid Bollenstreek (C-agenda M&B 20-01-2020)** De provincie Noord-Holland werkt samen met verschillende partners aan de bereikbaarheid van de grensstreek ZH-NH. Daarbij wordt onder meer gestudeerd op nieuwe verbindingen in dit deel van de regio. De gemeente Haarlemmermeer is partner in het project en heeft de provincie een brief gestuurd over voortgang van het project bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek
57	**Mobiliteit: Vaststellen opgave verkeersveiligheid, inclusief uitvoeringsagenda verkeersveiligheid & financiële consequenties (B-agenda M&B 20-02-2020)** Op rijksniveau is in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 een vernieuwde visie op de verkeersveiligheidsaanpak gegeven. Het plan beschrijft een gezamenlijke koers van wegbeheerders en andere verkeersprofessionals om het aantal verkeersslachtoffers in Nederland te verminderen. De provincie Noord-Holland heeft deze landelijke visie vertaald in de 'Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030'. In de 'Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid' staan concrete acties en maatregelen die de provincie de komende 4 jaar wil ondernemen om de verkeersveiligheid te verbeteren.
58	**MRA: Erratum Brief reactie Provincie Noord-Holland op concept MRA Agenda 2.0 (Voordracht PS 16-12-2019)** Op 25 november jl. is de reactie van de provincie Noord-Holland op de concept MRA Agenda 2.0 in de Statencommissie Ruimte Wonen en Klimaat (RWK) besproken. De brief reactie provincie Noord-Holland op concept MRA Agenda 2.0" is naar aanleiding van de discussie in de commissie aangepast. De aangepaste brief treft u in de bijlage.
59	**Stikstof: Wijziging beleidsregel extern salderen Brief 5 december 2019(Cie NLG 13-01-2019)**

Provincie Noord-Holland

Lijst ingekomen stukken JANUARI (t/m 17 januari) voor PS 3 februari 2020

Nr.	Onderwerp
1	**Mobiliteit: Brief aan PS met Mobiliteitsplan Formule1 (B-agenda M&B 24-02-2020 & C-agenda NLG 10-02-2020)**
2	**Mobiliteit: Brief bewoners & dorpsraad Zwaanshoek en Beinsdorp Alternatieve oplossingsrichting mobiliteit Bollenstreek-Haarlemmermeer (C-agenda M&B 24-02-2019)**
3	**Beantwoording openstaande vragen PS 16 december inzake intern en extern salderen (Cie NLG 16 januari**
4	**Randstedelijke Rekenkamer: Brief aan PS inz. Opgave BTW-compensatiefonds 2019 (c-agenda EFB 20-1-2020)**
5	**Stelling van Amsterdam: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken projecten Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam (c-agenda EFB 20-1-2020)**
6	**Aangaan en ondertekenen Schone Lucht Akkoord (C-agenda cie NLG 10 februari 2020)** De provincie Noord-Holland wil op 13 januari 2020 het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekenen. Het SLA is een akkoord tussen de Rijksoverheid en decentrale overheden (provincies en gemeenten), waarbij de verschillende overheden samenwerken om de luchtkwaliteit in Nederland verder te verbeteren.
7	**Ruimte: Bijlage Uitvoeringsregeling 'opstellingen voor zonne-energie in het landelijk gebied Noord-Holland 2019' (B-agenda RWK 13-1-2020)**
8	**VTH-strategie Omgevingsdienst Noord-Holland Noord** Omgevingsdienst Noord-Holland Noord voert mede namens Provincie Noord-Holland taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Voor de uitvoering van deze taken is in regionaal verband de VTH-strategie opgesteld waarin de prioriteiten en strategieën zijn opgenomen voor de periode 2020.
9	**Tweewekelijkse informatievoorziening over Tata Steel en Harsco Metals d.d. 7 januari 2019 (C-Agenda cie NLG 16 januari 2020)** Het college van Gedeputeerde Staten informeert, ter uitvoering van motie M22-2019, Provinciale Staten tweewekelijks over de ontwikkelingen inzake het dossier Tata Steel en Harsco Metals. Daarnaast worden Provinciale Staten voorafgaand iedere vergadering van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen.
10	**Economie: Brief GS aan PS inz. evaluatie en vervolg investeringsgereedprogramma PIM en versnellingsprogramma GO!-NH (c-agenda EFB 20-1-2020)**

	In het coalitieakkoord is budget gereserveerd voor het voortzetten van de MKB-innovatie-instrumenten. Aangezien PIM en GO!-NH in 2020 opnieuw aanbesteed moeten worden, zijn de innovatie-instrumenten door een extern bureau geëvalueerd. Gedeputeerde Staten hebben naar aanleiding van de positieve evaluatie besloten om beide innovatie-instrumenten voort te zetten voor een periode van drie jaar.
11	**Indieners boskap nota ten behoeve van expertmeeting 13 januari (Expertmeeting NLG 13 januari 2020)**
12	**Recreatieschappen: Reactie GS op discussie ambitiedocument Twiske (C-Agenda commissie NLG 16 januari 2020)**
13	**Algemeen: Mail over oprichting Partij voor de Bomen (ter kennisname)**
14	**Cultuur: Brief GS inz. actualisering cultuurbeleid (brief wordt geagendeerd bij de rondvraag van mw. Pels EFB 20-1-2020).** Eind 2020 loopt ons huidige cultuurbeleid 'Cultuur in Ontwikkeling 2017 - 2020' af. Komend jaar willen Gedeputeerde Staten daarom gebruiken om het cultuurbeleid te actualiseren. Hierbij willen zij Provinciale Staten actief betrekken door het BOB-model (Beeldvorming — Oordeelsvorming - Besluitvorming) toe te passen. In de brief wordt beschreven hoe GS het proces denken in te richten. In de vergadering van 20 januari zal mw. Pels nog een toelichting geven. Graag ontvangt zij dan uw opmerkingen/ideeën over het proces. Noot Statengriffie: Bij stap 4 (september 2020): bespreken discussienotitie (Oordeelsvorming) wordt voorgesteld om dit in de vorm van Benen op Tafel overleg of B-agenda te doen.. De agendacommissie heeft echter op 16 december uitgesproken een BOT uitsluitend in de vroege fasen van de beeldvorming (1e fase BOB-model) over een bepaald beleidsdossier ingezet kan worden en niet in de oordeels- of besluitvormende fase. Agendering op de B-agenda zal hier dan moeten plaatsvinden.
15	**EFB algemeen: Brief GS inz. beantwoording vragen commissie EFB 2 december 2019 (C-agenda EFB 20-1-2020; brief was ook geagendeerd bij de PS stukken van 16 december 2019)**
16	**Financien: Brief ministerie BIZA inz. toezichtregime 2020 begroting (C-agenda EFB 20-1-2020)**
17	**Mobiliteit: Resultaten onderzoek pilot 'combinatie en OV-doelgroepenvervoer in Schagen (C-agenda M&B 20-01-2020)** Provinciale Staten hebben verzocht om samen met de gemeente Schagen en Connexxion een onderzoek te starten naar de mogelijkheden van een pilot voor de

	combinatie Openbaar Vervoer met doelgroepenvervoer in de gemeente Schagen. Het onderzoek is afgerond en resulteert in een aantal onderwerpen waarvoor mogelijke pilots en vervolgactiviteiten in 2020 worden uitgewerkt. De beste kansen voor een pilot liggen in het ondersteunen van de vrijwilligerssystemen voor WMO-vervoer in Schagen en in lokale combinaties met het reguliere OV en de buurtbusverenigingen.

Provincie Noord-Holland

Aan
Provinciale Staten

Bijlage: overzicht openstaande moties

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Telefoonnummer +31235144186
mulderv@noord-holland.nl

Betreft: lijst moties PS 3 februari 2020

Memo

23 januari 2020

Inleiding:
Bijgevoegd treft u aan een overzicht van alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Op bijgevoegde lijst kunt u via de hyperlinks naar de afzonderlijke moties navigeren en kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. Dat kan uiteraard ook in iBabs bij “overzichten / moties / amendementen”.
In de kolom “Voorstel voor PS/Presidium” op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Voorstel:
In te stemmen met het afdoeningsvoorstel bij de volgende 4 moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M91-2019	11-11-2019	Vieren van seksuele en genderdiversiteit. (GroenLinks)	**Voorstel Presidium:** Gedeputeerde Pels heeft deze motie in commissie EFB van 20-01-2020 mondeling ter sprake gebracht. De commissie heeft in meerderheid ingestemd met afdoening deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M74-2019	11-11-2019	Motie Dierenwelzijn Meenemen bij Sponsoring Evenementen. (PvdD)	**Voorstel Presidium:** De indiener fractie PvdD adviseert om de motie nog niet af te doen; meerderheid commissie EFB d.d. 20-01-2020 heeft ingestemd met afdoening van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M39-2019	30-09-2019	Aanleggen Erfgoedregisters Noord-Hollandse Gemeenten. (Fvd)	**Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 20-01-2020 heeft ingestemd met afdoening van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

M11-2019	04-03-2019	Maatwerk in ruimtelijk beleid voor zonne-energie in landelijk gebied. (D66)	**Voorstel Presidium:** Commissie RWK 13-01-2020 heeft ingestemd met afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 3 februari 2020.

Lijst moties PS 3 februari 2020

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M123-2019	18-11-2019	Aansluiten bij Raadtafel 32. (GroenLinks)	
M115-2019	18-11-2019	Integrale visie op het beheer van bermen en natuurlijke oevers. (PvdD)	
M111-2019	18-11-2019	Samenhangend pakket klimaatmaatregelen rond klimaat, milieu, water gezondheid, dierenwelzijn en bodemdaling. (PvdD)	
M107-2019	18-11-2019	Natuurinclusief bouwen meenemen in klimaatambities voor gebouwde omgeving. (PvdD)	
M106-2019	18-11-2019	Betrekken van jongeren en scholen bij energiebesparing. (PvdD)	
M104-2019	18-11-2019	Motie van ondersteuning: prioriteit versterking energie-infrastructuur N-H (PvdA)	
M103-2019	18-11-2019	Draagvlak klimaatakkoord. (CDA)	
M102-2019	11-11-2019	Meer toiletten erbij maakt iedereen blij. (50PLUS/PvdO)	
M98-2019	11-11-2019	Vergroting bekendheid van Noord-Hollandse burgers met provinciaal referendum, burgerinitiatief en inspraak. (FvD)	
M96-2019	11-11-2019	Leefbaarheidsmonitor. (PvdA)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M94-2019	11-11-2019	Snelheidsverlaging op provinciale wegen. (D66)	
M93-2019	11-11-2019	Draagvlak voor voedselvisie. (D66)	
M92-2019	11-11-2019	Groencertificaten. (D66)	
M91-2019	11-11-2019	Vieren van seksuele en genderdiversiteit. (GroenLinks)	Er is in januari een nieuwe actualisatie vanuit cie EFB gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Gedeputeerde Pels heeft deze motie in commissie EFB van 20-01-2020 mondeling ter sprake gebracht. De commissie heeft in meerderheid ingestemd met afdoening deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M83-2019	11-11-2019	Fietsvriendelijke stoplichten. (ChristenUnie)	
M74-2019	11-11-2019	Motie Dierenwelzijn Meenemen bij Sponsoring Evenementen. (PvdD)	Er is in januari een nieuwe actualisatie vanuit cie EFB gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** De indiener fractie PvdD adviseert om de motie nog niet af te doen; meerderheid commissie EFB d.d. 20-01-2020 heeft ingestemd met afdoening van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M69-2019	11-11-2019	Urgenda-maatregelen. (PvdD)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M68-2019	11-11-2019	Bomen voor klimaat en stikstof. (PvdD)	
M57-2019	11-11-2019	Motie Stikstofbeleid. (PvdA)	
M47-2019	30-09-2019	Draagvlak en participatie in de Regionale Energiestrategieën, RES. (SP)	
M46-2019	30-09-2019	Andersoortige energietechnieken. (VVD)	
M45-2019	30-09-2019	Klimaat en gevoel van urgentie. (GroenLinks)	
M40-2019	30-09-2019	Uitvoering 'Provinciestrijd' 2019. (PvdA)	
M39-2019	30-09-2019	Aanleggen Erfgoedregisters Noord-Hollandse Gemeenten. (Fvd)	Er is in januari een nieuwe actualisatie vanuit cie EFB gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 20-01-2020 heeft ingestemd met afdoening van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M36-2019	30-09-2019	Geen provinciale steun voor het levend koken van kreeften en krabben. (PvdD)	
M30-2019	08-07-2019	OV-frequentie Oostzaan en Landsmeer. (PvdD)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.
Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M22-2019	17-06-2019	Tweewekelijkse informatie-voorziening aan de Staten inzake Tata Steel/Harsco Metals. (CDA)	
M18-2019	04-03-2019	Provinciaal Actieplan Weidevogels. (CU-SGP)	
M11-2019	04-03-2019	Maatwerk in ruimtelijk beleid voor zonne-energie in landelijk gebied. (D66)	Er is in januari een nieuwe actualisatie vanuit cie RWK gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie RWK 13-01-2020 heeft ingestemd met afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M08-2019	04-02-2019	Motie windmolens op land. (PvdD)	
M56-2018	12-11-2018	Verduurzaming wegaanleg en -onderhoud. (PvdA)	
M45-2018	12-11-2018	Grootste duurzame waterstofcluster van Europa. (VVD)	
M35-2018	08-10-2018	MRA (Metropool Amsterdam) begroting en werkplan 2019. (VVD)	In januari is er een nieuwe actualisatie vanuit cie RWK gepubliceerd.
M13-2018	11-06-2018	Onderzoek naar luchthaven in Noordzee. (50PLUS)	
M126-2017	13-11-2017	Overlegjaar agrarisch natuurbeheer. (D66)	In januari is er een nieuwe actualisatie vanuit cie NLG gepubliceerd.
M109-2017	06-11-2017	Begroting 2018: opvolging rapport waterbestendig Westpoort. (D66)	

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 3 februari 2020

Onderwerp: benoeming plaatsvervangend griffier voor Statenvergadering

Bijlagen:
- **besluit**

1. Inleiding

Op grond van artikel 104a, eerste lid van de Provinciewet staat de Statengriffier Provinciale Staten en de door hen ingestelde commissies bij de uitoefening van hun taak terzijde. Artikel 104 b van de Provinciewet bepaalt dat de Statengriffier in de vergadering van Provinciale Staten aanwezig is. Artikel 104d bepaalt dat Provinciale Staten de vervanging van de Statengriffier regelen. Er is thans reden om de vervanging van de Statengriffier te regelen.

De plaatsvervangend griffier draagt zorg voor vervanging bij afwezigheid van de Statengriffier. Het kan zijn dat de Statengriffier verhinderd is de vergadering bij te wonen. Daarnaast kunnen, in de afwezigheid van de Statengriffier, besluiten van uw Staten rechtsgeldig ondertekend worden door de plaatsvervangend griffier.

2. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Met de aanwijzing door uw Staten zijn geen kosten gemoeid.

3. Proces en procedure

In december jl. werd bekend dat de heer Loggen per 1 januari 2020 zou starten als Programmamanager/plv. Sectormanager Bodem en Groen bij deze sector. Vervolgens is de vacature voor plaatsvervangend griffier binnen de organisatie van de Provincie Noord-Holland opengesteld en inmiddels is de sollicitatieprocedure voor de vacature van plaatsvervangend griffier afgerond. Daarom wordt door middel van deze voordracht de heer Admiraal voorgedragen als plaatsvervanger van de griffier.

4. Voorstel

Het Presidium adviseert Provinciale Staten om de heer M.W. Admiraal te belasten met het in voorkomende gevallen in hun vergaderingen vervangen van de Statengriffier.

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. K. Bolt, Statengriffier

Ontwerpbesluit

Nr. 06-2020

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het Presidium van 3 februari 2020;

gelet op artikelen 104d en 104e van de Provinciewet;,

besluiten:

1. Onder intrekking van het aanwijzingsbesluit van de heer J.R. Loggen tot plaatsvervangend statengriffier, de heer M.W. Admiraal aan te wijzen als plaatsvervangend statengriffier per 1 februari 2020.

Haarlem, 3 februari 2020

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

2020 | 03

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 december 2019

Onderwerp: Wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit van Provinciale Staten van Noord-Holland tot wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015.

1. Inleiding

De Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015 is toe aan actualisatie. De voorliggende wijziging heeft als doel om de verordening aan te passen op twee punten.

2. Toelichting

De twee aan te passen punten betreffen de volgende voorgestelde wijzigingen

1. De bestaande praktijk dat het voorschot tweemaal per jaar wordt uitbetaald in plaats van viermaal per jaar formaliseren. Voorgesteld wordt om deze praktijk nu te regelen in de verordening door in artikel 8.1 op te nemen dat het voorschot tweemaal per jaar wordt uitgekeerd.

2. Het subsidiejaar eindigt ieder jaar op 14 maart. Elke vier jaar zijn er Provinciale Statenverkiezingen, met kort daarop de afscheidsvergadering van Provinciale Staten. Deze vinden in sommige verkiezingsjaren op een later tijdstip plaats dan de datum van 14 maart.

   Indien een fractie na verkiezingen niet terugkeert in Provinciale Staten, krijgt zij geen subsidie meer. Door middel van de voorgestelde wijziging kunnen gemaakte kosten tussen 14 maart en de datum waarop de afscheidsvergadering van Provinciale Staten plaatsvindt toch worden betrokken bij de subsidievaststelling van het betreffende subsidiejaar. Hiermee wordt ondervangen dat fracties rechtmatige kosten zelf moeten dragen.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

De aanpassingen zullen nauwelijks financiële gevolgen hebben.

4. Proces en procedure

Het besluit wordt na vaststelling door PS bekendgemaakt via het Provinciaal Blad op overheid.nl. De geconsolideerde tekst van de verordening zal terug te vinden zijn in de regelingenbank op overheid.nl.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het Presidium

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. E. Krijgsman, griffier

Ontwerpbesluit van Provinciale Staten van Noord-Holland tot wijziging van de Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015

Nr. 03-2020

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelezen de voordracht van het presidium van 16 december 2019;

Gelet op artikel 33 Provinciewet,

besluiten:

ARTIKEL I
De Subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland 2015 wordt als volgt gewijzigd:

A
Artikel 8, eerste lid, komt te luiden:
1. Bij de subsidieverlening wordt bepaald dat op 1 april en 1 oktober een voorschot wordt betaald van 50% van het verleende subsidiebedrag, onder verrekening van eventuele vorderingen die voortvloeien uit besluiten tot subsidievaststelling over voorgaande jaren.

B
In artikel 11a wordt, onder vernummering van het tweede tot het derde lid, een lid ingevoegd, luidende:
2. Indien een fractie na verkiezingen niet terugkeert in provinciale staten, worden rechtmatige kosten, gemaakt tussen 14 maart en de datum waarop de afscheidsvergadering van provinciale staten plaatsvindt, betrokken bij de subsidievaststelling over het voorgaande subsidiejaar.

ARTIKEL II
Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin het wordt geplaatst, waarbij

a. artikel I, onderdeel A, terugwerkt tot 15 maart 2017;
b. artikel I, onderdeel B, terugwerkt tot 15 maart 2019.

Haarlem, 3 februari 2020

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, griffier

Toelichting

A

Het voorschot wordt tweemaal per jaar uitbetaald. Deze praktijk wordt nu geregeld in de verordening.

B

Het subsidiejaar eindigt op 14 maart. De Provinciale Statenverkiezingen, en daarmee de afscheidsvergadering van Provinciale Staten, vinden soms op een later tijdstip plaats.
Indien een fractie niet terugkeert in Provinciale Staten, krijgt zij geen subsidie meer.
Door middel van deze wijziging kunnen gemaakte kosten tussen 14 maart en de datum waarop de afscheidsvergadering van provinciale staten plaatsvindt worden betrokken bij de subsidievaststelling van het voorgaande subsidiejaar. Hiermee wordt ondervangen dat fracties rechtmatige kosten zelf moeten dragen.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d. 3 februari 2020
Commissie Economie, Financiën en Bestuur
Datum commissievergadering 20 januari 2020

Onderwerp: Voordracht 03 wijzigingsbesluit subsidieverordening fractiebijdragen

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

29 januari 2020

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht als hamerstuk te agenderen voor de PS-vergadering van 3 februari 2020.
Over de voordracht zijn geen opmerkingen gemaakt of vragen gesteld.

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Datum	*Bijlage(n)*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
12 december 2019	1		2019/AH/095

Onderwerp
Concept 1e begrotingswijziging 2020

Geachte leden van Provinciale Staten,

Hierbij bieden wij u de concept 1e begrotingswijziging 2020 voor zienswijze aan.
In deze begrotingswijziging is ons geactualiseerde onderzoeksprogramma voor 2020 opgenomen.
Om duidelijk te maken wat precies is aangepast ten opzichte van de primitieve begroting, hebben wij een samenvatting van toevoegingen en/of wijzigingen opgenomen.

Op 14 november jl. is met de Programmaraad besproken dat in het kader van het onderzoeksprogramma 2020 de Rekenkamer op korte termijn kan starten met één nieuw onderzoek en dat er in het voorjaar van 2020 ruimte is voor twee nieuwe onderzoeken. De Programmaraad werd daarom gevraagd uit de voorliggende shortlist met negen onderwerpen er drie te prioriteren. Nadat de leden per provincie hun top-3 bekend hadden gemaakt volgde een gedachtewisseling over elkaars top-3 en zijn de argumenten voor en tegen uitgewisseld. Na deze gedachtewisseling adviseerde de Programmaraad om vier onderzoeken in het onderzoeksprogramma op te nemen: Bodemdaling, OV- concessies, Waterkwaliteit en Fietsbeleid.

In deze begrotingswijziging, is op basis van de Macro Economische Verkenning 2020, de definitieve bijdrage voor de deelnemende provincies over 2020 opgenomen.

Conform artikel 48, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen verzoek ik u uiterlijk 6 februari 2020 uw zienswijze hierop aan mij kenbaar te maken. Daarna zal de Randstedelijke Rekenkamer de 1e begrotingswijziging 2020 vaststellen en deze terstond toesturen aan u en aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Met vriendelijke groet,

dr. ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
Bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110 | 1043 EJ AMSTERDAM | 020 - 5818 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl | www.randstedelijke–rekenkamer.nl

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

1e begrotingswijziging 2020

Concept voor Provinciale Staten

december 2019

Inhoudsopgave

| SAMENVATTING VAN DE WIJZIGINGEN | 3

| 1 | BELEIDSBEGROTING 4

1.1 Programmaplan/onderzoeksprogramma 4

1.1.1 Algemeen 4

1.1.2 Het onderzoek 5

1.2 Paragrafen 10

1.2.1 Weerstandsvermogen 10

1.2.2 Financiering 10

1.2.3 Bedrijfsvoering 11

| 2 | FINANCIËLE BEGROTING 13

2.1 Overzicht van Baten en Lasten 13

2.2 Uitzetting financiële positie 16

2.3 Meerjarenraming 18

Samenvatting van de wijzigingen

Aanleiding

Op 14 november 2019 heeft de Programmaraad geadviseerd over het onderzoeksprogramma 2020. Dit advies is in deze gewijzigde begroting 2020 verwerkt en leidt samengevat tot de volgende toevoegingen en/of wijzigingen van de primitieve begroting:

Toevoegingen en/of wijzigingen t.o.v. de begroting 2020

Beleidsbegroting
In het onderzoeksprogramma zijn de volgende onderzoeken opgenomen:

I. Warmtebedrijf Rotterdam: Naar aanleiding van een motie van PS Zuid-Holland voert de Rekenkamer een onderzoek uit naar het Warmtebedrijf Rotterdam. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor het eerste kwartaal van 2020.
II. Kwaliteit uitvoering VTH–taken bij Tata Steel en Harsco: Naar aanleiding van een motie van PS Noord-Holland voert de Rekenkamer een onderzoek uit naar de kwaliteit van de uitvoering van VTH-taken bij Tata Steel en Harsco. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor het tweede kwartaal van 2020.
III. Waterkwaliteit: In het eerste kwartaal zal de Rekenkamer starten met het opstellen van een onderzoeksopzet.
IV. Fiets, bodemdaling en OV-concessies: In het voorjaar van 2020 zal een nadere verdeling en planning van deze drie geadviseerde onderzoeksthema's worden vastgesteld.
V. Verkenningen: De Rekenkamer voert structureel oriënterende verkenningen uit naar mogelijke nieuwe onderzoeksonderwerpen die aansluiten op de behoeften van de provincies en de actualiteit.

Financiële begroting
In de baten zijn de definitieve indexcijfers uit de Macro Economische Verkenningen van het CPB van september 2019 verwerkt.

| 1 | Beleidsbegroting

1.1 Programmaplan/onderzoeksprogramma

1.1.1 Algemeen

Wat willen we bereiken?
Begin dit jaar verschenen de resultaten van de externe evaluatie van de Randstedelijke Rekenkamer en de Programmaraad[1]. De onderzoekers concludeerden dat het draagvlak voor de Rekenkamer in de afgelopen jaren is toegenomen. *"De Rekenkamer vult in het algemeen haar rol goed in met grondig en betrouwbaar onderzoek. De onderbouwing van conclusies en adviezen is uitstekend en de kwaliteit van de rapportages staat niet ter discussie. Er is vooruitgang geboekt met het toegankelijker presenteren van de uitkomsten en adviezen in de rapporten."* De positieve evaluatie van de Rekenkamer geeft een goede steun in de rug om met veel energie de ingeslagen weg voort te zetten en in deze nieuwe statenperiode een aantal verbeter- en vernieuwingslagen te maken.

Onze vernieuwde missie luidt:

> *De Randstedelijke Rekenkamer zet zich in voor transparante, betrouwbare en lerende Randstadprovincies*

Wat gaan we daarvoor doen?
Conform de Provinciewet doet de Rekenkamer onderzoek naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid. Onze kernwaarden hierbij zijn: onafhankelijk, zorgvuldig, toegankelijk, kritisch en omgevingsbewust. De Rekenkamer rapporteert de onderzoeksresultaten primair aan de Provinciale Staten.
De Rekenkamer heeft een gestructureerd proces om tot een optimale onderzoeksprogrammering te komen. Op verschillende manieren worden suggesties voor onderzoeksthema's verzameld, bijvoorbeeld via een 'rondje langs de fracties'. Na een oriëntatie op een thema en/of door het uitvoeren van een verkennend onderzoek wordt een beknopte lijst van kansrijke relevante onderzoeksonderwerpen opgesteld, die voor advies wordt voorgelegd aan de Programmaraad. Bovendien stimuleert de Rekenkamer verzoekonderzoeken vanuit de Staten.
In paragraaf 1.1.2 zijn de onderzoeken opgenomen die we in 2020 uitvoeren.

Wat mag het kosten?
De totale lasten van het onderzoeksprogramma zullen circa € 1.661.300[2] bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW en exclusief eventuele kosten voor een evaluatie van de Rekenkamer. De kosten van de overhead bedragen € 367.400. De overhead beslaat personele kosten (management, ondersteuning en opleidingen), kosten voor huisvesting en kosten voor de informatievoorziening. Het onderzoeksprogramma wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland als deelnemers aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

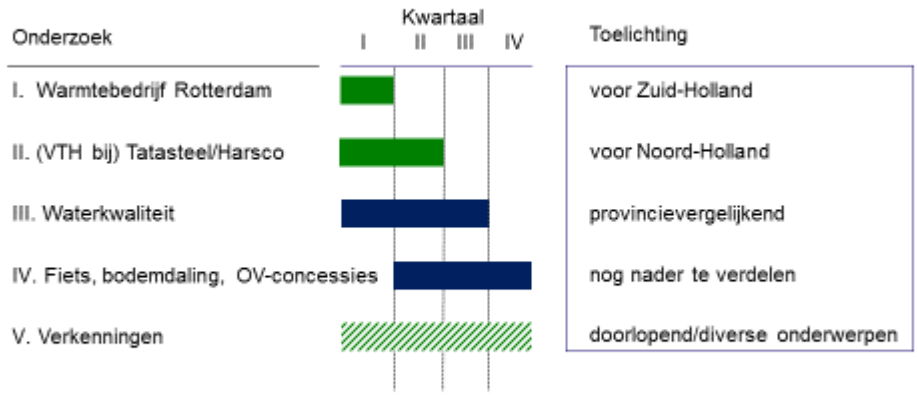
[1] I&O Research, 2019, Externe evaluatie Randstedelijke Rekenkamer en Programmaraad, 28 januari.
[2] De verdeling van € 1.661.300 over de onderzoeken is afgerond op tienduizendtal.

1.1.2 Het onderzoek

Op 14 november 2019 is met de Programmaraad besproken dat in het kader van het onderzoeksprogramma 2020 de Rekenkamer op korte termijn kan starten met één nieuw onderzoek en dat er in het voorjaar van 2020 ruimte is voor twee nieuwe onderzoeken. De Programmaraad werd daarom gevraagd uit een shortlist met negen onderwerpen er drie te prioriteren. Nadat de leden per provincie hun top-3 bekend hadden gemaakt volgde een gedachtewisseling over elkaars top-3 en zijn de argumenten voor en tegen uitgewisseld. Na deze gedachtewisseling adviseerde de Programmaraad om vier onderzoeken in het onderzoeksprogramma op te nemen: Bodemdaling, OV- concessies, Waterkwaliteit en Fietsbeleid.

De Rekenkamer heeft vervolgens in beschouwing genomen hoe aan dit advies opvolging kan worden gegeven. Daarbij is bijvoorbeeld gekeken naar de op korte termijn beschikbare capaciteit en het grootste gezamenlijke draagvlak binnen de Programmaraad voor eenzelfde thema. Dit heeft erin geresulteerd dat de Rekenkamer zo spoedig mogelijk zal starten met de voorbereiding van een provincievergelijkend onderzoek naar Waterkwaliteit. In het voorjaar van 2020 zal nader worden uitgewerkt hoe en wanneer invulling kan worden gegeven aan de andere drie onderzoeksonderwerpen. Daarom zijn de andere drie onderwerpen in deze begrotingswijziging nog onder één noemer geplaatst.

Schematisch ziet het onderzoeksprogramma voor 2020 er als volgt uit:

I. Warmtebedrijf Rotterdam

Wat is de aanleiding?

Op 19 september 2018 namen PS van Zuid-Holland met algemene stemmen een motie aan waarin de Randstedelijke Rekenkamer wordt gevraagd om een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de bedrijfsvoering en de rol van de provincie bij het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR).[3] Het WbR bouwt, beheert en onderhoudt onder meer het warmtetransportnetwerk in de regio Rotterdam, ter benutting van de restwarmte uit de Rotterdamse haven. De Rekenkamer heeft het verzoek van PS gehonoreerd en is in januari 2019 gestart aan een vooronderzoek. Tijdens het vooronderzoek constateerde de Rekenkamer dat er met betrekking tot de bedrijfsvoering bij het WbR in 2018 en 2019 reeds een aantal onderzoeken was uitgevoerd en nog zou worden uitgevoerd. De voor dit onderzoek ingestelde klankbordgroep van PS heeft in een bespreking hierover aangegeven dat wat betreft de bedrijfsvoering bij het WbR met name inzicht in de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de gemeente Rotterdam en de provincie hierover gewenst is. Afgesproken is dat dit aspect wordt meegenomen in de onderzoeksvragen die betrekking hebben op de provinciale rol bij het WbR. De onderzoeksopzet is op 2 april 2019 gepubliceerd.

Wat willen we bereiken?

Met dit onderzoek wil de Rekenkamer PS van Zuid-Holland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol door inzichtelijk te maken hoe de provinciale besluitvorming en de informatievoorziening is verlopen inzake het dossier WbR.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2020 bevindt het onderzoek zich in de afrondende fase. De resultaten zullen in het eerste kwartaal worden voorgelegd voor feitelijk en bestuurlijk wederhoor. Daarna zal het rapport worden gepubliceerd. Het onderzoek richt zich op een aantal belangrijke momenten in de besluitvorming door GS en PS met betrekking tot het WbR. De Rekenkamer gaat na of de provinciale besluiten zorgvuldig zijn voorbereid en genomen alsmede of de communicatie en informatie-uitwisseling tussen de ambtelijke organisatie, GS en PS over de besluiten voldoende was. Publicatie van het rapport staat gepland aan het eind van het eerste kwartaal van 2020.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 120.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

II. Kwaliteit uitvoering VTH–taken bij Tata Steel en Harsco

Wat is de aanleiding?

Het bedrijf Tata Steel produceert, bewerkt en distribueert staal. Bij de staalproductie ontstaat een restproduct. Dit wordt slak genoemd. Op het bedrijfsterrein van Tata Steel in IJmuiden verwerkt het bedrijf Harsco de slak voor Tata Steel. Voor het uitvoeren van deze activiteiten hebben beide bedrijven vergunningen van de provincie gekregen. Naast de vergunningverlening is de provincie (specifiek Gedeputeerde Staten) ook verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving bij beide bedrijven. Vanaf 2014 voert de Omgevingsdienst Noordzeekanaal-gebied de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving bij beide bedrijven uit namens Gedeputeerde Staten.

[3] Provincie Zuid-Holland (2018), *Motie 837: Onderzoek Rekenkamer Warmtebedrijf*, 19 september 2018

Bij het verwerken van de zogeheten ROZA-slak zijn er sinds 2016 en met een piek in de zomer/herfst 2018, meerdere keren uitstoten van grafiet geweest, die in de nabije omgeving terecht zijn gekomen. Deze ‘grafietregens’ leidden tot bezorgdheid bij omwonenden over hun gezondheid. Bij PS van Noord-Holland leidde dit tot vragen over de kwaliteit van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH-taken) door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied bij de bedrijven Tata Steel en Harsco. Op 17 juni 2019 hebben PS van Noord-Holland een motie aangenomen om een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de kwaliteit van de VTH-taken bij Tata Steel en Harsco, waarbij de Randstedelijke Rekenkamer expliciet wordt genoemd. Dit is voor de Rekenkamer aanleiding geweest om een onderzoek te starten naar de kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij Tata Steel en Harsco. De onderzoeksopzet is op 30 september gepubliceerd.

Wat willen we bereiken

Met dit onderzoek willen we PS van Noord-Holland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol door inzicht te geven in de kwaliteit van de vergunningverlening, toezicht en handhaving bij Tata Steel en Harsco en mogelijke verbeteringen voor te stellen (het onderzoek richt zich daarmee op de doeltreffendheid van het VTH-beleid).

Wat gaan we daarvoor doen?

Het onderzoek is gestart met een beschrijving van het VTH-stelsel met de belangrijkste actoren. Daarbij wordt ingezoomd op de rollen en taken van PS, GS en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Hiervoor worden onder andere relevante algemene wet- en regelgeving en verschillende evaluaties van het VTH-stelsel geraadpleegd. Voor een oordeel over de uitvoering van het VTH-beleid wordt een selectie van vergunningen van Tata Steel en Harsco en aanverwante besluiten als casus onderzocht. Daarbij worden toezichtverslagen en handhavingsbesluiten betrokken in het onderzoek. Deze documentstudie wordt aangevuld met interviews met de ambtelijke organisatie van de provincie en vergunningverleners, inspecteurs en handhavers van de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Ook willen we hiervoor interviews houden met vertegenwoordigers van Tata Steel en Harsco. Verder betrekken we ook de omgang met meldingen en klachten (van bijvoorbeeld omwonenden) over Tata Steel en Harsco in het onderzoek. Voor een oordeel over de verantwoording omtrent de uitvoering van VTH-taken bij Tata Steel en Harsco nemen we verantwoordingsrapportages van de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied aan de provincie en verantwoordingsdocumenten van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten door. Ook gaan we na of er periodiek overleg plaatsvindt tussen de provincie en de omgevingsdienst (zowel op ambtelijk niveau als op bestuurlijk niveau) en wat de inhoud van dergelijke overleggen is. Daarnaast gaat de Rekenkamer na welke afspraken zijn gemaakt over de wijze waarop PS geïnformeerd worden over belangrijke ontwikkelingen en incidenten bij Tata Steel en Harsco en hoe dit in de praktijk verloopt. Als laatste kijken we naar de communicatie richting omwonenden over incidenten, belangrijke ontwikkelingen en de uitvoering van VTH-taken bij Tata Steel en Harsco. Om deze vraag te beantwoorden gaan we na welke bijeenkomsten er zijn geweest en wat daar is besproken en houden we interviews met omwonenden en belangenorganisaties, de ambtelijke organisatie van de provincie en omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Publicatie van het rapport staat gepland voor het tweede kwartaal van 2020.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 170.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

III. Waterkwaliteit

Wat is de aanleiding?

De provincies zijn een partner in het behalen van de doelen van de (Europese) Kaderrichtlijn Water (KRW). In de richtlijn staan afspraken die ervoor moeten zorgen dat uiterlijk in 2027 het water in alle Europese landen voldoende schoon en gezond is. De Adviescommissie Water heeft in 2017 geconcludeerd dat de achteruitgang van de grondwaterkwaliteit een urgente opgave is, zeker omdat de drinkwatervoorziening hiervan afhankelijk is. De grootste bedreigingen van de grondwaterkwaliteit betreffen de diffuse verontreiniging door nitraat uit meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, nieuwe stoffen en medicijnresten. Het feit dat, met name voor grondwaterkwaliteit, onomkeerbaarheid een groot risico is, is volgens de Adviescommissie Water een extra reden om structurele en op de toekomstgerichte aandacht aan grondwater te geven. Bodemverontreinigingen die nu optreden en bestaande verontreinigingen hebben vaak pas jaren later effect op de kwaliteit van grondwater, maar zijn vaak wel vanaf het eerste begin onomkeerbaar.

Een relatief nieuwe bedreiging voor de kwaliteit van het grondwater is de toenemende benutting van de ondergrond, zoals via boringen in de bodem voor warmte-/koudeopslag en aardwarmte. Hierbij worden de ondoordringbare bodemlagen doorboord en kan de vervuiling makkelijker in het diepe grondwater komen. Ook kunnen deze installaties bij lekkage voor nieuwe verontreiniging in de ondergrond zorgen.

Wat willen we bereiken

De provincies zijn op het gebied van grondwaterkwaliteit verantwoordelijk voor de grondwaterbescherming, in het bijzonder voor het monitoren van de grondwaterkwaliteit en het uitvoeren van maatregelen om de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor het grondwater te bereiken. Zij begrenzen de grondwaterbeschermingsgebieden, stellen regels op ter bescherming van deze gebieden, houden toezicht en handhaven op de regels buiten inrichtingen en binnen inrichtingen als het gaat om RIE of BRZO-bedrijven. Verder hebben zij een regierol bij het opstellen van gebiedsdossiers grondwaterwinningen en wijzen zij strategische voorraden aan. Een rekenkameronderzoek kan de doeltreffendheid van het beleid van de provincies op het beheer van de grondwaterkwaliteit toetsen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het eerste kwartaal zal de Rekenkamer starten met het opstellen van een onderzoeksopzet. Hierbij zullen we onder andere relevante beleidsdocumenten doornemen en gesprekken voeren met beleidsmedewerkers van de vier provincies.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 400.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

IV. Fiets, bodemdaling en OV-concessies

Wat is de aanleiding?

De Programmaraad heeft op 14 november 2019 geadviseerd om in 2020 vier onderwerpen te onderzoeken: Waterkwaliteit, Bodemdaling, OV- concessies en Fietsbeleid. De belangstelling voor deze onderwerpen en nut & noodzaak van een onderzoek is verschillend in de vier provincies. Zo spoedig mogelijk start de Rekenkamer de voorbereiding naar een provincievergelijkend onderzoek Waterkwaliteit. De verdeling en planning van onderzoek naar Bodemdaling, OV-concessies en Fietsbeleid vindt in het voorjaar plaats.

Wat willen we bereiken

In 2020 willen we zo relevant en actueel mogelijk onderzoek doen naar de door de Programmaraad geadviseerde onderwerpen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het voorjaar zullen we bepalen hoe en wanneer we de nader te verdelen onderzoeken zullen oppakken. Voor wat betreft het thema Fietsbeleid hebben de Flevolandse Programmaraadsleden aangeven dat de provincie Flevoland geen belangstelling heeft voor dit onderwerp. Aan de andere kant hebben de Utrechtse leden het thema OV-concessies het hoogst geprioriteerd en voor Bodemdaling geldt ten slotte dat dit voor alle vier provincies een relevant thema is, maar dat de achterliggende problematiek divers is.

Wat mag het kosten?

De kosten voor de onderzoeken zullen samen circa € 800.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

V. Verkenningen (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat is de aanleiding?

De medewerkers van de Rekenkamer besteden een beperkt deel van hun tijd aan het volgen van beleids-ontwikkelingen en oriëntatie op nieuwe onderzoeksonderwerpen. Hiervoor houden zij bijvoorbeeld actuele berichten bij uit de provincies en volgen zij vergaderingen van PS en Statencommissies. Daarnaast kan een verzoek van de afzonderlijke provincies of derden ertoe leiden dat wij ons nader in een onderwerp verdiepen.

Wat willen we bereiken

Door structureel aandacht te besteden aan de verschillende beleidsthema's en oriëntatie op nieuwe onderzoeks-onderwerpen wil de Rekenkamer zorg dragen voor een goede aansluiting op de behoeften van de provincies en de actualiteit. Op basis van de verkenningen en het actualiseren van de bestaande groslijst van onderzoeks-onderwerpen stelt de Rekenkamer na overleg met de Programmaraad haar onderzoeksprogramma vast.

Wat gaan we daarvoor doen?

De medewerkers van de Rekenkamer zijn toebedeeld aan provincieteams. Het uitvoeren van verkenningen is een continue activiteit van deze teams. Voor de verkenning van onderzoeksonderwerpen monitoren en bestuderen zij documenten, waaronder persberichten, nieuwsbrieven, rapporten, begrotingen en jaarstukken. Dit kunnen documenten zijn van de provincies, maar ook van andere overheden of aan de provincies gerelateerde instellingen. Ook spreken zij zo nodig betrokken ambtenaren, maar ze voeren vooral ook informerende

gesprekken met Statenleden en ze volgen vergaderingen van Statencommissies en PS als een relevant onderwerp op de agenda staat.

De Rekenkamer verzamelt relevante onderwerpen en beoordeelt deze onderwerpen op financieel belang, maatschappelijk belang, rol van de provincie en geschiktheid voor een rekenkameronderzoek.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 170.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

1.2 Paragrafen

De beleidsbegroting bestaat uit een aantal paragrafen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten (zie BBV). Voor de Rekenkamer zijn alleen onderstaande paragrafen Weerstandsvermogen, Financiering en Bedrijfsvoering van toepassing.

1.2.1 Weerstandsvermogen

De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf goed te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Onverwachte kosten van substantiële omvang waarvoor geen dekking is, hebben zich in het verleden niet voorgedaan en worden ook in 2020 niet verwacht.

De weerstandscapaciteit van de Rekenkamer bestaat uit het resterende deel van de begroting inclusief de reserves onderzoek en spaarverlof van in totaal € 320.000 waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Deze capaciteit is voldoende groot om de risico's van materiële betekenis af te dekken.

In totaal hebben wij zes risico's geïdentificeerd waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. De risico's van het eigen risicodragerschap, het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) en de evaluatie van de Rekenkamer zijn afgedekt door middel van een voorziening. De risico's van extra onderzoek, de extra kosten van de plaatsvervangend bestuurder en van het sparen van vakantiedagen, zijn afgedekt door middel van een reserve. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 2.2 Uiteenzetting financiële positie.

1.2.2 Financiering

De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserves aan te vullen tot 25% van de totale bijdrage van de vier deelnemende provincies. Het resterende deel wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies.

De Rekenkamer heeft een rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Conform het Treasurystatuut kunnen tijdelijke overschotten aan liquide middelen worden uitgezet, indien hiermee een rentevoordeel van meer dan € 4.000 kan worden behaald. Dit is niet het geval en daarom zetten we in 2020 geen middelen uit.

1.2.3 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering.

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Het personeel van de Randstedelijke Rekenkamer is in dienst van de provincie Flevoland. De Randstedelijke Rekenkamer volgt daarom het beleid van de provincie aangaande de arbeidsvoorwaarden, de arbeids-omstandigheden en het ziekteverzuim. De Randstedelijke Rekenkamer stelt zich ten doel om het ziekteverzuim in 2020 onder de norm van 5% te houden. Indien een medewerker zich regelmatig ziek meldt, zal er een verzuimgesprek plaatsvinden tussen de medewerker en de bestuurder/directeur. De Rekenkamer stimuleert vitaliteit van het team door middel van goed ingerichte werkplekken en persoonlijke aandacht voor werkdruk en werkplezier.

De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over twee gediplomeerde bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen. De bedrijfshulpverleners zullen beide in 2020 een herhalingscursus volgen.

Personeelsbeleid

De personeelsformatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit een ambitieuze groep van hoog opgeleide medewerkers met over het algemeen ruime onderzoekservaringen. Ook in 2020 zal de Rekenkamer aandacht besteden aan opleiding en training, zodat de medewerkers zich verder blijven ontwikkelen. Voor het aanvullen van specifieke kennis en vaardigheden, worden zo nodig externen ingezet.

Alhoewel de bestuurder/directeur bevoegd is tot het voeren van een eigen personeelsbeleid wordt in principe aangesloten bij het personeelsbeleid van de provincie Flevoland. Met regelmaat worden P&O-aangelegenheden met de afdeling Managementondersteuning van de provincie Flevoland afgestemd. Voor 2020 gaat het bijvoorbeeld om de implicaties van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en de plaatsing van het personeel van de Randstedelijke Rekenkamer in het Generiek functiegebouw.

Automatisering en Informatisering

Het ICT systeem van de Randstedelijke Rekenkamer biedt de mogelijkheid om locatie ongebonden te kunnen werken. Voor 2020 is een aantal wijzigingen voorzien. Deze hebben met name betrekking op het verder verbeteren en beveiligen van de ICT omgeving.

Communicatie

De Rekenkamer is regelmatig op de provinciehuizen. De eerder genoemde provincieteams onderhouden actief contact met de Statenleden voor input van onderzoeksuggesties en reflectie op ons werk. Al in een vroege fase van ieder onderzoek wordt gesproken met ambtenaren en Statenleden, zodat het onderzoek zoveel mogelijk kan aansluiten bij de behoefte van PS. Ook besteedt de Rekenkamer veel aandacht aan de wijze van het aanbieden van haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen. De Rekenkamer publiceert haar rapporten op de website www.randstedelijke-rekenkamer.nl, waarop niet alleen de publicaties maar ook de agenda's en verslagen van de behandeling eenvoudig zijn te vinden.
De Randstedelijke Rekenkamer voert regelmatig overleg met andere Rekenkamers. In het kader van de Kring van Provinciale Rekenkamers wordt tijdens bijeenkomsten onder meer gesproken over bedrijfsvoering, beleid, onderzoeksprogrammering en concrete onderzoeken. Daar waar relevant wisselen de Rekenkamers informatie uit over de oriëntatie op een onderzoeksonderwerp, het beoordelingskader, de onderzoeksopzet en de

bevindingen. Tevens heeft de bestuurder/directeur regelmatig overleg met de directeuren van de Rekenkamers van Amsterdam en Rotterdam. Daarnaast participeert de Randstedelijke Rekenkamer in een overleg van de lokale rekenkamers in de regio Kennemerland en in een overleg van de lokale Rekenkamers in Flevoland om kennis en ervaring te delen.

Organisatie

De organisatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit een totale formatie van 11,3 fte. Wij zijn een overwegend jong team, met veel parttimers. Ook wordt er in 2020 gebruik gemaakt van ouderschapsverlof. Voor de boven formatieve 0,1 fte bestuurder wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve. Dit alles biedt in 2020 financiële ruimte voor tijdelijke onderzoekers. De ambtsperiode van de huidige bestuurder/directeur loopt november 2020 af. Een subcommissie uit de Programmaraad (één lid per provincie) zal zich hierover in de komende periode buigen.

De formatie en bezetting begin 2020 zijn als volgt:

Formatie	Fte	Bezetting 1 januari 2020	Fte
Bestuurder/directeur	1,1	Bestuurder/directeur	1,2
Ondersteuning	1,2	Ondersteuning	1,3
Projectleider	3,0	Projectleider	2,6
Onderzoeker	6,0	Onderzoeker (vast)	5,6
		Onderzoeker (tijdelijk)	1,6
Totaal	**11,3**	**Totaal**	**12,4**

Interne beheersing

De financiële administratie wordt bijgehouden door het secretariaat van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Rekenkamer een Intern Controleplan. Met behulp van checklists wordt in september en in februari de betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst. Via kwartaalrapportages houdt de bestuurder/directeur van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen.

Huisvesting en facilitaire dienstverlening

De Randstedelijke Rekenkamer is gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening (zoals bewaking, schoonmaak en receptie) maakt onderdeel uit van het huurcontract. Het huurcontract zal in 2020 worden verlengd. Vanwege het vervallen van de korting op het huidige huurcontract zullen de kosten voor de huisvesting in 2020 stijgen.

| 2 | Financiële begroting

2.1 Overzicht van Baten en Lasten

	Begroting 2020 1e wijziging	Begroting 2020 primitief	Begroting 2019	Rekening 2018
Baten				
Bijdragen van de provincies	1.649.100	1.646.500	1.608.100	1.553.300
Extra bijdrage provincie Utrecht				128.064
Rentebaten		-	-	-
Onttrekking uit de voorziening POB	7.000	7.000	7.000	
Som van de baten	**1.656.100**	**1.653.500**	**1.615.100**	**1.681.364**
Lasten				
Onderzoeksprogramma	1.661.300	1.652.700	1.613.900	1.553.507
Toevoeging voorziening POB				4.083
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap		-		7.543
Toevoeging aan voorziening evaluatie	8.300	8.300	8.300	8.300
Som van de lasten	**1.669.600**	**1.661.000**	**1.622.200**	**1.573.433**
Resultaat voor bestemming	**-/-13.500**	**-/-7.500**	**-/-7.100**	**107.931**
Onttrekking uit bestemmingsreserve plv bestuurder	13.500	13.500	13.100	12.726
Toevoeging aan bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-	60.000
Onttrekking uit bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve spaarverlof	-	-6.000	-6.000	-13.000
Onttrekking aan reserve spaarverlof	-	-	-	-
Resultaat na bestemming	**-**	**-**	**-**	**47.657**
Bestemming programmaresultaat				
Verrekenen met de deelnemende provincies	**-**	-	-	47.657

De lasten worden gedekt door de bijdragen van de provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en onttrekkingen uit de voorzieningen POB en de bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder.

Baten

De begroting van de Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de Macro Economische Verkenningen van het CPB. Voor 2020 bedraagt de indexering voor de Salarissen en sociale lasten 2,8% en de indexering voor Overige overheadkosten 1,5%. De structurele begroting neemt hierdoor met 2,5% toe.

Begroting	Structureel 2020		Structureel 2019 (na MEV)
Salarissen en sociale lasten	1.333.400	(+2,8%)	1.297.100
Overige overheadkosten	315.700	(+1,5%)	311.00
Totaal	1.649.100	(+2,5%)	1.608.100

De verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies dient te worden gebaseerd op gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2019[4], zoals overgenomen in onderstaande tabel.

Provincie	Belastingcapaciteit	Totale uitkering Provinciefonds	Totaal	In %
Flevoland	62.018.011	95.050.147	157.068.158	10,96%
Noord-Holland	203.362.935	211.453.944	414.816.879	28,93%
Utrecht	112.368.759	230.006.445	342.375.204	23,88%
Zuid-Holland	248.918.588	270.457.456	519.376.044	36,23%
Totaal	626.668.293	806.967.992	1.433.636.285	100,00%

Voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij (het gelijke deel). Voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds (het ongelijke deel). De bijdragen van de vier provincies worden in de hiernavolgende tabel weergegeven.

Provincie	In %	Ongelijk deel	Gelijk deel	Totaal structurele bijdragen incl. BTW
Flevoland	10,96%	90.337	206.138	296.475
Noord-Holland	28,93%	238.580	206.138	444.718
Utrecht	23,88%	196.916	206.138	403.053
Zuid-Holland	36,23%	298.717	206.138	504.854
Totaal	100,00%	824.550	824.550	1.649.100

De genoemde bijdrage van de provincies is inclusief de voor de provincies compensabele BTW. De Rekenkamer verstrekt namelijk na afloop van het jaar een opgave van de afgedragen BTW aan de provincies. De provincies kunnen deze omzetbelasting beschouwen als ware deze rechtstreeks in rekening gebracht, zodat compensatie van deze omzetbelasting uit het BTW-compensatiefonds mogelijk is. De raming van de netto bijdragen is in de hiernavolgende tabel weergegeven.

Provincie	Bijdragen incl. BTW	Raming netto bijdragen
Flevoland	296.475	247.400
Noord-Holland	444.718	371.100
Utrecht	403.053	336.300
Zuid-Holland	504.854	421.300
Totaal	1.649.100	1.376.100

[4] In de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer is vastgelegd dat de kosten over de deelnemers worden verdeeld volgens de sleutel zoals omschreven in artikel 8 van de Statuten van de Vereniging Interprovinciaal Overleg.

Lasten

In onderstaande tabel worden de lasten per kostenpost gegeven

Lasten	Begroting 2020 1e wijziging	Begroting 2020 oorspronkelijk 2020	Begroting 2019	Rekening 2018
Personeel	1.419.300	1.394.500	1.331.200	1.198.636
- w.v. management en ondersteuning (overhead)	*190.400*	*189.700*	*187.100*	
13,4%	*25.000*	*25.000*	*29.000*	
- w.v. opleidingen (overhead) 1,8%				
Inhuur	90.000	110.000	130.000	209.402
w.v. Project inhuur	*45.000*	*65.000*	*75.000*	*168.057*
w.v. Inhuur diensten van derden	*45.000*	*45.000*	*55.000*	*41.345*
Huisvesting en servicekosten (overhead)	122.000	120.300	117.000	114.658
Informatievoorziening (overhead)	30.000	27.900	35.700	30.811
Toevoeging voorziening POB	-	-	-	4.083
Toevoeging voorziening Evaluatie	8.300	8.300	8.300	8.300
Toevoeging voorziening eigen risicodragerschap	-	-	-	7.543
	1.669.600	1.661.000	1.622.200	1.573.433

Lasten onderzoeksprogramma

Personeel

De personele lasten zijn iets hoger dan de raming van de primitieve begroting 2020 ten gevolge van de inzet van tijdelijke onderzoekers.

Project inhuur

Het bedrag voor project inhuur is lager dan geraamd in de primitieve begroting om de extra kosten van personeel op te vangen.

Inhuur diensten van derden

De kosten voor de inhuur van diensten van derden zijn nagenoeg gelijk aan de raming van de primitieve begroting 2020.

Huisvesting en servicekosten

De huisvesting en servicekosten stijgen licht, omdat de huidige korting op het huurcontract vervalt.

Informatievoorziening

De kosten voor informatievoorziening stijgen iets, omdat geïnvesteerd wordt in informatieveiligheid.

Evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is bijna geheel in 2018 uitgevoerd. Vanaf 2019 wordt jaarlijks een zesde deel van de geraamde kosten voor de volgende externe evaluatie toegevoegd aan de voorziening.

Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap
Er wordt in 2020 geen onttrekking verwacht.

Saldo
Het beoogde saldo voor 2020 is nul. Indien zich een overschot mocht voordoen, dan kan dit worden gebruikt om de reserves aan te vullen tot maximaal 25% van de bijdragen van de provincies. Het restant vloeit vervolgens terug naar de deelnemende partijen.

2.2 Uitzetting financiële positie

Financiering
Voor een toelichting op de financiering zie onderdeel baten in paragraaf 2.1.

Reserves

Bestemmingsreserve onderzoek				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2018	215.000	0	60.000	275.000
2019	275.000	0	10.000	285.000
2020	**285.000**	**0**	**0**	**285.000**

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2018	74.000	13.000	0	61.000
2019	61.000	13.100	0	47.900
2020	**47.900**	**13.500**	**0**	**34.400**

Bestemmingsreserve spaarverlof				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2018	32.000	0	13.000	45.000
2019	45.000	10.000	0	35.000
2020	**35.000**	**0**	**0**	**35.000**

Bestemmingsreserve onderzoek
De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in 2020 in principe niet worden aangesproken. Overeenkomstig de motivatie van de opbouw van de bestemmingsreserve zijn hierop twee uitzonderingen mogelijk:

1. Het terstond uitvoeren van eenmalig extra onderzoek, als de actualiteit daar aanleiding voor geeft. Dankzij de reserve is de Rekenkamer dan niet afhankelijk van het al dan niet beschikbaar stellen van extra budget door de provincies.
2. Het opvangen van onverwachte extra uitgaven voor het geprogrammeerde onderzoek.

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder
PS van de vier provincies hebben besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte, terwijl bij de reorganisatie budgettair rekening is gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat 2016 is daarom voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. De onttrekking aan de reserve zal in 2020 naar verwachting ongeveer € 13.500 bedragen.

Bestemmingsreserve spaarverlof
In het kader van de CAO hebben medewerkers de mogelijkheid om hun al dan niet bijgekochte verlof tot een bepaald, maar aanzienlijk plafond, te sparen. Er is een voorziening gevormd voor het geval (langdurig) doorbetaald verlof wordt opgenomen en hiervoor vervanging ingehuurd moet worden. De dotaties zijn afgeleid van de tot 1 januari 2020 al opgebouwde verlofuren en het verwachte saldo per 31 december 2020.

Investeringen
In 2020 zijn geen grote investeringen voorzien. De waardering van de vaste activa op de balans wordt voor ultimo 2020 geschat op ongeveer € 1.400. De Rekenkamer investeert niet in openbare ruimtes met een maatschappelijk nut. De vaste activa worden volgens de systematiek uit artikel 8 van de financiële beleids- en beheersverordening afgeschreven.

Voorzieningen

Voorziening POB				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2018	25.000	4.000	8.000	29.000
2019	29.000	15.000	8.000	22.000
2020	**22.000**	**15.000**	**8.000**	**15.000**

Voorziening Evaluatie				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2018	50.000	45.000	8.000	13.000
2019	13.000	5.000	8.000	16.000
2020	**16.000**	**0**	**8.000**	**24.000**

Voorziening eigen risicodragerschap				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2018	49.000	0	8.000	57.000
2019	57.000	0	0	57.000
2020	**57.000**	**0**	**0**	**57.000**

Voorziening POB
In het kader van de CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2022 zal jaarlijks een bedrag van € 8.000 worden gestort. Voor 2020 wordt verwacht dat weer enkele medewerkers hun POB zullen benutten.

Voorziening evaluatie
De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is bijna geheel in 2018 uitgevoerd. In 2020 wordt een bedrag gestort van een zesde van de totale kosten voor de volgende evaluatie.

Voorziening eigen risicodragerschap
De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodrager, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Omdat de Rekenkamer voor tijdelijk personeel een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst vindt en omdat dat ook een relatief dure constructie is, is voor het eigen risicodragerschap een voorziening gevormd. In 2018 is de voorziening aangevuld tot het geraamde bedrag om het gemiddelde van de mogelijke scenario's te dekken.

2.3 Meerjarenraming

De begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd. De indexering voor 2020 is gebaseerd op de indexcijfers uit het Centraal Economisch Plan van het CPB en is 2,5%. Voor 2021 en verder schat de Rekenkamer de prijsindexering constant op 2%. De rentebaten zijn op € 0 geraamd, omdat het drempelbedrag van € 4.000 voor het uitzetten van overtollige middelen de komende jaren waarschijnlijk niet behaald zal worden. De lasten voor de extra 0,1 fte voor de plaatsvervangend bestuurder worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder, die hiervoor tot en met het eerste kwartaal van 2023 toereikend is. De PS-en van de Randstadprovincies dienen ruim voor dit moment een beslissing te nemen over de herbenoeming van de plaatsvervangend bestuurder.

Hieronder is de meerjarenraming tot en met 2023 gegeven.

Baten	begroting 2019	begroting 2020 1e wijziging		2021		2022		2023	
Bijdragen provincies structurele begroting	1.608.100	1.649.100	(+2,5%)	1.682.000	(2%)	1.715.600	(2%)	1.749.900	(2%)
Rentebaten	-								
Onttrekking uit de voorziening POB	7.000	7.000		7.000		7.000			
Lasten									
Onderzoeksprogramma	1.613.900	1.661.300	(+2,9)	1.694.500	(2%)	1.728.300	(2%)	1.748.600	(1,2%)
Toevoeging aan de voorziening evaluatie	8.300	8.300		8.300		8.300		8.300	
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap	-	-		-					
Saldo	**-7.100**	**-13.500**		**-13.800**		**-14.000**		**-7.000**	
Onttrekking aan bestemmingsreserve plv bestuurder	13.100	13.500		13.800		14.000		7.000	
Toevoeging aan bestemmingsreserve spaarverlof	-6.000	-		-		-		-	
Saldo	**0**	**0**		**0**		**0**		**0**	

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 20 januari 2020

Onderwerp: Concept 1e begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer

Kenmerk: 1335242

Bijlagen:
- Ontwerpbesluit
- Concept 1e begrotingswijziging 2020 Randstedelijke Rekenkamer
- Begeleidende brief directeur Randstedelijke Rekenkamer

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer (hierna: RR) opgericht bij gemeenschappelijke regeling door Provinciale Staten van de provincies Utrecht, Flevoland, Zuid-Holland en Noord-Holland heeft de concept 1e begrotingswijziging 2020 opgesteld. Onder verwijzing naar artikel 48, lid 1 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen kunnen Provinciale Staten hun zienswijze op de 1e begrotingswijziging 2020 uitbrengen.

2. Inhoud

In deze begrotingswijziging is het geactualiseerde onderzoeksprogramma van de RR voor 2020 opgenomen.
Om duidelijk te maken wat precies is aangepast ten opzichte van de primitieve begroting is een samenvatting van toevoegingen en/of wijzigingen opgenomen.
Op 14 november jl. is met de Programmaraad besproken dat in het kader van het onderzoeksprogramma 2020 de Rekenkamer op korte termijn kan starten met één nieuw onderzoek en dat er in het voorjaar van 2020 ruimte is voor twee nieuwe onderzoeken. De Programmaraad werd daarom gevraagd om uit de voorliggende shortlist met negen onderwerpen er drie te prioriteren.
Nadat de leden per provincie hun top-3 bekend hadden gemaakt volgde een gedachtewisseling over elkaars top-3 en zijn de argumenten voor en tegen uitgewisseld. Na deze gedachtewisseling adviseerde de Programmaraad om vier provincie vergelijkende onderzoeken in het onderzoeksprogramma op te nemen: Bodemdaling, OV- concessies, Waterkwaliteit en Fietsbeleid.
In de begrotingswijziging is ook het voor de provincie Noord-Holland uit te voeren onderzoek Kwaliteit uitvoering VTH-taken bij Tata Steel en Harsco opgenomen waarvan de oplevering in het 2e kwartaal 2020 wordt verwacht.
In deze begrotingswijziging, is op basis van de Macro Economische Verkenning 2020, de definitieve bijdrage voor de deelnemende provincies over 2020 opgenomen.

3. Proces/procedure

Provinciale Staten worden verzocht uiterlijk 6 februari 2020 hun zienswijze aan de directeur/bestuurder van de RR kenbaar te maken. Agendering in de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur van 20 januari 2020 betekent dat Provinciale Staten op 3 februari 2020 een besluit kunnen nemen waarmee de deadline voor het indienen van een zienswijze gehaald kan worden.

4. Voorstel

Ik stel u voor te besluiten overeenkomstig het ontwerpbesluit.

S.A. Doevendans,	voorzitter Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur
M.C.A. de Zwart,	commissiegriffier Economie, Financiën en Bestuur

Ontwerpbesluit

Nr. 04-2020

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelet op artikel 48, lid 1 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen;

gelezen de voordracht van de voorzitter van de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur van 20 januari 2020;

besluiten

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om bij de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer een zienswijze in te dienen betreffende de concept 1e begrotingswijziging 2020 van de Randstedelijke Rekenkamer en instemmend te reageren.

Haarlem, 3 februari 2020,

Provinciale Staten van Noord-Holland,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

T.b.v. Statenvergadering d.d.	3 februari 2020
Commissie	Economie, Financiën en Bestuur
Datum commissievergadering	20 januari 2020

Onderwerp: Voordracht 04 Randstedelijke Rekenkamer onderzoeksprogramma, 1e begrotingswijziging 2020 en zienswijze

Uw contactpersoon
M.C.A. de Zwart
AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 3756
zwartm@noord-holland.nl

29 januari 2020

De commissie Economie, Financiën en Bestuur adviseert om de Statenvoordracht als hamerstuk te agenderen voor de PS-vergadering van 3 februari 2020.
Voor de gemaakte opmerkingen over de voordracht zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag EFB 20 januari 2020:

5.a. **Randstedelijke Rekenkamer: onderzoeksprogramma, 1e begrotingswijziging 2020 en zienswijze**
De **voorzitter** introduceert het onderwerp.

Dhr. **Kanik** (D66) geeft een toelichting op de totstandkoming van de lijst. Elke provincie heeft een top-3 van onderzoeksonderwerpen samengesteld op basis van een lijst met 9 onderwerpen van de rekenkamer. De onderwerpen op deze lijst heeft de rekenkamer opgehaald bij de provincies. De onderwerpen waterkwaliteit, OV-concessies, fietsbeleid en bodemdaling zijn aan de rekenkamer voorgesteld als onderwerpen om te onderzoeken. De rekenkamer heeft er zelf voor gekozen om als eerste onderzoek te doen naar de waterkwaliteit.

Dhr. **Dulfer** (GL) is blij met de onderwerpen die in onderzoek worden genomen. In paragraaf 2.3, meerjarenraming, is een bijzondere constructie van plaatsvervangend bestuurder vastgelegd. In 2016 is hier 80.000 euro voor gereserveerd, waarvan de helft inmiddels is uitgegeven en dit loopt door tot 2023. Waarom is voor deze constructie gekozen en hoe ziet het vervolg na 2023 eruit? Worden de gelden structureel toegekend?

Dhr. **Hoogervorst** (SP) beoordeelt de financiële consequenties niet als heel erg groot, dus dat is prima. Hij vindt het opvallend dat er 4 onderwerpen zijn gekozen in plaats van 3. OV-concessies zijn voor de programmaraad misschien niet zo belangrijk, maar wel voor andere partijen in de provincie. Het gemak waarmee dit ter zijde wordt geschoven, is niet correct. De SP verzoekt om op een bepaald moment duidelijk te maken op welke wijze de vier onderwerpen worden onderzocht.

Dhr. **Klein** (CU) heeft er geen behoefte aan om een zienswijze in te dienen. Door onderzoek te doen naar VTH-taken laat de commissie zien in te spelen op de actualiteit en ook de overige gepland onderzoeken zijn zinvol. Bij de invulling van de OV-concessies dient meegenomen te worden hoe PS kunnen sturen op de inhoud waarbij de rol van de PS'en in de verschillende provincies kan worden vergeleken. Bij het fietsbeleid dient nagegaan te worden hoe de onderbesteding kan worden gereduceerd.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat tot 2023 geld is vrijgemaakt voor de plaatsvervangend bestuurder en na afloop van deze periode vindt een evaluatie plaats van het huidige besturingsmodel die kan leiden tot de keuze voor een ander besturingsmodel. Naar aanleiding van de evaluatie zal de financiering nader bepaald worden.

Dhr. **Dulfer** (GL) vraagt of als gekozen wordt voor de huidige structuur, de huidige tijdelijke reservering structureel wordt.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) antwoordt dat dit afhankelijk is van de keuze die wordt gemaakt naar aanleiding van de uitkomsten van de evaluatie.

Mw. **Hoenderdos** (directeur/bestuurder Randstedelijke Rekenkamer) antwoordt dat gekozen is voor 4 onderwerpen, omdat de delegaties namens de provincies meerdere onderwerpen hebben voorgesteld. Bovendien was geen sprake van een duidelijke top-3 als grootste gemene deler. Er was in de programmaraad wel veel overeenstemming over de waterkwaliteit. Flevoland had geen interesse in fietsbeleid, maar de overige provincies wel. Utrecht had bijvoorbeeld veel belangstelling voor de OV-concessies. De rekenkamer maakt zelf een keuze uit de onderwerpen en heeft als eerste gekozen voor waterkwaliteit. Voor de overige 3 onderwerpen zal maatwerk in het onderzoek geboden worden. Als bijvoorbeeld het fietsbeleid voor Flevoland niet of gedeeltelijk wordt onderzocht, dan ontstaat er capaciteit om ten behoeve van Utrecht meer aandacht aan OV-concessies te besteden. Daarom is de begroting nog niet uitgewerkt. De volgende stap is de onderzoeksaanpak die naar PS wordt gestuurd. Daarop kunnen PS reageren. In het proces hier naartoe gaat men in gesprek met de Statenleden die in het rondje fracties een onderwerp voorgesteld hebben. In dit rondje langs de 53 fracties zijn ruim 120 onderwerpen voorgesteld die getoetst zijn aan de criteria die gelden voor rekenkameronderzoek, zoals maatschappelijk en financieel belang, de rol van de provincie en timing. De selectie heeft geleid tot een shortlist met 9 onderwerpen die aan de programmaraad zijn voorgelegd.

De **voorzitter** concludeert dat het als hamerstuk aan PS wordt doorgeleid.

Burgerinitiatief:

STOP de boskap

in de Schoorlse-

en Noord-Kennemerduinen

29 november 2019

Aan de heer A. van Dijk
Commissaris van de Koning in Noord Holland en
Voorzitter van Provinciale Staten

29 november 2019
Aanbiedingsbrief Burgerinitiatief: **Stop de boskap in de Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen**

Geachte heer Van Dijk,

De initiatiefnemers verzoeken Provinciale Staten om dit burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten te plaatsen.

Volgens bijgaand rapport van onze telcommissie omvat de bundel, die wij u hierbij overhandigen, in totaal **8.570** ondersteuningsverklaringen die voldoen aan de door de Provincie gestelde eisen. Met deze ondersteuningsverklaringen onderbouwen wij ons verzoek.

Met trots presenteren wij u bij deze brief een lijst met personen die ons Burgerinitiatief aan u aanbevelen (1). Daarna treft u bij deze brief een Korte Toelichting (2), onze Overwegingen inzake de Ondersteuningsverklaringen (3) en het Rapport van onze Telcommissie (4). Verder is bijgevoegd een usb-stick, met daarop o.a. deze brief met bijlagen, een bestand met de netto digitaal ontvangen ondersteuningsverklaringen en de door ons uitgegeven nummers 1, 2 en 3 van “Wij hebben de dennen nodig”. Tenslotte overhandigen wij u bij deze brief de stapel met de op papier ontvangen ondersteuningsverklaringen.

Vanzelfsprekend zijn wij beschikbaar voor het geven van nadere toelichting.

De initiatiefnemers en indieners:

Ir. A.J.J. Engelbregt
voorzitter

J.C. Volkers-Vos
bestuurslid

M.M.G. Geurds
bestuurslid

A. Mors
penningmeester

M.J. van Amerom
bestuurslid

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

1. Aanbevelingen

Veel burgers zijn verontrust door de boskap in de duinen.

We ontvingen vanuit het hele land ondersteuningsverklaringen voor ons burgerinitiatief, in totaal 14.382 stuks.

Onze petitie tegen de boskap op schoorlsebosmoetblijven.nl is 23.432 keer ondertekend.

onze petitie is aangeboden aan de heren De Graaf en Tekin

Trots vermelden wij dat ons Burgerinitiatief u wordt aanbevolen door:

Adriaan van Dis, schrijver en presentator:

Ik ondersteun van harte het burgerinitiatief tegen de bomenkap in Schoorl. Weg met de bijl en leve de wandelaar
die rust zoekt tussen de ruisende dennen.

Jeroen Krabbé, acteur, filmregisseur en kunstschilder:

Ja, ik steun hierbij het initiatief van harte!

Margriet Brandsma, journaliste en schrijfster:

Omdat ik de bomenkap in Schoorl een onzalig idee vind, zeg ik: ja, ik beveel het burgerinitiatief aan!

Saskia Noort, schrijfster en columniste

Frits van Beusekom, oud directeur Staatsbosbeheer:

Natuurlijk mogen jullie mijn naam gebruiken als Aanbeveler en Ondersteuner van jullie initiatief.

Jacob Vis, schrijver, oud-manager Staatsbosbeheer:

Ja, ik beveel dit burgerinitiatief van harte aan. Zo vaak gebeurt het niet in ons land dat een groep burgers zich sterk maakt voor het behoud van bos en veel beter dan de beherende overheid inziet dat bomen in een kwetsbaar gebied onmisbaar zijn. De stichters van het bos zouden zich in hun graf omdraaien als ze zien hoe hun opvolger ermee omgaan, maar ze zouden juichend dat graf uitspringen als ze zien met hoeveel hartverwarmend enthousiasme deze burgers alles op alles zetten om het bos te behouden. Hulde!'

Leffert Oldenkamp, publicist, voorheen werkzaam bij Staatsbosbeheer

Kees de Bakker, directeur Uitgeverij Conserve:

Het is onvoorstelbaar dat publiek en politiek de boskap voor zoete koek aannemen. De gedachte aan stapels gekapte bomen langs de Schoorlse Zeeweg maakt me onpasselijk.

Giselle Ecury, schrijfster en columniste:

Natuurlijk beveel ik het Burgerinitiatief aan. Onze duinen kúnnen niet zonder de dennen, dan wordt de omgeving en ons dorp onleefbaar door het stuifzand. Dáárom is dit bos ooit zó ontworpen!

Drs. **Lettie Oosterhof**, predikante:

Krijgen de paddenstoelen wel genoeg aandacht bij het beheer van de duinen?

Hans van Marwijk, kunstschilder:

Ik steun een algeheel burgerinitiatief om een rigoureuze bomenkap tegen te gaan. Een kleine bomenkap voor meer variatie in het duinlandschap vind ik wel erg mooi.

Theo Olthuis, schrijver en dichter:

Hinderlaag
Het Schoorlse Bos in een hinderlaag
Geen mensenhanden, maar middels
de scherpe tanden van de kettingzaag.
Alles kort en klein
tot een overzichtelijk terrein.
zal het zijn als dit echt gebeurt.

Harry Hobo, voorzitter Stichting Natuurbelang

Hessel Engelbregt, psychotherapeut en oprichter Hersencentrum.nl:

Het leven op aarde blijkt kwetsbaar. Ik vind dit geen goed moment om bossen te oogsten.

Drs. **Kim Beaumont**, historica

Robin Noorda, filmer - **Margot van de Stolpe**, kunstenares en vormgever - **Alfred Marseille**, mediavormgever, allen bestuursleden van Tropism Art & Science Foundation:

De Natura 2000 wensnatuur van een biodivers duinlandschap zal zich, vanwege de stikstof, na kaalkslag helaas niet manifesteren. Het kappen en verstoken van het bos zal enkel CO2 uitstoot opleveren terwijl het vermogen tot CO2 opslag verloren gaat. Het dubbele tegendeel van CO2 neutraal dus. We hebben hier te maken met commerciële kortzichtigheid waarbij de wensen van de bevolking genegeerd worden.

Ir. **Han Leupen**, consultant op het gebied van duurzaamheid en klimaat:

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

Ik steun het burgerinitiatief om de rigoureuze bomenkap te stoppen. Wereldwijde ontbossing en urbanisatie zijn ware boosdoeners bij klimaatverandering en daarom moeten de bomen blijven staan!

Ir. **Marieke Engelbregt**, natuurgenezer en bestuurslid Stichting Local Spirit:

Deze grootschalige bomenkap draagt niet bij aan de biodiversiteit.

Ko van Geemert, journalist en schrijver:

Geachte Commissaris van de Koning,
Ik ben tegen de bomenkap in Schoorl en steun derhalve het burgerinitiatief om deze te verhinderen.

Arnold de Hartog, schrijver:

Ja, ik beveel het burgerinitiatief van harte aan! Liever meer dan minder bomen in de Schoorlse duinen.

Dr. **Fokko Omta**, predikant

Martijn Engelbregt, kunstenaar en grafisch vormgever

Rocco Veenboer, directeur Awakenings Dance Events:

Picasso en vele anderen (internationale) kunstenaars deden inspiratie op in deze bossen die nog steeds dagelijks vele mensen wandelplezier bieden.

Waldemar Torenstra, acteur

Drs. **Johan Vollenbroek**, bestuurslid Mobilisation for the Environment (MOB)

Rob Chrispijn, tekstdichter, oud-voorzitter Mycologische Vereniging:

Het zou een dieptreurige schande zijn als het voor paddenstoelen beste dennenbos van Nederland zou verdwijnen. Het Schoorlse Bos moet blijven!

Dick Pater, agrariër, voormalig bestuurslid LTB

Hennie Harinck, journaliste en publiciste:

Bosbranden teisteren grote delen van de wereld en wat doen wij in kneuterig Nederland? Wij kappen moedwillig en doodleuk hele bossen. Als u het nog snapt…

Robert Valter, zanger, dichter, componist en zangcoach

Jan van Haasteren, striptekenaar:

Afkappen!

(speciaal voor ons getekend door Jan van Haasteren)

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

2. Korte Toelichting

2.1. Inleiding

Noord-Holland is een provincie met maar weinig bos. Niet meer dan 5% van het oppervlak. Er is maar weinig bos over uit de periode waarin dit deel van ons land zijn vroegere naam Holtland kreeg. Indieners, allen bestuurslid van de Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied (kortweg de Duinstichting) verzoeken met dit Burgerinitiatief aan Provinciale Staten om te besluiten verdere boskap in de duinen te voorkomen.

Indieners verzoeken Provinciale Staten bij het nemen van haar besluit, het voortschrijdende inzicht mee te nemen met betrekking tot klimaat en milieu, tot luchtkwaliteit en tot de gezondheid van haar bewoners, alsmede het belang van de bossen voor de recreatie. Indieners verzoeken u om Gedeputeerde Staten op te dragen om dat besluit ten uitvoer te brengen.

In deze brief en de bijlagen worden “de indieners” ook wel aangeduid als “de initiatiefnemers” “wij”, als “ons”, als “de Duinstichting” of als “het bestuur van de Duinstichting”.

2.2. Mensen hebben de dennen nodig

In heel veel gesprekken die wij hadden met stafmedewerkers van de Provincie, van Staatsbosbeheer en van PWN hebben zij ons niet duidelijk kunnen maken waarom gezonde, geliefde bossen moeten worden gekapt. Het kan niet zijn omdat er een tekort is aan grijs duin (duingras met zanderige gedeelten), dat is juist in Schoorl het meest voorkomende landschap. Het bestaat niet dat meer grijs duin dan nu het gebied aantrekkelijk maakt voor soorten die zijn verdwenen. Die soorten zijn verdwenen door andere oorzaken, zoals vossen, loslopende honden, mtb-ers die buiten de route rijden, stikstofdepositie, recreatiedruk.

Er blijven bij ons veel vragen bestaan over de werkelijke redenen om op zo’n grote schaal bos te kappen. Het verhullende taalgebruik waarmee de overheid haar plannen benoemd, heeft niet bijgedragen aan het vertrouwen. Roept boosheid op. Voorbeelden te over, we beperken ons hier tot de termen *beheerplan* en *herstelplan*, waarmee complete onomkeerbare omvorming worden bedoeld.

Vragen, zorgen en boosheid die niet alleen bij ons bestaan, maar ook bij heel veel anderen. Het is voor directe omwonenden, alsook voor burgers van wat verder weg, nog steeds onbegrijpelijk dat onze overheid van plan is om de mooie bossen in de Noord-Hollandse duinen te kappen.

doorkijkje vanaf de Baaknol over een grote vlakte grijs duin

Wij kregen ongeruste reacties vanuit Groet, Schoorl en Bergen. Dat zijn reacties van de buren van het bedreigde Leeuwenkuilbos en het eveneens bedreigde Van Steijnbos, die reacties hadden we natuurlijk wel verwacht. We weten dat veel inwoners van Warmenhuizen, Heerhugowaard en Alkmaar recreëren in het duingebied rond Schoorl, Bergen, Castricum en Heemskerk, dus daarvandaan hadden we ook veel reacties verwacht. Maar er kwamen ook veel reacties van verder weg uit onze Provincie. Uit Monnickendam bijvoorbeeld, met een berichtje erbij dat ze al die handtekeningen aan ons opstuurden omdat ze elk weekend in Schoorl gaan wandelen of hardlopen. Uit Amsterdam bijvoorbeeld, met de opmerking dat er al zo weinig bos in de omgeving is. De Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen blijken voor mensen in heel Noord-Holland van groot belang.

We kregen ook veel reacties van buiten Noord-Holland. Uit Zuid-Holland, van net over de grens, maar ook van verder weg uit ons land, bijvoorbeeld van vaste bezoekers en families met een recreatiewoning nabij de duinen. En van diverse vaste buitenlandse bezoekers van het Noord-Hollandse duingebied. Stuk voor stuk reacties van bezorgde bij het gebied betrokken mensen.

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

We kregen ook reacties van mensen die merkten dat in hun eigen omgeving veel bos wordt gekapt.

Hoewel alle respondenten erg betrokken waren, konden we helaas alleen handtekeningen uit Noord-Holland goedkeuren.

Wij willen u de opmerkingen niet onthouden die we spontaan kregen toegestuurd, op straat hoorden en waren bijgeschreven op de formulieren. Hieronder zomaar een greep uit de vele reacties:

Ik snap het gewoon niet. Waarom vernietigen wat onze voorouders hebben opgebouwd? Mijn vader heeft nog meegemaakt dat het zand het dorp in waaide!

Ik verbaas me over de liefdeloosheid van de hele operatie. Het lijkt wel of er een oorlog in het bos heeft gewoed.

Hierbij onze ondertekening tegen de boskap bij Schoorl. (Anders krijgen we weer van die bordjes "Pas op: overstekende duinen")

Succes gewenst uit Petten aan Zee. Met zeer bezorgde kustgroet.

Hier nog 3 ingevulde formulieren. Ik heb ze verzameld bij de wijkraadsvergadering en bij het gepensioneerden overleg op Schiphol.

Goed initiatief; hopelijk blijven de bomen staan en kunnen we ook in de toekomst lekker wandelen, hardlopen en mountainbiken in het bos in plaats van een kale zandvlakte; als ik in de wind wil lopen of fietsen ga ik wel naar de polder of het strand.

Jammer dat ik het niet eerder wist. Dan had ik bij sportverenigingen, AH, de snackbar etc. handtekeningen kunnen verzamelen. Iedereen die ik ken is tegen het kappen, en terecht. Zet hem op en veel succes!

Ik hoop van ganse harte dat het slopen van bomen wordt gestopt.

Ik ben tegen de massale bomenkap; wij graven zo ons eigen graf. Gruwelijk en onbegrijpelijk, dat we juist CO2 vergroten door bomen te kappen.

Schandalig wat hier dreigt te gaan gebeuren, deze schijnheiligheid moet stoppen! Hierbij tekenen wij deze petitie.

Hierbij onze handtekeningen, heel veel sterkte in de strijd! Te gek voor woorden dat dit doorgaat. We denken aan jullie!

Succes met de actie, wij zijn oud Bergenaren en oud Schoorlaars wonende in Sint Pancras en vinden het een triest gezicht al die gekapte bomen.

Er is al genoeg 'grijs' duin. Het is schandalig dat dit nog steeds gebeurd anno 2019. En dat de gemeente Bergen daar aan mee werkt.....

Ik teken en steun deze actie.....hoop dat dit allemaal lukt.....GEEN KAPVERGUNNING.....
PS hebben hier te maken in het Gooi met GNR (Goois Natuur Reservaat) is ook rampenplan, veel kappen.

Fantastisch dat jullie je zo inzetten. Voor onze prachtige duinen.

Beste vrijwilligers tegen het kappen van het Schoorlse bos, ik hoop van harte dat de actie tegen het kappen succes heeft!

Hier is nog een ingevuld formulier met handtekeningen. Ik doe er ook een foto bij, van ons bezoek aan de Schoorlerbosschen in 1949.

het Schoorlse Bos in 1949 (zat bij een ondersteuningsverklaring; geplaatst met toestemming)

Bijgevoegd twintig steunbetuigingen om deze waanzinnige en vreselijke boomkap helpen te voorkomen. Wij hopen dat u zo spoedig mogelijk het aantal benodigde handtekeningen bijeen kunt verzamelen.

Wat gebeurt er als de natura 2000 doelstellingen niet worden gehaald? Moet Staatsbosbeheer dan subsidie terugbetalen? Hoeveel is dat? Staatsbosbeheer gebruikt een cirkelredenering als argument. Alleen unieke gebieden krijgen natura 2000 status, om te voldoen aan die criteria moeten bomen worden gekapt. Nu is het argument: als we niet kappen voldoen we niet aan de voorwaarden van Natura 2000. Maar die voorwaarden zijn 'bedacht' door PWN en SBB.

Bij deze wil ik graag de actie ondersteunen, Nederland is van het padje af en dat moet weer recht worden getrokken.

Jaaaa natuurlijk! En dat filmpje over Staatsbosbeheer, wat erg! Ik dacht dat zij voor de natuur en te vertrouwen waren! En zo denkt het gros van de bevolking waarschijnlijk. Ik geloofde die bordjes in de duinen. Niet te geloven dat ze overal zo bezig zijn! Kunnen jullie niet op tv komen? Ik ben inderdaad erg boos/verdrietig. Heel veel succes met de handtekeningen en ik stuur zo nog een lijst. Deze heb ik verzameld op mijn werk. Zijn licht verstandelijk gehandicapten dus de handtekeningen zijn wat kinderlijk. Ook heb ik lijsten bij bedrijven neergelegd hopelijk komt daar ook wat uit!

Ik kreeg de petitie doorgestuurd door mijn vader, ik kom al in het bos sinds mijn jeugd dus persoonlijk trek ik mij het welzijn van het Schoorlse bos erg aan! Daarnaast vind ik dat we al te weinig bos hebben en dat we veel meer bos zouden moeten aanplanten!

Succes met jullie actie, hopelijk blijven de bossen behouden.

Ik hoop dat heel veel mensen mee doen. Het is een gebeid waar ik elk jaar weer een dag met heel veel plezier doorheen wandel. Vraag me af of het nog zin heeft lid te zijn van natuurmonumenten. Eerst de Oostvaardersplassen nu dit weer.

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

Tegen het bomen kappen in de Schoorlse Duinen, wegens nu al veel te weinig bos in deze omgeving!

Ik hoop dat mijn handtekening mede zorgt voor het stopzetten van de boskap in het mooie kustgebied. Ik train daar vaak met av xxxx en kom er ook in de weekenden met familie/kinderen en kleinkinderen, zodat die genieten van de mooie natuur en haar kwetsbaarheid.

Bijgaande onze ondersteuningsverklaring voor het behoud van het Leeuwenkuilbos en het Dr van Steijnbos.

Bij deze mijn ondersteuningsverklaring. Ook ik vind het een zot idee om zoveel van het mooie bos te kappen, de argumentatie die men daarbij gebruikt slaat werkelijk nergens op. Al jaren komen wij daar met plezier omdat je daar heerlijk kunt recreëren en hoop dat dat zo blijft.

Ik wens jullie veel succes toe met de verdere akties in de hoop dat de kap wordt tegengehouden.

Veel succes en hopelijk lukt het om de kap tegen te houden….wat een onzinnig plan ;-(

Hiermee zou ik U willen steunen met het doel om het kappen van de dennenbossen in de Schoorlse Duinen te voorkomen. Men gaat in tegen de milieudoelstellingen van Europa, diep treurig.

2.3. Waarom juist nu ons Burgerinitiatief?

Indieners, tezamen het bestuur van de Duinstichting, doen hun verzoek aan Provinciale Staten op dit moment, omdat de beheerders SBB en PWN plannen hebben om door te gaan met de boskap in de Schoorlse Duinen en het Noord-Hollands Duinreservaat. Bomen kappen, stobben verwijderen en de humuslaag afgraven. Voor definitieve omvorming van bossen naar het in dit gebied al erg veel voorkomende grijs duin, duingrasland met zanderige gedeelten.

Deze cartoon stond op28 april 2019 in de Volkskrant, hier geplaatst met toestemming van Bas van der Schot

Een onomkeerbare omvorming die tot oncontroleerbare risico's en problemen kan leiden met stuivend zand. Door menselijk ingrijpen in het gebied (boskap) ontstonden sinds de middeleeuwen verstuivingen die voor grote overlast zorgden, plantengroei verstikte en zelfs hele dorpen deed onderstuiven. Om het gebied weer leefbaar te maken werd in de loop van de 19e eeuw begonnen met de aanplant van bos. Wij proberen met dit burgerinitiatief te voorkomen dat die ruim 170 jaar noeste arbeid teniet wordt gedaan.

In een tijd dat meer bomen nodig zijn om de klimaatdoelstellingen te halen. In een tijd dat juist bomen nodig zijn om de lucht te reinigen van fijnstof. In een tijd dat bomen nodig zijn om CO2 vast te leggen en om te zetten in zuurstof.

Uitgerekend in deze tijd waarin het steeds duidelijker wordt welke belangrijke functie de bomen hebben voor de leefbaarheid van de omgeving en het klimaat, is bij de gemeente Bergen NH vergunning aangevraagd voor de kap van twee hele bossen in het Schoorlse duingebied.
Op 1 november j.l. heeft SBB vergunning aangevraagd om het Leeuwenkuilbos en het Van Steijnbos (nota bene genoemd naar een oud-directeur van SBB) te mogen kappen. Twee bossen met hoge natuurwaarden, net als bijvoorbeeld het Baaknolbos. Om de kaalslag definitief te maken, is tegelijk ook vergunning

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

aangevraagd voor het verwijderen van de stobben en het afgraven van de humuslaag.

Het zijn de enige bossen die nog zorgen voor een klein beetje luwte in het midden duingebied. Luwte waarin heel veel zeldzame flora en fauna een plekje heeft gevonden.

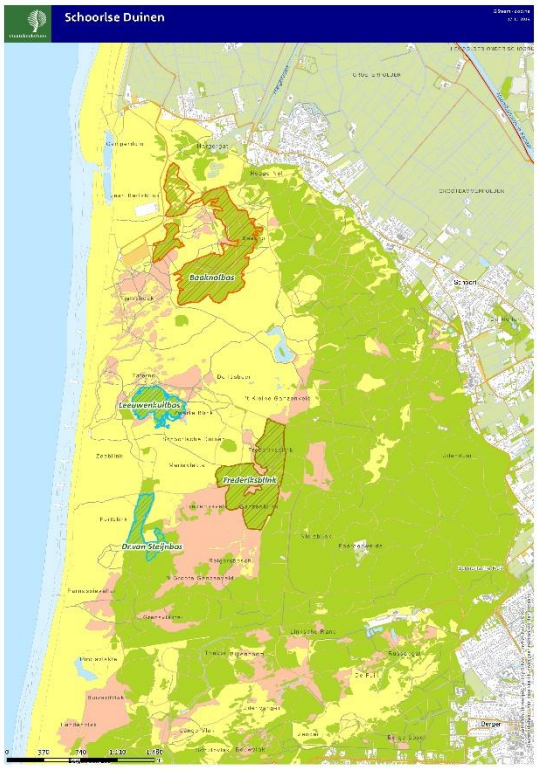
het Leeuwenkuilbos, omringd door grijs duin (grasland met zanderige gedeelten) gezien vanaf de westzijde (foto d.d. 24-11-2019)

De indieners beogen met dit burgerinitiatief de beoogde rigoureuze omvormingen in het duingebied te voorkomen. Niet alleen het Leeuwenkuilbos en het Van Steijnbos worden bedreigd, ook twee bossen nabij Bergen staan op de nominatie om te worden gekapt. PWN, de beheerder van het betreffende gebied, heeft dat al ingepland voor eind 2020. In vervolgplannen wordt gesproken over kap van het Frederiksbos en het Baaknolbos (of volgens latere informatie eventueel een alternatief er voor).

er zijn onafzienbare gedeelten met grijs duin in de Schoorlse Duinen (foto d.d. 24-11-2019)

2.4. Achtergrond van ons verzoek

kaartje van SBB met geplande kap fase 1 en fase 2 (fase 3 is er niet op aangegeven)

Het bestuur van de Duinstichting doet haar verzoek aan Provinciale Staten, omdat haar is gebleken dat de boskap voor grote onrust en verontwaardiging zorgt bij direct omwonenden, bezoekers en toeristen. Het is duidelijk geworden dat er geen draagvlak voor de beheerplannen bestaat bij de omwonenden, zelfs bij de wijde omgeving. Ruim 23.000 mensen ondertekenden onze petitie tegen de boskap.
Zoals u op het kaartje kunt zien, nemen de te kappen bossen slechts een klein deel van het middenduingebied in Schoorl in beslag. Omdat deze bossen de windblokkers zijn, vertegenwoordigen zij voor veel mensen een belangrijke waarde. Voor hun gezondheid, hun algemeen welzijn en hun recreatiemogelijkheden. Deze bossen vertegenwoordigen daarmee een grote emotionele waarde.
De bossen vertegenwoordigen ook een grote natuurwaarde. Zij zijn onderdeel van de afwisseling en diversiteit van het duingebied en dragen mede daardoor bij aan de grote variatie in flora en fauna in het duingebied. Ze bieden plaats aan een scala aan paddenstoelen, planten en dieren. Daaronder zijn vele zeldzame soorten, zelfs rode lijst soorten. Met de beoogde boskap zullen deze soorten (zelfs voorheen beschermde soorten), voor dit gebied, mogelijk zelfs voor Nederland verloren gaan.

2.5. Provinciale Staten zelf onderstreept het belang van ons verzoek

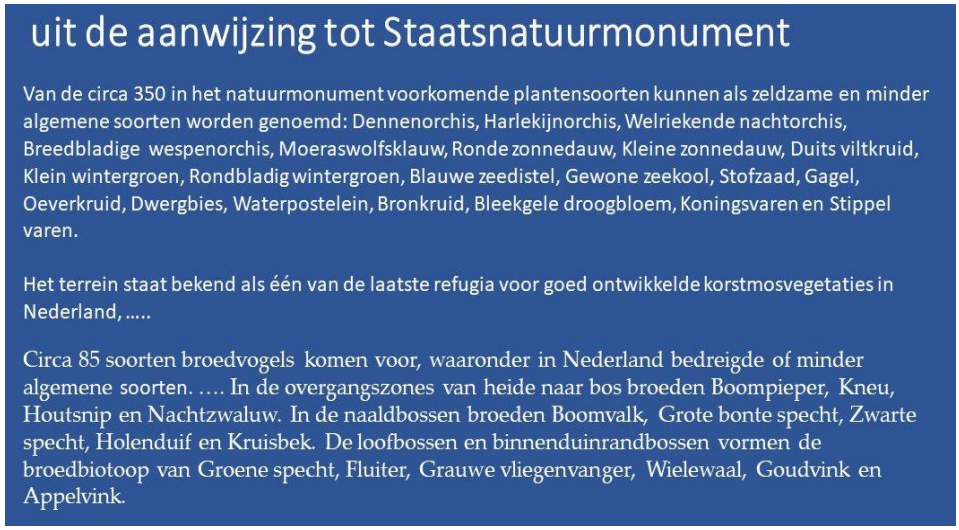
Wij herinneren u aan de vergadering op 3 december 2018, van de voormalige Commissie NLWM van Provinciale Staten. Zie de verslagregels 892 t/m 897. In die vergadering is de vraag aan de orde geweest om een hoorzitting te organiseren. Over grootschalige bomenkap en biodiversiteit. Voor belanghebbenden en deskundigen, zodat daar vanuit verschillende perspectieven (biodiversiteit, CO_2-opslag, natuurbeleving) naar gekeken kan worden. En om als Staten meer grip te krijgen op dit dossier.

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

Met ruime meerderheid werd er mee ingestemd om deze hoorzitting na de verkiezingen te organiseren. Het is nu een jaar later. Hopelijk draagt ons Burgerinitiatief er aan bij om deze hoorzitting op korte termijn te organiseren!

2.6. Deze boskap werkt averechts voor de biodiversiteit.

De boskap wordt door de beheerders gemotiveerd als nodig om ruimte te maken voor soorten planten en dieren "*die dan de kans krijgen om terug te komen*". Die motivering klopt niet. In de Schoorlse Duinen bestaat minder dan 1/3 van het oppervlak uit bos, in het Noord-Hollands Duinreservaat is het aandeel van bos nog veel lager. De betreffende duingebieden bestaan voor een zeer groot gedeelte al uit het beoogde grijze duin, dus uit duingrasland met daar tussen zandduinen, zandvlakten en zandkuilen. In het Noord-Hollands Duinreservaat zijn natte of vochtige valleien. In de Schoorlse Duinen zijn die er nauwelijks, maar dat duingebied staat dan ook van oudsher bekend als zeer droog.

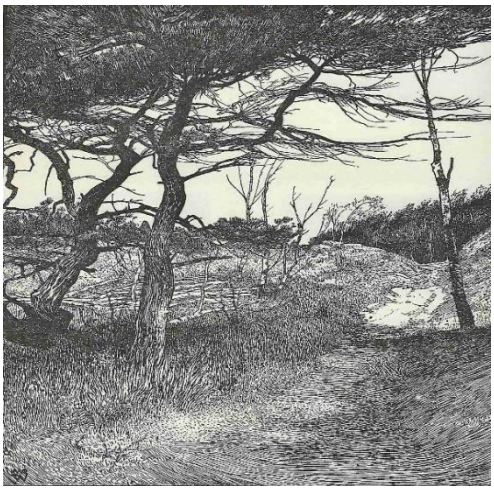
de biodiversiteit is groot in de Schoorlse Duinen

Het areaal aan grijs duin is rond het jaar 2010 in Schoorl enorm uitgebreid, door de grote duinbranden. Na de branden is die omvorming zelfs definitief gemaakt door het afgraven van de humuslaag.

Direct aansluitend aan het gebied is (bij de Hondsbossche Zeewering) een groot areaal aan nieuw wit duin gemaakt.

Er is dus al ruimte genoeg voor de beoogde planten en dieren, ze schitteren echter door afwezigheid. De situatie wordt echt niet beter voor die beoogde planten als er meer ruimte voor vrij komt door het omvormen van de bossen. De beoogde flora heeft namelijk helaas weinig kans door de hoge stikstofdepositie, die volgens de prognoses van het RIVM de komende jaren ook niet zal verminderen. De beoogde fauna (met name de vaak door de beheerders

genoemde tapuit) lijden helaas onder de vossen in de duinen. De vossen hebben de hele meeuwenkolonie gedood of verjaagd, zou een holenbroeder als de tapuit die vossen kunnen weerstaan? Mocht er een tapuit in het duingebied gaan nestelen, dan wacht het arme dier hetzelfde lot als de meeuwen.

dennenbossen in de duinen
Verkade album van Jac. P. Thijsse (1910)

2.7. Wees zuinig op de bossen.

Juist in en rond de bossen die op de nominatie staan om als eerste gekapt te worden, komen veel soorten flora en fauna voor. Helaas is er door de beheerder nog geen goede inventarisatie van gemaakt, daarom geven wij u graag de informatie die wij hebben ontvangen van de Mycologische Vereniging en van diverse andere vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties die delen van de flora en fauna in kaart hebben gebracht. Waaronder de Vogelwerkgroep, Stichting Natuurbehoud en Stichting DuinBES.

in Schoorl is er juist heel veel grijs- en wit duin

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

2.8. Inzichten veranderen.

Boskap is gebaseerd op achterhaalde starre plannen.
Beheerplannen zijn kwalitatief slecht uitgewerkt.

De boskap is onderdeel van beheerplannen die 12 jaar of langer geleden zijn ontwikkeld. In de plannen ontbreekt een aantal fundamentele zaken:

- Er is geen goede beschrijving van de beginsituatie, een inventarisatie van de aanwezige flora en fauna in de om te vormen gebieden ontbreekt.
- Er is geen goede beschrijving van de eindsituatie. De eindsituatie wordt beschreven in vage termen: “we geven ruimte aan …”; “daardoor ontstaat er een kans dat …..”.
- Er is geen aanduiding van de soorten en hoeveelheden van de flora en fauna die verdwijnt door de omvorming.
- Het wordt in het midden gelaten hoe lang het kan duren tot de (te vaag omschreven) gewenste eindsituatie wordt bereikt. In het gebied is te zien dat het gedeelte in het Baaknolbos dat bijna 15 jaar geleden werd kaalgekapt, nog steeds bestaat uit dood zand, zij het met wat plukken helm. Deze berg los zand verplaatst zich met meters per jaar dwars door het bos in de richting van Groet. Er staat in het Beheerplan van SBB dat de omvorming naar grijs duin een flinke tijdspanne vergt. In het Beheerplan van PWN staat dat het 80 jaar kan duren. Wie gaat dat meemaken? Wie gaat beoordelen of de omvorming geslaagd is?
- Er zijn geen criteria vastgelegd waaraan kan worden afgemeten of door de omvorming het beoogde resultaat werkelijk is bereikt.
- In de plannen zijn geen mijlpalen en criteria benoemd, waarmee tussentijds kan worden beoordeeld of de omvorming zich in de gewenste richting beweegt.
- Er is geen risicoanalyse gemaakt van de gevolgen van de omvorming en van de werkzaamheden die in het gebied moeten plaatsvinden ten behoeve van de omvorming. Zelfs niet van de aanleg van zandverstuivingen. De antwoorden op de volgende voor de hand liggende vragen ontbreken zelfs geheel. Wat kunnen de gevolgen van de omvorming zijn voor de bestaande habitats van zeldzame soorten? Welke soorten zullen mogelijk verdwijnen uit het gebied? Wat kan de omvorming voor gevolgen hebben voor de gezondheid van omwonenden en bezoekers? Hoe kan stuivend zand buiten de bebouwing worden gehouden? Welke economische risico’s kan de omgeving lopen door de omvorming? Blijven bezoekers en toeristen misschien weg?
- De plannen bieden totaal geen flexibiliteit. Ons voorstel om de omvorming in kleine porties op te delen is op het laatst toch niet gehonoreerd, het plan is dus om de omvormingen grootschalig door te zetten.

Er is in de beheerplannen totaal geen ruimte om in te spelen op veranderingen binnen de maatschappij. Zoals het Klimaatakkoord met de afspraak om duizenden hectare bos aan te planten. De gemakkelijkste en goedkoopste bijdrage kan gerealiseerd worden door te stoppen met het kappen van bossen. Ook ontbreekt de ruimte om in te spelen op het landelijk protest van burgers en van wetenschappers, tegen de omvormingen van bossen naar zandverstuivingen.

- Het plan beoogt de omvorming van robuuste gezonde bossen naar duingrasland, zandduinen en zandverstuivingen. Dat is een landschapstype dat er al heel veel is in het gebied, maar het biedt weinig kans voor de beoogde soorten flora en fauna bij de door het RIVM voorspelde stikstofdepositie. In den lande zijn er inmiddels meer dan genoeg voorbeelden van omvormingsprojecten waarbij het beoogde habitattype niet is (terug-) gekomen. Wat na de omvorming wel kwam was pijpenstrootje, braam, brandnetel, Amerikaanse vogelkers, etc.
- Het plan biedt geen mogelijkheden om in te spelen op veranderingen in het gebied, op veranderingen in de omgeving (zoals het verzet van de omwonenden), op veranderingen in denken over het milieu (stikstof depositie, fijnstof), noch op veranderingen in het denken over het klimaat (bomen zijn nodig als temperatuurregelaar en voor opslag van CO_2). Urgenda, Mobilisation for the Environment MOB, het Luchtfonds, het Astmafonds, Longartsen, van alle kanten is er een roep om schone lucht. Die schone lucht verzorgen bomen voor ons. Juist bij uitstek de dennenbomen filteren het fijnstof uit de lucht. Door deze bossen te kappen berooft u burgers van schone, zuivere lucht.

door al dat zand was er weinig animo voor herstelwerk na de verwoesting van Schoorl in 1799

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

3. Overwegingen inzake de Ondersteuningsverklaringen.

De Provincie prijst in de verordening het burgerinitiatief aan met een mooi citaat van Klaas de Vries:

"*Het burgerinitiatief geeft burgers het recht om zelf direct onderwerpen letterlijk op de politieke agenda te plaatsen en daarmee hun vertegenwoordigers voor een keuze te plaatsen*."

Tegelijkertijd maakt de Provincie het de burger knap lastig. Zo eist de verordening dat steunverklaringen zijn voorzien van een handtekening. De Tweede Kamer stelt die eis niet, daar is een ip-adres ook voldoende. Dat verschil vonden we vreemd, dus we hebben twee keer contact opgenomen met het Servicepunt van de Provincie. De eerste keer kregen we iemand aan de lijn die nog nooit van een burgerinitiatief had gehoord en er ook niets over kon vinden. De tweede keer kregen we iemand aan de lijn die zou terugbellen nadat was uitgezocht wat de regels zijn. We werden teruggebeld, helaas met de boodschap dat er niets over is te vinden.
Pas medio november, toen we met de heer Krijgsman overlegden over de wijze van aanleveren, kwam naar voren dat de Provincie had besloten om ook ondersteuningsverklaringen zonder handtekening maar met ip-adres geldig te verklaren.

Wij gingen er van uit dat het een goede en eenvoudig controleerbare methode zou zijn om de ondersteuningsverklaringen digitaal te laten invullen. Tijdens de proefperiode merkten we echter dat veel mensen afhaakten bij de vraag om digitaal hun geboortedatum en handtekening aan te leveren en dan het invullen afbraken. Ook in de wel verzonden response zagen we veel steunverklaringen verschijnen zonder geboortedatum of digitale handtekening. Daarnaast kregen we van veel mensen bericht, dat ze geen digitale handtekening konden bijvoegen of uit veiligheidsoverwegingen niet wilden bijvoegen. Veel mensen vinden het digitaal aanleveren van de combinatie naam, adres, geboortedatum en handtekening blijkbaar te riskant of te privacy gevoelig.

Wij hebben daarom de beslissing moeten nemen om naast de digitale steunverklaringen, ook te werken met papieren lijsten. Die lijsten zijn gelukkig druk gebruikt als alternatief voor de digitale response.

4. Rapport van de Telcommissie

Voor het controleren en tellen is een telcommissie aangesteld, bestaande uit de volgende personen: Anita van der Stap, Corrie Bakker, Nel van Rheenen, Richard Schouten en Jan Engelbregt.

De telcommissie verklaart hierbij de steunverklaringen naar eer en geweten te hebben gecontroleerd en geteld.

Het totaal aantal ontvangen steunverklaringen is: 14.382
Het totaal aantal ontvangen ondersteuningsverklaringen dat voldoet aan de eisen van de Provincie komt volgens ons op: 8.570.

Niet alle ondersteuningsverklaringen bleken volledig ingevuld. In de Overwegingen betreffende de Ondersteuningsverklaringen is al het voor veel mensen onoverkomelijke probleem genoemd betreffende de geboortedatum, dat bleek voor veel mensen een te hoge drempel.

Na controle van de ingevulde gegevens op volledigheid en op stemgerechtigheid (inwoner Noord-Holland en 18 jaar of ouder) en na aftrek van dubbel ingediende verklaringen, zijn wij gekomen op het hierboven genoemde aantal geldige ondersteuningsverklaringen.

Door de telcommissie zijn verklaringen alleen goedgekeurd als de persoon duidelijk heeft gemaakt inwoner te zijn van Noord-Holland door opgeven van:
- postcode en huisnummer, en/of
- plaats, straat en huisnummer.

Verklaringen met alleen plaatsnaam of alleen postcode (zonder huisnummer) hebben wij afgekeurd.
Door de telcommissie zijn alleen verklaringen goedgekeurd als de persoon duidelijk heeft gemaakt stemgerechtigd te zijn door opgave van:
- volledige geboortedatum, mits eerder dan 29 november 2001,
- geboortejaar, mits eerder dan 2001.

Door de telcommissie zijn verklaringen alleen goedgekeurd, als:
- de persoon zijn of haar handtekening heeft gezet op papier, of heeft bijgevoegd als bestand,
- de digitale response volledig is ingevuld en is voorzien van een ip-adres.

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

De papieren verklaringen zijn door ons verdeeld in bundels om het controleren en tellen te vergemakkelijken. De geldigheid is per regel gecontroleerd door een lid van de telcommissie en opnieuw gecontroleerd door een ander lid. De bundels zijn ieder geteld door een lid en herteld door een ander lid. Bij verschillen van 4 of meer is de bundel door een van hen een derde keer geteld. Zie onderstaande tellijst.

	TELLINGEN				TEL RESULTAAT	
bundel	teller 1 TOTAAL	teller 1 GELDIG	teller 2 TOTAAL	teller 2 GELDIG	BRUTO TOTAAL	compl. en juist
A	216	168	216	169	216	168
B	134	119	134	119	134	119
C	209	183	209	183	209	183
D	169	168	169	168	169	168
E	223	201	223	201	223	201
F	247	224	247	224	247	224
G	167	160	167	160	167	160
H	289	275	289	275	289	275
i	122	112	122	112	122	112
J	246	231	245	228	245	229
K	373	315	371	311	372	313
L	311	284	311	284	311	284
M	169	161	169	161	169	161
N	277	240	276	240	276	240
O	190	187	190	187	190	187
P	161	139	161	139	161	139
Q	96	95	96	95	96	95
R	249	235	250	235	249	235
S	42	31	42	31	42	31
T	275	254	275	254	275	254
U	108	103	108	103	108	103
V	198	142	198	142	198	142
W	402	382	402	382	402	382
X	217	185	217	185	217	185
TOTAAL					5087	4590

tel resultaten (per bundel en totaal) van de papieren response

De digitale ondersteuningsverklaringen zijn, volgens dezelfde criteria die werden gehanteerd als bij de papieren verklaringen, regel voor regel gecontroleerd op geldigheid. Door Anita van der Stap, Nel van Rheenen en Jan Engelbregt. Die controle is trapsgewijs uitgevoerd en kon worden vergemakkelijkt door sorteringen en selecties uit te voeren in Excel, soms door het invoegen van hulpvelden. Uiteindelijk is het bestand dat resteerde na deze filteringen, tweemaal geheel handmatig gecontroleerd. We hebben gewerkt in de volgende

stappen: eerst zijn alle niet compleet ingevulde records verwijderd, vervolgens zijn handmatig in een hulpveld alle adressen van buiten Noord-Holland gecodeerd en verwijderd. Daarna zijn alle geboortedata gecontroleerd (18 jaar of ouder op 29 november 2019). Data die niet voldeden aan het criterium zijn in een hulpveld gecodeerd en verwijderd. Tenslotte is het resterende (deel van het) bestand gecontroleerd op dubbelen. De dubbele response is door middel van hulpvelden gecodeerd en verwijderd. Zie het resultaat hieronder.

Telresultaat digitale ondersteuningsverklaringen

BRUTO TOTAAL	**9.295**
af: (incompleet; niet-NH; onjuist; dubbel; jonger dan 18 jaar op 29-11-2019)	3.904
NETTO compleet en juist	**5.391**

Binnen de digitale response werden geconstateerde dubbelen verwijderd.
Bij de verdere controle op mogelijke dubbele ondersteuningsverklaringen, heeft de telcommissie de volgende mogelijkheden onderkend:
- bij de ‘papieren response’ dubbele binnen een bundel en
- dubbele tussen bundels; en vervolgens
- mogelijke dubbelen tussen bundels met ‘papieren response’ en het digitale bestand.

Steekproefsgewijs hebben Corrie Schouten, Richard Bakker en Jan Engelbregt deze drie mogelijkheden onderzocht met als resultaat dat er geen dubbele zijn gevonden binnen de bundels, dat er geen dubbele zijn gevonden tussen de bundels en dat er geen dubbelen zijn aangetroffen tussen de op papier en de digitaal aangeleverde steunverklaringen.
Omdat deze controle alleen steekproefsgewijs kon worden uitgevoerd, hebben wij de volgens ons veilige aanname gedaan, dat in de papieren response ca 10 % dubbel zal voorkomen. Dit percentage hebben wij afgetrokken van het telresultaat van de papieren response:

Correctie voor mogelijke dubbele binnen de papieren response

Totaal compleet en juist		4.590
af: mogelijke dubbele	10%	459
NETTO compleet en juist		**4.131**

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

Vervolgens is nog een keer 10 % afgetrokken van de compleet en juist bevonden response, als volgens ons veilig percentage voor eventuele dubbelen tussen de papieren- en de digitale response.

Dit levert als ons totaal telresultaat de gegevens in het volgende overzicht voor het totaal van de digitale en papieren response:

TOTALE RESPONSE		**14.382**
af:		
incompleet/onjuist/dubbel		4.860
compleet en goed		**9.522**
af: mogelijke dubbele	10%	952
NETTO netto compleet en juist		**8.570**

De telcommissie,

Anita van der Stap

C.G.M. Schouten

Corrie Schouten

Nel van Rheenen

Jan Engelbregt

R. Bakker

Richard Bakker

wat in de aanwijzing tot Staatsnatuurmonument klopt: variatie in landschap is er volop

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied
Adres: Kerkbrink 22, 1873 HH Groet. Tel: 06-51202254, Kamer van Koophandel: 67892620 te Alkmaar,
Triodosbanknummer: NL79 TRIO 0338529489 t.n.v. Stichting Schoorlse bos moet blijven, Groet

Bijlage

Verzoek burgerinitiatiefvoorstel

Ondergetekende verzoekt hierbij het volgende voorstel/onderwerp op de agenda van provinciale staten te plaatsen:

STOP DE BOSKAP IN DE SCHOORLSE- EN NOORDKENNEMERDUINEN

Toelichting op voorstel/onderwerp:

ZIE AANBIEDINGSBRIEF

Naam:

Eerste voornaam en verdere voorletters:

Geboortedatum:

Adres:

Postcode: .... Woonplaats: SCHOORL

Handtekening:

Plaatsvervanger:

Naam:

Eerste voornaam en verdere voorletters:

Geboortedatum:

Adres:

.....
Postcode: .....
Woonplaats:.....

Handtekening:

Het verzoek gaat vergezeld van een lijst met de namen, adressen, geboortedata en handtekeningen van 5.000 initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

Toelichting voor de verzoeker
Iedereen die kiesgerechtigd is voor de verkiezing van provinciale staten, kan een verzoek doen om een voorstel/onderwerp op de agenda van provinciale staten te plaatsen. Zij zijn initiatiefgerechtigd.

Het zogenaamde burgerinitiatiefvoorstel moet worden ondersteund door ten minste 5.000 initiatiefgerechtigden. Hiervoor is een formulier vastgesteld. Het op het formulier voor het verzoek opgenomen voorstel wordt in dezelfde bewoordingen opgenomen boven aan het formulier met ondersteuningsverklaringen.

Het burgerinitiatiefvoorstel mag niet inhouden:
a. een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van provinciale staten;
b. het verzoek om te handelen in strijd met wettelijke termijnen of aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid;
c. een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het provinciaal bestuur;
d. een bezwaar in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het provinciaal bestuur;
e. een onderwerp waarover tijdens de statenperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door provinciale staten een besluit is genomen;
f. een onderwerp betreffende provinciale belastingen en/of leges of
g. een onderwerp dat de persoonlijke levenssfeer betreft.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Voordracht 10

Haarlem, 15 januari 2002

Onderwerp: Verordening burgerinitiatief Noord-Holland

Bijlagen: 3

1. Inleiding

"Het burgerinitiatief geeft burgers het recht om zelf direct onderwerpen letterlijk op de politieke agenda te plaatsen en daarmee hun vertegenwoordigers voor een keuze te plaatsen. ... Ik beveel het burgerinitiatief van harte aan bij alle gemeentebestuurders die zich zorgen maken over hun band met de kiezers."

Dit zei minister Klaas de Vries op 7 juni 2000 tijdens het VNG-congres. De minister moedigde gemeenten aan het burgerinitiatief in te voeren zodat burgers een extra kanaal hebben om de representatieve democratie te beïnvloeden. Het vormt naar zijn idee een verbindingsschakel tussen de representatieve en participatieve democratie. De directe invloed van burgers versterkt de besluitvorming in de raad. Het burgerinitiatief is één van de mogelijkheden om participatie van burgers bij de beleidsvorming en besluitvorming door de gemeenteraad te stimuleren. De oproep van de bewindsman aan de gemeenten spreekt ook de provincie aan. Immers ook de provincie wenst betrokken te zijn op de burger.

In het op 10 mei 2001 verschenen rapport "Vernieuwing provinciale democratie" van de ad hoc IPO-commissie Bleker spreekt de commissie (op blz. 24) uit, dat zij verwacht dat het burgerinitiatief een goed instrument kan zijn om de betrokkenheid van de burger bij de provinciale politiek te vergroten. De commissie verwacht dat wanneer een burger initiatieven ontplooit om een onderwerp of voorstel op de provinciale politieke agenda te zetten zulks stof zal doen opwaaien. De media zullen er inspringen en een maatschappelijk debat is het gevolg. Anders gezegd de commissie ziet het burgerinitiatief als een (extra) kans en geenszins als een bedreiging voor de representatieve democratie.

Om dezelfde reden is invoering van het burgerinitiatief ook al eerder bepleit, onder andere door de toenmalige Raad voor het Binnenlands Bestuur in zijn rapport "Besturen op de tast" Den Haag 1996 en door J.A. van Kemenade in "Reinventing Democracy" Haarlem 1998.

2. Relatie burgerinititatief met dualisme en vernieuwing provinciale democratie.

Het burgerinitiatief is een uitgewerkte vorm van het petitierecht. Het verschilt ervan doordat uw staten zich verplichten door burgers - procedureel correct - ingediende onderwerpen of voorstellen op uw agenda te zetten en te behandelen. Het burgerinitiatief kan op die manier de participatie en betrokkenheid van burgers vergroten en geeft hen de mogelijkheid direct invloed uit te oefenen op de politieke agenda. Onderwerpen die uw staten naar hun idee zou moeten agenderen, maar die door uw staten (nog) niet zijn opgepakt, kunnen met inachtneming van bepaalde voorwaarden op de agenda van uw staten worden geplaatst. In de huidige situatie hebben burgers natuurlijk al verschillende mogelijkheden om te participeren

in politieke besluitvormingsprocessen, zoals bijvoorbeeld via inspraak. Met het burgerinitiatief wordt echter een instrument geïntroduceerd waarmee burgers een nieuw onderwerp of voorstel kunnen agenderen in de vergadering van uw staten. Uw staten moeten vervolgens over dit punt beraadslagen, mits aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

Het burgerinitiatief past naadloos in het versterken van de vertegenwoordigende functie van uw staten; één van de beoogde effecten van de dualisering. Deze meer externe oriëntatie wordt gestimuleerd door verschillende wettelijke maatregelen. Zo kunnen statenleden het recht van initiatief gebruiken om signalen uit de samenleving te vertalen in concrete voorstellen. De concentratie van bestuursbevoegdheden bij ons college levert tijdswinst op die het statenlid kan gebruiken om zich nog beter te oriënteren op wat leeft in de provincie. Het vertalen van geluiden uit de samenleving hoeft echter niet noodzakelijk uitsluitend door statenleden te gebeuren. Het invoeren van een recht van burgerinitiatief biedt burgers de gelegenheid om publieke agendapunten onderdeel van de politieke agenda te maken. Zo wordt er nog een kanaal aangelegd waarlangs de dingen die in de samenleving leven hun weg naar de provinciale politiek kunnen vinden.

Gekozen is voor een eenvoudige en heldere procedure vervat in een verordening die acht artikelen telt. Het door uw staten te nemen besluit is - onder verwijzing naar de Tijdelijke Referendumwet - referendabel.

De ontwerpverordening is besproken in de vergadering van het Seniorenconvent van 14 januari 2002. Het Seniorenconvent heeft met waardering kennis genomen van de stukken en heeft geadviseerd de voordracht c.a. ongewijzigd aan Provinciale Staten aan te bieden.

Resumerend stellen wij u voor het bijgaand ontwerpbesluit vast te stellen.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.A. van Kemenade, voorzitter

H.W.M. Oppenhuis de Jong, griffier

Besluit

Nr. 10

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten;

overwegende, dat het vooruitlopend op het invoeren van de dualisering van het provinciaal bestuur verkieslijk is om thans reeds burgers de gelegenheid te bieden om publieke agendapunten onderdeel van de politieke agenda te maken en daartoe een verordening over het burgerinitiatief in het leven te roepen;

gelet op artikel 145 van de Provinciewet;

besluiten:

I. vast te stellen de navolgende verordening, die luidt als volgt:

Artikel 1
In deze verordening wordt verstaan onder een burgerinitiatiefvoorstel: een voorstel van een initiatiefgerechtigde ter plaatsing op de agenda van de vergadering van provinciale staten.

Artikel 2
1. Provinciale staten plaatsen een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van hun vergadering indien daartoe door een initiatiefgerechtigde een geldig verzoek is ingediend.

2. Ongeldig is het verzoek dat:
   a. niet door ten minste 5.000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;
   b. een onderwerp als bedoeld in artikel 4 bevat, of
   c. niet voldoet aan de voorwaarden, gesteld in artikel 5.

Artikel 3
1. Initiatiefgerechtigd zijn degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van provinciale staten.

2. Voor de beoordeling of aan de vereisten voor initiatiefgerechtigdheid is voldaan, is de toestand op de dag van indiening van het verzoek bepalend.

Artikel 4
Een burgerinitiatiefvoorstel houdt niet in:
a. een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van provinciale staten;
b. het verzoek om te handelen in strijd met wettelijke termijnen of aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid;
c. een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het provinciaal bestuur;
d. een bezwaar in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het provinciaal bestuur, of

e. een onderwerp waarover tijdens de statenperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door provinciale staten een besluit is genomen
f. een onderwerp betreffende provinciale belastingen en/of leges of
g. een onderwerp dat de persoonlijke levenssfeer betreft.

Artikel 5

1. Het verzoek ter plaatsing van een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de vergadering van provinciale staten wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van provinciale staten.

2. Het verzoek bevat ten minste:
   a. een nauwkeurige omschrijving van het burgerinitiatiefvoorstel;
   b. een toelichting op het burgerinitiatiefvoorstel;
   c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening van de verzoeker en zijn plaatsvervanger, en
   d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

3. Voor het indienen van het verzoek wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 1 van deze verordening opgenomen model.

4. Voor het indienen van de ondersteuningsverklaringen wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 2 van deze verordening opgenomen model.

Artikel 6

1. Provinciale staten beslissen in de eerstvolgende vergadering na de datum van indiening van het verzoek of het burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de vergadering van provinciale staten wordt geplaatst, met dien verstande dat ten minste twee weken is gelegen tussen de dag van indiening van het verzoek en de dag van de vergadering waarin op het verzoek wordt beslist.

2. Indien provinciale staten het verzoek afwijzen wegens strijd met artikel 4, onder a, kunnen provinciale staten het voorstel doorzenden aan gedeputeerde staten.

3. Indien provinciale staten vaststellen dat het verzoek geldig is, dan agenderen zij het burgerinitiatiefvoorstel voor de eerstvolgende vergadering van provinciale staten.

4. De voorzitter van provinciale staten nodigt de verzoeker schriftelijk uit voor de vergadering waarvoor het burgerinitiatiefvoorstel is geagendeerd. De verzoeker of zijn plaatsvervanger heeft tijdens deze vergadering de gelegenheid om zijn burgerinitiatiefvoorstel mondeling nader toe te lichten.

5. Zo spoedig mogelijk nadat provinciale staten over het burgerinitiatiefvoorstel een besluit heeft genomen wordt dit besluit bekendgemaakt door kennisgeving van het besluit of van de zakelijke inhoud ervan in het Provinciaal Blad of een dag-, nieuws- of huis-aan-huisblad, dan wel op een andere geschikte wijze.

6. Tegelijkertijd met de bekendmaking wordt van het besluit mededeling gedaan aan verzoeker.

Artikel 7
De voorzitter van provinciale staten brengt over elk jaar een verslag uit over de werking van het recht van burgerinitiatief in de praktijk.

Artikel 8
Deze verordening kan worden aangehaald als Verordening burgerinitiatief Noord-Holland.

II. te bepalen, dat deze verordening in werking treedt zes weken na haar bekendmaking.

Haarlem, 11 februari 2002

Provinciale Staten voornoemd,

H.M. Meijdam, voorzitter

H.W.M. Oppenhuis de Jong, griffier

Toelichting.

Algemeen.
Gekozen is voor een eenvoudige en heldere procedure waarbij gebruik is gemaakt van de model-regeling over het burgerinitiatief van de VNG. De onderwerpelijke verordening is één van de voorgestelde materieel-wettelijke structuuraanpassingen die als hefboom moeten gaan dienen voor een proces van bestuurlijke vernieuwing en verandering van de bestaande politiek-bestuurlijke cultuur en praktijk op provinciaal niveau. De formeel-wettelijke aanzet daartoe vormt het wetsontwerp dualisering provinciaal bestuur dat naar verwachting in het voorjaar van 2002 door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer ter vaststelling wordt aangeboden.

Artikelsgewijs
Artikel 1
In deze bepaling is er voor gekozen de term "burgerinitiatiefvoorstel" ruim te hanteren. Deze ruime definitie biedt de mogelijkheid dat burgers een onderwerp aan provinciale staten aandragen, zonder dat hierbij een concreet voorstel is gevoegd. Uiteraard hebben burgers ook de vrijheid om een concreet voorstel in te dienen.

Artikel 2
Uit dit artikel volgt dat provinciale staten een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van een vergadering moeten plaatsen indien er sprake is van een geldig verzoek, ingediend door een initiatiefgerechtigde. Provinciale staten zullen zich in dat geval dus in ieder geval moeten uitspreken over het burgerinitiatiefvoorstel. Van een geldig verzoek is sprake als (a) het verzoek door ten minste 5.000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund, (b) het onderwerp van het burgerinitiatiefvoorstel niet in artikel 4 is uitgezonderd en (c) aan de in artikel 5 gestelde procedurele voorwaarden wordt voldaan. In artikel 3 (zie hierna) wordt nader omschreven wanneer een persoon initiatiefgerechtigd is.

Over het vereiste dat het verzoek door ten minste 5.000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund kan het volgende worden opgemerkt. Het burgerinitiatief biedt burgers de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de agenda van provinciale staten. Het is daarom een inbreuk op het uitgangspunt dat provinciale staten hun eigen agenda vaststellen. Dit is alleen gerechtvaardigd als het burgerinitiatiefvoorstel ook daadwerkelijk door een bepaald gedeelte van de bevolking wordt gedragen.

Artikel 3
Het ligt voor de hand het initiatiefrecht toe te kennen aan kiesgerechtigden voor de verkiezingen van provinciale staten, vanuit de gedachte dat het burgerinitiatief een instrument is om burgers bij de besluitvorming van provinciale staten te betrekken en die te beïnvloeden. Wie kiesgerechtigd is, is vastgelegd in artikel B 3 van de Kieswet.

Artikel 4
De beperkingen die dit artikel stelt aan de inhoud van een burgerinitiatiefvoorstel vloeien vooral voort uit doelmatigheidsoverwegingen. Het is bijvoorbeeld weinig efficiënt om provinciale staten te belasten met de beraadslaging over een onderwerp waarover de staten uiteindelijk geen beslissende bevoegdheid hebben. Een ander argument voor deze uitzondering is, dat de afstand tussen burger en bestuur alleen maar zou worden vergroot als de burger na het doorlopen van de burgerinitiatiefprocedure te horen krijgt dat provinciale

staten niets met het burgerinitiatiefvoorstel kunnen doen, omdat zij er niet over gaan.
Een vraag over die in strijd is met wettelijke termijnen of de aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid kan ook geen onderwerp van een burgerinitiatief zijn. Voor dit soort vragen staan de burger andere wegen open, zoals het spreekrecht in een vergadering van een statencommissie of een spreekuur van een GS-lid. Ook moet voorkomen worden dat het burgerinitiatief andere procedures zoals de bezwaar- of de klachtprocedure doorkruist. Met het oog hierop is bepaald dat het burgerinitiatiefvoorstel geen bezwaar tegen een genomen besluit of een klacht over een gedraging van het provinciaal bestuur kan inhouden. Hiervoor heeft de burger andere wegen. Ten slotte is het evenmin de bedoeling dat zaken die recent nog in provinciale staten aan de orde zijn geweest opnieuw onderwerp van bespreking worden als gevolg van een burgerinitiatief. Dit zou de besluitvorming in provinciale staten te zeer kunnen frustreren.

Artikel 5
Het ligt het voor de hand om het burgerinitiatiefvoorstel bij de voorzitter van provinciale staten in te laten indienen (momenteel en vooralnog de commissaris van de Koningin). Aan het verzoek is een aantal minimumvereisten gesteld. Het is uit praktische overwegingen zoals uniformiteit, overzichtelijkheid en duidelijkheid raadzaam indiening van een burgerinitiatiefvoorstel plaats te laten vinden door middel van een standaardformulier voor burgerinitiatieven. Op dit formulier zal de verzoeker naast het voorstel plus toelichting, in ieder geval zijn personalia en die van zijn plaatsvervanger moeten aangeven. Ook de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen zullen uiteraard vermeld moeten worden. Om fraude met namen te voorkomen kan naar personalia gevraagd worden als adressen en geboortedata. Met name dat laatste gegeven kan niet aan openbare bronnen als telefoonboeken worden ontleend. Op grond van deze gegevens kan de provincie onderzoeken of het verzoek de steun van voldoende daartoe gerechtigde personen heeft. De Bijlagen 1 en 2 behelzen dergelijke formulieren.

Artikel 6
De burger moet erop kunnen vertrouwen dat provinciale staten zijn voorstel spoedig toetst aan de vereisten en een besluit neemt over de behandeling. Hierin voorziet het eerste lid. Gekozen is voor een termijn (twee weken) die niet te lang is, maar ook niet zo kort dat ze onvoldoende is om het voorstel te kunnen controleren. Verzoeken waarover provinciale staten niet bevoegd zijn kunnen zij doorzenden naar het college. Met het vierde tot en met zesde lid zijn vooral waarborgen gecreëerd voor transparantie bij de afhandeling van een burgerinitiatiefvoorstel door provinciale staten. Op grond van het zesde lid wordt de verzoeker altijd schriftelijk meegedeeld wat er met het ingediende voorstel gebeurt. Dat kan dus een mededeling zijn dat het verzoek wordt afgewezen of een inhoudelijk besluit. Wordt het verzoek tot plaatsing van het burgerinitiatiefvoorstel door provinciale staten afgewezen, dan is er sprake van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waartegen bezwaar en beroep op de rechter openstaan. Besluiten provinciale staten het burgerinitiatiefvoorstel te agenderen, dan is er sprake van een voorbereidingsbeslissing die niet vatbaar is voor bezwaar of beroep (artikel 6:3 Awb). Afhankelijk van het rechtskarakter van het besluit waartoe het initiatiefvoorstel eventueel leidt, zal er sprake zijn van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht die vatbaar is voor bezwaar en beroep. Zo zal bijvoorbeeld bezwaar en beroep openstaan indien provinciale staten naar aanleiding van het burgerinitiatiefvoorstel besluiten een subsidie toe te kennen voor een bepaald project. Een ander voorbeeld is het besluit om een verordening op bepaalde punten aan te passen. Tegen een dergelijk besluit staan geen bezwaar en beroep bij de rechter open (artikel 8:2 Awb). Er is van afgezien vast te leggen dat

provinciale staten altijd plenair het voorstel inhoudelijk moeten behandelen. Het ligt wel voor de hand dat de staten plenair beslissen over het te volgen traject, maar een besluit over een burgerinitiatiefvoorstel kan uiteraard ook in een statencommissie inhoudelijk worden voorbereid. Ook kunnen provinciale staten van mening zijn dat nader onderzoek moet worden gedaan.

Artikel 7
Het artikel bepaalt, dat de voorzitter van provinciale staten (lees: momenteel en vooralsnog) de commissaris van de Koningin verplicht is om jaarlijks een verslag over het burgerinitiatief uit te brengen. Hierbij valt te denken aan getalsmatige gegevens (aantal ingediende, aantal toegewezen en aantal afgewezen burgerinitiatiefvoorstellen), alsmede aan een beknopt overzicht van de inhoud van de burgerinitiatiefvoorstellen, de besluiten van provinciale staten op de burgerinitiatiefvoorstellen en de motivering op grond waarvan provinciale staten tot deze besluiten zijn gekomen.

Bijlage

Verzoek burgerinitiatiefvoorstel

Ondergetekende verzoekt hierbij het volgende voorstel/onderwerp op de agenda van provinciale staten te plaatsen:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Toelichting op voorstel/onderwerp:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Naam:

.....

Eerste voornaam en verdere voorletters:

.....

Geboortedatum:

.....

Adres:

.....
...

Postcode: ..... Woonplaats:

.....

Handtekening:

Plaatsvervanger:

Naam:

.....

Eerste voornaam en verdere voorletters:

.....

Geboortedatum:

.....

Adres:

.....
Postcode: .....
Woonplaats:.....

Handtekening:

Het verzoek gaat vergezeld van een lijst met de namen, adressen, geboortedata en handtekeningen van 5.000 initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

Toelichting voor de verzoeker
Iedereen die kiesgerechtigd is voor de verkiezing van provinciale staten, kan een verzoek doen om een voorstel/onderwerp op de agenda van provinciale staten te plaatsen. Zij zijn initiatiefgerechtigd.

Het zogenaamde burgerinitiatiefvoorstel moet worden ondersteund door ten minste 5.000 initiatiefgerechtigden. Hiervoor is een formulier vastgesteld. Het op het formulier voor het verzoek opgenomen voorstel wordt in dezelfde bewoordingen opgenomen boven aan het formulier met ondersteuningsverklaringen.

Het burgerinitiatiefvoorstel mag niet inhouden:
a. een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van provinciale staten;
b. het verzoek om te handelen in strijd met wettelijke termijnen of aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid;
c. een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het provinciaal bestuur;
d. een bezwaar in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het provinciaal bestuur;
e. een onderwerp waarover tijdens de statenperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door provinciale staten een besluit is genomen;
f. een onderwerp betreffende provinciale belastingen en/of leges of
g. een onderwerp dat de persoonlijke levenssfeer betreft.

Bijlage

Ondersteuningsverklaringen burgerinitiatiefvoorstel

Ondergetekenden verklaren hierbij het verzoek tot het plaatsen van het volgende onderwerp/voorstel op de agenda van provinciale staten te ondersteunen:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Naam, eerste voornaam en voorletters	Adres	Geboortedatum	Handtekening

enz.

Toelichting
Boven aan de lijst dient het voorstel/onderwerp van het burgerinitiatief dat wordt ondersteund te worden opgenomen in dezelfde bewoordingen als op het verzoek tot indiening van een initiatiefvoorstel. Indien meer dan één vel nodig is voor gegevens van ondersteuners van het burgerinitiatief dient boven aan elk vel het voorstel/onderwerp te worden herhaald in dezelfde bewoordingen.

Bevoegd tot ondersteuning van een burgerinitiatief zijn degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van provinciale staten.

Titel:Vd 10: Verordening burgerinitiatief Noord-Holland
Datum:15-01-2002
Nummer:10

M124/16-12-2019

AANGEHOUDEN

motie
vergadering Provinciale Staten – 16 december 2019
agendapunt 9: Geldigheid van Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen"

(Tijdelijk) opschorten boskap Schoorlse en Noord-Kennemerduinen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,
gehoord de beraadslagingen,

Constaterende dat:
- er een burgerinitiatief is ingediend dat oproept tot het stoppen van de boskap in de Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen.

Overwegende dat:
- de beraadslagingen rond dit burgerinitiatief nog niet ingepland staan.

Voorts overwegende dat:
- de beraadslagingen mogelijk enige tijd zullen vragen.

Verzoekt GS om:
- tot die tijd geen onomkeerbare zaken te laten plaatsvinden, d.w.z. te besluiten de voorgenomen kap op te schorten totdat duidelijk is wat de uitkomst van de beraadslagingen over het burgerinitiatief is - hetgeen tevens geldt tot de uitkomsten van lopende bezwaarprocedures duidelijk zijn.

En gaat over tot de orde van de dag

R. Alberts	M. Deen	W. van Soest
SP	PVV	50PLUS-PvdO

Provincie Noord-Holland

2020 | 01

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 januari 2020

Onderwerp: Burgerinitiatief stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen

Kenmerk: 1330992

Inleiding

Op vrijdag 29 november jl. bood de heer Engelbregt namens de Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied het burgerinitiatief 'Stop de boskap in de Schoorlse- en Noordkennemerduinen' aan de voorzitter van Provinciale Staten aan.

Conform de verordening Burgerinitiatief Noord-Holland heeft PS in de eerstvolgende vergadering, 16 december 2019, een besluit genomen over de geldigheid van het burgerinitiatief. Provinciale Staten hebben middels voordracht 97-2019 positief besloten over de geldigheid.

Toelichting op het burgerinitiatief

Met het burgerinitiatief 'stop de boskap in de Schoorlse- en Noordkennemerduinen' verzoeken de indieners, allen bestuurslid van de Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied (kortweg de Duinstichting), aan Provinciale Staten om te besluiten verdere boskap in het betreffende duingebied te voorkomen.

Indieners verzoeken Provinciale Staten bij het nemen van haar besluit over het burgerinitiatief, het voortschrijdende inzicht mee te nemen met betrekking tot klimaat en milieu, tot luchtkwaliteit en tot de gezondheid van haar bewoners, alsmede het belang van de bossen voor de recreatie.

Concreet verzoeken de indieners aan Provinciale Staten om het college van Gedeputeerde Staten op te dragen om een besluit over het voorkomen van verdere boskap in het betreffende duingebied ten uitvoer te brengen.

Proces en procedure

Op 16 januari 2019 bespreekt de Statencommissie NLG het Burgerinitiatief en de voordracht. De commissie NLG kan naar aanleiding van de inhoudelijke bespreking in de vergadering besluiten om het ontwerpbesluit bij de voordracht aan te passen.

Na het besluit door Provinciale Staten op 3 februari over het Burgerinitiatief ‘Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen’ worden de indieners geïnformeerd over het genomen besluit.

Voorstel

Wij stellen u voor een besluit te nemen over het bijgaande ontwerpbesluit.

De Statencommissie Natuur, Landbouw en Gezondheid,

Mw. N. van der Waard, voorzitter

Dhr. M.A. Admiraal, griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 01-2020

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van de commissie NLG van 16 januari 2020;

gezien het voorstel van Burgerinitiatief ‘Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen van 29 november 2019 waarin PS verzocht wordt om:

- het college van Gedeputeerde Staten op te dragen om een besluit over het voorkomen van verdere boskap in het betreffende duingebied ten uitvoer te brengen;

gelet op de ‘Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland’;

gelet op de bespreking in de commissie NLG van 16 januari 2020;

besluiten:

- het voorstel van Burgerinitiatief ‘Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen’ van 29 november 2019 aan te nemen.

Haarlem, 3 februari 2020

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Advies commissie NLG 16 januari aan PS inzake Burgerinitiatief Stop de boskap

Op 13 januari jl. werd een expertmeeting georganiseerd over de boskap in Schoorl.
In de vergadering van Provinciale Staten van 16 december jl. is bepaald dat het burgerinitiatief geldig is en onder de bevoegdheid van de provincie valt. Daarom wordt het voorstel van de commissie NLG aan Provinciale Staten nu besproken. Dit keer gaat het om de inhoudelijke vragen en niet zozeer om de procedure.
De vraag die voorligt is of het college van Gedeputeerde Staten door de Provinciale Statenvergadering wordt opgedragen de verdere boskap te voorkomen. De exacte formulering van het voorgedragen besluit van de commissie luidt op dit moment: "*Gezien het voorstel van burgerinitiatief 'Stop de boskap in de Schoorlse en Noordkennemerduinen van 29 november 2019, waarin Provinciale Staten worden verzocht om het college van Gedeputeerde Staten op te dragen om het besluit over het voorkomen van verdere boskap in het betreffende duingebied ten uitvoer te brengen en besluiten het voorstel van burgerinitiatief 'Stop de boskap in de Schoorlse en Noordkennemerduinen' van 29 november 2019 aan te nemen.*"

Er heeft zich één inspreker aangemeld, te weten de heer Argelo, namens Vogelwerkgroep Alkmaar.
Vervolgens wordt het woord gegeven aan de indieners van het burgerinitiatief, onder leiding van de heer Engelbregt. Hij licht de redenen en motivering voor het burgerinitiatief toe.
Na de inbreng van de heer Engelbregt volgen een vragenronde en de beraadslagingen.
Ten slotte wordt nog eenmaal het woord gegeven aan de heer Engelbregt.

Het gaat om een voordracht van de commissie aan Provinciale Staten. Gedeputeerde Rommel wordt wel in de gelegenheid gesteld om een advies te geven. Het is aan de commissie zelf om deze voordracht door te geleiden aan Provinciale Staten. Provinciale Staten stemmen uiteindelijk over het al dan niet aannemen van het voorstel.

De heer **Argelo** (Vogelwerkgroep Alkmaar e.o.) is woonachtig in Schoorl. Hij verkondigt de visie van Vogelgroep Alkmaar en omstreken op de ontwikkeling van de natuur in de Schoorlse bossen.
De bijdrage is gebaseerd op informatie van de website van stichting SBMB, een e-mail die inspreker op 14 november jl. aan de stichting heeft gestuurd, een reactie daarop van 15 november en een e-mail van 29 november jl. aan de stichting.
Stichting SBMB beroept zich op gegevens van de vogelwerkgroep. Spreker was in 1983 mede oprichter van de vogelwerkgroep. Een actieve vereniging met ruim 200 leden. Het werkgebied strekt zich uit tot de bossen en duinen van Schoorl. De leden inventariseren vogels en andere planten- en diersoorten en organiseren excursies en lezingen. De Vogelwerkgroep heeft nauwe contacten met gemeenten in het werkgebied, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De Vogelwerkgroep geeft een tijdschrift uit. Het bestuur wil op geen enkele wijze in verband worden gebracht met de organisatie Schoorlse Bos Moet Blijven'. Vogels aanvoeren als onderbouwing voor het behoud van naaldbossen komt niet met jarenlang onderzoek in het gebied overeen. Deze bossen zijn arm aan vogels. De vogelnatuur heeft geen profijt van naaldbomen in dit deel van Nederland. De Nachtzwaluw is op 17 juni jl. in het kustgebied geïnventariseerd. De Nachtzwaluw maakt een spectaculaire groei door. Het duingebied rond Schoorl omvat meer dan 20 broedparen.
De Sperwersoort is toegenomen. De Sperwer was oorspronkelijk broedzaam in naaldbossen, maar nu ook in gemengde bossen, loofbossen en in de stedelijke omgeving.

SBMB voert de voorgenomen kaplocaties Leeuwenkuilbos en Dr. Van Steinbos op als broedgebied voor de Sperwer. Sperwers broeden echter elders. Waarom voert de stichting juist deze vogel op ter ondersteuning van haar standpunt? De soort is niet zeldzaam in Nederland.
De meest bedreigde vogelsoort is de broedvogel van het open duin. De broedvogels die het duin vanaf de natuurlijke vorming hebben ontdekt en met de natuurlijke veranderingen in het gebied zijn meegegroeid. Het is precies die natuurlijke ontwikkeling die centraal staat in het voorgestelde beleid. Dat beleid een kans geven biedt hoop voor de bedreigde natuur en bovendien blijft er een veel groter oppervlak aan naaldhout over ten opzichte van het te kappen deel.
De vrijwilligers van de vogelwerkgroep zijn voor een belangrijk deel ook beroepsmatig in de natuur te vinden. De Vogelwerkgroep Alkmaar monitort het gebied al jaren en brengt haar kennis graag in het proces in. Het is onbegrijpelijk dat een standpunt van een organisatie als de stichting zoveel aandacht krijgt, terwijl ze aantoonbaar niet thuis is in de natuur van de Schoorlse duinen.
Dit is een proces van geven en nemen, vooral tussen mensen. Daarbij is een deel van Staatsbosbeheerplannen al ingetrokken. Voor de natuur ligt de winst vooral in het open duin. De Vogelwerkgroep doet een beroep op de partijen om goed na te denken waar nu gegeven is en waar genomen is. Neem de stem van de Duinhagedis daarin mee. Namens de Vogelwerkgroep nodigt de heer Argelo Statenleden en vertegenwoordigers van de stichting uit om in het voorjaar mee te gaan en te ervaren hoe de vogelinventarisatie echt in zijn werk gaat.

De heer **Kohler** (FvD) veronderstelt dat inspreker wel weet waardoor de meeuwenkolonie in de Schoorlse Duinen is verdwenen. De heer Kohler hoorde inspreker zeggen dat het open duin grondbroeders gaat opleveren. De heer Kohler betwijfelt dat, tenzij het open duin volgroeit met braam en eikenbosjes, ter bescherming tegen de vos

De heer Argelo legt uit dat stuivend duin gaat ontstaan. Water speelt ook een rol. Het gaat niet alleen om vogels, maar ook om planten en duinhagedissen. De meeuwen doen het niet slecht in Nederland. Ze ‘kregen een schop onder hun kont’ door de vos. Het gebied is extreem rijk. De Sperwer was vroeger algemeen aanwezig, maar dertig aar geleden was de havik er niet. Het vastpinnen op getallen en ‘zo willen we het hebben’, zo werkt de natuur niet. De meeuwen zijn verschoven.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) begrijpt dat Vogelwerkgroep Alkmaar het in een ander perspectief plaatst. De PvdA maakt graag van de uitnodiging gebruik om op een zomeravond mee te lopen met een inventarisatie.
Na de eerste fase volgt een evaluatie. Ziet Vogelwerkgroep Alkmaar zichzelf een rol toebedeeld?

De heer Argelo wijst erop dat Vogelwerkgroep Alkmaar daar al jarenlang monitort. Die gegevens gaan naar landelijke organisaties. De overheid maakt daar beleid op. Met die gegevens is niks mis. Ze staan als een huis.

De **voorzitter** bedankt de inspreker en geeft het woord aan de heer Engelbregt, als indiener van het burgerinitiatief.

De heer **Engelbregt** (Burgerinitiatief Stop de boskap in de Schoorlse en Noordkennemerduinen).
Het gaat over het gebied van Camperduin tot Wijk aan Zee en in het bijzonder Schoorl. Spreker staat hier namens velen. De petitie tegen de boskap is 24.000 ondertekend. Op het burgerinitiatief hebben 12.000 personen gereageerd, waarvan circa 8.500 aan de eisen voldeden, die de provincie daaraan stelt.

Burgers hebben bezwaar tegen een grootschalige en onomkeerbare omvorming van het duingebied. Het bezwaar richt zich tegen plannen die zijn ontwikkeld, zonder rekening te houden met de omgeving. De plannen worden doorgezet, zonder rekening te houden met veranderde omstandigheden. De burger kan geen invloed uitoefenen. Elk bezwaar tegen het beheerplan werd afgewezen. Waarom is er zo weinig aandacht voor de eis vanuit Natura-2000 tot samenspraak met de omgeving?
De belangrijkste opdracht van Natura-2000 is de instandhouding van bestaande natuur. Gemist wordt de aandacht daarvoor bij de beheerders. Waarom worden zoveel geld en moeite gestoken in omvorming?
De opnamecapaciteit van CO2 is zevenmaal hoger bij bomen dan bij grijs duin. Laat de provincie die capaciteit vernietigen? Daarmee laat de provincie ook de opnamecapaciteit van stikstof en fijnstof vernietigen. Geef als overheid het goede voorbeeld en kap de bomen niet. Fijnstof is een belangrijke oorzaak van voortijdig sterven. Denk aan de gezondheidsrisico's voor bezoekers en omwonenden als beslist moet worden over de boskap. Vooral naaldbomen houden fijnstof vast.
Waarom is er een grote kloof tussen enerzijds de aanwijzingen en anderzijds het beheerplan? Europa wil juist meer bos. De meest voor de hand liggende maatregel is het in standhouden van bestaand bos. Flora en fauna kwalificeren dennenbossen. Door boskap blijft er steeds minder bos over. In Schoorl zijn inmiddels al vele bomen verdwenen. De kap van nog meer bomen moet worden voorkomen.
Bij de waardering van natuurgebieden scoort Schoorl erg hoog. Bezoekers komen voor het bos en het gevarieerde landschap. Er wordt wel gezegd dat de indieners van het burgerinitiatief tegen elke kap zijn. Dat is niet het geval. Ze begrijpen dat onderhoud nodig is. Juist de variatie in het gebied maakt het aantrekkelijk en interessant. Er wordt gezegd dat naaldbomen niet in de duinen horen en dat er niets in en onder leeft. Allemaal niet waar. Dat is uitgelegd met bronvermelding in een nota die aan deze commissie is toegezonden. Er is al veel open duin in Schoorl. Er wordt te veel gekeken naar het beheerplan in plaats van naar de achterliggende oorzaak van het verdwijnen van soorten. Het omvormen is een experiment. Niemand weet wat er na de omvorming zal komen. Het is noodzakelijk om te stoppen met grootschalige, onbeheerste experimenten.
Het is positief dat de provincie de mogelijkheid biedt voor een burgerinitiatief. Er zijn nagenoeg geen andere mogelijkheden voor inspraak. De achtergrond van de vraag is toegelicht in de aanbiedingsbrief bij het burgerinitiatief en in de aanvullende nota.
De overheid vraagt grote inspanningen van bedrijven, boeren en burgers om mee te helpen de CO2- en stikstofproblemen op te lossen Geef als provincie het goede voorbeeld. Voorkom verdere boskap in het duingebied

De heer **Kohler** (FvD) vraagt hoe de heer Engelbregt staat tegenover de kap van het Dr. Van Steinbos tot aan het wandelpad naar de kerf.

De heer **Engelbregt** vertelt dat er uitgebreide gesprekken zijn gevoerd met voormalig gedeputeerde Tekin. Er zijn alternatieven aangedragen om de kap van het Leeuwenkuilbos en het Dr. Van Steinbos in fasen uit te voeren. Je kunt kijken wat er gebeurt. Ontstaat werkelijk de nieuwe beoogde natuur? Voornoemde gedeputeerde is gevraagd het proces in stappen uit te voeren. De heer Tekin was er gelukkig mee dat burger en beleid bij elkaar werden gebracht. Het bleek echter te duur en het duurt te lang.
De indieners van het burgerinitiatief zijn niet strikt tegen elke verandering in het duingebied. Het is belangrijk dat er verschillende variaties in het duingebied zijn. Ook de dieren en flora van open duin moeten een kans krijgen. De indieners staan afwijzend tegenover een experiment dat op grote schaal

over het gehele duingebied gaat. Er valt goed te praten over het weghalen van een heel klein stukje Dr. Van Steinbos, om vervolgens te kijken wat daar gaat gebeuren.

De **voorzitter** bedankt de heer Engelbregt en geeft het woord aan de commissie.

De heer **Kohler** (FvD) spreekt zijn dank uit voor de expertmeeting. Hij heeft veel informatie opgedaan. Hij blikt terug op het verleden en het ontstaan van het gebied.
Vanaf 1898 is de verstuiving aangepakt en begin twintigste eeuw ging Staatsbosbeheer aan natuurbeheer in de Schoorlse Duinen doen. Ooit was daar de grootste meeuwenkolonie van Nederland. De vos loste dit 'probleem' in de jaren tachtig op. Zandsuppletie, ter versterking van de natuur, blijkt de chemische structuur van het binnenduin te veranderen en brengt kwetsbare flora en fauna in gevaar. Nu moet bos worden gekapt om 'de ellendige' duinen weer terug te krijgen. Het is niet gezegd dat deze ingreep de gewenste resultaten oplevert. De biotoop uit het verleden zou moeten terugkeren? Dat wordt een voortdurende strijd tegen wat de natuur in de toekomst zelf in petto heeft. Die strijd gaat geld kosten. De komende decennia worden projecten gefinancierd om ongewenste natuur te bestrijden.
FvD juicht daarom het burgerinitiatief toe, dat ons nu dwingt om een inhoudelijke afweging te maken. Laat de bewoners van Bergen, Egmond en Schoorl zelf beslissen over wat er in hun achtertuin gebeurt.
Bomenkap is een nationale kwestie geworden. Helaas is er geen plaatselijke verordening die het mogelijk maakt dat burgers zich over hun 'achtertuin' kunnen uitspreken. De kapvergunning is uitgesteld door de gemeente. Laat bewoners van deze provincie zich uitspreken over de zeventien Natura2000 beheerplannen. Te denken valt aan een provinciaal referendum.

De heer **Cardol** (GL) citeert een artikel uit dagblad Trouw over stichting ARK, die al dertig jaar opkomt voor wilde natuur in Nederland. Ruimte voor planten en dieren, rust voor de mens dat is iets wat de heer Cardol aanspreekt. Natuur zonder menselijke invloed is in Nederland helaas niet denkbaar. Het is dus goed als mensen opkomen voor de natuur, meedenken over het beheer en zelf de handen uit de mouwen steken. Natuur is de basis van ons leven. De duinen beschermen ons tegen de zee. ARK beschouwt natuur als een bondgenoot en niet als probleem.
Op 13 januari kwamen acht deskundigen aan het woord over het beheer van de duinen. Ecologie is geen wiskunde. Er is niet één waarheid. Juist voor een cruciaal natuurgebied als de duinen zouden herstel van het systeem en herstel van de natuurlijke dynamiek het uitgangspunt moeten zijn. Helaas moeten daarvoor soms bomen wijken. Laten we dan zorgen dat we er elders meer bomen voor terugkrijgen.
GroenLinks zal in de Statenvergadering pleiten voor het doorgaan met fase 1 van het herstelplan, inclusief de kap van het Dr. Van Steinbos en het Leeuwenkuilbos. Na de eerste fase moet de tijd worden genomen voor evaluatie en monitoring (6 jaar), voordat een besluit wordt genomen over fase 2. GroenLinks gaat er vanuit dat Frederiksbrink kan blijven. Als derde pleit GroenLinks voor een ferme streep onder 'Nee, mits' voor het Baaknolbos. Dat bos mag blijven. Is de gedeputeerde bereid om voldoende tijd uit te trekken voor evaluatie en monitoring?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) constateert dat in het hele land massaal bomen worden gekapt. De redenen daarvoor zijn divers. Veiligheid langs autowegen, ruimte maken voor minaretten van de klimaatkerk in de vorm van windmolens, of de bomen zijn ziek en moeten worden geruimd. Een graantje meepikken van de 11,4 miljard euro bio massa subsidie noemt men niet als reden. In het onderhavige geval zijn de argumenten: 'de bomen horen hier niet' en 'de duinen groeien dicht"

Groeiende natuur is kennelijk voor sommigen een probleem. Anti-groen is men in feite. Zowel CO2, als reactieve stikstofverbindingen ziet men als een probleem. Zelfs de aanwezigheid nauwelijks 0,1 procent stikstofdioxide vindt men nog te veel. Onder de misleidende term Natuurherstel wordt overgegaan tot sloop. Onder de toch al niet vruchtbare zandgrond haalt men letterlijk de voedingsbodem voor de boom weg.
De lokale media spraken over 'natuurherstel'. Men dacht aan herstel na alle natuurbranden en aan boomplant.
Op maandag 13 januari kwamen er twee kampen aan het woord. Natuurliefhebbers en liefhebbers van stuifzand. Ook de voortwoekerende anti-CO2 waanzin kwam maandag aan bod.
De PVV begrijpt het burgerinitiatief volkomen. Het initiatief dat oproept tot kappen komt de PVV onwaarschijnlijk voor. De belagers van de betreffende bomen tuinieren liever in hun eigen tuin. Zij moeten de natuur met rust laten. De PVV ziet geen breed draagvlak. De PVV is tegen vernieling van landschap en natuur.

De heer **Zoon** (PvdD) vindt het burgerinitiatief een goed verhaal en het is soms zeer overtuigend. Dat er ondertussen een gesprek is tussen alle partijen is al winst. De grootste bedreiging voor de stuivende duinen is het vergrassen door stikstofdepositie. Zolang daaraan niets wordt gedaan is herstelaanpak discutabel. Geen beleid op de kritische depositiewaarden en geen daling tot onder deze waarden? dan is het plaggen, zagen en scheppen tot men een ons weegt. Gaan we onder de kritische depositie waarden en doen we ingrepen als deze dan is het nog maar de vraag hoeveel nut het heeft. De PvdD vindt herstel van bio diversiteit een van de belangrijkste opgaven. Dat moet vooral en als eerste bij de bron gebeuren. Herstellen zolang de vervuiling nog bezig is, is water naar de zee dragen. Als fase 1 doorgaat dan moet er bronbeheer komen. Daarna moet goed worden gemonitord. Het duurt vele jaren voordat het effect van het herstel van bio diversiteit zichtbaar is. Die tijd moet genomen worden, want een boom die om is, komt niet meer terug.

Mevrouw **Alberts** (SP) vindt het een bijzondere redenering dat wanneer we enerzijds horen de minister bezig is met een Nationale bosstrategie, waarin wordt gestreefd naar een uitbreiding van bos, terwijl er anderzijds een plan ligt waarin bomen weggaan. Spreekster heeft daar moeite mee. Het rijmt niet. Waarom moet de ene soort verdwijnen om een andere soort te laten terugkomen? Bos kan niet oud worden. Het wordt niet goed beheerd. Als dat zo is, kom dan met een weerwoord. In Natura2000-gebieden ligt de nadruk op behoud. Waarom wordt dan nu de nadruk gelegd op omvorming? Kan worden gewacht op de Nationale bosstrategie? Kan het bos zo worden beheerd dat het oud kan worden? Is het zinnig om na te denken over stikstofverandering, terwijl stikstof vanuit verkeer, landbouw et cetera met golven binnenkomt? Is dit nu het moment of is uitstel mogelijk? Dit lijkt niet het moment om te gaan kappen. Er moet langer worden nagedacht over de vraag of dit een goede gang van zaken is.

Mevrouw **Strens** (D66) is blij dat de mogelijkheid wordt geboden om dit burgerinitiatief te bespreken. De discussie laat zien dat natuur, natuurbeleving en de waarden die men daaraan hecht, sterk verschillen. Doelen zijn vastgesteld voor Natura2000-gebieden. De bio diversiteit en het natuurlijke systeem van de duinen en de dynamiek staan onder druk. D66 heeft tijdens de expertmeeting veel informatie gekregen over de mogelijkheden en onmogelijkheden om duinlandschap te ontwikkelen. De discussie spitst zich toe op de voorgestelde maatregelen in het kader van bomenkap. Het is jammer dat een aantal mensen het gevoel blijft houden dat er weinig met hun inbreng wordt gedaan en dat men zich niet of onvoldoende gehoord voelt. In de toekomst moet samen worden opgetrokken en uitgelegd waarom bepaalde maatregelen worden voorgesteld.

Voor D66 is het helder bos waarde heeft. Belevingswaarde, ecologische waarde en de belangrijkje rol voor opname van CO2.
D66 kan zich vinden in de voorgestelde fasering met als eerste stap 1 het kappen van twee bosjes. Voordat verder wordt gegaan met het vervolg moet helder zijn wat de effecten zijn en dat nu niet wordt ingestemd met fase 2. Het behoud en het herstel van de unieke kwaliteit in dit gebied, in het kader van Natura2000 het uitgangspunt. Het is wat D66 betreft dan ook nodig om die maatregelen te treffen, die aantoonbaar de natuur weer een kans geven in dit prachtige gebied.

De heer **Roosendaal** (VVD) constateert dat er een grote betrokkenheid is met dit unieke gebied. Het uitdunnen voor meer bio diversiteit is omstreden en draagt bij in het bereiken van de door de overheid vastgestelde doelstellingen. Stellen dat er op deze plek niet genoeg bomen bij kunnen komen, is dan ook niet aan de orde. Er is een duidelijk proces gevolgd. In het burgerinitiatief wordt duidelijk aangegeven dat bomenkap niet gewenst is. De meningen van de experts en de bewoners botsen hier. Vanuit de provincie moet worden bewezen dat de kap echt nut heeft. De VVD is voor de gefaseerde aanpak, waarin na de kap van 2% van het bos een goede evaluatie plaatsvindt. Totdat die evaluatie breed is gedeeld en besproken, kan er pas verder worden gekapt. Dat is een zorgvuldig proces, waar de VVD achter staat.

De heer **Van den Heuvel** (CU) constateert dat een burgerinitiatief ervoor zorgde ervoor dat de voorgenomen boskap op de agenda is gekomen. De CU waardeert dat inwoners zich sterk maken voor hun leefomgeving.
De presentaties van Staatsbosbeheer, Stichting Duinbehoud en de Universiteit van Amsterdam tijdens de expertmeeting waren naar de mening van CU overtuigend. Als je aan natuurbeheer doet en doelen wilt bereiken dan is bepaalde mate van bomenkap nodig. Het gaat slecht met veel habitatten in Nederland. De schaarse ruimte die de natuur in Nederland krijgt, moet vooral ten bate van de natuur worden ingezet. Bio diversiteit staat onder grote druk. Juist het open duingebied is een rijke bron van bio diversiteit.
De plannen van Staatsbosbeheer, in 2017 door het college van Gedeputeerde Staten geaccordeerd moeten een warm hart worden toegedragen. De natuur dient centraal te staan in dit gebied en niet de recreatieve mogelijkheden. Er blijft nog zeer veel ruimte over om het bos te beleven. Er moet verder worden gekeken dan de korte termijn. Natuur en bio diversiteit moeten ook op langere termijn worden geborgd en versterkt. CU heeft het vertrouwen dat de uitvoering in goede handen is bij Staatsbosbeheer.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) spreekt van een complex probleem. Iedere voor- of tegenstander van bomenkap heeft argumenten uit liefde voor de natuur. Kan de provincie wijzigingen aanbrengen in de ambities van de Natura2000-beheerdoelen in de Schoolse Duinen? Heeft de provincie dat recht? Over de doelstellingen en beheerdoelen van de Natura2000-gebieden zou de CDA nog weleens de discussie willen voeren. Over de opnamecapaciteit van CO2 en stikstof wil de fractie helderheid. Het CDA constateert dat zowel GL, D66 en de VVD met het besluit dat zij net aangeven, openingen geven om de Natura2000-beheerdoelen aan te passen en niet nu te besluiten om ze compleet uit te voeren. Het CDA wil eerst de discussie voeren over aanpassingen, voordat een weloverwogen besluit kan worden genomen.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Strens** (D66) of mevrouw Koning met haar eens is dat niet de beheerdoelen ter discussie staan, maar dat wat je moet doen om die doelen te halen.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) zou daarover de discussie willen voeren. Provincieambtenaren hebben aangegeven dat de voorgestelde stappen nodig zijn om de beheerdoelen te halen. Onder meer D66 trekt dat in twijfel. Als bomenkap niet nodig is, dan vindt het CDA dat andere mogelijkheden, zonder bomenkap of met aangepaste bomenkap, moeten worden verkend.

Bij interruptie merkt de heer **Roosendaal** (VVD) dat het debat helder is. Hoe dat kan worden bereikt is door het voorstel te volgen en om daarna een evaluatie te hebben. Als het niet werkt moet er ook niet mee worden doorgegaan. Er zal dan iets anders moeten worden bedacht, want de doelstellingen staan. Als het CDA een beter idee heeft dan wat er nu voorligt, dan wil de VVD daarover discussiëren. De VVD denkt dat er een zorgvuldig proces heeft plaatsgevonden. De fractie hoort heel goed wat de burgers niet willen. De VVD wil zien wat de eerste 2% voor verschil maakt.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) hoort dat VVD een ander plan heeft dan het plan dat er eerst lag. Dus daar is een opening. Daarover wil het CDA praten.

Mevrouw **Jellema (**PvdA) vertelt dat de PvdA in Provinciale Staten eerder heeft aangegeven de heropende discussie gaarne te willen aangaan. Daarna is veel informatie gekomen, maar er blijven verschillen van inzichten bestaan. Dat is democratie.
De PvdA kwam tot vijf punten:

1) De eerste fase gaat door, gevolgd door een evaluatie na tenminste 5 jaar of langer.
2) Er wordt gewacht op de resultaten om daarna wel of niet in tweede fase in te grijpen.
3) Bij de evaluatie wordt het platform van stakeholders nauw betrokken.
4) Het Baaknolbos blijft in alle varianten staan. Staatsbosbeheer zegt 'Ja, mits. Dat laatste zou de PvdA willen schrappen.
5) De PvdA wil het principe hanteren om te streven naar herplant van twee nieuwe voor iedere gekapte Schoorlse boom.

Bekijkt men de vijf voornoemde punten dan staat dit ver af van de voorliggende voordracht. Amenderen kan, maar dan moet het gehele stuk worden geamendeerd. Graag hoort de PvdA vanuit de commissie hoe dit alles in een vat kan worden gegoten.
Het is tijd voor een volgende stap. Als het aan de PvdA ligt wordt overgegaan tot de zojuist genoemde vijf punten.
De PvdA is het eens met PvdD dat ook altijd de bron moet worden aangepakt als het gaat om het terugdringen van stikstofdepositie.

De **voorzitter** verzoekt de heer Engelbregt om te reageren.

De heer **Engelbregt** hoorde de heer Zoon vertellen dat er een overleg is gestart waarin burgers met elkaar en andere partijen kunnen praten. Dat overleg is er niet. Er is een participatieplatform opgericht door Staatsbosbeheer. De boskap mag daar niet op de agenda.
Een aantal commissieleden stelt dat het slechts om 2% kap gaat in Fase 1. Er zijn al 100.000 bomen weg uit Schoorl. In Fase 1 verdwijnen nog eens 15.000 bomen. Die bomen hebben een schermfunctie. Twee derde deel van het open duin is al vrij van bomen. Er is al zoveel open duin. Meer open duin voegt niets toe aan bio diversiteit.

Gedeputeerde **Rommel** zegt toe dat de gestelde vragen voor de vergadering van Provinciale Staten zullen worden beantwoord.

Het is een lastig onderwerp. Daarom is een technische briefing aangeboden. De gedeputeerde begrijpt dat het heel ingrijpend is voor hen die er wonen, wandelen en recreëren. Voormalig gedeputeerde Tekin pakte dat heel goed op. Gedeputeerde Rommel snapt dat de dennenbomen veel water gebruiken, wat in het gebied nodig is. Gedeputeerde Staten stemmen in met Fase 1 om de duinen toekomstbestendig te maken. Daarna wordt het herstel van de natuur goed geëvalueerd en gemonitord. Daarvoor wordt ruim de tijd genomen. In 2024 moet het plan weer op tafel komen. Het Herstelplan moet worden verlengd of vernieuwd. Al zou worden besloten dat verdere kap nodig is, zoals bij Frederinksbrink, dan is het aan de toekomstige gedeputeerde om dit voor te leggen aan Provinciale Staten, in het kader van de budgetbevoegdheid, door middel van het Programma Natuurontwikkeling. Baaknolbos is 'Nee, tenzij'. In dat verband zullen Gedeputeerde Staten adviseren aan Provinciale Staten om het voorstel van het burgerinitiatief niet aan te nemen.

De **voorzitter** herhaalt de vraag die voorligt. Het voorstel Burgerinitiatief 'Stop de boskap in de Schoorlse en Noordkennemer Duinen' verzoekt Provinciale Staten om het college van Gedeputeerde Staten op te dragen om het besluit over het voorkomen van verdere boskap in het betreffende duingebied ten uitvoer te brengen en te sluiten het voorstel burgerinitiatief aan te nemen.
De commissie wordt gevraagd of dit voorstel ongewijzigd kan worden doorgeleid naar Provinciale Staten.
Voor onderlinge afstemming binnen de fracties schorst de voorzitter de vergadering.

[Schorsing van 20.39 tot 20.56 uur]

De **voorzitter** heropent de vergadering.
Zij herhaalt de vraag of het voorstel ongewijzigd kan worden doorgeleid naar Provinciale Staten. Het voorstel kan dan worden besproken en daarna in stemming worden gebracht.

Mevrouw **Alberts** (SP) constateert dat het voorstel hier niet kan worden gewijzigd. Om die reden moet het wel ongewijzigd worden doorgeleid naar Provinciale Staten. Daar kan al dan niet over wijzigingen in het voorstel worden gesproken. Zo is de procedure. Wanneer een Statenlid een initiatiefvoorstel indient, dan neemt dat ook die weg.
Voorafgaand aan Provinciale Staten ontvangt de SP graag antwoord op de vraag over de Nationale Bosstrategie. De SP neemt dat antwoord mee in de bespreking. Daarnaast wil de SP het definitieve echte antwoord op de vraag over het al dan niet gefaseerd kappen van het bos. Dat zou ook een aanpassing van het voorstel met zich mee kunnen brengen.

De **voorzitter** zegt dat zoals gebruikelijk moties kunnen worden ingediend.
De commissie stemt in met het ongewijzigd doorgeleiden van het voorstel burgerinitiatief naar Provinciale Staten.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) is het ermee eens dat het burgerinitiatief door kan worden geleid naar Provinciale Staten. Het gevoel bestaat alsof een aantal partijen de indieners van het burgerinitiatief met een kluitje in het riet sturen, door te zeggen dat nu slechts één besluit zal worden genomen, terwijl het andere besluit later wordt genomen. Voordat een besluit wordt genomen wil het CDA meer informatie over welke ruimte er nu werkelijk is in de Natura2000-beheerdoelen en in de weg daarnaar toe. De fractie hoopt een schriftelijke reactie van Gedeputeerde Staten te ontvangen.

De heer Kohler (FvD) wijst erop dat de gemeenteraad van Bergen uiteindelijk de kapvergunning verleent. Bergen, Egmond en Schoorl zijn het over één ding eens: Er wordt niet gebouwd in het buitengebied en van de bomen moet worden afgebleven. Het is politieke zelfmoord om in Bergen, Egmond Schoorl die kapvergunning te gaan verlenen.
De gedeputeerde haalde de (duin)waterstand aan. De heer Kohler woonde 20 jaar lang aan de duinvoet. Hij moest damwanden laten slaan, want de kruipruimte stroomde vol. Dat geklets over de grondwaterstand in het duingebied moet worden gestopt. De gedeputeerde moet daar niet meer mee aan komen, of goed gedocumenteerd.

Mevrouw Jellema (PvdA) zegt dat de PvdA het ermee eens is om het voorstel ongewijzigd door te geleiden naar Provinciale Staten. De indieners van het burgerinitiatief willen mogelijk weten waar ze aan toe zijn. De PvdA zal het voorstel burgerinitiatief afwijzen, al heeft de fractie wel bewondering voor de inspanningen die de stichting heeft verricht. In gezamenlijkheid met alle partijen, komt een motie volgens de vijf eerder genoemde punten.

De heer Cardol (GL) sluit zich aan bij de woorden van mevrouw Jellema. GL zal de voordracht in Provinciale Staten afwijzen en vervolgens gezamenlijk met andere partijen met een ander voorstel komen.

De voorzitter meldt dat dit agendapunt voor bespreking op de agenda van 3 februari 2020 van Provinciale Staten komt. Zoals gebruikelijk kunnen moties worden ingediend. Vragen worden schriftelijk beantwoord voorafgaand aan de Provinciale Statenvergadering.
De voorzitter bedankt alle toehoorders.

VRAGEN COMMISSIE-VERGADERING 16 januari 2020.

SP. Mevrouw Alberts (SP) vindt het een bijzondere redenering dat wanneer we enerzijds horen de minister bezig is met een Nationale bosstrategie, waarin wordt gestreefd naar een uitbreiding van bos, terwijl er anderzijds een plan ligt waarin bomen weggaan. Spreekster heeft daar moeite mee. Het rijmt niet. Waarom moet de ene soort verdwijnen om een andere soort te laten terugkomen? Bos kan niet oud worden. Het wordt niet goed beheerd. Als dat zo is, kom dan met een weerwoord. In Natura2000-gebieden ligt de nadruk op behoud. Waarom wordt dan nu de nadruk gelegd op omvorming? Kan worden gewacht op de Nationale bosstrategie? Kan het bos zo worden beheerd dat het oud kan worden? Is het zinnig om na te denken over stikstofverandering, terwijl stikstof vanuit verkeer, landbouw et cetera met golven binnenkomt? Is dit nu het moment of is uitstel mogelijk? Dit lijkt niet het moment om te gaan kappen. Er moet langer worden nagedacht over de vraag of dit een goede gang van zaken is.

Antwoord:
U vraagt zich af waarom deze bossen gekapt en omgevormd moeten worden terwijl elders meer bos terug moet komen. Het Leeuwenkuilbos en dr. Van Steijnbos houden de invloed van de wind (en zee) op de daarachterliggende grijze duinen tegen. Door het ontbreken van de invloed van wind (en zee) groeit het grijze duin steeds verder dicht. Hiermee verslechtert het grijs duin en de duinheide rap en nemen soorten af. De kap van het Dr. Van Steijnbos en Leeuwenkuilbos is dan ook belangrijk voor het herstel en behoud van dit kwetsbare duingebied. Daarbij geldt dat dit Natura2000 gebied is. Wij hebben ons als land gecommitteerd aan de daarvoor bestemde doelstellingen. In Schoorl is het beschermen van grijs duin één van de doelstellingen.

Anders dan bos kan openduin op slechts zeer weinig plekken bestaan. Het is dan ook belangrijk dat op de plekken waar dat kan in te zetten op het beschermen van dit kwetsbare natuurtype. Dit geldt helemaal in het beschermde natuurgebied Schoorl met het breedste duin van Nederland. Het wachten op de bosstrategie is dan ook geen optie. Enerzijds omdat de bosstrategie een groter beleidsstuk betreft over hoe wij als land op duurzame wijze omgaan met onze bossen. En daarnaast zal het zeker niet voorschrijven dat unieke Natura2000-gebieden (zoals in Noord-Holland de veenmosrietlanden en duingebieden) afgeschreven moeten worden om met alle provincies alleen op bos in te zetten. Het realiseren van meer bos is een andere prangende opgave die wij als land en provincie gezamenlijk moeten oppakken. In Schoorl is het herstel van het duin echter prioriteit en aan die opgave hebben wij ons gecommitteerd. Vanuit die hoedanigheid is de kap van beide bossen dus ook noodzakelijk en is uitstel geen optie.

Tot slot, de boskap in Schoorl is één van de 350 Natura 2000-herstelmaatregelen die wij in de provincie uitvoeren. Deze maatregel richt zich dus op het herstellen van de dynamiek in het achterliggende duin. Daarnaast neemt GS ook andere herstelmaatregelen, o.a. maatregelen die zich richten op het terugdringen van de gevolgen van het stikstofoverschot. Voorbeelden hiervan zijn plaggen of chopperen. Naast deze herstelmaatregelen zijn ook bronmaatregelen gewenst. GS stelt daarvoor Gebiedsgerichte aanpakken op, waarin per Natura 2000-gebied wordt gekeken welke bronmaatregelen uitgevoerd kunnen worden om de stikstofdepositie terug te brengen. Het is juist de combinatie aanpak van bron en effect dat voor de grootste natuurwinst zorgt. Ook vanuit deze achtergrond geldt dus dat uitstel van de kap geen optie is.

Mevrouw Koning-Hoeve (CDA)
Mevrouw Koning-Hoeve (CDA) spreekt van een complex probleem. Iedere voor- of tegenstander van bomenkap heeft argumenten uit liefde voor de natuur. Kan de provincie wijzigingen aanbrengen in de ambities van de Natura2000-beheerdoelen in de Schoolse Duinen? Heeft de provincie dat recht?

Over de doelstellingen en beheerdoelen van de Natura2000-gebieden zou de CDA nog weleens de discussie willen voeren. Over de opnamecapaciteit van CO2 en stikstof wil de fractie helderheid. Het CDA constateert dat zowel GL, D66 en de VVD met het besluit dat zij net aangeven, openingen geven om de Natura2000-beheerdoelen aan te passen en niet nu te besluiten om ze compleet uit te voeren. Het CDA wil eerst de discussie voeren over aanpassingen, voordat een weloverwogen besluit kan worden genomen.

Antwoord:
Het Natura 2000-aanwijzingsbesluit, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan opgenomen, is door het Rijk vastgesteld. Dit betreft een democratisch besluit dat is genomen door vertegenwoordigers van de meerderheid van kiesgerechtigde Nederlanders.

De uitwerking van deze doelstellingen door experts zijn de Natura 2000-beheerplannen. Ook deze plannen zijn vastgesteld door onze democratische vertegenwoordigers (minister en GS). Als land en als provincie hebben wij ons dus gecommitteerd aan deze doelen en de manier waarop deze te bereken. Het is dus niet zo dat wij de doelen aan kunnen passen naar ons inzien.

Eventueel kan een specifieke maatregel wel komen te vervallen door voortschrijdend inzicht (bijv. de kap van het Baaknolbos). Echter blijft het doel onveranderd. En eventueel moeten dan andere maatregelen genomen worden om dat doel alsnog te bereiken. Elk Natura 2000-beheerplan wordt voor zes jaar vastgesteld. Na deze zes jaar wordt een evaluatie uitgevoerd en wordt gekeken of het plan en de daarin opgenomen maatregelen voor het behalen van de doelen eventueel aangepast moeten worden.

GroenLinks: De heer **Cardol** (GL) citeert een artikel uit dagblad Trouw over stichting ARK, die al dertig jaar opkomt voor wilde natuur in Nederland. Ruimte voor planten en dieren, rust voor de mens dat is iets wat de heer Cardol aanspreekt. Natuur zonder menselijke invloed is in Nederland helaas niet denkbaar. Het is dus goed als mensen opkomen voor de natuur, meedenken over het beheer en zelf de handen uit de mouwen steken. Natuur is de basis van ons leven. De duinen beschermen ons tegen de zee. ARK beschouwt natuur als een bondgenoot en niet als probleem.

Op 13 januari kwamen acht deskundigen aan het woord over het beheer van de duinen. Ecologie is geen wiskunde. Er is niet één waarheid. Juist voor een cruciaal natuurgebied als de duinen zouden herstel van het systeem en herstel van de natuurlijke dynamiek het uitgangspunt moeten zijn. Helaas moeten daarvoor soms bomen wijken. Laten we dan zorgen dat we er elders meer bomen voor terugkrijgen.

GroenLinks zal in de Statenvergadering pleiten voor het doorgaan met fase 1 van het herstelplan, inclusief de kap van het Dr. Van Steinbos en het Leeuwenkuilbos. Na de eerste fase moet de tijd worden genomen voor evaluatie en monitoring (6 jaar), voordat een besluit wordt genomen over fase 2. GroenLinks gaat er vanuit dat Frederiksbrink kan blijven. Als derde pleit GroenLinks voor een ferme streep onder 'Nee, mits' voor het Baaknolbos. Dat bos mag blijven. Is de gedeputeerde bereid om voldoende tijd uit te trekken voor evaluatie en monitoring?

Antwoord:
Gedeputeerde Tekin heeft in de commissie NLG van 27 februari 2017 de volgende toezeggingen aan de commissieleden gedaan: "Er zal na afloop van de 1e fase een degelijke evaluatie plaatsvinden, voordat wordt overgegaan naar de 2e en 3e fase " en "met omwonenden en Staatsbosbeheer in gesprek te gaan over de evaluatie van de 1e fase met daarbij een herbeoordeling van de consequenties daarvan voor de geplande bomenkap in de 2e en 3e fase." Wij sluiten ons aan op de ingezette lijn van gedeputeerde Tekin

om eerst een degelijke evaluatie plaats te laten vinden. Degelijk is naar ons inziens een periode die lang genoeg is om te zien hoe de natuur zich zal ontwikkelen in het gebied. Een exacte datum valt hier nog niet aan te verbinden. Dit is afhankelijk van de snelheid waarmee de natuur zich hierna zal ontwikkelen.

De heer **Engelbregt** vertelt dat er uitgebreide gesprekken zijn gevoerd met voormalig gedeputeerde Tekin. Er zijn alternatieven aangedragen om de kap van het Leeuwenkuilbos en het Dr. Van Steinbos in fasen uit te voeren. Je kunt kijken wat er gebeurt. Ontstaat werkelijk de nieuwe beoogde natuur? Voornoemde gedeputeerde is gevraagd het proces in stappen uit te voeren. De heer Tekin was er gelukkig mee dat burger en beleid bij elkaar werden gebracht. Het bleek echter te duur en het duurt te lang.

Reactie: In de commissievergadering van 16 januari 2020 stelde de heer Engelbregt dat gedeputeerde Tekin het voorstel van gefaseerde kap van fase 1 afwees, omdat dit te duur was en te lang zou duren. Dit waren echter niet de hoofdredenen. Hoofdreden 1 voor gedeputeerde Tekin is dat de boskap een systeemmaatregel betreft. De kap van beide bossen zal meer dynamiek van wind aan zee in het achterliggende gebied bewerkstellingen. Wanneer alleen één van de twee bossen gekapt wordt, zal het effect op het systeem relatief veel lager dan ‘de helft’ liggen. Dit komt omdat het gebied dan nog steeds niet altijd aan wind opengesteld is, noch zal het zelfversterkend effect van zandverstuiving even sterk zijn als bij kap beide bomen. Bovendien blijven dan zaailingen uit het niet gekapte bos waaien. Hoofdreden 2 was dat twee keer kappen ook twee keer overlast en verstoring (door machines in het gebied) en twee keer onrust en weerstand bij de bewoners en recreanten zou betekenen.

M4/03-02-2020

Forum voor Democratie

Partij van de Ouderen

Motie 'Boskap Dr. Van Steinbos'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2020, te Haarlem,

Constaterende dat:

- Er een situatie bestaat met oncontroleerbare natuur en desondanks een voornemen naar onherstelbare boskap in de Schoorlse duinen;

Overwegende dat:

- Er zeer duidelijke behoefte bestaat aan beheer van het natuur- en bosgebied in de Schoorlse duinen dat aansluit bij de wensen behoeften van de natuur-liefhebbende omwonenden en andere gebruikers van dit populaire bosgebied;

- Kap van het noordelijke deel van het Dr. Van Steinbos het voorgenomen experiment in enige mate in reddeloosheid het hoofd zullen bieden;

- De plaatselijke actiegroep bereid is bijna de helft van het Dr. Van Steinboste laten kappen en deze oplossing - zij het met grote zorgen - accepteert;

- Het kappen van het noordelijke deel van het Dr. Van Steinbos omvangrijke genoeg is om op termijn uit te wijze of dit de door SBB voorgespiegelde al dan niet gunstige effecten zal hebben;

Verzoekt Gedeputeerde Staten, opdracht te geven aan SBB zich met kappen te beperken tot het noordelijke deel van het Dr. Van Steinbos , maximaal tot aan het wildrooster op de dr van Steinweg liggend voor het begin van het wandelpad naar de kerf en over een periode van 5 jaar de ontwikkelingen te monitoren vooraleer wordt besloten over te gaan tot verdere kap;

… en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Gerard Köhler (Forum voor Democratie)

Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Mariavlakte
Bankje - bench
Fortblink
Frederiks
Uitkijk De Kerf
View Point
De Kerf
T' Groote Ganzer

M15/03-02-2020

Forum voor Democratie

Partij van de Ouderen

Motie 'Uitdunning Buizerdbosje bij Frederiksveld'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2020, te Haarlem,

Constaterende dat:

- Er een situatie bestaat met oncontroleerbare natuur in het gebied van de Schoorlse duinen;
- Er behoefte bestaat aan goed beheer van het natuur- en bosgebied in de Schoorlse duinen;

Overwegende dat:

- Het Buizerdbosje door de Schoorlse brandweer behoed is voor de vuurzee van 10 jaar geleden;
- Om die reden dit bosje een monumentstatus heeft;
- Naast boskap in het Dr. Van Steinbos, het uitdunnen van het kleine Buizerdbosje zandverstuiving nauwelijks in de weg zit;
- Het buizerdbosje juist een goede buffer is tegen verstuiving van het achterliggende Frederiksveld dat begroeid is met heide;

Verzoekt Gedeputeerde Staten, het Buizerdbosje nabij het Frederiksveld flink te laten uitdunnen door reclassering en niet over te gaan tot de kap ervan;

… en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Gerard Köhler (Forum voor Democratie)

Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

M 6/03-02-2020
punt g

Forum voor Democratie

Partij van de Ouderen

Motie 'Uitdunning Leeuwenkuilbosje bij Frederiksveld'

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2020, te Haarlem,

Constaterende dat:

- Er een situatie bestaat met oncontroleerbare natuur in het natuurgebied van de Schoorlse duinen;

Overwegende dat:

- Dit Leeuwenkuilbosje ternauwernood door de Schoorlse brandweer behoed is voor de vuurzee van 10 jaar geleden;
- Om die reden dit bosje een hoge sentimentele waarde heeft;
- Naast boskap in het Dr. Van Steinbos, het uitdunnen van het dit kleine bosje zandverstuiving nauwelijks in de weg zit;
- Het Leeuwenkuilbosje juist een goede buffer is tegen verstuiving van het achterliggende Frederiksveld dat begroeid is met heide;

Verzoekt Gedeputeerde Staten, *SBB* opdracht te geven het Leeuwenkuilbosje nabij het Frederiksveld flink te laten uitdunnen door reclassering en niet tot kap ervan over te gaan;

… en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Gerard Köhler (Forum voor Democratie)

Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

M7/03-02-2020

PvdA Noord-Holland D66 noord-holland GROEN LINKS NOORD-HOLLAND VVD NOORD HOLLAND STATENFRACTIE

Motie natuurherstel Schoorlse duinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2020 in Haarlem, hebben kennis genomen van de-voordracht Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen" (VD-01), van de Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied (kortweg de Duinstichting);

constateren dat:

- De Duinstichting in zijn inspanningen om boskap in het Schoorlse duingebied te voorkomen een belangrijke discussie op gang heeft gebracht over de vraag hoeveel boskap noodzakelijk is om de beoogde doelen met betrekking tot biodiversiteit te bereiken;

- Voor een deel van het aanvankelijke projectgebied (2% van het totale bos), omvorming van natuur van bos naar verstuivingsgebiedjes naar verwachting wel degelijk ten goede komt aan systeemherstel, een bredere biodiversiteit (behorend bij het open duin) en het behoud van een gewenste grondwaterstand;

- Omvorming van de natuur in de Schoorlse duinen in de eerste fase een zeer beperkt gebied betreft; 2% van het totale bosareaal in het betreffende gebied;

- In het Baaknolbos een aantal waardevolle en/of zeldzame soorten paddenstoelen groeien, die het behouden en beschermen meer dan waard zijn;

- Dat voor de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen in het aanwijzingsbesluit Schoorlse Duinen het jaar 2009 het startpunt was;

overwegen dat:

- Daar waar het voorstel van Burgerinitiatief 'Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen' van 29 november 2019 af wordt gewezen door deze Staten, deze motie een gewogen alternatief is, en middeling betracht tussen behoud van (grote) delen van het bos en omvorming van andere (beperkte) delen, dit alles ten faveure van systeemherstel, landschapsafwisseling, grondwaterstand-behoud en bredere biodiversiteit;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om in het verder ten uitvoer brengen van het traject "Natura 2000-herstelmaatregel: Boskap in Schoorl", uitgevoerd door Staatsbosbeheer:

1. De 1e fase van dit traject ongewijzigd aan het oorspronkelijke beheerplan door te laten gaan;

2. Na voltooiing van deze fase een evaluatie te laten plaatsvinden. Met deze evaluatie wordt tenminste 5 volle jaren gewacht voor wat betreft de ('eind')resultaten. De voortschrijdende resultaten worden in deze 5 jaren nauwkeurig in kaart gebracht en tussentijds in een rapportage met PS gedeeld;

3. Aan de hand van de evaluatie wordt na deze 5 jaar besloten om wel of niet tot de (oorspronkelijke of aangepaste) 2e fase over te gaan. De criteria waarop dit besluit gebaseerd zal worden, dienen helder en eenduidig te zijn en bestaan in ieder geval uit de te behalen Natura 2000-doelen, en worden besproken en waar mogelijk aangevuld in overleg met alle relevante stakeholders in/rond het Schoorlse duingebied (waaronder het Participatie Platform Schoorlse duinen), waarbij naast ecologische ook sociaal-maatschappelijke overwegingen worden betrokken. Voor de verdeling tussen de diverse habitattypen en de instandhouding hiervan wordt de staat in het jaar 2009 als uitgangspunt genomen;

4. Het Baaknolbos in alle varianten van het traject (ook met en na de evaluatie van de 1e fase) ongemoeid te laten tenzij evaluatie onomstotelijk aantoont dat de eerdere fasen van het herstelplan onvoldoende bijdragen aan het behalen van de gestelde instandhoudingsdoelen;

5. In het kader van de Bossenstrategie die door het ministerie van LNV wordt opgesteld, in nauwe samenspraak met de provincies, te pleiten voor een helder en adequaat compensatieregime bij boskapprojecten, waarbij het uitgangspunt is dat het bosareaal in Nederland niet kleiner, maar groter wordt.

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA - Aukelien Jellema

GroenLinks - Rien Cardol

D66 - Amélie Strens

VVD - Martijn Bolkestein

MS/03-02-2020

SP

motie
vergadering Provinciale Staten – 3 februari 2020
agendapunt 9 - Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen" (VD-01)

Gedeeltelijk kappen in de duinen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- tijdens de expertmeeting duidelijk werd dat de mensen van het burgerinitiatief bereid waren om gedeeltelijke kap toe te staan;
- om nauwelijks onderbouwde redenen daar niet op in is gegaan.

Overwegende dat:

- bomenkap heel gevoelig ligt bij de bevolking (in vele delen van het land);
- draagvlak noodzakelijk is, mede vanwege de uitwerking van het Klimaatakkoord.

Besluit het college van GS op te roepen:

Gedeeltelijke en gefaseerde kap van een van de twee bospercelen in overweging te nemen en hierover in overleg te treden met de mensen van het burgerinitiatief.

Remine Alberts
SP

Mg/03-02-2020

SP

motie
vergadering Provinciale Staten – 3 februari 2020
agendapunt 9 - Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen" (VD-01)

Uitstel van boskap in Schoorlse en Noord-Kennemerduinen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende:

- dat er een Klimaatakkoord ligt dat eist dat de uitstoot van CO_2 wordt teruggedrongen.

Overwegende:

- dat binnen dit Klimaatakkoord bomen een heel belangrijke rol spelen: zij nemen CO_2 op;
- dat om deze reden het kappen van bomen een slecht signaal afgeeft;
- dat de minister op dit moment een bomenstrategie uitwerkt, waarin zeer waarschijnlijk het kappen van bomen ten sterkste zal worden ontraden.

Besluit het college van GS op te roepen:

Het plan om in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen twee bospercelen te kappen uit te stellen totdat de bomenstrategie van de minister bekend en besproken is.

Remine Alberts
SP

M10/03-02-2020

Motie: Bomenkap opschorten tot na actualisering doelsystematiek N2000 gebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 3 februari 2020,

Constaterende dat:

- Het burgerinitiatief Stop de boskap oproept de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen te stoppen.
- Volgens de huidige doelstellingen en beheerplannen van N2000-gebied de Schoorlse Duinen de bomen gekapt zouden moeten worden in verschillende fases.
- De Tweede Kamer "motie Bisschop" heeft aangenomen waarin staat dat het ministerie met de provincies op korte termijn gaat werken aan betere prioriteitstelling in N2000 gebieden waardoor voor sommige habitats het beschermingsregime kan/moet wijzigen
- De minister aangeeft in antwoord op kamervragen dat zij de doelensystematiek van N2000 gaat bespreken met provincies en dat zij gaat bekijken of stikstofgevoelige habitats die nu onderdeel zijn van N2000 gebieden daar nog wel onderdeel van zouden moeten zijn.
- Doelstellingen en beheerplannen van N2000-gebieden volgens de richtlijnen tot stand moeten komen in overleg met belanghebbenden uit de omgeving, zoals gebruikers, (agrarische) ondernemers, gemeenten en natuur-, recreatie- en waterbeheerders. De provincie alle belangen moet afwegen, moet kijken naar natuur maar ook moet kijken naar de gevolgen en mogelijkheden voor andere belanghebbenden.

Overwegende dat:

- Er momenteel in het kader van de motie Bisschop een heroverweging gaande is van stikstofgevoelige habitats in N2000 gebieden. Dit gebeurd in vorm van een betere prioriteitsstelling die onderwerp is van bespreking tussen het ministerie en de provincies in het kader van de actualisering van de doelensystematiek van de N2000 gebieden.
- Het ministerie ook hierover het gesprek is gestart met de Europese Commissie.
- Het gezien de maatschappelijke en economische impact van stikstofgevoelige habitats in N2000 gebieden belangrijk is om een heroverweging van de aanwijzing van habitats te laten plaatsvinden.
- Wij niet willen dat er onnodig bomen worden gekapt of dat er stappen worden genomen in en rond N2000-gebieden met grote gevolgen die mogelijk later niet nodig blijken te zijn omdat er wijzigingen worden doorgevoerd in N2000 doelstellingen.

Roept het college op om:

- Het nemen van een besluit over de bomenkap in de Schoorlse Duinen op te schorten totdat de prioriteitsstelling en de actualisering van de doelsystematiek van de N2000-gebieden in Noord-Holland, waaronder de Schoorlse Duinen, is afgerond. Dit in lijn met de in de Tweede Kamer aangenomen motie Bisschop en de kamervragen van Maurits von Martels.
- Daarna in overleg met belanghebbenden uit de omgeving zoals gebruikers, ondernemers, gemeentebestuur en recreatie de beheerplannen van de Schoorlse Duinen te herzien.
- Ook in en rond andere N2000 gebieden geen onomkeerbare ingrepen te doen totdat de prioriteitsstelling en de actualisering van de doelensystematiek is afgerond en beheerplannen zijn herzien.

Willemien Koning (CDA)

Bijlage:

De antwoorden van het ministerie op Kamervragen van Maurits von Martels van 17 december 2019, vraag 12 tot en met 14 luiden als volgt:
Vraag 12
Bent u bereid om gezien de economische gevolgen, met het oog op de uitspraak van de Raad van State van 29 mei jl. het toevoegen van stikstofgevoelige habitats op te schorten en te heroverwegen?
Antwoord
Ja hiertoe ben ik bereid. Het 'wijzigingsbesluit aanwezige waarden' wordt opgeschort en heroverwogen.
Vraag 13 Kunt u aangeven hoe u de motie Bisschop gaat uitvoeren?
Antwoord: Een betere prioriteitsstelling is reeds onderwerp van bespreking met de provincies in het kader van de actualisering van de doelensystematiek. Daarnaast is onlangs het gesprek met de Europese Commissie gestart over dit onderwerp.
Vraag 14
Bent u bereid om in uitvoering van de motie Bisschop te bekijken of stikstofgevoelige habitats die nu onderdeel zijn van de Natura 2000-gebieden daar nog wel onderdeel van zouden moeten zijn, in het kader van deze correctie?
Antwoord
Dat past binnen de reikwijdte van de uitvoering van de motie.

Link naar motie Bisschop: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32670-188.html

M11/03-02-2020

Christen Unie

Provinciale Staten Noord-Holland

Motie Onderzoek bosuitbreiding Noord-Holland

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2020 te Haarlem, ter bespreking van agendapunt 9, Burgerinitiatief "Stop de boskap in de Schoorlse en Noord-Kennemerduinen", VD-01,

constaterende dat:

- door natuurherstelmaatregelen op sommige plekken in de provincie bomen verdwijnen;

overwegende dat:

- groeiende bomen een bijdrage leveren aan het vastleggen van CO_2;
- het vastleggen van CO_2 belangrijk is om klimaatverandering tegen te gaan;
- er mogelijk plekken in Noord-Holland zijn waar uitbreiding van bos goed mogelijk is en een positieve bijdrage levert aan natuurwaarden;

verzoekt GS:

- te onderzoeken welke plekken in Noord-Holland kansen bieden voor de uitbreiding van het bos-areaal;
- te inventariseren op welke manier de provincie kan bijdragen aan het realiseren van extra bos;
- PS daarover te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

Fabian Zoon,
Partij voor de Dieren

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	1951
Extern Zaak ID	1328088
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	3 februari 2020
Agendapunt	10
Omschrijving	Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën (VD-02).
Organisatieonderdeel	BEL/IOT

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Ingekomen stukken ter kennisname	31 december 2019
PS-vergadering	**3 februari 2020**

Toelichting

Gedeputeerde Staten hebben het Ontwerp Noord- Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën op 17 december 2019 vastgesteld. Dit stuk is in de commissie Ruimte, Wonen, Klimaat van 13 januari besproken. Naar aanleiding daarvan zijn een aantal wijzigingen in de tekst opgenomen, met name bedoeld om de status van het stuk, de concept- ambtelijke kaarten uit traject Omgevingsverordening in de bijlage en een aantal ontwerpprincipes te verduidelijken. Het Ontwerp NH Perspectief op de RES wordt in Provinciale Staten van 3 februari behandeld.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw. Y. Koot
BEL/IOT

Telefoonnummer +31235144283
koote@noord-holland.nl

Verzenddatum

18 DEC. 2019

Kenmerk
1328088/1328096

Uw kenmerk

Betreft: Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit over het 'Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën'. De aanleiding hiervoor ligt in het feit dat u in de Provinciale Statenvergadering van 18 november 2019 heeft aangegeven inhoudelijk betrokken te willen zijn bij de Regionale Energiestrategieën (RES) aan de voorkant van het proces. Aan u is de toezegging gedaan dat het 'Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën', waarin het provinciale vertrekpunt voor de RES is uitgewerkt, aan u zal worden voorgelegd ter vaststelling.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Statenvoordracht en -besluit
- Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr M.H.P. van Oosterhout
BEL/RO

Telefoonnummer +31235143952
oosterhoutm@noord-holland.nl

Verzenddatum

23 JAN. 2020

Kenmerk
1328088/1354945

Betreft: Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën - Aanvullingen naar aanleiding van de commissie Ruimte, Water en Klimaat van 13 januari 2020

Geachte leden,

Op 18 december 2019 zonden wij u ter besluitvorming de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit over het 'Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën'. Dit document heeft tot doel het provinciale vertrekpunt in de Regionale Energiestrategieën in beeld te brengen. Conform eerdere toezegging is dit document aan uw Staten voorgelegd ter vaststelling.

Op 13 januari jl. is de statenvoordracht besproken in de Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat (RWK). Tijdens de behandeling is door gedeputeerde Stigter toegezegd het document op een aantal punten te wijzigen. Middels deze brief doen wij u deze wijzigingen toekomen, opdat deze kunnen worden meegenomen bij de besluitvorming over dit document in Provinciale Staten.

Bijlage I geeft de wijzigingen in het document weer met markering. Bijlage II bevat het nieuwe, "schone" document, waarin de wijzigingen zijn doorgevoerd zonder markering. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- Verduidelijking dat de kleurenkaarten in de bijlage van dit NH Perspectief, omwille van een verkenning van de mogelijke extra ruimte voor zon en wind op land, gemaakt zijn op basis van concept-kaarten uit het traject van de Omgevingsverordening. Maar dat de besluitvorming over de Omgevingsverordening leidend is en de kaarten daarom nu enkel indicatief zijn (zie p. 7 en 20).
- Verduidelijking dat de kleurenkaart mogelijke ruimte laat zien voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Maar dat óf deze ruimte ook wordt ingevuld afhankelijk is van het RES-proces. Daarin zal duidelijk worden op

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens *(p. 20 en 24)*.
- Verduidelijking dat het huidige beleidskader Wind op Land conform coalitieakkoord aangepast gaat worden naar aanleiding van het RES-proces. Het NH Perspectief loopt daar niet op vooruit (zie p. 10).
- Verduidelijking van het belang dat wij hechten aan draagvlak en participatie. In de startnotitie RES is afgesproken dat lokale participatie door de gemeente ingevuld wordt en dat het programma RES dit faciliteert. Wij voelen ons als partner in het RES-proces mede verantwoordelijk voor de participatie van inwoners en belangenorganisaties. Waar nodig gaan we met de andere partners in overleg om te kijken hoe we de participatie nog beter vorm kunnen geven *(zie p. 4)*.
- In de passage over microturbines wordt meer ruimte gelaten voor microturbines maar wel onder een aantal voorwaarden *(zie p. 12)*.
- In de passage over het NZKG en de haven van Den Helder is verduidelijkt dat we hier kansen zien voor zon en windturbines, maar wel met inachtneming van de effecten op de gebruiksmogelijkheden van deze gebieden *(zie p. 15)*.
- In de passage over solitaire XL Windturbines is benadrukt dat dit ontwerpprincipe selectief dient te worden toegepast. Op enkele markante plekken, daar waar de dynamiek van de omgeving het toelaat *(zie p. 18)*.
- Op een aantal plekken is (onnodig) jargon en versluierend taalgebruik vervangen.
- Bijlage II, over de interne totstandkoming van dit document, is verwijderd.

Wij vragen u deze wijzigingen mee te nemen in de besluitvorming over het ontwerp-`Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën'.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
J.C. van der Hoek

2 bijlagen:

I. Ontwerp-"Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën" incl. wijzigingen 21 jan (GEMARKEERD)
II. Ontwerp-"Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën" incl. wijzigingen 21 jan (SCHOON)

Provincie
Noord-Holland

ONTWERP NOORD-HOLLANDS PERSPECTIEF

op de Regionale Energiestrategieën

WIJZIGINGEN N.A.V. COMMISSIE RWK DD. 13-01-2020 GEMARKEERD

Inhoudsopgave

3 | 1 Aanleiding en doel
3 Rol provincie in de RES
4 Het NH perspectief
4 Waar gaat dit perspectief wel en niet over?
5 Leeswijzer

6 | 2 Uitgangspunten
6 Provinciale Uitgangspunten Startnotitie RES
6 Wat is "substantieel"?
7 Uitgangspunten Omgevingsvisie NH2050
7 Energietransitie & beschermingsregimes
9 Strategische verkenningen 'energie & ruimte'

9 | 3 Ruimtelijk perspectief
9 Wind en Zon: verschijningsvorm en impact
10 Nu geldende beleidskader Wind op land
10 Nu geldende beleidskader Zon
11 Leidende principes en ontwerpprincipes voor de RES in Noord-Holland
12 Leidende principes:
12 Ad I Meerdere doelen dienen voor de leefomgeving
13 Ad II Op effectieve wijze toepassen
13 Ad III Landschappelijke eenheden leesbaar maken en houden
14 Ad IV Lokale identiteit en kwaliteit versterken
15 Ad V Ruimte laten voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie
15 Ontwerpprincipes:
15 Ad a Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en 'restruimtes' voor zon
16 Ad b Concentreren op en rond economische clusters
17 Ad c Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven
17 Ad d Markeren landschappelijke lijnen met grote windturbines
18 Ad e XL-Windturbines als solitaire markeringspunten
19 Ad f Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters

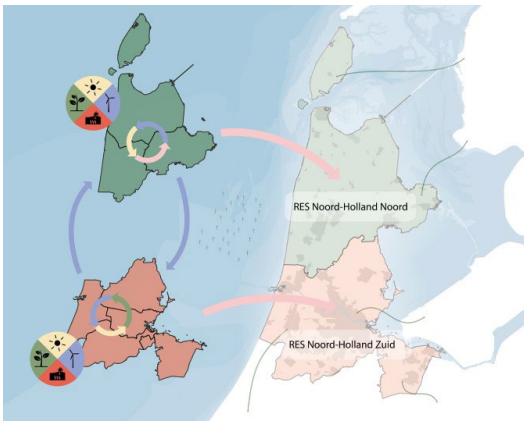
20 Bijlage I Voorwaarden en restricties beschermingsregimes
20 Bijzonder Provinciaal Landschap
20 Weidevogelleefgebied
21 Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura 2000
22 UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie
23 Aardkundige monumenten
23 Bufferzones
24 Beperkingen voor windenergie
25 Beperkingen voor Zonne-energie

26 Bijlage II Uitganspunten Startnotitie RES
26 Maatschappelijk draagvlak
26 Leidende principes
27 Ambities en inzet provincie Noord-Holland

29 Colofon

1 Aanleiding en doel

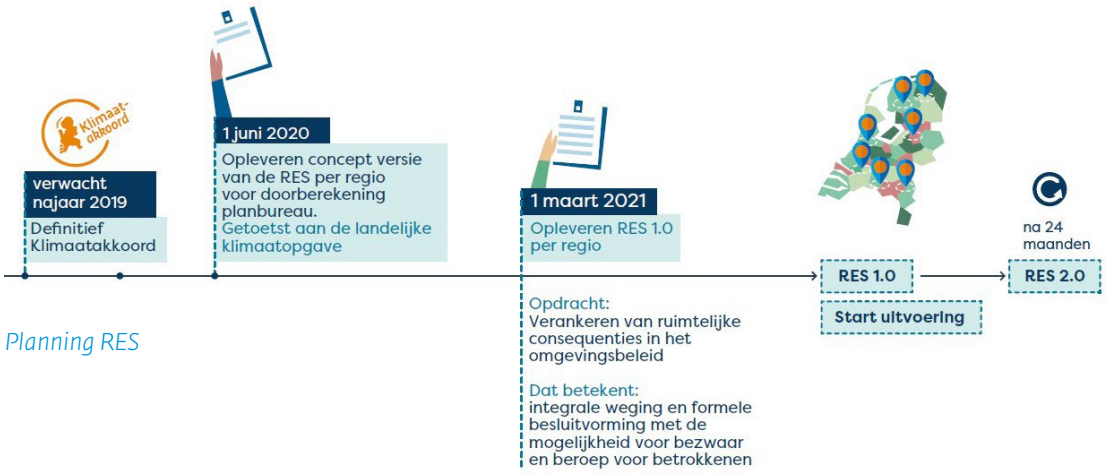
In de provincie Noord-Holland wordt hard gewerkt aan de Regionale Energiestrategieën (RES). De RES'en vormen een instrument om, gezamenlijk met de partners, te komen tot een regionaal aandeel in de landelijke opgave voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur. Verder moet de RES inzicht geven in het aanbod van regionale warmtebronnen en wordt ingegaan op de bijbehorende governance, kostenefficiëntie en inpasbaarheid (zowel ruimtelijk als op het net). In de provincie kennen we twee RES regio's: Noord-Holland Noord en Noord-Hollland Zuid.

De RES regio's in Noord-Holland

Rol provincie in de RES

De RES'en worden in gezamenlijkheid, maar vanuit ieders eigen rol en bevoegdheden, opgesteld. De provincie is, net als de gemeenten en de waterschappen, partner in het gezamenlijk proces. De uitgangspunten voor het proces zijn vastgelegd in de RES-startnotitie. In de startnotitie is ook uitgewerkt waar de RES wel en niet over gaat. De startnotitie wordt vastgesteld door alle Raden, Staten en Algemene Besturen, opdat deze partners zich committeren aan het gezamenlijke proces.[1] Door de partners zijn onafhankelijke RES-programmamanagers aangesteld om het proces te coördineren en te komen tot een gedragen bod aan het Rijk. Naar verwachting wordt in juni 2020 een concept RES opgeleverd en de definitieve RES in maart 2021. De concept-RES'en zullen worden doorgerekend en getoetst aan de landelijke Klimaatopgave. Wanneer dit onvoldoende blijkt, bestaat het risico dat de rijksoverheid een taakstelling oplegt. De concept- RES'en worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan Provinciale Staten. De RES 1.0 wordt vastgesteld door alle Raden, Staten en Algemene Besturen van Waterschappen.

Planning RES

Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek dragen bij aan het slagen van de energietransitie. Zeker daar waar leefbaarheid als gevolg van grootschalige energie-opwek in de knel komt is het van groot belang om in een integrale afweging in samenspraak met lokale partijen en burgers tot een gedragen plan te komen. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties uit de regio – wordt daarom betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie). Deze participatie wordt

[1] *Op 30 september 2019 zijn de startnotities RES Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid vastgesteld door Provinciale Staten.*

georganiseerd in de vorm van ruimtelijke ateliers, zowel lokaal als regionaal. Daarnaast worden thematische ateliers georganiseerd, primair gericht op professionele of georganiseerde stakeholders met een belang bij de energietransitie. Zoals vastgelegd in de startnotitie RES is het organiseren van participatie is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het programma RES verzorgt ondersteuning, zodat elke gemeente goed is toegerust om een gedegen participatietraject te doorlopen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de landelijke instrumenten: de handreiking Participatie en het Participatiecollectief. Wij voelen ons als partner in het RES-proces mede verantwoordelijk voor de participatie van inwoners en belangenorganisaties. Waar nodig gaan we met de andere partners in overleg om te kijken hoe we de participatie nog beter vorm kunnen geven. Verder ondersteunen we gemeenten bijvoorbeeld door het inzetten van ons Servicepunt Duurzame Energie en het organiseren van Kennisdeeldagen waarbij we gemeenten handvatten bieden en goede voorbeelden delen voor het vormgeven van hun participatietraject.

Als RES-partner brengen wij onze inhoudelijke vertrekpunten in gedurende het proces. Dit doen we in werkgroepen en stuurgroepen, in ateliers en expertsessies, maar bijvoorbeeld ook in de bilaterale overleggen (ambtelijk en bestuurlijk) met onze RES-partners. De provinciale inbreng bestaat uit kennisinbreng, meedenken en inspireren. Maar gelet op de grote bovenregionale impact van de energietransitie, hebben we als provincie ook een taak. Deze gaat over het maken van doelmatige energietransitie-keuzes, het realiseren van samenhang tussen de deelregio's en het borgen van de kwaliteit van het Noord-Hollandse landschap en de Noord-Hollandse economie.

Het NH perspectief

Dit document, het 'NH perspectief', heeft tot doel het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld te brengen. Het beschrijft de provinciale uitgangspunten voor de RES die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. Het gaat bijvoorbeeld om de ontwikkelprincipes uit de Omgevingsvisie NH2050 en de uitgangspunten die zijn vastgesteld door Provinciale Staten bij de besluitvorming over de RES startnotitie. Het NH perspectief bevat daarnaast een uitwerking van deze uitgangspunten in leidende principes en ontwerpprincipes. Hierbij is aansluiting gezocht bij de ambities uit het coalitieakkoord 2019-2023 `Duurzaam Doorpakken'.

Het NH perspectief is het verhaal waarmee we ambtelijk en bestuurlijk het gesprek aangaan. Het geeft richting, maar houdt ook veel ruimte voor de regio. Het document geeft de kansen voor de energietransitie vanuit provinciaal perspectief, afgewogen tegen andere provinciale thema's als ruimtelijke kwaliteit, economie, natuur, leefbaarheid en landbouw. Daarbij is ook gekeken naar mee koppelkansen waar het de opgaven vanuit bijvoorbeeld klimaatadaptatie en natuur aan gaat. Het is vooral een ruimtelijk perspectief, maar waar mogelijk wordt ook ingegaan op het maatschappelijk perspectief. Dit in lijn met de nationale ambitie om te komen tot 50% van de opwek op land in lokaal eigendom.
Door dit NH perspectief uit te werken, komen we tegemoet aan de wens van de RES-partners om de provinciale belangen helder op tafel te hebben, ten behoeve van een transparante dialoog met onze RES-partners. Ook de gemeenten en waterschappen hebben immers hun eigen perspectief op de RES.

Waar gaat dit perspectief wel en niet over?

In lijn met de uitgangspunten van de RES'en gaat het NH perspectief met name in op *bewezen technieken* voor *hernieuwbare opwek op land*. Het gaat dan vooral om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur.
Met de RES'en zal een grote opgave voor hernieuwbare energie opwek op land een plek moeten krijgen. Hiervoor zullen in de eerste plaats zoveel mogelijk de daken, restruimtes en nutsvoorzieningen moeten worden benut. Echter gezien de nationale klimaatambities ontkomen we er niet aan om ook in het landelijk gebied ruimte te zoeken voor de opwek van hernieuwbare energie. Om dit op een kwalitatieve manier te kunnen doen geeft het

NH perspectief ruimtelijke principes voor de toepassing van opstellingen voor wind- en zonne-energie. De vertaling in zoekgebieden en potentiele locaties vindt plaats in het verdere, gezamenlijke RES-proces, waarin in samenwerking met de RES-partners uiteindelijk de integrale afweging gemaakt moet worden met betrekking tot. ruimtelijke ordening, leefbaarheid, ecologie etc.

De RES, en dus ook het NH perspectief, geeft geen toekomstvisie op het energienetwerk. Het maakt wel de (financiële en ruimtelijke) implicaties voor het huidige net inzichtelijk. De concept-RES'en zullen worden doorgerekend door de netbeheerders. Binnen dit NH perspectief is het uitgangspunt om de implicaties voor het huidige net, door slimme ruimtelijke *principes*, te minimaliseren. Het ruimtelijk beslag van de *warmte*-transitie is niet meegenomen in dit ruimtelijk perspectief. Op het gebied van warmte zet de RES in op het verkrijgen van inzicht in beschikbare warmtebronnen en -infrastructuur en de vraag naar warmte. De inzet van deze bronnen en -infrastructuur wordt uitgewerkt in de warmte transitieplannen. Deze moeten in 2021 gereed zijn, de gemeenten hebben daarin de regie.

Voor het creëren van draagvlak is in het RES-proces een uitgebreid programma opgebouwd. Daar maken wij, net als de andere stakeholders gebruik van. Het NH perspectief biedt daarom geen principes specifiek gericht op het creëren van draagvlak.

Leeswijzer

Paragraaf 2 beschrijft de provinciale uitgangspunten voor de RES die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. Paragraaf 3 geeft een uitwerking van deze uitgangspunten in leidende principes en ontwerpprincipes. Bijlage I bevat de toelichting op de voorwaarden en restricties voor wind- en zon-ontwikkelingen in beschermingsgebieden. Bijlage II geeft de uitgangspunten van de Startnotitie RES weer.

2 Uitgangspunten

De startnotitie RES bevat de uitgangspunten voor het RES-traject. Deze gaan in op de inhoudelijke reikwijdte van de RES, maar ook op de opzet van het proces en hoe maatschappelijke participatie daarin wordt geborgd. In het Klimaatakkoord is daarnaast vastgelegd dat wordt gestreefd naar een evenwichtige eigendomsverdeling in een gebied, met als ambitie 50% van de productie in eigendom van de lokale omgeving (burgers en bedrijven).

Door de startnotitie vast te stellen hebben we ons als provincie aan deze uitgangspunten gecommitteerd. We zijn er op aanspreekbaar dat deze gedurende het proces in acht worden genomen. Aangezien de startnotitie een gezamenlijk opgesteld document is, zullen we andersom ook onze partners hier aan houden. Aanvullend op de uitgangspunten uit de startnotitie zijn een aantal uitgangspunten van belang vanuit het provinciaal perspectief. Deze worden in deze paragraaf toegelicht.

Provinciale Uitgangspunten Startnotitie RES

Raden, Staten en Algemene Besturen van waterschappen zijn in de gelegenheid gesteld om bij de vaststelling van de RES-startnotitie een aantal lokale of regionale uitgangspunten mee te geven voor het verdere proces, de zogenaamde 'couleur locale'. Ook Provinciale Staten hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt en hebben onder andere de volgende uitgangspunten meegegeven voor het RES-traject[2]:

- Van de RES wordt een substantieel aanbod hernieuwbare opwek verwacht voor 2030 (met doorkijk naar 2050), dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's.

Wat is "substantieel"?

De RES werkt naar een regionaal aandeel in de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare opwek op land in 2030. Om hier meer gevoel bij te krijgen is een oefening gedaan met mogelijke verdeelsleutels om te komen tot een aandeel hernieuwbare opwek op land. Hierbij hebben we aansluiting gezocht bij de verdeelsleutels die ook in de landelijke 'route 35' gehanteerd worden, Daarbij achten wij de verdeelsleutels op basis van het relatieve (a) inwoneraantal, (b) bruto grondoppervlak en (c) energieverbruik het meest recht doen aan de ruimtelijk-energetische potentie en/of het verbruik van de Noord-Hollandse regio's.[3]

Analyse van het Nationaal Programma RES[4] wijst uit dat in Noord-Holland al ca. 2,42 TWh hernieuwbare opwek op land is gerealiseerd of in de pijplijn zit. Dit zal meegerekend worden in het aanbod van onze RES'en.

- Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is het van belang dat het RES-opwekaanbod voldoende concreet en uitvoerbaar is:
  - Zoekgebieden zijn ten tijde van de RES 1.0 uitgewerkt in specifieke projectlocaties (of er is een uitgelijnd proces afgesproken om daartoe te komen).
  - De overeengekomen oplossingen zijn financieel uitvoerbaar en er ligt een plan ten behoeve van de praktische uitvoerbaarheid (regie, eigendommen, eventuele belemmerende wet- en regelgeving, etc.).

[2] *Zie ook Bijlage II voor een volledig overzicht.*

[3] *De daadwerkelijke landelijke verdeelsleutel zal, indien nodig, bepaald worden via de zogenaamde "route 35". Hierin werkt het Rijk i.s.m. IPO , VNG en Unie van waterschappen een verdeelsleutel uit voor het geval dat de (concept-) RES'en niet optellen tot 35 TWh.*

[4] *Factsheet Zon-pv en wind op Land: Analyse naar opwek van hernieuwbare energie per RES-regio (2 okt 2019). Opgesteld door Berenschot, in opdracht van het Nationaal Programma RES.*

- De energietransitie zal een grote impact hebben op het Noord-Hollandse landschap. Het is van belang dat de baten (financiële opbrengsten) voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en bijvoorbeeld worden aangewend om het lokale/regionale landschap een kwaliteitsimpuls te geven. Hiermee geven wij een nadere invulling aan de nationale ambitie van 50% lokaal eigendom.

Uitgangspunten Omgevingsvisie NH2050

De Omgevingsvisie NH2050 geeft het ontwikkelperspectief voor de Noord-Hollandse leefomgeving. Hierin worden vier zogenoemde 'bewegingen' beschreven. In de beweging 'Nieuwe Energie' staat de energietransitie centraal. De beweging heeft tot doel de economische kansen van de energietransitie te benutten, rekening houdend met de leefbaarheid. Om hier invulling aan te geven zijn in de Omgevingsvisie een aantal ontwikkelprincipes opgenomen. Voor de RES'en zijn met name de volgende ontwikkelprincipes richtinggevend:

1. Naar een optimale energiemix: energie-ontwikkelingen zijn passend bij de waarden, karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. Economische kansen zijn richtinggevend.

2. Binnen de bijzondere provinciale landschappen is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten. In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer en grotere ontwikkelingen mogelijk. Ook zijn er karakteristieke landschappen waar veel dynamiek op afkomt. Daar wordt ingezet op een nieuw, integraal perspectief op waarden, beleving en gebruik.

3. Vraag en aanbod van hernieuwbare energie worden zodanig gebundeld dat sprake is van efficiënte benutting van energie-infrastructuur. Voorkeur voor geclusterde opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit.

4. Er wordt ruimte gereserveerd voor de aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie.

Voorbeelden van landschappen met een laag (links) en hoog (rechts) draagvermogen voor nieuwe ontwikkelingen. Foto's door Theo Baart.

Energietransitie & beschermingsregimes

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en Provinciale Milieu Verordening (PMV) is een aantal beschermingsgebieden opgenomen, Op dit moment gelden binnen deze beschermingsregimes beperkingen of verboden voor windturbines en zonneparken. Het gaat om beschermingsgebieden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, aardkunde en stilte.

Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'[5]. Doel is hierin meer ruimte te bieden voor ontwikkelingen die de kernkwaliteiten van het BPL niet aantasten. In de wetenschap dat er een grote opgave op ons afkomt vanuit de RES, is vooruitlopend op het BPL en de Omgevingsverordening, in overleg met de verschillende disciplines ambtelijk verkend waar binnen deze beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan wind op land en zon en onder welke voorwaarden. Dit levert een eerste, ambtelijke kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten[6]. De kaart is nadrukkelijk onder voorbehoud van de consultatie en daadwerkelijke besluitvorming over de Omgevingsverordening[7]. onder voorbehoud van de daadwerkelijk vaststelling van de Omgevingsverordening. De kaart, en een uitgebreide beschrijving van de voorwaarden en restricties is te vinden in bijlage I.

Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. Deze gebieden zijn tevens opgenomen op de kleurenkaart. Voor deze gebieden geldt dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden". Ook dit vooruitlopend op en onder voorbehoud van de daadwerkelijke besluitvorming over deze gebieden.
De kleurenkaart heeft dus geen status, het betreft een ambtelijke verkenning De inzichten zullen wel worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

Strategische verkenningen 'energie & ruimte'

Door de jaren heen heeft de provincie een groot aantal strategische verkenningen uitgevoerd op het gebied van energietransitie, ruimte en economie. Een deel van deze studies heeft als input gediend voor de Omgevingsvisie NH2050. Het gaat bijvoorbeeld om de Systeemstudie Energie-Infrastructuur, de regionale Energie & Ruimte-verkenningen, de economische verkenningen en de gebiedsgerichte studies zoals de Energieverkenning IJsselmeergebied. Deze verkenningen bieden waardevolle inzichten in wat kansrijke (en minder kansrijke) ontwikkelrichtingen zijn voor nieuwe hernieuwbare energieopwekking. Uit oogpunt van techniek en energie-efficiëntie, maar ook gelet op de samenhang met andere (ruimtelijke) beleidsdoelen, op het gebied van bijvoorbeeld economie, leefbaarheid en landschap. Zoals vastgelegd bij de vaststelling van de startnotitie RES door Provinciale Staten, dienen deze strategische verkenningen als bouwstenen te worden meegenomen in het RES-traject. De inzichten uit deze verkenningen zijn daarom ook meegenomen in dit NH perspectief.

5 *De huidige regimes Weidevogelleefgebied, Bufferzone en Aardkundige monumenten gaan onder de Omgevingsverordening op in het 'Bijzonder Provinciaal Landschap' (BPL).*

6 *De toepassing van andere energiemodaliteiten en energie-infrastructuur blijft maatwerk.*

7 *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

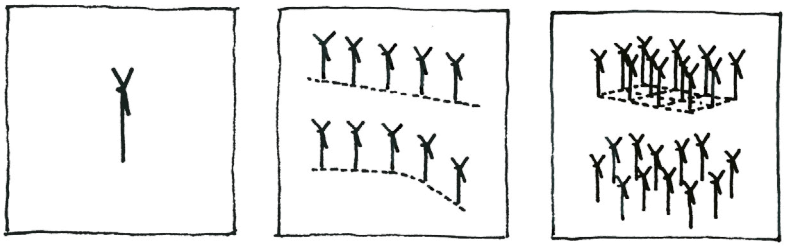
3 Ruimtelijk perspectief

Voortbouwend op de uitgangspunten en bouwstenen uit de vorige paragraaf, kan er een ruimtelijk perspectief worden geschetst voor de RES'en in Noord-Holland. Dit perspectief geeft algemene leidende principes, aangevuld met ontwerpprincipes. De 'leidende principes' komen voort uit de Omgevingsvisie en willen wij terug zien in alle wind- en zonne-energie locaties. De 'ontwerpprincipes' geven de ruimtelijke vertaling van de leidende principes. Met het oog op de restricties uit de provinciale beschermingsregimes, en de planologische restricties die nog volgen uit landelijke beleid en -regelgeving[8],is gekozen voor een perspectief dat richting geeft, maar wel voldoende ruimte laat om gezamenlijk met de partners te komen tot een bod. Het NH perspectief moet handvaten bieden om op een kwalitatieve manier een substantiële bijdrage te leveren aan de doelstellingen voor nieuwe opwek op land. In lijn met de uitgangspunten van de RES gaat deze paragraaf in op bewezen technieken voor hernieuwbare opwek op land. Het gaat dan met name om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur.

Wind en Zon: verschijningsvorm en impact

De energietransitie wordt steeds zichtbaarder in het landschap. Dit gaat van geothermie-installaties tot trafo-huisjes. Als het gaat om hernieuwbare opwek op land zijn vooral windturbines en zonneparken bepalend voor het ruimtelijk beeld.

Wind
Windturbines hebben een grote zichtbaarheid. Dit vraagt om een zorgvuldig landschappelijk verhaal. Een verhaal dat ook continuïteit heeft en waarbij wordt voorkomen dat nieuwe keuzes interfereren. In de provincie Noord-Holland kennen we een rijk en divers landschapspalet, met droogmakerijen, polders, veenweide en duinen. En daarin kent wind op land grofweg drie toepassingsmogelijkheden:

Solitair *Lijnopstelling* *Cluster*

Elk van deze mogelijkheden kan heeft andere ruimtelijke effecten. Windturbines kunnen gebruikt worden om ruimtelijk accenten te leggen (Solitair), ruimtelijke structuren manifest te maken (Lijn) of een nieuwe laag aan het gebied toe te voegen (Cluster). Het karakter van het landschap maakt, in combinatie met de keuzes uit het verleden, óf het geschikt is voor windturbines en zo ja voor welk type opstelling.
Windturbines zijn er in allerlei soorten en maten. Ook in dit document komen verschillende maten aan bod. Deze worden geduid met micro – klein – groot – XL:

Micro turbines: ashoogte van maximaal 15 m, ca. 0,015 MW
Kleine turbines: ashoogte hoger dan 15m en lager dan 80 meter, minder dan 2 MW
Grote turbines: ashoogte van 80-100 meter, 2 - 4 MW
XL Turbines: ashoogte van minimaal 120 meter, meer dan 5MW

[8] *Denk aan: externe veiligheid, luchtvaartrestricties (hoogtebeperkingen, radardekking), waterveiligheid.*

Zon
Zon is minder zichtbaar vanaf afstand, maar heeft een groter ruimtebeslag. Interessant is dat zonnepanelen en -collectoren niet vormvast zijn, maar in verschillende maten en opstellingen kunnen worden toegepast. Daardoor liggen er tal van toepassingsmogelijkheden voor zon binnen de gebouwde omgeving. Door deze binnenstedelijke potentie te benutten kan een substantiële bijdrage worden geleverd aan de energietransitie.

Grondgebonden zonneparken kunnen interessant zijn wanneer ze een toegevoegde waarde weten te creëren voor andere opgaven in de fysieke leefomgeving. Zo kan een zonnepark worden gecombineerd met akkerbouw of waterberging, zorgen voor nieuwe recreatiemogelijkheden of bijdragen aan de verbetering van de lokale biodiversiteit. Zo kan er gewerkt worden aan zonneparken met zoveel mogelijk 'meerwaarde' voor de omgeving. Daarnaast kunnen zonneparken passend zijn in meer grootschalige landschappen of als onderdeel van (nieuwe) energieclusters.

Nu geldende beleidskader Wind op land

Het nu geldende wind op land-beleid kent een strikte begrenzing van de opgave (685,5 MW) en criteria waaraan nieuwe of op te schalen windparken moeten voldoen. Het gaat onder meer om een afstandsbepaling tot gevoelige bestemmingen (600 m), een saneringseis (sanering van 2 oude turbines voor 1 nieuwe), een verplichte lijnopstelling van minimaal 6 turbines en criteria voor hoogte en verschijningsvorm. Verder is er een ruimtelijk kader opgesteld voor nieuwe windparken.

De nieuwe opgave voor hernieuwbare energie in het kader van de RES, in combinatie met de ambities uit het coalitieakkoord om nieuwe windturbines op land mogelijk te maken, vragen om een nieuw wind op land-beleid. In het coalitieakkoord is afgesproken het beleidskader wind op land naar aanleiding van de RES'en te wijzigen. Dit NH Perspectief loopt daar niet op vooruit. Wel wordt in dit document een aantal ruimtelijke principes geschetst die van belang zijn bij het denken over windturbines en ruimtelijke kwaliteit. Daar zitten elementen bij die ook in het vigerende wind op land-beleid een rol spelen. Denk bijvoorbeeld aan de inzet op lijnopstellingen en efficiënte windturbines. We doen in dit perspectief geen uitspraken over een afstandseis van windturbines tot gevoelige bestemmingen. Omdat dit een beperkende werking kan hebben voor het RES-proces. De uitkomsten van het RES-proces zullen op dit punt meegenomen worden in het daarna op te stellen wind op land beleid.

Vooruitlopend op de RES is in het coalitieakkoord opgenomen om in de MRA ruimte te bieden voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'. Dit betekent dat niet op elke locatie windmolens kunnen worden geplaatst, maar dat een zorgvuldige afweging zal plaatsvinden. Het NH perspectief kan gebruikt worden bij het maken van deze afweging. Verder is in het coalitie- akkoord opgenomen om buiten de MRA een restrictief 'nee, tenzij' te hanteren, tot het moment van vaststelling van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord, waarin duidelijk zal worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. De uitwerking van wind op land-afspraken uit het coalitieakkoord vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening[9].

Nu geldende beleidskader Zon

Het provinciaal beleid voor zonne-energie zet in op het maximaal benutten van daken en nutsfuncties (infra-areaal, parkeerplaatsen, etc.). Echter, omdat via deze weg slechts een deel van de opgave gefaciliteerd kan worden, wordt tevens ruimte geboden aan zonneparken

[9] *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

in het landelijk gebied. Hiervoor geldt wel een aantal spelregels. Deze hebben tot doel de landschappelijke, economische en ecologische kwaliteit van het landelijk gebied te bewaken en te komen tot een efficiënte benutting van de energie-infrastructuur.
Zo zijn er spelregels met betrekking tot de ligging, de omvang en de inpassing van zonneparken. In een aantal beschermingsgebieden zijn zonneparken niet toegestaan. Voor de overige gebieden geldt: hoe meer het initiatief aansluit op het bestaand stedelijk gebied en/of bovenlokale infrastructuur, hoe groter de maximaal toegestane omvang. De inpassingsspelregels zien bijvoorbeeld op een maximale hoogte van 1,50 meter en een minimale afstand tot woonbebouwing. Tot slot is er de mogelijkheid om zogenaamde "stimuleringsgebieden" aan te wijzen. Een maatwerkmogelijkheid waarmee, in afwijking van de reguliere regels, in bepaalde gebieden meer ruimte kan worden geboden aan zonne-energie.

In het coalitieakkoord 2019-2023 is de ambitie vastgelegd het huidige zonneparken-beleid voort te zetten. De uitkomsten van het RES-traject kunnen wel vragen om een aanpassing op onderdelen.

Leidende principes en ontwerpprincipes voor de RES in Noord-Holland

Leidende principes

Uit de uitgangspunten van paragraaf 2 kan een viertal leidende principes worden afgeleid voor nieuwe opweklocaties op land en de bijbehorende energie-infrastructuur. Als provincie zetten we in op een ontwikkeling van hernieuwbare energie die:

I. meerdere doelen dient voor de leefomgeving.
II. op effectieve wijze wordt toegepast.
III. landschappelijke eenheden leesbaar maakt en houdt.
IV. de lokale identiteit en kwaliteit versterkt.
V. ruimte laat voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie.

Ontwerpprincipes

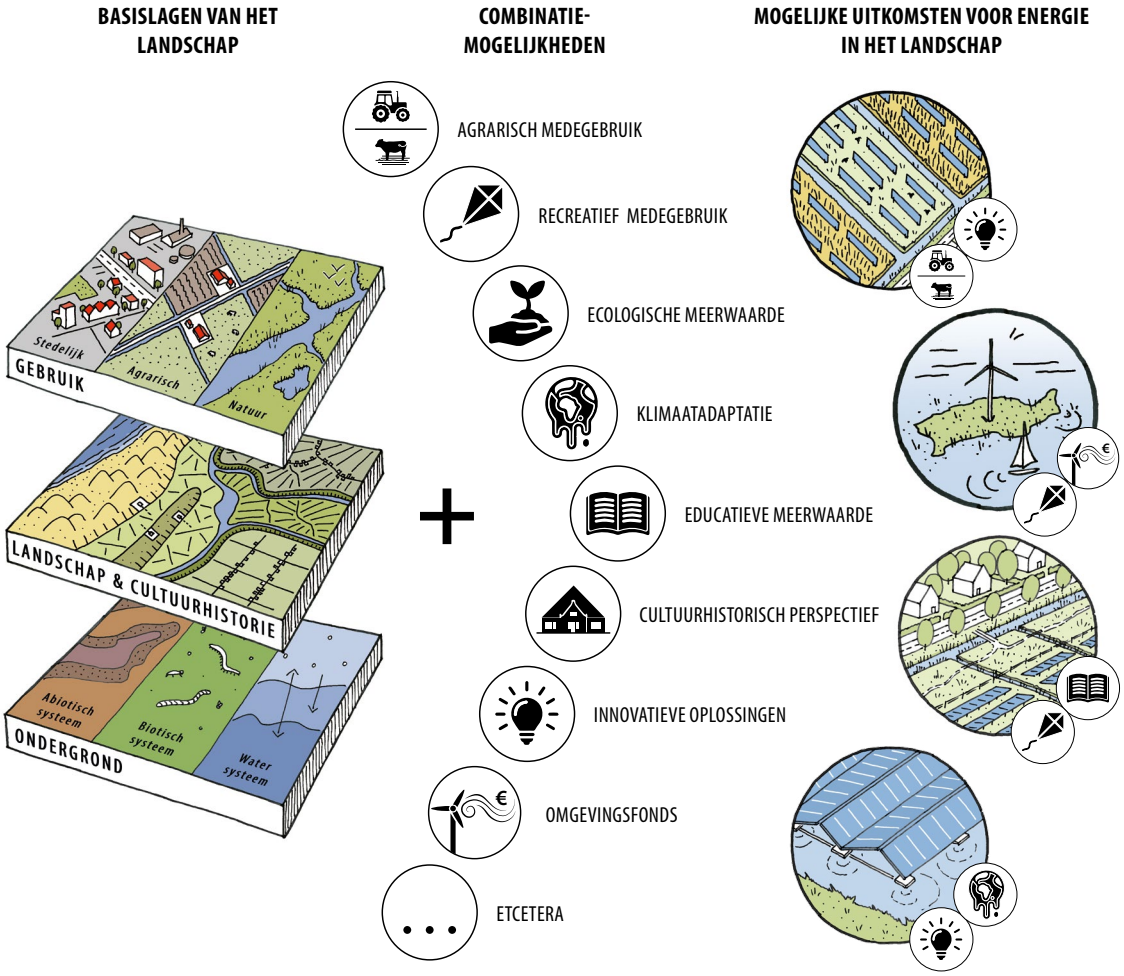
Deze leidende principes kunnen verder worden vertaald in ruimtelijke ontwerpprincipes. Voor nieuwe opweklocaties op land, en de bijbehorende energie-infrastructuur, zetten we in op de volgende ontwerpprincipes:

a. Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en restruimtes voor zon.
b. Concentreren op en rond economische clusters.
c. Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven.
d. Markeren landschappelijke lijnen met windturbines.
e. XL-Windturbines als solitaire markeringspunten.
f. Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters.

Leidende principes:

Ad I Meerdere doelen dienen voor de leefomgeving

Als provincie committeren we ons aan de Rijksambitie voor 50% van de nieuwe energieproductie op land in eigendom van de lokale omgeving. In de RES wordt deze ambitie nader uitgewerkt. Maar de energietransitie kan meer betekenen voor de omgeving dan enkel financieel. Terwijl de ruimte in Noord-Holland schaars is, komen er veel opgaven op onze leefomgeving af. We zetten daarom waar mogelijk in op een energie-ontwikkeling die bijdraagt aan andere maatschappelijke of ruimtelijk-economische opgaven. Zo kunnen zonneparken meerdere doelen dienen op de projectlocatie zelf. Zoals op het gebied van ecologie, klimaatadaptatie, cultuurhistorie/erfgoed, recreatie en leefbaarheid. Dit is uiteraard afhankelijk van de omstandigheden op de locatie en vraagt ook wat van het ontwerp en dichtheid van de energieopstelling. Het verschilt daarom per geval in hoeverre er meerwaarde kan worden behaald. Ook door middel van financiële bijdragen aan een omgevingsfonds – wat kan worden ingezet voor lokale opgaven op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid en landschap – kunnen windturbines en zonneparken bijdragen aan een meer evenredige verdeling van de lusten en lasten voor de omgeving.

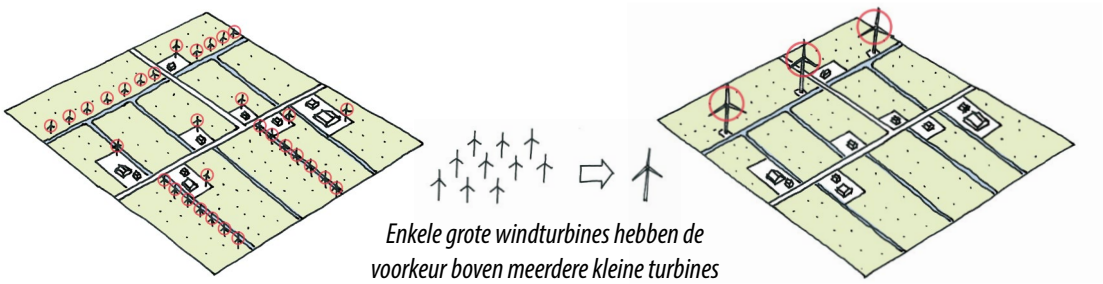
Voorbeeld:
De toepassing van zonnepanelen op land biedt kansen voor de biodiversiteit en bodemkwaliteit. Dit is echter wel sterk afhankelijk van een aantal factoren.
De vertreksituatie: in natuurgebieden zal het plaatsen van zonnepanelen nooit een positief effect kunnen hebben op de natuur en biodiversiteit. Echter op bijvoorbeeld landbouwgrond en weilanden is dit wel mogelijk, omdat de natuurwaarden hier vaak laag zijn.

Het ontwerp: Panelen zullen in een lage dichtheid geplaatst moeten worden om zo voldoende ruimte te houden tussen panelen zodat zonlicht en water ook de bodem bereikt. Dit betekent dus wel een lagere energieopbrengst per hectare.
Vegetatie en beheer: De tussenruimtes zullen moeten worden ingezaaid/beplant met vegetatie die ook daadwerkelijk iets toevoegt aan de lokale/regionale natuurdoelen. Daar hoort ook een beheerplan bij dat hierop is toegespitst.

Ad II Op effectieve wijze toepassen

Een effectieve benutting van de energie-infrastructuur vormt één van de grootste uitdagingen voor de energietransitie. In lijn met de Omgevingsvisie NH2050 zetten we daarom in op een bundeling van vraag en aanbod van hernieuwbare energie. En heeft een clustering van opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit de voorkeur. Het effectief toepassen gaat ook over plaatsing van nieuwe energie-ontwikkelingen op die plekken waar de meeste zon- winduren zijn. In het noorden van Noord-Holland zijn substantieel meer winduren dan het zuiden. De Noord-Hollandse kust kent op zijn beurt meer zonuren dan het binnenland.

Naast locatie is het type opstelling bepalend voor de kwantitatieve bijdrage van windturbines en zonnepanelen aan de energietransitie. Bij windturbines speelt formaat een belangrijke rol. Hogere turbines kennen een substantieel hoger energetisch rendement, omdat het in de hogere luchtlagen vaker en harder waait. Hoewel kleine windturbines op het eerste gezicht lokaal minder impact hebben, zijn er veel meer windturbines nodig voor dezelfde hoeveelheid hernieuwbare energie. Al snel een factor 10, uitgaande van kleine 1 MW turbines ten opzichte van grote 3 MW turbines. En als snel een factor 300 ten opzichte van micro-turbines. Om over het geheel genomen de ruimtelijke impact te beperken en verrommeling te voorkomen, gaat de voorkeur daarom uit naar grote of XL-windturbines.
Een effectieve energietransitie is ook gebaat bij het saneren van verouderde windturbines. Uit het nu geldende Wind op Land-beleid is gebleken dat sanering niet alleen een bijdrage levert aan een effectieve energie-opwek, maar ook aan de landschappelijke kwaliteit. We blijven daarom inzetten op sanering van verouderde windturbines.

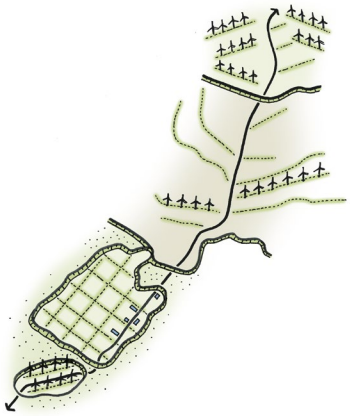
Enkele grote windturbines hebben de voorkeur boven meerdere kleine turbines

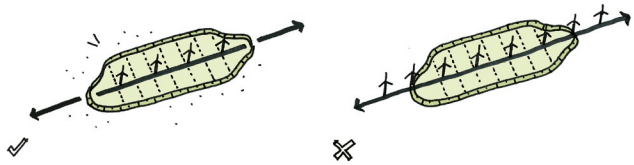
Er is met name vanuit de landbouw vraag naar microturbines op erven. Gelet op het draagvlak voor deze microturbines, en de mogelijkheid om slim te combineren met zonne-energie op dezelfde kabel, staan wij hier voor open. Echter, we zijn ons ook bewust van de beperkte bijdrage van deze microturbines aan de opgave. Bovendien heeft een grootschalige toepassing van microwindturbines wel degelijk behoorlijke landschappelijke impact, onder meer door de snelle (onrustige) draaisnelheden. Ook bestaat er een risico op interferentie met grotere windmolens. De mogelijkheden zullen daarom per gebied afgewogen moeten worden, waarbij met name moet worden gedacht aan plaatsing op agrarische erven in gebieden waar geen grote windturbines staan of komen. Ruimtelijke kwaliteit is hierbij leidend.

Ad III Landschappelijke eenheden leesbaar maken en houden

Het Noord-Hollandse landschap is opgebouwd uit landschappelijke eenheden. Het gaat om gebieden met een duidelijke ruimtelijke of waterstaatkundige samenhang. Zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie NH2050 koesteren we de waarneembaarheid en afbakening van deze eenheden. Er

zijn ook plekken waar de samenhang afwezig is of door stedelijke ontwikkelingen is vertroebeld. In dat geval kan de ontwikkeling van hernieuwbare energie bijdragen aan het herstel hiervan. Hierbij zijn de kenmerken van de landschappelijke eenheid bepalend voor het type wind- op zon-opstelling dat kan worden toegepast. En deze toepassing dient voor landschappelijke eenheden met dezelfde kenmerken consequent te zijn.

Houd landschappelijke eenheden leesbaar. Pas bijvoorbeeld bij wegen die verschillende landschappelijke eenheden doorkruisen verschillende vormen van energie toe, die passend zijn bij het landschapstype en de grenzen van de landschappelijke eenheden respecteren.

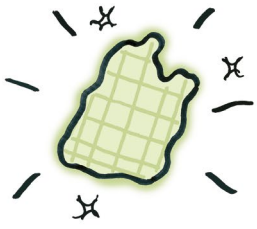
Ad IV Lokale identiteit en kwaliteit versterken

Opstellingen voor hernieuwbare energie dienen te worden ontworpen in de context van het landschap. Noord-Holland kent een grote diversiteit aan landschapstypen en het is zaak te zoeken naar energie-ontwikkelingen die passen bij de identiteit en kwaliteit van die typen of eenheden. Wanneer de kwaliteit van een landschap is aangetast of verdwenen, kan een wind- of zonopstelling kansen bieden om kwaliteiten te repareren of toe te voegen. Bijvoorbeeld door in een ruimtelijk gefragmenteerd gebied (oude) structuurlijnen te markeren met windturbines. Afhankelijk van de locatie vraagt de toepassing van wind- en zon-opstellingen dus om een andere aanpak. Mogelijkheden daarbij zijn:

- Energie zorgvuldig inpassen en aansluiten bij bestaande identiteit/kwaliteit.
- Energie als ontwerpmiddel om identiteit/kwaliteit te versterken en leesbaarder te maken.
- Energie als nieuwe laag in het landschap om een nieuwe identiteit/kwaliteit te realiseren.

Voorbeeld:
Wanneer dit wordt vertaald naar de Noord-Hollandse droogmakerijen – agrarische productielandschappen die wat betreft maat en schaal in potentie geschikt zijn voor productie van hernieuwbare energie - kan een onderscheid worden gemaakt in:

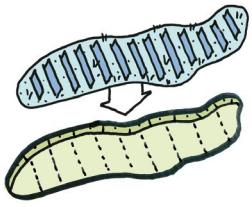
- Grote, monumentale (en beschermde) droogmakerijen (bijvoorbeeld: Schermer, Beemster): inpassingsopgave, voegen naar het landschap.
- Grote, gemankeerde droogmakerijen (bijvoorbeeld: Haarlemmermeer, Purmer): met energie-ontwikkelingen repareren van het landschap en toevoegen van kwaliteit.
- Kleine droogmakerijen (bijvoorbeeld: droogmakerijtjes Waterland): terughoudend met energie-ontwikkelingen óf in zijn geheel transformeren zodat een nieuwe identiteit ontstaat.

Monumentale droogmakerijen:
> inpassen

Gemankeerde droogmakerijen:
> repareren

Kleine droogmakerijen:
> transformeren

Ad V Ruimte laten voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie

In navolging van onze Omgevingsvisie NH2050 zetten we ons in voor de ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied (NZKG) en de haven van Den Helder als 'draaischijf voor nieuwe energie'. Het NZKG – en in potentie ook de haven van Den Helder - hebben belangrijke potentie als ruimtelijk-economische draaischijf als ook schakel in het energiesysteem. De Rijksoverheid ziet de vijf industriële clusters in Nederland waaronder het NZKG als regionale koploper waar ontwikkeling van kennis, innovatie en het doen van pilots een belangrijke rol gaan spelen voor het realiseren van de energietransitie-opgave en circulariteit.

Het toekomstig energiesysteem is een nieuw samenhangend systeem van opslag, opwek, conversie en distributie. Het gaat dan niet alleen om elektriciteit, maar ook grondstoffen en andere energievormen als waterstof, warmte, CO_2 en bio/synthetische brandstoffen. Dit energiesysteem vraagt om ruimte. Fysieke ruimte, maar ook ruimte in de zin van veiligheids- en milieucontouren. Voor veel van deze functies geldt dat ze uitsluitend op land kunnen plaatsvinden en er in onze provincie geen alternatieve locaties zijn. Bovendien zal de transitie niet in één keer plaatsvinden. Dit betekent dat rekening moet worden gehouden met extra transitieruimte.

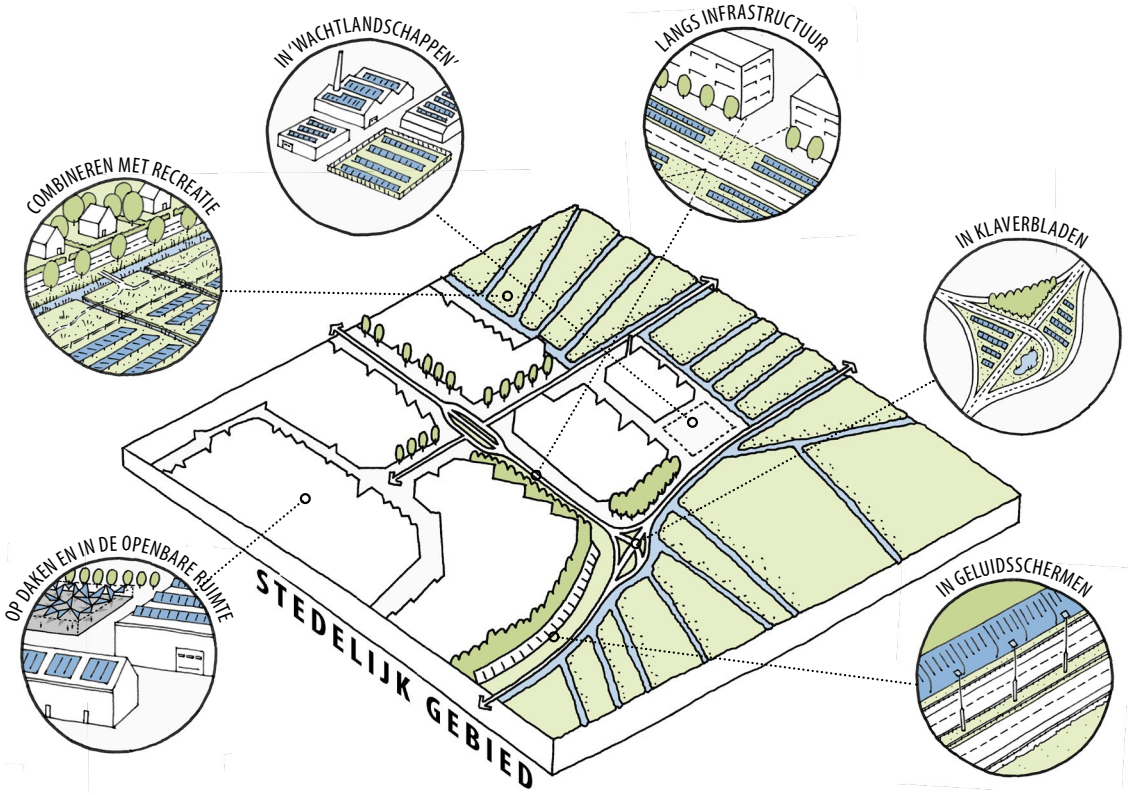
Daarnaast zal het NZKG naar verwachting in de Omgevingsverordening worden aangeduid als bedrijventerrein van provinciaal belang. Hierbij is het van belang dat nieuwe (energie) ontwikkelingen niet mogen leiden tot een afname van de benodigde maritieme of nautische ruimte op de (havengebonden) bedrijven terreinen.

Hoewel het NZKG en de haven van Den Helder zich qua landschap goed lenen voor windturbines, dient rekenschap gegeven te worden van bovenstaande. Windturbines vragen om ruimte en brengen externe veiligheidscontouren met zich mee. Dit kan de ambities in deze gebieden belemmeren. Indien deze gebieden als zoeklocatie uit de RES volgen, zullen wij samen met de partners zoeken naar mogelijkheden. Dit vraagt om een integrale afweging. In lijn met het coalitieakkoord 2019-2023 vormt de Visie Noordzeekanaalgebied 2040 daarbij de basis. Overigens gelden in een groot deel van het NZKG-gebied ook restricties van Rijkswege omwille van de vliegveiligheid rondom Schiphol (hoogterestricties en radardekking). Verder geldt de terughoudendheid niet voor zonne-energie, daarvoor zien we volop mogelijkheden.

Ontwerpprincipes:

Ad a Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en 'restruimtes' voor zon

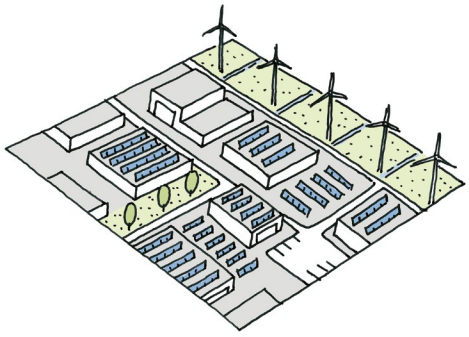
De gebouwde omgeving biedt talloze mogelijkheden voor de toepassing van zonne-energie. In ieder geval zijn er nog veel lege daken van woningen en bedrijven, klaar om benut te worden met zonnepanelen. Maar ook in de openbare ruimte, langs infrastructuur en op water kunnen zonnepanelen worden toegepast. In de nabije toekomst wordt het zelfs mogelijk zonnepanelen in onze gevels en ramen te integreren. Wij beschouwen zon op daken, restruimtes en nutsfuncties als "no regret"-optie, waarmee een substantiële hoeveelheid energie kan worden opgewekt, zonder verlies aan ruimtelijke kwaliteit en zonder te concurreren met andere ruimtelijke belangen.

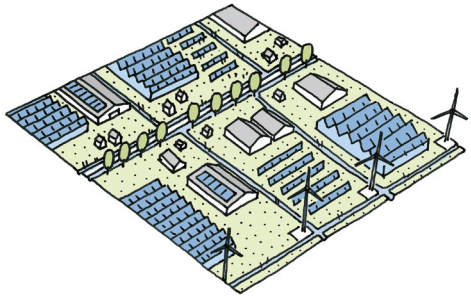
Ad b Concentreren op en rond economische clusters

In lijn met de uitgangspunten uit de Omgevingsvisie om vraag & aanbod bij elkaar te brengen en kwetsbare landschappen zoveel mogelijk te ontzien, ligt het voor de hand ruimte te zoeken op en rondom economische clusters. Bedrijventerreinen en agroclusters (bijvoorbeeld: Agriport A7, Alton, Het Grootslag) vormen dynamische gebieden in het landschap. Het aantal `kwetsbare functies' is op deze locaties relatief beperkt. Deze locaties bieden daarmee kansen voor de toevoeging van zonne-energie (op dak en grondgebonden) en windenergie.
Het is – in lijn met de Omgevingsvisie- wel van belang dat (energie)ontwikkelingen niet ten koste gaan van de ontwikkelmogelijkheden op bedrijventerreinen van een hoge milieucategorie. Deze terreinen zijn binnen Noord-Holland schaars en noodzakelijk voor bijvoorbeeld ontwikkeling van de circulaire economie. Wanneer een windturbine de zonering van de ruimte voor de hoge milieucategorie aantast – wat niet per definitie het geval hoeft te zijn, en dus per casus goed zal moeten worden beoordeeld – kan dit alleen wanneer er voldoende vestigingslocaties overblijven. Hierbij zal altijd sprake zijn van een integrale afweging.

Voor het Noordzeekanaalgebied (NZKG) ten westen van de ring A10 ligt dit ontwerpprincipe genuanceerder; zie ook Ad V.

Op en rondom bedrijventerreinen

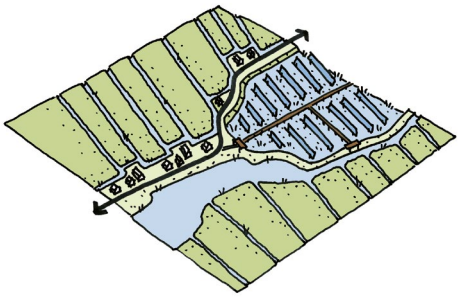
In agroclusters

Ad c Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven

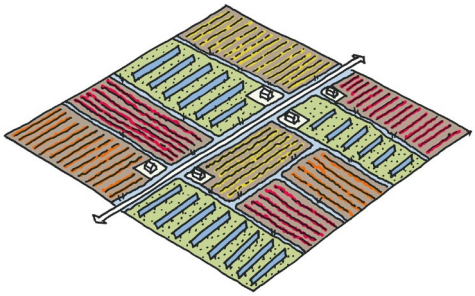
Naast energietransitie spelen er in het landelijk gebied nog tal van andere opgaven, zoals het voorkomen van verdere bodemdaling, klimaatadaptatie en de vitaliteit van de agrarische sector. Veel van deze opgaven kunnen, mits goed toegepast en ingepast, worden gecombineerd met de opwekking van hernieuwbare energie. We streven naar het combineren van gebiedspecifieke opgaven met energie-ontwikkelingen om zo werk met werk te maken. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de volgende combinaties:

- Zon in veenweidegebied: Bodemdaling in veenweidegebieden is één van de grootste zorgen in Laag-Holland. Om dit tegen te gaan zal het peil in een deel van deze gebieden moeten worden opgezet. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor het gebruik van deze gebieden. Zonnepanelen kunnen mogelijk, mits goed ingepast, (al dan niet drijvend) een interessante alternatieve vorm van grondgebruik en bedrijfsvoering vormen binnen de vernatte veengronden.

- Verbredingsmogelijkheden landbouw: in een aantal landbouwgebieden hebben agrariërs te maken met de gevolgen van bijvoorbeeld zoute kwel, klimaatverandering of productie-restricties. Voorbeelden zijn (delen van) de bollengronden in de kuststrook en de landbouwgronden in de directe omgeving van Schiphol. Door de combinatie te zoeken met zonne-energie kan de bedrijfsvoering worden verbreed. Bovendien kunnen hiermee ook andere kansen worden benut, zoals het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit of verminderen van de ganzenoverlast rondom Schiphol. Daarbij dient altijd een afweging te worden gemaakt ten aanzien van het economische belang van de agrifood-clusters en de ruimte die daarvoor nodig is in relatie tot andere opgaven in de (leef)omgeving.

Zon in veenweidegebied: benut bijvoorbeeld kleine droogmakerijen

Zon voor bollen: zonnevelden in verzilte gebieden

Ad d Markeren landschappelijke lijnen met grote windturbines

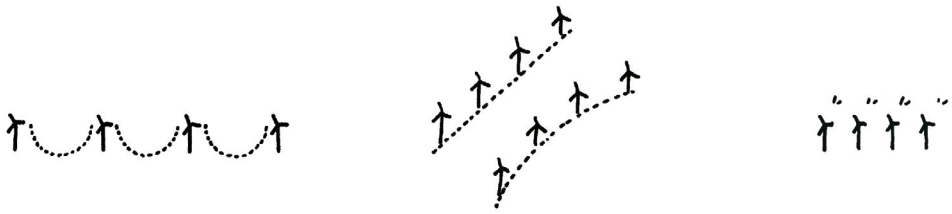
Het nu geldende wind op land-beleid is een verhaal van het typische Noord-Hollandse landschapspalet en de betekenis van lijnopstellingen daarin.[10] De ruimtelijke kwaliteit is er bij gebaat om op het verhaal van lijnopstellingen met grote windturbines voort te bouwen. Lijnen van windturbines zorgen voor accentuering en kunnen worden toegepast bij waardevolle (lijn) structuren. De inzet op lijnopstellingen gaat verrommeling van het landschap tegen en zorgt voor een zekere clustering en ruimtelijke continuïteit.

Landschappelijke (lijn)structuren kunnen infrastructurele lijnen zijn, maar bijvoorbeeld ook dijken, kanalen of ontginningssloten. Het is afhankelijk van de (lijn)structuur en het wind-ontwerp of een lijnopstelling zich ook daadwerkelijk verhoudt tot het landschap. In ongerepte, gave historische landschappen zal dit minder snel het geval zijn dan in verstedelijkte zones of rationeel opgezette polders (zie ook Leidend principe IV).

Met het nu geldende wind op land-beleid is in bepaalde gebieden al de keuze gemaakt voor het markeren van bepaalde landschappelijke lijnen. Nieuwe initiatieven dienen hierop voort te bouwen. Zo is het niet logisch en wenselijk om in een gebied waar er voor gekozen is om met lijnopstellingen de historische structuur te volgen en manifest te maken, nu wordt gekozen om met windturbines de lijn van een snelweg te volgen.

[10] *Zie ook: Wind op land - Uitwerking ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines per herstructureringsgebied.*

De lengte van een lijnopstelling (aantal turbines) is een belangrijke factor. Deze moet in verhouding staan tot de lijnen in het landschap. Een landschap met lange lijnen vraagt om langere lijnopstellingen. Hierbij gaan we uit van een opstelling van 3 turbines, een minimum om de opstelling nog als lijn te ervaren. Om een windopstelling goed als lijn te kunnen ervaren zijn daarnaast onderstaande aspecten van belang:

Gelijke onderlinge afstand *Op één hartlijn (recht of gebogen)* *Hetzelfde type*

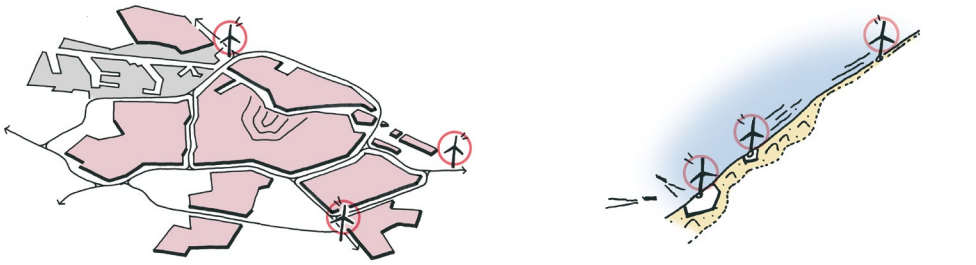
De precisie van de lijn (exacte lijn, exacte onderlinge afstanden) is niet in alle soorten landschap even noodzakelijk. In een industrieel landschap kan pragmatischer / vrijer omgegaan worden met de eisen aan de lijn dan in gave historische landschappen of in polderlandschappen van rechte lijnen, gelijke kavelmaten en repeterende bebouwings- en beplantingselementen.

Een aandachtpunt bij het toepassen van lijnopstellingen is de zogenaamde interferentie, het visueel samenklonteren van meerdere lijnopstellingen of clusters. Om dit te voorkomen is het van belang om voldoende afstand te houden tussen de verschillende opstellingen. Ook tussen lijnopstellingen en cultuurhistorisch waardevolle elementen dient voldoende afstand te bestaan. Voorkomen moet worden dat windturbines waardevolle, beeldbepalende elementen marginaliseren.

Ad e XL-Windturbines als solitaire markeringspunten

Aanvullend aan de lijnopstellingen kunnen op enkele plekken solitaire windturbines worden ingezet als markeringspunten in het landschap. Door de turbines aanzienlijk groter uit te voeren (XL Windturbines, minimaal 5 MW) onderscheiden de solitaire turbines zich van de turbines in lijnopstellingen (Grote windturbines, veelal 3 MW).[11] Gelet op de visuele impact dienen deze XL Windturbines selectief te worden toegepast, op een aantal markante plekken die `gezien mogen worden'. Wildgroei moet worden voorkomen. De schaal en dynamiek van het (stads)landschap bepaalt welke locaties geschikt zijn. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- Stadsentrees Amsterdam: het Metropolitane stadslandschap van Amsterdam leent zich voor enkele grote turbines, bijvoorbeeld bij de infra-knooppunten die de entree vormen tot de stad.
- Hoog dynamische plekken langs de kust: de zeesluis bij IJmuiden, Zandvoord en de locatie ECN Petten zijn voorbeelden van locaties waar solitaire windturbines passend zijn, gelet op de dynamiek.

bij stadsentrees Amsterdam *bij hoogdynamische plekken langs de kust*

[11] *Toepassing van windturbines met een maatvoering tussen de grote turbines (80-100m) en XL turbine (>120 m) in is niet wenselijk, omdat deze het contrast tussen de twee maten zal vertroebelen.*

Ad f Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters

Het clusteren van energie-ontwikkelingen in daarvoor geschikte landschappen - grootschalige en hoog dynamische landschappen - maakt een doelmatige en kwalitatieve invulling van de energie-opgave mogelijk. Clustering beperkt de impact op de energie-infrastructuur. Zeker wanneer de wind- of zonlocaties worden gesitueerd in de nabijheid van grote energievragers zoals verstedelijkingsclusters of datacenters.

Om de impact op de omgeving te compenseren zouden de baten die voortvloeien uit de energie-ontwikkelingen moeten worden aangewend voor een lokale of regionale kwaliteitsimpuls. Dit kan in de vorm van een omgevingsfonds, maar ook door fysieke maatregelen.

Voorbeeld van een potentieel energiecluster is de Haarlemmermeer. De Haarlemmermeer kent een robuust landschap met een hoge dynamiek. Met de nabijheid van een aantal grote steden, bedrijventerreinen en datacentra is er een grote regionale energievraag. De gronden rondom de luchthaven bieden een uitgelezen kans voor de toepassing van zonnepanelen. Het realiseren van zonne-energie kan voor dit gebied, dat onder druk staat door economische en stedelijke ontwikkelingen, ook een kwalitatieve impuls bewerkstelligen.

Ook het IJsselmeer zou zich kunnen lenen voor een energiecluster. De Energieverkenning IJsselmeergebied, die in 2019 is opgeleverd, laat zien dat er onder meer kan worden gedacht aan clusters van drijvende zonne-eilanden. Energieopwekking in het IJsselmeer kan bovendien, mits op goede manier ingepast en vormgegeven, kansen bieden voor andere relevante IJsselmeer-opgaven, zoals natuurontwikkeling, recreatie en visserij.

Bijlage I Voorwaarden en restricties beschermingsregimes

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en Provinciale Milieu Verordening (PMV) is een aantal beschermingsgebieden opgenomen. Op dit moment gelden binnen deze beschermingsregimes beperkingen of verboden voor windturbines en zonneparken. Het gaat om beschermingsgebieden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, aardkunde en stilte.

In de wetenschap dat er een grote energie-opgave op ons afkomt vanuit de RES, is ambtelijk verkend waar binnen de provinciale beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan windturbines en zonneparken en onder welke voorwaarden. Dit levert een eerste, grove, kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten[12]. De kleurenkaart laat zien waar zonneparken en windturbines: (a) samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (groene gebied), (b) onder voorwaarden samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (oranje gebied) of (c) niet samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (rode gebied).

De kleurenkaart dient als indicatie waar wellicht mogelijkheden zijn voor nieuwe wind- en zon-locaties. Per beschermingsregime is een toelichting gegeven op de"score" voor wind- en zonne-energie. In veel gevallen laat de kaart ruimte zien, terwijl deze er onder de huidige regelgeving nog niet is. In die gevallen dient een wijziging van de regels plaats te vinden om de ontwikkeling mogelijk te maken. De kaart is voor deze gevallen nadrukkelijk onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening (zie hierna)[13]. Dit is vermeld bij de betreffende beschermingsregimes. De kleurenkaart heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

Op de kaart zijn alleen de provinciale beperkingen (beschermingsregimes) weergegeven, daarnaast zijn er vanuit andere (hoofdzakelijk rijks) wet- en regelgeving diverse andere beperkingen. Deze staan niet op deze kaarten.

Let op, de kaart geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Tot die tijd gelden voor wind op land de afspraken die zijn gemaakt in het coalitieakkoord 2019-2023.
Voor Noord-Holland Noord geldt een restrictief 'nee, tenzij'-beleid, tot het moment van vaststelling van de RES. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bieden wij, vooruitlopend op de RES, ruimte voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'.

Omgevingsverordening & Bijzonder Provinciaal Landschap

Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. Hierin wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'. De huidige regimes Weidevogelleefgebied, Bufferzone en Aardkundige monumenten gaan hierin op. De in dit NH Perspectief geschetste mogelijke beleidsverruimingen voor deze gebieden, zullen juridisch gezien dus een plek moeten krijgen in de Omgevingsverordening via het `Bijzonder Provinciaal Landschap'.

Het BPL gaat uit van sturing op basis van gebiedspecifieke kernkwaliteiten. Er komt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, zoals opstellingen voor wind en/of zonne-energie, zolang deze de kernkwaliteiten in acht nemen. Aan de gebiedspecifieke kernkwaliteiten wordt momenteel nog gewerkt. Echter, voor dit NH perspectief is, in overleg met de verschillende disciplines hier een voorschot op genomen en verkend waar binnen deze beschermingsgebieden ruimte zou kunnen worden geboden aan de energietransitie en onder welke voorwaarden. Dit uiteraard onder voorbehoud van de daadwerkelijke besluitvorming over de Omgevingsverordening en de gebiedsgerichte kernkwaliteiten. Deze ambtelijke verkenning heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

[12] *De toepassing van andere energiemodaliteiten en energie-infrastructuur blijft maatwerk.*

[13] *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. Ook deze gebieden zijn, vooruitlopend op en onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening, opgenomen op de kleurenkaart. Voor deze gebieden geldt dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden".

Weidevogelleefgebied

Voor dit regime geldt dat in aansluiting op het beleid voor weidevogels ("meer doen in minder gebieden") een wijziging van de regels in voorbereiding is. De nieuwe regels moeten gaan landen in de Omgevingsverordening en worden onderdeel van het "Bijzonder Provinciaal Landschap". Een deel van het huidige areaal zal worden losgelaten als weidevogelleefgebied. De kerngebieden blijven beschermd. In de gebieden die afvallen zal ruimte komen voor opstellingen voor wind- en zonne-energie. In de overige gebieden blijft een stingent beleid gelden.

Zon:
Groen voor voormalig weidevogelleefgebied dat wordt losgelaten (nu nog in PRV beschermd)
Rood voor de kerngebieden die beschermd blijven. Weidevogels hebben een groot areaal aan vochtig grasland en kruidenrijk gras nodig. Zonnepanelen doen dit areaal afnemen en verstoren met hun opgaande objecten in het landschap de weidevogels. Mogelijke optie is nog om buiten de broedseizoenen te werken met bijvoorbeeld mobiele zonnepanelen. Echter, tot op heden zijn dergelijke systemen niet marktconform.

Wind:
Groen voor voormalig weidevogelleefgebied (nu nog in PRV beschermd)
Rood voor de kerngebieden die beschermd blijven. Hoge objecten hebben een negatieve invloed op weidevogels als gevolg van de toename van predatoren en de verstoring van openheid en rust. En gevaar van mortaliteit door turbines.

Wanneer er ECHT geen andere mogelijkheden voor zon- en windlocaties zijn, zoek het dan in het concentreren van zonnepanelen en/of windturbines op plaatsen waar al een zekere mate van verstoring aanwezig is, zoals langs/nabij wegen of bebouwing. En houd bij het plaatsen dan rekening met de trekroutes van vogels.

Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura 2000

Zon- en wind-ontwikkelingen doen per definitie een afbreuk aan de natuurwaarden in deze gebieden, als gevolg van de aanleg, het onderhoud en de afname in natuur-areaal. Zonneparken kunnen weliswaar een ecologische plus bewerkstelligen in landbouwgebieden; onderzoek wijst uit dat de effecten in hoogwaardige natuurgebieden negatief zullen zijn.[14]

Zon: **Rood**
Wind: **Rood**

Pas als het ECHT nergens anders kan zou je energie-ontwikkelingen binnen NNN-gebieden kunnen overwegen. De mogelijkheden per gebied zijn dan erg verschillend en afhankelijk van de te beschermen ecosysteemwaarden met bijbehorende doeltypen/soorten in de gebieden. Deze staan beschreven in de WKW natuur. Verder zal er in dat geval binnen NNN als eerste gekeken moeten worden naar de recreatiegebieden en de nog niet gerealiseerde NNN. Bij de eventuele realisatie van zon of wind binnen NNN zal altijd oppervlakte elders gecompenseerd moeten worden.

Qua begrenzing zal er de komende tijd nog een optimalisatie van de NNN-gebieden gaan plaatsvinden. Daarbij wordt gekeken of er `zwakke' gebieden zijn die je zou kunnen ontgrenzen en of er gebieden zijn waarbij het niet realistisch meer is dat de NNN-doelstellingen daar gehaald gaan worden. Deze gebieden zijn op dit moment nog niet in beeld.

[14] *Literatuurstudie en formulering richtlijnen voor een ecologische inrichting van zonneparken in de provincies Groningen en Noord-Holland', WUR, RUG en Werkgroep Akkervogels (nov 2018).*

NB: Het IJsselmeer en Markermeer zijn aangewezen als "NNN grote wateren". De bevoegdheid hiervoor ligt echter niet bij de provincie, maar bij Rijkswaterstaat. Ontwikkelingen zullen dus bij hen getoetst moeten worden. Het initiatief Windpark Fryslân en de pilot drijvend zon in het IJsselmeer laten overigens zien dat hier wel mogelijkheden liggen.

Stiltegebieden

Het is een wettelijke plicht om stiltebeleid te voeren, maar het is aan de provincies om hier concreet vorm aan te geven. In Noord-Holland is dit gedaan door een aantal stiltegebieden aan te wijzen. Het betreft grotendeels gebieden die ook onder een (of meerdere) andere provinciale regimes vallen, zoals NNN- en Weidevogelleefgebieden. Voor de stiltegebieden geldt in beginsel een kwantitatieve richtwaarde, namelijk het voorzien in een geluidsniveau van < 40 dB(A). In juridische termen (PMV) geldt er een maximaal toelaatbaar geluidsniveau voor een inrichting van 35 dB(A) LAeq, 24h op een afstand van 50 meter vanaf de grens van de inrichting. Met deze richtwaarde dient het bevoegd gezag rekening te houden bij onder meer ruimtelijke besluiten en het opleggen van maatwerkvoorschriften. Verder geldt er een kwalitatieve ambitie, namelijk het tegengaan van verstoring van de heersende natuurlijke rust in het gebied.

Zon:
Groen - zonneparken kunnen zodanig worden gerealiseerd dat de geluidproductie de 35 dB(A) niet overschrijdt.
Wind:
Rood - moderne windturbines overschrijden al snel de geluidsnorm van 35 dB(A) gemeten op 50 meter vanaf de inrichting.

Afwijken van de richtwaarden is mogelijk als er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn en is aangetoond dat de afwijking van de richtwaarde zo minimaal mogelijk is. Momenteel wordt er, rekening houdend met de wens van Provinciale Staten om stiltebeleid zoveel mogelijk te behouden en verder te versterken, een verkenning uitgevoerd naar de vormgeving van het beleid. Hierbij geldt 2019 als het inventarisatiejaar en in 2020 worden, op basis van de inventarisatie en bevindingen uit 2019, concrete voorstellen verwacht richting GS/PS over de insteek voor de herijking van het stiltegebiedenbeleid.

UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie

Het UNESCO-beleid staat in het teken van het beschermen van de unieke cultuurhistorische waarden van deze gebieden voor toekomstige generaties . Noord-Holland is siteholder van de Stelling van Amsterdam. De provincies Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Noord-Holland hebben bij UNESCO een aanvraag gedaan voor een wijziging van de Stelling van Amsterdam met de uitbreiding van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De verwachting is dat het Unesco-Werelderfgoedcomité hierover medio 2020 een besluit neemt. Dan gaat het als één UNESCO - werelderfgoed verder onder de naam Hollandse Linies. Voor de Beemster is de gemeente siteholder.
Het inpassen van zon- en windenergie binnen het UNESCO werelderfgoed is in deze vooral een ruimtelijke ontwerpopgave. Er zijn mogelijkheden, mits het geen afbreuk doet aan de beschreven kernkwaliteiten van het werelderfgoed. De mate waarin er ruimte ontstaat zal daarmee per gebied verschillen. Voor de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie is een systematische confrontatie Stelling van Amsterdam-NHW en zijn energieopwekking uitgevoerd, met als centrale vraag of er energie-ontwikkelingen denkbaar die verenigbaar zijn met de UNESCO-kernwaarden. Uit deze analyse blijkt dat er mogelijkheden zijn, mits onder andere de volgende criteria in acht worden genomen:

- Schootsvelden rondom forten moeten worden vrijgehouden;
- Opstellingen voor zonne-energie enkel toestaan aan de veilige zijde van de HoofdVerdedigingsLinie (HVL);
- Energie-opwekking mag de HVL niet benadrukken (bijvoorbeeld als gevolg van turbines parallel hieraan);
- Windturbines in lijnopstelling mogen de HVL wel doorsnijden, mits deze langs moderne infrastructuur worden geplaatst.

De hierboven genoemde systematische confrontatie is een beleidsneutraal advies dat een praktische handleiding biedt voor kwaliteitsbeoordeling. Voordat vormen van energieopwekking in werelderfgoed worden toegestaan zullen een aantal principiële keuzes gemaakt moeten worden in samenspraak met de provincies Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en UNESCO. Het betreft de keuzes of energieopwekking en onder welke voorwaarden wordt toegestaan en in hoeverre dat betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen voor energietransitie mogelijk zijn. Op dit moment zijn zonneparken en windturbines nog uitgesloten binnen de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Ook voor de Beemster geldt dat er onder voorwaarden mogelijkheden zijn. De primaire verantwoordelijkheid voor de Beemster ligt echter bij de gemeente.

Zon: **Oranje**
Wind: **Oranje**

Aardkundige monumenten

In het beschermingsregime "Aardkundige monumenten" staat het beschermen van de bodem en reliëf centraal. Onder de Omgevingsverordening zal dit regime worden opgenomen in het "Bijzonder Provinciaal Landschap".
Voor de bovenste meter van de grond geldt dat er geen sprake is van aantasting, omdat het in de loop der jaren al regelmatig geroerd is. Daarmee zijn zonnepark wel mogelijk omdat zij zodanig kunnen worden uitgevoerd dat de verankering minder dan 1 meter diep is. Voor windturbines ligt dit anders. Wel is het zo dat wanneer er sprake is van groot openbaar belang er ontheffing mogelijk is. Gelet op het bescheiden oppervlak van windturbines lijken hiervoor mogelijkheden.

Zon:
Groen – zonnepanelen hoeven slechts licht gefundeerd te worden. Dit betekent geen aantasting van het aardkundig monument.

Wind:
Oranje –Windturbines worden wel zwaar gefundeerd, echter dit betreft een relatief klein oppervlak en hoeft dus niet per definitie ten koste te gaan van de leesbaarheid van het aardkundige monument. Hier is dus ontheffing mogelijk, afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

Bufferzones

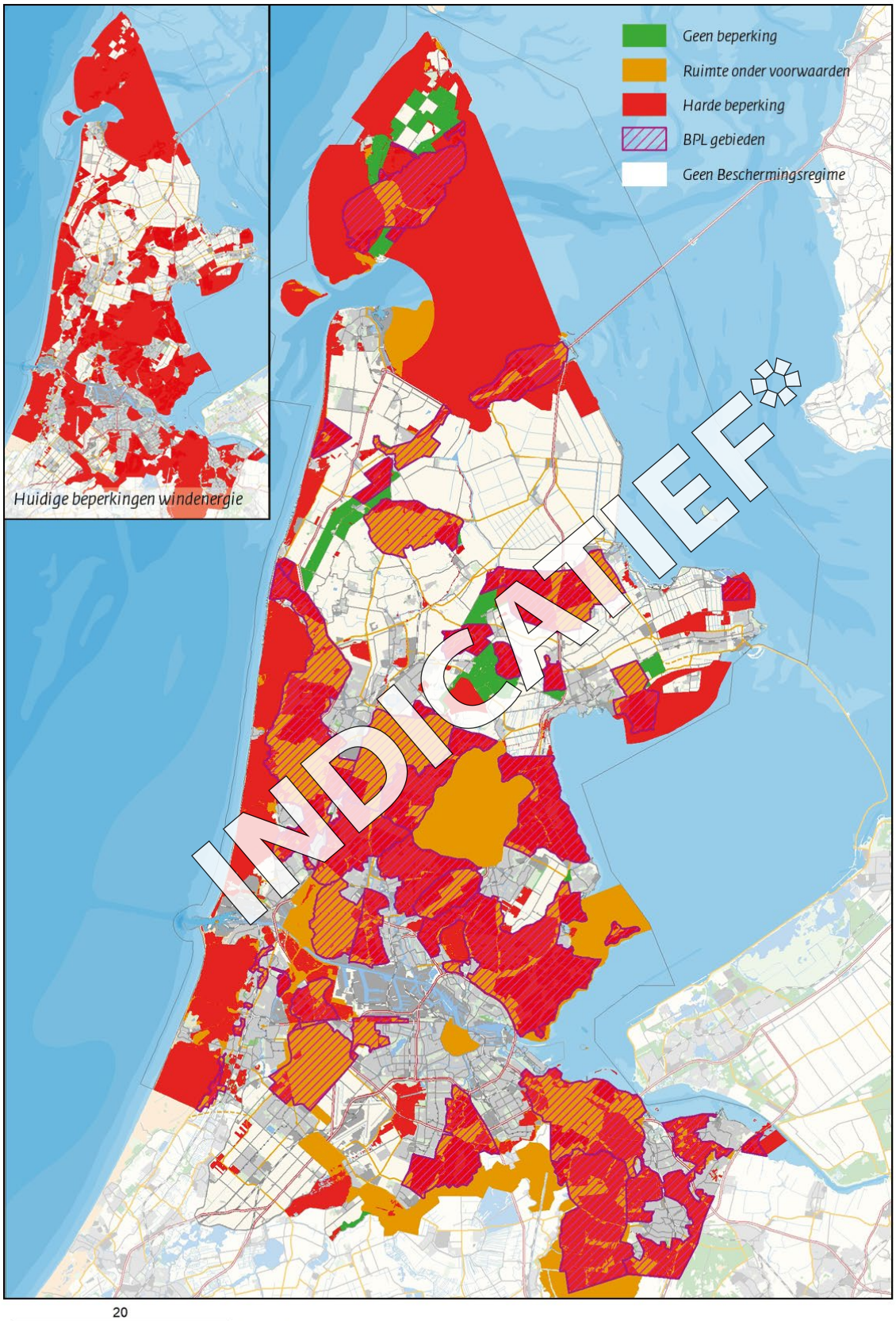
De Bufferzones vormen een ruimtelijk regime, bedoeld om het aaneen groeien van de steden tegen te gaan. Daarnaast moeten de Bufferzones ruimte bieden aan recreanten vanuit de stad. Bufferzones zijn bedoeld als open, groene gebieden in het MRA-landschap. Onder de Omgevingsverordening zal dit regime worden opgenomen in het "Bijzonder Provinciaal Landschap".

Jarenlang waren windturbines en zonneparken om bovenstaande redenen uitgesloten in Bufferzone-gebieden. Echter, gelet op de energie-opgave, maar ook gelet op doelstellingen onder de Omgevingsverordening (gebiedsgericht maatwerk, middels het nieuwe beschermingsregime BPL) kan dit worden verruimd. Mits opstellingen voor windturbines en zonnepanelen op een verantwoorde manier worden ingepast in het landschap, hoeft dit de doelstellingen van de Bufferzones niet te belemmeren. De kernkwaliteiten die worden geformuleerd in het kader van het Bijzonder Provinciaal Landschap vormen hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Zon: **Oranje**
Wind: **Oranje**

In de huidige juridische constructie (PRV en PMV) worden windturbines en zonneparken nog hard uitgesloten in Bufferzone-gebieden. Dit zal moeten worden veranderd voor er daadwerkelijk juridische ruimte kan worden geboden.

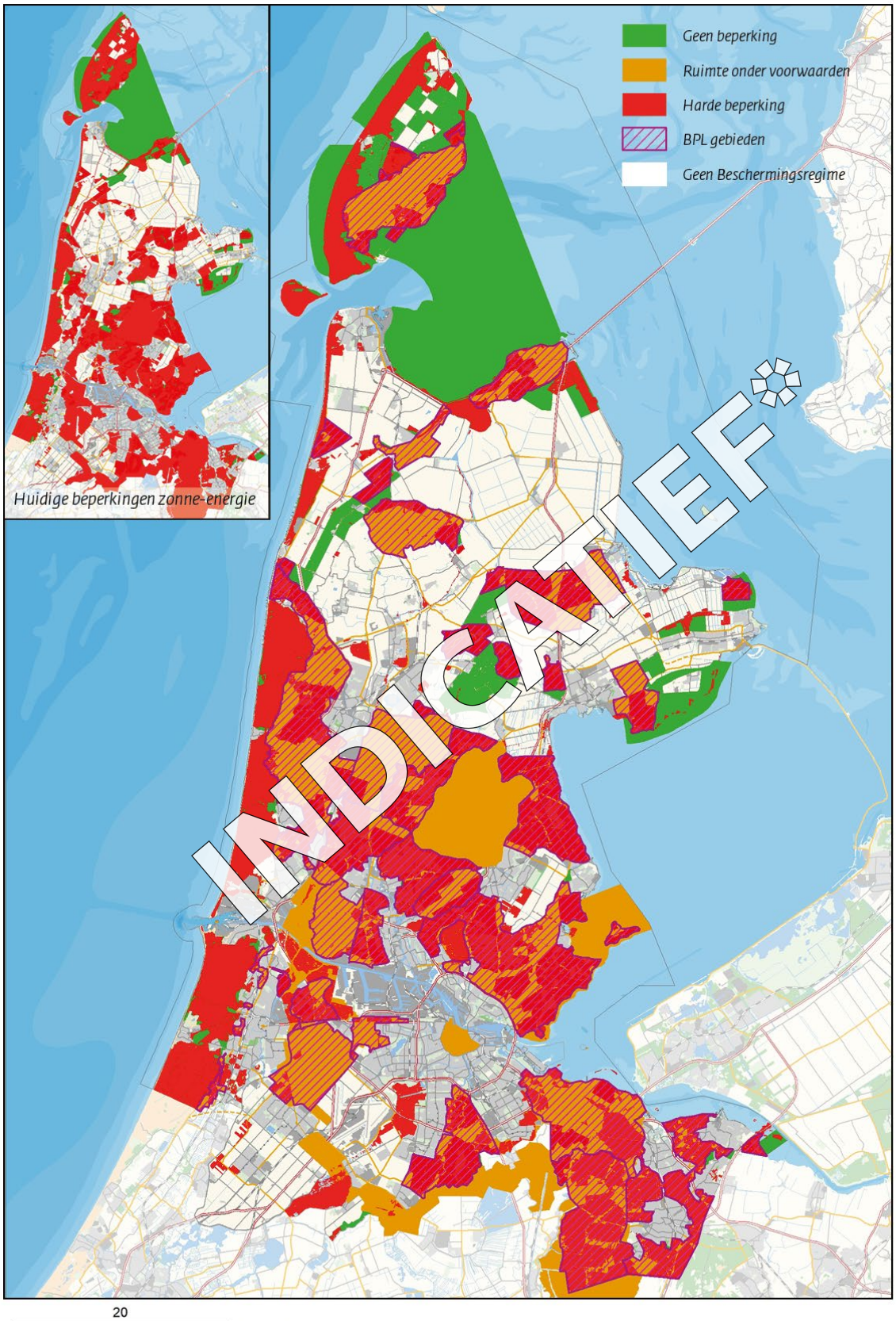
Beperkingen voor windenergie

* *De daadwerkelijke besluitvorming over de beschermingsregimes vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening. Dit traject is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

NB: Deze kaart geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens.

Beperkingen voor Zonne-energie

* *De daadwerkelijke besluitvorming over de beschermingsregimes vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening. Dit traject is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

NB: Deze kaart geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens.

Bijlage II Uitganspunten Startnotitie RES

Maatschappelijk draagvlak

Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties in de regio – wordt betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie). Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek zijn belangrijk voor een geslaagde energietransitie. Participatie tijdens het RES-proces wordt georganiseerd in de vorm van ruimtelijke ateliers, zowel lokaal als regionaal, waarin het gesprek met de samenleving plaatsvindt over de ruimtelijke inpassing van de maatregelen. Het organiseren van participatie is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het programma RES organiseert kennisbijeenkomsten en verzorgt ondersteuning, zodat elke gemeente goed is toegerust om een goed participatietraject te doorlopen. Daarnaast worden thematische ateliers georganiseerd, primair gericht op stakeholders; (professionele of georganiseerde) partijen met belang bij de energietransitie. Tijdens deze thematische ateliers wordt kennis en input voor de RES opgehaald, zoals gezamenlijke uitgangspunten of opgaven. Daarnaast zorgt deze afstemming voor de borging van de samenwerking in de uitvoering. Ook worden bestaande samenwerkingsverbanden met stakeholders betrokken in het proces.

Leidende principes

Algemeen

- De regio's NHN en NHZ realiseren een regionaal aandeel van de landelijke opwek opgave van 35 TWh, inclusief de (geprojecteerde/gerealiseerde) energieprojecten uit het Energieakkoord. Uitgangspunten daarbij zijn:
  - opgave staat centraal, we gaan in gesprek over de oplossingen en het wegnemen van knelpunten;
  - streven naar extra invulling van opwek, vanwege mogelijk afvallen van zoekgebieden;

- RES NHN kent uitwerking in 3 deelregio's: regio Kop van Noord-Holland, regio Westfriesland en regio Alkmaar;

- De RES NHZ kent uitwerking in 6 deelregio's: regio Gooi en Vechtstreek, Amsterdam, IJmond/Zuid Kennemerland, Zaanstreek/Waterland, Haarlemmermeer en Amstelland.

- De opgaven voor mobiliteit, industrie en agrarisch wordt niet uitgewerkt tot een strategie. De RES wordt wel integraal / in samenhang met deze deelgebieden opgesteld;

- De RES wordt samen met stakeholders en samenleving opgesteld;

- Het RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. De RES wordt geborgd in het omgevingsbeleid en wordt minimaal iedere twee jaar gemonitord en geactualiseerd;

- Indien de 30 RES-regio's niet optellen tot de landelijke doelstelling, dan zal eerst het "goede gesprek" worden gevoerd tussen de regio's onderling. Vervolgens volgt er een landelijke verdeling van de resterende opgave;

- Specifiek NHZ: er is vanuit de landelijke opwek-opgave van 35 TWh geen verdeelsleutel van de opgave per RES-regio. Het is ook niet de insteek van de regio NHZ om voorafgaand aan het opstellen van de RES een streefcijfer voor de opgave te bepalen. Het is juist de bedoeling om, middels het RES-proces en aan de hand van de gelijkwaardige regionale inzet, tot een bod te komen.

Kwantiteit

- De elektriciteitsopgave op land is techniekneutraal, uitgangspunten hierbij zijn:
  - gebruik maken van bewezen technologie;
  - toepassing van grootschalige opwek (alle grootschalige opwek telt mee, dus ook reeds gerealiseerde of geplande projecten);
  - kansrijke innovaties krijgen een plek in de RES 1.0, ook wordt ingezet op de kracht van het lokale initiatief;
  - opgave is in 2030 gerealiseerd en geeft doorkijk tot 2050;
  - biomassa is onder voorwaarde duurzaam (bijv. teelt en verwerking in de regio);

- 'Kleinschalig zon op dak ' en energiebesparing zijn beide belangrijke onderwerpen voor de RES maar tellen niet mee als vermindering of vermeerdering van het bod;

- Voor de warmte opgave (gebouwde omgeving):
  - beschikbare warmtebronnen en de potentiële warmtevraag worden op een logische, efficiënte en betaalbare wijze gekoppeld;
  - warmte aanbod en warmte vraag bevinden zich zo dicht mogelijk bij elkaar, rendementsverliezen worden zoveel als mogelijk beperkt.
  - gemeente-/regiogrenzen worden bij de verdeling van het warmte aanbod losgelaten.

Kwaliteit

- De RES levert een bijdrage aan de landelijke energieopgave (energie opwek en warmtetransitie);

- Zorgen voor maatschappelijk draagvlak, door o.a.:
  - zorgvuldige participatie bij de totstandkoming van de RES (lokaal & regionaal);
  - maatschappelijke participatie in opwek (lokaal eigenaarschap van energieprojecten waarbij in NHZ gestreefd wordt naar minimaal 50% in lokaal eigendom), daarbij zullen de minder draagkrachtige burgers niet vergeten worden;
  - samenwerking tussen stakeholders en overheden;
  - gezamenlijk ontwikkelen van meerdere (ruimtelijke) scenario's.

- Zorgen voor ruimtelijke kwaliteit, door o.a.:
  - meervoudig ruimtegebruik;
  - meerwaarde bij ruimtelijke inpassing, door energiedoelen aan andere ruimtelijke ambities te koppelen (bijv. bodemdaling, biodiversiteit, recreatie, economie, leefbaarheid, gebiedsontwikkeling, verbetering van verbindingen, vernatting van veengebieden);
  - bepalen van ruimtelijke ordeningsprincipes voor de inpassing van opwek en voor de benodigde ruimte voor boven- en ondergrondse infrastructuur, zoals aansluiten bij gebiedseigen kenmerken.

- Zorgen voor kostenefficiency, door o.a.:
  - vraag en aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar (warmte en elektra);
  - netcapaciteit en betaalbaarheid zijn mede bepalend voor keuzes;
  - beschikbare warmtebronnen en de potentiële warmtevraag worden op een logische, efficiënte en betaalbare wijze gekoppeld;
  - combineren van opgaven en investeringen in andere opgaven.

Ambities en inzet provincie Noord-Holland

De provincie is als partner betrokken bij de RES NHN en de RES NHZ. Dit betekent dat wij als partner onze inhoudelijke inzet in de RES zullen inbrengen. Deze inzet bestaat in ieder geval uit de volgende uitgangspunten en inhoudelijke principes:

1. De RES vormt één van de instrumenten om te komen tot het provinciale doel van klimaatneutraliteit in 2050. Van de RES wordt een substantieel aanbod hernieuwbare opwek

(elektriciteit en warmte) verwacht voor 2030 (met doorkijk naar 2050), dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's.

2. De RES ziet primair op de opgave voor grootschalige hernieuwbare opwek 2030 (35 TWh), de Regionale Structuur Warmte en de benodigde energie-infrastructuur. Dit zorgt voor focus. Tegelijk is het essentieel de samenhang met de aanverwante opgaven te bewaken (landbouw, mobiliteit, industrie) en de noodzakelijke aandacht te houden voor besparing en opwek binnen de gebouwde omgeving.

3. Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is het van belang dat het RES-opwekaanbod voldoende concreet en uitvoerbaar is:
   - Zoekgebieden zijn ten tijde van de RES 1.0 uitgewerkt in specifieke projectlocaties (of er is een uitgelijnd proces afgesproken om daartoe te komen).
   - De overeengekomen oplossingen zijn kosteneffectief (financieel uitvoerbaar) en er ligt een plan t.b.v. de praktisch uitvoerbaarheid (regie, eigendommen, eventuele belemmerende wet- en regelgeving, etc.).

4. De Omgevingsvisie NH2050 geeft het toekomstperspectief voor de Noord-Hollandse leefomgeving, ook voor wat betreft de energietransitie. De geformuleerde ontwikkelprincipes zijn richtinggevend voor de RES'en in Noord-Holland. Voor wat betreft energietransitie gaat het om de volgende:
   - de provincie Noord-Holland zet in op een regionale optimale energiemix. Energie-ontwikkelingen zijn passend bij de waarden, karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. De economische kansen van de energietransitie voor economische clusters zijn richtinggevend;
   - binnen de bijzondere provinciale landschappen is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten. In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer en grotere ontwikkelingen mogelijk. Verder zijn er karakteristieke landschappen waar veel dynamiek op afkomt. Daar wordt ingezet op een integraal perspectief op een nieuwe balans tussen de opgaven, waarden, beleving en gebruik;
   - vraag en aanbod van hernieuwbare energie worden zodanig gebundeld dat sprake is van efficiënte benutting van energie-infrastructuur. Vanuit dat oogpunt een voorkeur voor geclusterde opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit;
   - er wordt ruimte gereserveerd voor de aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie;

5. Diverse strategische verkenningen op het gebied van energietransitie hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie NH2050 of geven hier verder uitwerking aan. Het gaat bijvoorbeeld om de Systeemstudie Energie-Infrastructuur en de regionale Energie & Ruimte-verkenningen. Deze verkenningen vormen geen vastgestelde beleidskaders, maar bieden wel waardevolle inzichten over wat kansrijke (en minder kansrijke) ontwikkelrichtingen zijn. Ze dienen dan ook als bouwstenen in het RES-traject;

6. De energietransitie zal een grote impact hebben op het Noord-Hollandse landschap. Het is van belang dat de baten (financiële opbrengsten) voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en bijvoorbeeld worden aangewend om het lokale/regionale landschap een kwaliteitsimpuls te geven;

7. Voor wat betreft het thema 'warmte' sorteert de RES voor op de gemeentelijke warmtetransitieplannen. De RES kan worden benut om volledig inzicht te krijgen in de beschikbare warmtebronnen en –infrastructuur inclusief uitgangspunten met betrekking tot hun inzetbaarheid;

8. Eenduidigheid, vergelijkbaarheid en optelbaarheid van data is voor de RES cruciaal en vormt een randvoorwaarde bij de uitvoering van studies en doorrekeningen. De provincie Noord-Holland verkent of zij een regierol kan nemen in het (digitaal) verzamelen, beheren en delen van data.

COLOFON

Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Tel.: (023) 514 31 43
Internetadres: www.noord-holland.nl
E-mailadres: post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland

Foto's en beelden

Omslag: Theo Baart
Getekende illustraties: Daniëlle Hollants, Provincie Noord-Holland
Overige beelden (tenzij anders vermeld): Provincie Noord-Holland

21 januari 2020

Provincie
Noord-Holland

ONTWERP NOORD-HOLLANDS PERSPECTIEF

op de Regionale Energiestrategieën

Inhoudsopgave

3 | 1 Aanleiding en doel
3 Rol provincie in de RES
4 Het NH perspectief
4 Waar gaat dit perspectief wel en niet over?
5 Leeswijzer

6 | 2 Uitgangspunten
6 Provinciale Uitgangspunten Startnotitie RES
6 Wat is "substantieel"?
7 Uitgangspunten Omgevingsvisie NH2050
7 Energietransitie & beschermingsregimes
9 Strategische verkenningen 'energie & ruimte'

9 | 3 Ruimtelijk perspectief
9 Wind en Zon: verschijningsvorm en impact
10 Nu geldende beleidskader Wind op land
10 Nu geldende beleidskader Zon
11 Leidende principes en ontwerpprincipes voor de RES in Noord-Holland
12 Leidende principes:
12 Ad I Meerdere doelen dienen voor de leefomgeving
13 Ad II Op effectieve wijze toepassen
13 Ad III Landschappelijke eenheden leesbaar maken en houden
14 Ad IV Lokale identiteit en kwaliteit versterken
15 Ad V Ruimte laten voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie
15 Ontwerpprincipes:
15 Ad a Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en 'restruimtes' voor zon
16 Ad b Concentreren op en rond economische clusters
17 Ad c Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven
17 Ad d Markeren landschappelijke lijnen met grote windturbines
18 Ad e XL-Windturbines als solitaire markeringspunten
19 Ad f Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters

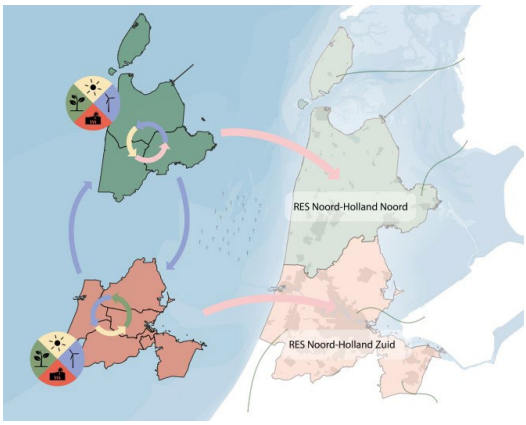
20 Bijlage I Voorwaarden en restricties beschermingsregimes
20 Bijzonder Provinciaal Landschap
20 Weidevogelleefgebied
21 Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura 2000
22 UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie
23 Aardkundige monumenten
23 Bufferzones
24 Beperkingen voor windenergie
25 Beperkingen voor Zonne-energie

26 Bijlage II Uitganspunten Startnotitie RES
26 Maatschappelijk draagvlak
26 Leidende principes
27 Ambities en inzet provincie Noord-Holland

29 Colofon

1 Aanleiding en doel

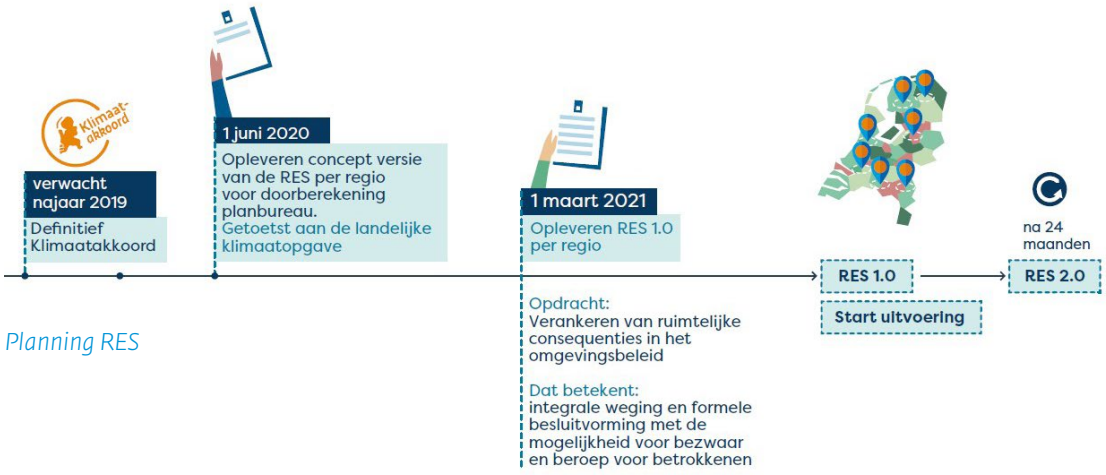
In de provincie Noord-Holland wordt hard gewerkt aan de Regionale Energiestrategieën (RES). De RES'en vormen een instrument om, gezamenlijk met de partners, te komen tot een regionaal aandeel in de landelijke opgave voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur. Verder moet de RES inzicht geven in het aanbod van regionale warmtebronnen en wordt ingegaan op de bijbehorende governance, kostenefficiëntie en inpasbaarheid (zowel ruimtelijk als op het net). In de provincie kennen we twee RES regio's: Noord-Holland Noord en Noord-Hollland Zuid.

De RES regio's in Noord-Holland

Rol provincie in de RES

De RES'en worden in gezamenlijkheid, maar vanuit ieders eigen rol en bevoegdheden, opgesteld. De provincie is, net als de gemeenten en de waterschappen, partner in het gezamenlijk proces. De uitgangspunten voor het proces zijn vastgelegd in de RES-startnotitie. In de startnotitie is ook uitgewerkt waar de RES wel en niet over gaat. De startnotitie wordt vastgesteld door alle Raden, Staten en Algemene Besturen, opdat deze partners zich committeren aan het gezamenlijke proces.[1] Door de partners zijn onafhankelijke RES-programmamanagers aangesteld om het proces te coördineren en te komen tot een gedragen bod aan het Rijk. Naar verwachting wordt in juni 2020 een concept RES opgeleverd en de definitieve RES in maart 2021. De concept-RES'en zullen worden doorgerekend en getoetst aan de landelijke Klimaatopgave. Wanneer dit onvoldoende blijkt, bestaat het risico dat de rijksoverheid een taakstelling oplegt. De concept- RES'en worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan Provinciale Staten. De RES 1.0 wordt vastgesteld door alle Raden, Staten en Algemene Besturen van Waterschappen.

Planning RES

Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek dragen bij aan het slagen van de energietransitie. Zeker daar waar leefbaarheid als gevolg van grootschalige energie-opwek in de knel komt is het van groot belang om in een integrale afweging in samenspraak met lokale partijen en burgers tot een gedragen plan te komen. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties uit de regio – wordt daarom betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie). Deze participatie wordt

[1] *Op 30 september 2019 zijn de startnotities RES Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid vastgesteld door Provinciale Staten.*

georganiseerd in de vorm van ruimtelijke ateliers, zowel lokaal als regionaal. Daarnaast worden thematische ateliers georganiseerd, primair gericht op professionele of georganiseerde stakeholders met een belang bij de energietransitie. Zoals vastgelegd in de startnotitie RES is het organiseren van participatie is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het programma RES verzorgt ondersteuning, zodat elke gemeente goed is toegerust om een gedegen participatietraject te doorlopen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de landelijke instrumenten: de handreiking Participatie en het Participatiecollectief. Wij voelen ons als partner in het RES-proces mede verantwoordelijk voor de participatie van inwoners en belangenorganisaties. Waar nodig gaan we met de andere partners in overleg om te kijken hoe we de participatie nog beter vorm kunnen geven. Verder ondersteunen we gemeenten bijvoorbeeld door het inzetten van ons Servicepunt Duurzame Energie en het organiseren van Kennisdeeldagen waarbij we gemeenten handvatten bieden en goede voorbeelden delen voor het vormgeven van hun participatietraject.

Als RES-partner brengen wij onze inhoudelijke vertrekpunten in gedurende het proces. Dit doen we in werkgroepen en stuurgroepen, in ateliers en expertsessies, maar bijvoorbeeld ook in de bilaterale overleggen (ambtelijk en bestuurlijk) met onze RES-partners. De provinciale inbreng bestaat uit kennisinbreng, meedenken en inspireren. Maar gelet op de grote bovenregionale impact van de energietransitie, hebben we als provincie ook een taak. Deze gaat over het maken van doelmatige energietransitie-keuzes, het realiseren van samenhang tussen de deelregio's en het borgen van de kwaliteit van het Noord-Hollandse landschap en de Noord-Hollandse economie.

Het NH perspectief

Dit document, het 'NH perspectief', heeft tot doel het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld te brengen. Het beschrijft de provinciale uitgangspunten voor de RES die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. Het gaat bijvoorbeeld om de ontwikkelprincipes uit de Omgevingsvisie NH2050 en de uitgangspunten die zijn vastgesteld door Provinciale Staten bij de besluitvorming over de RES startnotitie. Het NH perspectief bevat daarnaast een uitwerking van deze uitgangspunten in leidende principes en ontwerpprincipes. Hierbij is aansluiting gezocht bij de ambities uit het coalitieakkoord 2019-2023 `Duurzaam Doorpakken'.

Het NH perspectief is het verhaal waarmee we ambtelijk en bestuurlijk het gesprek aangaan. Het geeft richting, maar houdt ook veel ruimte voor de regio. Het document geeft de kansen voor de energietransitie vanuit provinciaal perspectief, afgewogen tegen andere provinciale thema's als ruimtelijke kwaliteit, economie, natuur, leefbaarheid en landbouw. Daarbij is ook gekeken naar mee koppelkansen waar het de opgaven vanuit bijvoorbeeld klimaatadaptatie en natuur aan gaat. Het is vooral een ruimtelijk perspectief, maar waar mogelijk wordt ook ingegaan op het maatschappelijk perspectief. Dit in lijn met de nationale ambitie om te komen tot 50% van de opwek op land in lokaal eigendom.
Door dit NH perspectief uit te werken, komen we tegemoet aan de wens van de RES-partners om de provinciale belangen helder op tafel te hebben, ten behoeve van een transparante dialoog met onze RES-partners. Ook de gemeenten en waterschappen hebben immers hun eigen perspectief op de RES.

Waar gaat dit perspectief wel en niet over?

In lijn met de uitgangspunten van de RES'en gaat het NH perspectief met name in op *bewezen technieken* voor *hernieuwbare opwek op land*. Het gaat dan vooral om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur.
Met de RES'en zal een grote opgave voor hernieuwbare energie opwek op land een plek moeten krijgen. Hiervoor zullen in de eerste plaats zoveel mogelijk de daken, restruimtes en nutsvoorzieningen moeten worden benut. Echter gezien de nationale klimaatambities ontkomen we er niet aan om ook in het landelijk gebied ruimte te zoeken voor de opwek van hernieuwbare energie. Om dit op een kwalitatieve manier te kunnen doen geeft het

NH perspectief ruimtelijke principes voor de toepassing van opstellingen voor wind- en zonne-energie. De vertaling in zoekgebieden en potentiele locaties vindt plaats in het verdere, gezamenlijke RES-proces, waarin in samenwerking met de RES-partners uiteindelijk de integrale afweging gemaakt moet worden met betrekking tot. ruimtelijke ordening, leefbaarheid, ecologie etc.

De RES, en dus ook het NH perspectief, geeft geen toekomstvisie op het energienetwerk. Het maakt wel de (financiële en ruimtelijke) implicaties voor het huidige net inzichtelijk. De concept-RES'en zullen worden doorgerekend door de netbeheerders. Binnen dit NH perspectief is het uitgangspunt om de implicaties voor het huidige net, door slimme ruimtelijke *principes*, te minimaliseren. Het ruimtelijk beslag van de *warmte*-transitie is niet meegenomen in dit ruimtelijk perspectief. Op het gebied van warmte zet de RES in op het verkrijgen van inzicht in beschikbare warmtebronnen en -infrastructuur en de vraag naar warmte. De inzet van deze bronnen en -infrastructuur wordt uitgewerkt in de warmte transitieplannen. Deze moeten in 2021 gereed zijn, de gemeenten hebben daarin de regie.

Voor het creëren van draagvlak is in het RES-proces een uitgebreid programma opgebouwd. Daar maken wij, net als de andere stakeholders gebruik van. Het NH perspectief biedt daarom geen principes specifiek gericht op het creëren van draagvlak.

Leeswijzer

Paragraaf 2 beschrijft de provinciale uitgangspunten voor de RES die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. Paragraaf 3 geeft een uitwerking van deze uitgangspunten in leidende principes en ontwerpprincipes. Bijlage I bevat de toelichting op de voorwaarden en restricties voor wind- en zon-ontwikkelingen in beschermingsgebieden. Bijlage II geeft de uitgangspunten van de Startnotitie RES weer.

2 Uitgangspunten

De startnotitie RES bevat de uitgangspunten voor het RES-traject. Deze gaan in op de inhoudelijke reikwijdte van de RES, maar ook op de opzet van het proces en hoe maatschappelijke participatie daarin wordt geborgd. In het Klimaatakkoord is daarnaast vastgelegd dat wordt gestreefd naar een evenwichtige eigendomsverdeling in een gebied, met als ambitie 50% van de productie in eigendom van de lokale omgeving (burgers en bedrijven).

Door de startnotitie vast te stellen hebben we ons als provincie aan deze uitgangspunten gecommitteerd. We zijn er op aanspreekbaar dat deze gedurende het proces in acht worden genomen. Aangezien de startnotitie een gezamenlijk opgesteld document is, zullen we andersom ook onze partners hier aan houden. Aanvullend op de uitgangspunten uit de startnotitie zijn een aantal uitgangspunten van belang vanuit het provinciaal perspectief. Deze worden in deze paragraaf toegelicht.

Provinciale Uitgangspunten Startnotitie RES

Raden, Staten en Algemene Besturen van waterschappen zijn in de gelegenheid gesteld om bij de vaststelling van de RES-startnotitie een aantal lokale of regionale uitgangspunten mee te geven voor het verdere proces, de zogenaamde 'couleur locale'. Ook Provinciale Staten hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt en hebben onder andere de volgende uitgangspunten meegegeven voor het RES-traject[2]:

- Van de RES wordt een substantieel aanbod hernieuwbare opwek verwacht voor 2030 (met doorkijk naar 2050), dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's.

Wat is "substantieel"?

De RES werkt naar een regionaal aandeel in de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare opwek op land in 2030. Om hier meer gevoel bij te krijgen is een oefening gedaan met mogelijke verdeelsleutels om te komen tot een aandeel hernieuwbare opwek op land. Hierbij hebben we aansluiting gezocht bij de verdeelsleutels die ook in de landelijke 'route 35' gehanteerd worden, Daarbij achten wij de verdeelsleutels op basis van het relatieve (a) inwoneraantal, (b) bruto grondoppervlak en (c) energieverbruik het meest recht doen aan de ruimtelijk-energetische potentie en/of het verbruik van de Noord-Hollandse regio's.[3]

Analyse van het Nationaal Programma RES[4] wijst uit dat in Noord-Holland al ca. 2,42 TWh hernieuwbare opwek op land is gerealiseerd of in de pijplijn zit. Dit zal meegerekend worden in het aanbod van onze RES'en.

- Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is het van belang dat het RES-opwekaanbod voldoende concreet en uitvoerbaar is:
  - Zoekgebieden zijn ten tijde van de RES 1.0 uitgewerkt in specifieke projectlocaties (of er is een uitgelijnd proces afgesproken om daartoe te komen).
  - De overeengekomen oplossingen zijn financieel uitvoerbaar en er ligt een plan ten behoeve van de praktische uitvoerbaarheid (regie, eigendommen, eventuele belemmerende wet- en regelgeving, etc.).

[2] *Zie ook Bijlage II voor een volledig overzicht.*

[3] *De daadwerkelijke landelijke verdeelsleutel zal, indien nodig, bepaald worden via de zogenaamde "route 35". Hierin werkt het Rijk i.s.m. IPO , VNG en Unie van waterschappen een verdeelsleutel uit voor het geval dat de (concept-) RES'en niet optellen tot 35 TWh.*

[4] *Factsheet Zon-pv en wind op Land: Analyse naar opwek van hernieuwbare energie per RES-regio (2 okt 2019). Opgesteld door Berenschot, in opdracht van het Nationaal Programma RES.*

- De energietransitie zal een grote impact hebben op het Noord-Hollandse landschap. Het is van belang dat de baten (financiële opbrengsten) voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en bijvoorbeeld worden aangewend om het lokale/regionale landschap een kwaliteitsimpuls te geven. Hiermee geven wij een nadere invulling aan de nationale ambitie van 50% lokaal eigendom.

Uitgangspunten Omgevingsvisie NH2050

De Omgevingsvisie NH2050 geeft het ontwikkelperspectief voor de Noord-Hollandse leefomgeving. Hierin worden vier zogenoemde 'bewegingen' beschreven. In de beweging 'Nieuwe Energie' staat de energietransitie centraal. De beweging heeft tot doel de economische kansen van de energietransitie te benutten, rekening houdend met de leefbaarheid. Om hier invulling aan te geven zijn in de Omgevingsvisie een aantal ontwikkelprincipes opgenomen. Voor de RES'en zijn met name de volgende ontwikkelprincipes richtinggevend:

1. Naar een optimale energiemix: energie-ontwikkelingen zijn passend bij de waarden, karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. Economische kansen zijn richtinggevend.

2. Binnen de bijzondere provinciale landschappen is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten. In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer en grotere ontwikkelingen mogelijk. Ook zijn er karakteristieke landschappen waar veel dynamiek op afkomt. Daar wordt ingezet op een nieuw, integraal perspectief op waarden, beleving en gebruik.

3. Vraag en aanbod van hernieuwbare energie worden zodanig gebundeld dat sprake is van efficiënte benutting van energie-infrastructuur. Voorkeur voor geclusterde opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit.

4. Er wordt ruimte gereserveerd voor de aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie.

Voorbeelden van landschappen met een laag (links) en hoog (rechts) draagvermogen voor nieuwe ontwikkelingen. Foto's door Theo Baart.

Energietransitie & beschermingsregimes

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en Provinciale Milieu Verordening (PMV) is een aantal beschermingsgebieden opgenomen, Op dit moment gelden binnen deze beschermingsregimes beperkingen of verboden voor windturbines en zonneparken. Het gaat om beschermingsgebieden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, aardkunde en stilte.

Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'[5]. Doel is hierin meer ruimte te bieden voor ontwikkelingen die de kernkwaliteiten van het BPL niet aantasten. In de wetenschap dat er een grote opgave op ons afkomt vanuit de RES, is vooruitlopend op het BPL en de Omgevingsverordening, in overleg met de verschillende disciplines ambtelijk verkend waar binnen deze beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan wind op land en zon en onder welke voorwaarden. Dit levert een eerste, ambtelijke kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten[6]. De kaart is nadrukkelijk onder voorbehoud van de consultatie en daadwerkelijke besluitvorming over de Omgevingsverordening[7]. onder voorbehoud van de daadwerkelijk vaststelling van de Omgevingsverordening. De kaart, en een uitgebreide beschrijving van de voorwaarden en restricties is te vinden in bijlage I.

Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. Deze gebieden zijn tevens opgenomen op de kleurenkaart. Voor deze gebieden geldt dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden". Ook dit vooruitlopend op en onder voorbehoud van de daadwerkelijke besluitvorming over deze gebieden.
De kleurenkaart heeft dus geen status, het betreft een ambtelijke verkenning De inzichten zullen wel worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

Strategische verkenningen 'energie & ruimte'

Door de jaren heen heeft de provincie een groot aantal strategische verkenningen uitgevoerd op het gebied van energietransitie, ruimte en economie. Een deel van deze studies heeft als input gediend voor de Omgevingsvisie NH2050. Het gaat bijvoorbeeld om de Systeemstudie Energie-Infrastructuur, de regionale Energie & Ruimte-verkenningen, de economische verkenningen en de gebiedsgerichte studies zoals de Energieverkenning IJsselmeergebied. Deze verkenningen bieden waardevolle inzichten in wat kansrijke (en minder kansrijke) ontwikkelrichtingen zijn voor nieuwe hernieuwbare energieopwekking. Uit oogpunt van techniek en energie-efficiëntie, maar ook gelet op de samenhang met andere (ruimtelijke) beleidsdoelen, op het gebied van bijvoorbeeld economie, leefbaarheid en landschap. Zoals vastgelegd bij de vaststelling van de startnotitie RES door Provinciale Staten, dienen deze strategische verkenningen als bouwstenen te worden meegenomen in het RES-traject. De inzichten uit deze verkenningen zijn daarom ook meegenomen in dit NH perspectief.

5 *De huidige regimes Weidevogelleefgebied, Bufferzone en Aardkundige monumenten gaan onder de Omgevingsverordening op in het 'Bijzonder Provinciaal Landschap' (BPL).*

6 *De toepassing van andere energiemodaliteiten en energie-infrastructuur blijft maatwerk.*

7 *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

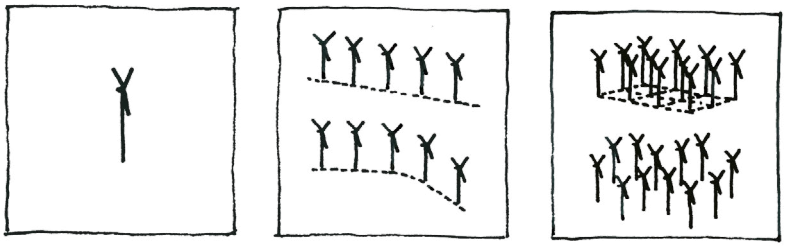
3 Ruimtelijk perspectief

Voortbouwend op de uitgangspunten en bouwstenen uit de vorige paragraaf, kan er een ruimtelijk perspectief worden geschetst voor de RES'en in Noord-Holland. Dit perspectief geeft algemene leidende principes, aangevuld met ontwerpprincipes. De 'leidende principes' komen voort uit de Omgevingsvisie en willen wij terug zien in alle wind- en zonne-energie locaties. De 'ontwerpprincipes' geven de ruimtelijke vertaling van de leidende principes. Met het oog op de restricties uit de provinciale beschermingsregimes, en de planologische restricties die nog volgen uit landelijke beleid en -regelgeving[8],is gekozen voor een perspectief dat richting geeft, maar wel voldoende ruimte laat om gezamenlijk met de partners te komen tot een bod. Het NH perspectief moet handvaten bieden om op een kwalitatieve manier een substantiële bijdrage te leveren aan de doelstellingen voor nieuwe opwek op land. In lijn met de uitgangspunten van de RES gaat deze paragraaf in op bewezen technieken voor hernieuwbare opwek op land. Het gaat dan met name om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur.

Wind en Zon: verschijningsvorm en impact

De energietransitie wordt steeds zichtbaarder in het landschap. Dit gaat van geothermie-installaties tot trafo-huisjes. Als het gaat om hernieuwbare opwek op land zijn vooral windturbines en zonneparken bepalend voor het ruimtelijk beeld.

Wind
Windturbines hebben een grote zichtbaarheid. Dit vraagt om een zorgvuldig landschappelijk verhaal. Een verhaal dat ook continuïteit heeft en waarbij wordt voorkomen dat nieuwe keuzes interfereren. In de provincie Noord-Holland kennen we een rijk en divers landschapspalet, met droogmakerijen, polders, veenweide en duinen. En daarin kent wind op land grofweg drie toepassingsmogelijkheden:

Solitair *Lijnopstelling* *Cluster*

Elk van deze mogelijkheden kan heeft andere ruimtelijke effecten. Windturbines kunnen gebruikt worden om ruimtelijk accenten te leggen (Solitair), ruimtelijke structuren manifest te maken (Lijn) of een nieuwe laag aan het gebied toe te voegen (Cluster). Het karakter van het landschap maakt, in combinatie met de keuzes uit het verleden, óf het geschikt is voor windturbines en zo ja voor welk type opstelling.
Windturbines zijn er in allerlei soorten en maten. Ook in dit document komen verschillende maten aan bod. Deze worden geduid met micro – klein – groot – XL:

Micro turbines: ashoogte van maximaal 15 m, ca. 0,015 MW
Kleine turbines: ashoogte hoger dan 15m en lager dan 80 meter, minder dan 2 MW
Grote turbines: ashoogte van 80-100 meter, 2 - 4 MW
XL Turbines: ashoogte van minimaal 120 meter, meer dan 5MW

[8] *Denk aan: externe veiligheid, luchtvaartrestricties (hoogtebeperkingen, radardekking), waterveiligheid.*

Zon
Zon is minder zichtbaar vanaf afstand, maar heeft een groter ruimtebeslag. Interessant is dat zonnepanelen en -collectoren niet vormvast zijn, maar in verschillende maten en opstellingen kunnen worden toegepast. Daardoor liggen er tal van toepassingsmogelijkheden voor zon binnen de gebouwde omgeving. Door deze binnenstedelijke potentie te benutten kan een substantiële bijdrage worden geleverd aan de energietransitie.

Grondgebonden zonneparken kunnen interessant zijn wanneer ze een toegevoegde waarde weten te creëren voor andere opgaven in de fysieke leefomgeving. Zo kan een zonnepark worden gecombineerd met akkerbouw of waterberging, zorgen voor nieuwe recreatiemogelijkheden of bijdragen aan de verbetering van de lokale biodiversiteit. Zo kan er gewerkt worden aan zonneparken met zoveel mogelijk 'meerwaarde' voor de omgeving. Daarnaast kunnen zonneparken passend zijn in meer grootschalige landschappen of als onderdeel van (nieuwe) energieclusters.

Nu geldende beleidskader Wind op land

Het nu geldende wind op land-beleid kent een strikte begrenzing van de opgave (685,5 MW) en criteria waaraan nieuwe of op te schalen windparken moeten voldoen. Het gaat onder meer om een afstandsbepaling tot gevoelige bestemmingen (600 m), een saneringseis (sanering van 2 oude turbines voor 1 nieuwe), een verplichte lijnopstelling van minimaal 6 turbines en criteria voor hoogte en verschijningsvorm. Verder is er een ruimtelijk kader opgesteld voor nieuwe windparken.

De nieuwe opgave voor hernieuwbare energie in het kader van de RES, in combinatie met de ambities uit het coalitieakkoord om nieuwe windturbines op land mogelijk te maken, vragen om een nieuw wind op land-beleid. In het coalitieakkoord is afgesproken het beleidskader wind op land naar aanleiding van de RES'en te wijzigen. Dit NH Perspectief loopt daar niet op vooruit. Wel wordt in dit document een aantal ruimtelijke principes geschetst die van belang zijn bij het denken over windturbines en ruimtelijke kwaliteit. Daar zitten elementen bij die ook in het vigerende wind op land-beleid een rol spelen. Denk bijvoorbeeld aan de inzet op lijnopstellingen en efficiënte windturbines. We doen in dit perspectief geen uitspraken over een afstandseis van windturbines tot gevoelige bestemmingen. Omdat dit een beperkende werking kan hebben voor het RES-proces. De uitkomsten van het RES-proces zullen op dit punt meegenomen worden in het daarna op te stellen wind op land beleid.

Vooruitlopend op de RES is in het coalitieakkoord opgenomen om in de MRA ruimte te bieden voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'. Dit betekent dat niet op elke locatie windmolens kunnen worden geplaatst, maar dat een zorgvuldige afweging zal plaatsvinden. Het NH perspectief kan gebruikt worden bij het maken van deze afweging. Verder is in het coalitie- akkoord opgenomen om buiten de MRA een restrictief 'nee, tenzij' te hanteren, tot het moment van vaststelling van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord, waarin duidelijk zal worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. De uitwerking van wind op land-afspraken uit het coalitieakkoord vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening[9].

Nu geldende beleidskader Zon

Het provinciaal beleid voor zonne-energie zet in op het maximaal benutten van daken en nutsfuncties (infra-areaal, parkeerplaatsen, etc.). Echter, omdat via deze weg slechts een deel van de opgave gefaciliteerd kan worden, wordt tevens ruimte geboden aan zonneparken

9 *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

in het landelijk gebied. Hiervoor geldt wel een aantal spelregels. Deze hebben tot doel de landschappelijke, economische en ecologische kwaliteit van het landelijk gebied te bewaken en te komen tot een efficiënte benutting van de energie-infrastructuur.
Zo zijn er spelregels met betrekking tot de ligging, de omvang en de inpassing van zonneparken. In een aantal beschermingsgebieden zijn zonneparken niet toegestaan. Voor de overige gebieden geldt: hoe meer het initiatief aansluit op het bestaand stedelijk gebied en/of bovenlokale infrastructuur, hoe groter de maximaal toegestane omvang. De inpassingsspelregels zien bijvoorbeeld op een maximale hoogte van 1,50 meter en een minimale afstand tot woonbebouwing. Tot slot is er de mogelijkheid om zogenaamde "stimuleringsgebieden" aan te wijzen. Een maatwerkmogelijkheid waarmee, in afwijking van de reguliere regels, in bepaalde gebieden meer ruimte kan worden geboden aan zonne-energie.

In het coalitieakkoord 2019-2023 is de ambitie vastgelegd het huidige zonneparken-beleid voort te zetten. De uitkomsten van het RES-traject kunnen wel vragen om een aanpassing op onderdelen.

Leidende principes en ontwerpprincipes voor de RES in Noord-Holland

Leidende principes

Uit de uitgangspunten van paragraaf 2 kan een viertal leidende principes worden afgeleid voor nieuwe opweklocaties op land en de bijbehorende energie-infrastructuur. Als provincie zetten we in op een ontwikkeling van hernieuwbare energie die:

I. meerdere doelen dient voor de leefomgeving.
II. op effectieve wijze wordt toegepast.
III. landschappelijke eenheden leesbaar maakt en houdt.
IV. de lokale identiteit en kwaliteit versterkt.
V. ruimte laat voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie.

Ontwerpprincipes

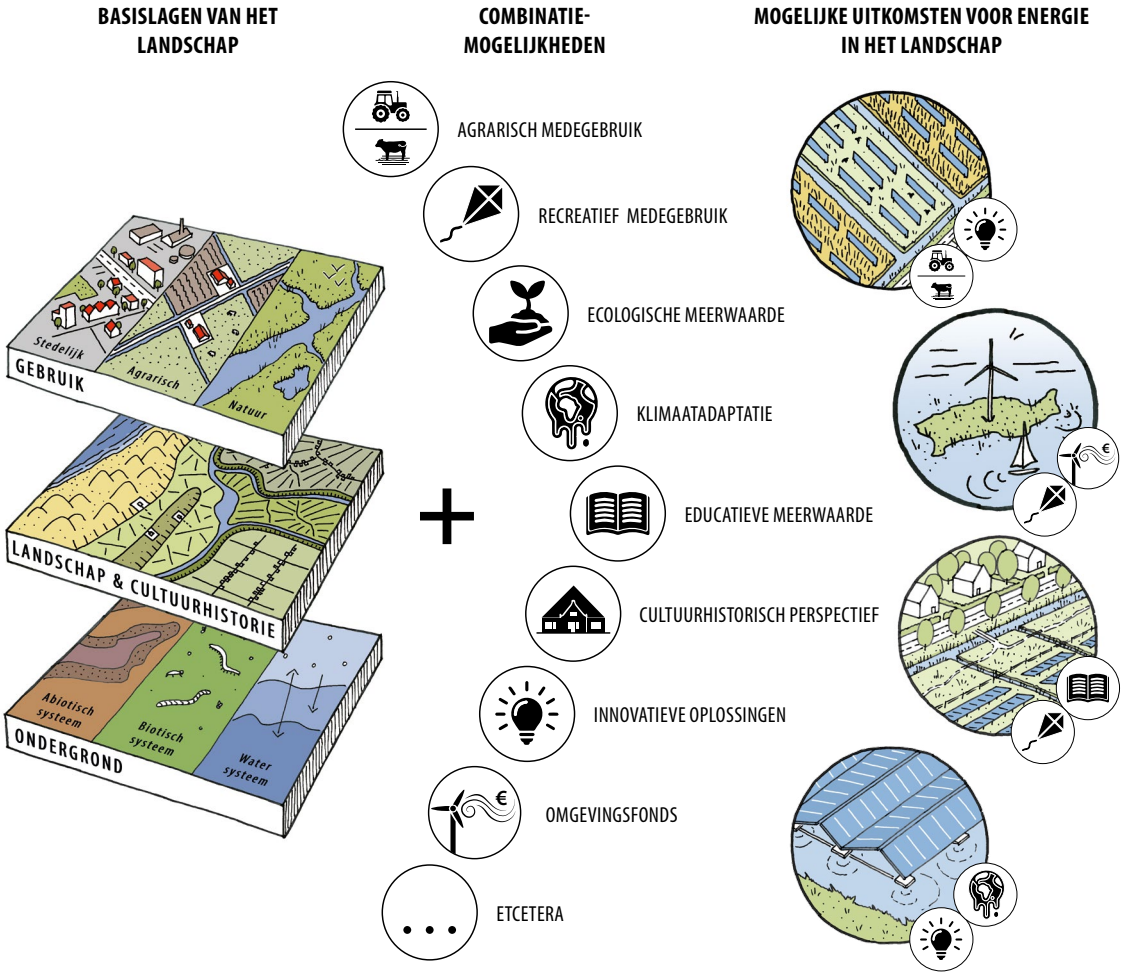
Deze leidende principes kunnen verder worden vertaald in ruimtelijke ontwerpprincipes. Voor nieuwe opweklocaties op land, en de bijbehorende energie-infrastructuur, zetten we in op de volgende ontwerpprincipes:

a. Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en restruimtes voor zon.
b. Concentreren op en rond economische clusters.
c. Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven.
d. Markeren landschappelijke lijnen met windturbines.
e. XL-Windturbines als solitaire markeringspunten.
f. Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters.

Leidende principes:

Ad I Meerdere doelen dienen voor de leefomgeving

Als provincie committeren we ons aan de Rijksambitie voor 50% van de nieuwe energieproductie op land in eigendom van de lokale omgeving. In de RES wordt deze ambitie nader uitgewerkt. Maar de energietransitie kan meer betekenen voor de omgeving dan enkel financieel. Terwijl de ruimte in Noord-Holland schaars is, komen er veel opgaven op onze leefomgeving af. We zetten daarom waar mogelijk in op een energie-ontwikkeling die bijdraagt aan andere maatschappelijke of ruimtelijk-economische opgaven. Zo kunnen zonneparken meerdere doelen dienen op de projectlocatie zelf. Zoals op het gebied van ecologie, klimaatadaptatie, cultuurhistorie/erfgoed, recreatie en leefbaarheid. Dit is uiteraard afhankelijk van de omstandigheden op de locatie en vraagt ook wat van het ontwerp en dichtheid van de energieopstelling. Het verschilt daarom per geval in hoeverre er meerwaarde kan worden behaald. Ook door middel van financiële bijdragen aan een omgevingsfonds – wat kan worden ingezet voor lokale opgaven op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid en landschap – kunnen windturbines en zonneparken bijdragen aan een meer evenredige verdeling van de lusten en lasten voor de omgeving.

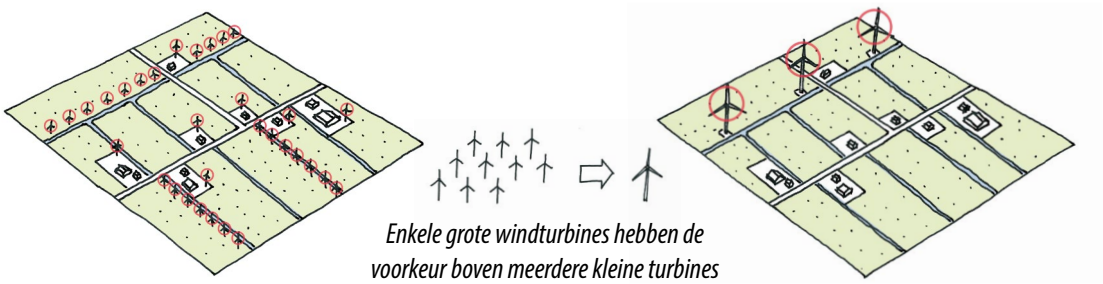
Voorbeeld:
De toepassing van zonnepanelen op land biedt kansen voor de biodiversiteit en bodemkwaliteit. Dit is echter wel sterk afhankelijk van een aantal factoren.
De vertreksituatie: in natuurgebieden zal het plaatsen van zonnepanelen nooit een positief effect kunnen hebben op de natuur en biodiversiteit. Echter op bijvoorbeeld landbouwgrond en weilanden is dit wel mogelijk, omdat de natuurwaarden hier vaak laag zijn.

Het ontwerp: Panelen zullen in een lage dichtheid geplaatst moeten worden om zo voldoende ruimte te houden tussen panelen zodat zonlicht en water ook de bodem bereikt. Dit betekent dus wel een lagere energieopbrengst per hectare.
Vegetatie en beheer: De tussenruimtes zullen moeten worden ingezaaid/beplant met vegetatie die ook daadwerkelijk iets toevoegt aan de lokale/regionale natuurdoelen. Daar hoort ook een beheerplan bij dat hierop is toegespitst.

Ad II Op effectieve wijze toepassen

Een effectieve benutting van de energie-infrastructuur vormt één van de grootste uitdagingen voor de energietransitie. In lijn met de Omgevingsvisie NH2050 zetten we daarom in op een bundeling van vraag en aanbod van hernieuwbare energie. En heeft een clustering van opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit de voorkeur. Het effectief toepassen gaat ook over plaatsing van nieuwe energie-ontwikkelingen op die plekken waar de meeste zon- winduren zijn. In het noorden van Noord-Holland zijn substantieel meer winduren dan het zuiden. De Noord-Hollandse kust kent op zijn beurt meer zonuren dan het binnenland.

Naast locatie is het type opstelling bepalend voor de kwantitatieve bijdrage van windturbines en zonnepanelen aan de energietransitie. Bij windturbines speelt formaat een belangrijke rol. Hogere turbines kennen een substantieel hoger energetisch rendement, omdat het in de hogere luchtlagen vaker en harder waait. Hoewel kleine windturbines op het eerste gezicht lokaal minder impact hebben, zijn er veel meer windturbines nodig voor dezelfde hoeveelheid hernieuwbare energie. Al snel een factor 10, uitgaande van kleine 1 MW turbines ten opzichte van grote 3 MW turbines. En als snel een factor 300 ten opzichte van micro-turbines. Om over het geheel genomen de ruimtelijke impact te beperken en verrommeling te voorkomen, gaat de voorkeur daarom uit naar grote of XL-windturbines.
Een effectieve energietransitie is ook gebaat bij het saneren van verouderde windturbines. Uit het nu geldende Wind op Land-beleid is gebleken dat sanering niet alleen een bijdrage levert aan een effectieve energie-opwek, maar ook aan de landschappelijke kwaliteit. We blijven daarom inzetten op sanering van verouderde windturbines.

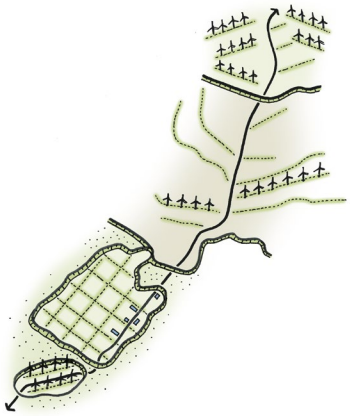
Enkele grote windturbines hebben de voorkeur boven meerdere kleine turbines

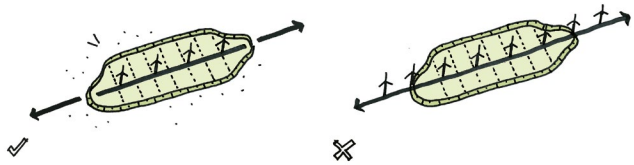
Er is met name vanuit de landbouw vraag naar microturbines op erven. Gelet op het draagvlak voor deze microturbines, en de mogelijkheid om slim te combineren met zonne-energie op dezelfde kabel, staan wij hier voor open. Echter, we zijn ons ook bewust van de beperkte bijdrage van deze microturbines aan de opgave. Bovendien heeft een grootschalige toepassing van microwindturbines wel degelijk behoorlijke landschappelijke impact, onder meer door de snelle (onrustige) draaisnelheden. Ook bestaat er een risico op interferentie met grotere windmolens. De mogelijkheden zullen daarom per gebied afgewogen moeten worden, waarbij met name moet worden gedacht aan plaatsing op agrarische erven in gebieden waar geen grote windturbines staan of komen. Ruimtelijke kwaliteit is hierbij leidend.

Ad III Landschappelijke eenheden leesbaar maken en houden

Het Noord-Hollandse landschap is opgebouwd uit landschappelijke eenheden. Het gaat om gebieden met een duidelijke ruimtelijke of waterstaatkundige samenhang. Zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie NH2050 koesteren we de waarneembaarheid en afbakening van deze eenheden. Er

zijn ook plekken waar de samenhang afwezig is of door stedelijke ontwikkelingen is vertroebeld. In dat geval kan de ontwikkeling van hernieuwbare energie bijdragen aan het herstel hiervan. Hierbij zijn de kenmerken van de landschappelijke eenheid bepalend voor het type wind- op zon-opstelling dat kan worden toegepast. En deze toepassing dient voor landschappelijke eenheden met dezelfde kenmerken consequent te zijn.

Houd landschappelijke eenheden leesbaar. Pas bijvoorbeeld bij wegen die verschillende landschappelijke eenheden doorkruisen verschillende vormen van energie toe, die passend zijn bij het landschapstype en de grenzen van de landschappelijke eenheden respecteren.

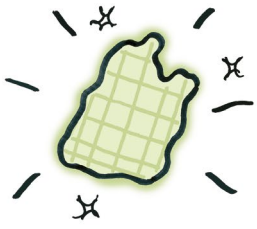
Ad IV Lokale identiteit en kwaliteit versterken

Opstellingen voor hernieuwbare energie dienen te worden ontworpen in de context van het landschap. Noord-Holland kent een grote diversiteit aan landschapstypen en het is zaak te zoeken naar energie-ontwikkelingen die passen bij de identiteit en kwaliteit van die typen of eenheden. Wanneer de kwaliteit van een landschap is aangetast of verdwenen, kan een wind- of zonopstelling kansen bieden om kwaliteiten te repareren of toe te voegen. Bijvoorbeeld door in een ruimtelijk gefragmenteerd gebied (oude) structuurlijnen te markeren met windturbines. Afhankelijk van de locatie vraagt de toepassing van wind- en zon-opstellingen dus om een andere aanpak. Mogelijkheden daarbij zijn:

- Energie zorgvuldig inpassen en aansluiten bij bestaande identiteit/kwaliteit.
- Energie als ontwerpmiddel om identiteit/kwaliteit te versterken en leesbaarder te maken.
- Energie als nieuwe laag in het landschap om een nieuwe identiteit/kwaliteit te realiseren.

<u>Voorbeeld:</u>
Wanneer dit wordt vertaald naar de Noord-Hollandse droogmakerijen – agrarische productielandschappen die wat betreft maat en schaal in potentie geschikt zijn voor productie van hernieuwbare energie - kan een onderscheid worden gemaakt in:

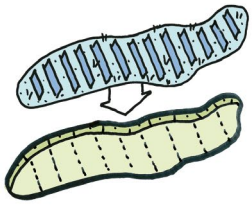
- Grote, monumentale (en beschermde) droogmakerijen (bijvoorbeeld: Schermer, Beemster): inpassingsopgave, voegen naar het landschap.
- Grote, gemankeerde droogmakerijen (bijvoorbeeld: Haarlemmermeer, Purmer): met energie-ontwikkelingen repareren van het landschap en toevoegen van kwaliteit.
- Kleine droogmakerijen (bijvoorbeeld: droogmakerijtjes Waterland): terughoudend met energie-ontwikkelingen óf in zijn geheel transformeren zodat een nieuwe identiteit ontstaat.

Monumentale droogmakerijen:
> inpassen

Gemankeerde droogmakerijen:
> repareren

Kleine droogmakerijen:
> transformeren

Ad V Ruimte laten voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie

In navolging van onze Omgevingsvisie NH2050 zetten we ons in voor de ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied (NZKG) en de haven van Den Helder als 'draaischijf voor nieuwe energie'. Het NZKG – en in potentie ook de haven van Den Helder - hebben belangrijke potentie als ruimtelijk-economische draaischijf als ook schakel in het energiesysteem. De Rijksoverheid ziet de vijf industriële clusters in Nederland waaronder het NZKG als regionale koploper waar ontwikkeling van kennis, innovatie en het doen van pilots een belangrijke rol gaan spelen voor het realiseren van de energietransitie-opgave en circulariteit.

Het toekomstig energiesysteem is een nieuw samenhangend systeem van opslag, opwek, conversie en distributie. Het gaat dan niet alleen om elektriciteit, maar ook grondstoffen en andere energievormen als waterstof, warmte, CO_2 en bio/synthetische brandstoffen. Dit energiesysteem vraagt om ruimte. Fysieke ruimte, maar ook ruimte in de zin van veiligheids- en milieucontouren. Voor veel van deze functies geldt dat ze uitsluitend op land kunnen plaatsvinden en er in onze provincie geen alternatieve locaties zijn. Bovendien zal de transitie niet in één keer plaatsvinden. Dit betekent dat rekening moet worden gehouden met extra transitieruimte.

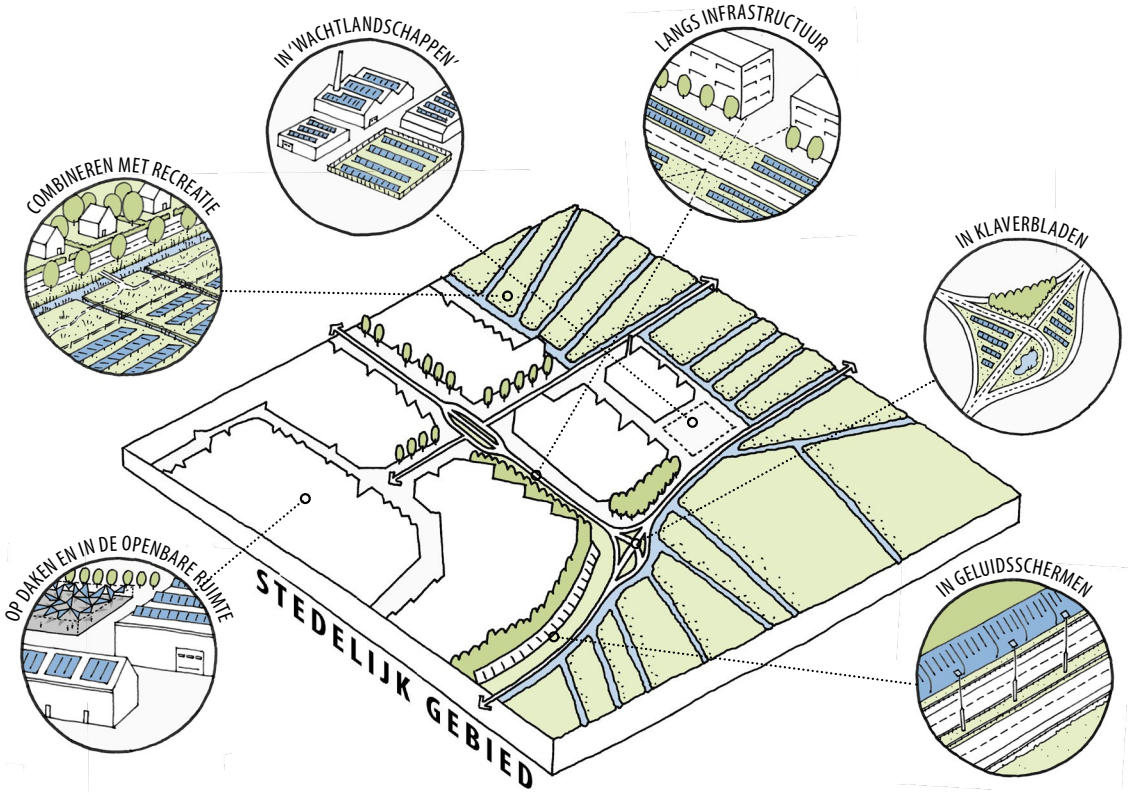
Daarnaast zal het NZKG naar verwachting in de Omgevingsverordening worden aangeduid als bedrijventerrein van provinciaal belang. Hierbij is het van belang dat nieuwe (energie) ontwikkelingen niet mogen leiden tot een afname van de benodigde maritieme of nautische ruimte op de (havengebonden) bedrijven terreinen.

Hoewel het NZKG en de haven van Den Helder zich qua landschap goed lenen voor windturbines, dient rekenschap gegeven te worden van bovenstaande. Windturbines vragen om ruimte en brengen externe veiligheidscontouren met zich mee. Dit kan de ambities in deze gebieden belemmeren. Indien deze gebieden als zoeklocatie uit de RES volgen, zullen wij samen met de partners zoeken naar mogelijkheden. Dit vraagt om een integrale afweging. In lijn met het coalitieakkoord 2019-2023 vormt de Visie Noordzeekanaalgebied 2040 daarbij de basis. Overigens gelden in een groot deel van het NZKG-gebied ook restricties van Rijkswege omwille van de vliegveiligheid rondom Schiphol (hoogterestricties en radardekking). Verder geldt de terughoudendheid niet voor zonne-energie, daarvoor zien we volop mogelijkheden.

Ontwerpprincipes:

Ad a Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en 'restruimtes' voor zon

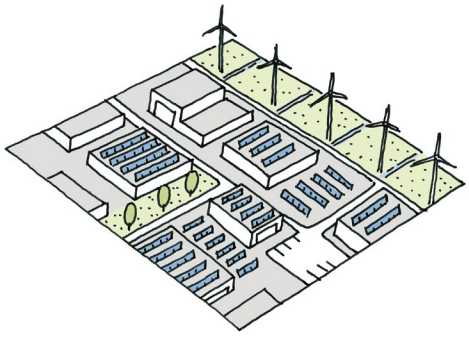
De gebouwde omgeving biedt talloze mogelijkheden voor de toepassing van zonne-energie. In ieder geval zijn er nog veel lege daken van woningen en bedrijven, klaar om benut te worden met zonnepanelen. Maar ook in de openbare ruimte, langs infrastructuur en op water kunnen zonnepanelen worden toegepast. In de nabije toekomst wordt het zelfs mogelijk zonnepanelen in onze gevels en ramen te integreren. Wij beschouwen zon op daken, restruimtes en nutsfuncties als "no regret"-optie, waarmee een substantiële hoeveelheid energie kan worden opgewekt, zonder verlies aan ruimtelijke kwaliteit en zonder te concurreren met andere ruimtelijke belangen.

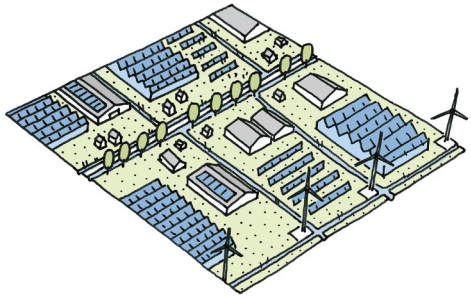
Ad b Concentreren op en rond economische clusters

In lijn met de uitgangspunten uit de Omgevingsvisie om vraag & aanbod bij elkaar te brengen en kwetsbare landschappen zoveel mogelijk te ontzien, ligt het voor de hand ruimte te zoeken op en rondom economische clusters. Bedrijventerreinen en agroclusters (bijvoorbeeld: Agriport A7, Alton, Het Grootslag) vormen dynamische gebieden in het landschap. Het aantal `kwetsbare functies' is op deze locaties relatief beperkt. Deze locaties bieden daarmee kansen voor de toevoeging van zonne-energie (op dak en grondgebonden) en windenergie.
Het is – in lijn met de Omgevingsvisie- wel van belang dat (energie)ontwikkelingen niet ten koste gaan van de ontwikkelmogelijkheden op bedrijventerreinen van een hoge milieucategorie. Deze terreinen zijn binnen Noord-Holland schaars en noodzakelijk voor bijvoorbeeld ontwikkeling van de circulaire economie. Wanneer een windturbine de zonering van de ruimte voor de hoge milieucategorie aantast – wat niet per definitie het geval hoeft te zijn, en dus per casus goed zal moeten worden beoordeeld – kan dit alleen wanneer er voldoende vestigingslocaties overblijven. Hierbij zal altijd sprake zijn van een integrale afweging.

Voor het Noordzeekanaalgebied (NZKG) ten westen van de ring A10 ligt dit ontwerpprincipe genuanceerder; zie ook Ad V.

Op en rondom bedrijventerreinen

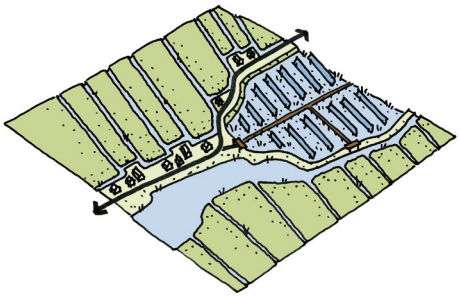
In agroclusters

Ad c Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven

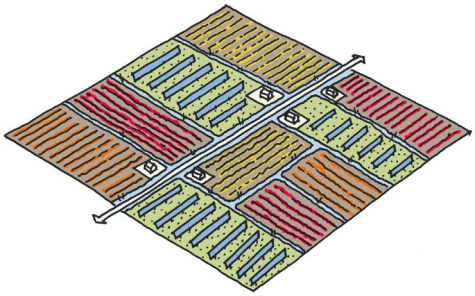
Naast energietransitie spelen er in het landelijk gebied nog tal van andere opgaven, zoals het voorkomen van verdere bodemdaling, klimaatadaptatie en de vitaliteit van de agrarische sector. Veel van deze opgaven kunnen, mits goed toegepast en ingepast, worden gecombineerd met de opwekking van hernieuwbare energie. We streven naar het combineren van gebiedspecifieke opgaven met energie-ontwikkelingen om zo werk met werk te maken. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de volgende combinaties:

- Zon in veenweidegebied: Bodemdaling in veenweidegebieden is één van de grootste zorgen in Laag-Holland. Om dit tegen te gaan zal het peil in een deel van deze gebieden moeten worden opgezet. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor het gebruik van deze gebieden. Zonnepanelen kunnen mogelijk, mits goed ingepast, (al dan niet drijvend) een interessante alternatieve vorm van grondgebruik en bedrijfsvoering vormen binnen de vernatte veengronden.

- Verbredingsmogelijkheden landbouw: in een aantal landbouwgebieden hebben agrariërs te maken met de gevolgen van bijvoorbeeld zoute kwel, klimaatverandering of productie-restricties. Voorbeelden zijn (delen van) de bollengronden in de kuststrook en de landbouwgronden in de directe omgeving van Schiphol. Door de combinatie te zoeken met zonne-energie kan de bedrijfsvoering worden verbreed. Bovendien kunnen hiermee ook andere kansen worden benut, zoals het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit of verminderen van de ganzenoverlast rondom Schiphol. Daarbij dient altijd een afweging te worden gemaakt ten aanzien van het economische belang van de agrifood-clusters en de ruimte die daarvoor nodig is in relatie tot andere opgaven in de (leef)omgeving.

Zon in veenweidegebied: benut bijvoorbeeld kleine droogmakerijen

Zon voor bollen: zonnevelden in verzilte gebieden

Ad d Markeren landschappelijke lijnen met grote windturbines

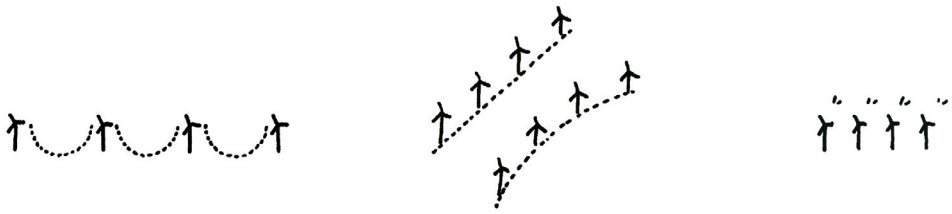
Het nu geldende wind op land-beleid is een verhaal van het typische Noord-Hollandse landschapspalet en de betekenis van lijnopstellingen daarin.[10] De ruimtelijke kwaliteit is er bij gebaat om op het verhaal van lijnopstellingen met grote windturbines voort te bouwen. Lijnen van windturbines zorgen voor accentuering en kunnen worden toegepast bij waardevolle (lijn) structuren. De inzet op lijnopstellingen gaat verrommeling van het landschap tegen en zorgt voor een zekere clustering en ruimtelijke continuïteit.

Landschappelijke (lijn)structuren kunnen infrastructurele lijnen zijn, maar bijvoorbeeld ook dijken, kanalen of ontginningssloten. Het is afhankelijk van de (lijn)structuur en het wind-ontwerp of een lijnopstelling zich ook daadwerkelijk verhoudt tot het landschap. In ongerepte, gave historische landschappen zal dit minder snel het geval zijn dan in verstedelijkte zones of rationeel opgezette polders (zie ook Leidend principe IV).

Met het nu geldende wind op land-beleid is in bepaalde gebieden al de keuze gemaakt voor het markeren van bepaalde landschappelijke lijnen. Nieuwe initiatieven dienen hierop voort te bouwen. Zo is het niet logisch en wenselijk om in een gebied waar er voor gekozen is om met lijnopstellingen de historische structuur te volgen en manifest te maken, nu wordt gekozen om met windturbines de lijn van een snelweg te volgen.

[10] *Zie ook: Wind op land - Uitwerking ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines per herstructureringsgebied.*

De lengte van een lijnopstelling (aantal turbines) is een belangrijke factor. Deze moet in verhouding staan tot de lijnen in het landschap. Een landschap met lange lijnen vraagt om langere lijnopstellingen. Hierbij gaan we uit van een opstelling van 3 turbines, een minimum om de opstelling nog als lijn te ervaren. Om een windopstelling goed als lijn te kunnen ervaren zijn daarnaast onderstaande aspecten van belang:

Gelijke onderlinge afstand *Op één hartlijn (recht of gebogen)* *Hetzelfde type*

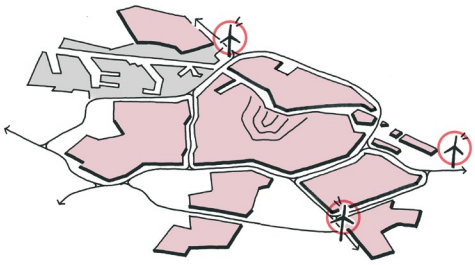
De precisie van de lijn (exacte lijn, exacte onderlinge afstanden) is niet in alle soorten landschap even noodzakelijk. In een industrieel landschap kan pragmatischer / vrijer omgegaan worden met de eisen aan de lijn dan in gave historische landschappen of in polderlandschappen van rechte lijnen, gelijke kavelmaten en repeterende bebouwings- en beplantingselementen.

Een aandachtpunt bij het toepassen van lijnopstellingen is de zogenaamde interferentie, het visueel samenklonteren van meerdere lijnopstellingen of clusters. Om dit te voorkomen is het van belang om voldoende afstand te houden tussen de verschillende opstellingen. Ook tussen lijnopstellingen en cultuurhistorisch waardevolle elementen dient voldoende afstand te bestaan. Voorkomen moet worden dat windturbines waardevolle, beeldbepalende elementen marginaliseren.

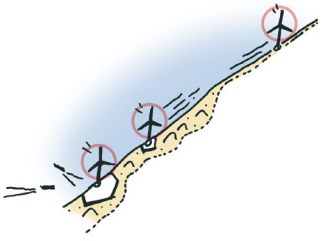
Ad e XL-Windturbines als solitaire markeringspunten

Aanvullend aan de lijnopstellingen kunnen op enkele plekken solitaire windturbines worden ingezet als markeringspunten in het landschap. Door de turbines aanzienlijk groter uit te voeren (XL Windturbines, minimaal 5 MW) onderscheiden de solitaire turbines zich van de turbines in lijnopstellingen (Grote windturbines, veelal 3 MW).[11] Gelet op de visuele impact dienen deze XL Windturbines selectief te worden toegepast, op een aantal markante plekken die `gezien mogen worden'. Wildgroei moet worden voorkomen. De schaal en dynamiek van het (stads)landschap bepaalt welke locaties geschikt zijn. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- Stadsentrees Amsterdam: het Metropolitane stadslandschap van Amsterdam leent zich voor enkele grote turbines, bijvoorbeeld bij de infra-knooppunten die de entree vormen tot de stad.
- Hoog dynamische plekken langs de kust: de zeesluis bij IJmuiden, Zandvoord en de locatie ECN Petten zijn voorbeelden van locaties waar solitaire windturbines passend zijn, gelet op de dynamiek.

bij stadsentrees Amsterdam

bij hoogdynamische plekken langs de kust

[11] *Toepassing van windturbines met een maatvoering tussen de grote turbines (80-100m) en XL turbine (>120 m) in is niet wenselijk, omdat deze het contrast tussen de twee maten zal vertroebelen.*

Ad f Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters

Het clusteren van energie-ontwikkelingen in daarvoor geschikte landschappen - grootschalige en hoog dynamische landschappen - maakt een doelmatige en kwalitatieve invulling van de energie-opgave mogelijk. Clustering beperkt de impact op de energie-infrastructuur. Zeker wanneer de wind- of zonlocaties worden gesitueerd in de nabijheid van grote energievragers zoals verstedelijkingsclusters of datacenters.

Om de impact op de omgeving te compenseren zouden de baten die voortvloeien uit de energie-ontwikkelingen moeten worden aangewend voor een lokale of regionale kwaliteitsimpuls. Dit kan in de vorm van een omgevingsfonds, maar ook door fysieke maatregelen.

Voorbeeld van een potentieel energiecluster is de Haarlemmermeer. De Haarlemmermeer kent een robuust landschap met een hoge dynamiek. Met de nabijheid van een aantal grote steden, bedrijventerreinen en datacentra is er een grote regionale energievraag. De gronden rondom de luchthaven bieden een uitgelezen kans voor de toepassing van zonnepanelen. Het realiseren van zonne-energie kan voor dit gebied, dat onder druk staat door economische en stedelijke ontwikkelingen, ook een kwalitatieve impuls bewerkstelligen.

Ook het IJsselmeer zou zich kunnen lenen voor een energiecluster. De Energieverkenning IJsselmeergebied, die in 2019 is opgeleverd, laat zien dat er onder meer kan worden gedacht aan clusters van drijvende zonne-eilanden. Energieopwekking in het IJsselmeer kan bovendien, mits op goede manier ingepast en vormgegeven, kansen bieden voor andere relevante IJsselmeer-opgaven, zoals natuurontwikkeling, recreatie en visserij.

Bijlage I Voorwaarden en restricties beschermingsregimes

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en Provinciale Milieu Verordening (PMV) is een aantal beschermingsgebieden opgenomen. Op dit moment gelden binnen deze beschermingsregimes beperkingen of verboden voor windturbines en zonneparken. Het gaat om beschermingsgebieden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, aardkunde en stilte.

In de wetenschap dat er een grote energie-opgave op ons afkomt vanuit de RES, is ambtelijk verkend waar binnen de provinciale beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan windturbines en zonneparken en onder welke voorwaarden. Dit levert een eerste, grove, kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten[12]. De kleurenkaart laat zien waar zonneparken en windturbines: (a) samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (groene gebied), (b) onder voorwaarden samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (oranje gebied) of (c) niet samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (rode gebied).

De kleurenkaart dient als indicatie waar wellicht mogelijkheden zijn voor nieuwe wind- en zon-locaties. Per beschermingsregime is een toelichting gegeven op de "score" voor wind- en zonne-energie. In veel gevallen laat de kaart ruimte zien, terwijl deze er onder de huidige regelgeving nog niet is. In die gevallen dient een wijziging van de regels plaats te vinden om de ontwikkeling mogelijk te maken. De kaart is voor deze gevallen nadrukkelijk onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening (zie hierna)[13]. Dit is vermeld bij de betreffende beschermingsregimes. De kleurenkaart heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

Op de kaart zijn alleen de provinciale beperkingen (beschermingsregimes) weergegeven, daarnaast zijn er vanuit andere (hoofdzakelijk rijks) wet- en regelgeving diverse andere beperkingen. Deze staan niet op deze kaarten.

Let op, de kaart geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Tot die tijd gelden voor wind op land de afspraken die zijn gemaakt in het coalitieakkoord 2019-2023. Voor Noord-Holland Noord geldt een restrictief 'nee, tenzij'-beleid, tot het moment van vaststelling van de RES. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bieden wij, vooruitlopend op de RES, ruimte voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'.

Omgevingsverordening & Bijzonder Provinciaal Landschap

Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. Hierin wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'. De huidige regimes Weidevogelleefgebied, Bufferzone en Aardkundige monumenten gaan hierin op. De in dit NH Perspectief geschetste mogelijke beleidsverruimingen voor deze gebieden, zullen juridisch gezien dus een plek moeten krijgen in de Omgevingsverordening via het `Bijzonder Provinciaal Landschap'.

Het BPL gaat uit van sturing op basis van gebiedspecifieke kernkwaliteiten. Er komt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, zoals opstellingen voor wind en/of zonne-energie, zolang deze de kernkwaliteiten in acht nemen. Aan de gebiedspecifieke kernkwaliteiten wordt momenteel nog gewerkt. Echter, voor dit NH perspectief is, in overleg met de verschillende disciplines hier een voorschot op genomen en verkend waar binnen deze beschermingsgebieden ruimte zou kunnen worden geboden aan de energietransitie en onder welke voorwaarden. Dit uiteraard onder voorbehoud van de daadwerkelijke besluitvorming over de Omgevingsverordening en de gebiedsgerichte kernkwaliteiten. Deze ambtelijke verkenning heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

[12] *De toepassing van andere energiemodaliteiten en energie-infrastructuur blijft maatwerk.*

[13] *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. Ook deze gebieden zijn, vooruitlopend op en onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening, opgenomen op de kleurenkaart. Voor deze gebieden geldt dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden".

Weidevogelleefgebied

Voor dit regime geldt dat in aansluiting op het beleid voor weidevogels ("meer doen in minder gebieden") een wijziging van de regels in voorbereiding is. De nieuwe regels moeten gaan landen in de Omgevingsverordening en worden onderdeel van het "Bijzonder Provinciaal Landschap". Een deel van het huidige areaal zal worden losgelaten als weidevogelleefgebied. De kerngebieden blijven beschermd. In de gebieden die afvallen zal ruimte komen voor opstellingen voor wind- en zonne-energie. In de overige gebieden blijft een stingent beleid gelden.

Zon:
Groen voor voormalig weidevogelleefgebied dat wordt losgelaten (nu nog in PRV beschermd)
Rood voor de kerngebieden die beschermd blijven. Weidevogels hebben een groot areaal aan vochtig grasland en kruidenrijk gras nodig. Zonnepanelen doen dit areaal afnemen en verstoren met hun opgaande objecten in het landschap de weidevogels. Mogelijke optie is nog om buiten de broedseizoenen te werken met bijvoorbeeld mobiele zonnepanelen. Echter, tot op heden zijn dergelijke systemen niet marktconform.

Wind:
Groen voor voormalig weidevogelleefgebied (nu nog in PRV beschermd)
Rood voor de kerngebieden die beschermd blijven. Hoge objecten hebben een negatieve invloed op weidevogels als gevolg van de toename van predatoren en de verstoring van openheid en rust. En gevaar van mortaliteit door turbines.

Wanneer er ECHT geen andere mogelijkheden voor zon- en windlocaties zijn, zoek het dan in het concentreren van zonnepanelen en/of windturbines op plaatsen waar al een zekere mate van verstoring aanwezig is, zoals langs/nabij wegen of bebouwing. En houd bij het plaatsen dan rekening met de trekroutes van vogels.

Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura 2000

Zon- en wind-ontwikkelingen doen per definitie een afbreuk aan de natuurwaarden in deze gebieden, als gevolg van de aanleg, het onderhoud en de afname in natuur-areaal. Zonneparken kunnen weliswaar een ecologische plus bewerkstelligen in landbouwgebieden; onderzoek wijst uit dat de effecten in hoogwaardige natuurgebieden negatief zullen zijn.[14]

Zon: **Rood**
Wind: **Rood**

Pas als het ECHT nergens anders kan zou je energie-ontwikkelingen binnen NNN-gebieden kunnen overwegen. De mogelijkheden per gebied zijn dan erg verschillend en afhankelijk van de te beschermen ecosysteemwaarden met bijbehorende doeltypen/soorten in de gebieden. Deze staan beschreven in de WKW natuur. Verder zal er in dat geval binnen NNN als eerste gekeken moeten worden naar de recreatiegebieden en de nog niet gerealiseerde NNN. Bij de eventuele realisatie van zon of wind binnen NNN zal altijd oppervlakte elders gecompenseerd moeten worden.

Qua begrenzing zal er de komende tijd nog een optimalisatie van de NNN-gebieden gaan plaatsvinden. Daarbij wordt gekeken of er `zwakke' gebieden zijn die je zou kunnen ontgrenzen en of er gebieden zijn waarbij het niet realistisch meer is dat de NNN-doelstellingen daar gehaald gaan worden. Deze gebieden zijn op dit moment nog niet in beeld.

[14] *Literatuurstudie en formulering richtlijnen voor een ecologische inrichting van zonneparken in de provincies Groningen en Noord-Holland', WUR, RUG en Werkgroep Akkervogels (nov 2018).*

NB: Het IJsselmeer en Markermeer zijn aangewezen als "NNN grote wateren". De bevoegdheid hiervoor ligt echter niet bij de provincie, maar bij Rijkswaterstaat. Ontwikkelingen zullen dus bij hen getoetst moeten worden. Het initiatief Windpark Fryslân en de pilot drijvend zon in het IJsselmeer laten overigens zien dat hier wel mogelijkheden liggen.

Stiltegebieden

Het is een wettelijke plicht om stiltebeleid te voeren, maar het is aan de provincies om hier concreet vorm aan te geven. In Noord-Holland is dit gedaan door een aantal stiltegebieden aan te wijzen. Het betreft grotendeels gebieden die ook onder een (of meerdere) andere provinciale regimes vallen, zoals NNN- en Weidevogelleefgebieden. Voor de stiltegebieden geldt in beginsel een kwantitatieve richtwaarde, namelijk het voorzien in een geluidsniveau van < 40 dB(A). In juridische termen (PMV) geldt er een maximaal toelaatbaar geluidsniveau voor een inrichting van 35 dB(A) LAeq, 24h op een afstand van 50 meter vanaf de grens van de inrichting. Met deze richtwaarde dient het bevoegd gezag rekening te houden bij onder meer ruimtelijke besluiten en het opleggen van maatwerkvoorschriften. Verder geldt er een kwalitatieve ambitie, namelijk het tegengaan van verstoring van de heersende natuurlijke rust in het gebied.

Zon:
Groen - zonneparken kunnen zodanig worden gerealiseerd dat de geluidproductie de 35 dB(A) niet overschrijdt.
Wind:
Rood - moderne windturbines overschrijden al snel de geluidsnorm van 35 dB(A) gemeten op 50 meter vanaf de inrichting.

Afwijken van de richtwaarden is mogelijk als er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn en is aangetoond dat de afwijking van de richtwaarde zo minimaal mogelijk is. Momenteel wordt er, rekening houdend met de wens van Provinciale Staten om stiltebeleid zoveel mogelijk te behouden en verder te versterken, een verkenning uitgevoerd naar de vormgeving van het beleid. Hierbij geldt 2019 als het inventarisatiejaar en in 2020 worden, op basis van de inventarisatie en bevindingen uit 2019, concrete voorstellen verwacht richting GS/PS over de insteek voor de herijking van het stiltegebiedenbeleid.

UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie

Het UNESCO-beleid staat in het teken van het beschermen van de unieke cultuurhistorische waarden van deze gebieden voor toekomstige generaties . Noord-Holland is siteholder van de Stelling van Amsterdam. De provincies Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Noord-Holland hebben bij UNESCO een aanvraag gedaan voor een wijziging van de Stelling van Amsterdam met de uitbreiding van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De verwachting is dat het Unesco-Werelderfgoedcomité hierover medio 2020 een besluit neemt. Dan gaat het als één UNESCO - werelderfgoed verder onder de naam Hollandse Linies. Voor de Beemster is de gemeente siteholder.
Het inpassen van zon- en windenergie binnen het UNESCO werelderfgoed is in deze vooral een ruimtelijke ontwerpopgave. Er zijn mogelijkheden, mits het geen afbreuk doet aan de beschreven kernkwaliteiten van het werelderfgoed. De mate waarin er ruimte ontstaat zal daarmee per gebied verschillen. Voor de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie is een systematische confrontatie Stelling van Amsterdam-NHW en zijn energieopwekking uitgevoerd, met als centrale vraag of er energie-ontwikkelingen denkbaar die verenigbaar zijn met de UNESCO-kernwaarden. Uit deze analyse blijkt dat er mogelijkheden zijn, mits onder andere de volgende criteria in acht worden genomen:

- Schootsvelden rondom forten moeten worden vrijgehouden;
- Opstellingen voor zonne-energie enkel toestaan aan de veilige zijde van de HoofdVerdedigingsLinie (HVL);
- Energie-opwekking mag de HVL niet benadrukken (bijvoorbeeld als gevolg van turbines parallel hieraan);
- Windturbines in lijnopstelling mogen de HVL wel doorsnijden, mits deze langs moderne infrastructuur worden geplaatst.

De hierboven genoemde systematische confrontatie is een beleidsneutraal advies dat een praktische handleiding biedt voor kwaliteitsbeoordeling. Voordat vormen van energieopwekking in werelderfgoed worden toegestaan zullen een aantal principiële keuzes gemaakt moeten worden in samenspraak met de provincies Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en UNESCO. Het betreft de keuzes of energieopwekking en onder welke voorwaarden wordt toegestaan en in hoeverre dat betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen voor energietransitie mogelijk zijn. Op dit moment zijn zonneparken en windturbines nog uitgesloten binnen de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Ook voor de Beemster geldt dat er onder voorwaarden mogelijkheden zijn. De primaire verantwoordelijkheid voor de Beemster ligt echter bij de gemeente.

Zon: **Oranje**
Wind: **Oranje**

Aardkundige monumenten

In het beschermingsregime "Aardkundige monumenten" staat het beschermen van de bodem en reliëf centraal. Onder de Omgevingsverordening zal dit regime worden opgenomen in het "Bijzonder Provinciaal Landschap".
Voor de bovenste meter van de grond geldt dat er geen sprake is van aantasting, omdat het in de loop der jaren al regelmatig geroerd is. Daarmee zijn zonnepark wel mogelijk omdat zij zodanig kunnen worden uitgevoerd dat de verankering minder dan 1 meter diep is. Voor windturbines ligt dit anders. Wel is het zo dat wanneer er sprake is van groot openbaar belang er ontheffing mogelijk is. Gelet op het bescheiden oppervlak van windturbines lijken hiervoor mogelijkheden.

Zon:
Groen – zonnepanelen hoeven slechts licht gefundeerd te worden. Dit betekent geen aantasting van het aardkundig monument.

Wind:
Oranje –Windturbines worden wel zwaar gefundeerd, echter dit betreft een relatief klein oppervlak en hoeft dus niet per definitie ten koste te gaan van de leesbaarheid van het aardkundige monument. Hier is dus ontheffing mogelijk, afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

Bufferzones

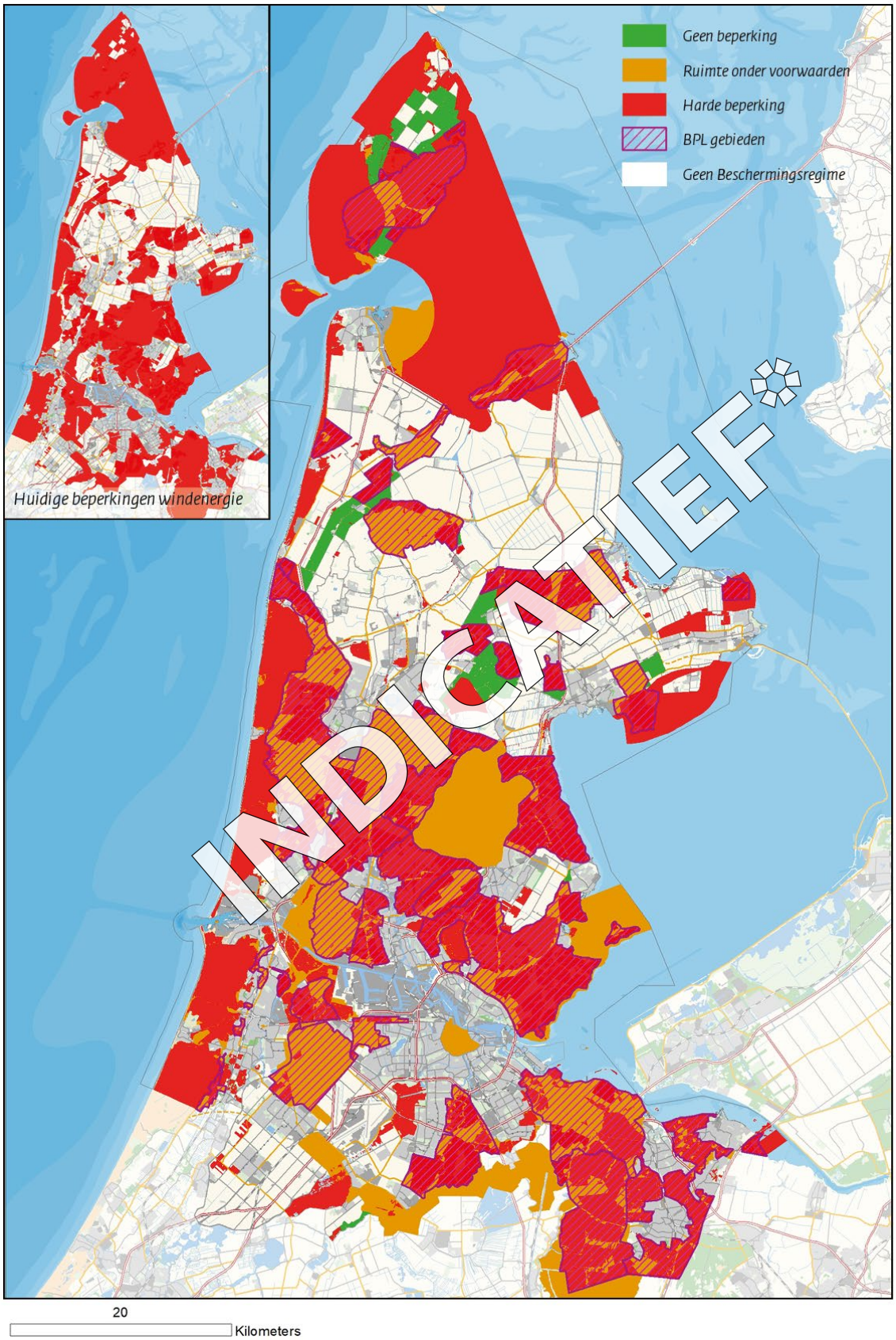
De Bufferzones vormen een ruimtelijk regime, bedoeld om het aaneen groeien van de steden tegen te gaan. Daarnaast moeten de Bufferzones ruimte bieden aan recreanten vanuit de stad. Bufferzones zijn bedoeld als open, groene gebieden in het MRA-landschap. Onder de Omgevingsverordening zal dit regime worden opgenomen in het "Bijzonder Provinciaal Landschap".

Jarenlang waren windturbines en zonneparken om bovenstaande redenen uitgesloten in Bufferzone-gebieden. Echter, gelet op de energie-opgave, maar ook gelet op doelstellingen onder de Omgevingsverordening (gebiedsgericht maatwerk, middels het nieuwe beschermingsregime BPL) kan dit worden verruimd. Mits opstellingen voor windturbines en zonnepanelen op een verantwoorde manier worden ingepast in het landschap, hoeft dit de doelstellingen van de Bufferzones niet te belemmeren. De kernkwaliteiten die worden geformuleerd in het kader van het Bijzonder Provinciaal Landschap vormen hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Zon: **Oranje**
Wind: **Oranje**

In de huidige juridische constructie (PRV en PMV) worden windturbines en zonneparken nog hard uitgesloten in Bufferzone-gebieden. Dit zal moeten worden veranderd voor er daadwerkelijk juridische ruimte kan worden geboden.

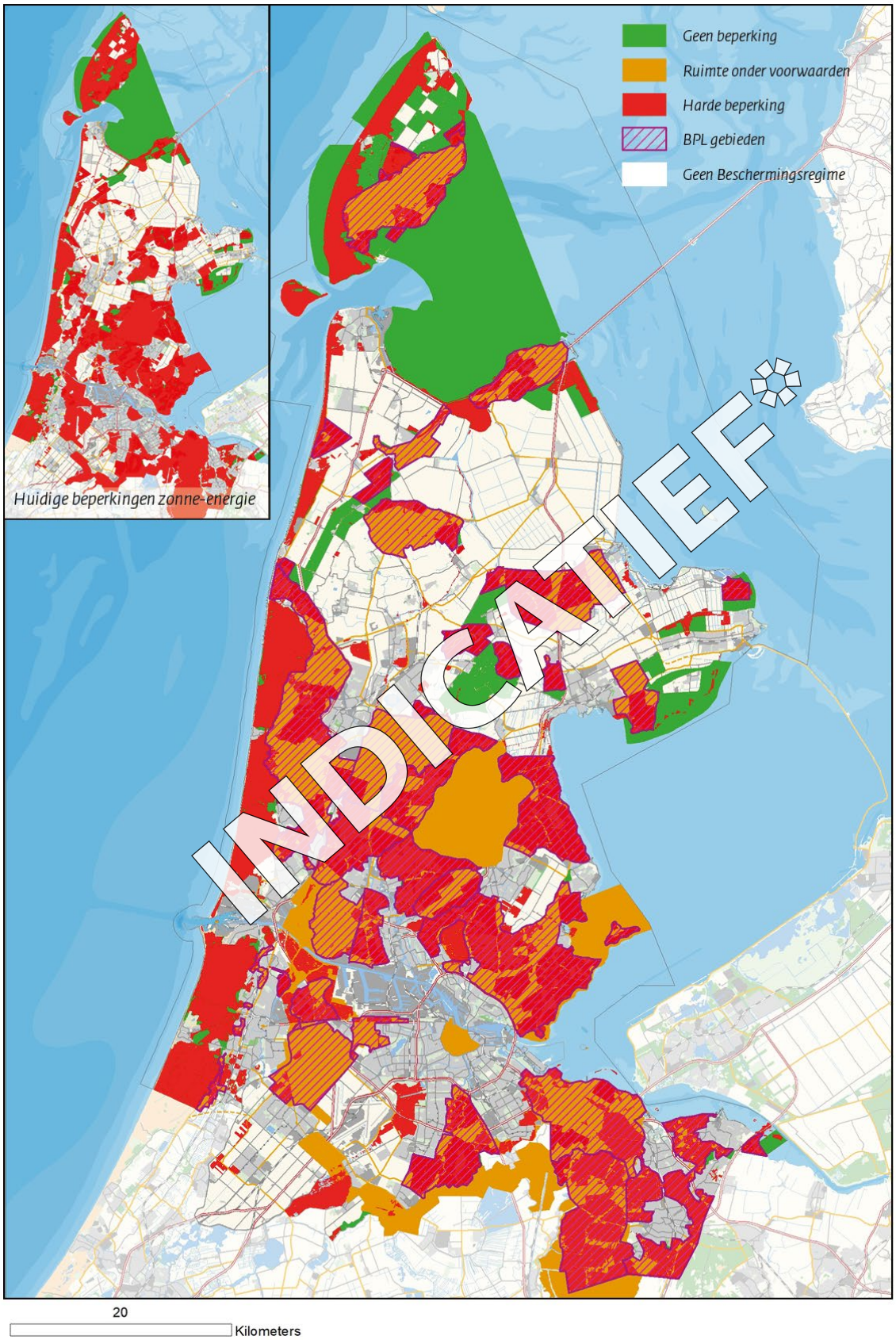
Beperkingen voor windenergie

* *De daadwerkelijke besluitvorming over de beschermingsregimes vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening. Dit traject is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

NB: Deze kaart geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens.

Beperkingen voor Zonne-energie

* *De daadwerkelijke besluitvorming over de beschermingsregimes vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening. Dit traject is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

NB: Deze kaart geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens.

Bijlage II Uitganspunten Startnotitie RES

Maatschappelijk draagvlak

Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties in de regio – wordt betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie). Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek zijn belangrijk voor een geslaagde energietransitie. Participatie tijdens het RES-proces wordt georganiseerd in de vorm van ruimtelijke ateliers, zowel lokaal als regionaal, waarin het gesprek met de samenleving plaatsvindt over de ruimtelijke inpassing van de maatregelen. Het organiseren van participatie is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het programma RES organiseert kennisbijeenkomsten en verzorgt ondersteuning, zodat elke gemeente goed is toegerust om een goed participatietraject te doorlopen. Daarnaast worden thematische ateliers georganiseerd, primair gericht op stakeholders; (professionele of georganiseerde) partijen met belang bij de energietransitie. Tijdens deze thematische ateliers wordt kennis en input voor de RES opgehaald, zoals gezamenlijke uitgangspunten of opgaven. Daarnaast zorgt deze afstemming voor de borging van de samenwerking in de uitvoering. Ook worden bestaande samenwerkingsverbanden met stakeholders betrokken in het proces.

Leidende principes

Algemeen

- De regio's NHN en NHZ realiseren een regionaal aandeel van de landelijke opwek opgave van 35 TWh, inclusief de (geprojecteerde/gerealiseerde) energieprojecten uit het Energieakkoord. Uitgangspunten daarbij zijn:
  - opgave staat centraal, we gaan in gesprek over de oplossingen en het wegnemen van knelpunten;
  - streven naar extra invulling van opwek, vanwege mogelijk afvallen van zoekgebieden;

- RES NHN kent uitwerking in 3 deelregio's: regio Kop van Noord-Holland, regio Westfriesland en regio Alkmaar;

- De RES NHZ kent uitwerking in 6 deelregio's: regio Gooi en Vechtstreek, Amsterdam, IJmond/Zuid Kennemerland, Zaanstreek/Waterland, Haarlemmermeer en Amstelland.

- De opgaven voor mobiliteit, industrie en agrarisch wordt niet uitgewerkt tot een strategie. De RES wordt wel integraal / in samenhang met deze deelgebieden opgesteld;

- De RES wordt samen met stakeholders en samenleving opgesteld;

- Het RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. De RES wordt geborgd in het omgevingsbeleid en wordt minimaal iedere twee jaar gemonitord en geactualiseerd;

- Indien de 30 RES-regio's niet optellen tot de landelijke doelstelling, dan zal eerst het "goede gesprek" worden gevoerd tussen de regio's onderling. Vervolgens volgt er een landelijke verdeling van de resterende opgave;

- Specifiek NHZ: er is vanuit de landelijke opwek-opgave van 35 TWh geen verdeelsleutel van de opgave per RES-regio. Het is ook niet de insteek van de regio NHZ om voorafgaand aan het opstellen van de RES een streefcijfer voor de opgave te bepalen. Het is juist de bedoeling om, middels het RES-proces en aan de hand van de gelijkwaardige regionale inzet, tot een bod te komen.

Kwantiteit

- De elektriciteitsopgave op land is techniekneutraal, uitgangspunten hierbij zijn:
  - gebruik maken van bewezen technologie;
  - toepassing van grootschalige opwek (alle grootschalige opwek telt mee, dus ook reeds gerealiseerde of geplande projecten);
  - kansrijke innovaties krijgen een plek in de RES 1.0, ook wordt ingezet op de kracht van het lokale initiatief;
  - opgave is in 2030 gerealiseerd en geeft doorkijk tot 2050;
  - biomassa is onder voorwaarde duurzaam (bijv. teelt en verwerking in de regio);

- 'Kleinschalig zon op dak ' en energiebesparing zijn beide belangrijke onderwerpen voor de RES maar tellen niet mee als vermindering of vermeerdering van het bod;

- Voor de warmte opgave (gebouwde omgeving):
  - beschikbare warmtebronnen en de potentiële warmtevraag worden op een logische, efficiënte en betaalbare wijze gekoppeld;
  - warmte aanbod en warmte vraag bevinden zich zo dicht mogelijk bij elkaar, rendementsverliezen worden zoveel als mogelijk beperkt.
  - gemeente-/regiogrenzen worden bij de verdeling van het warmte aanbod losgelaten.

Kwaliteit

- De RES levert een bijdrage aan de landelijke energieopgave (energie opwek en warmtetransitie);

- Zorgen voor maatschappelijk draagvlak, door o.a.:
  - zorgvuldige participatie bij de totstandkoming van de RES (lokaal & regionaal);
  - maatschappelijke participatie in opwek (lokaal eigenaarschap van energieprojecten waarbij in NHZ gestreefd wordt naar minimaal 50% in lokaal eigendom), daarbij zullen de minder draagkrachtige burgers niet vergeten worden;
  - samenwerking tussen stakeholders en overheden;
  - gezamenlijk ontwikkelen van meerdere (ruimtelijke) scenario's.

- Zorgen voor ruimtelijke kwaliteit, door o.a.:
  - meervoudig ruimtegebruik;
  - meerwaarde bij ruimtelijke inpassing, door energiedoelen aan andere ruimtelijke ambities te koppelen (bijv. bodemdaling, biodiversiteit, recreatie, economie, leefbaarheid, gebiedsontwikkeling, verbetering van verbindingen, vernatting van veengebieden);
  - bepalen van ruimtelijke ordeningsprincipes voor de inpassing van opwek en voor de benodigde ruimte voor boven- en ondergrondse infrastructuur, zoals aansluiten bij gebiedseigen kenmerken.

- Zorgen voor kostenefficiency, door o.a.:
  - vraag en aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar (warmte en elektra);
  - netcapaciteit en betaalbaarheid zijn mede bepalend voor keuzes;
  - beschikbare warmtebronnen en de potentiële warmtevraag worden op een logische, efficiënte en betaalbare wijze gekoppeld;
  - combineren van opgaven en investeringen in andere opgaven.

Ambities en inzet provincie Noord-Holland

De provincie is als partner betrokken bij de RES NHN en de RES NHZ. Dit betekent dat wij als partner onze inhoudelijke inzet in de RES zullen inbrengen. Deze inzet bestaat in ieder geval uit de volgende uitgangspunten en inhoudelijke principes:

1. De RES vormt één van de instrumenten om te komen tot het provinciale doel van klimaatneutraliteit in 2050. Van de RES wordt een substantieel aanbod hernieuwbare opwek

(elektriciteit en warmte) verwacht voor 2030 (met doorkijk naar 2050), dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's.

2. De RES ziet primair op de opgave voor grootschalige hernieuwbare opwek 2030 (35 TWh), de Regionale Structuur Warmte en de benodigde energie-infrastructuur. Dit zorgt voor focus. Tegelijk is het essentieel de samenhang met de aanverwante opgaven te bewaken (landbouw, mobiliteit, industrie) en de noodzakelijke aandacht te houden voor besparing en opwek binnen de gebouwde omgeving.

3. Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is het van belang dat het RES-opwekaanbod voldoende concreet en uitvoerbaar is:
   - Zoekgebieden zijn ten tijde van de RES 1.0 uitgewerkt in specifieke projectlocaties (of er is een uitgelijnd proces afgesproken om daartoe te komen).
   - De overeengekomen oplossingen zijn kosteneffectief (financieel uitvoerbaar) en er ligt een plan t.b.v. de praktisch uitvoerbaarheid (regie, eigendommen, eventuele belemmerende wet- en regelgeving, etc.).

4. De Omgevingsvisie NH2050 geeft het toekomstperspectief voor de Noord-Hollandse leefomgeving, ook voor wat betreft de energietransitie. De geformuleerde ontwikkelprincipes zijn richtinggevend voor de RES'en in Noord-Holland. Voor wat betreft energietransitie gaat het om de volgende:
   - de provincie Noord-Holland zet in op een regionale optimale energiemix. Energie-ontwikkelingen zijn passend bij de waarden, karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. De economische kansen van de energietransitie voor economische clusters zijn richtinggevend;
   - binnen de bijzondere provinciale landschappen is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten. In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer en grotere ontwikkelingen mogelijk. Verder zijn er karakteristieke landschappen waar veel dynamiek op afkomt. Daar wordt ingezet op een integraal perspectief op een nieuwe balans tussen de opgaven, waarden, beleving en gebruik;
   - vraag en aanbod van hernieuwbare energie worden zodanig gebundeld dat sprake is van efficiënte benutting van energie-infrastructuur. Vanuit dat oogpunt een voorkeur voor geclusterde opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit;
   - er wordt ruimte gereserveerd voor de aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie;

5. Diverse strategische verkenningen op het gebied van energietransitie hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie NH2050 of geven hier verder uitwerking aan. Het gaat bijvoorbeeld om de Systeemstudie Energie-Infrastructuur en de regionale Energie & Ruimte-verkenningen. Deze verkenningen vormen geen vastgestelde beleidskaders, maar bieden wel waardevolle inzichten over wat kansrijke (en minder kansrijke) ontwikkelrichtingen zijn. Ze dienen dan ook als bouwstenen in het RES-traject;

6. De energietransitie zal een grote impact hebben op het Noord-Hollandse landschap. Het is van belang dat de baten (financiële opbrengsten) voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en bijvoorbeeld worden aangewend om het lokale/regionale landschap een kwaliteitsimpuls te geven;

7. Voor wat betreft het thema 'warmte' sorteert de RES voor op de gemeentelijke warmtetransitieplannen. De RES kan worden benut om volledig inzicht te krijgen in de beschikbare warmtebronnen en –infrastructuur inclusief uitgangspunten met betrekking tot hun inzetbaarheid;

8. Eenduidigheid, vergelijkbaarheid en optelbaarheid van data is voor de RES cruciaal en vormt een randvoorwaarde bij de uitvoering van studies en doorrekeningen. De provincie Noord-Holland verkent of zij een regierol kan nemen in het (digitaal) verzamelen, beheren en delen van data.

COLOFON

Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Tel.: (023) 514 31 43
Internetadres: www.noord-holland.nl
E-mailadres: post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland

Foto's en beelden

Omslag: Theo Baart
Getekende illustraties: Daniëlle Hollants, Provincie Noord-Holland
Overige beelden (tenzij anders vermeld): Provincie Noord-Holland

21 januari 2020

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**03-02-2020**
Commissie RWK	
Datum commissievergadering	**13-01-2020**

Onderwerp:
NH Perspectief op de Regionale Energiestrategieën

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31235144628
boheemenm@noord-holland.nl

De commissie adviseert:

Dit onderwerp als bespreekstuk door te sturen naar de PS vergadering van 3 februari 2020, gelet op hetgeen wat in de commissievergadering besproken is en gelet op de toezegging van de gedeputeerde om te komen met enkele aanpassingen in de voordracht, inclusief ontwerpbesluit.

Uittreksel concept-verslag commissie RWK 13-1-2020:

4. A-agenda Energie

4a. Energie: Voordracht NH Perspectief op de Regionale Energiestrategieën (A-agenda RWK 13-1-2020)

4.a Voordracht Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën

Gedeputeerde Staten hebben het Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën vastgesteld. In het NH Perspectief op de RES staan de relevante uitgangspunten uit bestaand beleid. Deze zijn nader uitgewerkt in zogenaamde leidende principes en ontwerpprincipes. Deze principes zijn ons vertrekpunt in het gesprek met de partners. Er kan in het kader van het RES proces - waar nodig - van worden afgeweken. Dat is ook wenselijk in deze fase van het proces. Het NH Perspectief op de RES wordt ter vaststelling toegezonden aan Provinciale Staten.

Voorgesteld besluit
Adviseren over de voordracht aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS vergadering van 3 februari 2020.

4.a.1 Inspreker 1: mail en notitie over NH Perspectief op de RES

De heer **Buitendijk** spreekt in op persoonlijke titel.
Hij geeft twee verschillende presentaties, het scenario 'het kan echt anders' en commentaar op de uitgangspunten in het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën (het Perspectief).
Het scenario 'Het kan anders' zou in het Klimaatakkoord moeten staan. Iedereen in dit land is voor de energietransitie. Deze is niet klaar in 2030 of 2050, maar de maatschappij moet anders worden georganiseerd. In conferenties is hierover nagedacht. Windenergie zou zoveel mogelijk op zee moeten worden gerealiseerd en, indien nodig, aangevuld met een beperkt aantal windparken op land. Zonne-energie zou uitsluitend op daken moeten komen. De boodschap van de heer Buitendijk, ondersteund door wetenschappers, is: minimaliseer wind op land. Geen zonneakkers op landbouwgronden en natuurgebieden, tenzij het niet anders kan. De heer Buitendijk toont een kaart in de presentatie met het masterplan tot 2060 voor alle wind op zee. Nederland heeft hiervoor de meest optimale ligging. De opgave van wind op land in het Klimaatakkoord is 49 terawattuur tot 2030, *met name* voor grote industrieën. In het vorige Klimaatakkoord stond '7 miljoen huishoudens'. Dat is geschrapt. Er is een strijd gaande op nationaal niveau over de zeggenschap over de energie op zee. Het Rijk zegt: die is van ons. De bewoners en kleine bedrijven komen niet meer aan bod. In het Perspectief staat 'met name', dus er is nog ruimte.
De tweede presentatie gaat over zon op daken. De helft van de energieopbrengst kan door zon worden gerealiseerd. Dat is niet geregeld in het Klimaatakkoord. Er zijn mogelijkheden om dat te doen, de stad Utrecht heeft de zonne-energie van twee procent naar 13 procent gebracht. De heer Buitendijk toont een kaart van de energietransitie. Hier ligt een onuitputtelijke energie. Is er voldoende vraag en afname van elektriciteit? Hier zijn businesscases van gemaakt. Noord-Holland heeft hiervoor de meest strategische ligging. Er is nu geen plan. De heer Buitendijk stelt voor om het RES-proces te laten doorgaan en een atelier te organiseren om voor Noord-Holland, of voor heel Nederland, een plan te maken.
Alle stakeholders zijn vertegenwoordigd in het RES-proces, behalve de bewoners. Windturbines en zonneweiden in het landelijk gebied, zoals voorgesteld in het Perspectief, dat kan niet de bedoeling zijn, als er een goed alternatief is. De heer Buitendijk pleit ervoor om de 600 meter afstand te handhaven.

De heer **Van Gilse** (VVD) zegt dat dit verhaal buiten de specifieke doelstelling van de RES valt. Hij vraagt of de heer Buitendijk zijn verhaal ook in Den Haag vertelt en of het daar thuishoort.

De heer **Buitendijk** heeft het gedeeld met sleutelfiguren in Den Haag. Men is positief, maar er gebeurt niets. Hij vraagt de provincie Noord-Holland en het IPO om het initiatief te nemen en dit naast het RES-proces te doen.

De heer **Klein** (CU) vindt de laatste sheet verwarrend. De heer Buitendijk begon zijn verhaal geconcentreerd op zon op zee en, waar nodig, zon op daken. In de laatste sheet doet de heer Buitendijk een voorstel om het wind op land beleid aan te passen.

De heer **Buitendijk** antwoordt dat de afstand van 600 meter niet is meegenomen in de uitgangspunten in het Perspectief. De bewoners zijn niet beschermd. Daarom heeft hij twee verhalen gehouden.

4.a.2 Inspreker 2: Natuurmonumenten over NH Perspectief op de RES

De heer **De Jong** spreekt in namens Natuurmonumenten, Natuur- en milieufederatie Noord-Holland, Landschap Noord-Holland, Goois Natuurreservaat en PBN.
Hij vraagt aandacht voor het plaatsen van windmolens en zonneparken in het landschap. Ruim een jaar geleden is door de Staten de Omgevingsvisie vastgesteld. Inwoners van Noord-Holland vinden bescherming van het landschap belangrijk. Naar aanleiding hiervan is het nieuwe beleidsinstrument 'bijzondere provinciale landschappen' in de Omgevingsvisie opgenomen. De natuurorganisaties zijn door de provincie goed betrokken bij het verder ontwikkelen van het instrument. Op 29 juni zullen de Staten hierover een besluit nemen. De natuurorganisaties gingen ervan uit dat de besluitvorming over de inpasbaarheid van energieopwekking in deze landschappen in de komende maanden zou plaatsvinden. Tijdens de werksessies en ateliers van de RES is verteld dat de concrete locatiekeuze pas na de zomer aan de orde komt. Om deze reden hebben de natuurorganisaties hun eigen zoekkaart nog niet gepresenteerd. In deze kaart geven de natuurorganisaties aan waar, geredeneerd vanuit natuur en landschap, wel of geen ruimte is voor windmolens en zonnevelden. Vandaag wordt het Perspectief besproken met een concrete kaart. Hierin is geen rekening gehouden met vogeltrekroutes, wordt plaatsing van windmolens in de binnenduinrand mogelijk gemaakt en ontstaan talloze kleine enclaves tussen grote natuurgebieden. Indien deze kaart wordt vastgesteld, is er grote kans op een confetti van windmolens. De ervaring leert dat gemeenten de inbreng vanuit de provincie als enige randvoorwaarde voor natuur en landschap willen overnemen, omdat de provincie als bevoegd gezag hiervan het meeste verstand zou hebben. De kaart die nu wordt gepresenteerd, wordt door veel gemeenten als dé natuurlandschapskaart gezien. De natuurorganisaties vragen om de kaart nu niet vast te stellen, maar in de komende maanden een integrale, provinciale energiekaart te ontwikkelen. Het instrument 'bijzondere provinciale landschappen' beschermt wel landschappen, maar geen locaties met veel vogeltrek of foeragerende vogels. Er wordt niet gekeken naar natuurwaarde. In Groningen en Zeeland moeten windmolens tijdelijk worden stilgezet tijdens de vogeltrek. Hopelijk kan dit in Noord-Holland worden voorkomen door vooraf rekening te houden met de aanwezigheid van vogels.
De provincie heeft gebieden aangewezen op de kaart waar ruimte is voor glastuinbouw of bollenteelt. De landschappelijke impact van windmolens en zonnevelden rechtvaardigt een dergelijke kaart voor energieopwekking. Mede gezien de verwachtingen van de inwoners over de rol van de provincie, lijkt een stevige provinciale regie op zijn plaats. De natuurorganisaties willen graag meedenken over een dergelijke kaart als onderdeel van de Omgevingsverordening. Vanaf 14 februari mogen zij een zienswijze indienen over de bijzondere provinciale landschappen. Hierin nemen zij een eigen ambitiekaart op. Dan is er nog voldoende tijd om binnen de RES de provinciale kaart om te zetten in concrete zoeklocaties.
De natuurorganisaties vragen de Staten om het ontwerpprincipe 'extra large windturbines als solitaire markeringspunten' uit het Perspectief te verwijderen en deze te vervangen door het principe van concentratie. Solitaire megawindmolens zorgen voor een grote landschappelijke verstoring. Bovendien leveren zij tegen relatief hoge kosten relatief weinig energie op. Dit lijkt niet gunstig voor het draagvlak voor de energietransitie.

De heer **Zoon** (PvdD) vraagt of de heer De Jong zijn inbreng bij de twaalf verschillende RES heeft ingebracht.

De heer **De Jong** antwoordt dat men het bij de RES alleen over scenario's mag hebben, niet over concrete zoeklocaties. De natuurorganisaties hebben wel een idee waar het mogelijk zou kunnen zijn, de kaart ligt al een maand klaar.

Eerste termijn:

De heer **Hollebeek** (PvdD) verwijst naar pagina 10 van het Perspectief. "In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer grote ontwikkelingen mogelijk." En naar pagina 20. "In de wetenschap dat er een grote energieopgave op ons afkomt vanuit de RES, is verkend waar binnen de provinciale beschermingsgebieden ruimte zou kunnen worden geboden aan windturbines en zonneparken en onder welke voorwaarden. Voor de bijzondere provinciale landschappen gelden mogelijkheden voor opwekken van wind- en zonne-energie, mits deze kernkwaliteiten, zoals beschreven, in acht worden genomen."
De brief van de natuurorganisaties slaat de spijker op zijn kop. De binnenduinranden bij Schoorl, de Eilandspolder en de 's Gravelandse Buitenplaatsen zijn voorbeelden van kleinschalige cultuurlandschappen met een hoge natuur- en belevingswaarde. Bij Marken is dat minder het geval, maar daar geldt de interventie met de trekvogelroutes. Zon en wind waar grootschalige ruimtelijke structuren dominant zijn, hetzij lineair (Noord-Hollands Zeekanaal en rijkswegen), hetzij dominant in oppervlakte (grote droogmakerijen). Voor wind geldt, liever niet langs het silhouet van de provincie vanwege de daar aanwezige trekvogelroutes. Voor zon geldt, waarom niet? De PvdD vindt wel dat er in eerste instantie naar daken moet worden gekeken. Er moet ruimte zijn voor duurzame energie, maar men moet voorzichtig zijn met de kleinschalige cultuurlandschappen. De inbreng van natuurorganisaties is daarbij een waardevolle aanvulling.

Mevrouw **Gielen** (GL) lijkt het goed om het standpunt van de provincie duidelijk naar stakeholders, partners en inwoners te communiceren. De RES hebben een grote impact en de klimaatcrisis is acuut. Het is van belang dat de doelen uit het Klimaatakkoord worden gehaald. Voor 2030 liggen er landelijke doelen. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) worden deze niet gehaald. Zal Noord-Holland deze wel halen? Hoe kan hiervoor zekerheid worden gegeven? Deze uitdaging vraagt om een extra tandje bij te zetten. In Gelderland heeft men zich een hoger doel van 55% reductie opgelegd. Urgenda heeft geholpen om een ambitieuze RES neer te zetten. Tijdens de begrotingsbehandeling is een motie van de PvdD aangenomen om de Urgenda-maatregelen serieus te nemen. Het is nuttig om te kijken of Urgenda ook in Noord-Holland een rol kan spelen bij de ambitieuze RES. Daarnaast is het van groot belang om de energie-infrastructuur aan te leggen. De systeemstudie infrastructuur ziet daarin knelpunten. Hoe hangen deze knelpunten samen met het substantiële aanbod en de opwekking. Hoe wordt dit gewaarborgd en vormgegeven?
De provincie wil *vooral* inzetten op wind en zon. Wordt er ook aan iets anders gedacht?
Het IJsselmeer wordt genoemd als één van de nieuwe energieclusters. Waar ligt hiervoor de bevoegdheid? Het Rijk gaat over wind op zee. Wie gaat er over het IJsselmeer? Mevrouw Gielen ziet een contradictie met het IJsselmeer als energiecluster, het wordt ook genoemd als NNN-gebied. Het zou onwenselijk zijn om daar grootschalig energie op te wekken. Wanneer is het een energiecluster en hoe kunnen deze twee samen worden gezien? Mevrouw Gielen wil de zorgen van de natuurorganisaties daarbij meenemen. Het al dan niet plaatsen van windmolens in bijzondere provinciale landschappen is lastig, maar de provincie is genoodzaakt om keuzes te maken. Zouden sommige gebieden, zoals de binnenduinranden, moeten worden ontzien? Hoe komen de doelen van de RES terug in het Perspectief?

De heer **Smaling** (SP) interrumpeert en zegt dat het goed is dat de provincie een klimaat- en energieplan maakt. Hij maakt zich zorgen over wat er in het Perspectief staat. Bij GL hoort de heer Smaling niets over de inwoners. Vindt GL dat niet van belang?

Mevrouw **Gielen** (GL) antwoordt dat dit voor GL wel van belang is. Zij hebben meegestemd met de motie 'draagvlak als belangrijk criterium'. Het is goed om te blijven inzien dat de doelen ambitieus moeten zijn. Ook naar het afstandscriterium van 600 meter moet kritisch worden gekeken. Is dat wenselijk, mogelijk en draagt het bij aan de leefbaarheid?

De heer **Smaling** (SP) vraagt of het alternatief van de heer Buitendijk niet een meer flexibele en minder belastende manier is om hetzelfde doel te bereiken.

Mevrouw **Gielen** (GL) antwoordt dat de provincie niet gaat over wind op zee. Er moet eerst worden gefocust op de RES.

De heer **Van Gilse** (VVD) interrumpeert en hoort mevrouw Gielen zeggen dat draagvlak belangrijk is en dat de suggesties van de heer Buitendijk goed zijn, maar hier niet thuishoren. Zij vindt dat in Noord-Holland de doelstellingen moeten worden opgehoogd, terwijl er goede alternatieven zijn. Dat geeft nog meer belasting op burgers. Deze twee dingen kan hij niet met elkaar rijmen.

Mevrouw **Gielen** (GL) antwoordt dat we nog niet klimaatneutraal zijn. De energietransitie heeft een tijdsdoel, hier moet ambitieus naar worden gekeken. Het moet niet worden opgelegd, maar er moet worden gekeken wat er mogelijk is met bijvoorbeeld zon op dak of andere inpassingsmogelijkheden.

De heer **Smaling** (SP) geeft aan dat de SP het klimaat- en energieplan ondersteunt, maar zich zorgen maakt over de inhoud van het document. Het gaat erg snel. Bij deze ronde moet men voorzichtig zijn met wat men doet, waar men het doet en met wie men het doet. Enige tijd geleden is een motie aangenomen die Gedeputeerde oproept om onderzoek te doen naar een meer vormvaste wijze van het organiseren van participatie. Er is nog geen uitwerking van deze motie. De heer Smaling zou graag een plan zien hoe dat kan worden vormgegeven. In het document staat maar een klein stukje over maatschappelijk draagvlak. De heer Smaling vraagt Gedeputeerde om hier vanavond of schriftelijk te reageren op de bijdragen van beide insprekers. Hoe kan bijvoorbeeld het loslaten van het afstandscriterium worden georganiseerd? Hoeveel zullen de datacentra opsnoepen van de opwekking van duurzame energie? Het onderscheid tussen de bestemming van wind op land en wind op zee is nieuw voor de heer Smaling. Hij maakt zich zorgen over het proces. Er wordt veel jargon gebruikt, dat is niet voor iedereen begrijpelijk. Sommige mensen hebben geen tijd om overdag naar een RES atelier te gaan. Deze mensen worden vergeten. Wat betekent het voor de mensen die het minst kunnen meekomen? Daarvan is in dit document geen enkele sprake.

Mevrouw **Sanderse** (CDA) is verheugd dat het belang wordt ingezien van een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheid. Het is een poging om helderheid te geven aan partners. Het CDA vraagt zich af of met dit stuk deze helderheid wordt geboden omdat er nog ruimte wordt gegeven. Hoe heeft Gedeputeerde de reacties op dit document in de regio's ervaren? Veel mensen vonden de timing ingewikkeld. Het CDA krijgt signalen dat men dit als van boven opgelegd ervaart.
Sommige stemmen tevreden, zoals het niet blind staren op belemmerende regimes en de mogelijkheid tot landmarks in de vorm van grote turbines, maar ook inpassing van zonnepanelen op

de eigen infrastructuur. Maar er zijn ook huiveringen, zoals de vernatting en de lage natuurwaarde van landbouwgrond voor zonnepanelen.
In de voordracht staat: ‘er kan van worden afgeweken’. Kan Gedeputeerde hiervan voorbeelden geven? Met dit stuk in de hand wordt het gesprek aangegaan, waarbij er veel ruimte voor de regio is. Biedt het de duidelijkheid? Moeten plannen aan het Perspectief voldoen? Wordt het geen chaos? Ontstaat er de situatie dat voor klimaat alles mag en voor wonen niets? Terwijl de nood ook daar erg hoog is.
Leidend principe 1 gaat over windmolens en zonnepanelen, waarmee de lokale identiteit en kwaliteit kunnen worden versterkt. Niemand zit in ruimtelijk opzicht op windmolens en zonnepanelen te wachten. Kan Gedeputeerde drie voorbeelden geven waarbij een zonnepark meerwaarde biedt op het gebied van cultuurhistorie en erfgoed, recreatie en leefbaarheid. Vorig jaar heeft PvdD een motie ingediend over kleine windmolens. Waarom is er terughoudendheid bij windmolens bij agrariërs? Mevrouw Sanderse geeft een voorbeeld van kleine, houten windmolens die in Groningen bij boerderijen zijn neergezet. Ze dragen bij aan het draagvlak. Waarom zouden deze interfereren met grote windmolens?

Mevrouw **Gielen** (GL) interrumpeert en vraagt wat het verschil is tussen de door mevrouw Sanderse genoemde windmolens.

Mevrouw **Sanderse** (CDA) antwoordt dat ze windparken bedoelde en het draagvlak daarvoor. De kleine windmolens zijn een eigen initiatief van mensen en die worden afgewezen.
Als iets van bovenaf wordt opgelegd, zullen mensen daartegen ageren.
De kleine windmolen voorziet het bedrijf zelf en wellicht een paar gebruikers daaromheen van energie en legt dus geen druk op het overvolle netwerk. Het CDA staat positief tegenover dit soort initiatieven en overweegt een amendement, in lijn met de aangenomen motie van vorig jaar.
Leidend principe 3 ‘in het geval van de afwezige of vertroebelde samenhang van de ontwikkeling van hernieuwbare energie een kans bieden om bij te dragen aan het herstel ervan’. Kan Gedeputeerde hiervan een voorbeeld geven?
Over de gebouwde omgeving en mogelijkheden voor zonne-energie, er zijn nog veel lege daken. Ook in de openbare ruimte, langs infrastructuur en op water kunnen zonnepanelen worden toegepast, staat in het Perspectief. Tijdens de behandeling van het Klimaatakkoord kondigde het CDA aan om samen met de SP te onderzoeken of het voorstel voor de provinciale energiebedrijven uit 2016 nog opportuun zou zijn. Uit gesprekken is gebleken dat dat niet het geval is. De provinciale infrastructuur kan kansen bieden om inwoners deelgenoot en financieel participant te maken. Inwoners kunnen door middel van aandelen en certificaten meeprofiteren van de opbrengsten. Het CDA zal bij de vergadering van Provinciale Staten een motie indienen om opweklocaties op eigen provinciaal bezit mede in eigendom van inwoners te laten komen.
Het CDA gaat ervan uit dat het, voor zon in veenweidegebieden, nog geen uitgemaakte zaak is waar wordt vernat en waar niet en dat deze alternatieve vorm in overleg en zonder dwang wordt toegepast. Iedereen duikt meteen op de kaarten in het stuk, terwijl de tekst niet veel ruimte biedt. Dat gaat voorbij aan het doel van de kaarten in het document, het voorstel van het CDA is om de kaarten eruit te halen.

De heer **Van Gilse** (VVD) vindt het begrijpelijk om de regio’s ruimtelijke kaders mee te geven. De VVD is wel geschrokken van het document, met name van de ambtelijke verkenningen, de kaartjes en de toonzetting. Er worden grote ingrepen gedaan in het landschap. Hiervoor wil men maatschappelijk draagvlak. Dat krijgt men niet door ‘mooipraterij’. In het Perspectief wordt gesproken over ‘verrijking,

kansen, plekken accentueren, markeringspunten, manifest maken, het landschap leesbaar maken, identiteit en kwaliteit versterken'. Het gaat om een noodzakelijk kwaad en dat wil men ordenen. Men moet eerlijk zijn en het zo ook uitleggen. Er wordt veel jargon gebruikt.
De taakstelling vanuit het Rijk hangt als een donkere wolk boven het proces. Dat staat haaks op het uitgangspunt van draagvlak. In het stuk staat 'Als leefbaarheid in het gedrang komt, dan komt er een integrale afweging in samenspraak met de lokale partijen en inwoners om tot een gedragen plan te komen'. Komt men niet tot een gedragen plan met voldoende aanbod, gaat men dan met bestuursdwang tegen dat draagvlak en tegen het coalitieakkoord in?
Op pagina 6 wordt gesproken over een substantieel bod. Dat vindt de VVD prematuur. De benadering zou moeten zijn om te kijken wat de biedingen opleveren en dan pas kijken wat een redelijke opgave is en wat het landschap kan dragen. De VVD vindt het onverstandig om te vermelden (pagina 26) dat een extra opgave van 3 terawattuur mogelijk zou zijn.
Clusteren is een ontwikkelprincipe in dit stuk en een uitgangspunt in de Omgevingsvisie. Toch wordt er een pleidooi gehouden voor solitaire, extra large windturbines als markeringspunt in het landschap. De VVD ziet hier een risico van maximale horizonvervuiling.
Het afstandscriterium van 600 meter komt in dit stuk niet voor. De VVD gaat ervan uit dat dit niet ter discussie staat. In sommige deelstaten in Duitsland gaat het afstandscriterium zelfs naar twee kilometer. Wat de VVD betreft, moet men niet tornen aan de 600 meter.
Bij de Omgevingsverordening is sprake van een parallel lopend proces, met name voor de bijzondere provinciale landschappen. De kernkwaliteiten worden in beeld gebracht. De vertaling in zoekgebieden en potentiële locaties vindt plaats in het verder gezamenlijke RES- proces. De invulling van de bijzondere provinciale landschappen is dus nog gaande. Toch worden op de kaart op pagina 24 al ambtelijke keuzes gemaakt. De VVD vindt dat nog prematuur. Het geeft nu al een discussie, terwijl de deelregio's nog aan het woord moeten komen. Er moet niet de indruk worden gewekt dat het is voorgekookt.
De kaarten en bijlagen gaan een eigen leven leiden, terwijl juist de nadruk moet worden gelegd op participatie. De VVD is kritisch of dat goed gaat. Wordt Noord-Holland Noord zwaarder getroffen omdat Noord-Holland Zuid de opgave niet kan opvangen? De VVD verzoekt om de bijlagen, de indicatieve kaarten, de ambtelijke verkenning, 'droogzwemsessies', interpretaties en suggesties weg te laten.
Op pagina 6 wordt een doorkijk gegeven naar 2050. In de Omgevingsvisie wordt gesproken van een 'optimale energiemix'. Er is een motie aangenomen over andere vormen van energieopwekking, die men parallel aan het RES-proces in beeld wil brengen. Hier hoort men niets over. Wat gebeurt er met andere energietechnieken en hoe houden Gedeputeerde Staten de Staten op de hoogte? Alleen met zon en wind worden de doelstellingen niet gehaald, er moet nu al op worden ingezet.
Minister Wiebes heeft aangekondigd dat hij de beslissingsbevoegdheid over zonnepanelen van 50 tot 100 hectare bij de provincies wil leggen. Dat is een onderdeel van de RES en deze wil men van bottom-up laten plaatsvinden. Wordt de beslissingsbevoegdheid doorgelegd naar de gemeenten?

De heer **Jensen** (FvD) geeft aan dat FvD nog algemene vragen heeft over de RES. FvD heeft een motie ingediend om geen bouw van biomassacentrales in Noord-Holland meer toe te staan. Deze motie werd ontraden omdat biomassa als energiebron geen onderdeel zou uitmaken van de RES. In het Perspectief staat dat de RES *met name* ingaat op bewezen technieken voor hernieuwbare opwekking op land, waarbij zon en wind als voorbeeld worden genoemd. Welke bronnen horen daar nog meer bij? Ook in de RES startnotitie Noord-Holland Noord wordt biomassa niet genoemd. Als biomassa geen onderdeel uitmaakt van de RES, waarvan dan wel? Waar moet FvD haar motie over biomassa dan wel

indienen? Een meerderheid van deze Staten wil geen biomassa, maar ondertussen komen er wel biomassacentrales bij in Noord-Holland. Hoe kunnen zij voorkomen dat deze centrales alsnog in gebruik worden genomen?
De heer Jensen reageert op het antwoord op de technische vraag, op 8 januari door FvD gesteld. De vraag was of de doorrekening van de RES door het PBL, genoemd op de website van de energieregio Noord-Holland Zuid, om een doorrekening van de kosten of van de energieopgave gaat. Het antwoord was dat het gaat om een doorrekening van de energieopgave. Kan Gedeputeerde in deze doorrekening ook de kosten van de RES meenemen? Indien nee, waarom niet?
In het Perspectief komt meerdere malen de noodzaak voor maatschappelijk draagvlak aan bod. Er wordt gesproken over het creëren van draagvlak. Is er op dit moment onvoldoende draagvlak? Hoe hoog moet dat draagvlak zijn? Hoeveel draagvlak is er nu? Is maatschappelijk draagvlak een voorwaarde voor Gedeputeerde Staten voor het implementeren van de RES? Hoe bepalen Gedeputeerde Staten hoeveel draagvlak er is? Welke methode wordt er gebruikt om draagvlak te meten?

De heer **Klein** (CU) vindt het goed dat de energietransitie en het ruimte geven aan duurzame energie nu concreter wordt, maar was wel verrast over de mate van detail waarin zaken in het Perspectief al worden vastgelegd. Er worden suggesties gewekt die misschien niet terecht zijn. Is het niet onverstandig om dit soort kaarten al vast te leggen? Zou men het moeten laten bij de leidende principes en de ontwerpprincipes? Vervolgens kan wat er uit de RES komt, worden vertaald naar beleid. Wat wordt er vastgelegd als de Staten deze kaarten vaststelt?
De CU was verrast over de prominente plek voor veenweidegebieden bij de opwekking van zonne-energie. Het veenweidegebied is een waardevol landschap dat in grote mate kan worden aangetast door de grootschalige toepassing van zonnepanelen. Feitelijk is dit in veel gebieden ook niet mogelijk, omdat een groot gedeelte van het veenweidegebied NNN-gebied is, waardoor het niet geschikt is voor zonnepanelen. Op meerdere plekken in het document wordt gesuggereerd om kleine droogmakerijken te transformeren tot een energielandschap. Dat vindt de CU ver gaan en vraagt zich af of de beperkte baten van deze keuze dit rechtvaardigen. Welke kleine droogmakerijen in Waterland hebben Gedeputeerde Staten op het oog? Hoe wordt voorkomen dat dit als gemakkelijke invulling wordt gekozen?
Er is al vijf jaar een Statenbreed consensus dat het industriële Noordzeekanaalgebied een geschikte plek is voor windmolens. Echter, één van de ontwerpprincipes in dit Perspectief is om in het Noordzeekanaalgebied terughoudend te zijn met windmolens. De formulering zou ook kunnen zijn dat men alle kansen die er zijn in het Noordzeekanaalgebied wil benutten, met inachtneming van de ruimte die nodig is voor de bedrijven met een hoge milieucategorie.
De CU staat voorzichtig positief tegenover de suggestie om solitaire windmolens als landmarks op sommige plekken toe te staan. Maar zij maakt zich ook zorgen over de invloed op andere gebieden. Op welke manier kunnen alle geografische richtingen worden meegenomen in de afweging waar een dergelijke molen wel of niet zou kunnen staan.
Voor het draagvlak zou het goed zijn om meer ruimte te geven aan micro windmolens op eigen terrein. In Groningen staan er inmiddels 270 en er zijn nauwelijks klachten. Hoewel deze maar een kleine bijdrage leveren, leveren ze aan goodwill een grote bijdrage. Bovendien beïnvloeden ze de balans op het energienetwerk positief.

De heer **Kaptheijns** (PVV) geeft aan dat zijn fractie niet vrolijk wordt van het Perspectief.
De gehele energietransitie is een niet werkende oplossing en zal onze samenleving sociaal-economisch schaden. Er worden volstrekt onlogische keuzes gemaakt. In lijn met de uitgangspunten

van de RES, wordt in het Perspectief ingezet op zogenaamde bewezen technieken voor hernieuwbare opwekking op land, met name windturbines en zonnepanelen.
Kernenergie, een energiebron die al decennia met succes en naar tevredenheid wordt gebruikt, waarvan de kosten per vermeden ton CO2 veel lager zijn dan van zonnepanelen en windturbines, is blijkbaar geen bewezen techniek. De heer Kaptheijns doelt met name op de doelen die moeten zijn gehaald in 2050 en hij verwijst naar de column van mevrouw Hertzberger in het NRC van afgelopen zaterdag. Kernenergie zou niet moeten worden uitgesloten.
In de voordracht staat dat de energietransitie een grote impact zal hebben op het Noord-Hollandse landschap en dat het van belang is dat de baten voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en worden aangewend om het lokale landschap een kwaliteitsimpuls te geven. Een van de leidende principes op pagina 4 is dat de provincie inzet op ontwikkeling van hernieuwbare energie die de lokale identiteit en kwaliteit versterkt. De ontwerpprincipes zijn gebaseerd op het markeren van landschappelijke lijnen met windturbines en extra large windturbines als solitaire markeringspunten. Er is momenteel een enorme bevolkingsgroei gaande die resulteert in nog meer vraag naar woningen en energie.

Mevrouw **Gielen** (GL) interrumpeert en vraagt zich af of een kerncentrale wel bijdraagt aan het bijzondere provinciale landschap.

De heer **Kaptheijns** (PVV) antwoordt dat daar altijd een balans in moet worden gezocht. Er is al een bestaande kerncentrale in Nederland en in Groot-Brittannië zijn ze bezig met mini-uitvoeringen van kerncentrales. Het klimaatprobleem lijkt een regionaal probleem dat wel even wordt opgelost in Noord-Holland.
Op pagina 1 van de voordracht staat dat maatschappelijk draagvlak belangrijk is in het RES-proces. Zeker waar leefbaarheid als gevolg van grootschalige energieopwekking in de knel komt, is het van groot belang om met een integrale afweging in samenspraak met lokale partijen en inwoners tot een gedegen plan te komen. Maar wat als dat draagvlak er niet of onvoldoende is?
Op pagina 2 staat dat het Perspectief richting geeft, maar ook ruimte voor de regio biedt. Op pagina 4 staat dat in het kader van het RES-proces, waar nodig, van leidende en ontwerpprincipes kan worden afgeweken. In welke mate kan dat? Kunnen regio's zeggen dat ze hier niet aan willen meewerken omdat het irrationeel beleid is met grote sociaal-economische en ruimtelijke gevolgen. De PVV stemt niet in met het voorliggende besluit.

Mevrouw **Van Soest** (50PLUS/PVDO) gaat mee met het betoog van de heer Smaling.
Wordt er rekening gehouden met de mening van de oppositie? Een groot deel van de oppositie zet kritische kanttekeningen bij het Perspectief. Of wordt het doorgedrukt, zoals in Amsterdam?
Wordt er onderzocht of er nog andere mogelijkheden zijn? Bijvoorbeeld waterstof, kerncentrales. Moet de energie straks uit Frankrijk worden gehaald? 50PLUS/PVDO heeft grote twijfels of het RES-proces het klimaatprobleem in Noord-Holland zal oplossen.

Mevrouw **Zaal** (D66) geeft aan dat de vrijheid moet worden gegeven aan de regio's om met plannen te komen. De provincie heeft een belangrijke taak op het gebied van ruimtelijke ordening. De randvoorwaarden moeten van tevoren worden neergelegd. Het zijn geen nieuwe uitgangspunten, het is bestaand beleid op het gebied van zonne-energie en een uitwerking van het coalitieakkoord.
Naast de RES, die over wind en zon gaan, moet er ook naar andere opties worden gekeken, zoals waterstof. Mevrouw Zaal heeft het gevoel dat de discussie over wat er binnen de RES valt, steeds weer

wordt overgedaan. Er moet eerst worden gekeken wat hieruit komt en parallel daaraan worden ingezet op andere vormen van energie. Ze vindt micro-windmolens een goed idee. Vallen deze onder de RES?
D66 onderschrijft de uitgangspunten en is blij dat er meer ruimte komt voor windenergie en dat het zonneparkenbeleid wordt voortgezet. In het coalitieakkoord zijn twee pilots opgenomen om te kijken of er onder windmolenparken zonnepanelen kunnen worden gelegd, zodat het landschap maar één keer wordt belast. De lijnopstelling van drie op een rij komt terug. Geldt dat alleen voor de herstructureringsgebieden?
Het is goed om te blijven inzetten op sanering van oude turbines. In het vorige windmolenbeleid zat hiervoor een prikkel, hoe gaat men dat nu doen?
Ook bij D66 zijn zorgen over de bijzondere provinciale landschappen, met name over de kaart met de oranje gebieden. Per gebied gaat men op zoek naar maatwerk. Het is belangrijk om te kijken wat er kan in welk gebied. In bepaalde andere gebieden moet men hier terughoudend mee omgaan.

De heer **Voskuil** (PvdA) sluit zich aan bij mevrouw Zaal. De PvdA is positiever over het Perspectief dan andere fracties. Zij ziet het als de inbreng van de provincie bij de discussies met de regio's en ateliers. In het beleidskader wind op land is een substantiële verandering afgesproken. Dat moet nog worden uitgewerkt. In het Perspectief staat dat er wordt voortgebouwd op het bestaande kader Wind op land. De discussie over het nieuwe kader wind op land zou geen onderdeel van de RES discussie moeten zijn, dat is nog prematuur. De voorzichtige inschatting is dat bij de uitwerking door de ateliers positief naar het proces zal worden gekeken. Daarbij wordt een belangrijk deel van het draagvlak geborgd. Er is ook ruimte voor inwoners om daarover mee te praten. Het Perspectief is een mooi startpunt om te komen tot een aanpak van het klimaatprobleem en een zorgvuldige energietransitie.

De heer **Smaling** (SP) merkt op dat de aandacht van de PvdA gericht zou moeten zijn op mensen bij wie de focus op andere problemen liggen dan op het klimaat. Hoe krijgen we deze mensen mee? De PvdA zou bij dat probleem in de coalitie het voortouw moeten nemen.

Volgens de heer **Voskuil** (PvdA) staat overeind dat ervoor moet worden gezorgd dat juist de mensen met de smalste beurs worden ontzien. Het Perspectief gaat ervan uit dat dit moet worden gerealiseerd.

De heer **Smaling** (SP) vraagt zich af of deze mensen blij zijn als ze dit stuk in de bus zouden krijgen.

De heer **Voskuil** (PvdA) antwoordt dat het stuk daar niet voor bedoeld is. Daar zal een andere versie voor nodig zijn. Het moet niet alleen in de bus worden gegooid, men moet naar de mensen toe en met ze in gesprek gaan. De zorgen van mensen moeten serieus worden genomen en ze moeten worden meegenomen in het beleid. Men moet duidelijk maken dat de noodzaak er is en dat het op een verantwoorde manier wordt opgelost.

Mevrouw **Van Soest** (50PLUS/PVDO) vraagt aan de heer Voskuil hoe hij de mensen wil bereiken. In Amsterdam zijn veel bewoners die hier vraagtekens bij zetten. Het wordt ze door het college opgelegd. Mevrouw Van Soest had verwacht dat het hier in de Staten soepeler zou gaan. Ze stuit hier op de coalitie die de dienst uitmaakt.

De heer **Voskuil** (PvdA) antwoordt dat de provincie het niet aan de inwoners moet opleggen, maar de boodschap zorgvuldig moet overbrengen.

Beantwoording door Gedeputeerde **Stigter**:
Er zijn veel vragen en daarmee is het Perspectief succesvol, want het was de bedoeling om aan de voorkant het gesprek te voeren, en niet gedurende of aan het einde van het proces. Gedeputeerde merkt vanavond en bij de regionale gesprekken dat er verschillende beelden zijn bij de status van dit stuk. En wat er gebeurt als het anders uitpakt dan in het stuk beschreven.
Het Perspectief is het vertrekpunt, de opvatting van het provinciebestuur als een van de partijen in het gezamenlijk proces met andere partijen. De provincie vindt dat andere partijen er recht op hebben om aan de voorkant te weten hoe het provinciebestuur in dat proces zit. Het geeft de Staten de gelegenheid om aan de voorkant aan Gedeputeerde mee te geven hoe hij in dat proces moet zitten. Het is een invulling van de manier om maximale invloed te kunnen uitoefenen op een gezamenlijk proces. De Staten geven, door in te stemmen met het stuk, een kader mee aan Gedeputeerde voor zijn handelen in het gezamenlijke proces. De uitkomst zal mogelijk anders zijn.
Hoe reageren anderen op het stuk? Ze zijn soms in verwarring. Als de provincie zo'n stuk inbrengt in een regionaal proces, dan wordt het gelezen als een kader, als leidend. Als de uitkomst anders is, dan is de verwachting dat de provincie het zal overrulen om ervoor te zorgen dat het Perspectief wordt gerealiseerd. Maar zo is het niet bedoeld en opgeschreven.
Met de kaarten wordt niet vastgelegd hoe de bijzondere provinciale landschappen eruit zullen zien. Men is nog bezig met het vormgeven van de verordening en gelijktijdig loopt het RES-proces. Gedeputeerde Staten vonden het verstandig om de uitgangspunten, de kaarten, 'statusloos' mee te geven, maar dat is nog niet helder genoeg in het stuk. Gedeputeerde zal de strekking van de kaarten in het Perspectief verhelderen. Het proces van de verordening zal leiden tot aanpassing van de kaarten. Het aanwijzen van bijzondere provinciale landschappen is leidend aan het proces van de verordening.
Wat Gedeputeerde betreft is het geen coalitie onderonsje. Hij zal de kwaliteit van de inbreng en de argumenten beoordelen en in de rest van zijn betoog zal hij materieel invulling geven aan deze toezegging.
Het stuk staat vol mooipraterij. Misschien moet men dat niet doen, maar het gaat te ver om te spreken van een noodzakelijk kwaad. Het is een belangrijke opgave waar de provincie haar verantwoordelijkheid moet nemen en waar zij op een fatsoenlijke manier mee moet omgaan.
De opgave en taakstelling van Noord-Holland zijn kwalitatief beschreven in het stuk. Landelijk is afgesproken dat de provincies vanuit de gezamenlijke RES 35 terawattuur zullen realiseren. Als vertrekpunt is in dit stuk beschreven dat het, kijkend naar de doelstelling, redelijk is dat Noord-Holland zijn deel pakt dat correspondeert met het aantal inwoners, het energieverbruik en de landoppervlakte. Noord-Holland hoeft niet de doelstelling van heel Nederland te realiseren. Het is nu aan de deelregio's om te komen met een bod dat daartoe leidt.

Mevrouw **Van Soest** (50PLUS/PVDO) interrumpeert en vraag of Gedeputeerde echt denkt het probleem te kunnen oplossen. Nederland in zijn geheel kan het niet aan. Er zal zelfs energie uit Frankrijk moeten worden gehaald.

Gedeputeerde **Stigter** heeft niet de illusie dat de RES alle problemen van de wereld zullen oplossen en ook niet dat ze de hele klimaatopgave zullen realiseren. De RES zijn bedoeld om een afgebakende doelstelling van 35 terawattuur te realiseren in Nederland. Gedeputeerde is positief gestemd over de mogelijkheden uit de verschillende RES om aan dat bod te komen.
Er is nog geen zekerheid. De provincie doet haar best om samen met andere partners tot een redelijk goed bod te komen. De 35 terawattuur is leidend. De Urgenda zaak betekent niet dat deze

doelstelling wordt opgehoogd. In de gesprekken met de minister is aangegeven dat er aanvullende maatregelen zullen worden genomen om de Urgenda zaak recht te doen, maar die tellen niet op bij de doelstelling van de provincie. Gedeputeerde heeft al eerder toegezegd, bij de behandeling van het Klimaatakkoord, dat er wordt gekeken of er uit het 40-puntenplan elementen kunnen worden opgepakt die zinvol zijn.
Het IJsselmeer als NNN-gebied valt onder de bevoegdheid van het Rijk. Als het gaat om de omvang van vergunningen of parken die er eventueel zouden komen, dan gaat de provincie daarover. Dan zou de provincie met een voorstel komen als vergunningverlener en dan adviseert het Rijk vanuit haar bevoegdheid voor NNN. Er zijn nog geen concrete locaties in beeld.
Waar is de mens gebleven in dit verhaal? Gedeputeerde vindt draagvlak een van de belangrijkste punten in het RES-proces. Daarom zijn er tientallen initiatieven genomen om te komen tot draagvlakontwikkeling, waarbij de gemeente leidend is. Als het College met een concept RES komt, zal zij rekenschap geven richting de Staten wat er is gebeurd en wat het heeft opgeleverd en antwoord geven op de ingediende motie. Er gebeurt veel op dit vlak bij deelnemende gemeenten met maatschappelijke organisaties. Gedeputeerde ziet veel lokale initiatieven, bijvoorbeeld ook financiële participatie.

De heer **Smaling** (SP) merkt op dat als hij het stuk leest, het draagvlak gericht is op een bepaalde elite. Dat is niet hetzelfde als 2,5 miljoen inwoners. Hij ziet het onderscheid niet terug in het stuk en in het antwoord van Gedeputeerde.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat het stuk daar niet voor bedoeld is, maar als input voor Gedeputeerde Staten. Draagvlak is een belangrijk uitgangspunt in het RES-proces.

De heer **Smaling** (SP) geeft aan dat er veel wordt gezegd over draagvlak, maar dat hij er niet veel van terugziet.

Gedeputeerde **Stigter** geeft aan dat het nu belangrijk is om het stuk vast te stellen om de helderheid te geven. Er wordt samen met de gemeenten veel betekenis gegeven aan draagvlakontwikkeling.
De reacties zijn wisselend, men is geschrokken van dit stuk. Komt het te vroeg of te laat? Het is belangrijk om aan de voorkant aan te geven wat zij van belang vinden. De waterschappen zijn bijvoorbeeld ook bezig met een dergelijk stuk. De Westfriese gemeenten hebben uitgangspunten geformuleerd. Het kwam als een relatieve verrassing, er is goed over nagedacht. Er zijn zorgen geformuleerd. Worden er niet teveel bijzondere landschappen genoemd, is het regime niet te strak en kan er ineens niet teveel rondom windmolens?
Hoe vertaalt principe 1 zich in het landschap? Gedeputeerde geeft een aantal voorbeelden. Het eiland Pampus wil met zonnepanelen haar eigen energie opwekken. In Bergen wordt een zonnepark in buurtverband georganiseerd. Er zijn kleinschalige voorbeelden, waarbij de ontwikkeling van een zonnepark samen kan gaan met de versterking van het landschap of het buurtgevoel.

Mevrouw **Van Soest** (50PLUS/PVDO) vindt dit mooie voorbeelden, maar 800.000 mensen maken gebruik van de voedselbank en ouderen zitten hier niet op te wachten. Wordt de onderkant van de samenleving hier ook bij betrokken?

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat als er wordt gesproken over draagvlak, draagvlak in de brede zin van de samenleving wordt bedoeld. Energiebeleid is geen inkomensbeleid. Bij het vormgeven van het energie- en klimaatbeleid zullen effecten optreden. Dat is bij de RES niet aan de orde.

Mevrouw **Sanderse** (CDA) constateert dat het bij de voorbeelden die Gedeputeerde noemt om kleine gebieden gaat. Dat is gemakkelijker in te passen dan zonnevelden langs de snelweg.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat het om het principe gaat. De zonneparken kunnen grootschaliger worden gemaakt, zodat deze van grotere betekenis kunnen zijn voor de omgeving.
Leidend principe 3, versterking van het landschap. De droogmakerijen worden als voorbeeld genoemd. Daarmee wordt het accent van landschap versterkt.
Het spoor van de verordening is leidend. De processen van de verordening en de RES zullen gelijk moeten lopen. Mocht dat verwarring opleveren, dan zal Gedeputeerde de status van de kaarten opnieuw toelichten.

De heer **Van Gilse** (VVD) merkt op dat er dan een situatie ontstaat met een interpretatie van kaarten waar de Staten nog over moeten beslissen. Maar nu moeten de Staten al een besluit nemen over dit document. De interpretaties zijn niet goed. Hij stelt voor om de kaarten weg te laten.

Gedeputeerde **Stigter** stelt voor om de kaarten wel te handhaven, met een verbeterde toelichting van de status van de kaarten. In de toelichting komt dat dit concept kaarten zijn en dat deze nog kunnen worden gewijzigd. Dan ontstaat er wel een beeld van de bijzondere landschappen, zoals deze nu in beeld zijn.

Mevrouw **Sanderse** (CDA) vraagt of het Gedeputeerde misschien helpt in het proces met de partners als de kaarten eruit worden gehaald.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat het stuk statusloos is, maar wel helderheid verschaft over hoe de provincie er nu tegenaan kijkt. De kaarten en de bijlagen met toelichting kunnen daarbij verhelderend zijn.

De heer **Van Gilse** (VVD) vraagt zich af of de kaarten weergeven hoe men er nu tegenaan kijkt. Dan komt er een interne discussie over dat de kaarten anders moeten. Hij denkt dat er voor moet worden gekozen om de bijlagen weg te laten.

Gedeputeerde **Stigter** denkt dat de kaarten kunnen helpen, maar is benieuwd hoe andere partijen daar tegenaan kijken.
Gedeputeerde licht nogmaals toe waar de RES over gaan. Deze gaan over hoe men kan komen tot de opwekking van duurzame elektriciteit met bewezen technieken, nu zon- en windenergie.

Mevrouw **Van Soest** (50PLUS/PVDO) vindt dit te beperkt. Er zijn al zoveel nieuwe technieken waar hier geen rekening mee wordt gehouden.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat bewezen technieken op dit moment zon en wind zijn. Er wordt geëxperimenteerd met andere vormen, zoals opwekking van elektriciteit met getijden, maar deze zijn

nog niet van betekenis. Geothermie en waterstof gaan over warmte, niet over elektriciteit. De RES gaan primair over elektriciteit.

Mevrouw **Van Gielen** (GL) vraagt of 'vooral' slaat op technieken die in de loop van de tijd nog worden bewezen. Of op technieken die, als ze eenmaal bewezen zijn, ook onderdeel kunnen uitmaken van de RES.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat dat op termijn wel kan, maar de RES hebben als doelstelling om in 2030 te komen tot 35 terawattuur. Dan moet men rond 2025 vergunningen hebben verleend, dat betekent dat men in 2021 moet beginnen met de ruimtelijke voorbereiding. Zon en wind brengen ons in de buurt van die doelstellingen. In de komende jaren zullen andere technieken worden ontwikkeld.

Mevrouw **Van Gielen** (GL) vraagt waarom dan het woord 'vooral' wordt gebruikt.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt om ruimte te bieden aan andere vormen. De enige opties die optellen tot de doelstelling zijn zon en wind.

De heer **Van Gilse** (VVD) interrumpeert en is het ermee eens dat de RES beperkende spelregels heeft. In de Staten is een motie aangenomen om andersoortige energietechnieken in beeld te brengen en verder te ontwikkelen. De heer Van Gilse vraagt zich af hoe dat de komende tijd in beeld wordt gebracht. Er moet worden doorgekeken naar 2050. De RES zullen iedere twee jaar moeten worden geactualiseerd en dan zal er op nieuwe technieken moeten worden ingespeeld, want met zon en wind op land alleen gaat men het niet redden.

Gedeputeerde **Stigter** heeft deze motie toegezegd omdat het recht doet aan het proces. De Staten hebben Gedeputeerde gevraagd om een samenhangende benadering en aanpak voor het hele klimaat- en energievraagstuk. Er wordt al veel gedaan rondom geothermie en waterstof. Dat bij elkaar zal het kader zijn voor de vormgeving van het klimaatbeleid. Gedeputeerde zal dat in samenhang aan de Staten presenteren.
Warmte en elektriciteit worden door elkaar gehaald. Biomassa wordt gebruikt voor warmte, niet voor elektriciteit. Daarom maken deze in Noord-Holland geen onderdeel uit van de RES. Naar aanleiding van het BOT-overleg over biomassa, komen Gedeputeerde Staten nog met een voorstel over hoe de provincie hiermee wil omgaan. In het coalitieakkoord is afgesproken dat er geen sprake zal zijn van nieuwe grootschalige biomassacentrales.
Gedeputeerde vond het een goede suggestie van de heer Klein om de beschrijving hoe ten aanzien van het Noordzeekanaalgebied wordt aangekeken tegen windenergie te herzien. Het is een industrieel gebied en passend voor grootschalige windenergie. Gedeputeerde stelt voor om het Perspectief op dat punt aan te passen.
Micro windturbines kunnen een positieve bijdrage leveren aan het draagvlak in het agrarische gebied. Het is niet bedoeld om daar geen ruimte aan te geven. Het vraagt wel om inkadering. Er worden nu verschillende definities gebruikt voor micro windturbines.

De heer **Jensen** (FvD) vraagt of Gedeputeerde zijn vraag over het draagvlak nog kan beantwoorden.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat draagvlak een belangrijk uitgangspunt is voor het beleid. De windopgave laat zien dat er verschillende opvattingen zijn. Draagvlak betekent nooit dat iedereen

enthousiast is. De verschillende belangen worden ingebracht en gewogen en er moet een plan ontstaan met een zo groot mogelijk draagvlak. Er moet ook een politieke weging plaatsvinden bij de verschillende betrokken overheden.

De heer **Jensen** (FvD) vraagt hoe draagvlak concreet wordt gemeten.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat het geen wiskundige formule is. Er wordt gekozen voor een aanpak waarbij het draagvlak zo groot mogelijk is. De voorstellen gaan langs de staten en raden. Ook dat is een graadmeter voor draagvlak. Staten en raden moeten goed luisteren naar de samenleving en dit doorvertalen naar een standpunt.
Gedeputeerde heeft toegezegd aan mevrouw Zaal om een keer met een positieve bril te kijken naar de micro windmolens. Er moet geen wildgroei komen in het landelijk gebied.
De heer Voskuil maakt zich zorgen over het voorgestelde wind op landbeleid. In het coalitieakkoord wordt onderscheid gemaakt tussen Noord-Holland Noord en het MRA-gebied. Voor Noord-Holland Noord is het RES-proces leidend en er wordt gekeken wat dat betekent voor de verordening. Voor het MRA-gebied geldt een 'ja, mits regime'. Dat vertaalt zich in het loslaten van een aantal huidige uitgangspunten, maar niet alle uitgangspunten. Het plafond van het MRA-gebied gaat eraf.

De heer **Voskuil** (PvdA) interrumpeert en legt uit dat de zorg die hij uitte niet ging over het MRA-gebied, maar over dat er een voorschot wordt genomen op het nieuwe kader wind op landbeleid, waar bij de Staten nog niet over is gesproken. Die clausulering staat er niet bij. Het oude kader schrikt mensen af. Er staat nu: "het oude kader is uitgangspunt". De heer Voskuil stelt voor om hiervan te maken: "Er komt een nieuw kader wind op land."

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat er een nieuw wind op landbeleid komt voor het MRA-gebied. In de formulering staat een uitwerking hoe daar invulling aan te geven binnen en buiten de herstructureringsgebieden. Dat kan alleen door het huidige wind op landbeleid los te laten. Daarmee vervalt een aantal uitgangspunten, dat zal expliciet worden vermeld. Dat komt nog terug, maar eerst wordt het RES-proces afgewacht.

Tweede termijn:

De heer **Smaling** (SP) had verzocht aan Gedeputeerde om te reageren op de bijdrage van de twee insprekers. Hij had gevraagd of het afstandscriterium wordt losgelaten. En hij had gevraagd waarom wind op zee naar de duurzame industrie wordt geleid en niet voor andere toepassingen wordt gebruikt. Hij had gevraagd of de datacentra alle duurzame energie zullen opslurpen. En hij had opmerkingen gemaakt over de extra large windmolens. De vragen mogen ook schriftelijk worden beantwoord.

Mevrouw **Gielen** (GL) vraagt zich af wat een energiecluster is, dat is haar niet helder. Dat zou in het Perspectief als kans kunnen worden genoemd.
Kan Gedeputeerde nog iets zeggen over de energie-infrastructuur en de randvoorwaarden voor meer opwekking?

Mevrouw **Sanderse** (CDA) wil niet doemdenken, maar dit is het vertrekpunt, het kader op basis waarvan de provincie het gesprek aangaat. Aan de ene kant is er een kader, aan de andere kant een

grote vrijheid om iets te bedenken of voor te stellen. Er kan iets uitkomen wat buiten de kaders van deze strategie gaat, maar wat wel optelt tot de doelstelling. Wat is de rol van de Staten om deze kaders mee te geven en hoe gaat dat verder? De Staten hebben juist gevraagd om kaders.
Kan Gedeputeerde nog iets zeggen over het idee van het CDA voor de motie?

De heer **Van Gilse** (VVD) heeft begrepen dat de mooipraterij en het jargon enigszins worden aangepast. Hij had gevraagd of Noord-Holland Noord het afvalputje van Noord-Holland Zuid wordt. En hij had een vraag gesteld over het voorstel van minister Wiebes voor zonneparken van 50 tot 100 hectare.

De heer **Hollebeek** (PvdD) wil graag bij de commissie onderling peilen hoe iedereen erin staat. Hij herkent het niet dat er een stigma zou zijn op coalitie en oppositie. Hij vindt de dialoog constructief. De heer Hollebeek vindt de kaarten juist duidend. Zonder deze kaarten zouden de insprekers niet tot dit oordeel zijn gekomen.
Hij is het er wel mee eens dat de toonzetting moet worden aangepast. Men moet de taal spreken van degenen van wie draagvlak wordt verwacht.
Hij zou willen vasthouden aan het afstandscriterium van 600 meter, met uitzondering van de kleine windmolens. De PvdD ziet een ruimere toekomst voor kleine windmolens dan alleen in agrarisch gebied. Dat is geen onderdeel van de RES, maar waar hoort dat dan wel bij? Dit moet men in het beleid kunnen terugzien.

De status is voor de heer **Klein** (CU) nu duidelijker. Hij heeft twee toezeggingen gehoord. Wordt het stuk aangepast voordat het in de Staten komt?
Waarom heeft de mogelijke transformatie van polders in Waterland zo'n prominente plek in het Perspectief? Het kan numeriek nauwelijks iets bijdragen en het heeft grote nadelen.
Kan Gedeputeerde de negatieve effecten van de extra large windmolens op het omliggende landschap meenemen?

Gedeputeerde **Stigter** heeft twee elementen gehoord in de bijdrage van de heer Buitendijk. Het eerste deel ging erover om opwekking op zee niet uit te sluiten. Het tweede deel ging over het zorgvuldig omgaan met het landelijk gebied. Hier is de provincie het mee eens. Het uitgangspunt is om zoveel mogelijk op daken te leggen, te clusteren en zo weinig mogelijk toe te passen op agrarisch gebied. Er ligt veel potentie op zee, de komende jaren moet deze worden benut. Gedeputeerde heeft er moeite mee om te spreken over opties voor zee, terwijl in het Klimaatakkoord is afgesproken dat het om zon en wind op land gaat, waarbij de RES een belangrijke bijdrage leveren aan de 35 terawatt uur. In het akkoord is ook afgesproken dat er voor aanvullende elektriciteitsvoorziening wordt gekeken naar zee. Er vindt geen differentiatie plaats dat, wat op zee of op land wordt gewonnen, voor de industrie is. Het komt op het net. Voor de totale elektriciteitsvoorziening is gezegd wat er minimaal op land en minimaal op zee moet worden gerealiseerd.
Er zijn zorgen over de extra large windmolens. Deze zijn bedoeld als markering van het stedelijk gebied. Dit punt zal worden verhelderd en geclausuleerd.
Het afstandscriterium is niet als hard uitgangspunt opgenomen. Het Perspectief is niet bedoeld als juridische vertaling van wind op landbeleid. Deze is bewust weggelaten, als men het zou doorvertalen naar het huidige Perspectief, dan worden teveel zaken op slot gezet. Bovendien is het een provinciale kop op nationaal beleid. De afstand die in acht moet worden genomen, is afhankelijk van de hoogte van de windmolen. In de huidige generatie windmolens is dat 300 meter, dat is een minimale maat en

een gezond vertrekpunt. Wat de regelgeving van de provincie vraagt, wordt overgenomen in het huidige beleid en er kan altijd maatwerk zijn.
Bij de kop van Noord-Holland, met name bij Den helder, komt een aantal dingen bij elkaar wat het kansrijk maakt om iets te doen met energie. Dat heeft te maken met de nabijheid van aardgasvelden die leeg komen te staan, daar kan CO2 worden opgeslagen. En met de nabijheid van windmolenparken die op zee zullen worden gerealiseerd. Dat is een potentiële landingsplaats voor elektriciteit. De mogelijkheid zou bestaan om elektriciteit die op zee wordt gewonnen al op zee om te zetten in waterstof. Dat moet aan land komen. De locatie kan ook worden benut om de elektriciteit die daar wordt gewonnen om te zetten in waterstof. Dan komt het hoofdnet van elektriciteit dichtbij de locatie. Een bestaand gasnetwerk kan daarvoor worden benut. Zo is het energiecluster bedoeld. Er zijn ook mogelijkheden om de duurzame opwekking in de nabijheid te realiseren. De beschikbaarheid van energie-infrastructuur is een belangrijke randvoorwaarde. Daarom laat men netbeheerders aansluiten bij het RES-proces. Er zullen de nodige knelpunten en bespreekpunten naar boven komen. Het College zit daar bovenop.
Wat nu als? Het Perspectief is geen kader. Het is een vertrekpunt voor het gesprek, het is geen harde regelgeving. Het kan wel helpen in het RES-proces. Kijkend naar een andere opgave en kijkend naar bijzondere landschappen en NNN-gebieden, ligt het niet voor de hand om in NNN-gebieden te kijken naar windenergie. In sommige bijzondere landschappen kan de weging anders zijn op basis van de kernkwaliteiten.

Mevrouw **Sanderse** (CDA) vraagt wie de afweging maakt en waaraan wordt getoetst.

Gedeputeerde antwoordt dat de Staten toetsen, samen met de gemeenteraden. De Staten kunnen hun wensen en bedenkingen aangeven bij de concept RES. Er wordt getoetst aan het Perspectief. Het is een kader voor de Staten, maar geen leidend kader. De uitkomst kan anders zijn. Het is geen verordening.

De heer **Van Gilse** (VVD) vraagt of dat kader ook geldt voor de kaarten. Als het Perspectief op deze manier wordt vastgesteld, dan wordt dat het kader.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt met de toelichting erbij dat de kaarten concept kaarten zijn die in ontwikkeling worden gebracht voor de verordening. Dat is de status van de kaarten in het Perspectief. Als de kaarten rond de verordening worden aangepast, dan is dat het kader waarop zal worden getoetst.
Het zonnebeleid van minister Wiebes vindt Gedeputeerde niet passend. Minister Wiebes maakt onderscheid tussen de omvang op gemeenteniveau, provinciaal niveau en rijksniveau. Het rijksniveau is gedefinieerd op basis van het lokale belang. Die bevoegdheid zou bij de provincie overeind moeten blijven. Dat zal in overleg gebeuren met de partners.
De kleine molens maken onderdeel uit van het RES-beleid.

De heer **Klein** (CU) had gevraagd hoe praktisch wordt verder gegaan met de toezeggingen van Gedeputeerde.
En de vraag over de polders in Waterland?

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat de polders in Waterland prominent in het stuk staan omdat er problemen spelen, zoals bodemdaling. Dat biedt meekoppelkansen aan een ontwikkeling als energie.

De opmerkingen die vanavond zijn gemaakt over het stuk, zullen, waar mogelijk, worden aangepast in het stuk en aangeboden aan de Staten.

De **voorzitter** concludeert dat het stuk niet als hamerstuk door kan naar de vergadering van Provinciale Staten op 3 februari. Hij vat de belangrijkste punten samen.
Het is met name gegaan over de scope van de RES, andere energiebronnen, de toonzetting in het stuk en de kaarten en draagvlak en participatie. Door het CDA is een amendement 'Kleinschalige wind' aangekondigd. De vraag is of deze overeind blijft door de toezegging die is gedaan. Er is een motie aangekondigd, samen met SP, om te kijken of opwekking in provinciaal bezit en collectief eigendom mogelijk is.
Er zijn toezeggingen gedaan.
Het Perspectief is niet alleen een coalitie aangelegenheid, maar dit wordt breder bekeken.
Er is toegezegd een terug rapportage te doen hoe het proces is verlopen en wat er is gedaan met de inbreng.
Provinciale Staten kunnen het hebben over de kaarten.
Het Perspectief wordt aangepast ten aanzien van het Noordzeekanaalgebied.
Er wordt gekeken naar de manier waarop kleinschalige windmolens moeten terugkomen in het Perspectief
De toonzetting en het jargon blijven nog open staan.
Het advies van de commissie wordt in de vorm van het verslag aan Provinciale Staten toegezonden voor de vergadering van Provinciale Staten van 3 februari. De toezeggingen en procesvoorstellen worden meegenomen in de voordracht.

	Technische vragen PS 03-02-2020					
nr	Partij en indiener	Punt	**Gedeputeerde**	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	FvD, Vastenhouwe.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	In de voordracht Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategien staat op p. 1 '*Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek dragen bij aan het slagen van de energietransitie. Zeker daar waar leefbaarheid als gevolg van grootschalige energie-opwek in de knel komt, is het van groot belang om in een integrale afweging in samenspraak met lokale partijen en inwoners tot een gedragen plan te komen. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties uit de regio – wordt daarom betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie).'* Zijn als het aankomt op plaatsing van windturbines in Noord-Holland, andere criteria die GS belangrijker vindt dan draagvlak? Zo, ja welke criteria? Waarom deze criteria? En hoe zijn deze criteria gedefinieerd?	Dit beschouwen wij als een politieke vraag en kunnen derhalve deze vraag niet beantwoorden.

	Technische vragen PS 03-02-2020					
nr	Partij en indiener	Punt	**Gedeputeerde**	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Bijvoorbeeld de minimale afstand tot een woning of bedrijfspand.	
2	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Veranderen deze criteria wanneer de definitieve RES wordt aangenomen? En zo ja, wat zal er zeker niet veranderen?	Dit beschouwen wij als een politieke vraag en kunnen derhalve deze vraag niet beantwoorden.
3	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Wanneer spreekt GS van voldoende draagvlak om bijvoorbeeld over te gaan tot de plaatsing van windturbines?	Dit beschouwen wij als een politieke vraag en kunnen derhalve deze vraag niet beantwoorden.
4	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Hoe wordt het draagvlak doorgaans gemeten indien er windturbines worden geplaatst in Noord-Holland?	Draagvlak is een belangrijk uitgangspunt in het RES-proces. Er is er geen standaard methodiek om draagvlak te meten.
5	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Waarom kiest GS voor deze manier van het meten van draagvlak?	Dit beschouwen wij als een politieke vraag en kunnen derhalve deze vraag niet beantwoorden.
6	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Bestaat er bij het meten van draagvlak verschil in de manier van meten (en in de interpretatie van de uitkomsten) tussen draagvlak binnen en buiten de MRA? Zo ja, waarin zit dit verschil en waarom bestaat dit verschil?	Draagvlak is een belangrijk uitgangspunt in het RES-proces. Er is er geen standaard methodiek om draagvlak te meten.
7	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	In het coalitieakkoord p. 5&6 staat het volgende over windturbines: *'Om de energietransitie vorm te*	

	Technische vragen PS 03-02-2020					
nr	Partij en indiener	Punt	**Gedeputeerde**	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					geven is ruimte nodig voor de plaatsing van windmolens. Het heeft onze voorkeur om zoveel mogelijk windmolens op zee te plaatsen. Echter, ook op het land zal de plaatsing van windmolens nodig zijn. Daarom wijzigen wij het beleidskader Wind op land. Wij zien veel maatschappelijke initiatieven die ruimte vragen voor windmolens en die op draagvlak kunnen rekenen. Samen met partners werken we aan Regionale Energiestrategieën. De resultaten daarvan verankeren we in ons ruimtelijk beleid. (...) Buiten de MRA hanteren wij een restrictief 'nee, tenzij'-beleid, tot het moment van vaststelling van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord, waarin duidelijk zal worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Tot dat moment zijn alleen burgerinitiatieven voor nieuwe windmolens mogelijk wanneer breed draagvlak is aangetoond en een goede landschappelijke inpassing is	

	Technische vragen PS 03-02-2020					
nr	Partij en indiener	Punt	**Gedeputeerde**	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					gegarandeerd. Wij kunnen ondersteuning bieden bij de uitvoering van draagvlakonderzoek." Kunnen wij uit bovenstaande passage opmaken dat er in Noord-Holland buiten de MRA nog nooit windturbines zijn geplaatst zonder dat daar een burgerinitiatief aan voorafging? Indien, nee waarom niet?	Nee. Een voorbeeld is het windpark Wieringermeer. Deze komt voort uit een Rijksstructuurvisie.
8	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Welke datum hanteert GS als startpunt voor het coalitieakkoord?	De datum dat het coalitieakkoord gepresenteerd is: 12-06-2019.
9	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Kunnen wij uit bovenstaande passage opmaken dat er in Noord-Holland buiten de MRA na de ingang van het coalitieakkoord windturbines zijn geplaatst zonder dat daar een burgerinitiatief aan voorafging? Indien, nee, waarom niet?	Nee. Met de presentatie van het coalitieakkoord is de huidige regelgeving niet direct komen te vervallen. De Provinciale Ruimtelijke Verordening dient in dit geval te worden aangepast. Nieuwe windturbines, ongeacht het wel of geen burgerinitiatief betreft, moeten passen binnen de huidige regelgeving. In de praktijk betekent dit dat nieuwe turbines tot de wijziging van de PRV niet mogelijk zijn.
10	FvD, Vastenhouw e.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Kunnen wij uit bovenstaande passage opmaken dat er in Noord-Holland buiten de MRA nog nooit windturbines zijn geplaatst die niet op draagvlak kunnen rekenen?	Nee.

	Technische vragen PS 03-02-2020					
nr	Partij en indiener	Punt	**Gedeputeerde**	Onderwerp	Vraag	Antwoord
11	FvD, Vastenhouwe.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Hoeveel windmolens zijn er dankzij burgerinitiatieven in Noord-Holland op land geplaatst binnen de MRA?	Hier hebben wij geen overzicht van, omdat dit tot op heden geen vereiste is bij een vergunningaanvraag.
12	FvD, Vastenhouwe.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Hoeveel windturbines zijn er in totaal in Noord-Holland op land geplaatst binnen de MRA?	Binnen MRA (RES NHZ) staan momenteel 61 turbines. Dit is exclusief windturbines die reeds vergund zijn, maar nog niet zijn gebouwd.
13	FvD, Vastenhouwe.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Hoeveel windturbines zijn er dankzij burgerinitiatieven in Noord-Holland op land geplaatst buiten de MRA?	Hier hebben wij geen overzicht van, omdat dit tot op heden geen vereiste is bij een vergunningaanvraag.
14	FvD, Vastenhouwe.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Hoeveel windturbines zijn er in totaal in Noord-Holland op land geplaatst buiten de MRA?	Buiten de MRA (RES NHN) staan momenteel 198 turbines. Dit is exclusief windturbines die reeds vergund zijn, maar nog niet zijn gebouwd.
15	FvD, Vastenhouwe.a.	10	Stigter	NH perspectief op de RES	Klopt het dat de Provincie Noord-Holland de maximale afstand voor windturbines tot woningen momenteel 600 meter moet bedragen? Indien nee, waarom?	Deze minimale afstandsnorm geldt voor de windturbines binnen de huidige herstructureringsgebieden. Buiten die gebieden mogen bestaande windturbines wel onder voorwaarden vervangen worden. Het kan dus voorkomen dat er toch windturbines binnen deze afstandsnorm staan. De wettelijke minimale afstand van windturbines tot woningen etc. is een glijdende schaal: hoe groter de turbine hoe groter de afstand. Daarnaast wordt er nog een verschil gemaakt in kwetsbare (woningen etc.) en beperkt kwetsbare objecten (kantoren). Uit het handboek voor risicozonering windturbines :

	Technische vragen PS 03-02-2020					
nr	Partij en indiener	Punt	**Gedeputeerde**	Onderwerp	Vraag	Antwoord

						- Beperkt kwetsbare (bijvoorbeeld kantoren) objecten dienen minimaal een halve rotordiameter van de turbine af te liggen.
						- Kwetsbare objecten zijn niet toegestaan binnen een afstand van het maximum van:
						  o ashoogte plus een halve rotordiameter of, indien een grotere afstand
						  o de maximale werpafstand bij nominaal toerental.
						
						Dit komt neer op 198 meter afstand tot een woning voor een windturbine van 3MW (ashoogte ligt tussen de 90 en 125 meter).

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 17 december 2019

Onderwerp: Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën

Kenmerk: 1328088/1328102

Bijlagen:
Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën

1. Inleiding

I- Aanleiding voor het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën ('NH Perspectief')

In de provincie Noord-Holland wordt hard gewerkt aan de Regionale Energiestrategieën (RES). De RES'en vormen een instrument om, gezamenlijk met de partners, te komen tot een regionaal aandeel in de landelijke opgave voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur. Verder moet de RES inzicht geven in het aanbod van regionale warmtebronnen en wordt ingegaan op de bijbehorende governance, kostenefficiëntie en inpasbaarheid (zowel ruimtelijk als op het net). In de provincie kennen we twee RES regio's: Noord- Holland Noord en Noord-Hollland Zuid. In juni 2020 dient er een concept-RES te liggen, in maart 2021 moet de RES 1.0 voor zowel Noord-Holland Noord als Noord-Holland Zuid klaar zijn. De uitgangspunten voor het proces zijn vastgelegd in de RES-startnotitie. In de startnotitie is ook uitgewerkt waar de RES wel en niet over gaat. Op 30 september 2019 zijn de startnotities RES Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid vastgesteld door Provinciale Staten.

De RES is een bottom-up proces, waarin we als provincie verschillende rollen hebben. We zijn een van de deelnemende, gelijkwaardige partijen, maar hebben, net als de andere partijen, ook thema's waar onze bijzondere aandacht naar uit gaat. Namelijk daar waar het gaat om ruimtelijke ordening in samenhang met belangen op het gebied van economie, leefbaarheid, ecologie, landbouw, etc.. De concept-RES'en zullen worden doorgerekend en getoetst aan de landelijke Klimaatopgave. Mochten de RES'en niet optellen tot de landelijke opgave van 35 TWh, dan kunnen de provincies hierop door het Rijk worden aangesproken. Wanneer het RES aanbod onvoldoende blijkt, bestaat het risico dat de rijksoverheid een taakstelling oplegt. De concept RES'en worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan Provinciale Staten. De RES'en 1.0 worden voor vaststelling voor de vergadering van Provinciale Staten geagendeerd.

Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek dragen bij aan het slagen van de energietransitie. Zeker daar waar leefbaarheid als gevolg van grootschalige energie-opwek in de knel komt, is het van groot belang om in een integrale afweging in samenspraak met lokale partijen en inwoners tot een gedragen plan te komen. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties uit de regio – wordt daarom betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie). Deze participatie wordt georganiseerd in de vorm van ruimtelijke ateliers, zowel lokaal als regionaal. Daarnaast worden thematische ateliers georganiseerd, primair gericht op professionele of georganiseerde stakeholders met een belang bij de energietransitie. Het organiseren van participatie is een gemeentelijke

verantwoordelijkheid. Het programma RES verzorgt ondersteuning, zodat elke gemeente goed is toegerust om een gedegen participatietraject te doorlopen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de landelijke instrumenten: de handreiking Participatie en het Participatiecollectief. Waar mogelijk dragen we als provincie bij, onder andere door het organiseren van Kennisdeeldagen. In het Klimaatakkoord is daarnaast vastgelegd dat wordt gestreefd naar een evenwichtige eigendomsverdeling in een gebied, met als ambitie 50% van de productie in eigendom van de lokale omgeving (burgers en bedrijven). Als provincie committeren we ons aan deze Rijksambitie; in de RES wordt deze ambitie nader uitgewerkt. Ook door middel van financiële bijdragen aan een omgevingsfonds – wat kan worden ingezet voor lokale opgaven op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid en landschap – kunnen windturbines en zonneparken bijdragen aan een meer evenredige verdeling van de lusten en lasten voor de omgeving. Wij stimuleren de instelling van omgevingsfondsen om die reden.

II- Doel en urgentie van het NH perspectief

Dit document, het 'NH perspectief ', heeft tot doel het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld te brengen. We komen hier nu mee om twee redenen. Ten eerste vragen onze partners – met name de gemeenten - om duidelijkheid over onze inzet ten aanzien van zon en wind op land. De gemeenten investeren in een bottom-up proces om tot locaties en draagvlak te komen en willen niet op het laatste moment bij de provincie nul op het rekest krijgen. Ze vragen ons daarom onze kaarten nu zoveel mogelijk op tafel te leggen ten behoeve van een transparante dialoog met de RES-partners. Ten tweede worden de resultaten van alle ateliers en expertsessies begin volgend jaar tot concept-RES'en gesmeed. Er wordt dan een resultaat op bovenregionale niveau zichtbaar en juist op dit niveau is de inzet van de provincie - als hoeder van een integraal afgewogen ruimtelijke ordening - onmisbaar. Het is daarom zeer wenselijk nu met een indicatie te komen van wat de provincie van belang acht.

Het NH Perspectief beschrijft het provinciale vertrekpunt voor de RES, volgend uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. Het gaat bijvoorbeeld om de ontwikkelprincipes uit de Omgevingsvisie NH2050 en de uitgangspunten die zijn vastgesteld door Provinciale Staten bij de besluitvorming over de RES-startnotitie. Het NH perspectief bevat daarnaast een nadere duiding hiervan in leidende principes en ontwerpprincipes. Hierbij is aansluiting gezocht bij de ambities uit het coalitieakkoord 2019-2023 `Duurzaam Doorpakken'.

Het NH perspectief is het verhaal waarmee we ambtelijk en bestuurlijk het gesprek aangaan. Het geeft richting, maar houdt ook veel ruimte voor de regio. Het document geeft de kansen voor de energietransitie vanuit provinciaal perspectief, afgewogen tegen andere provinciale thema's als ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid, economie, natuur, erfgoed en landbouw. Daarbij is ook gekeken naar meekoppelkansen waar het de opgaven vanuit bijvoorbeeld klimaatadaptatie en natuur aan gaat. Het is vooral een ruimtelijk perspectief, maar waar mogelijk wordt ook ingegaan op het maatschappelijk perspectief. Dit in lijn met de nationale ambitie om stevig in te zetten op draagvlak door middel van een bottom-up proces en te komen tot 50% van de opwek op land in lokaal eigendom.

III- Waar gaat dit perspectief wel en niet over?

In lijn met de uitgangspunten van de RES'en gaat het NH perspectief met name in op *bewezen technieken* voor *hernieuwbare opwek op land*. Het gaat dan vooral om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur. Het NH perspectief geeft ruimtelijke principes voor de toepassing van opstellingen voor wind- en zonne-energie. De vertaling in zoekgebieden en potentiele locaties vindt plaats in het verdere, gezamenlijke RES-proces.

Provinciale uitgangspunten voor de RES die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten

1. Provinciale Uitgangspunten Startnotitie RES

Raden, Staten en Algemene Besturen van waterschappen zijn in de gelegenheid gesteld om bij de vaststelling van de RES-startnotitie een aantal lokale of regionale uitgangspunten mee te geven voor het verdere proces, de zogenaamde 'couleur locale'. Ook Provinciale Staten hebben van deze

gelegenheid gebruik gemaakt en hebben onder andere de volgende uitgangspunten meegegeven voor het RES-traject:

- Van de RES wordt een substantieel aanbod hernieuwbare opwek verwacht voor 2030 (met doorkijk naar 2050), dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's.
- Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is het van belang dat het RES-opwekaanbod voldoende concreet en uitvoerbaar is: zoekgebieden zijn ten tijde van de RES 1.0 uitgewerkt in specifieke projectlocaties (of er is een uitgelijnd proces afgesproken om daartoe te komen).
- De overeengekomen oplossingen zijn financieel uitvoerbaar en er ligt een plan ten behoeve van de praktische uitvoerbaarheid (regie, eigendommen, eventuele belemmerende wet- en regelgeving, etc.).
- De energietransitie zal een grote impact hebben op het Noord-Hollandse landschap. Het is van belang dat de baten (financiële opbrengsten) voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en bijvoorbeeld worden aangewend om het lokale/regionale landschap een kwaliteitsimpuls te geven. Hiermee geven wij een nadere invulling aan de nationale ambitie van 50% lokaal eigendom.

2. Uitgangspunten Omgevingsvisie NH2050

Voor de RES'en zijn met name de volgende ontwikkelprincipes richtinggevend:

- Naar een optimale energiemix: energie-ontwikkelingen zijn passend bij de waarden, karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. Economische kansen zijn richtinggevend.
- Binnen de bijzondere provinciale landschappen is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten. In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer en grotere ontwikkelingen mogelijk. Ook zijn er karakteristieke landschappen waar veel dynamiek op afkomt. Daar wordt ingezet op een nieuw, integraal perspectief op waarden, beleving en gebruik.
- Vraag en aanbod van hernieuwbare energie worden zodanig gebundeld dat sprake is van efficiënte benutting van energie-infrastructuur. Voorkeur voor geclusterde opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit.
- Er wordt ruimte gereserveerd voor de aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie.

3. Bouwstenen strategische verkenningen 'energie & ruimte'

Zoals vastgelegd bij de vaststelling van de startnotitie RES door Provinciale Staten, dienen de relevante strategische verkenningen (o.a. de Systeemstudie Energie-Infrastructuur, de regionale Energie & Ruimte-verkenningen, de economische verkenningen en de gebiedsgerichte studies zoals de Energieverkenning IJsselmeergebied) als bouwstenen te worden meegenomen in het RES-traject. De inzichten uit deze verkenningen zijn ook meegenomen in dit NH perspectief.

<u>Uitwerking uitgangspunten en bouwstenen in leidende principes en ontwerpprincipes</u>

Voortbouwend op bovenstaande uitgangspunten en bouwstenen is een ruimtelijk perspectief geschetst voor de RES'en in Noord-Holland. Dit perspectief geeft algemene leidende principes, aangevuld met ontwerpprincipes. De `leidende principes' komen voort uit de Omgevingsvisie en willen wij graag terug zien in alle wind- en zonne-energie locaties. De `ontwerpprincipes' geven de ruimtelijke vertaling van de leidende principes en bouwen voort op onder andere het huidige zon-beleid en het eerder zorgvuldig onderbouwde ruimtelijk kader voor wind op land.

Met het oog op de restricties uit de provinciale beschermingsregimes, en de planologische restricties die nog volgen uit landelijke beleid en -regelgeving,[8] is gekozen voor een perspectief dat richting geeft en voldoende ruimte laat om gezamenlijk met de partners te komen tot een bod. Het perspectief biedt handvaten om op een kwalitatieve manier een substantiële bijdrage te leveren aan de doelstellingen voor nieuwe opwek op land. In lijn met de uitgangspunten van de RES gaat het NH Perspectief in op bewezen technieken voor hernieuwbare opwek op land. Het gaat dan met name om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur.

Leidende principes
Uit de uitgangspunten die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten kan een viertal leidende principes worden afgeleid voor nieuwe opweklocaties op land en de bijbehorende energie-infrastructuur. Als provincie zetten we in op een ontwikkeling van hernieuwbare energie die:
1. meerdere doelen dient voor de leefomgeving.
2. op effectieve wijze wordt toegepast.
3. landschappelijke eenheden leesbaar maakt en houdt.
4. de lokale identiteit en kwaliteit versterkt.
5. ruimte laat voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie.

Ontwerpprincipes
Deze leidende principes kunnen verder worden vertaald in ruimtelijke ontwerpprincipes. Voor nieuwe opweklocaties op land, en de bijbehorende energie-infrastructuur, zetten we in op de volgende ontwerpprincipes:
a. Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en restruimtes voor zon.
b. Concentreren op en rond economische clusters.
c. Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven.
d. Markeren landschappelijke lijnen met windturbines.
e. XL-Windturbines als solitaire markeringspunten.
f. Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Het NH Perspectief bevat leidende principes en ontwerpprincipes. Deze principes zijn ons vertrekpunt in het gesprek met de partners. Er kan in het kader van het RES proces - waar nodig - van worden afgeweken. Dat is ook wenselijk in deze fase van het proces. (Burger)participatie is een belangrijk onderwerp in het RES proces. Dit krijgt met name vorm door het bottom-up proces. De communicatie vindt plaats via het programma RES en de speciaal hiervoor in het leven geroepen website Energieregionhz en Energieregionhn

4. Proces en procedure

Het RES proces is formeel gestart met de ondertekening van het Klimaatakkoord. In juni 2020 dient er een concept-RES te liggen, in maart 2021 moet de RES 1.0 klaar zijn. De concept RES'en worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan Provinciale Staten. De RES'en 1.0 worden voor vaststelling voor de vergadering van Provinciale Staten geagendeerd.

5. Voorstel
Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 02-2020

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 17 december 2019;

besluiten geamendeerd A1/PS03-02-2020:

1. Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën vast te stellen.
2. Het college van Gedeputeerde Staten te verzoeken het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën in het bottom-up RES proces in te brengen als zijnde het vertrekpunt van de provincie.

   Amendement A1/PS03-02-2020 (bijgevoegd) is aangenomen en wordt bij dit besluit betrokken.

Haarlem, 3 februari 2020

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Bijlage (2 pagina's):
aangenomen amendement te betrekken bij PS-besluit nr. 02-2020.

AANGENOMEN

A1/03-02-2020 punt 10

VVD NOORD-HOLLAND STATENFRACTIE

Amendement over bijlage I - Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën in PS van 3 februari 2020

Inleiding en toelichting
Aangezien het besluitvormingstraject rondom de Omgevingsverordening nog gaande is en om duidelijkheid te geven over de status van de kaarten in bijlage I, wordt voorgesteld om de kaarten uit bijlage I te halen.
In de wetenschap dat het lopende bottom-up proces van de Regionale Energiestrategieën (RES) leidend is omtrent mogelijke nieuwe locaties voor zonne- en windenergie kunnen de kaarten in de bijlage, met een indicatief en informatief karakter, wel als zodanig worden meegenomen tijdens het proces van de Regionale Energiestrategieën.

De besluitvorming over de mogelijkheden voor zonne- en windenergie binnen de bijzondere provinciale landschappen vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening. Deze zal naar verwachting medio februari 2020 ter inspraak gaan en eind juni 2020 aan PS worden aangeboden ter vaststelling. De eventuele ruimte voor wind op land buiten deze beschermingsregimes Noord-Holland Noord komt tot stand bij de vaststelling van de RES, waarin duidelijk wordt op welke plaatsen draagvlak is voor plaatsing van windmolens.
Op basis van het bovenstaande, stelt ondergetekende het volgende amendement voor:

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 3 februari 2020, ter behandeling van de voordracht Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën, besluiten het bovengenoemde ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

1. De kaarten in bijlage I op pagina 24 en 25 worden verwijderd.

2. Pagina 8 wordt als volgt gewijzigd: Pagina 8 wordt als volgt gewijzigd:
"Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'[5]. Doel is hierin meer ruimte te bieden voor ontwikkelingen die de kernkwaliteiten van het BPL niet aantasten. In de wetenschap dat er een grote opgave op ons afkomt vanuit de RES, is vooruitlopend op het BPL en de Omgevingsverordening, in overleg met de verschillende disciplines ambtelijk verkend waar binnen deze beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan wind op land en zon en onder welke voorwaarden. ~~Dit levert een eerste, ambtelijke kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten[6]. De kaart is nadrukkelijk onder voorbehoud van de consultatie en daadwerkelijke besluitvorming over de Omgevingsverordening7 . onder voorbehoud van de daadwerkelijk vaststelling van de Omgevingsverordening. De kaart, en~~ Een uitgebreide beschrijving van voorwaarden en restricties ~~is te vinden in bijlage I~~. De inzichten zullen worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening en in het RES-proces. Een beschrijving hiervan is terug te vinden in bijlage I.[6]

Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. ~~Deze gebieden zijn tevens opgenomen op de kleurenkaart.~~ Voor deze gebieden gaat gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden". ~~Ook dit vooruitlopend op en onder voorbehoud van de daadwerkelijke besluitvorming over deze gebieden. De kleurenkaart heeft dus geen status, het betreft een ambtelijke verkenning. De inzichten zullen wel worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening."~~

Pagina 20 wordt als volgt gewijzigd:

"In de wetenschap dat er een grote energie-opgave op ons afkomt vanuit de RES, is ambtelijk verkend waar binnen de provinciale beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan windturbines en zonneparken en onder welke voorwaarden. ~~Dit levert een eerste, grove, kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten12.~~ De ~~kleurenkaart~~ hiernavolgende verkenning laat zien waar zonneparken en windturbines: (a) samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (groen ~~gebied~~), (b) onder voorwaarden samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (oranje ~~gebied~~) of (c) niet samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (rood ~~gebied~~).

De ~~kleurenkaart~~ verkenning dient als indicatie waar wellicht mogelijkheden zijn voor nieuwe wind- en zonlocaties. Per beschermingsregime is een toelichting gegeven op de "score" voor wind- en zonne-energie. In veel gevallen laat de verkenning ~~kaart~~ ruimte zien, terwijl deze er onder de huidige regelgeving nog niet is. In die gevallen dient een wijziging van de regels plaats te vinden om de ontwikkeling mogelijk te maken. De verkenning ~~kaart~~ is voor deze gevallen nadrukkelijk onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening (zie hierna).[13] Dit is vermeld bij de betreffende beschermingsregimes. De verkenning ~~kleurenkaart~~ heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening. ~~Op de kaart zijn alleen de provinciale beperkingen (beschermingsregimes) weergegeven, daarnaast zijn er vanuit andere (hoofdzakelijk rijks) wet- en regelgeving diverse andere beperkingen. Deze staan niet op deze kaarten~~.

Let op, de ~~kaart~~ verkenning geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Tot die tijd gelden voor wind op land de afspraken die zijn gemaakt in het coalitieakkoord 2019-2023. Voor Noord-Holland Noord geldt een restrictief 'nee, tenzij'-beleid, tot het moment van vaststelling van de RES. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bieden wij, vooruitlopend op de RES, ruimte voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'."

Pagina 21 wordt als volgt gewijzigd:

"Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. ~~Ook deze gebieden zijn, vooruitlopend op en onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening, opgenomen op de kleurenkaart.~~ Voor deze gebieden gaat, onder voorbehoud van besluitvorming, gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden"."

Provincie
Noord-Holland

NOORD-HOLLANDS PERSPECTIEF

op de Regionale Energiestrategieën

Inhoudsopgave

3 | **1** **Aanleiding en doel**
3 Rol provincie in de RES
4 Het NH perspectief
4 Waar gaat dit perspectief wel en niet over?
5 Leeswijzer

6 | **2** **Uitgangspunten**
6 Provinciale Uitgangspunten Startnotitie RES
6 Wat is "substantieel"?
7 Uitgangspunten Omgevingsvisie NH2050
7 Energietransitie & beschermingsregimes
9 Strategische verkenningen 'energie & ruimte'

9 | **3** **Ruimtelijk perspectief**
9 Wind en Zon: verschijningsvorm en impact
10 Nu geldende beleidskader Wind op land
10 Nu geldende beleidskader Zon
11 Leidende principes en ontwerpprincipes voor de RES in Noord-Holland
12 Leidende principes:
12 Ad I Meerdere doelen dienen voor de leefomgeving
13 Ad II Op effectieve wijze toepassen
13 Ad III Landschappelijke eenheden leesbaar maken en houden
14 Ad IV Lokale identiteit en kwaliteit versterken
15 Ad V Ruimte laten voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie
15 Ontwerpprincipes:
15 Ad a Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en 'restruimtes' voor zon
16 Ad b Concentreren op en rond economische clusters
17 Ad c Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven
17 Ad d Markeren landschappelijke lijnen met grote windturbines
18 Ad e XL-Windturbines als solitaire markeringspunten
19 Ad f Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters

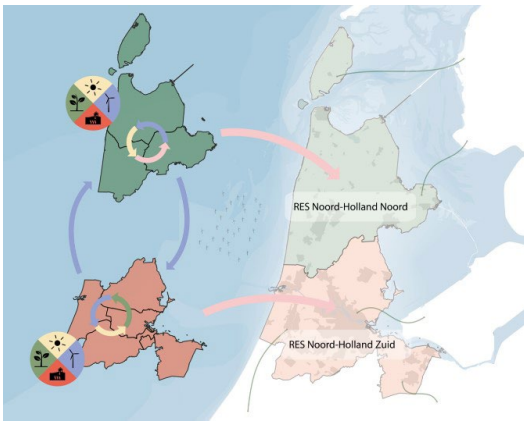
20 **Bijlage I** **Voorwaarden en restricties beschermingsregimes**
20 Bijzonder Provinciaal Landschap
20 Weidevogelleefgebied
21 Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura 2000
22 UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie
23 Aardkundige monumenten
23 Bufferzones

24 **Bijlage II** **Uitganspunten Startnotitie RES**
24 Maatschappelijk draagvlak
24 Leidende principes
25 Ambities en inzet provincie Noord-Holland

27 **Colofon**

1 Aanleiding en doel

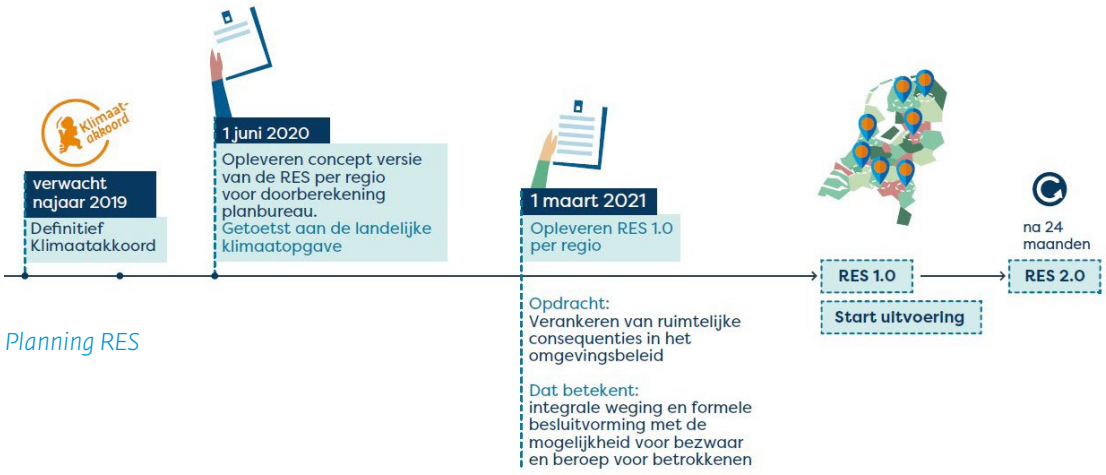
In de provincie Noord-Holland wordt hard gewerkt aan de Regionale Energiestrategieën (RES). De RES'en vormen een instrument om, gezamenlijk met de partners, te komen tot een regionaal aandeel in de landelijke opgave voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur. Verder moet de RES inzicht geven in het aanbod van regionale warmtebronnen en wordt ingegaan op de bijbehorende governance, kostenefficiëntie en inpasbaarheid (zowel ruimtelijk als op het net). In de provincie kennen we twee RES regio's: Noord-Holland Noord en Noord-Hollland Zuid.

De RES regio's in Noord-Holland

Rol provincie in de RES

De RES'en worden in gezamenlijkheid, maar vanuit ieders eigen rol en bevoegdheden, opgesteld. De provincie is, net als de gemeenten en de waterschappen, partner in het gezamenlijk proces. De uitgangspunten voor het proces zijn vastgelegd in de RES-startnotitie. In de startnotitie is ook uitgewerkt waar de RES wel en niet over gaat. De startnotitie wordt vastgesteld door alle Raden, Staten en Algemene Besturen, opdat deze partners zich committeren aan het gezamenlijke proces.[1] Door de partners zijn onafhankelijke RES-programmamanagers aangesteld om het proces te coördineren en te komen tot een gedragen bod aan het Rijk. Naar verwachting wordt in juni 2020 een concept RES opgeleverd en de definitieve RES in maart 2021. De concept-RES'en zullen worden doorgerekend en getoetst aan de landelijke Klimaatopgave. Wanneer dit onvoldoende blijkt, bestaat het risico dat de rijksoverheid een taakstelling oplegt. De concept- RES'en worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan Provinciale Staten. De RES 1.0 wordt vastgesteld door alle Raden, Staten en Algemene Besturen van Waterschappen.

Planning RES

Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek dragen bij aan het slagen van de energietransitie. Zeker daar waar leefbaarheid als gevolg van grootschalige energie-opwek in de knel komt is het van groot belang om in een integrale afweging in samenspraak met lokale partijen en burgers tot een gedragen plan te komen. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties uit de regio – wordt daarom betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie). Deze participatie wordt

[1] *Op 30 september 2019 zijn de startnotities RES Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid vastgesteld door Provinciale Staten.*

georganiseerd in de vorm van ruimtelijke ateliers, zowel lokaal als regionaal. Daarnaast worden thematische ateliers georganiseerd, primair gericht op professionele of georganiseerde stakeholders met een belang bij de energietransitie. Zoals vastgelegd in de startnotitie RES is het organiseren van participatie is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het programma RES verzorgt ondersteuning, zodat elke gemeente goed is toegerust om een gedegen participatietraject te doorlopen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de landelijke instrumenten: de handreiking Participatie en het Participatiecollectief. Wij voelen ons als partner in het RES-proces mede verantwoordelijk voor de participatie van inwoners en belangenorganisaties. Waar nodig gaan we met de andere partners in overleg om te kijken hoe we de participatie nog beter vorm kunnen geven. Verder ondersteunen we gemeenten bijvoorbeeld door het inzetten van ons Servicepunt Duurzame Energie en het organiseren van Kennisdeeldagen waarbij we gemeenten handvatten bieden en goede voorbeelden delen voor het vormgeven van hun participatietraject.

Als RES-partner brengen wij onze inhoudelijke vertrekpunten in gedurende het proces. Dit doen we in werkgroepen en stuurgroepen, in ateliers en expertsessies, maar bijvoorbeeld ook in de bilaterale overleggen (ambtelijk en bestuurlijk) met onze RES-partners. De provinciale inbreng bestaat uit kennisinbreng, meedenken en inspireren. Maar gelet op de grote bovenregionale impact van de energietransitie, hebben we als provincie ook een taak. Deze gaat over het maken van doelmatige energietransitie-keuzes, het realiseren van samenhang tussen de deelregio's en het borgen van de kwaliteit van het Noord-Hollandse landschap en de Noord-Hollandse economie.

Het NH perspectief

Dit document, het 'NH perspectief', heeft tot doel het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld te brengen. Het beschrijft de provinciale uitgangspunten voor de RES die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. Het gaat bijvoorbeeld om de ontwikkelprincipes uit de Omgevingsvisie NH2050 en de uitgangspunten die zijn vastgesteld door Provinciale Staten bij de besluitvorming over de RES startnotitie. Het NH perspectief bevat daarnaast een uitwerking van deze uitgangspunten in leidende principes en ontwerpprincipes. Hierbij is aansluiting gezocht bij de ambities uit het coalitieakkoord 2019-2023 `Duurzaam Doorpakken'.

Het NH perspectief is het verhaal waarmee we ambtelijk en bestuurlijk het gesprek aangaan. Het geeft richting, maar houdt ook veel ruimte voor de regio. Het document geeft de kansen voor de energietransitie vanuit provinciaal perspectief, afgewogen tegen andere provinciale thema's als ruimtelijke kwaliteit, economie, natuur, leefbaarheid en landbouw. Daarbij is ook gekeken naar mee koppelkansen waar het de opgaven vanuit bijvoorbeeld klimaatadaptatie en natuur aan gaat. Het is vooral een ruimtelijk perspectief, maar waar mogelijk wordt ook ingegaan op het maatschappelijk perspectief. Dit in lijn met de nationale ambitie om te komen tot 50% van de opwek op land in lokaal eigendom.
Door dit NH perspectief uit te werken, komen we tegemoet aan de wens van de RES-partners om de provinciale belangen helder op tafel te hebben, ten behoeve van een transparante dialoog met onze RES-partners. Ook de gemeenten en waterschappen hebben immers hun eigen perspectief op de RES.

Waar gaat dit perspectief wel en niet over?

In lijn met de uitgangspunten van de RES'en gaat het NH perspectief met name in op *bewezen technieken* voor *hernieuwbare opwek op land*. Het gaat dan vooral om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur.
Met de RES'en zal een grote opgave voor hernieuwbare energie opwek op land een plek moeten krijgen. Hiervoor zullen in de eerste plaats zoveel mogelijk de daken, restruimtes en nutsvoorzieningen moeten worden benut. Echter gezien de nationale klimaatambities ontkomen we er niet aan om ook in het landelijk gebied ruimte te zoeken voor de opwek van hernieuwbare energie. Om dit op een kwalitatieve manier te kunnen doen geeft het

NH perspectief ruimtelijke principes voor de toepassing van opstellingen voor wind- en zonne-energie. De vertaling in zoekgebieden en potentiele locaties vindt plaats in het verdere, gezamenlijke RES-proces, waarin in samenwerking met de RES-partners uiteindelijk de integrale afweging gemaakt moet worden met betrekking tot. ruimtelijke ordening, leefbaarheid, ecologie etc.

De RES, en dus ook het NH perspectief, geeft geen toekomstvisie op het energienetwerk. Het maakt wel de (financiële en ruimtelijke) implicaties voor het huidige net inzichtelijk. De concept-RES'en zullen worden doorgerekend door de netbeheerders. Binnen dit NH perspectief is het uitgangspunt om de implicaties voor het huidige net, door slimme ruimtelijke *principes*, te minimaliseren. Het ruimtelijk beslag van de *warmte*-transitie is niet meegenomen in dit ruimtelijk perspectief. Op het gebied van warmte zet de RES in op het verkrijgen van inzicht in beschikbare warmtebronnen en -infrastructuur en de vraag naar warmte. De inzet van deze bronnen en -infrastructuur wordt uitgewerkt in de warmte transitieplannen. Deze moeten in 2021 gereed zijn, de gemeenten hebben daarin de regie.

Voor het creëren van draagvlak is in het RES-proces een uitgebreid programma opgebouwd. Daar maken wij, net als de andere stakeholders gebruik van. Het NH perspectief biedt daarom geen principes specifiek gericht op het creëren van draagvlak.

Leeswijzer

Paragraaf 2 beschrijft de provinciale uitgangspunten voor de RES die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. Paragraaf 3 geeft een uitwerking van deze uitgangspunten in leidende principes en ontwerpprincipes. Bijlage I bevat de toelichting op de voorwaarden en restricties voor wind- en zon-ontwikkelingen in beschermingsgebieden. Bijlage II geeft de uitgangspunten van de Startnotitie RES weer.

2 Uitgangspunten

De startnotitie RES bevat de uitgangspunten voor het RES-traject. Deze gaan in op de inhoudelijke reikwijdte van de RES, maar ook op de opzet van het proces en hoe maatschappelijke participatie daarin wordt geborgd. In het Klimaatakkoord is daarnaast vastgelegd dat wordt gestreefd naar een evenwichtige eigendomsverdeling in een gebied, met als ambitie 50% van de productie in eigendom van de lokale omgeving (burgers en bedrijven).

Door de startnotitie vast te stellen hebben we ons als provincie aan deze uitgangspunten gecommitteerd. We zijn er op aanspreekbaar dat deze gedurende het proces in acht worden genomen. Aangezien de startnotitie een gezamenlijk opgesteld document is, zullen we andersom ook onze partners hier aan houden. Aanvullend op de uitgangspunten uit de startnotitie zijn een aantal uitgangspunten van belang vanuit het provinciaal perspectief. Deze worden in deze paragraaf toegelicht.

Provinciale Uitgangspunten Startnotitie RES

Raden, Staten en Algemene Besturen van waterschappen zijn in de gelegenheid gesteld om bij de vaststelling van de RES-startnotitie een aantal lokale of regionale uitgangspunten mee te geven voor het verdere proces, de zogenaamde 'couleur locale'. Ook Provinciale Staten hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt en hebben onder andere de volgende uitgangspunten meegegeven voor het RES-traject[2]:

- Van de RES wordt een substantieel aanbod hernieuwbare opwek verwacht voor 2030 (met doorkijk naar 2050), dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's.

Wat is "substantieel"?

De RES werkt naar een regionaal aandeel in de landelijke opgave van 35 TWh hernieuwbare opwek op land in 2030. Om hier meer gevoel bij te krijgen is een oefening gedaan met mogelijke verdeelsleutels om te komen tot een aandeel hernieuwbare opwek op land. Hierbij hebben we aansluiting gezocht bij de verdeelsleutels die ook in de landelijke 'route 35' gehanteerd worden, Daarbij achten wij de verdeelsleutels op basis van het relatieve (a) inwoneraantal, (b) bruto grondoppervlak en (c) energieverbruik het meest recht doen aan de ruimtelijk-energetische potentie en/of het verbruik van de Noord-Hollandse regio's.[3]

Analyse van het Nationaal Programma RES[4] wijst uit dat in Noord-Holland al ca. 2,42 TWh hernieuwbare opwek op land is gerealiseerd of in de pijplijn zit. Dit zal meegerekend worden in het aanbod van onze RES'en.

- Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is het van belang dat het RES-opwekaanbod voldoende concreet en uitvoerbaar is:
  - Zoekgebieden zijn ten tijde van de RES 1.0 uitgewerkt in specifieke projectlocaties (of er is een uitgelijnd proces afgesproken om daartoe te komen).
  - De overeengekomen oplossingen zijn financieel uitvoerbaar en er ligt een plan ten behoeve van de praktische uitvoerbaarheid (regie, eigendommen, eventuele belemmerende wet- en regelgeving, etc.).

[2] *Zie ook Bijlage II voor een volledig overzicht.*

[3] *De daadwerkelijke landelijke verdeelsleutel zal, indien nodig, bepaald worden via de zogenaamde "route 35". Hierin werkt het Rijk i.s.m. IPO , VNG en Unie van waterschappen een verdeelsleutel uit voor het geval dat de (concept-) RES'en niet optellen tot 35 TWh.*

[4] *Factsheet Zon-pv en wind op Land: Analyse naar opwek van hernieuwbare energie per RES-regio (2 okt 2019). Opgesteld door Berenschot, in opdracht van het Nationaal Programma RES.*

- De energietransitie zal een grote impact hebben op het Noord-Hollandse landschap. Het is van belang dat de baten (financiële opbrengsten) voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en bijvoorbeeld worden aangewend om het lokale/regionale landschap een kwaliteitsimpuls te geven. Hiermee geven wij een nadere invulling aan de nationale ambitie van 50% lokaal eigendom.

Uitgangspunten Omgevingsvisie NH2050

De Omgevingsvisie NH2050 geeft het ontwikkelperspectief voor de Noord-Hollandse leefomgeving. Hierin worden vier zogenoemde 'bewegingen' beschreven. In de beweging 'Nieuwe Energie' staat de energietransitie centraal. De beweging heeft tot doel de economische kansen van de energietransitie te benutten, rekening houdend met de leefbaarheid. Om hier invulling aan te geven zijn in de Omgevingsvisie een aantal ontwikkelprincipes opgenomen. Voor de RES'en zijn met name de volgende ontwikkelprincipes richtinggevend:

1. Naar een optimale energiemix: energie-ontwikkelingen zijn passend bij de waarden, karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. Economische kansen zijn richtinggevend.

2. Binnen de bijzondere provinciale landschappen is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten. In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer en grotere ontwikkelingen mogelijk. Ook zijn er karakteristieke landschappen waar veel dynamiek op afkomt. Daar wordt ingezet op een nieuw, integraal perspectief op waarden, beleving en gebruik.

3. Vraag en aanbod van hernieuwbare energie worden zodanig gebundeld dat sprake is van efficiënte benutting van energie-infrastructuur. Voorkeur voor geclusterde opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit.

4. Er wordt ruimte gereserveerd voor de aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie.

Voorbeelden van landschappen met een laag (links) en hoog (rechts) draagvermogen voor nieuwe ontwikkelingen. Foto's door Theo Baart.

Energietransitie & beschermingsregimes

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en Provinciale Milieu Verordening (PMV) is een aantal beschermingsgebieden opgenomen, Op dit moment gelden binnen deze beschermingsregimes beperkingen of verboden voor windturbines en zonneparken. Het gaat om beschermingsgebieden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, aardkunde en stilte.

Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'[5]. Doel is hierin meer ruimte te bieden voor ontwikkelingen die de kernkwaliteiten van het BPL niet aantasten. In de wetenschap dat er een grote opgave op ons afkomt vanuit de RES, is vooruitlopend op het BPL en de Omgevingsverordening, in overleg met de verschillende disciplines ambtelijk verkend waar binnen deze beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan wind op land en zon en onder welke voorwaarden. De inzichten zullen worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening en in het RES-proces. Een beschrijving hiervan is terug te vinden in bijlage I.[6]

Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. Voor deze gebieden gaat gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden".

Strategische verkenningen 'energie & ruimte'

Door de jaren heen heeft de provincie een groot aantal strategische verkenningen uitgevoerd op het gebied van energietransitie, ruimte en economie. Een deel van deze studies heeft als input gediend voor de Omgevingsvisie NH2050. Het gaat bijvoorbeeld om de Systeemstudie Energie-Infrastructuur, de regionale Energie & Ruimte-verkenningen, de economische verkenningen en de gebiedsgerichte studies zoals de Energieverkenning IJsselmeergebied. Deze verkenningen bieden waardevolle inzichten in wat kansrijke (en minder kansrijke) ontwikkelrichtingen zijn voor nieuwe hernieuwbare energieopwekking. Uit oogpunt van techniek en energie-efficiëntie, maar ook gelet op de samenhang met andere (ruimtelijke) beleidsdoelen, op het gebied van bijvoorbeeld economie, leefbaarheid en landschap. Zoals vastgelegd bij de vaststelling van de startnotitie RES door Provinciale Staten, dienen deze strategische verkenningen als bouwstenen te worden meegenomen in het RES-traject. De inzichten uit deze verkenningen zijn daarom ook meegenomen in dit NH perspectief.

5 *De huidige regimes Weidevogelleefgebied, Bufferzone en Aardkundige monumenten gaan onder de Omgevingsverordening op in het 'Bijzonder Provinciaal Landschap' (BPL).*

6 *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

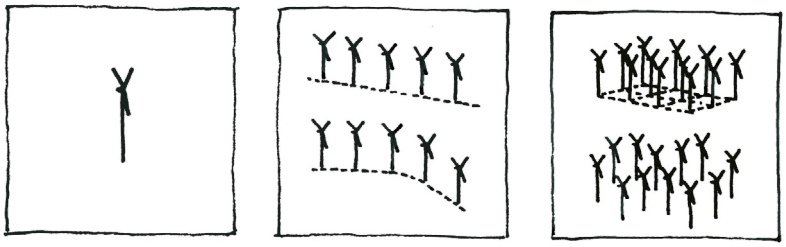
3 Ruimtelijk perspectief

Voortbouwend op de uitgangspunten en bouwstenen uit de vorige paragraaf, kan er een ruimtelijk perspectief worden geschetst voor de RES'en in Noord-Holland. Dit perspectief geeft algemene leidende principes, aangevuld met ontwerpprincipes. De 'leidende principes' komen voort uit de Omgevingsvisie en willen wij terug zien in alle wind- en zonne-energie locaties. De 'ontwerpprincipes' geven de ruimtelijke vertaling van de leidende principes. Met het oog op de restricties uit de provinciale beschermingsregimes, en de planologische restricties die nog volgen uit landelijke beleid en -regelgeving[7],is gekozen voor een perspectief dat richting geeft, maar wel voldoende ruimte laat om gezamenlijk met de partners te komen tot een bod. Het NH perspectief moet handvaten bieden om op een kwalitatieve manier een substantiële bijdrage te leveren aan de doelstellingen voor nieuwe opwek op land. In lijn met de uitgangspunten van de RES gaat deze paragraaf in op bewezen technieken voor hernieuwbare opwek op land. Het gaat dan met name om windturbines en zonnepanelen, in samenhang met de daarvoor benodigde infrastructuur.

Wind en Zon: verschijningsvorm en impact

De energietransitie wordt steeds zichtbaarder in het landschap. Dit gaat van geothermie-installaties tot trafo-huisjes. Als het gaat om hernieuwbare opwek op land zijn vooral windturbines en zonneparken bepalend voor het ruimtelijk beeld.

Wind
Windturbines hebben een grote zichtbaarheid. Dit vraagt om een zorgvuldig landschappelijk verhaal. Een verhaal dat ook continuïteit heeft en waarbij wordt voorkomen dat nieuwe keuzes interfereren. In de provincie Noord-Holland kennen we een rijk en divers landschapspalet, met droogmakerijen, polders, veenweide en duinen. En daarin kent wind op land grofweg drie toepassingsmogelijkheden:

Solitair *Lijnopstelling* *Cluster*

Elk van deze mogelijkheden heeft andere ruimtelijke effecten. Windturbines kunnen gebruikt worden om ruimtelijk accenten te leggen (Solitair), ruimtelijke structuren manifest te maken (Lijn) of een nieuwe laag aan het gebied toe te voegen (Cluster). Het karakter van het landschap maakt, in combinatie met de keuzes uit het verleden, óf het geschikt is voor windturbines en zo ja voor welk type opstelling.
Windturbines zijn er in allerlei soorten en maten. Ook in dit document komen verschillende maten aan bod. Deze worden geduid met micro – klein – groot – XL:

Micro turbines: ashoogte van maximaal 15 m, ca. 0,015 MW
Kleine turbines: ashoogte hoger dan 15m en lager dan 80 meter, minder dan 2 MW
Grote turbines: ashoogte van 80-100 meter, 2 - 4 MW
XL Turbines: ashoogte van minimaal 120 meter, meer dan 5MW

[7] *Denk aan: externe veiligheid, luchtvaartrestricties (hoogtebeperkingen, radardekking), waterveiligheid.*

Zon
Zon is minder zichtbaar vanaf afstand, maar heeft een groter ruimtebeslag. Interessant is dat zonnepanelen en -collectoren niet vormvast zijn, maar in verschillende maten en opstellingen kunnen worden toegepast. Daardoor liggen er tal van toepassingsmogelijkheden voor zon binnen de gebouwde omgeving. Door deze binnenstedelijke potentie te benutten kan een substantiële bijdrage worden geleverd aan de energietransitie.

Grondgebonden zonneparken kunnen interessant zijn wanneer ze een toegevoegde waarde weten te creëren voor andere opgaven in de fysieke leefomgeving. Zo kan een zonnepark worden gecombineerd met akkerbouw of waterberging, zorgen voor nieuwe recreatiemogelijkheden of bijdragen aan de verbetering van de lokale biodiversiteit. Zo kan er gewerkt worden aan zonneparken met zoveel mogelijk 'meerwaarde' voor de omgeving. Daarnaast kunnen zonneparken passend zijn in meer grootschalige landschappen of als onderdeel van (nieuwe) energieclusters.

Nu geldende beleidskader Wind op land

Het nu geldende wind op land-beleid kent een strikte begrenzing van de opgave (685,5 MW) en criteria waaraan nieuwe of op te schalen windparken moeten voldoen. Het gaat onder meer om een afstandsbepaling tot gevoelige bestemmingen (600 m), een saneringseis (sanering van 2 oude turbines voor 1 nieuwe), een verplichte lijnopstelling van minimaal 6 turbines en criteria voor hoogte en verschijningsvorm. Verder is er een ruimtelijk kader opgesteld voor nieuwe windparken.

De nieuwe opgave voor hernieuwbare energie in het kader van de RES, in combinatie met de ambities uit het coalitieakkoord om nieuwe windturbines op land mogelijk te maken, vragen om een nieuw wind op land-beleid. In het coalitieakkoord is afgesproken het beleidskader wind op land naar aanleiding van de RES'en te wijzigen. Dit NH Perspectief loopt daar niet op vooruit. Wel wordt in dit document een aantal ruimtelijke principes geschetst die van belang zijn bij het denken over windturbines en ruimtelijke kwaliteit. Daar zitten elementen bij die ook in het vigerende wind op land-beleid een rol spelen. Denk bijvoorbeeld aan de inzet op lijnopstellingen en efficiënte windturbines. We doen in dit perspectief geen uitspraken over een afstandseis van windturbines tot gevoelige bestemmingen. Omdat dit een beperkende werking kan hebben voor het RES-proces. De uitkomsten van het RES-proces zullen op dit punt meegenomen worden in het daarna op te stellen wind op land beleid.

Vooruitlopend op de RES is in het coalitieakkoord opgenomen om in de MRA ruimte te bieden voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'. Dit betekent dat niet op elke locatie windmolens kunnen worden geplaatst, maar dat een zorgvuldige afweging zal plaatsvinden. Het NH perspectief kan gebruikt worden bij het maken van deze afweging. Verder is in het coalitie- akkoord opgenomen om buiten de MRA een restrictief 'nee, tenzij' te hanteren, tot het moment van vaststelling van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord, waarin duidelijk zal worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. De uitwerking van wind op land-afspraken uit het coalitieakkoord vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening.[8]

Nu geldende beleidskader Zon

Het provinciaal beleid voor zonne-energie zet in op het maximaal benutten van daken en nutsfuncties (infra-areaal, parkeerplaatsen, etc.). Echter, omdat via deze weg slechts een deel van de opgave gefaciliteerd kan worden, wordt tevens ruimte geboden aan zonneparken

[8] *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

in het landelijk gebied. Hiervoor geldt wel een aantal spelregels. Deze hebben tot doel de landschappelijke, economische en ecologische kwaliteit van het landelijk gebied te bewaken en te komen tot een efficiënte benutting van de energie-infrastructuur.
Zo zijn er spelregels met betrekking tot de ligging, de omvang en de inpassing van zonneparken. In een aantal beschermingsgebieden zijn zonneparken niet toegestaan. Voor de overige gebieden geldt: hoe meer het initiatief aansluit op het bestaand stedelijk gebied en/of bovenlokale infrastructuur, hoe groter de maximaal toegestane omvang. De inpassingsspelregels zien bijvoorbeeld op een maximale hoogte van 1,50 meter en een minimale afstand tot woonbebouwing. Tot slot is er de mogelijkheid om zogenaamde "stimuleringsgebieden" aan te wijzen. Een maatwerkmogelijkheid waarmee, in afwijking van de reguliere regels, in bepaalde gebieden meer ruimte kan worden geboden aan zonne-energie.

In het coalitieakkoord 2019-2023 is de ambitie vastgelegd het huidige zonneparken-beleid voort te zetten. De uitkomsten van het RES-traject kunnen wel vragen om een aanpassing op onderdelen.

Leidende principes en ontwerpprincipes voor de RES in Noord-Holland

Leidende principes

Uit de uitgangspunten van paragraaf 2 kan een viertal leidende principes worden afgeleid voor nieuwe opweklocaties op land en de bijbehorende energie-infrastructuur. Als provincie zetten we in op een ontwikkeling van hernieuwbare energie die:

I. meerdere doelen dient voor de leefomgeving.
II. op effectieve wijze wordt toegepast.
III. landschappelijke eenheden leesbaar maakt en houdt.
IV. de lokale identiteit en kwaliteit versterkt.
V. ruimte laat voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie.

Ontwerpprincipes

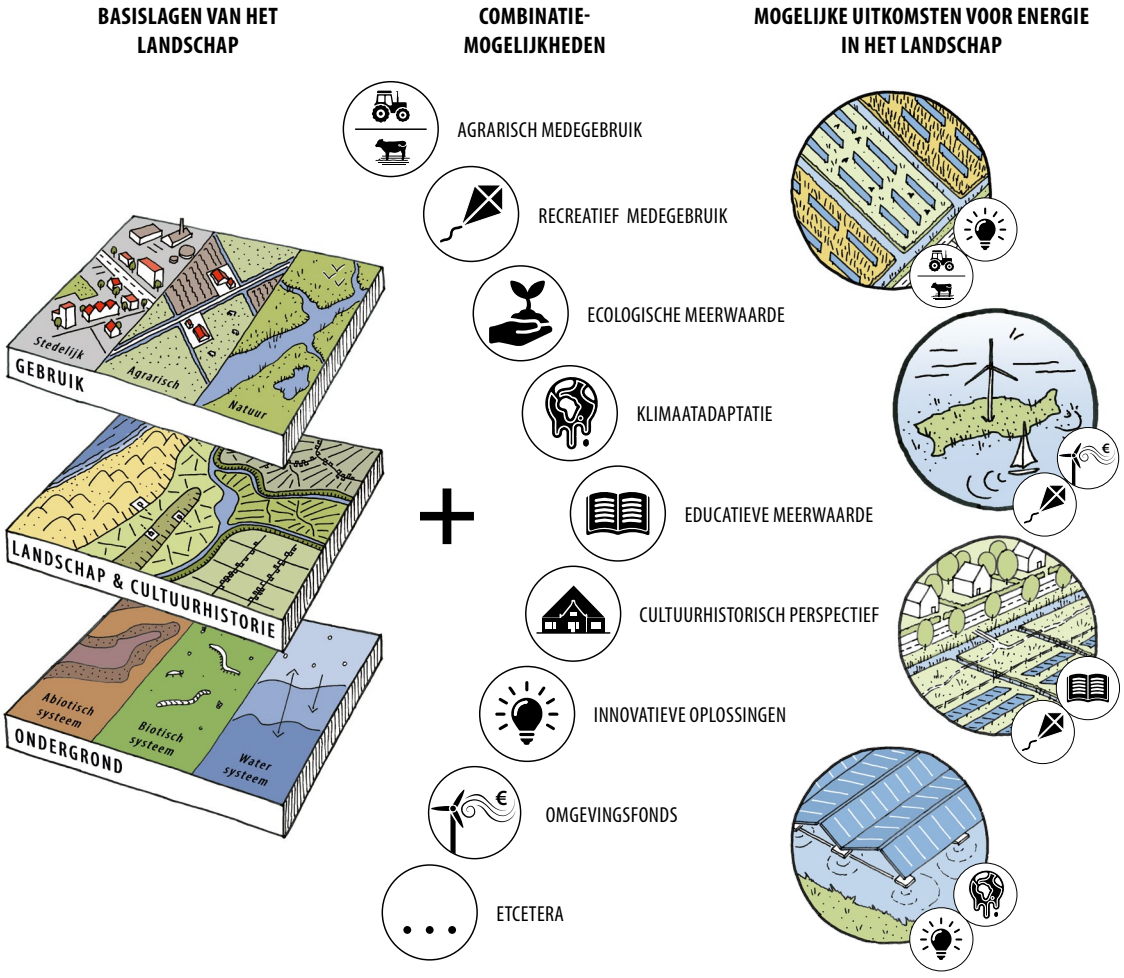
Deze leidende principes kunnen verder worden vertaald in ruimtelijke ontwerpprincipes. Voor nieuwe opweklocaties op land, en de bijbehorende energie-infrastructuur, zetten we in op de volgende ontwerpprincipes:

a. Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en restruimtes voor zon.
b. Concentreren op en rond economische clusters.
c. Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven.
d. Markeren landschappelijke lijnen met windturbines.
e. XL-Windturbines als solitaire markeringspunten.
f. Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters.

Leidende principes:

Ad I Meerdere doelen dienen voor de leefomgeving

Als provincie committeren we ons aan de Rijksambitie voor 50% van de nieuwe energieproductie op land in eigendom van de lokale omgeving. In de RES wordt deze ambitie nader uitgewerkt. Maar de energietransitie kan meer betekenen voor de omgeving dan enkel financieel. Terwijl de ruimte in Noord-Holland schaars is, komen er veel opgaven op onze leefomgeving af. We zetten daarom waar mogelijk in op een energie-ontwikkeling die bijdraagt aan andere maatschappelijke of ruimtelijk-economische opgaven. Zo kunnen zonneparken meerdere doelen dienen op de projectlocatie zelf. Zoals op het gebied van ecologie, klimaatadaptatie, cultuurhistorie/erfgoed, recreatie en leefbaarheid. Dit is uiteraard afhankelijk van de omstandigheden op de locatie en vraagt ook wat van het ontwerp en dichtheid van de energieopstelling. Het verschilt daarom per geval in hoeverre er meerwaarde kan worden behaald. Ook door middel van financiële bijdragen aan een omgevingsfonds – wat kan worden ingezet voor lokale opgaven op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid en landschap – kunnen windturbines en zonneparken bijdragen aan een meer evenredige verdeling van de lusten en lasten voor de omgeving.

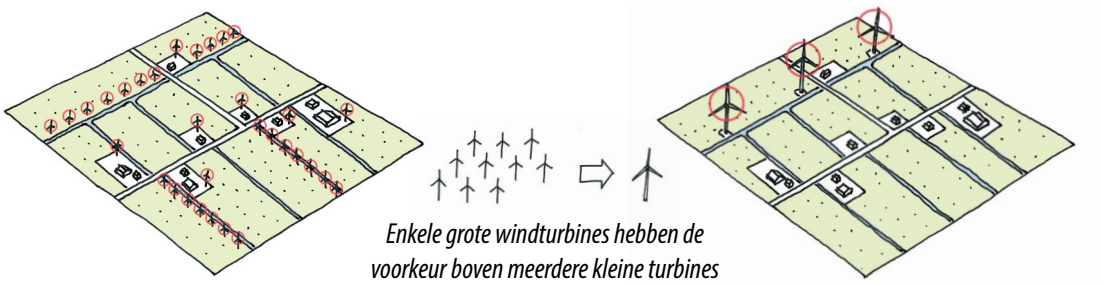
Voorbeeld:
De toepassing van zonnepanelen op land biedt kansen voor de biodiversiteit en bodemkwaliteit. Dit is echter wel sterk afhankelijk van een aantal factoren.
De vertreksituatie: in natuurgebieden zal het plaatsen van zonnepanelen nooit een positief effect kunnen hebben op de natuur en biodiversiteit. Echter op bijvoorbeeld landbouwgrond en weilanden is dit wel mogelijk, omdat de natuurwaarden hier vaak laag zijn.

Het ontwerp: Panelen zullen in een lage dichtheid geplaatst moeten worden om zo voldoende ruimte te houden tussen panelen zodat zonlicht en water ook de bodem bereikt. Dit betekent dus wel een lagere energieopbrengst per hectare.
Vegetatie en beheer: De tussenruimtes zullen moeten worden ingezaaid/beplant met vegetatie die ook daadwerkelijk iets toevoegt aan de lokale/regionale natuurdoelen. Daar hoort ook een beheerplan bij dat hierop is toegespitst.

Ad II Op effectieve wijze toepassen

Een effectieve benutting van de energie-infrastructuur vormt één van de grootste uitdagingen voor de energietransitie. In lijn met de Omgevingsvisie NH2050 zetten we daarom in op een bundeling van vraag en aanbod van hernieuwbare energie. En heeft een clustering van opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit de voorkeur. Het effectief toepassen gaat ook over plaatsing van nieuwe energie-ontwikkelingen op die plekken waar de meeste zon- winduren zijn. In het noorden van Noord-Holland zijn substantieel meer winduren dan het zuiden. De Noord-Hollandse kust kent op zijn beurt meer zonuren dan het binnenland.

Naast locatie is het type opstelling bepalend voor de kwantitatieve bijdrage van windturbines en zonnepanelen aan de energietransitie. Bij windturbines speelt formaat een belangrijke rol. Hogere turbines kennen een substantieel hoger energetisch rendement, omdat het in de hogere luchtlagen vaker en harder waait. Hoewel kleine windturbines op het eerste gezicht lokaal minder impact hebben, zijn er veel meer windturbines nodig voor dezelfde hoeveelheid hernieuwbare energie. Al snel een factor 10, uitgaande van kleine 1 MW turbines ten opzichte van grote 3 MW turbines. En als snel een factor 300 ten opzichte van micro-turbines. Om over het geheel genomen de ruimtelijke impact te beperken en verrommeling te voorkomen, gaat de voorkeur daarom uit naar grote of XL-windturbines.
Een effectieve energietransitie is ook gebaat bij het saneren van verouderde windturbines. Uit het nu geldende Wind op Land-beleid is gebleken dat sanering niet alleen een bijdrage levert aan een effectieve energie-opwek, maar ook aan de landschappelijke kwaliteit. We blijven daarom inzetten op sanering van verouderde windturbines.

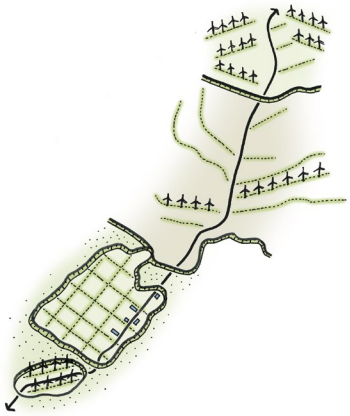
Enkele grote windturbines hebben de voorkeur boven meerdere kleine turbines

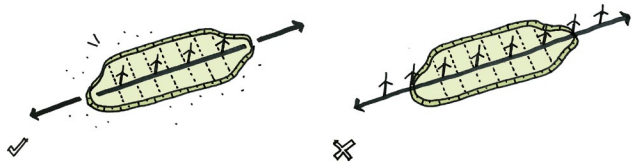
Er is met name vanuit de landbouw vraag naar microturbines op erven. Gelet op het draagvlak voor deze microturbines, en de mogelijkheid om slim te combineren met zonne-energie op dezelfde kabel, staan wij hier voor open. Echter, we zijn ons ook bewust van de beperkte bijdrage van deze microturbines aan de opgave. Bovendien heeft een grootschalige toepassing van microwindturbines wel degelijk behoorlijke landschappelijke impact, onder meer door de snelle (onrustige) draaisnelheden. Ook bestaat er een risico op interferentie met grotere windmolens. De mogelijkheden zullen daarom per gebied afgewogen moeten worden, waarbij met name moet worden gedacht aan plaatsing op agrarische erven in gebieden waar geen grote windturbines staan of komen. Ruimtelijke kwaliteit is hierbij leidend.

Ad III Landschappelijke eenheden leesbaar maken en houden

Het Noord-Hollandse landschap is opgebouwd uit landschappelijke eenheden. Het gaat om gebieden met een duidelijke ruimtelijke of waterstaatkundige samenhang. Zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie NH2050 koesteren we de waarneembaarheid en afbakening van deze eenheden. Er

zijn ook plekken waar de samenhang afwezig is of door stedelijke ontwikkelingen is vertroebeld. In dat geval kan de ontwikkeling van hernieuwbare energie bijdragen aan het herstel hiervan. Hierbij zijn de kenmerken van de landschappelijke eenheid bepalend voor het type wind- op zon-opstelling dat kan worden toegepast. En deze toepassing dient voor landschappelijke eenheden met dezelfde kenmerken consequent te zijn.

Houd landschappelijke eenheden leesbaar. Pas bijvoorbeeld bij wegen die verschillende landschappelijke eenheden doorkruisen verschillende vormen van energie toe, die passend zijn bij het landschapstype en de grenzen van de landschappelijke eenheden respecteren.

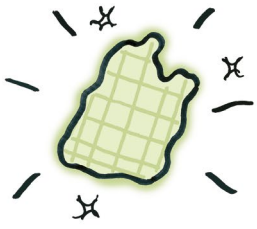
Ad IV Lokale identiteit en kwaliteit versterken

Opstellingen voor hernieuwbare energie dienen te worden ontworpen in de context van het landschap. Noord-Holland kent een grote diversiteit aan landschapstypen en het is zaak te zoeken naar energie-ontwikkelingen die passen bij de identiteit en kwaliteit van die typen of eenheden. Wanneer de kwaliteit van een landschap is aangetast of verdwenen, kan een wind- of zonopstelling kansen bieden om kwaliteiten te repareren of toe te voegen. Bijvoorbeeld door in een ruimtelijk gefragmenteerd gebied (oude) structuurlijnen te markeren met windturbines. Afhankelijk van de locatie vraagt de toepassing van wind- en zon-opstellingen dus om een andere aanpak. Mogelijkheden daarbij zijn:

- Energie zorgvuldig inpassen en aansluiten bij bestaande identiteit/kwaliteit.
- Energie als ontwerpmiddel om identiteit/kwaliteit te versterken en leesbaarder te maken.
- Energie als nieuwe laag in het landschap om een nieuwe identiteit/kwaliteit te realiseren.

<u>Voorbeeld:</u>
Wanneer dit wordt vertaald naar de Noord-Hollandse droogmakerijen – agrarische productielandschappen die wat betreft maat en schaal in potentie geschikt zijn voor productie van hernieuwbare energie - kan een onderscheid worden gemaakt in:

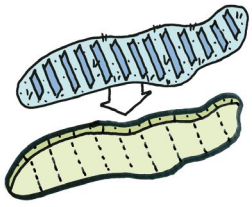
- Grote, monumentale (en beschermde) droogmakerijen (bijvoorbeeld: Schermer, Beemster): inpassingsopgave, voegen naar het landschap.
- Grote, gemankeerde droogmakerijen (bijvoorbeeld: Haarlemmermeer, Purmer): met energie-ontwikkelingen repareren van het landschap en toevoegen van kwaliteit.
- Kleine droogmakerijen (bijvoorbeeld: droogmakerijtjes Waterland): terughoudend met energie-ontwikkelingen óf in zijn geheel transformeren zodat een nieuwe identiteit ontstaat.

Monumentale droogmakerijen:
> inpassen

Gemankeerde droogmakerijen:
> repareren

Kleine droogmakerijen:
> transformeren

Ad V Ruimte laten voor de ontwikkeling van het NZKG en Den Helder als draaischijf voor nieuwe energie

In navolging van onze Omgevingsvisie NH2050 zetten we ons in voor de ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied (NZKG) en de haven van Den Helder als 'draaischijf voor nieuwe energie'. Het NZKG – en in potentie ook de haven van Den Helder - hebben belangrijke potentie als ruimtelijk-economische draaischijf als ook schakel in het energiesysteem. De Rijksoverheid ziet de vijf industriële clusters in Nederland waaronder het NZKG als regionale koploper waar ontwikkeling van kennis, innovatie en het doen van pilots een belangrijke rol gaan spelen voor het realiseren van de energietransitie-opgave en circulariteit.

Het toekomstig energiesysteem is een nieuw samenhangend systeem van opslag, opwek, conversie en distributie. Het gaat dan niet alleen om elektriciteit, maar ook grondstoffen en andere energievormen als waterstof, warmte, CO_2 en bio/synthetische brandstoffen. Dit energiesysteem vraagt om ruimte. Fysieke ruimte, maar ook ruimte in de zin van veiligheids- en milieucontouren. Voor veel van deze functies geldt dat ze uitsluitend op land kunnen plaatsvinden en er in onze provincie geen alternatieve locaties zijn. Bovendien zal de transitie niet in één keer plaatsvinden. Dit betekent dat rekening moet worden gehouden met extra transitieruimte.

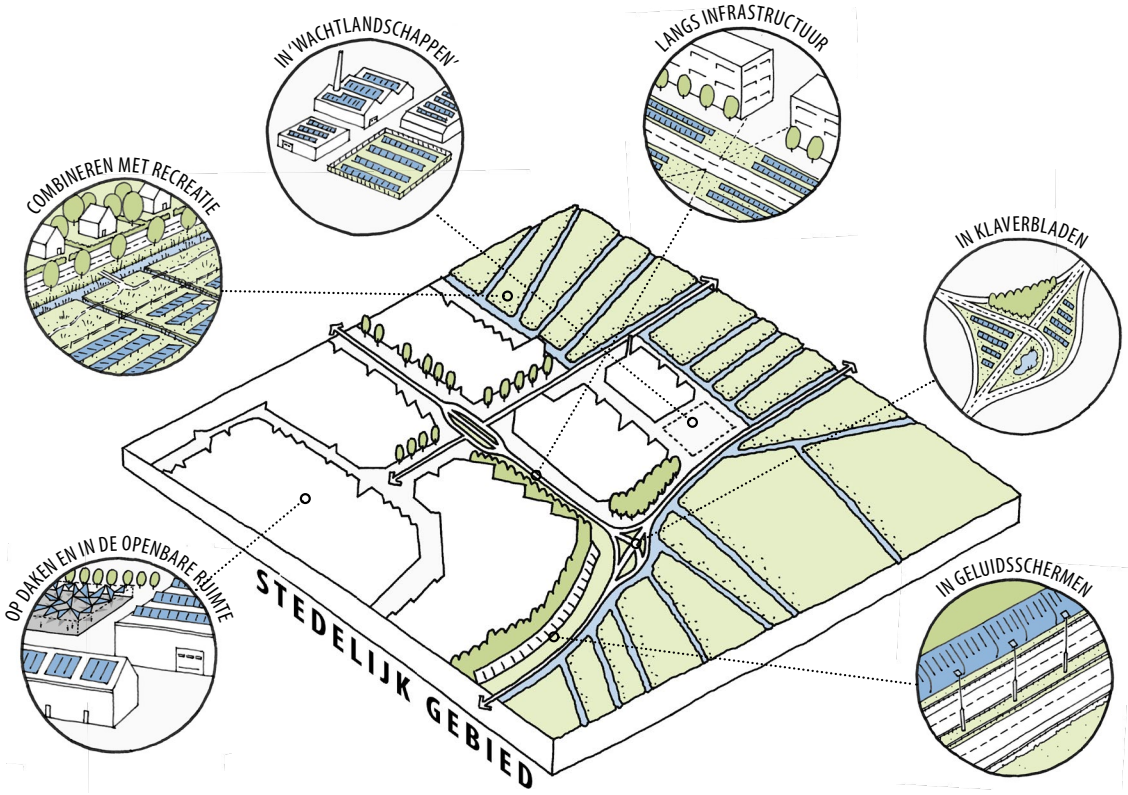
Daarnaast zal het NZKG naar verwachting in de Omgevingsverordening worden aangeduid als bedrijventerrein van provinciaal belang. Hierbij is het van belang dat nieuwe (energie) ontwikkelingen niet mogen leiden tot een afname van de benodigde maritieme of nautische ruimte op de (havengebonden) bedrijven terreinen.

Hoewel het NZKG en de haven van Den Helder zich qua landschap goed lenen voor windturbines, dient rekenschap gegeven te worden van bovenstaande. Windturbines vragen om ruimte en brengen externe veiligheidscontouren met zich mee. Dit kan de ambities in deze gebieden belemmeren. Indien deze gebieden als zoeklocatie uit de RES volgen, zullen wij samen met de partners zoeken naar mogelijkheden. Dit vraagt om een integrale afweging. In lijn met het coalitieakkoord 2019-2023 vormt de Visie Noordzeekanaalgebied 2040 daarbij de basis. Overigens gelden in een groot deel van het NZKG-gebied ook restricties van Rijkswege omwille van de vliegveiligheid rondom Schiphol (hoogterestricties en radardekking). Verder geldt de terughoudendheid niet voor zonne-energie, daarvoor zien we volop mogelijkheden.

Ontwerpprincipes:

Ad a Maximaal benutten van daken, nutsfuncties en 'restruimtes' voor zon

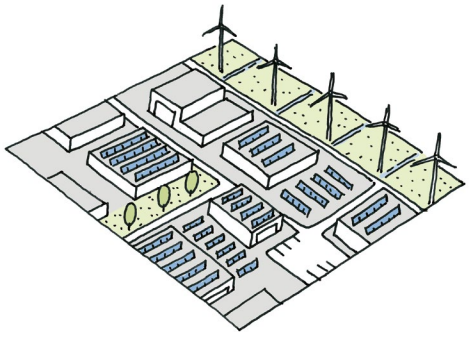
De gebouwde omgeving biedt talloze mogelijkheden voor de toepassing van zonne-energie. In ieder geval zijn er nog veel lege daken van woningen en bedrijven, klaar om benut te worden met zonnepanelen. Maar ook in de openbare ruimte, langs infrastructuur en op water kunnen zonnepanelen worden toegepast. In de nabije toekomst wordt het zelfs mogelijk zonnepanelen in onze gevels en ramen te integreren. Wij beschouwen zon op daken, restruimtes en nutsfuncties als "no regret"-optie, waarmee een substantiële hoeveelheid energie kan worden opgewekt, zonder verlies aan ruimtelijke kwaliteit en zonder te concurreren met andere ruimtelijke belangen.

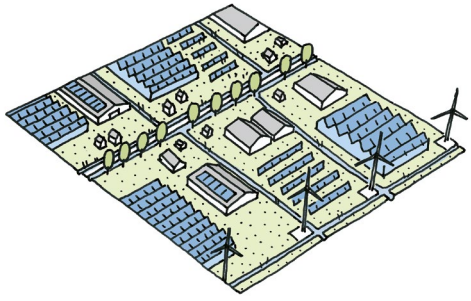
Ad b Concentreren op en rond economische clusters

In lijn met de uitgangspunten uit de Omgevingsvisie om vraag & aanbod bij elkaar te brengen en kwetsbare landschappen zoveel mogelijk te ontzien, ligt het voor de hand ruimte te zoeken op en rondom economische clusters. Bedrijventerreinen en agroclusters (bijvoorbeeld: Agriport A7, Alton, Het Grootslag) vormen dynamische gebieden in het landschap. Het aantal `kwetsbare functies' is op deze locaties relatief beperkt. Deze locaties bieden daarmee kansen voor de toevoeging van zonne-energie (op dak en grondgebonden) en windenergie.
Het is – in lijn met de Omgevingsvisie- wel van belang dat (energie)ontwikkelingen niet ten koste gaan van de ontwikkelmogelijkheden op bedrijventerreinen van een hoge milieucategorie. Deze terreinen zijn binnen Noord-Holland schaars en noodzakelijk voor bijvoorbeeld ontwikkeling van de circulaire economie. Wanneer een windturbine de zonering van de ruimte voor de hoge milieucategorie aantast – wat niet per definitie het geval hoeft te zijn, en dus per casus goed zal moeten worden beoordeeld – kan dit alleen wanneer er voldoende vestigingslocaties overblijven. Hierbij zal altijd sprake zijn van een integrale afweging.

Voor het Noordzeekanaalgebied (NZKG) ten westen van de ring A10 ligt dit ontwerpprincipe genuanceerder; zie ook Ad V.

Op en rondom bedrijventerreinen

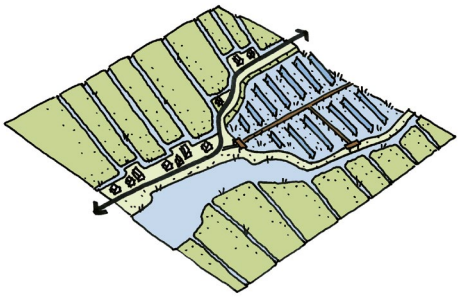
In agroclusters

Ad c Energieopwekking als kans bij gebiedsopgaven

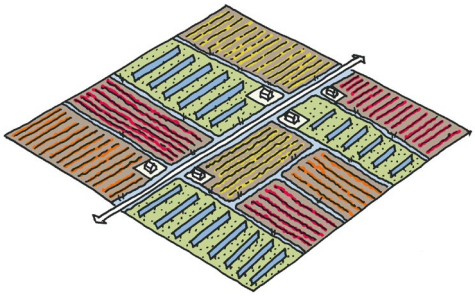
Naast energietransitie spelen er in het landelijk gebied nog tal van andere opgaven, zoals het voorkomen van verdere bodemdaling, klimaatadaptatie en de vitaliteit van de agrarische sector. Veel van deze opgaven kunnen, mits goed toegepast en ingepast, worden gecombineerd met de opwekking van hernieuwbare energie. We streven naar het combineren van gebiedspecifieke opgaven met energie-ontwikkelingen om zo werk met werk te maken. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de volgende combinaties:

- Zon in veenweidegebied: Bodemdaling in veenweidegebieden is één van de grootste zorgen in Laag-Holland. Om dit tegen te gaan zal het peil in een deel van deze gebieden moeten worden opgezet. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor het gebruik van deze gebieden. Zonnepanelen kunnen mogelijk, mits goed ingepast, (al dan niet drijvend) een interessante alternatieve vorm van grondgebruik en bedrijfsvoering vormen binnen de vernatte veengronden.

- Verbredingsmogelijkheden landbouw: in een aantal landbouwgebieden hebben agrariërs te maken met de gevolgen van bijvoorbeeld zoute kwel, klimaatverandering of productie-restricties. Voorbeelden zijn (delen van) de bollengronden in de kuststrook en de landbouwgronden in de directe omgeving van Schiphol. Door de combinatie te zoeken met zonne-energie kan de bedrijfsvoering worden verbreed. Bovendien kunnen hiermee ook andere kansen worden benut, zoals het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit of verminderen van de ganzenoverlast rondom Schiphol. Daarbij dient altijd een afweging te worden gemaakt ten aanzien van het economische belang van de agrifood-clusters en de ruimte die daarvoor nodig is in relatie tot andere opgaven in de (leef)omgeving.

Zon in veenweidegebied: benut bijvoorbeeld kleine droogmakerijen

Zon voor bollen: zonnevelden in verzilte gebieden

Ad d Markeren landschappelijke lijnen met grote windturbines

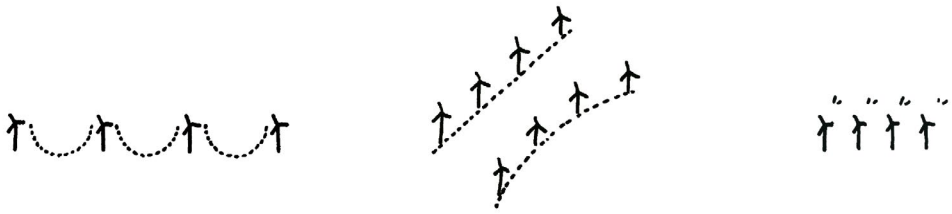
Het nu geldende wind op land-beleid is een verhaal van het typische Noord-Hollandse landschapspalet en de betekenis van lijnopstellingen daarin.[9] De ruimtelijke kwaliteit is er bij gebaat om op het verhaal van lijnopstellingen met grote windturbines voort te bouwen. Lijnen van windturbines zorgen voor accentuering en kunnen worden toegepast bij waardevolle (lijn)-structuren. De inzet op lijnopstellingen gaat verrommeling van het landschap tegen en zorgt voor een zekere clustering en ruimtelijke continuïteit.

Landschappelijke (lijn)structuren kunnen infrastructurele lijnen zijn, maar bijvoorbeeld ook dijken, kanalen of ontginningssloten. Het is afhankelijk van de (lijn)structuur en het wind-ontwerp of een lijnopstelling zich ook daadwerkelijk verhoudt tot het landschap. In ongerepte, gave historische landschappen zal dit minder snel het geval zijn dan in verstedelijkte zones of rationeel opgezette polders (zie ook Leidend principe IV).

Met het nu geldende wind op land-beleid is in bepaalde gebieden al de keuze gemaakt voor het markeren van bepaalde landschappelijke lijnen. Nieuwe initiatieven dienen hierop voort te bouwen. Zo is het niet logisch en wenselijk om in een gebied waar er voor gekozen is om met lijnopstellingen de historische structuur te volgen en manifest te maken, nu wordt gekozen om met windturbines de lijn van een snelweg te volgen.

9 *Zie ook: Wind op land - Uitwerking ruimtelijke uitgangspunten voor windturbines per herstructureringsgebied.*

De lengte van een lijnopstelling (aantal turbines) is een belangrijke factor. Deze moet in verhouding staan tot de lijnen in het landschap. Een landschap met lange lijnen vraagt om langere lijnopstellingen. Hierbij gaan we uit van een opstelling van 3 turbines, een minimum om de opstelling nog als lijn te ervaren. Om een windopstelling goed als lijn te kunnen ervaren zijn daarnaast onderstaande aspecten van belang:

Gelijke onderlinge afstand *Op één hartlijn (recht of gebogen)* *Hetzelfde type*

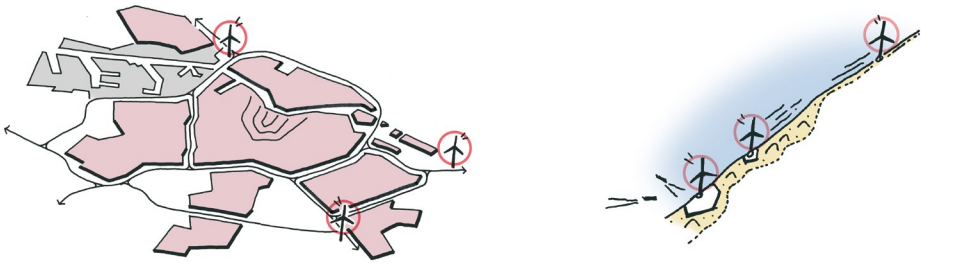
De precisie van de lijn (exacte lijn, exacte onderlinge afstanden) is niet in alle soorten landschap even noodzakelijk. In een industrieel landschap kan pragmatischer / vrijer omgegaan worden met de eisen aan de lijn dan in gave historische landschappen of in polderlandschappen van rechte lijnen, gelijke kavelmaten en repeterende bebouwings- en beplantingselementen.

Een aandachtpunt bij het toepassen van lijnopstellingen is de zogenaamde interferentie, het visueel samenklonteren van meerdere lijnopstellingen of clusters. Om dit te voorkomen is het van belang om voldoende afstand te houden tussen de verschillende opstellingen. Ook tussen lijnopstellingen en cultuurhistorisch waardevolle elementen dient voldoende afstand te bestaan. Voorkomen moet worden dat windturbines waardevolle, beeldbepalende elementen marginaliseren.

Ad e XL-Windturbines als solitaire markeringspunten

Aanvullend aan de lijnopstellingen kunnen op enkele plekken solitaire windturbines worden ingezet als markeringspunten in het landschap. Door de turbines aanzienlijk groter uit te voeren (XL Windturbines, minimaal 5 MW) onderscheiden de solitaire turbines zich van de turbines in lijnopstellingen (Grote windturbines, veelal 3 MW).[10] Gelet op de visuele impact dienen deze XL Windturbines selectief te worden toegepast, op een aantal markante plekken die `gezien mogen worden'. Wildgroei moet worden voorkomen. De schaal en dynamiek van het (stads)landschap bepaalt welke locaties geschikt zijn. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- Stadsentrees Amsterdam: het Metropolitane stadslandschap van Amsterdam leent zich voor enkele grote turbines, bijvoorbeeld bij de infra-knooppunten die de entree vormen tot de stad.
- Hoog dynamische plekken langs de kust: de zeesluis bij IJmuiden, Zandvoord en de locatie ECN Petten zijn voorbeelden van locaties waar solitaire windturbines passend zijn, gelet op de dynamiek.

bij stadsentrees Amsterdam *bij hoogdynamische plekken langs de kust*

[10] *Toepassing van windturbines met een maatvoering tussen de grote turbines (80-100m) en XL turbine (>120 m) in is niet wenselijk, omdat deze het contrast tussen de twee maten zal vertroebelen.*

Ad f Ontwikkelen van (nieuwe) energieclusters

Het clusteren van energie-ontwikkelingen in daarvoor geschikte landschappen - grootschalige en hoog dynamische landschappen - maakt een doelmatige en kwalitatieve invulling van de energie-opgave mogelijk. Clustering beperkt de impact op de energie-infrastructuur. Zeker wanneer de wind- of zonlocaties worden gesitueerd in de nabijheid van grote energievragers zoals verstedelijkingsclusters of datacenters.

Om de impact op de omgeving te compenseren zouden de baten die voortvloeien uit de energie-ontwikkelingen moeten worden aangewend voor een lokale of regionale kwaliteitsimpuls. Dit kan in de vorm van een omgevingsfonds, maar ook door fysieke maatregelen.

Voorbeeld van een potentieel energiecluster is de Haarlemmermeer. De Haarlemmermeer kent een robuust landschap met een hoge dynamiek. Met de nabijheid van een aantal grote steden, bedrijventerreinen en datacentra is er een grote regionale energievraag. De gronden rondom de luchthaven bieden een uitgelezen kans voor de toepassing van zonnepanelen. Het realiseren van zonne-energie kan voor dit gebied, dat onder druk staat door economische en stedelijke ontwikkelingen, ook een kwalitatieve impuls bewerkstelligen.

Ook het IJsselmeer zou zich kunnen lenen voor een energiecluster. De Energieverkenning IJsselmeergebied, die in 2019 is opgeleverd, laat zien dat er onder meer kan worden gedacht aan clusters van drijvende zonne-eilanden. Energieopwekking in het IJsselmeer kan bovendien, mits op goede manier ingepast en vormgegeven, kansen bieden voor andere relevante IJsselmeer-opgaven, zoals natuurontwikkeling, recreatie en visserij.

Bijlage I Voorwaarden en restricties beschermingsregimes

In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en Provinciale Milieu Verordening (PMV) is een aantal beschermingsgebieden opgenomen. Op dit moment gelden binnen deze beschermingsregimes beperkingen of verboden voor windturbines en zonneparken. Het gaat om beschermingsgebieden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie, aardkunde en stilte.

In de wetenschap dat er een grote energie-opgave op ons afkomt vanuit de RES, is ambtelijk verkend waar binnen de provinciale beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan windturbines en zonneparken en onder welke voorwaarden. De hiernavolgende verkenning laat zien waar zonneparken en windturbines: (a) samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (groen), (b) onder voorwaarden samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (oranje) of (c) niet samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (rood).

De verkenning dient als indicatie waar wellicht mogelijkheden zijn voor nieuwe wind- en zon-locaties. Per beschermingsregime is een toelichting gegeven op de "score" voor wind- en zonne-energie. In veel gevallen laat de verkenning ruimte zien, terwijl deze er onder de huidige regelgeving nog niet is. In die gevallen dient een wijziging van de regels plaats te vinden om de ontwikkeling mogelijk te maken. De verkenning is voor deze gevallen nadrukkelijk onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening (zie hierna)[11]. Dit is vermeld bij de betreffende beschermingsregimes. De verkenning heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

Let op, de verkenning geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Tot die tijd gelden voor wind op land de afspraken die zijn gemaakt in het coalitieakkoord 2019-2023. Voor Noord-Holland Noord geldt een restrictief 'nee, tenzij'-beleid, tot het moment van vaststelling van de RES. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bieden wij, vooruitlopend op de RES, ruimte voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'.

Omgevingsverordening & Bijzonder Provinciaal Landschap

Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. Hierin wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'. De huidige regimes Weidevogelleefgebied, Bufferzone en Aardkundige monumenten gaan hierin op. De in dit NH Perspectief geschetste mogelijke beleidsverruimingen voor deze gebieden, zullen juridisch gezien dus een plek moeten krijgen in de Omgevingsverordening via het `Bijzonder Provinciaal Landschap'.

Het BPL gaat uit van sturing op basis van gebiedspecifieke kernkwaliteiten. Er komt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, zoals opstellingen voor wind en/of zonne-energie, zolang deze de kernkwaliteiten in acht nemen. Aan de gebiedspecifieke kernkwaliteiten wordt momenteel nog gewerkt. Echter, voor dit NH perspectief is, in overleg met de verschillende disciplines hier een voorschot op genomen en verkend waar binnen deze beschermingsgebieden ruimte zou kunnen worden geboden aan de energietransitie en onder welke voorwaarden. Dit uiteraard onder voorbehoud van de daadwerkelijke besluitvorming over de Omgevingsverordening en de gebiedsgerichte kernkwaliteiten. Deze ambtelijke verkenning heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.
Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. Voor deze gebieden gaat onder voorbehoud van besluitvorming gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden".

[11] *Het traject van de Omgevingsverordening is te volgen via de website. Voorlopige planning is een terinzagelegging vanaf februari 2020 en vaststelling in juni 2020.*

Weidevogelleefgebied

Voor dit regime geldt dat in aansluiting op het beleid voor weidevogels ("meer doen in minder gebieden") een wijziging van de regels in voorbereiding is. De nieuwe regels moeten gaan landen in de Omgevingsverordening en worden onderdeel van het "Bijzonder Provinciaal Landschap". Een deel van het huidige areaal zal worden losgelaten als weidevogelleefgebied. De kerngebieden blijven beschermd. In de gebieden die afvallen zal ruimte komen voor opstellingen voor wind- en zonne-energie. In de overige gebieden blijft een stingent beleid gelden.

Zon:
Groen voor voormalig weidevogelleefgebied dat wordt losgelaten (nu nog in PRV beschermd)
Rood voor de kerngebieden die beschermd blijven. Weidevogels hebben een groot areaal aan vochtig grasland en kruidenrijk gras nodig. Zonnepanelen doen dit areaal afnemen en verstoren met hun opgaande objecten in het landschap de weidevogels. Mogelijke optie is nog om buiten de broedseizoenen te werken met bijvoorbeeld mobiele zonnepanelen. Echter, tot op heden zijn dergelijke systemen niet marktconform.

Wind:
Groen voor voormalig weidevogelleefgebied (nu nog in PRV beschermd)
Rood voor de kerngebieden die beschermd blijven. Hoge objecten hebben een negatieve invloed op weidevogels als gevolg van de toename van predatoren en de verstoring van openheid en rust. En gevaar van mortaliteit door turbines.

Wanneer er ECHT geen andere mogelijkheden voor zon- en windlocaties zijn, zoek het dan in het concentreren van zonnepanelen en/of windturbines op plaatsen waar al een zekere mate van verstoring aanwezig is, zoals langs/nabij wegen of bebouwing. En houd bij het plaatsen dan rekening met de trekroutes van vogels.

Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura 2000

Zon- en wind-ontwikkelingen doen per definitie een afbreuk aan de natuurwaarden in deze gebieden, als gevolg van de aanleg, het onderhoud en de afname in natuur-areaal. Zonneparken kunnen weliswaar een ecologische plus bewerkstelligen in landbouwgebieden; onderzoek wijst uit dat de effecten in hoogwaardige natuurgebieden negatief zullen zijn.[12]

Zon: **Rood**
Wind: **Rood**

Pas als het ECHT nergens anders kan zou je energie-ontwikkelingen binnen NNN-gebieden kunnen overwegen. De mogelijkheden per gebied zijn dan erg verschillend en afhankelijk van de te beschermen ecosysteemwaarden met bijbehorende doeltypen/soorten in de gebieden. Deze staan beschreven in de WKW natuur. Verder zal er in dat geval binnen NNN als eerste gekeken moeten worden naar de recreatiegebieden en de nog niet gerealiseerde NNN. Bij de eventuele realisatie van zon of wind binnen NNN zal altijd oppervlakte elders gecompenseerd moeten worden.

Qua begrenzing zal er de komende tijd nog een optimalisatie van de NNN-gebieden gaan plaatsvinden. Daarbij wordt gekeken of er `zwakke' gebieden zijn die je zou kunnen ontgrenzen en of er gebieden zijn waarbij het niet realistisch meer is dat de NNN-doelstellingen daar gehaald gaan worden. Deze gebieden zijn op dit moment nog niet in beeld.

NB: Het IJsselmeer en Markermeer zijn aangewezen als "NNN grote wateren". De bevoegdheid hiervoor ligt echter niet bij de provincie, maar bij Rijkswaterstaat. Ontwikkelingen zullen dus bij hen getoetst moeten worden. Het initiatief Windpark Fryslân en de pilot drijvend zon in het IJsselmeer laten overigens zien dat hier wel mogelijkheden liggen.

[12] *Literatuurstudie en formulering richtlijnen voor een ecologische inrichting van zonneparken in de provincies Groningen en Noord-Holland', WUR, RUG en Werkgroep Akkervogels (nov 2018).*

Stiltegebieden

Het is een wettelijke plicht om stiltebeleid te voeren, maar het is aan de provincies om hier concreet vorm aan te geven. In Noord-Holland is dit gedaan door een aantal stiltegebieden aan te wijzen. Het betreft grotendeels gebieden die ook onder een (of meerdere) andere provinciale regimes vallen, zoals NNN- en Weidevogelleefgebieden. Voor de stiltegebieden geldt in beginsel een kwantitatieve richtwaarde, namelijk het voorzien in een geluidsniveau van < 40 dB(A). In juridische termen (PMV) geldt er een maximaal toelaatbaar geluidsniveau voor een inrichting van 35 dB(A) LAeq, 24h op een afstand van 50 meter vanaf de grens van de inrichting. Met deze richtwaarde dient het bevoegd gezag rekening te houden bij onder meer ruimtelijke besluiten en het opleggen van maatwerkvoorschriften. Verder geldt er een kwalitatieve ambitie, namelijk het tegengaan van verstoring van de heersende natuurlijke rust in het gebied.

Zon:
Groen - zonneparken kunnen zodanig worden gerealiseerd dat de geluidproductie de 35 dB(A) niet overschrijdt.
Wind:
Rood - moderne windturbines overschrijden al snel de geluidsnorm van 35 dB(A) gemeten op 50 meter vanaf de inrichting.

Afwijken van de richtwaarden is mogelijk als er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn en is aangetoond dat de afwijking van de richtwaarde zo minimaal mogelijk is. Momenteel wordt er, rekening houdend met de wens van Provinciale Staten om stiltebeleid zoveel mogelijk te behouden en verder te versterken, een verkenning uitgevoerd naar de vormgeving van het beleid. Hierbij geldt 2019 als het inventarisatiejaar en in 2020 worden, op basis van de inventarisatie en bevindingen uit 2019, concrete voorstellen verwacht richting GS/PS over de insteek voor de herijking van het stiltegebiedenbeleid.

UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie

Het UNESCO-beleid staat in het teken van het beschermen van de unieke cultuurhistorische waarden van deze gebieden voor toekomstige generaties . Noord-Holland is siteholder van de Stelling van Amsterdam. De provincies Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Noord-Holland hebben bij UNESCO een aanvraag gedaan voor een wijziging van de Stelling van Amsterdam met de uitbreiding van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De verwachting is dat het Unesco-Werelderfgoedcomité hierover medio 2020 een besluit neemt. Dan gaat het als één UNESCO - werelderfgoed verder onder de naam Hollandse Linies. Voor de Beemster is de gemeente siteholder.
Het inpassen van zon- en windenergie binnen het UNESCO werelderfgoed is in deze vooral een ruimtelijke ontwerpopgave. Er zijn mogelijkheden, mits het geen afbreuk doet aan de beschreven kernkwaliteiten van het werelderfgoed. De mate waarin er ruimte ontstaat zal daarmee per gebied verschillen. Voor de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie is een systematische confrontatie Stelling van Amsterdam-NHW en zijn energieopwekking uitgevoerd, met als centrale vraag of er energie-ontwikkelingen denkbaar die verenigbaar zijn met de UNESCO-kernwaarden. Uit deze analyse blijkt dat er mogelijkheden zijn, mits onder andere de volgende criteria in acht worden genomen:

- Schootsvelden rondom forten moeten worden vrijgehouden;
- Opstellingen voor zonne-energie enkel toestaan aan de veilige zijde van de HoofdVerdedigingsLinie (HVL);
- Energie-opwekking mag de HVL niet benadrukken (bijvoorbeeld als gevolg van turbines parallel hieraan);
- Windturbines in lijnopstelling mogen de HVL wel doorsnijden, mits deze langs moderne infrastructuur worden geplaatst.

De hierboven genoemde systematische confrontatie is een beleidsneutraal advies dat een praktische handleiding biedt voor kwaliteitsbeoordeling. Voordat vormen van energieopwekking in werelderfgoed worden toegestaan zullen een aantal principiële keuzes gemaakt moeten worden in samenspraak met de provincies Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en UNESCO. Het betreft

de keuzes of energieopwekking en onder welke voorwaarden wordt toegestaan en in hoeverre dat betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen voor energietransitie mogelijk zijn. Op dit moment zijn zonneparken en windturbines nog uitgesloten binnen de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Ook voor de Beemster geldt dat er onder voorwaarden mogelijkheden zijn. De primaire verantwoordelijkheid voor de Beemster ligt echter bij de gemeente.

Zon: **Oranje**
Wind: **Oranje**

Aardkundige monumenten

In het beschermingsregime "Aardkundige monumenten" staat het beschermen van de bodem en reliëf centraal. Onder de Omgevingsverordening zal dit regime worden opgenomen in het "Bijzonder Provinciaal Landschap".
Voor de bovenste meter van de grond geldt dat er geen sprake is van aantasting, omdat het in de loop der jaren al regelmatig geroerd is. Daarmee zijn zonneparken wel mogelijk omdat zij zodanig kunnen worden uitgevoerd dat de verankering minder dan 1 meter diep is. Voor windturbines ligt dit anders. Wel is het zo dat wanneer er sprake is van groot openbaar belang er ontheffing mogelijk is. Gelet op het bescheiden oppervlak van windturbines lijken hiervoor mogelijkheden.

Zon:
Groen – zonnepanelen hoeven slechts licht gefundeerd te worden. Dit betekent geen aantasting van het aardkundig monument.

Wind:
Oranje –Windturbines worden wel zwaar gefundeerd, echter dit betreft een relatief klein oppervlak en hoeft dus niet per definitie ten koste te gaan van de leesbaarheid van het aardkundige monument. Hier is dus ontheffing mogelijk, afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

Bufferzones

De Bufferzones vormen een ruimtelijk regime, bedoeld om het aaneen groeien van de steden tegen te gaan. Daarnaast moeten de Bufferzones ruimte bieden aan recreanten vanuit de stad. Bufferzones zijn bedoeld als open, groene gebieden in het MRA-landschap. Onder de Omgevingsverordening zal dit regime worden opgenomen in het "Bijzonder Provinciaal Landschap".

Jarenlang waren windturbines en zonneparken om bovenstaande redenen uitgesloten in Bufferzone-gebieden. Echter, gelet op de energie-opgave, maar ook gelet op doelstellingen onder de Omgevingsverordening (gebiedsgericht maatwerk, middels het nieuwe beschermingsregime BPL) kan dit worden verruimd. Mits opstellingen voor windturbines en zonnepanelen op een verantwoorde manier worden ingepast in het landschap, hoeft dit de doelstellingen van de Bufferzones niet te belemmeren. De kernkwaliteiten die worden geformuleerd in het kader van het Bijzonder Provinciaal Landschap vormen hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Zon: **Oranje**
Wind: **Oranje**

In de huidige juridische constructie (PRV en PMV) worden windturbines en zonneparken nog hard uitgesloten in Bufferzone-gebieden. Dit zal moeten worden veranderd voor er daadwerkelijk juridische ruimte kan worden geboden.

Bijlage II Uitganspunten Startnotitie RES

Maatschappelijk draagvlak

Maatschappelijk draagvlak is zeer belangrijk in het RES-proces. De samenleving – bewoners, bedrijven en organisaties in de regio – wordt betrokken bij het opstellen van de RES (raadplegen, adviseren en coproductie). Zeggenschap over de projecten en financiële participatie in opwek zijn belangrijk voor een geslaagde energietransitie. Participatie tijdens het RES-proces wordt georganiseerd in de vorm van ruimtelijke ateliers, zowel lokaal als regionaal, waarin het gesprek met de samenleving plaatsvindt over de ruimtelijke inpassing van de maatregelen. Het organiseren van participatie is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het programma RES organiseert kennisbijeenkomsten en verzorgt ondersteuning, zodat elke gemeente goed is toegerust om een goed participatietraject te doorlopen. Daarnaast worden thematische ateliers georganiseerd, primair gericht op stakeholders; (professionele of georganiseerde) partijen met belang bij de energietransitie. Tijdens deze thematische ateliers wordt kennis en input voor de RES opgehaald, zoals gezamenlijke uitgangspunten of opgaven. Daarnaast zorgt deze afstemming voor de borging van de samenwerking in de uitvoering. Ook worden bestaande samenwerkingsverbanden met stakeholders betrokken in het proces.

Leidende principes

Algemeen

- De regio's NHN en NHZ realiseren een regionaal aandeel van de landelijke opwek opgave van 35 TWh, inclusief de (geprojecteerde/gerealiseerde) energieprojecten uit het Energieakkoord. Uitgangspunten daarbij zijn:
  - opgave staat centraal, we gaan in gesprek over de oplossingen en het wegnemen van knelpunten;
  - streven naar extra invulling van opwek, vanwege mogelijk afvallen van zoekgebieden;

- RES NHN kent uitwerking in 3 deelregio's: regio Kop van Noord-Holland, regio Westfriesland en regio Alkmaar;

- De RES NHZ kent uitwerking in 6 deelregio's: regio Gooi en Vechtstreek, Amsterdam, IJmond/Zuid Kennemerland, Zaanstreek/Waterland, Haarlemmermeer en Amstelland.

- De opgaven voor mobiliteit, industrie en agrarisch wordt niet uitgewerkt tot een strategie. De RES wordt wel integraal / in samenhang met deze deelgebieden opgesteld;

- De RES wordt samen met stakeholders en samenleving opgesteld;

- Het RES-traject kent een doorlooptijd tot 2030. De RES wordt geborgd in het omgevingsbeleid en wordt minimaal iedere twee jaar gemonitord en geactualiseerd;

- Indien de 30 RES-regio's niet optellen tot de landelijke doelstelling, dan zal eerst het "goede gesprek" worden gevoerd tussen de regio's onderling. Vervolgens volgt er een landelijke verdeling van de resterende opgave;

- Specifiek NHZ: er is vanuit de landelijke opwek-opgave van 35 TWh geen verdeelsleutel van de opgave per RES-regio. Het is ook niet de insteek van de regio NHZ om voorafgaand aan het opstellen van de RES een streefcijfer voor de opgave te bepalen. Het is juist de bedoeling om, middels het RES-proces en aan de hand van de gelijkwaardige regionale inzet, tot een bod te komen.

Kwantiteit

- De elektriciteitsopgave op land is techniekneutraal, uitgangspunten hierbij zijn:
  - gebruik maken van bewezen technologie;
  - toepassing van grootschalige opwek (alle grootschalige opwek telt mee, dus ook reeds gerealiseerde of geplande projecten);
  - kansrijke innovaties krijgen een plek in de RES 1.0, ook wordt ingezet op de kracht van het lokale initiatief;
  - opgave is in 2030 gerealiseerd en geeft doorkijk tot 2050;
  - biomassa is onder voorwaarde duurzaam (bijv. teelt en verwerking in de regio);

- 'Kleinschalig zon op dak ' en energiebesparing zijn beide belangrijke onderwerpen voor de RES maar tellen niet mee als vermindering of vermeerdering van het bod;

- Voor de warmte opgave (gebouwde omgeving):
  - beschikbare warmtebronnen en de potentiële warmtevraag worden op een logische, efficiënte en betaalbare wijze gekoppeld;
  - warmte aanbod en warmte vraag bevinden zich zo dicht mogelijk bij elkaar, rendementsverliezen worden zoveel als mogelijk beperkt.
  - gemeente-/regiogrenzen worden bij de verdeling van het warmte aanbod losgelaten.

Kwaliteit

- De RES levert een bijdrage aan de landelijke energieopgave (energie opwek en warmtetransitie);

- Zorgen voor maatschappelijk draagvlak, door o.a.:
  - zorgvuldige participatie bij de totstandkoming van de RES (lokaal & regionaal);
  - maatschappelijke participatie in opwek (lokaal eigenaarschap van energieprojecten waarbij in NHZ gestreefd wordt naar minimaal 50% in lokaal eigendom), daarbij zullen de minder draagkrachtige burgers niet vergeten worden;
  - samenwerking tussen stakeholders en overheden;
  - gezamenlijk ontwikkelen van meerdere (ruimtelijke) scenario's.

- Zorgen voor ruimtelijke kwaliteit, door o.a.:
  - meervoudig ruimtegebruik;
  - meerwaarde bij ruimtelijke inpassing, door energiedoelen aan andere ruimtelijke ambities te koppelen (bijv. bodemdaling, biodiversiteit, recreatie, economie, leefbaarheid, gebiedsontwikkeling, verbetering van verbindingen, vernatting van veengebieden);
  - bepalen van ruimtelijke ordeningsprincipes voor de inpassing van opwek en voor de benodigde ruimte voor boven- en ondergrondse infrastructuur, zoals aansluiten bij gebiedseigen kenmerken.

- Zorgen voor kostenefficiency, door o.a.:
  - vraag en aanbod zo dicht mogelijk bij elkaar (warmte en elektra);
  - netcapaciteit en betaalbaarheid zijn mede bepalend voor keuzes;
  - beschikbare warmtebronnen en de potentiële warmtevraag worden op een logische, efficiënte en betaalbare wijze gekoppeld;
  - combineren van opgaven en investeringen in andere opgaven.

Ambities en inzet provincie Noord-Holland

De provincie is als partner betrokken bij de RES NHN en de RES NHZ. Dit betekent dat wij als partner onze inhoudelijke inzet in de RES zullen inbrengen. Deze inzet bestaat in ieder geval uit de volgende uitgangspunten en inhoudelijke principes:

1. De RES vormt één van de instrumenten om te komen tot het provinciale doel van klimaatneutraliteit in 2050. Van de RES wordt een substantieel aanbod hernieuwbare opwek

(elektriciteit en warmte) verwacht voor 2030 (met doorkijk naar 2050), dat recht doet aan het verbruik en de potentie van de Noord-Hollandse regio's.

2. De RES ziet primair op de opgave voor grootschalige hernieuwbare opwek 2030 (35 TWh), de Regionale Structuur Warmte en de benodigde energie-infrastructuur. Dit zorgt voor focus. Tegelijk is het essentieel de samenhang met de aanverwante opgaven te bewaken (landbouw, mobiliteit, industrie) en de noodzakelijke aandacht te houden voor besparing en opwek binnen de gebouwde omgeving.

3. Om de doelstellingen voor 2030 te kunnen halen is het van belang dat het RES-opwekaanbod voldoende concreet en uitvoerbaar is:
   - Zoekgebieden zijn ten tijde van de RES 1.0 uitgewerkt in specifieke projectlocaties (of er is een uitgelijnd proces afgesproken om daartoe te komen).
   - De overeengekomen oplossingen zijn kosteneffectief (financieel uitvoerbaar) en er ligt een plan t.b.v. de praktisch uitvoerbaarheid (regie, eigendommen, eventuele belemmerende wet- en regelgeving, etc.).

4. De Omgevingsvisie NH2050 geeft het toekomstperspectief voor de Noord-Hollandse leefomgeving, ook voor wat betreft de energietransitie. De geformuleerde ontwikkelprincipes zijn richtinggevend voor de RES'en in Noord-Holland. Voor wat betreft energietransitie gaat het om de volgende:
   - de provincie Noord-Holland zet in op een regionale optimale energiemix. Energie-ontwikkelingen zijn passend bij de waarden, karakteristieken en het draagvermogen van het landschap. De economische kansen van de energietransitie voor economische clusters zijn richtinggevend;
   - binnen de bijzondere provinciale landschappen is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan instandhouding of versterking van de kernkwaliteiten. In gebieden met grote structuren en relatief geringe aanwezigheid van cultuurhistorie zijn meer en grotere ontwikkelingen mogelijk. Verder zijn er karakteristieke landschappen waar veel dynamiek op afkomt. Daar wordt ingezet op een integraal perspectief op een nieuwe balans tussen de opgaven, waarden, beleving en gebruik;
   - vraag en aanbod van hernieuwbare energie worden zodanig gebundeld dat sprake is van efficiënte benutting van energie-infrastructuur. Vanuit dat oogpunt een voorkeur voor geclusterde opweklocaties nabij grote energievragers en/of netcapaciteit;
   - er wordt ruimte gereserveerd voor de aanwending, opslag en doorvoer van door wind op zee opgewekte energie;

5. Diverse strategische verkenningen op het gebied van energietransitie hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie NH2050 of geven hier verder uitwerking aan. Het gaat bijvoorbeeld om de Systeemstudie Energie-Infrastructuur en de regionale Energie & Ruimte-verkenningen. Deze verkenningen vormen geen vastgestelde beleidskaders, maar bieden wel waardevolle inzichten over wat kansrijke (en minder kansrijke) ontwikkelrichtingen zijn. Ze dienen dan ook als bouwstenen in het RES-traject;

6. De energietransitie zal een grote impact hebben op het Noord-Hollandse landschap. Het is van belang dat de baten (financiële opbrengsten) voor een substantieel deel in de betreffende regio's blijven en bijvoorbeeld worden aangewend om het lokale/regionale landschap een kwaliteitsimpuls te geven;

7. Voor wat betreft het thema 'warmte' sorteert de RES voor op de gemeentelijke warmtetransitieplannen. De RES kan worden benut om volledig inzicht te krijgen in de beschikbare warmtebronnen en –infrastructuur inclusief uitgangspunten met betrekking tot hun inzetbaarheid;

8. Eenduidigheid, vergelijkbaarheid en optelbaarheid van data is voor de RES cruciaal en vormt een randvoorwaarde bij de uitvoering van studies en doorrekeningen. De provincie Noord-Holland verkent of zij een regierol kan nemen in het (digitaal) verzamelen, beheren en delen van data.

COLOFON

Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Tel.: (023) 514 31 43
Internetadres: www.noord-holland.nl
E-mailadres: post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland

Foto's en beelden

Omslag: Theo Baart
Getekende illustraties: Daniëlle Hollants, Provincie Noord-Holland
Overige beelden (tenzij anders vermeld): Provincie Noord-Holland

3 februari 2020

AANGENOMEN

A1/03-02-2020
punt 10

VVD NOORD-HOLLAND STATENFRACTIE

Amendement over bijlage I - Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën in PS van 3 februari 2020

Inleiding en toelichting
Aangezien het besluitvormingstraject rondom de Omgevingsverordening nog gaande is en om duidelijkheid te geven over de status van de kaarten in bijlage I, wordt voorgesteld om de kaarten uit bijlage I te halen.
In de wetenschap dat het lopende bottom-up proces van de Regionale Energiestrategieën (RES) leidend is omtrent mogelijke nieuwe locaties voor zonne- en windenergie kunnen de kaarten in de bijlage, met een indicatief en informatief karakter, wel als zodanig worden meegenomen tijdens het proces van de Regionale Energiestrategieën.

De besluitvorming over de mogelijkheden voor zonne- en windenergie binnen de bijzondere provinciale landschappen vindt plaats in het traject van de Omgevingsverordening. Deze zal naar verwachting medio februari 2020 ter inspraak gaan en eind juni 2020 aan PS worden aangeboden ter vaststelling. De eventuele ruimte voor wind op land buiten deze beschermingsregimes Noord-Holland Noord komt tot stand bij de vaststelling van de RES, waarin duidelijk wordt op welke plaatsen draagvlak is voor plaatsing van windmolens.
Op basis van het bovenstaande, stelt ondergetekende het volgende amendement voor:

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 3 februari 2020, ter behandeling van de voordracht Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën, besluiten het bovengenoemde ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

1. De kaarten in bijlage I op pagina 24 en 25 worden verwijderd.

2. Pagina 8 wordt als volgt gewijzigd: Pagina 8 wordt als volgt gewijzigd:
"Momenteel wordt gewerkt aan de provinciale Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening wordt een aantal van de bestaande beschermingsregimes samengevoegd in een nieuw beschermingsregime, het 'Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)'[5]. Doel is hierin meer ruimte te bieden voor ontwikkelingen die de kernkwaliteiten van het BPL niet aantasten. In de wetenschap dat er een grote opgave op ons afkomt vanuit de RES, is vooruitlopend op het BPL en de Omgevingsverordening, in overleg met de verschillende disciplines ambtelijk verkend waar binnen deze beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan wind op land en zon en onder welke voorwaarden. ~~Dit levert een eerste, ambtelijke kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten[6]. De kaart is nadrukkelijk onder voorbehoud van de consultatie en daadwerkelijke besluitvorming over de Omgevingsverordening7 . onder voorbehoud van de daadwerkelijk vaststelling van de Omgevingsverordening. De kaart, en Een uitgebreide beschrijving van voorwaarden en restricties is te vinden in bijlage I~~. De inzichten zullen worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening en in het RES-proces. Een beschrijving hiervan is terug te vinden in bijlage I.[6]

Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. ~~Deze gebieden zijn tevens opgenomen op de kleurenkaart.~~ Voor deze gebieden gaat gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden". ~~Ook dit vooruitlopend op en onder voorbehoud van de daadwerkelijke besluitvorming over deze gebieden. De kleurenkaart heeft dus geen status, het betreft een ambtelijke verkenning. De inzichten zullen wel worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening."~~

Pagina 20 wordt als volgt gewijzigd:

"In de wetenschap dat er een grote energie-opgave op ons afkomt vanuit de RES, is ambtelijk verkend waar binnen de provinciale beschermingsgebieden extra ruimte zou kunnen worden geboden aan windturbines en zonneparken en onder welke voorwaarden. ~~Dit levert een eerste, grove, kleurenkaart op, die inzichtelijk maakt waar we, anders dan onder de huidige regels het geval is, mogelijkheden zien. De kaart is gericht op opstellingen voor wind- en zonne-energie, als ruimtelijk meest bepalende modaliteiten12.~~ De ~~kleurenkaart~~ hiernavolgende verkenning laat zien waar zonneparken en windturbines: (a) samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (groen ~~gebied~~), (b) onder voorwaarden samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (oranje ~~gebied~~) of (c) niet samen gaan met de beleidsdoelen van het regime (rood ~~gebied~~).

De ~~kleurenkaart~~ verkenning dient als indicatie waar wellicht mogelijkheden zijn voor nieuwe wind- en zonlocaties. Per beschermingsregime is een toelichting gegeven op de "score" voor wind- en zonne-energie. In veel gevallen laat de verkenning ~~kaart~~ ruimte zien, terwijl deze er onder de huidige regelgeving nog niet is. In die gevallen dient een wijziging van de regels plaats te vinden om de ontwikkeling mogelijk te maken. De verkenning ~~kaart~~ is voor deze gevallen nadrukkelijk onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening (zie hierna).[13] Dit is vermeld bij de betreffende beschermingsregimes. De verkenning ~~kleurenkaart~~ heeft dus geen status. De inzichten worden wel meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening. ~~Op de kaart zijn alleen de provinciale beperkingen (beschermingsregimes) weergegeven, daarnaast zijn er vanuit andere (hoofdzakelijk rijks) wet- en regelgeving diverse andere beperkingen. Deze staan niet op deze kaarten~~.

Let op, de ~~kaart~~ verkenning geeft de mogelijke ruimte voor zon- en windontwikkelingen vanuit de provinciale beschermingsregimes. Of deze ruimte ook wordt ingevuld is afhankelijk van het RES-proces! Daarin zal duidelijk worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windmolens. Tot die tijd gelden voor wind op land de afspraken die zijn gemaakt in het coalitieakkoord 2019-2023. Voor Noord-Holland Noord geldt een restrictief 'nee, tenzij'-beleid, tot het moment van vaststelling van de RES. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bieden wij, vooruitlopend op de RES, ruimte voor de plaatsing van windmolens op basis van het principe 'ja, mits'."

Pagina 21 wordt als volgt gewijzigd:

"Daarnaast wordt voorgesteld in de Omgevingsverordening een aantal gebieden als BPL op te nemen, die nu nog niet vallen onder een beschermingsregime, maar wel bijzondere landschappelijke kwaliteiten hebben. ~~Ook deze gebieden zijn, vooruitlopend op en onder voorbehoud van de besluitvorming over de Omgevingsverordening, opgenomen op de kleurenkaart.~~ Voor deze gebieden gaat, onder voorbehoud van besluitvorming, gelden dat er ruimte is voor zon- en wind-ontwikkelingen "onder voorwaarden"."

VERWORPEN

A2/03-02-2020
punt 10

Amendement RES:

"600 meter"

Vergadering Provinciale Staten – 3 februari 2020
agendapunt 10

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

Het Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën aankondigt *'het beleidskader wind op land naar aanleiding van de RES'sen te wijzigen'*
Daarbij wordt gehint naar het loslaten van de afstandsbepaling van 600 meter tot gevoelige bestemmingen
Deze bepaling het gevolg is van een eerder als 'zorgvuldig onderbouwd uitgangspunt' beschreven en juridisch ondersteund ruimtelijk kader voor Wind op Land ten behoeve van een leefbare woonomgeving is vastgesteld

Wijzigen de tekst van de statenvoordracht als volgt:

Op pagina 10 van het Perspectief, tweede alinea van het kader 'Nu geldende beleidskader Wind op Land

De tekst

'We doen in dit perspectief geen uitspraken over een afstandseis van windturbines tot gevoelige bestemmingen. Omdat dit een beperkende werking kan hebben voor het RES-proces. De uitkomsten van het RES-proces zullen op dit punt meegenomen worden in het daarna op te stellen wind op land beleid."

te schrappen en te vervangen door:

'De afstandsbepaling van 600 meter blijft onverkort gehandhaafd. Hier wordt hooguit van afgeweken als het gaat om collectief geëxploiteerde kleine dorpsmolens, en slechts nadat hier een helder, kwantitatief en participatief kader voor is vastgesteld. '

Indiener

Eric Smaling, SP
Marleen Sanderse, CDA

VERWORPEN

A3/03-02-2020
punt 10

Amendement: Geen kader geen besluit

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 3 februari 2020,

Constateren dat:

- Er waardering is voor de manier waarop het college haar standpunten en onderhandelingspositie met ons bespreekt en deelt,
- De gedeputeerde zelf in de bespreking in de commissie heeft benadrukt dat het Perspectief geen kader, geen verordening en geen harde regelgeving is.

Overwegen dat:

- Provinciale Staten in beginsel een kaderstellende rol heeft,
- Het Perspectief geen kaderstellend document is.

Zijn van mening dat:

- Provinciale Staten dit stuk niet ter besluitvorming maar ter kennisgeving moet aannemen.

Wijzigen de tekst van het ontwerpbesluit op pag 5 als volgt:

1. Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën vast te stellen.

Te vervangen door:

1. Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën ter kennisgeving aan te nemen.

En gaat over tot de orde van de dag

CDA Noord Holland, Marleen Sanderse

VERWORPEN

A4/03-02-2020
punt 10

Amendement: Geen dwang in Veenweidegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 3 februari 2020,

Constateren dat:

- In het Perspectief bodemdaling in veenweidegebieden als één van de grootste zorgen in Laag-Holland wordt genoemd.
- Zonnepanelen als interessante alternatieve vorm van grondgebruik worden genoemd.

Overwegen dat:

- Deze uitspraak in het Perspectief tot onrust onder landeigenaren leidt,

Zijn van mening dat:

- Het nog geen uitgemaakte zaak is waar vernat wordt.
- Nimmer de alternatieve vormen van grondgebruik onder dwang mogen worden toegepast.

Wijzigen de tekst van de statenvoordracht als volgt:

Op pagina 17 van het Perspectief, onder het kopje Ad c, eerste bullit, aan het eind toe te voegen:

"deze alternatieve vormen nimmer onder dwang mogen worden toegepast".

En gaat over tot de orde van de dag,

CDA Noord-Holland, Marleen Sanderse

VERWORPEN

A5/03-02-2020
punt 10

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Amendement over microturbines voor iedereen - Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën in PS van 3 februari 2020

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën wordt als volgt gewijzigd:
op blz. 13, onder Ad II, wordt in de voorlaatste zin na "geen grote windturbines staan of komen" toegevoegd: , waarbij we aantekenen dat we openstaan voor plaatsing van microturbines voor iedere burger, dus ook buiten agrarische erven.

Toelichting
Met dit amendement wordt beoogd de eerdere wens van Provinciale Staten om microturbines de ruimte te geven voor iedere burger, in plaats van alleen voor agrariërs, uit te voeren. Het betreft de motie M08-2019 (februari 2019), waarin Provinciale Staten zich in ruime meerderheid positief hebben uitgesproken voor kleine en sociale windmolens (microturbines) en voor het maken van beleid daarvoor[1]. In de huidige tekst van Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën wordt de toepassing van microturbines ten onrechte toegespitst op alleen agrarische erven.

Ook bij de bespreking van het Noord-Holland Perspectief op de Regionale Energiestrategieën in de Commissie Ruimte, Wonen en Klimaat van 13 januari jl. is de wens om microturbines de ruimte te geven voor zowel agrariërs als andere burgers opnieuw uitgesproken.

Bovendien kan burgerparticipatie leiden tot meer draagvlak voor de energietransitie. Beleid voor kleine en sociale windmolens waarvan alle burgers kunnen profiteren, kan derhalve bijdragen aan meer draagvlak voor de energietransitie.

Jaap Hollebeek
Partij voor de Dieren

[1] https://noordholland.partijvoordedieren.nl/moties/motie-windmolens-op-land;

VERWORPEN

A6/03-02-2020
punt 10

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Amendement over windturbines en trekroutes - Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën in PS van 3 februari 2020

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën wordt als volgt gewijzigd:

op bladzijde 12 onder Ad I en na de laatste zin van de alinea '(...) verdeling van de lusten en lasten voor de omgeving' wordt toegevoegd: 'Bij het bepalen van mogelijke locaties voor windturbines, wordt rekening gehouden met vogels en vleermuizen. De plaatsing van windturbines op trekroutes van vogels en vleermuizen is niet wenselijk.'

Toelichting
In de Omgevingsvisie worden de bescherming en uitbreiding van natuur als belangrijke doelen worden gesteld. Het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën wordt gezien als het vertrekpunt van de provincie, waarbij wordt aangegeven waar ruimte wordt gezien voor opstellingen voor wind- en zonne-energie, en deze inzichten worden meegenomen in het traject van de Omgevingsverordening.

Windturbines kunnen een gevaar vormen voor, en voor verstoring kunnen zorgen van, vogels en vleermuizen, terwijl er in het huidige Perspectief van de provincie geen rekening wordt gehouden met trekroutes van vogels en vleermuizen.

Jaap Hollebeek
Partij voor de Dieren

VERWORPEN

A7/03-02-2020
punt 10

Christen Unie

Provinciale Staten Noord-Holland

Amendement Geen zonnepolders in Waterland

Betreft agendapunt 10 (VD-02): Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2020, ter behandeling van voordracht VD-02, inzake ontwerpbesluit Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën,

besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit het eerste besluit als volgt aan te vullen:

met dien verstande dat de navolgende tekst op bladzijde 14 van het Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie strategieën (bijlage 2):

"Kleine droogmakerijen (bijvoorbeeld: droogmakerijtjes Waterland): terughoudend met energie-ontwikkelingen óf in zijn geheel transformeren zodat een nieuwe identiteit ontstaat."

wordt gewijzigd in:

"Kleine droogmakerijen: terughoudend met energie-ontwikkelingen óf – wanneer dit de kwaliteit niet aantast – in zijn geheel transformeren zodat een nieuwe identiteit ontstaat."

Michel Klein, ChristenUnie

Toelichting

In het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën wordt terecht aangegeven dat we terughoudend willen zijn met de ontwikkeling van grootschalige opwekinstallaties in kwetsbaar landschap. Om die reden worden bijvoorbeeld voor de weidevogelleefgebieden strenge beperkingen voorgesteld, en voor de in ontwikkeling zijnde Bijzondere Provinciale Landschappen wordt voorgesteld alleen ontwikkelingen toegestaan die de kernkwaliteiten niet aantasten.

Tegelijkertijd wordt in de beschrijving van Leidend Principe IV op pagina 14 als voorbeeld genoemd dat in kleine droogmakerijen in Waterland zouden kunnen "transformeren tot een nieuwe identiteit". Dit gezien de voorgestelde beschermingsregimes en de kernkwaliteiten in Waterland een nauwelijks realistisch voorbeeld. Om verkeerde verwachtingen te voorkomen is het beter dit voorbeeld te verwijderen en expliciet te maken dat dat dit soort transformaties alleen mogelijk zijn wanneer deze de landschappelijke kwaliteit versterken.

VERWORPEN

M12/03-02-2020
punt 10

SP

Motie RES:

"Solitaire XL Windmolens"

Vergadering Provinciale Staten – 3 februari 2020
agendapunt 10

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

Het Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën plannen meldt om solitaire XL windturbines te plaatsen
Gemeld wordt dat ze gezien hun visuele impact alleen kunnen worden geplaatst '*op een aantal markante plekken 'die gezien mogen worden"* maar dat het vervolgens wel om een serie kust- en duinlocaties gaat waar de visuele impact enorm groot zal zijn
Een grote solitaire windturbine zoals de Ambtenaar bij Medemblik van zeer grote afstand zichtbaar en zeer dwingend aanwezig is

Besluit het college van GS te verzoeken:

Af te zien van het plaatsen van solitaire XL windturbines

Indiener(s)

Eric Smaling, SP

VERWORPEN

M13/03-02-2020
punt 10

SP

Motie RES:

"Ambtelijke kleurenkaart"

Vergadering Provinciale Staten – 3 februari 2020
agendapunt 10

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

Het Ontwerp Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategieën gebruik maakt van een 'Ambtelijke Kleurenkaart'
Dit begrip weliswaar in aanmerking komt voor 'uitdrukking van het jaar 2020', maar niet thuishoort in een document waarop politieke besluitvorming wordt gebaseerd

Besluit het college van GS te verzoeken:

De Ambtelijke Kleurenkaart en alle hierop betrekking hebbende tekst uit het Ontwerp te verwijderen

Indiener(s)

Eric Smaling, SP

VERWORPEN M 14/03-02-2020 punt 10

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie: Zon en wind voor iedereen

Constateren dat:

- Het Noord-Hollands perspectief op de RES onder andere de optie van zonnepanelen langs infrastructuur geeft,
- Om de energietransitie te laten slagen betrokkenheid van Noord-Hollanders essentieel is,
- De provincie Noord Holland een trekkersrol heeft en een voorbeeld dient te zijn,
- De provincie 1293 km weg in beheer heeft (dit betreft circa 614 km wegen, 246 km vaarwegen, 384 km fietspaden en 49 km openbaarvervoersbanen),
- Deze provinciale infrastructuur benut kan worden voor de opwekking van energie via windmolens en zonnepanelen.

Overwegen dat:

- De provincie het goede voorbeeld kan geven door bij de infrastructuur (en mogelijk ook daken) die wij in beheer hebben zoveel mogelijk energie op te wekken,
- De inwoners (in de omgeving) in deze ontwikkelingen mee zouden moeten kunnen participeren **en** profiteren,
- Recent een motie is aangenomen (M92-2019) waarin wordt opgedragen te onderzoeken hoe de aanleg van nieuwe natuur gefinancierd kan worden door de verkoop van certificaten aan bedrijven en inwoners.

Roept het college op:

- Mogelijkheden te laten onderzoeken voor het benutten van de provinciale infrastructuur ten behoeve van energieopwekking,
- In het onderzoek mee te nemen hoe inwoners via een passende constructie (bijvoorbeeld door provinciale energiecertificaten) mede-eigenaar kunnen worden van zonnepanelen en windmolens aan provinciale infrastructuur,
- In het onderzoek mee te nemen hoe de opbrengsten mede kunnen terugvloeien naar de participanten.

En gaat over tot de orde van de dag,

CDA Noord-Holland, Marleen Sanderse

CU Noord-Holland, Michel Klein

SP Noord Holland, Eric Smaling

PvdD Noord-Holland, Jaap Hollebeek

VERWORPEN

M15/03-02-2020
punt 10

Forum voor Democratie

Partij van de Ouderen

Motie
Heldere criteria draagvlak Windturbines & Zonneakkers

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2020, te Haarlem, ter behandeling van het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategie.

Constaterende dat:

- Het College buiten de MRA een restrictief 'nee, tenzij'-beleid voert, tot het moment van vaststelling van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord, waarin duidelijk zal worden op welke plaatsen draagvlak is voor de plaatsing van windturbines;
- er tot dat moment alleen burgerinitiatieven voor nieuwe windturbines mogelijk zijn wanneer breed draagvlak is aangetoond en een goede landschappelijke inpassing is gegarandeerd.
- het college daarbij ondersteuning kan bieden bij de uitvoering van draagvlakonderzoek.

Overwegende dat:

- Er momenteel geen heldere en toetsbare kaders zijn voor het meten van draagvlak

Verzoekt Gedeputeerde Staten, om alvorens verder te gaan met het vergunnen van nieuwe windturbines en zonneakkers in Noord-Holland heldere en toetsbare criteria op te stellen met betrekking tot:

- het meten van draagvlak;
- wanneer er sprake is van voldoende draagvlak;

en deze criteria ter besluitvorming voor te leggen aan Provinciale Staten.

Daarnaast duidelijke consequenties te verbinden aan het ontbreken van voldoende draagvlak,

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Eric Jensen (Forum voor Democratie)
Joyce Vastenhouw (Forum voor Democratie)
Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

VERWORPEN

M16/03-02-2020
punt 10

Forum voor Democratie

Partij van de Ouderen

Motie
Maak kosten Regionale Energiestrategiën inzichtelijk

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 3 februari 2020, te Haarlem, ter behandeling van het Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energiestrategie.

Constaterende dat:
- Noord-Holland net als de rest van Nederland voor een grote opgave staat als het gaat om de energietransitie;
- er in de RES gezamenlijk met partners wordt uitgewerkt hoe Noord-Holland zijn regionale aandeel in de landelijke opgave voor hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land kan realiseren;
- er in de RES tot op heden geen inzicht is gegeven in de kosten van de RES;
- GS erkent dat maatschappelijk draagvlak een zeer belangrijk is in het RES-proces.

Overwegende dat:
- De inwoners van Noord-Holland recht hebben te weten voor welke financiële opgave wij als provincie staan;
- De kosten van de RES impact zullen hebben op het draagvlak voor de energietransitie.

Verzoekt Gedeputeerde Staten, de kosten van de RES in Noord-Holland voor de behandeling van RES 1.0 in kaart brengen en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Eric Jensen (Forum voor Democratie)
Wil van Soest (Partij van de Oudereren)

VERWORPEN

M17/03-02-2020
punt 10

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

Motie afstand windturbines tot woningen naar 1.000 meter

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 3 februari 2020, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Noord-Hollands Perspectief op de Regionale Energie Strategieën (VD-02),

Constaterende dat:

- Er in Noord-Holland volop ingezet gaat worden op windenergie;
- Draaiende windturbines een laagfrequent geluid veroorzaken, waardoor omwonenden grote gezondheidsproblemen kunnen krijgen, zoals hoofdpijn, chronische slaapproblemen en hartklachten etc.;
- De waarde van woningen daalt als ze vlak bij windturbines staan;
- De gehanteerde afstand tussen windturbines en woningen van 600 meter onder druk staat.

Overwegende dat:

- Omwonenden nooit de dupe mogen worden van windturbines;
- De bij de constateringen genoemde nadelen opgevangen kunnen worden door de afstand tussen woningen en windturbines te vergroten;
- In Duitsland een afstand wordt gehanteerd van 1.000 meter.

Roept het College op om:

Zo snel mogelijk met een voorstel te komen om de minimale afstand tussen windturbines en woningen te vergroten van 600 meter naar 1.000 meter.

En gaan over tot de orde van de dag.

N. Kaptheijns
PVV N-H

AANGENOMEN M01/03-02-2020 punt 2

Motie vreemd aan de orde van de dag

Participatiebijeenkomsten met gemeenteraden over Omgevingsverordening

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 3 februari 2020,

constaterende dat:

- de omgevingsverordening het fundament is voor alle aspecten van de fysieke omgeving in de Provincie Noord-Holland en daarmee in Noord-Hollandse gemeenten;
- de Provincie Noord-Holland hierin een grote verantwoordelijkheid heeft richting Noord-Hollandse gemeenten en waterschappen;
- de lokale overheden binnen de kaders van de omgevingswet moeten werken;

overwegende dat:

- het van belang is om de gemeenteraden en waterschapsbesturen zoveel mogelijk bij de vaststelling van de omgevingsverordening te betrekken;
- een open gedachtewisseling moet plaatsvinden voordat de omgevingsverordening in de commissie en Provinciale Staten wordt besproken en vastgesteld;
- een participatiebijeenkomst een goed instrument is om informatie uit de raden te verkrijgen;
- deze bijeenkomst zich kan concentreren op de toepassing en effecten van de Ontwerp omgevingsverordening op het gemeentelijk beleid en suggesties aan Provinciale Staten om de ontwerp omgevingsverordening nog te amenderen;
- bij de vaststelling van de Noord-Hollandse omgevingsvisie in mei 2018 twee hoorzittingen (een voor het noorden en een voor het zuiden van de provincie) zijn georganiseerd waarbij Noord-Hollandse gemeenteraadsleden in gesprek gingen met Statenleden over hun suggesties en vragen over de Noord-Hollandse omgevingsvisie;
- deze hoorzittingen goed werden bezocht, hebben bijgedragen aan actieve participatie van gemeenteraadsleden en hebben geleid tot een beter inzicht bij Statenleden in de gevolgen van de omgevingsvisie voor Noord-Hollandse gemeenten;

Besluiten:

1. twee participatiebijeenkomsten (een voor het noorden en een voor het zuiden van de provincie) te organiseren voor Noord-Hollandse gemeenteraadsleden en waterschapsbesturen over de omgevingsverordening van Noord-Holland ten behoeve van behandeling van de omgevingsverordening in de commissie en de Staten;
2. bij deze participatiebijeenkomsten de gemeenteraden en waterschapsbesturen in delegatie in de gelegenheid te stellen hun suggesties en vragen rechtstreeks aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten kenbaar te maken;
3. deze participatiebijeenkomsten te organiseren vlak nadat de omgevingsverordening ter inzage heeft gelegen en voordat Provinciale Staten deze behandelen in de commissie en definitief vaststellen in Provinciale Staten;
4. de griffie te verzoeken de organisatie hiervan op te pakken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marleen Sanderse, CDA

Hanneke Kaamer van Hoegee, VVD

Eric Smaling, SP

AANGENOMEN

M2/03-02-2020 punt 2

PvdD. 50 plus / PvdO.

SP PvdA

Motie Vreemd aan de orde van de dag:

"Stop de verhuurderheffing"

Vergadering Provinciale Staten – 3 februari 2020
agendapunt 12

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- De wachttijd voor sociale huurwoningen de pan uit rijst en er een erkend en stijgend tekort aan sociale huurwoningen is;
- De verhuurderheffing en andere belastingmaatregelen ervoor zorgen dat jaarlijks ongeveer 4 maanden huur van elke sociale huurwoning rechtstreeks naar Den Haag gaan, zonder dat dit geld terugkomt in de sociale huursector;
- Dit een directe belemmering is voor de investeringsmogelijkheden van de corporaties om extra sociale huurwoningen te bouwen, hun bestaande voorraad te verduurzamen en de huren binnen de perken te houden.

Tevens constaterende dat:

- De minister in 2020 een evaluatie van de verhuurderheffing heeft toegezegd aan de Tweede Kamer;
- In de met de minister gesloten Woondeal aanpassing van de verhuurderheffing is genoemd als één van de instrumenten om de bouw van sociale huurwoningen aan te jagen;
- Bij de Troonrede 2019 door het kabinet is bepleit de investeringsruimte van de corporaties te verruimen;

Besluit het college van GS te verzoeken:

- Bij het Rijk actief te lobbyen voor de afschaffing van de verhuurderheffing in de huidige vorm en andere heffingen die het investeringsvermogen van corporaties belemmeren, zoals de anti-tax avoidance richtlijn (ATAD);
- Bij de minister te bepleiten deze heffingen om te zetten in een investeringsfonds waar corporaties hun investeringen voor nieuwbouw en verduurzaming op in mindering kunnen brengen.

Indiener(s)

Eric Smaling, SP
Lars Voskuil, PvdA

Jaap Hollebeek, PvdD.
Wil van Soest, 50 plus / pvdO.

VERWORPEN

M3/03-02-2020
puntz

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

SP

50 PLUS

Motie Onafhankelijke toetsing dierenwelzijn bij evenementen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 3 februari 2020 te Haarlem, ter bespreking van Motie Vreemd aan de Orde van de Dag;

constaterende dat:

- Provinciale Staten onlangs via een motie hebben uitgesproken dat dierenwelzijn mee moet worden gewogen in het provinciaal beleid voor sponsoring van evenementen;
- dierenwelzijn daarna door Gedeputeerde Staten in de notitie over uitgangspunten evenementensponsoring 2020-2023 is opgenomen;
- Gedeputeerde Staten hebben aangegeven dat de resultaten van evenementensponsoring gemonitord en geëvalueerd zullen worden, o.a. op het gebied van (verbetering van) dierenwelzijn[1];
- er op dit moment echter geen toetsingskaders zijn voor dierenwelzijn zijn opgesteld;

overwegende dat:

- zonder toetsingskaders voor dierenwelzijn de resultaten van evenementensponsoring op dat gebied niet goed gemonitord en geëvalueerd kunnen worden;
- het voor correcte toetsing van belang is dat Gedeputeerde Staten bij zaken rond dierenwelzijn worden geadviseerd door onafhankelijke dierenwelzijnsexperts, die niet verbonden zijn aan een van de te sponsoren activiteiten;

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- toetsingskaders voor dierenwelzijn op te stellen en bij verdere monitoring en evaluatie zich ook te laten adviseren door onafhankelijke dierenwelzijnsexperts;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic	Remine Alberts	Wil van Soest
Partij voor de Dieren	SP	50PLUS/Partij van de Ouderen

[1] https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=noordholland&id=1100160757